

การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของ
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542-2553

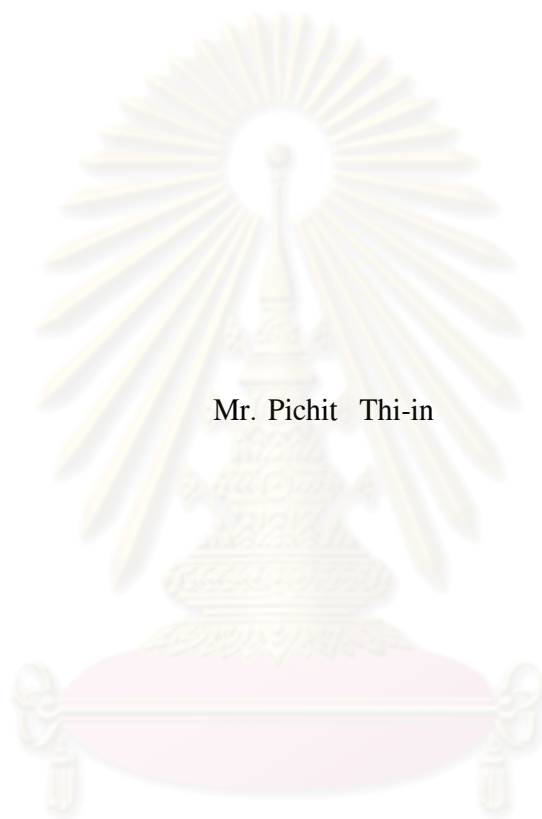

นายพิชิต ธีอิน

ศูนย์วิทยพัทยาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2553
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MEDIA USE IN ANTI-CORRUPTION CAMPAIGN OF
OFFICE OF THE NATIONAL ANTI-CORRUPTION COMMISSION
DURING THE YEAR 1999-2010

Mr. Pichit Thi-in

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program (Communication Arts) in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
ปีพุทธศักราช 2542-2553

โดย

นายพิชิต ธีรอัน

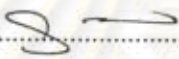
สาขาวิชา

นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนม คลี่ฉายา

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจงรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พิชนี เชยจรรยา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนม คลี่ฉายา)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว)

พิชิต ธีธัญญ์ : การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542-2553. (MEDIA USE IN ANTI-CORRUPTION CAMPAIGN OF OFFICE OF THE NATIONAL ANTI-CORRUPTION COMMISSION DURING THE YEAR 1999-2010)

อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ. ดร.พนม คลี่ฉายา, 449 หน้า.

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของ สำนักงาน ป.ป.ช. และเพื่อศึกษาความสอดคล้องของสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. กับนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยใช้การวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2553 และสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้กำหนดนโยบาย กลุ่มผู้ปฏิบัติ กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพการผลิตสื่อ จำนวน 17 คน

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. แบ่งได้ 4 ช่วง ได้แก่ (1) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 (2) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 (3) ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง (4) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ในด้านรูปแบบการบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตพบว่า มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้กำหนดนโยบาย มีคณะอนุกรรมการเป็นคณะที่ปรึกษา และกรั่นกรองงาน และมีสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นฝ่ายปฏิบัติการ สำหรับแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตพบว่า เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานที่ครอบคลุมทุกภารกิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

นอกจากนี้พบว่า สถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตที่ปรากฏ มีแนวทางการสื่อสารหลัก 9 แนวทาง ได้แก่ (1) มือสะอาด ชาติไม่ล้ม (2) ตรงเวลา รักษาวินัย ด้านภัยคอร์รัปชัน (3) รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน (4) ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน (5) คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ยอมมีส่วนร่วม (6) ยอมไหม ถ้าใครจะโกง (7) ช่อสะอาด (8) เป็นหู เป็นตา (9) คุณธรรม นำธุรกิจ การใช้สื่อตามแนวทางการสื่อสารหลักดังกล่าวพบว่ามี การกำหนดเป้าหมายเชิงโครงสร้าง มุ่งวัตถุประสงค์ในการปรับทัศนคติค่านิยมและจิตใจให้เกิด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายกว้าง ปรากฏแก่นหลักที่หลากหลาย มีการใช้ถ้อยคำที่สละสลวย ความหมายลึกซึ้ง เน้นการใช้จุดมุ่งใจเชิงอารมณ์ อีกทั้งใช้ช่องทาง การสื่อสารที่หลากหลาย โดยมีการใช้สื่อกิจกรรมมากกว่าสื่อมวลชน และยังพบว่ามี การใช้การวิจัย ในขั้นตอนก่อนการดำเนินงาน

สำหรับผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตกับนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตมีความสอดคล้องกัน

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อนิสิตร
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

5084890428 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEYWORDS : ANTI-CORRUPTION CAMPAIGN / OFFICE OF THE
NATIONAL ANTI-CORRUPTION COMMISSION

PICHIT THI-IN : MEDIA USE IN ANTICORRUPTION CAMPAIGN OF
OFFICE OF THE NATIONAL ANTI-CORRUPTION COMMISSION
DURING THE YEAR 1999-2010. ADVISOR : ASST.PROF.PHONOM
KLEECHAYA, Ph.D. 449 pp.

The objectives of this qualitative research are : to describe media use in anti-corruption campaign of Office of National Anti-Corruption Commission (Office of NACC) and to compare anti-corruption media campaign of Office of NACC with anti-corruption policy of National Anti-Corruption Commission (NACC). Research methodology are documentary analysis of anti-corruption medias during the year 1999-2010, also in-depth interview with group of policy maker, NACC officer, academician and media profession.

The result indicates that anti-corruption media campaign administration is categorized into 4 periods (1) The first commission period (2) The second commission period (3) The period that is non-commission (4) The third commission period. The campaign media is administrated by NACC as policy maker, sub-commission as consultancy board and office of NACC as operation unit. The campaign focuses on 9 key messages such as (1) Integrity Action and Mind (2) Punctuality and Integrity for Anti-corruption (3) Empower Thais for Anti-corruption (4) Clean Corruption; Deserves of His Majesty the King (5) Corruption Eats Away Your Future One Piece at a Time. Don't be a Part of It (6) No Accept All Kind of Corruption (7) Integrity Bouquet (8) Be Nation Protector (9) Good Governance. The campaign goal aims at attitude and value change, leads to anti-corruption behavior. The campaign consists of various theme, rhetorical key message and connotation, emotional appeal. The various media is use in the campaign, focusing on special event and mass media respectively. In addition, the research is use in pre-production stage.

Comparing of anti-corruption media campaign with anti-corruption policy shows that media campaign is conducted in accordance with the policy.

Department : .....Public Relations.....

Student's Signature

Field of Study : .....Development Communication.....

Advisor's Signature

Academic Year : .....2010.....

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้เป็นอย่างดี ด้วยความกรุณาจากคณาจารย์หลายท่าน ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนกำลังใจและการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้างอีกมากมาย

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนม คลีฉายาสำหรับคำแนะนำชี้แนะ ดูแลช่วยเหลือจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี และขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ พิชณี เขยจรรยา ในฐานะประธาน กรรมการวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก มหาวิทยาลัย ที่คอยให้ความช่วยเหลือและชี้แนะ จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ ที่สำคัญ ขอขอบคุณคณาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความรู้ แง่คิด มุมมอง และประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาในการศึกษา

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษา อันได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานและกลุ่ม ผู้กำหนดนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. รวมถึงกลุ่มนักวิชาการและกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาชีพด้านการผลิตและเผยแพร่สื่อ

ขอขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับคุณกิตติ ลิ้มพงษ์, คุณยุพิน ฉินนะโสต, คุณขวัญใจ กลิ่นขาย, คุณสุปรียา บุญสนิท, คุณอรุษา ดีมาก และคุณพรพิมล เงินปาน ที่คอยช่วยเหลือ ประสานงาน รวมทั้งจัดหาข้อมูลเอกสารและสื่อประชาสัมพันธ์ของสำนักงาน ป.ป.ช.

กราบขอบพระคุณบุคคลรอบข้างที่เป็นกำลังใจและเป็นเสมือนครอบครัว คอยเป็น แรงผลักดันสำหรับความสำเร็จของการศึกษาครั้งนี้ อาทิ ครอบครัวอื่น, ครอบครัวฉินนะโสต, ครอบครัวตลับนาค, ครอบครัวเพอร์รี่ออต และคุณอารยา พิพัทธกุลสกุล

เหนือสิ่งอื่นใดที่เป็นพระคุณอย่างสูงสุด คือความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกที่เปรียบ ได้กับทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต ขอขอบพระคุณลิขิตชีวิตที่ให้คุณแม่ลัดดา ไชยเทพ ผู้ซึ่งไม่มีการศึกษา อ่านเขียนหนังสือไม่ได้ แต่มีมานะจิตและกรรมดี ดันรันท่อสู้ชีวิต ทำมาหากินด้วยความสุจริตส่งเสีย เลี้ยงดูให้ข้าพเจ้าสำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิต

อนึ่ง ปริยญา กิตติคุณชีวิต ตลอดจนศักดิ์แห่งการได้รับยกย่องทั้งหมด ขอมอบ ให้แก่คุณแม่ลัดดา ไชยเทพ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ปัญหำนำการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนา.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารณรงค์.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับประเภทของสื่อ ธรรมชาติของสื่อ และการเลือกใช้สื่อ.....	43
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน.....	64
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	75
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	83
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	83
วิธีการเก็บข้อมูล.....	85
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	88
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	89

<p>บทที่ 4 รายงานการบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตและสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ ต่อต้านการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542-2553.....</p>	<p>90</p>
<p> ตอนที่ 1 การแบ่งช่วงการศึกษา.....</p>	<p>91</p>
<p> ตอนที่ 2 รายงานการบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริต.....</p>	<p>94</p>
1. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1.....	94
2. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2.....	109
3. ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง.....	117
4. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3.....	120
ตอนที่ 3 สถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต.....	147
1. เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม".....	149
2. เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน".....	191
3. เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน"	206
4. เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเกิดไท้ องค์กราชัน".....	221
5. เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ยอมมีส่วนร่วม"	236
6. เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง".....	259
7. เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ซื่อสะอาด".....	270
8. เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา".....	293
9. เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ".....	308
<p>บทที่ 5 บทวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542- 2553.....</p>	<p>322</p>
1. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1.....	323
2. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2.....	327
3. ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง.....	329
4. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3.....	331
<p>บทที่ 6 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....</p>	<p>336</p>
สรุปผลการวิจัย.....	337
อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	344
ข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต.....	351

รายการอ้างอิง.....	352
บรรณานุกรม.....	359
ภาคผนวก.....	360
ภาคผนวก ก ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและ อำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2543.....	361
ภาคผนวก ข คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต ช่วงการดำรงตำแหน่งของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1.....	364
ภาคผนวก ค แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550).....	370
ภาคผนวก ง แผนงานหลัก.....	374
ภาคผนวก จ คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต ช่วงการดำรงตำแหน่งของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2.....	376
ภาคผนวก ฉ นโยบายของท่านประธานกรรมการ ป.ป.ช. แก่ข้าราชการ ลูกจ้าง สำนักงาน ป.ป.ช. เนื่องในโอกาสเข้ารับตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. วันที่ 7 เมษายน 2547.....	380
ภาคผนวก ช ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและ อำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. พ.ศ. 2550.....	386
ภาคผนวก ซ คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต ช่วงการดำรงตำแหน่งของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 (ช่วงต้น) ระหว่างวันที่ 6 ตุลาคม 2549- 23 กันยายน 2550.....	401
ภาคผนวก ฌ คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต ช่วงการดำรงตำแหน่งของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ระหว่างวันที่ 23 กันยายน 2550- ปัจจุบัน (ณ วันสิ้นสุดขอบเขตการวิจัย).....	406
ภาคผนวก ฎ ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต.....	425
ภาคผนวก ฏ แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 2 (2551-2555).....	432
ภาคผนวก ฐ แผนปฏิบัติการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ 2 ปี (พ.ศ. 2551-2552).....	434
ภาคผนวก ฑ แผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2555).....	439
ภาคผนวก ท นโยบายเร่งด่วนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3.....	445
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	449

สารบัญญัตราง

ตารางที่		หน้า
1	สถิติการรับเรื่องร้องเรียนและดำเนินการเกี่ยวกับคดีทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2551.....	3
2	ดรชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2538-2553.....	4
3	การเปรียบเทียบคุณสมบัติในการสื่อระหว่างสื่อบุคคลกับสื่อมวลชน.....	61
4	สรุปโครงสร้างแผนปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2 ปี พ.ศ. 2551-2552.....	141
5	สรุปความสัมพันธ์เนื้อหาการสื่อสารหลักกับการกำหนดช่วงระยะเวลาของการศึกษาการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ของสำนักงาน ป.ป.ช. ระหว่างปี พุทธศักราช 2542-2553.....	148
6	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตกับสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2553.....	335

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนภูมิแสดงมิติต่าง ๆ ในประเด็นวัตถุประสงค์และผลกระทบจากการรณรงค์.....	28
2	แผนภูมิแสดงพหุมติของการกำหนดคุณค่า.....	67
3	แผนภูมิแสดงมิติของรูปแบบการประเมิน.....	72
4	แผนภูมิแสดงการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. ช่วงการดำรงตำแหน่งของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1.....	96
5	แผนภูมิแสดงโครงสร้างการปฏิบัติงานสำนักป้องกันการทุจริต 2 ช่วงการดำรง ตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2.....	97
6	แผนภูมิแสดงการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. ช่วงการดำรงตำแหน่งของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3.....	124
7	ภาพเทปคาสเซ็ทสารคดี ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม".....	163
8	ภาพเทปคาสเซ็ทเพลง ชุด "เงินเดือนจะเปื้อนมือ".....	166
9	ภาพซีดีเพลง ชุด "เงินเดือนจะเปื้อนมือ".....	167
10	ภาพเทปวีดีโอการประกวดการกล่าวสุนทรพจน์ ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม".....	169
11	ภาพสติกเกอร์ ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" แบบพื้นหลังสีดำ.....	171
12	ภาพสติกเกอร์ ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" แบบพื้นหลังสีม่วง.....	172
13	ภาพสติกเกอร์ใส ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม".....	172
14	ภาพโปสเตอร์ ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม".....	173
15	ภาพแผ่นพับแนะนำคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" (ภาคภาษาไทย).....	174
16	ภาพแผ่นพับแนะนำคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" (ภาคภาษาอังกฤษ).....	175
17	ภาพจุลสาร "สุจริต" (บางส่วน) ที่ปรากฏภาพและหรือเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1	176
18	ภาพตรายางข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม".....	177
19	ภาพซองจดหมายสีน้ำตาลพิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม".....	177
20	ภาพปฏิทิน ประจำปี 2546 ของสำนักงาน ป.ป.ช.	178
21	ภาพไม้บรรทัด พิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม".....	178
22	ภาพแบบหมวก พิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม".....	179
23	ภาพแบบธง พิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม".....	179
24	ภาพแบบเสื้อคอโพลี พิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม".....	180
25	ภาพแบบเสื้อยืด พิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม".....	181
26	ภาพกิจกรรมประกวดการกล่าวสุนทรพจน์ ประจำปี 2544.....	182

ภาพที่		หน้า
27	ภาพกิจกรรมเดินรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ประจำปี 2544.....	183
28	ภาพเว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ช. http://www.nacc.thaigov.net	184
29	ภาพวีซีดี ชุด "ประกวดการพูด : บทบาทเยาวชนในการป้องกันการทุจริต"	187
30	ภาพจุลสาร "สุจริต" (บางส่วน) ที่ปรากฏภาพและหรือเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2	188
31	ภาพจุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 16 ปีที่ 5 ประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2548 (ตัวอย่างบางหน้า) ที่ปรากฏภาพและหรือเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง.....	189
32	ภาพจุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 28 ปีที่ 8 ประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2551 ที่ปรากฏภาพและหรือเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3.....	197
33	ภาพสติ๊กเกอร์ ชุด "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน".....	199
34	ภาพจุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 11 ปีที่ 4 ประจำเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2547 (ตัวอย่างบางหน้า) ที่ปรากฏภาพและหรือเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษา วินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1	198
35	ภาพหนังสือ ตรงต่อเวลา รักษาวินัย.....	200
36	ภาพจุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 37 ปีที่ 11 ประจำเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2553 (ตัวอย่างบางหน้า) ที่ปรากฏภาพและหรือเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษา วินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3	201
37	ภาพเทพศาสเท์สปอตวิทยุ ชุด "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" (บางส่วน).....	213
38	ภาพซีดีสปอตวิทยุ ชุด "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" (บางส่วน)	214
39	ภาพสติ๊กเกอร์ ชุด "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน"	217
40	ภาพสมุดจด ชุด "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน".....	217
41	ภาพจุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 17 ปีที่ 5 ประจำเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2548 (หน้า 1) ที่ปรากฏข้อความเกี่ยวกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง.....	218
42	ภาพไม้บรรทัด พิมพ์ข้อความ "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน"	218
43	ภาพหนังสือปกขาว "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน".....	228
44	ภาพสมุดจดที่ปรากฏข้อความ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" และ "ช่อสะอาด".....	229
45	ภาพจุลสาร "สุจริต" (บางส่วน) ที่ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน".....	230
46	ภาพกิจกรรมพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน".....	231
47	ภาพสื่อกลางแจ้ง ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน".....	232

ภาพที่	หน้า
48	ภาพเสื่อยืดพิมพ์ข้อความ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" และ "ช่อสะอาด"..... 233
49	ภาพเสื่อยืดคอปโลพิมพ์ข้อความ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" และ "ช่อสะอาด"..... 234
50	ภาพเว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ช. ที่ปรากฏแถบข้อความ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" และ "ช่อสะอาด"..... 235
51	ภาพสติ๊กเกอร์ ข้อความ "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม"..... 242
52	ภาพแผ่นพับ ชุด "รู้จัก ป.ป.ช."..... 243
53	ภาพกระดาดบนตึก ข้อความ "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม"..... 244
54	ภาพชุดเครื่องเขียน ชุด "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม"..... 245
55	ภาพวีซีดีเสริมสร้างความซื่อสัตย์เพื่อเฉลิมพระเกียรติ ตอน "ความซื่อสัตย์"..... 248
56	ภาพสมุดโน้ต แบบกระดาดบนตึก ชุด "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม"..... 252
57	ภาพสมุดโน้ต แบบสมุดบนตึก ชุด "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" 254
58	ภาพที่คั่นหนังสือเนื้อหา "พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต"..... 255
59	ภาพแผ่นพับ ชุด "เครือข่าย ป.ป.ช."..... 255
60	ภาพจุลสาร "สุจริต" (บางส่วน) ที่ปรากฏภาพและหรือเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชัน กัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ช่วงการดำรงตำแหน่งของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3..... 257
61	ภาพวีซีดีสปอตโทรทัศน์ ชุด ความร่วมมือระหว่างสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และสำนักงาน ป.ป.ช. 258
62	ภาพซีดีสปอตวิทยุกระจายเสียง ชุด "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง"..... 266
63	ภาพโปสเตอร์ ชุด "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง"..... 267
64	ภาพแผ่นพับ ชุด "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง"..... 268
65	ภาพซีดีคู่มือการใช้สัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี "ช่อสะอาด"..... 277
66	ภาพซีดีสปอตวิทยุ "ช่อสะอาด"..... 277
67	ภาพสติ๊กเกอร์ ชุด "ช่อสะอาด"..... 278
68	ภาพหนังสือคู่มือการใช้สัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี "ช่อสะอาด"..... 279
69	ภาพสมุดบนตึกขนาดเล็ก สัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี "ช่อสะอาด"..... 280
70	ภาพสมุดจด "ช่อสะอาด"..... 281
71	ภาพที่คั่นหนังสือ "ช่อสะอาด"..... 281
72	ภาพไดอารี่เล่มขนาดเล็ก "ช่อสะอาด"..... 282
73	ภาพหนังสือโครงการประกวดบทความ เพื่อการรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 เรื่อง "ช่อสะอาด"..... 288
74	ภาพการ์ตูนรณรงค์ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ชุด "หมู่บ้านช่อสะอาด"..... 287
75	ภาพปฏิทิน ประจำปี 2552..... 287
76	ภาพจุลสาร "สุจริต" (บางส่วน) ที่ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด"..... 288
77	ภาพกิจกรรมเปิดตัวสัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี "ช่อสะอาด"..... 289

ภาพที่	หน้า
78	ภาพกิจกรรมประกวดการพูด ประจำปี 2552 รอบคัดเลือก หัวข้อ "ขอเป็นหนึ่งในชื่อสะอาด"..... 289
79	ภาพกิจกรรมมอบรางวัล "ชื่อสะอาด" ประจำปี 2553..... 290
80	ภาพกระแຈก "ชื่อสะอาด"..... 291
81	ภาพเข้มกลัด "ชื่อสะอาด"..... 291
82	ภาพกล่องใส่ซีดี "ชื่อสะอาด"..... 292
83	ภาพพื้นที่สังคมออนไลน์ของการ์ตูนรณรงค์ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ชุด "หมู่บ้านชื่อสะอาด"..... 292
84	ภาพตัวอย่างสารคดีสั้น (Scoop ประชาสัมพันธ์ : ป.ป.ช.)..... 299
85	ภาพตัวอย่าง Story Board ภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ เรื่อง "เป็นหู เป็นตา สร้างพลังชุมชน"..... 302
86	ภาพแผ่นพับ "เป็นหู เป็นตา"..... 304
87	ภาพสติ๊กเกอร์ "เป็นหู เป็นตา"..... 305
88	ภาพ Clipping ข่าวการจัดทำโฆษณาทางโทรทัศน์ (Photo board TVC) ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ และการสัมภาษณ์พิเศษผู้บริหาร ป.ป.ช. เกี่ยวกับหลักสูตรพิทักษ์สาธารณสมบัติของแผ่นดินผ่านสื่อสิ่งพิมพ์..... 306
89	ภาพจุลสาร "สุจริต" (บางส่วน) ที่ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา"..... 307
90	ภาพวีดิทัศน์ข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือ "คุณธรรม นำธุรกิจ"..... 314
91	ภาพหนังสือ "คุณธรรม นำธุรกิจ"..... 316
92	ภาพแผ่นพับ ชุด "คุณธรรม นำธุรกิจ"..... 316
93	ภาพถุงผ้า "คุณธรรม นำธุรกิจ"..... 317

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 246 บัญญัติให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) และมาตรา 251 ได้บัญญัติให้มีหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่เป็นอิสระ คือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) โดยให้มีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ที่ผ่านมาตั้งแต่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดแรก เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2542 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้มีการก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2542 ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 เพื่อรองรับภารกิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นับจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา รวม 12 ปี สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีการสรรหาแต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งหมด 3 ชุดด้วยกัน ได้แก่

ชุดที่ 1 มีนายโอภาส อรุณินท์ เป็นประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดำรงตำแหน่งระหว่างปี พ.ศ. 2542-2547

ชุดที่ 2 มีพลตำรวจเอก วุฑฒิชัย ศรีรัตนวุฑฒิ เป็นประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดำรงตำแหน่งระหว่างปี พ.ศ. 2547-2548 และ

ชุดที่ 3 มีนายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ เป็นประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดำรงตำแหน่งระหว่างปี พ.ศ. 2549-ปัจจุบัน (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย)

ภารกิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น ประกอบไปด้วยภารกิจหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต ภารกิจด้านการปราบปรามการทุจริต และภารกิจด้านการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีสำนักงาน ป.ป.ช. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

อนึ่ง แผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 5 ปี (พ.ศ. 2551-2555) กำหนดวิสัยทัศน์องค์กรว่า “เป็นองค์กรด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ได้รับการยอมรับ เชื่อมั่น และมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม” โดยประกอบไปด้วยพันธกิจหลัก 3 ประการ ได้แก่

(1) ปลุกจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(2) พัฒนากลไกการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) พัฒนาองค์ความรู้และบุคลากรในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล

นอกจากนี้ ในเอกสารผลงานด้านการป้องกันการทุจริต : เสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ช่วงปีพุทธศักราช 2543-2546 พบว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้กำหนดกลยุทธ์แผนหลักสำหรับการป้องกันการทุจริต คือ การสร้างศรัทธา หามิตร และปลูกจิตสำนึก ซึ่งได้ยึดถือปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน

การสร้างศรัทธา หามิตร และปลูกจิตสำนึก จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ ต้องอาศัยเครื่องมือในการดำเนินการ ซึ่งเครื่องมือที่วานี้ก็คือเครื่องมือทางการสื่อสารที่บริบทโดยรวมมุ่งเป้าสำเร็จที่การสร้างเชื่อถือศรัทธาระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับประชาชน และส่งเสริมพัฒนาเครือข่ายในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ตลอดจนเสริมสร้างกระบวนการยอมรับและจงใจให้เกิดปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนอันพึงประสงค์ อาทิ ความซื่อสัตย์สุจริต ความพอเพียง และระเบียบวินัย เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมที่พึงประสงค์เหล่านี้จะเป็นกลไกที่สำคัญและเป็นปัจจัยผลักดันให้การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยประสบความสำเร็จ เพราะถือเป็นแก้ไขที่ต้นเหตุ

เครื่องมือการสื่อสารข้างต้น หมายถึง สื่อหรือช่องทางการสื่อสารที่เกิดจากกระบวนการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ในที่นี้ "ผู้ส่งสาร" หมายถึง คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. และ "ผู้รับสาร" หมายถึง ประชาชนชาวไทยทุกคน ทั้งนี้ กระบวนการสื่อสารของทั้งสองกลุ่มมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในสังคมไทยมีทัศนคติค่านิยมและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และไม่กระทำการทุจริตคอร์รัปชัน โดยทำการสื่อสารผ่านสื่อและช่องทางการสื่อสารที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ผลิตหรือสร้างขึ้นเอง หรืออาจจะเป็นสื่อมวลชนที่มีอยู่ในสังคมแล้ว อย่างไรก็ตาม กระบวนการสื่อสารนี้จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยและองค์ประกอบทุกหน่วยที่สัมพันธ์และสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบภายใต้การวางแผนที่ดี

แนวทางข้างต้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงได้กำหนดโครงสร้างภายในของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีหน่วยงานระดับสำนัก ดูแล รับผิดชอบ และดำเนินการตามมตินโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้านการป้องกันการทุจริต ดังนี้

(1) ปี พ.ศ. 2542-2551 หน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต ได้แก่ สำนักป้องกันการทุจริต 1 สำนักป้องกันการทุจริต 2 และศูนย์อำนวยการและประสานงานเครือข่ายป้องกันการทุจริตแห่งชาติ (ศอ.ปปช.)

(2) ปี พ.ศ. 2551-ปัจจุบัน (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย) หน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจด้านการป้องกันการทุจริตได้แก่ สำนักป้องกันการทุจริตภาคการเมือง สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐ สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน สำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม และสำนักจริยธรรมและคุณธรรม

แม้ว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจด้านการป้องกันการทุจริตทั้งในอดีตและปัจจุบันข้างต้น จะมีบางหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ทางด้านนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์ อันเป็นการป้องกันในลักษณะ การศึกษามาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคม แต่ทว่า ส่วนใหญ่ของหน่วยงานของภารกิจด้านการป้องกันการทุจริตมีขอบข่ายหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาและการประชาสัมพันธ์เป็นหลัก ดังนั้น ภาพรวมความสอดคล้องข้างต้น จึงอาจกล่าว ได้ว่า “การสื่อสารเป็นเครื่องมือหลักในการบรรลุเป้าประสงค์ของการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน”

จากรายงานผลการดำเนินการป้องกันการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทั้ง 2 ฉบับ (ฉบับแรก : ช่วงปี พ.ศ. 2543-2546 และฉบับที่ 2 : ช่วงปี พ.ศ. 2547-2549) พบว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ผลิตและเผยแพร่สื่อ ตลอดจนจัดกิจกรรม วรรณคดีที่หลากหลายผ่านสื่อ เช่น ผลิตสื่อสโปตวิทยุกระจายเสียง สโปตวิทยุโทรทัศน์ จุลสาร “สุจริต” โปสเตอร์ แผ่นพับ ปฏิทิน อุปกรณ์เครื่องเขียน สติกเกอร์ ซีดีเพลง หนังสือการ์ตูน เว็บไซต์ กิจกรรมประกวดการพูด กิจกรรมประกวดโปสเตอร์ กิจกรรมประกวดคำขวัญ กิจกรรมประกวด เรียงความ กิจกรรมประกวดบทความ สัมมนาบุคลากรทางการศึกษา เสวนาเวทีชาวบ้าน คอนเสิร์ต การเดินวรรณคดี ค่ายเยาวชน และเสวนาสื่อมวลชน เป็นต้น

ตลอดระยะเวลาาร่วม 12 ปี นับตั้งแต่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. และก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. มีการดำเนินการด้านการป้องกันการทุจริตอย่างจริงจังและต่อเนื่อง แต่บางข้อมูลที่ใช้เป็น ตัวชี้วัดเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยกลับผันผวนกับการดำเนินงานที่ผ่านมาในอดีต

จากรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2543-2551 ของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่าสถิติการร้องเรียนเกี่ยวกับคดีทุจริตคอร์รัปชันใน สังคมไทยมิได้ลดลง แต่กลับเพิ่มปริมาณมากขึ้นในแต่ละปี แม้ว่าจะเป็นการเพิ่มขึ้นในปริมาณที่ ไม่มากนักในแต่ละปี แต่สัดส่วนการเพิ่มมิได้ลดลงหรือแสดงแนวโน้มของการลดปัญหาการร้องเรียน คดีเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันเลย รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 : สถิติการรับเรื่องร้องเรียนและดำเนินการเกี่ยวกับคดีทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2551

หน่วย : เรื่อง

การดำเนินการ	ปีงบประมาณ								
	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551
รับเรื่องค้างดำเนินการ	*2,084	2,759	3,839	4,975	5,954	7,147	11,578	11,591	5,166
รับเรื่องเข้ามาใหม่	3,873	2,179	2,338	2,120	2,291	2,043	789	2,723	3,107
ดำเนินการแล้วเสร็จ	1,275	1,099	1,201	1,261	1,098	**0	776	9,148	2,226
คงเหลือระหว่างดำเนินการ	2,598	3,839	4,975	5,780	7,147	9,190	11,589	5,166	6,047

ที่มา : รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2543-2551 ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช.

หมายเหตุ : 1. * เป็นเรื่องที่ได้รับโอนจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (คณะกรรมการ ป.ป.ป.)

2. **ปี พ.ศ. 2548 ไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นผลอันเนื่องมาจากการดำเนินคดีของศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำให้เรื่องดำเนินการแล้วเสร็จไม่มี

นอกจากนี้ ในมุมมองระดับสากลเกี่ยวกับระดับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทย มีการกล่าวถึงในหัวข้อ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ในรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติ ประจำปี พ.ศ. 2547 ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. (2548: 1561) ว่า "ในปัจจุบันระดับของการทุจริตของประเทศไทยยังอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง โดยพิจารณาจากผลการจัดลำดับความโปร่งใสขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ประจำปี 2549 ปรากฏว่า ประเทศไทยได้รับคะแนนความโปร่งใส 3.60 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 เป็นลำดับที่ 63 จาก 163 ประเทศ และจากผลการจัดลำดับซึ่งเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ระดับการทุจริตของไทยก็อยู่ในระดับสูงมาโดยตลอด โดยเริ่มจากคะแนนความโปร่งใส 2.79 ในปี พ.ศ. 2538 และค่อย ๆ ยกระดับมาเรื่อย ๆ จนถึงคะแนน 3.80 ในปี พ.ศ. 2548 ก่อนที่จะลดลงในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งนับว่ามีการพัฒนาขึ้นเพียงเล็กน้อยในระยะเวลา 12 ปี..." รายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 : ดรรชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2538-2553

ปี พ.ศ.	คะแนน	จำนวนแหล่งข้อมูล	อันดับ	จำนวนประเทศ
2538	2.79	7	34	41
2539	3.33	10	37	54
2540	3.06	6	39	52
2541	3.00	11	61	85
2542	3.20	12	68	98
2543	3.20	11	60	90
2544	3.20	12	61	91
2545	3.20	11	64	102
2546	3.30	13	70	133
2547	3.60	14	64	146
2548	3.80	13	59	159
2549	3.60	9	63	163
2550	3.30	9	84	179
2551	3.50	9	80	180
2552	3.40	9	84	180
2553	3.50	9	78	178

ที่มา : วิเคราะห์ข้อมูลจาก <http://www.transparency.org/> อ้างอิง <http://www.transparency-thailand.org/>

จากข้อมูลข้างต้นทั้งสถิติการรับเรื่องร้องเรียนและการดำเนินการด้านคดีทุจริตคอร์รัปชันของสำนักงาน ป.ป.ช. ประกอบด้วยเลขดรรชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติประกาศเผยแพร่ นับเป็นข้อมูลทางสถิติที่น่าสนใจและเป็นคำถามว่า แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. นั้น เดินมาถูกทางหรือไม่ อย่างไร และเพราะอะไร

อย่างไรก็ตาม อีกมุมมองหนึ่งสามารถกล่าวได้ว่า เมื่อมีการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ประชาชนจึงเกิดความตระหนักและรับรู้ในปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนต้องการมีส่วนร่วมตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐในเรื่องดังกล่าว จึงส่งผลให้สถิติการร้องเรียนเพิ่มขึ้น แต่ทว่ามุมมองนี้ก็ยังไม่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติเผยแพร่ข้อเท็จจริงว่า ประเทศไทยมีภาพลักษณ์คอร์รัปชันในระดับที่ต่ำกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเดียวกัน และในแต่ละปีระดับดังกล่าวก็มิได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นเท่าที่ควร

ประเด็นคำถามนี้นับว่ามีความน่าสนใจอย่างยิ่ง และนับเป็นประเด็นจุดประกายความสนใจของผู้วิจัยที่ศึกษาว่า เครื่องมือที่ใช้ในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตนั้น มีสถานภาพอย่างไร สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางในการแสวงหาคำตอบเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือทางการสื่อสารเพื่อการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของประเทศไทยในอนาคตว่า ควรจะมีทิศทางและแนวทางอย่างไร อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติบ้านเมืองได้ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.
- (2) เพื่อศึกษาความสอดคล้องของสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. กับนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ปัญหาคำถามการวิจัย

“การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. มีสถานภาพเป็นอย่างไร ในระหว่างปีพุทธศักราช 2542-2553 และมีความสอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือไม่อย่างไร”

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ ดังนี้

- (1) ขอบเขตด้านสื่อ

ผู้ทำการวิจัยทำการศึกษสถานภาพสื่อเพื่อการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งอาจจะปรากฏในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกลางแจ้ง สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกิจกรรม หรือสื่ออินเทอร์เน็ตก็ได้ ทั้งนี้ กำหนดขอบเขตสื่อดังกล่าวว่าต้องเป็นสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ระหว่างปีปฏิทิน 2542-2553

(2) ขอบเขตด้านบุคคล

บุคคลที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มผู้วางนโยบาย (Policy Maker) กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพการผลิตสื่อ จำนวน 17 คน แบ่งเป็นกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 11 คน, กลุ่มผู้วางนโยบาย จำนวน 2 คน, กลุ่มนักวิชาการ จำนวน 1 คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพการผลิตสื่อ จำนวน 4 คน ทั้งนี้ในการศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ให้ข้อมูลตอบปัญหาคำถามการวิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง “การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542-2553” เป็นการนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ (Operational Definition) เพื่อใช้กำหนดขอบเขตในการศึกษาวิเคราะห์ที่แน่นอน ได้แก่

- (1) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.)
- (2) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.)
- (3) นโยบายด้านการป้องกันการทุจริต
- (4) สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
- (5) สถานภาพสื่อรณรงค์
- (6) ความสอดคล้อง

(1) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) หมายถึง องค์การภาครัฐ ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีก 8 คน ทั้งนี้ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา หรือได้รับการแต่งตั้งตามบทบัญญัติสูงสุดทางกฎหมายที่ใช้ปกครองประเทศในขณะนั้น มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการกิจหลัก 3 ด้าน ได้แก่ การกิจด้านการป้องกันการทุจริต การกิจด้านการปราบปรามการทุจริต และการกิจด้านการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้กำหนดนโยบายการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยมีฝ่ายปฏิบัติการ อันได้แก่สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นผู้ดำเนินการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ อนึ่ง ครั้งแรกของการแต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. เกิดขึ้นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2542 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดแรก และนับจนถึงปัจจุบัน (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย) มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งหมดรวม 3 ชุดด้วยกัน

(2) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) หมายถึง ส่วนราชการที่เป็นอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และถือเป็นฝ่ายธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานภาครัฐที่นำนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปสู่การปฏิบัติ โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ก่อตั้งเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2542 ดำเนินการจนถึงปัจจุบัน (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย) นับเป็นเวลารวม 12 ปี

(3) นโยบายด้านการป้องกันการทุจริต หมายถึง แนวทางปฏิบัติหลักและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือการกระทำที่ผิดเป็นหลักในการป้องกันการทุจริต อาจกำหนดออกมาในรูปแบบของแผนยุทธศาสตร์ พันธกิจ วิสัยทัศน์ แผนงาน โครงการ มติการประชุม หนังสือสั่งการ คำสั่ง หรือการพูดในที่สาธารณะของผู้ที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายด้านการป้องกันการทุจริต คือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ ผู้ที่มีหน้าที่นำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ หรือเรียกว่า "ฝ่ายปฏิบัติการ" คือ ข้าราชการ, ลูกจ้าง และบุคลากรสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช.

(4) สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต หมายถึง สื่อที่ผลิตและเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายอันเป็นมวลชนจำนวนมากในสังคม มีการกำหนดช่วงระยะเวลาการสื่อสารที่ชัดเจน มีเป้าหมายในการสร้างความตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบของการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของการผลิตและเผยแพร่สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในสังคมให้มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักพอเพียง มีความรับผิดชอบต่อสังคม และคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยช่วยลดปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ณ ที่นี้ สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตอาจปรากฏในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกิจกรรม สื่อกลางแจ้ง หรือสื่ออินเทอร์เน็ต ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ช่วงปี พ.ศ. 2542-2553

(5) สถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ หมายถึง ลักษณะเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์ กลยุทธ์การสื่อสาร ช่องทางการสื่อสาร และการวิจัย ซึ่งเป็นองค์ประกอบเชิงกระบวนการของการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

ทั้งนี้ นิยามของคำว่า “สถานภาพการใช้สื่อรณรงค์” มีดังนี้

(5.1) เป้าหมาย หมายถึง แนวทางหรือแนวโน้มที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ต้องการให้เกิดขึ้นหลังจากที่ได้ทำการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ทั้งนี้ อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล หรืออาจเป็นการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างสังคมก็ได้ แต่ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต้องส่งผลต่อการลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคม

(5.2) วัตถุประสงค์ หมายถึง ผลจากการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ที่คาดหวังว่าจะสามารถลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมได้

(5.3) กลุ่มเป้าหมาย หมายถึง กลุ่มผู้รับสารที่เป็นประชาชนในสังคม มีลักษณะเป็นมวลชนขนาดใหญ่ มีประสบการณ์ การรับรู้ ทัศนคติค่านิยม และระบบสังคมที่แตกต่างกัน

(5.4) ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์ หมายถึง ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ได้จากการศึกษาหรือประสบการณ์ ซึ่งใช้กำหนดแนวทางในการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ทั้งนี้ อาจเป็นข้อมูลระดับพื้นฐาน หรือข้อมูลเชิงแนวปฏิบัติตนของกลุ่มเป้าหมาย หรือข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการศึกษาวิจัย

(5.5) ช่องทางการสื่อสาร หมายถึง แนวทางหรือรูปแบบการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันผ่านช่องทางสื่อประเภทต่าง ๆ โดยหลักการเลือกช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมจะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องของช่องทางการสื่อสารกับพฤติกรรมของคนในสังคม งบประมาณและเวลาในการเผยแพร่ ลักษณะสารที่จะนำเสนอ และการออกแบบสารที่จะใช้ในการสื่อสารรณรงค์

(5.6) กลยุทธ์การสื่อสาร หมายถึง แนวทางหลักที่จะนำไปสู่การลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย โดยคำนึงถึงความสอดคล้องของนโยบายคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ตลอดจนสถานการณ์และความคุ้มค่าต่าง ๆ เช่น อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. งบประมาณค่าใช้จ่ายหรือระบบราชการ เป็นต้น

(5.7) การวิจัย หมายถึง ระเบียบวิธีการศึกษาเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงในปรากฏการณ์ทางสังคมเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งนี้ อาจจะเป็นการศึกษาก่อนการรณรงค์ หรือการศึกษา ระหว่างที่การรณรงค์ดำเนินการอยู่ หรือการศึกษาหลังการรณรงค์สิ้นสุดหรือจบลง

(6) ความสอดคล้อง หมายถึง ความเหมือนพ้อง ความใกล้เคียงสอดประสานรับกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ขัดกัน และมีลักษณะสัมพันธ์ระหว่างนโยบายที่กำหนดและผลผลิตจากการกำหนดนโยบาย โดยผู้กำหนดนโยบายของสำนักงาน ป.ป.ช. คือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. สำหรับผลผลิตจากการกำหนดนโยบายด้านการป้องกันการทุจริต คือ เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ซึ่งได้แก่ สื่อรณรงค์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(1) เป็นประโยชน์และแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพ

(2) ได้ข้อเสนอแนะเชิงทิศทางและแนวทางสำหรับการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

(3) ก่อให้เกิดการพัฒนากลยุทธ์การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(4) เป็นการเสริมบทบาทนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(5) เป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542-2553” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎี ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารรณรงค์
3. แนวคิดเกี่ยวกับประเภทของสื่อ ธรรมชาติของสื่อ และการเลือกใช้สื่อ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนา

แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาเป็นแนวคิดหลักในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยเน้นการศึกษาแนวคิดดังกล่าวในประเด็นหลักที่สำคัญ ดังนี้

- 1.1 ความหมายของการพัฒนา
- 1.2 เกณฑ์ที่ใช้วัดความทันสมัย
- 1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการพัฒนา
- 1.4 กระบวนทัศน์ด้านนิเทศศาสตร์พัฒนา
- 1.5 หน้าที่ของสื่อมวลชนในการพัฒนา

1.1 ความหมายของการพัฒนา

ประมะ สตะเวทิน (2538) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาด้านความหมายไว้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานั้นมีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกัน ทั้งในแง่ของความหมายและปรากฏการณ์ โดยการพัฒนานั้น เมื่อมีการวิเคราะห์คำด้านความหมายจะประกอบไปด้วยบริบททางความหมายของคำ 3 คำด้วยกัน ได้แก่ การทำให้เป็นอุตสาหกรรม การทำให้เป็นตะวันตก และการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

(1) การทำให้เป็นอุตสาหกรรม (Industrialization) กล่าวคือ ความพยายามเปลี่ยนสภาพเศรษฐกิจจากสังคมเกษตรกรรมให้เป็นสังคมอุตสาหกรรม ด้วยความเชื่อที่ว่าสังคมเกษตรกรรมประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะที่ยากจนในขณะที่สังคมอุตสาหกรรมมีฐานะที่ร่ำรวย มีความอยู่ดีกินดีและมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลาย

(2) การทำให้เป็นตะวันตก (Westernization) กล่าวคือ ความพยายามเปลี่ยนสังคมในประเทศหรือชุมชนที่ด้อยพัฒนาให้มีสภาพเหมือนสังคมในประเทศฝั่งตะวันตก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ตามความคิดที่ว่าสังคมประเทศฝั่งตะวันตกมีความเจริญก้าวหน้า ในขณะที่ประเทศฝั่งตะวันออกมีความล้าหลัง จึงเกิดแบบอย่างในเชิงเปรียบเทียบให้สังคมประเทศตะวันตกเป็นแบบอย่างการพัฒนา

(3) การเปลี่ยนแปลง (Change) กล่าวคือ สภาวะการเคลื่อนไหวในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งในเวลาเดียวกันหรือต่างเวลา จากช่วงเวลาหนึ่งไปยังช่วงเวลาหนึ่ง ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงมิได้ทำให้เกิดผลดีทางวัตถุหรือทางจิตใจเพียงอย่างเดียว แต่ในบางครั้งอาจมีการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เกิดการพัฒนา เพราะคำว่า “การพัฒนา” หมายถึง “สิ่งดีมีผลด้านบวกและเป็นที่ยอมรับ”

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2551) ได้ศึกษาและสรุปว่า การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงตามแบบแผนที่มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

ประการที่ 1 การพัฒนาคือการเปลี่ยนแปลงตามแบบแผนหรือการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Planned or Directed Change) นั่นคือ การพัฒนามิใช่เรื่องธรรมชาติ หากเป็นความพยายามของมนุษย์ พยายามที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น โดยกำหนดทิศทางหรือรายละเอียดไว้ล่วงหน้า จะพัฒนาอะไร พัฒนาอย่างไร ช้าเร็วอย่างไร ใครเป็นผู้พัฒนาและถูกพัฒนา

ประการที่ 2 เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาอยู่ที่ “คน” ซึ่งเป็นผู้ที่ถูกพัฒนาและผู้รับผลของการพัฒนา โดยมองคนเป็นกลุ่มหรืออยู่ในกลุ่ม ดังนั้น การพัฒนาคนจึงรวมถึงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม

ประการที่ 3 เป้าหมายของการพัฒนาคน กลุ่มคน หรือสังคม คือ ความกินดีอยู่ดีด้านต่าง ๆ หรือสภาพสังคมที่ดี ซึ่งหมายรวมถึงสภาพเศรษฐกิจและการเมือง

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2540) ได้สรุปว่า พื้นฐานของการพัฒนา คือ การพัฒนาคน ทั้งนี้การพัฒนาคนมีเป้าหมายสูงสุด คือ การทำให้คนมี “คุณภาพ” และ “คุณธรรม” ซึ่งคุณภาพหมายถึง คนที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในวิชาชีพ จนสามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ ทำให้ตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมมีความสุขกายและใจที่ดี (มิติทางด้านสาธารณสุข) สามารถปกครองตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้ (มิติทางการเมือง) และสามารถเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ และช่วยบำรุงรักษาเทคโนโลยีใหม่ได้ ตลอดจนปรับปรุงให้ตนเองดีขึ้นเรื่อย ๆ (มิติทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) สำหรับในด้านคุณธรรม หมายถึง เป็นคนดี ประพฤติดี คิดดี ไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่นในสังคม และมีเมตตากรุณาตนเองและผู้อื่น เป็นผู้ใฝ่รู้อยู่เสมอ รู้จักตนเอง เสียสละเพื่อส่วนรวม มองการณ์ไกล ไม่ประมาท และมีศีลธรรม

ความเห็นดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการทำให้ทันสมัยและการพัฒนา คือการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแบบแผนในสังคมเพื่อให้มีสภาพที่ดีขึ้น การทำให้ทันสมัยเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม ในขณะที่การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับสังคมโดยรวม กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การทำให้ทันสมัยเป็นการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงในระดับจุลภาค ส่วนการพัฒนาเป็นการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงในระดับมหภาค

1.2 เกณฑ์ที่ใช้วัดความทันสมัย

ประมะ สตะเวทิน (2538) สรุปเกณฑ์ในการวัดความทันสมัยไว้ 9 เกณฑ์ ดังนี้

- (1) การรู้หรืออ่านออกเขียนได้ (Literacy)
- (2) การเปิดรับสื่อมวลชน (Mass Media Exposure)
- (3) การสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก (Cosmo Politeness)
- (4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)
- (5) ความทะเยอทะยานหรือความมุ่งมาดปรารถนา (Aspiration)
- (6) ความสามารถในการคาดคะเนความรู้สึกของคนอื่นได้ (Empathy)
- (7) การเชื่อโชคกลางหรือการยอมรับโชคชะตา (Fatalism)
- (8) การยอมรับนวัตกรรมเร็ว (Innovativeness)
- (9) ความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge)

ทั้งนี้ เกณฑ์ต่าง ๆ ทั้ง 9 เกณฑ์จะต้องใช้ร่วมกัน ไม่สามารถใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งวัดการพัฒนาได้

อนึ่ง องค์การสหประชาชาติได้จัดประเทศในโลกนี้เป็น 2 กลุ่มตามระดับการพัฒนาโดยใช้เกณฑ์ด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นเครื่องกำหนด ประเทศที่มีการพัฒนามาก เรียกประเทศพัฒนา (Development Country) ประเทศพัฒนากว่า (More Development Country) หรือประเทศทันสมัย (Modern Country) ส่วนประเทศที่มีการพัฒนาน้อย เรียกว่า ประเทศกำลังพัฒนา (Developing Country) ประเทศพัฒนาน้อยกว่า (Less Development Country) ประเทศที่กำลังพัฒนาเหล่านี้ ได้แก่ ประเทศต่าง ๆ ในลาตินอเมริกา แอฟริกา และเอเชีย ยกเว้นประเทศญี่ปุ่น แอฟริกาใต้ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ลักษณะโดยทั่วไปของประเทศที่กำลังพัฒนา คือ

- (ก) มีรายได้ต่อหัวประชากรต่ำ
- (ข) มีผลผลิตต่อหัวประชากรต่ำ
- (ค) มีการค้ำน้อย การทำมาหากินของประชาชนเป็นลักษณะพอกินแต่ไม่พอขาย
- (ง) มีคนไม่รู้หนังสือมาก
- (จ) มีระบบการขนส่งและสื่อมวลชนจำกัด
- (ฉ) มีอาหารไม่เพียงพอ
- (ช) มีการอุตสาหกรรมน้อยและมีช่างที่มีความรู้ความสามารถน้อย
- (ซ) รัฐบาลไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง
- (ฌ) มีอัตราการเกิดและการตายสูง คนมีอายุสั้น

ทั้งนี้ การทำให้ทันสมัยและการพัฒนามีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดและมักเกิดควบคู่กันไป ตลอดจนมีผลกระทบซึ่งกันและกัน

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการพัฒนา

ปรมา สตะเวทิน (2538) อธิบายว่าการสื่อสารมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสังคม การสื่อสารเป็นสายใยและส่วนประกอบที่แนบเนื่องกับกระบวนการทางสังคมอย่างต่อเนื่อง วิวัฒนาการของสังคมจากกำเนิดจนถึงสภาพปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงไปสู่อนาคต อาศัยการสื่อสารเป็นปัจจัยพื้นฐานทั้งสิ้น อาจกล่าวได้ว่าสังคมเกิดจากการสื่อสารและเมื่อสังคมจะพัฒนาต่อไป สังคมก็ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมืออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากปราศจากการสื่อสารสมาชิกของสังคมก็จะไม่สามารถรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาและย่อมไม่สามารถเปลี่ยนเป็นคนที่ทันสมัยได้ สังคมโดยรวมก็ไม่สามารถที่จะพัฒนาได้

ในขณะที่สังคมกำลังอยู่ในขั้นตอนของกระบวนการพัฒนานั้น การสื่อสารจะถูกใช้เพื่อส่งเสริมและขยายการพัฒนา ตลอดจนทำให้งานพัฒนาดำเนินไปได้โดยสะดวก การสื่อสารจะทำหน้าที่เป็นกลไกสังคมที่จะผลักดันให้สังคมพัฒนาไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาเกษตรกรรม จากวิธีดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาจากสมัยปู่ย่าตายายมาเป็นใช้วิธีการสมัยใหม่ ใช้พันธุ์ใหม่ ใช้ปุ๋ย ใช้ยากำจัดศัตรูพืช วางแผนครอบครัว หรือการพัฒนาการเมือง

การที่สังคมหรือประเทศจะพัฒนาไปได้นั้นจำเป็นต้องให้ความรู้ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมของประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตให้สอดคล้องเข้ากันได้กับสภาพของสังคมที่กำลังพัฒนาไป จะต้องจูงใจให้ประชาชนเข้าร่วมในโครงการต่าง ๆ ของการพัฒนาอย่างจริงจัง ร่วมในการวางแผนและการปกครอง รู้จักประหยัดทำงานหนักขึ้น และรู้จักรอคอยผลประโยชน์ที่จะเกิดจากการพัฒนา อย่างไรก็ตาม การที่ประชาชนจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงในสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องเกิดจากความสมัครใจของประชาชน เป็นความรู้สึกรักหรือความต้องการของประชาชนที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมของตน

ดังนั้น ประเทศที่กำลังพัฒนาจึงจำเป็นต้องทำให้ประชาชนตระหนักถึงความจำเป็นของการพัฒนาประเทศและประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนาประเทศ จะต้องทำให้การตัดสินใจของประชาชนในการที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตนเป็นไปได้อย่างขึ้น และจะต้องทำให้ประชาชนนำเอาวิธีปฏิบัติแบบใหม่มาใช้ให้เกิดผลโดยราบรื่นรวดเร็ว ในการนี้ การสื่อสารนับว่ามีบทบาทอย่างสำคัญในอันที่จะช่วยสำรวจสภาวะใหม่ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในสังคม ช่วยยกระดับความกระตือรือร้นของประชาชน ชี้นำและควบคุมกระบวนการเปลี่ยนแปลง สอนทักษะใหม่ ๆ แก่ประชาชน สอนให้ประชาชนคุ้นเคยกับสังคมที่กำลังจะเปลี่ยนไป ตลอดจนทำให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการพัฒนา การสื่อสารในลักษณะนี้เรียกว่า การสื่อสารเพื่อการพัฒนา หรืออินเทคศาสตร์พัฒนาการ (Development Communication)

Lerner (2501) อ้างในประมะ สตะเวทิน (2538) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการพัฒนาไว้อย่างชัดเจนและรัดกุมว่า “การพัฒนาประเทศ หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีระบบ การรวบรวมมวลชน และการเข้ามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ในกระบวนการตัดสินใจปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของส่วนรวม ในกรณีของประเทศที่ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทั้งสามประการนี้ เกิดขึ้นได้โดยผ่านการสื่อสารเท่านั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง การพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ไม่สามารถดำเนินการไปได้ ถ้าไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอจากเครือข่ายการสื่อสาร ด้วยเหตุนี้ ถ้าหากมีการนำการสื่อสารมาใช้ให้ถูกต้องและเพียงพอแล้วก็สามารถส่งเสริมการพัฒนาของประเทศได้อย่างมากอาจกล่าวได้ว่า “การสื่อสารเป็นทั้งดัชนีของการพัฒนา และเครื่องมือ หรือวิธีการพัฒนาสังคม”

1.4 กระบวนทัศน์ด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการ

ณรงค์ สมพงษ์ (2543) กล่าวไว้ว่า แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนามีการเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาจากอดีต ในช่วงปี ค.ศ. 1950 (พ.ศ. 2493) เป็นต้นมา การพัฒนาเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมาก แนวคิดในระยะนี้มองการพัฒนา คือ “การทำให้ทันสมัย” มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอุตสาหกรรม หรือการทำให้เป็นแบบตะวันตก สิ่งที่จะชี้วัดว่าประเทศพัฒนาแล้วจะพิจารณาจากรายได้ประชาชาติ (GNP) ว่าสูงเพียงใด ต่อมาในช่วงปี ค.ศ. 1976 (พ.ศ. 2519) แนวคิดด้านการพัฒนาได้เปลี่ยนไปจากเดิม เริ่มมองการพัฒนาในแง่ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การช่วยตนเองของบุคคล แทนที่จะดูผลจากทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว โดยมองว่าประเทศมีการพัฒนาหรือไม่ ต้องพิจารณาว่าการพัฒนาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สภาพธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงของโลกด้วยหรือไม่ การพัฒนาต้องคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาปัจจัยเกี่ยวกับคนและสังคมด้วย เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี ทัศนคติของคนในสังคม การมีส่วนร่วมของบุคคลในการพัฒนา มุมมองการพัฒนาได้เปลี่ยนไปโดยไม่ได้คำนึงถึงเฉพาะปัจจัยด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่คำนึงถึงปัจจัยทางด้านสังคมด้วยและยอมรับแนวทางนี้กันอย่างแพร่หลาย

พิรงรอง งามสูตร รณนันทน์ และคณะ (2548) ได้ศึกษากระบวนทัศน์ด้านการพัฒนาจากอดีตสู่ปัจจุบัน สรุปภาพรวมได้ว่า กระบวนทัศน์ด้านการพัฒนามีวิวัฒนาการจากอดีตสู่ปัจจุบันตามลำดับขั้น โดยเริ่มจากการให้ความสำคัญในการพัฒนาเพียงเฉพาะด้านเศรษฐกิจแต่ทำให้เกิดปัญหาตามมาในด้านการเหลื่อมล้ำเอาเปรียบระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศที่ยังไม่พัฒนารวมทั้งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสภาพสังคมอย่างมาก ก่อให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาที่ให้ความสำคัญทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมจากด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว รวมทั้งมีการปรับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาที่เน้นจากการพัฒนาจากส่วนกลาง เป็นการพัฒนาที่เน้นการมีส่วนร่วมและคำนึงถึงความแตกต่างของชุมชนมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางแนวคิดส่งผลให้กระบวนทัศน์ทางด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการ มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางการพัฒนาสามารถสรุปเป็นลำดับขั้นได้ ดังนี้

(1) กระบวนทัศน์การพัฒนาแบบความทันสมัย (Modernization Paradigm) เป็นแนวทางในยุคเริ่มแรก เน้นการเปลี่ยนแปลงสังคมสู่ความทันสมัย บุคคลจะคิดแบบทันสมัย มีเหตุผล มีการเปิดรับสื่อมวลชน และการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมเมือง โดยกระบวนทัศน์นี้มีลักษณะเด่น คือ เน้นการพัฒนาให้เป็นสังคมเมือง มีแนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรมให้ความสำคัญกับจุดเริ่มต้นที่เป็นหน่วยงานของรัฐ กล่าวคือ รัฐเป็นตัวกลางทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตามที่ต้องการ มุ่งพัฒนาในระดับปัจเจกและองค์กร เมื่อปัจเจกและองค์กรเปลี่ยน จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งสังคม การพัฒนาตามแนวคิดนี้จะเน้นการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) และการปรับปรุงระบบสื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสังคม สื่อมวลชนจึงมีบทบาทในการพัฒนาเชิงโครงสร้างพื้นฐานของสังคมนอกจากนี้ยังเน้นการพัฒนาจากบนสู่ล่าง หรือเรียกอีกอย่างได้ว่าเป็นการพัฒนาที่มีศูนย์กลางการพัฒนาจากรัฐหรือส่วนกลาง (Centralized Planning) เน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมให้ก้าวสู่ความทันสมัยตามแบบที่รัฐพัฒนาแล้ว โดยมีแนวคิดว่าการสื่อสารรวมทั้งสื่อมวลชนจะช่วยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาได้ ถือเป็นยุคเริ่มต้นของการมองการสื่อสารในฐานะที่เป็นเครื่องมือส่งเสริมการพัฒนา ในยุคนี้ปรากฏนักคิดทางการสื่อสารที่สำคัญนี้ได้แก่ Dancil Lerner (2501), Everett Rogers (2505) และ Wilbur Schramm (2507)

(2) กระบวนทัศน์การพัฒนาแบบพึ่งพา (Dependency Paradigm) เกิดจากการเห็นปัญหาของการพัฒนาในยุคแรกๆ ที่เน้นการพัฒนาสู่ความทันสมัย แต่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการเหลื่อมล้ำแตกต่างระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา ปัญหาของการพัฒนาแบบความทันสมัย พบว่าการดึงประเทศด้อยพัฒนาไปพึ่งพาประเทศที่พัฒนาแล้ว การพัฒนานั้นมิได้ทำให้ประเทศด้อยพัฒนายืนหยัดได้ด้วยตนเอง แต่เป็นการนำประเทศของตนเป็นเบี้ยล่างที่ต้องพึ่งพาประเทศที่พัฒนาแล้ว ปัญหาที่ตามมาคือ เกิดสถานะเอารัดเอาเปรียบจากประเทศที่พัฒนาแล้ว แบ่งประเทศออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ประเทศหลักในการพัฒนา (Central Country) ซึ่งเป็นศูนย์กลางและต้นแบบการพัฒนา กับประเทศรอง (Peripheral Country) ซึ่งเป็นประเทศด้อยพัฒนาที่ต้องการเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นแบบประเทศหลัก โดยที่ประเทศหลักที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาก็คือ ประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ด้วยการพัฒนาที่ต้องพึ่งประเทศศูนย์กลาง จึงทำให้ประเทศที่พัฒนาแล้วเอาเปรียบประเทศที่ด้อยพัฒนา ดูดทรัพยากรประเทศที่ด้อยพัฒนาไปยังประเทศที่พัฒนาแล้ว นอกจากนี้ ยังเกิดลักษณะของการไหลบ่าทางวัฒนธรรมเกิดจากการที่ประเทศพัฒนาแล้วก้าวล้ำมายังประเทศที่ด้อยพัฒนา โดยไม่ใช่เพียงด้านเศรษฐกิจเท่านั้น มีการก้าวล้ำในด้านการสื่อสารระหว่างประเทศด้วย เป็นเหตุให้เกิดการครอบงำทางวัฒนธรรม ซึ่งวัฒนธรรมของประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีความแข็งแกร่งกว่า ปรากฏการณ์นี้เรียกได้ว่าเป็นต้นเหตุของลัทธิจักรวรรดินิยมทางวัฒนธรรม (Imperialism Culture)

ลักษณะร่วมกันระหว่างกระบวนการพัฒนาแบบความทันสมัยและกระบวนการพัฒนาแบบพึ่งพา ปรากฏดังนี้

(ก) เน้นรายได้ประชาชาติเป็นตัวชี้วัดการพัฒนา ไม่คำนึงถึงการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม

(ข) ใช้การสื่อสารที่มีศูนย์กลางการพัฒนา คือ รัฐส่วนกลางดำเนินการสื่อสารสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการ โดยโครงสร้างและเนื้อหาข่าวสารการพัฒนาจากหน่วยงานของรัฐที่ถือเป็นการปกครองระดับบนของประเทศไปสู่ประชาชนที่อยู่ในภูมิภาคซึ่งถือเป็นระดับล่าง

(ค) ใช้การสื่อสารเพื่อการพัฒนาตามทิศทางแบบบนลงล่าง ยังขาดการรับฟังความคิดเห็น ความต้องการของประชาชน เป็นการสื่อสารจากรัฐไปยังประชาชนในทิศทางเดียวกัน ขาดกลไกการสื่อสารที่จะนำความต้องการของประชาชนมาสู่รัฐเพื่อปรับเปลี่ยนและพัฒนา

(ง) เกิดปัญหา “ทันสมัยแต่ไม่พัฒนา” กล่าวคือ การพัฒนาจากศูนย์กลางอันเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยมุ่งเปลี่ยนแปลงประเทศที่ด้อยพัฒนาให้พัฒนาตามแบบของประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยไม่มีการคำนึงถึงความสอดคล้อง ความต้องการ และความคิดเห็นของประเทศด้อยพัฒนาทำให้เกิดการพัฒนาที่ไม่เหมาะสม

(3) กระบวนการพัฒนาแบบทางเลือก (Alternative Paradigm หรือ Multiplicity Paradigm) ในยุคการพัฒนานี้ พบว่าแต่ละประเทศมีพื้นฐานความต้องการ มีวัฒนธรรม และมีโครงสร้างทางสังคมที่แตกต่างกัน จึงมีคำถามเกิดขึ้นว่า การพัฒนาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้เป็นแบบเดียวกันตามตัวแบบของประเทศที่พัฒนาแล้วหรือไม่ ความแตกต่างทางสังคมเป็นปัจจัยกระตุ้นที่สำคัญในการเกิดกระบวนการทางเลือกในยุคนี้ เกิดหลักแนวคิดที่ว่า การพัฒนาควรมีแนวคิดและวิธีการที่หลากหลายที่แต่ละสังคมสร้างขึ้นและไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน แต่ละสังคมมีกระบวนการของตนเอง ขึ้นอยู่กับระบบนิเวศน์และวัฒนธรรมของคนในสังคม เกิดการเปลี่ยนมุมมองการพัฒนา โดยพิจารณาการพัฒนาจากตัวบ่งชี้ที่วัดได้เชิงเศรษฐกิจและรายได้เป็นการพิจารณาในเชิงความสอดคล้องกับชุมชนหรือประเทศแต่ละประเทศนั้นเป็นจุดยืนแบบปทัสถาน (Normative Standpoint) นอกจากนี้ จุดหมายของการพัฒนายุคนี้ไม่ใช่การพัฒนาเพื่อก้าวสู่ความเป็นสากลและกำหนดได้จากส่วนกลาง แต่จุดหมายการพัฒนาเป็นความสัมพันธ์กับสังคมและไม่อาจคาดเดาได้ ทำให้การพัฒนาต้องมีจุดมุ่งหมายที่สอดคล้องกับชุมชนหรือประเทศที่จะพัฒนา ดังนั้น จึงไม่สามารถกำหนดรูปแบบและจุดหมายการพัฒนาที่ตายตัวได้ จึงเป็นการพัฒนาที่อิงบริบทเฉพาะของชุมชนหรือประเทศที่จะพัฒนามีหน่วยการพัฒนามีหลายระดับ ทั้งระดับบุคคล ชุมชน สังคม ประเทศไม่มองการพัฒนาในภาพรวม ภาพใหญ่ของประเทศเพียงภาพเดียว มุ่งวิเคราะห์การพัฒนาที่หลากหลายมากกว่าการพัฒนาเศรษฐกิจด้านเดียว เช่น การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

ด้วยเหตุนี้ส่งผลให้การสื่อสารที่ใช้สนับสนุนงานพัฒนาจะเน้นดำเนินงานด้านการสื่อสารที่เพิ่มอำนาจให้ประชาชน มีกลยุทธ์พื้นฐานคือ “ความเข้มแข็งของชุมชน” มุ่งส่งเสริมความเสมอภาคของชุมชน โดยเชื่อว่าประชาชนสามารถคิดได้อย่างอิสระ ประชาชนมีอำนาจแสดงความคิดเห็นของตนต่อสาธารณชน ใช้การสื่อสารเพื่อระดมพลังประชาชนเพื่อถ่วงดุลกับอำนาจของกลุ่มการเมือง มีขอบเขตการสื่อสารขยายจากสื่อมวลชนไปสู่การสื่อสารระหว่างบุคคล สื่อประเพณี สื่อเฉพาะกิจ เนื่องจากการยอมรับในความสามารถและความฉลาดของชุมชน ดังนั้น การสื่อสารเพื่อการพัฒนาจึงลดบทบาทของสื่อมวลชนซึ่งเป็นการสื่อสารแบบครอบงำจากส่วนกลางลงและเปลี่ยนมาใช้สิ่งที่มีใช้ในชุมชน เช่น สื่อประเพณี พิธีกรรม และสื่อเฉพาะกิจของชุมชนมากขึ้น

1.5 หน้าที่ของสื่อมวลชนในการพัฒนา

ประมะ สตะเวทิน (2538) สรุปหน้าที่ของสื่อมวลชนในการพัฒนาว่า สื่อมวลชนมีหน้าที่หลัก 2 ประการ ได้แก่ การให้ข่าวสารและการชักจูงใจ ดังนี้

(1) การให้ข่าวสาร สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการให้ข่าวสารในประเด็นสำคัญ 4 ประการ

(1.1) สื่อมวลชนขยายขอบเขตสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ สื่อมวลชนช่วยทำให้ประชาชนในประเทศที่กำลังพัฒนาเข้าใจได้ว่าคนในประเทศอื่นนั้นอยู่กันอย่างไร และมองดูชีวิตของตนเองด้วยสายตาใหม่ สื่อมวลชนเป็นพลังที่จะปลดปล่อยมนุษย์ให้หลุดพ้นจากระยะทางและความโดดเดี่ยว นำประชาชนจากสังคมล้าหลังไปสู่สังคมสมัยใหม่ ซึ่งสายตามุ่งไปสู่อนาคตและเส้นทางยาวไกล หน้าที่ของสื่อมวลชนนี้มีความสำคัญ เพราะช่วยพัฒนาคุณภาพในการคาดคะเนความรู้สึกของคนอื่นได้ ความสามารถในการคาดคะเนความรู้สึกของคนอื่นได้นี้เป็นคุณสมบัติขั้นพื้นฐานของคนที่ทันสมัย เป็นคุณสมบัติขั้นพื้นฐานที่ประชาชนในประเทศกำลังพัฒนาจะต้องมี

(1.2) ดึงประชาชนมาสู่จุดสนใจ ในด้านการพัฒนานั้น สื่อมวลชนเป็นตัวละครสำคัญที่กำหนดว่าประชาชนควรจะรู้เรื่องอะไร โดยเน้นจุดสนใจในบางเรื่องแทนที่จะเป็นเรื่องอื่น สื่อมวลชนมีความสามารถที่จะทำให้เรื่องเหล่านี้มีความสำคัญในการรณรงค์ นี่เป็นสิ่งสำคัญสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา เพราะหมายความว่า ความสนใจของประชาชนถูกหันเหไปสู่เรื่องการพัฒนาความสนใจของประชาชนถูกหันเหไปสู่ขนบธรรมเนียมใหม่

(1.3) ยกระดับความมุ่งมาดปรารถนาของประชาชน ทั้งนี้ ประเทศที่กำลังพัฒนาประสบความจำเป็นที่จะต้องกระตุ้นให้ประชาชนหลุดพ้นจากการเชื่อเรื่องโชคชะตาและความกลัว การเปลี่ยนแปลงประเทศจะต้องส่งเสริมให้เกิดความปรารถนาสิ่งที่ดีกว่าเดิม ทั้งในระดับบุคคลและระดับชาติ บุคคลจะต้องมีความปรารถนาที่จะมีชีวิตที่ดีกว่าเดิมและต้องตั้งใจมุ่งมั่นที่จะได้มาซึ่งสิ่งที่ปรารถนา ในฐานะประชาชนของประเทศ คนในชาติจะต้องมีความมุ่งมาดปรารถนาที่จะทำให้ชาติของตนมีความเข้มแข็งและยิ่งใหญ่ สื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่ยกระดับความมุ่งมาดปรารถนานั้นของประชาชนในประเทศที่กำลังพัฒนาได้

(1.4) สร้างบรรยากาศแห่งการพัฒนา ซึ่งสื่อมวลชนมีหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารแก่ประชาชนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ สร้างบรรยากาศแห่งข่าวสารเพื่อกระตุ้นการพัฒนา โดยแสดงให้เห็นเครื่องมือที่ทันสมัยและชีวิตในสังคมที่พัฒนา ผ่านการรายงานข่าวเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมจากที่อื่นในโลก โครงการพัฒนาต่าง ๆ เป้าหมายและปัญหาของการพัฒนา อันจะทำให้ประชาชนมีสายตาที่กว้างไกลให้ความสนใจและย้อนมาดูตัวเองเพื่อกำหนดว่าอนาคตควรก้าวไปอย่างไร

(2) การชักจูงใจ สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการชักจูงใจเพื่อให้เกิดการพัฒนา 5 ลักษณะเด่น ดังนี้

(2.1) เป็นแหล่งข่าวสารสำหรับการสื่อสารระหว่างบุคคล บุคคลที่มีอิทธิพลต่อคนอื่นในการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นคนที่ใช้สื่อมวลชนมาก เช่น คนที่เป็นผู้นำทางด้านการเมือง มักเป็นคนที่ใช้สื่อมวลชนทางการเมืองมากเป็นพิเศษ ข่าวสารจากสื่อมวลชนเหล่านี้มีส่วนทำให้คนเรามีอิทธิพลเหนือคนอื่น เมื่อมีการเผยแพร่ข่าวสารการเมืองในสื่อมวลชนก็เป็นที่น่าพอใจว่า ข่าวสารนี้จะถูกนำไปเผยแพร่ต่อโดยผู้มีอิทธิพลทางการเมือง

(2.2) สร้างสถานภาพให้บุคคล สื่อมวลชนสามารถสร้างชื่อเสียงและสถานภาพทางสังคมได้ โดยการปรากฏเป็นภาพและข่าวทางสื่อมวลชนนั้นทำให้เห็นว่า คนนั้นมีความสำคัญเพียงพอที่สื่อมวลชนจะนำเสนอพฤติกรรมและความคิดของเขาสู่ประชาชน ยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนา อำนาจในการสร้างสถานะให้แก่บุคคลดูจะมีมากกว่าในประเทศที่พัฒนาเสียอีก ผู้นำทางการเมืองระดับชาติของประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนจากสื่อมวลชน ผลักดันความคิดและนโยบายของบุคคลเหล่านี้ให้มีความน่าเชื่อถือเต็มที่ ในทำนองเดียวกันสื่อมวลชนก็สามารถสร้างสถานะให้แก่บุคคลบางคนหรืองานบางอย่างที่สมควรจะได้รับการยึดถือเป็นแบบอย่าง

(2.3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายอย่างกว้างขวาง เมื่อประเทศที่กำลังเริ่มต้นพัฒนาต้องการขยายการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายของประเทศ ประชาชนควรจะได้รับทราบเกี่ยวกับนโยบาย เพื่อจะได้กำหนดความคิดเห็นของตนและแสดงความคิดเห็นในนโยบาย ในขณะที่เดียวกันผู้กำหนดนโยบายต้องเข้าใจถึงความจำเป็นและความต้องการของหมู่บ้านให้ชัดเจน เพื่อนำเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบายของประเทศ ซึ่งการจะกระทำเช่นนี้ได้ก็ต้องอาศัยสื่อมวลชนเป็นหลัก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(2.4) ปลูกฝังบรรทัดฐานของสังคม บรรทัดฐานหลายอย่างของสังคมเป็นสิ่งที่ไม่สะดวกที่จะปฏิบัติหรือเป็นภาระแก่คนอื่น ดังนั้น จึงมีการผ่อนผันการบังคับใช้บรรทัดฐานและหลายคนก็พยายามหาทางหลีกเลี่ยง ในสังคมสมัยใหม่หน้าที่ในการเผยแพร่บรรทัดฐานเป็นของสื่อมวลชนส่วนใหญ่ ทั้งในแง่ที่ถ้าประชาชนไม่ทราบบรรทัดฐานก็จะแจ้งให้ประชาชนทราบ และทั้งในแง่เผยแพร่ให้ประชาชนทราบถึงการกระทำที่หลีกเลี่ยงบรรทัดฐานอย่างรุนแรง ดังนั้น จึงเป็นไปได้ที่จะอาศัยสื่อมวลชนในอันที่จะปลูกฝังบรรทัดฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมที่จำเป็นในการพัฒนาประเทศแก่ประชาชน เช่น ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความเสียสละ ความสะอาด ความมีระเบียบวินัย ฯลฯ รวมทั้งการสอดส่องดูแลการกระทำที่หลีกเลี่ยงบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งเปรียบเทียบได้เหมือนกับด้านตรงกันข้ามกับการให้สถานะแก่บุคคล คนไหนทำดีก็ส่งเสริมชื่อเสียง คนไหนทำไม่ดีก็ประณาม เช่น การลักทรัพย์ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลผู้อื่น และการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น เมื่อสื่อมวลชนเสนอเรื่องราวไม่ดีงาม คนที่ประพฤติไม่ดีก็จะถูกสังคมลงโทษ และเป็นการเตือนคนอื่นให้หลีกเลี่ยงการกระทำที่ไม่ดีเสีย

(2.5) ปลูกฝังรสนิยม การที่คนเราจะชอบการเมืองและศิลปะประเภทใด มากน้อยเพียงใดนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการนำเสนอของสื่อมวลชน อำนาจพิเศษของสื่อมวลชนก็คือความสามารถในการสร้างความคุ้นเคยของสิ่งต่าง ๆ แก่ประชาชน ดังนั้น สื่อมวลชนจึงมีผลต่อการกำหนดรสนิยมของคน

โดยสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาพบว่า ความหมายของการพัฒนานั้นเน้นเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง การทำให้ทันสมัย และพัฒนาให้เป็นรูปแบบอุตสาหกรรม ทั้งนี้ การพัฒนาที่ดีจำเป็นต้องมีการพัฒนาระดับบุคคล แล้วจึงขยายเป็นการพัฒนาระดับสังคมอันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างทางสังคม

การพัฒนามีวิวัฒนาการเป็นระยะ ซึ่งการพัฒนาในยุคแรกจะเป็นการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการปรับสังคมให้เป็นสังคมแบบทันสมัย ซึ่งดัชนีชี้วัดหรือองค์ประกอบของการเป็นสังคมทันสมัยประกอบไปด้วย อัตราการรู้หนังสือ การเปิดรับสื่อมวลชน การสัมผัสบุคคลภายนอก แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความมุ่งมาดปรารถนา ความสามารถในการคาดคะเนความรู้สึกคนอื่น การเชื่อเรื่องโชคกลาง ความเร็วในการรับนวัตกรรม และความรู้ทางด้านการเมือง ต่อมาแนวคิดของการพัฒนาดังกล่าวกลับถูกมองว่าเป็นการพัฒนาที่เน้นการจำลองรูปแบบของสังคมที่พัฒนาแล้ว เมื่อนำมาใช้กับสังคมที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาปัญหาที่ตามมาก็คือความเหลื่อมล้ำทางสังคม เกิดความทันสมัยแต่ไม่พัฒนา การปฏิรูประบบแนวคิดดังกล่าว ทำให้รูปแบบการพัฒนาก้าวสู่ยุคของการพัฒนาแบบพึ่งพา ซึ่งมีลักษณะของการที่ประเทศด้อยพัฒนาจะต้องพึ่งพาประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยไม่สามารถยืนได้ด้วยตนเอง เกิดลักษณะของการไหลบ่าทางวัฒนธรรม เพราะยึดต้นแบบการพัฒนาจากประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสังคมตนเอง ท้ายที่สุดการพัฒนาคุณค่าสุดได้ค้นพบกระบวนการที่ค้นทางเลือก ซึ่งเน้นการพัฒนาที่หลากหลายและยั่งยืน ดำเนินการพัฒนาตามแบบบริบทของตนเอง มีรูปแบบที่หลากหลาย พิจารณาตามความเหมาะสมของประเทศเป็นหลัก ไม่ยึดแบบแผนการพัฒนาที่เน้นด้านเศรษฐกิจด้านเดียว

ในมุมมองเดียวกันพบว่า ขณะที่การพัฒนามีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและรูปแบบการพัฒนาตามยุคตามสมัย รูปแบบการสื่อสารที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามีการปรับเปลี่ยนตาม ทั้งนี้ พบว่าการสื่อสารในยุคเดิมที่เน้นการสื่อสารแบบบนลงล่าง มีรัฐเป็นศูนย์กลางการบัญชาการให้พลเมืองดำเนินการพัฒนาตามแบบที่รัฐกำหนด กลายเป็นการปรับรูปแบบการสื่อสารในลักษณะของการมีส่วนร่วมให้ประชาชนหรือพลเมืองได้มีส่วนในการสื่อสารและพัฒนาตนเองตามบริบทที่เหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น ประเภทของสื่อเพื่อการพัฒนาจากเดิมที่เน้นการสื่อสารมวลชนเป็นหลัก ได้พัฒนารูปแบบสื่อตามยุคการพัฒนาแบบทางเลือก โดยสื่อมีลักษณะจำเพาะตามบริบทในแต่ละชุมชนมากขึ้น อาทิ สื่อชุมชน สื่อพื้นบ้าน และสื่อพิธีกรรม เป็นต้น ดังนั้น บทบาทของสื่อมวลชนในการพัฒนาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นช่องทางการให้ความรู้และชักจูงใจประชาชนไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมที่มีลักษณะของการพัฒนามากยิ่งขึ้น

อนึ่ง จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542-2553” วิเคราะห์ได้ว่าการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตนั้น เป็นการใช้สื่อในบทบาทการให้ความรู้และชักจูงใจให้ประชาชนมีพฤติกรรมต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และมีทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งนี้ รูปแบบการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ปัจจุบันส่วนใหญ่พบว่าเป็นการสื่อสารลักษณะของการสั่งการจากรัฐสู่ประชาชนโดยหน่วยงานภาครัฐ อันได้แก่ สำนักงาน ป.ป.ช. มีหน้าที่ ในการกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมดังกล่าว สั่งการ หรือทำการสื่อสารผ่านผู้นำชุมชน ผู้นำทางความคิด ข้าราชการ ท้องถิ่น และสื่อมวลชน เป็นลักษณะจากบนลงล่าง อันมีประชาชนเป็นผู้รับสารระดับล่างสุด แต่ทว่า บทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้สำนักงาน ป.ป.ช. เน้นดำเนินการป้องกันการทุจริต โดยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต อีกทั้ง แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมยังถูกกำหนดเป็นเป้าหมายและพันธกิจของสำนักงาน ป.ป.ช. อีกด้วย ซึ่งลักษณะนี้บ่งบอกเป็นการพัฒนาตามกระบวนการพัฒนาแบบความทันสมัย และรูปแบบการพัฒนาตามกระบวนการพัฒนาแบบทางเลือก ข้อมูลและข้อเท็จจริงดังกล่าวสะท้อนถึงการพัฒนาทางการสื่อสารในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้รูปแบบการสื่อสารดังกล่าวยังสะท้อนถึงความพยายามของประเทศไทยในการพัฒนาสู่ความทันสมัย ปัจจัยประกอบแนวคิดดังกล่าวอนุมานได้จากการให้ความสำคัญกับความรู้ทางการเมืองที่เป็นตัวบ่งชี้การพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ พบว่าสังคมไทยได้พยายามลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันซึ่งเป็นประเด็นทางการเมือง และเป็นดัชนีที่สังคมโลกเห็นว่าประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีปัญหาดังกล่าวน้อยหรือไม่มี ส่วนประเทศที่ด้อยพัฒนาหรือประเทศที่กำลังพัฒนาจะพบปัญหาดังกล่าวมาก โดยที่ความพยายามลดระดับปัญหาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับการพัฒนาให้ทัดเทียมสังคมอารยะ

อย่างไรก็ตาม สื่อรณรงค์อันเป็นเครื่องมือและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ เป็นสิ่งที่น่าสนใจและน่าศึกษาวิเคราะห์ เนื่องจากอิทธิพลของสื่อสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของปัจเจกชนให้เป็นพฤติกรรมเชิงบวกหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ เมื่อระดับปัจเจกชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมุ่งสู่การพัฒนา ในระดับต่อมาก็จะเกิดการปรับเปลี่ยนโดยรวมเชิงโครงสร้างทางสังคม สรุปได้ว่าแนวทางในการพัฒนาประเทศต้องอาศัยสื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยเฉพาะสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตซึ่งเป็นเครื่องมือหรือกลไกที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาด้านการเมือง ดังนั้น ในระดับต่อไปจึงเป็นการศึกษาเกี่ยวกับสื่อรณรงค์เชิงลึกที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์สถานภาพ องค์ประกอบ กลยุทธ์ และวิธีการ อันจะนำมาใช้ประกอบการศึกษาด้านการสื่อสารเพื่อการพัฒนาของสังคมไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารรณรงค์

แนวคิดเกี่ยวกับ การสื่อสารรณรงค์ เป็นแนวคิดหนึ่งที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัย เรื่อง “การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542-2553” โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารรณรงค์ในประเด็นหลักที่สำคัญ ได้แก่

- 2.1 ความหมายของการสื่อสารรณรงค์
- 2.2 คุณลักษณะเด่นของการสื่อสารรณรงค์
- 2.3 ประเภทของการสื่อสารรณรงค์
- 2.4 องค์ประกอบของการสื่อสารรณรงค์
- 2.5 กลยุทธ์การสื่อสารรณรงค์
- 2.6 กระบวนการสื่อสารรณรงค์
- 2.7 องค์ประกอบความสำเร็จของการสื่อสารรณรงค์

2.1 ความหมายของการสื่อสารรณรงค์

“การสื่อสารรณรงค์” หรือ “การรณรงค์” นั้น เป็นแนวคิดในการพัฒนาการส่งเสริมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือแนวทางในการปฏิบัติของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยการวางแผนอย่างเป็นระบบ และเน้นในมิติของการสื่อสาร ซึ่งคำว่า “การสื่อสารรณรงค์” หรือ “การรณรงค์” นั้นมีการประดิษฐ์คำศัพท์ที่หลากหลาย อาทิ Communication Campaign, Public Communication Campaign, Information Campaign, และ Advertising Campaign แต่ทั้งหมดนี้ล้วนสะท้อนถึงบทบาทการรณรงค์ในมิติการสื่อสารทั้งสิ้นในทัศนะของนักวิชาการด้านการสื่อสารในสหรัฐอเมริกาและยุโรป อาทิ Paisley (2544), Windahl (2535), Alex de Tocqueville (2504) ล้วนเห็นพ้องต้องกันว่า การรณรงค์ มิใช่ปรากฏการณ์ใหม่ในสังคม แต่เป็นวิถีการปฏิบัติของสมาชิกในสังคมที่มีมากกว่าหลายทศวรรษแล้ว แต่สิ่งที่เป็นปรากฏการณ์ใหม่สำหรับการรณรงค์ นับตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 ก็คือ ระบบสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ต่าง ๆ ซึ่งได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการรณรงค์และการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการรณรงค์ในสังคมปัจจุบัน (ปาริชาติ สถาปิตานนท์, 2551 : 20)

การนิยามความหมายของ “การสื่อสารรณรงค์” มีนักวิชาการด้านการสื่อสารจำนวนมาก นิยามความหมายของการสื่อสารรณรงค์ไว้ ดังนี้

“การรณรงค์เป็นชุดของกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการสื่อสาร ซึ่งได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและได้มีการออกแบบโดยนายหน้าการเปลี่ยนแปลง (Change Agents) เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรมของผู้รับในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ (Rogers, 2516 : 277)

“การรณรงค์ด้านข้อมูลมักเกี่ยวข้องกับชุดของสารต่าง ๆ ในเชิงการส่งเสริมซึ่งอยู่ในความสนใจของสาธารณชนและแพร่กระจายผ่านช่องทางการสื่อสารมวลชนไปยังกลุ่มผู้รับสารเป้าหมาย” (Atkin, 2524 : 256)

“สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อต่าง ๆ จำนวนมากในการบรรลุวัตถุประสงค์ด้านข้อมูลข่าวสารหรือการโน้มน้าวใจในกลุ่มประชากรที่ได้เลือกขึ้น โดยเรายังจะพบตัวอย่างของการรณรงค์ในงานด้านการเมือง โฆษณา การหาทุน และการให้ข้อมูลสาธารณะเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพและความปลอดภัย” (Mcquail, 2526 : 180)

“การรณรงค์ด้านข้อมูลข่าวสารสาธารณะมักสะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจของคนบางคนในการมีอิทธิพลต่อความเชื่อและพฤติกรรมของผู้อื่น โดยใช้จุดจับใจต่าง ๆ ด้านการสื่อสาร” (Paisley, 2524 : 23)

ทั้งนี้ ในบริบทของนิยามความหมายของการสื่อสารรณรงค์ชี้ให้เห็นคุณลักษณะเด่นของการสื่อสารรณรงค์ ดังนี้

2.2 คุณลักษณะเด่นของการสื่อสารรณรงค์

Rogers and Storey (2530) กล่าวว่า การสื่อสารรณรงค์มีคุณลักษณะเด่น 4 ประการ ดังนี้

(1) การสื่อสารรณรงค์เป็นการกระทำที่มีเป้าหมายที่แน่นอนและชัดเจนและก่อให้เกิดอิทธิพลต่อปัจเจกบุคคล (A Campaign is Purposive, and Seeks to Influence Individuals) กล่าวคือ การสื่อสารรณรงค์หนึ่ง ผู้ทำการรณรงค์ในฐานะผู้ส่งสารมักคาดหวังผลจากการสื่อสารของตนจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้รับสาร โดยผลจากการสื่อสารจะกระทบต่อความคิดของปัจเจกบุคคล (Individual-Level Cognitive Effects) ไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้างทางสังคม (Social-Level Structural Changes) ซึ่งผลนั้นจะเป็นประโยชน์กับผู้ส่งสารหรือผู้รับสารในกระบวนการสื่อสารรณรงค์ก็ได้

(2) การสื่อสารรณรงค์เน้นการสื่อสารสู่กลุ่มผู้รับสารจำนวนมาก (A Campaign is Aimed at a Large Audience) กล่าวคือ การสื่อสารรณรงค์เป็นกระบวนการสื่อสารที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับสารจำนวนมาก มิได้เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลที่เน้นการสื่อสารระหว่างคนสองคน แม้ว่าการสื่อสารรณรงค์จะอิงแนวคิดของการโน้มน้าวใจก็ตาม การสื่อสารรณรงค์จึงเทียบได้กับการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจคนจำนวนมาก ทั้งนี้ อาจจะเป็นการสื่อสารโน้มน้าวใจของกลุ่มเป้าหมายผู้รับสารเพียงไม่กี่ร้อยคนในสังคมไปจนถึงคนระดับประเทศหรือระดับโลกหลายร้อยล้านคนก็ได้

(3) การสื่อสารรณรงค์กำหนดช่วงเวลาไว้อย่างชัดเจนและแน่นอน (A Campaign has a More or Less Specifically Defined Time Limit) กล่าวคือ การสื่อสารรณรงค์จะกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการตั้งแต่เริ่มรณรงค์จนกระทั่งถึงขั้นตอนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการรณรงค์ ซึ่งการสื่อสารรณรงค์บางโครงการสามารถกำหนดจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของการรณรงค์ได้ โดยส่วนมากการรณรงค์ลักษณะดังกล่าวเป็นการรณรงค์ที่เจาะกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ อย่างไรก็ตาม ช่วงระยะเวลาของการรณรงค์บางโครงการอาจจะยากที่จะระบุและกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนตายตัว โดยเฉพาะกรณีที่การรณรงค์นั้นมีเป้าหมายที่เป็นผลกระทบระยะยาว แต่ทว่า การรณรงค์ส่วนใหญ่ มักกำหนดระยะเวลาไว้อย่างชัดเจน เช่น เป็นอาทิตย์ เป็นเดือน หรืออาจจะครอบคลุมไปเป็นหลายสิบปีก็ได้

(4) การสื่อสารรณรงค์ประกอบด้วยชุดกิจกรรมการสื่อสารที่มีการวางแผนไว้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ (A Campaign Involves an Organized Set of Communication Activities) กล่าวคือ การสื่อสารรณรงค์เป็นกระบวนการออกแบบสารและการแพร่กระจายสารโดยกิจกรรมการสื่อสารนี้ อาจจะริเริ่มโดยผู้วางแผนการรณรงค์และเผยแพร่สู่ประชาชน (Top Down Approach) หรือเป็นการสื่อสารรณรงค์ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายในการออกแบบสารและแพร่กระจายสาร (Bottom Up Approach) สำหรับชุดกิจกรรมการสื่อสารของการสื่อสารรณรงค์ จะใช้สื่อหลายประเภทในการสื่อสารรณรงค์หนึ่ง เนื่องจากสื่อแต่ละประเภทเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเฉพาะในบางกลุ่ม ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น การสื่อสารประเด็นการรณรงค์ผ่านสื่อที่หลากหลายจะก่อให้เกิดผลกระทบที่แรงมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุที่ว่า การสื่อสารเป็นเครื่องมือของการสร้างความเข้าใจและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ได้ผลดีที่สุด เมื่อมีการเสริมแรงซึ่งกันและกัน ก็จะเสริมอำนาจและพลังในการบรรลุเป้าหมาย

2.3 ประเภทของการสื่อสารรณรงค์

บุษบา สุธีธร (2530) ได้จัดประเภทของโครงการรณรงค์ที่มีการปฏิบัติกันอยู่มากในปัจจุบัน โดยพิจารณาจากสองเกณฑ์ ได้แก่ การจัดประเภทการสื่อสารรณรงค์โดยใช้เกณฑ์เรื่องประเภทขององค์การผู้จัดทำ

(1) การจัดประเภทการสื่อสารรณรงค์โดยใช้เกณฑ์เรื่องระยะเวลาในการปฏิบัติงาน แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ การสื่อสารรณรงค์เฉพาะกิจและการสื่อสารรณรงค์แบบต่อเนื่อง

(1.1) การสื่อสารรณรงค์เฉพาะกิจ ดำเนินการเพื่อหวังผลให้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มักเป็นกิจกรรมการสื่อสารรณรงค์ที่ดำเนินการเพื่อสนับสนุนด้านการตลาดขององค์กรภาคธุรกิจ โดยใช้กิจกรรมการสื่อสารรณรงค์เชิงประชาสัมพันธ์สนับสนุนกิจกรรมการโฆษณาหรืออาจดำเนินการในลักษณะการสื่อสารรณรงค์เพื่อการกุศล เมื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในการสื่อสารรณรงค์แล้วก็จะเป็นการสิ้นสุดการรณรงค์ เนื่องจากเป็นการดำเนินการระยะสั้น วัตถุประสงค์การรณรงค์ประเภทนี้ส่วนใหญ่เน้นการสร้างการรับรู้สร้างประเด็นความสนใจหรือกระตุ้นให้มีการร่วมกิจกรรมที่มีขึ้นเป็นครั้งคราว

(1.2) การสื่อสารรณรงค์แบบต่อเนื่อง มักมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามแนวทางที่ต้องการอย่างค่อยเป็นค่อยไป ด้วยการสร้างการรับรู้และความสนใจให้เกิดขึ้นในผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายก่อนแล้วจึงค่อยสร้างความต้องการในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามแนวทางที่ผู้ส่งสารต้องการ

(2) การจัดประเภทการสื่อสารรณรงค์โดยใช้เกณฑ์เรื่องประเภทขององค์การผู้จัดทำ แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ การสื่อสารรณรงค์ที่จัดทำโดยหน่วยงานภาครัฐ การสื่อสารรณรงค์ที่จัดทำโดยหน่วยงานภาครัฐกิจเอกชน และการสื่อสารรณรงค์ที่จัดทำโดยองค์กรการกุศลสาธารณประโยชน์หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรทางการค้า

(2.1) การสื่อสารรณรงค์ที่จัดทำโดยหน่วยงานภาครัฐ มักจัดขึ้นในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

- เมื่อเริ่มการรณรงค์ประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่ประชาชนไม่เคยรับรู้มาก่อน และการรณรงค์นั้นต้องการความร่วมมือจากหลายฝ่ายสนับสนุน
- เมื่อดำเนินการรณรงค์ที่เป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนในเชิงบวก อันเป็นการป้องกันหรือแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น
- เมื่อมีระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมายใหม่ที่ประชาชนต้องทราบและปฏิบัติตาม
- เมื่อมีการเข้าใจผิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ
- เมื่อเกิดวิกฤติหรือปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและมั่นคงตลอดจนเสถียรภาพของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องมีการรณรงค์ระยะสั้น เพื่อแก้ไขและป้องกันความเข้าใจผิดจนกว่าวิกฤติหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจะคลี่คลายไปในทางที่ดี

(2.2) การสื่อสารรณรงค์ที่จัดทำโดยหน่วยงานภาครัฐกิจเอกชน มักจัดขึ้นในกรณีต่าง ๆ ต่อไปนี้

- เผยแพร่สินค้าหรือบริการขององค์กรที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือขยายสายผลิตภัณฑ์
- จัดการรณรงค์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กร โดยใช้เทคนิคการประชาสัมพันธ์เชิงการโฆษณา หรือที่เรียกว่า “สถาบันโฆษณา” (Institutional Public Relation)
- การร่วมกิจกรรมรณรงค์ซึ่งทางหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรสาธารณกุศลจัดขึ้น แต่องค์กรภาคเอกชนสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ หรือจัดการรณรงค์ในลักษณะที่เป็นสาธารณกุศล

(2.3) การสื่อสารแผนรณรงค์ที่จัดทำโดยองค์กรการกุศล สาธารณประโยชน์ หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรทางการค้า มักจัดขึ้นในกรณีต่าง ๆ ต่อไปนี้

- การรณรงค์เพื่อระดมให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจและยอมรับเข้าร่วมในกิจกรรมอันเป็นสาธารณประโยชน์ที่องค์กรจัดทำขึ้น
- การรณรงค์เพื่อหารายได้หรือเงินบริจาคเพื่อนำไปสมทบเป็นงบประมาณดำเนินการขององค์กร
- การรณรงค์เพื่อเพิ่มจำนวนสมาชิกขององค์กรให้มีมากขึ้น หรือเพื่อเก็บค่าบำรุงสมาชิก หรือเพิ่มปริมาณสมาชิกในองค์กรเพื่อรองรับการดำเนินงานขององค์กร
- การรณรงค์เพื่อเผยแพร่แนวคิดขององค์กรให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

2.4 องค์กรประกอบการสื่อสารแผนรณรงค์

ปารีชาติ สถาปิตานนท์ และคณะ (2546 : 127-152) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการรณรงค์ด้านสุขภาพผ่านสื่อมวลชนในประเทศไทยว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

- (1) องค์ประกอบเชิงบุคคล/องค์กรรณรงค์
- (2) องค์ประกอบเชิงกระบวนการรณรงค์
- (3) องค์ประกอบเชิงระบบที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์

(1) องค์ประกอบเชิงบุคคล/องค์กรรณรงค์ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากในการดำเนินการรณรงค์ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการเริ่มต้นการสื่อสารแผนรณรงค์ องค์ประกอบนี้ประกอบไปด้วย แกนนำและพันธมิตร

(1.1) แกนนำ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการรณรงค์ โดยผลการศึกษาพบว่าแกนนำในการรณรงค์ด้านสุขภาพในประเทศไทย ได้แก่ บุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรที่เล็งเห็นปัญหาและความจำเป็นในการแก้ไขปัญหา หรือมีหน้าที่เกี่ยวข้องและมีความรับผิดชอบต่อประเด็นดังกล่าวโดยตรง

(1.2) พันธมิตร ได้แก่ บุคคล หน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคธุรกิจเอกชน และองค์กรสื่อมวลชน

- **บุคคล** บุคคลที่ให้การสนับสนุนแกนนำ มี 2 ประเภท ได้แก่ บุคคลที่มีชื่อเสียงหรือได้รับการยอมรับในแวดวงต่าง ๆ ในสังคม และบุคคลที่เผชิญหน้ากับปัญหาโดยบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือได้รับการยอมรับในแวดวงต่าง ๆ ในสังคมรวมไปถึงดารา ศิลปิน และนักแสดงต่าง ๆ การเข้าร่วมของบุคคลเหล่านี้ เกิดจากการที่แกนนำได้ทาบทามหรือเชิญชวนให้เข้าร่วมโครงการ หรือเกิดจากการที่บุคคลเหล่านี้ติดต่อกับแกนนำและอาสาสมัครที่จะเข้าร่วมโครงการซึ่งบุคคลเหล่านี้ อาจทำหน้าที่แตกต่างกันไป อาทิ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข้อมูลจากแกนนำผ่านสื่อมวลชนสู่ประชาชน หรือเชิญชวนให้คนร่วมมือกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรืออาจทำหน้าที่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนแต่ทำหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรณรงค์ เช่น การบริหารโครงการผลักดันประเด็นรณรงค์ให้ลุล่วง อาทิ ช่วยสนับสนุนด้านการระดมทุน สำหรับบุคคลที่เผชิญหน้ากับปัญหา เป็นกลุ่มที่ได้รับผลจากการมีพฤติกรรมที่เป็นอันตรายของการเข้าร่วมการรณรงค์ ซึ่งอาจเกิดจากการที่รู้จักแกนนำเป็นการส่วนตัวและได้รับการเชิญชวนจากแกนนำ หรืออาจจะเผชิญกับปัญหาและได้รับการติดต่อโดยตรงจากสื่อมวลชน โดยบุคคลเหล่านี้จะทำหน้าที่ถ่ายทอดประสบการณ์ตรงของตนให้สาธารณชนรับทราบและหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าว

- **หน่วยงานภาครัฐ** เป็นพันธมิตรอีกกลุ่มที่มีความสำคัญต่อการรณรงค์ โดยหน่วยงานภาครัฐดังกล่าวมักเป็นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังรณรงค์หรือเป็นหน่วยงานที่ผู้บริหารระดับสูงเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการเข้าร่วมรณรงค์หรือเป็นหน่วยงานที่ได้รับคำเชิญจากแกนนำ โดยหน่วยงานภาครัฐจะให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ อาทิ การจัดทำฐานข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับสถานการณ์ การอนุมัติบุคลากรให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรของตนในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ เป็นต้น

- **องค์กรพัฒนาเอกชน** หมายถึง มูลนิธิ ชมรม หน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมทางสังคมโดยไม่แสวงหากำไรต่าง ๆ โดยหน่วยงานเหล่านี้มักเข้าร่วมเป็นพันธมิตรผ่านทาง การเชิญชวนจากแกนนำทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ สำหรับการให้การสนับสนุนเป็นไปในลักษณะของการให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักการและแนวปฏิบัติ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ หรือการจัดกิจกรรมของกลุ่มตนเองในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

- **องค์กรภาคธุรกิจเอกชน** ได้เข้ามามีบทบาทในการรณรงค์มากขึ้น โดยเฉพาะองค์กรภาคธุรกิจขนาดใหญ่ การเข้าร่วมเป็นพันธมิตรขององค์กรภาคธุรกิจอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ อาทิ ได้รับการทาบทามอย่างไม่เป็นทางการและเป็นทางการจากแกนนำ การเล็งเห็นความจำเป็น การมีนโยบายด้านกิจกรรมเพื่อสังคม การเห็นประโยชน์ร่วมกันในเชิงสร้างภาพลักษณ์ เป็นต้น โดยการให้การสนับสนุนขององค์กรภาคธุรกิจเอกชนมักเป็นไปในลักษณะของการเข้าร่วมเป็นสปอนเซอร์ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ หรือบริจาคสิ่งของต่าง ๆ เพื่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

- องค์กรสื่อมวลชน ประกอบด้วย องค์กรสื่อมวลชนของภาครัฐและภาคเอกชน โดยการเข้าร่วมเป็นพันธมิตรอาจเกิดจากการที่นักบรรณาธิการหรือสื่อมวลชนหรือขอความร่วมมือการจัดเวทีพบปะพูดคุยกับสื่อมวลชนกลุ่มต่าง ๆ ตลอดจนการที่สื่อมวลชนมีเจตนาที่มุ่งจะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่เรื่องราวผ่านสาธารณชน หรือเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหา สำหรับการให้การสนับสนุนของสื่อมวลชนจะทำหน้าที่รายงานข่าว ความเคลื่อนไหว และสภาพของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับบุคคลต่าง ๆ ตลอดจนอาจให้ความร่วมมือในการผลิตและเผยแพร่สื่อบรรณาการต่าง ๆ

(2) องค์ประกอบเชิงกระบวนการบรรณาการ จะขับเคลื่อนและส่งผลให้การบรรณาการดำเนินไปได้และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ข้อมูล/ประเด็นในการบรรณาการ ช่องทางการสื่อสาร กลยุทธ์การสื่อสาร และการวิจัย

(2.1) เป้าหมาย พบว่าเป้าหมายของการบรรณาการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบรรณาการ เปรียบเสมือนภาพที่นักบรรณาการอยากให้เกิดขึ้นหลังจากดำเนินโครงการบรรณาการสามารถแบ่งออกได้เป็นสองระดับ คือ เป้าหมายระดับบุคคลและเป้าหมายระดับโครงสร้าง

- เป้าหมายระดับบุคคล เน้น 4 ด้านหลักที่สำคัญ ได้แก่ การกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวต่อสภาพปัญหา การปรับเปลี่ยนทัศนคติในทางที่เหมาะสม การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ และการสร้างสำนึกหรือความภาคภูมิใจให้กับบุคคล

- เป้าหมายระดับโครงสร้าง ได้แก่ การผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคล การบรรณาการในด้านโครงสร้างกระแสความตื่นตัวของชุมชน การบรรณาการเพื่อการผลักดันเชิงนโยบายหรือการปรับเปลี่ยนกฎหมาย เพื่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างของระบบสังคมอย่างจริงจัง

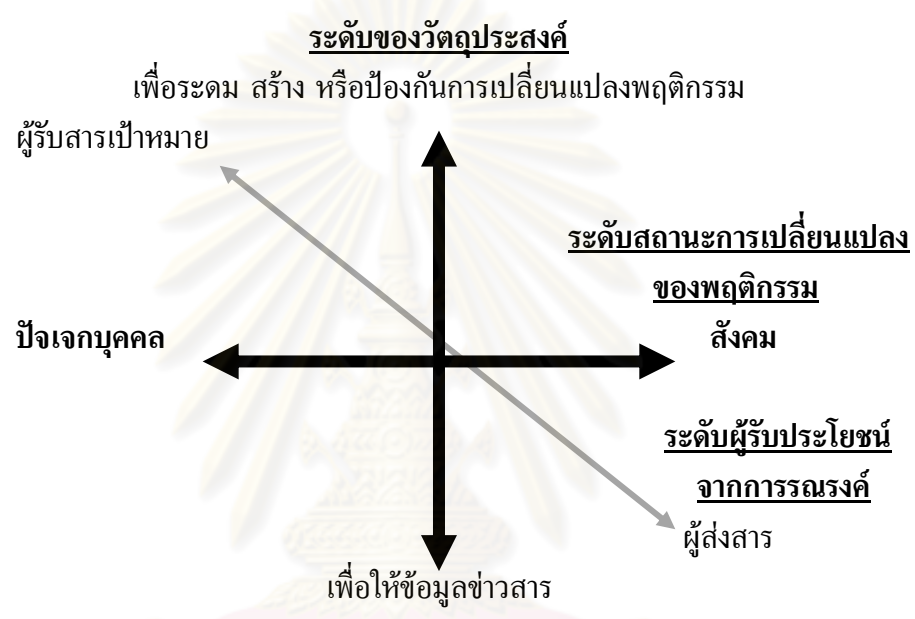
(2.2) วัตถุประสงค์ (Rogers and Storey, 2530 อ้างถึงใน กิตติ กันภัย, 2543 : 234) นักวิชาการด้านการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลงและควบคุมสังคม ได้อธิบายถึงมิติต่าง ๆ ของวัตถุประสงค์และผลกระทบของการบรรณาการว่าสามารถพิจารณาได้สามลักษณะ ได้แก่ ระดับของวัตถุประสงค์ ระดับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงในเชิงพฤติกรรมของผู้รับสาร และระดับของผู้รับประโยชน์จากผลของการบรรณาการ

- ระดับของวัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ของการบรรณาการจัดเป็นประเภทได้สามระดับ กล่าวคือ เพื่อแจ้งข่าวสาร (To Inform), เพื่อโน้มน้าวใจเพื่อกระทำตาม (To Persuade) และเพื่อระดมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (To Mobilize Over Behavior Change)

- ระดับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงในเชิงพฤติกรรมของผู้รับสาร ผลของการบรรณาการสามารถเกิดขึ้นได้ตั้งแต่ระดับภายในบุคคล (Intrapersonal) ไปจนถึงระดับโครงสร้างสถาบัน (Institutional) กล่าวคือ ระดับสถานะของการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงในระดับการเรียนรู้ (Perception Change) ของปัจเจกบุคคล ไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงในแง่โครงสร้างของระบบสังคม (Structure of Social System)

- ระดับของผู้รับประโยชน์จากผลการรณรงค์ ในการรณรงค์โครงการใดโครงการหนึ่งนั้น บุคคลที่จะได้รับผลประโยชน์จากผลการรณรงค์นั้น ๆ ได้แก่ องค์กรผู้ส่งสาร และหรือปัจเจกบุคคลผู้รับสาร เช่น โครงการรณรงค์เพื่อสาธารณสุข (Public Health Campaign) จะพบว่าคนได้รับประโยชน์เต็ม ๆ คือปัจเจกบุคคลผู้รับสารและองค์กรผู้ส่งสารที่ได้รับประโยชน์จากการยกระดับสาธารณสุขอยู่บ้าง (กิตติ กันภัย, 2543 : 239)

ภาพที่ 1 : แผนภูมิแสดงมิติต่าง ๆ ในประเด็นวัตถุประสงค์และผลกระทบจากการรณรงค์

(2.3) กลุ่มเป้าหมาย มีความสำคัญมากในการรณรงค์เพื่อการโน้มน้าวใจ ซึ่งจะต้องมีการวิเคราะห์อย่างแน่ชัดว่ากลุ่มเป้าหมายเป็นใคร เป็นอย่างไร มีประสบการณ์การรับรู้ทัศนคติค่านิยม และระบบสังคมวัฒนธรรมเป็นอย่างไร นักวางแผนเพื่อการรณรงค์จะไม่สามารถโน้มน้าวใจกลุ่มเป้าหมายได้เลย ถ้าหากไม่รู้จักวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายอย่างแจ่มแจ้งและถือกลุ่มเป้าหมายเป็นศูนย์กลางในการเตรียมสารที่ถูกต้องเหมาะสม

จากผลการวิจัยของปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2546) พบว่ากลุ่มเป้าหมายในการรณรงค์ แบ่งได้เป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่นักรณรงค์ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และกลุ่มเป้าหมายที่นักรณรงค์ต้องการให้เป็นแนวร่วม ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่นักรณรงค์ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาโดยตรงและมีพฤติกรรมเสี่ยงตลอดจนเป็นกลุ่มที่นักรณรงค์ต้องการทำให้บุคคลเหล่านี้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์ โดยกรณีนี้ นักรณรงค์มักนิยมแบ่งกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ โดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ เช่น วัย การศึกษา และอาชีพ อย่างไรก็ตาม ในการตัดสินใจเลือกกลุ่มบุคคลใดเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่นักรณรงค์ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น พบว่านักรณรงค์ยังนิยมใช้เกณฑ์ “ความเสี่ยงต่อเรื่องดังกล่าว” เป็นแนวทางในการพิจารณาประกอบการตัดสินใจ สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่นักรณรงค์ต้องการให้เป็นแนวร่วม คือ กลุ่มที่นักรณรงค์คาดหวังว่าจะสามารถทำหน้าที่กระตุ้นให้บุคคลกลุ่มเสี่ยงเกิดการเปลี่ยนแปลง

(2.4) ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์ สามารถแยกได้เป็นสามกลุ่ม ได้แก่ ข้อมูลระดับพื้นฐาน เช่น สถิติตัวเลขต่าง ๆ ที่สะท้อนสถานการณ์บัญชีรายชื่อที่บุคคลสามารถให้ข้อมูลต่าง ๆ ข้อมูลเชิงแนวปฏิบัติตนของกลุ่มเป้าหมาย เป็นลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ทักษะชีวิตที่บุคคลกลุ่มเสี่ยงควรรู้และข้อมูลเชิงลึก เช่น รายงานผลการวิจัยเกี่ยวกับผลและผลกระทบของพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ

(2.5) ช่องทางการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า โครงการรณรงค์ด้านสุขภาพต่าง ๆ จะเน้นการเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อมวลชน ควบคู่ไปกับช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ อาทิ สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ เป็นต้น โดยในการเลือกช่องทางการสื่อสารนักรณรงค์จะพิจารณาถึงการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย การกระตุ้นความตระหนัก การกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม นอกจากนี้การพิจารณาเลือกช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ยังจำเป็นต้องพิจารณาเป็นปัจจัยอื่นประกอบ เช่น ความสอดคล้องของช่องทางการสื่อสารกับพฤติกรรมการบริโภคสื่อของกลุ่มเป้าหมายข้อมูลและประเด็นที่จำเป็นต่อกลุ่มเป้าหมาย จังหวะเวลาในการเผยแพร่ ลักษณะสารที่จะนำเสนอรวมไปถึงการออกแบบสารให้มีความใกล้ชิดตัวและมีการสะท้อนชีวิตบุคคลอย่างชัดเจน

(2.6) กลยุทธ์การสื่อสาร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการรณรงค์ การกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารเป็นเทคนิคที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการสื่อสารรณรงค์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละขั้นตอน การกำหนดกลยุทธ์เพื่อดำเนินกิจกรรมการสื่อสารรณรงค์จึงเป็นการสอดแทรกเทคนิควิธีการในการเตรียมแผนปฏิบัติเพื่อกำหนดวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายและควบคุมวาระของสารที่จะนำเสนอ และมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ตามความเหมาะสมของสถานการณ์ ดังนั้น กลยุทธ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหน่วยงานรณรงค์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เพราะกลยุทธ์มีส่วนในการกำหนดความสำเร็จของการรณรงค์ด้วย การรณรงค์ที่ไม่มีการกำหนดกลยุทธ์จะไม่มีเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานส่งผลกระทบต่อเชิงลบ อาทิ เกิดช่องว่างของข้อมูลข่าวสาร (Information Gap) ในกลุ่มผู้รับสาร ช่องว่างนี้ คือ ความแตกต่างในสองลักษณะคือ มีมากมายจนบางครั้งเกิดความท่วมท้นเกินความต้องการ (Information Rich) และบางครั้งเกิดความขัดสนขาดแคลน (Information Poor) (กิตติ กันภัย, 2543 : 263)

สำหรับรายละเอียดเรื่องกลยุทธ์การสื่อสารณรงค์เป็นประเด็นหลักและมีความสำคัญ ตลอดจนมีรายละเอียดที่น่าสนใจและเป็นกรอบสำคัญในการศึกษา ผู้ทำการวิจัยจึงได้แยกเป็นอีกหัวข้อหนึ่งต่อจากหัวข้อองค์ประกอบของการสื่อสารณรงค์นี้

(2.7) การวิจัย กระบวนการรณรงค์ต่าง ๆ ได้นำการวิจัยเข้ามาในช่วงต่าง ๆ ของการรณรงค์ ตั้งแต่ระยะก่อนเริ่มดำเนินโครงการได้แก่ ช่วงเวลาที่นักรณรงค์ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับประเด็นในการรณรงค์ไปจนถึงการตัดสินใจเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ในการรณรงค์ ต่อมาคือระยะดำเนินโครงการรณรงค์ ได้แก่ ช่วงเวลาที่นักรณรงค์เริ่มเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและจัดกิจกรรมรณรงค์ต่าง ๆ โดยจะวิจัยเกี่ยวกับการติดตามความคืบหน้าของการรณรงค์ การวิเคราะห์ข่าวและสุดท้ายคือระยะภายหลังโครงการรณรงค์สิ้นสุด ได้แก่ ช่วงเวลาที่นักรณรงค์ยุติกิจกรรมการสื่อสารเชิงรุกต่าง ๆ กับสาธารณชนตามแผนการกำหนดไว้ล่วงหน้า เป็นการวิจัยเชิงประเมินโครงการ

(3) องค์ประกอบเชิงระบบที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่

(3.1) การพัฒนากลไกในการเชื่อมประสานการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ในระบบสังคม ผลการวิจัยพบว่า กลไกในการเชื่อมประสานการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ในระบบสังคมเป็นสิ่งจำเป็น หากนักรณรงค์ต้องการที่จะให้เกิดกระแสความตื่นตัวในสังคม

(3.2) การร่วมมือกับพันธมิตรในการพัฒนามาตรการเชิงระบบอื่น ๆ ในสังคม กล่าวคือ การสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในการพัฒนามาตรการเชิงระบบอื่น ๆ ในสังคมเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะมาตรการด้านการศึกษา การบำบัดฟื้นฟู และการกำกับดูแลกันในชุมชน

2.5 กลยุทธ์การสื่อสารณรงค์

ผู้ทำการสื่อสารณรงค์จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดกลยุทธ์ เพราะเป็นการเตรียมความพร้อมขององค์กรในการนำเสนอสารของตนสู่สาธารณชน กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นในช่วงก่อนทำการสื่อสารไม่ถือเป็นกลยุทธ์ที่ตายตัว การปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลาส่งผลให้การสื่อสารกับสังคมของการสื่อสารรณรงค์นั้นได้มีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์และสถานะแวดล้อมที่เหมาะสม ก่อให้เกิดสมดุลในการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารกลุ่มเป้าหมาย โดยกลยุทธ์ที่กิจกรรมการสื่อสารรณรงค์ส่วนมากใช้กัน ได้แก่ กลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาร และกลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ

(1) กลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาร การกำหนดและพัฒนาศาร ถือเป็นแก่นสำคัญหลักยิ่งในการรณรงค์ เพื่อสร้างอิทธิพลต่อกลุ่มเป้าหมายและเข้าถึงจิตใจของผู้รับสาร รวมทั้งก่อให้เกิดผลกระทบที่ต้องตามมา ประสิทธิภาพส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับลักษณะการเร้าอารมณ์ของสารที่ใช้ (Type of Appeals) รูปแบบการนำเสนอ (Presentation Style) รวมไปถึงปัจจัยด้านผู้ส่งสารที่มีอิทธิพลนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติของบุคคลอยู่อย่างมาก การวางกลยุทธ์เกี่ยวกับเนื้อหาของสารในด้านข้อมูลข่าวสารนั้น นับเป็นแก่นสำคัญในกระบวนการโน้มน้าวใจ การทำให้บุคคลกลุ่มเป้าหมายเปิดรับต่อการรณรงค์ทางการสื่อสารเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ก็ด้วยความหวังที่ว่าบุคคลเหล่านั้นจะได้รับอิทธิพลจากเนื้อหาสารดังกล่าวที่สื่อไป

องค์ประกอบที่สำคัญของกลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาระ มี 3 องค์ประกอบ คือ แก่นหลัก, สภาพบรรยากาศที่สะท้อนผ่านเรื่องราวในสาร และกลุ่มเป้าหมาย

(1.1) แก่นหลัก (Theme) เป็นข้อความสำคัญ (Key Words) ที่พัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดหลักการนำเสนอแก่นหลักจำเป็นต้องมีความชัดเจนและมีเอกภาพ และมีการออกแบบชุดของสื่อต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับแก่นหลัก ตลอดจนไม่ควรมีหลายแก่นในการนำเสนอเรื่องราวแต่ละครั้ง

(1.2) สภาพบรรยากาศที่สะท้อนผ่านเรื่องราวในสาร (Tone) หมายถึงการจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ในการนำเสนอแก่นหลัก (Theme) ภายใต้อันสะทอนให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับบุคลิกลักษณะขององค์กรและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ท่าทีในการสื่อสาร และสิ่งที่คาดหวังจะเกิดขึ้นภายหลังการบริโภคสารหนึ่ง องค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ ที่สอดแทรกผ่านสภาพบรรยากาศ (Tone) ประกอบด้วย มิติของข้อมูลที่ปรากฏในสาร จุดจับใจ และความถี่

- มิติของข้อมูลที่ปรากฏในสาร เช่น ลักษณะการนำเสนอเพื่อการจูงใจหรือโน้มน้าวใจด้วยวิธีการนำเสนอข้อมูลด้านเดียว (One-Side Arguments) เหมาะสำหรับเนื้อหาที่มีข้อสรุปตายตัวอยู่แล้ว หรือการนำเสนอที่มีข้อมูลสองด้าน (Two-Side Arguments) เป็นลักษณะการนำเสนอเนื้อหาโดยมีการโต้แย้งทางความคิดเกิดขึ้น วิธีการนี้เหมาะสำหรับผู้รับสารที่ค่อนข้างมีการศึกษาและมีท่าทีที่จะโต้แย้งข้อมูลได้ง่าย หรือผู้รับสารที่ค่อนข้างจะเป็นคนช่างสงสัยและเกรงว่าข้อมูลที่นำเสนอจะเป็นการโฆษณาชวนเชื่อ

ทั้งนี้ อรรถพรณ ปิณฑน์โอวาท (2540) ได้สรุปสิ่งที่ควรพิจารณาในการนำเสนอสารด้านเดียวหรือสองด้านว่า การนำเสนอสารสองด้านเหมาะสมสำหรับผู้ที่มีความรู้ค่อนข้างสูงและเหมาะสมสำหรับสารที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจุดยืนของผู้ส่งสารตั้งแต่แรก นอกจากนี้ยังเหมาะสมสำหรับกรณีที่ผู้รับสารอาจจะมีโอกาสได้รับสารที่ค้านกับจุดยืนผู้ส่งสาร ในขณะที่การนำเสนอสารด้านเดียวจะเหมาะสม หากผู้รับสารเห็นด้วยกับผู้ส่งสารตั้งแต่แรกและมีข้อแม้ว่าผู้รับสารมีแนวโน้มจะไม่ได้รับสารที่มีเนื้อหาตรงกันข้ามในภายหลังส่วนทัศนคติที่มีอยู่เดิมและข้อผูกพันที่มีอยู่เดิมอาจทำให้การนำเสนอสารด้านเดียวหรือสองด้านได้รับผลจากการสื่อสารที่ไม่แตกต่างกันเลย นอกจากนี้ยังพบว่าการนำเสนอสารสองด้านจะทำให้ผู้ส่งสารมั่นใจและรู้สึกภูมิใจมากกว่า ถึงแม้ว่าภายหลังผู้รับสารจะพบว่ามีข้อคิดเห็นตรงกันข้ามผู้ส่งสารก็รู้สึกดีเพราะได้เสนอให้ผู้รับสารทราบแล้ว

- จุดจับใจ (Appeal) เช่น การให้ข้อมูลโดยอ้างอิงจุดจับใจเชิงเหตุผล อาทิ สถิติ หลักฐานต่าง ๆ หรือการให้ข้อมูลโดยการอิงจุดจับใจเชิงอารมณ์ เช่น การเน้นอารมณ์เชิงความน่ากลัว (Fear Appeal) เชิงตลกขบขัน (Humor Appeal) การใช้เพลงประกอบ หรือมีรูปแบบที่เข้าใจง่าย อาจทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจซึ่งไม่มีรูปแบบตายตัว ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้รับสาร สิ่งสำคัญก็คือ พยายามทำให้รูปแบบและเนื้อหาเกี่ยวข้องกันเป็นประโยชน์กับตัวผู้รับสารในทางใดทางหนึ่ง เข้าใจง่ายก็จะทำให้ผู้รับสารให้ความสนใจ

- **ความถี่ (Frequency)** ความถี่มีผลอย่างมากในการเรียนรู้และโน้มน้าวต่าง ๆ แม้ว่าเนื้อหาไม่น่าสนใจ ความถี่ในการนำเสนอจะต้องมีปริมาณที่เหมาะสม ในทางตรงกันข้ามหากมีการนำเสนอถี่มากจนเกินไป เนื้อหาที่ถูกเสนอซ้ำ ๆ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงก็อาจจะไม่ได้ผล และทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายและสามารถนำไปสู่ผลกระทบแบบย้อนกลับ ไม่เป็นไปดังที่ผู้ส่งสารต้องการ (Boomerang Effect) ซึ่งผลกระทบย้อนกลับดังกล่าว คือผลที่เกิดจากการดำเนินงานหรือข้อเสนอบางอย่างที่เมื่อถูกนำมาใช้แล้วผลที่ได้รับจะมีใช้ผลที่แท้จริงตามที่ผู้ดำเนินงานเสนอเอาไว้ แต่กลับมามีผลกระทบหรือสร้างความเสียหายแก่ความคิดดั้งเดิมของผู้ส่งสารเอง ด้วยเหตุนี้การนำเสนอควรมีหลากหลายควบคู่ไปกับความถี่และควรนำเสนอในช่วงเวลาที่ผู้ชมให้ความสนใจ การนำเสนอในเวลาที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายอาจไม่เกิดประโยชน์ ดังนั้น การเลือกเวลาในการนำเสนอก็เป็นสิ่งสำคัญ Roger (2514) อ้างใน อรรถพร ปีลันธนโอบาท (2540) ให้ความเห็นว่าการส่งสารซ้ำหลาย ๆ ครั้ง จะทำให้สารนั้นถูกยอมรับโดยผู้รับสารมากขึ้น และทำให้ผู้รับสารจำเนื้อหาสารได้ดีขึ้น และมีประสิทธิภาพในการจดจำมากขึ้น การออกแบบเนื้อหาสารต้องสอดคล้องประสานไปกับเป้าประสงค์ของผลกระทบที่ได้วางไว้ในขั้นตอนแรกโดยคำนึงถึงว่าควรกล่าวถึงอะไร และใช้รูปแบบการนำเสนออย่างไร อาทิ ควรให้เนื้อหาสารทั้งด้านดี ด้านเสีย หรือเพียงด้านเดียว (Positive VS Negative Appeals) ใช้สารที่กระตุ้นให้เกิดความกลัวหรือเป็นการเสนอแนะเหตุผล (Fear Rational Appeals) การให้ข้อสรุปที่ชัดเจนหรือเปิดไว้ให้คิดเอง (Definite VS Open Conclusion) การนำเสนอซ้ำ ๆ หลายครั้งในเรื่องที่ยากต่อความเข้าใจก็อาจให้ผลดีกว่าการพูดเพียงครั้งเดียวแล้วจบกัน

(1.3) **กลุ่มเป้าหมาย (Target Groups)** กรณีนี้มีได้หมายถึงการดำเนินการเลือกกลุ่มเป้าหมายใหม่ แต่หมายถึงการแสวงหาวิธีในการทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจแก่นหลักที่นำเสนอผ่านบรรยากาศต่าง ๆ ในสารและมีปฏิกริยาต่าง ๆ ต่อสารที่ได้รับในแต่ละครั้ง เช่น ความคิดคล้อยตาม การตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์กับข้อความหลัก และการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2548) สรุปว่า กลยุทธ์ด้านสารให้ความสำคัญกับการจัดวางองค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ ของแนวคิดหลักโดยรวม (Total Concept) คือสาระสำคัญหรือประเด็นที่ต้องการนำเสนอสู่สังคมให้มีความชัดเจนและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

(2) **กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ** กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ มี 4 แนวทางหลัก ได้แก่ แนวทางเชิงลบ แนวทางเชิงบวก แนวทางอื่น ๆ และการใช้สื่อแบบผสมผสาน

(2.1) **แนวทางเชิงลบ** มี 3 ลักษณะหลัก ได้แก่ การนำเสนอประสบการณ์ตรงในการเผชิญปัญหา เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการเข้าถึงความคิดและความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมายผ่านเหตุการณ์จริงและผ่านบุคคลที่ประสบปัญหาจริงเพื่อต่อยอดและถ่ายทอดประสบการณ์ตรงของผู้เผชิญปัญหาไปยังกลุ่มเป้าหมายที่นี้กรณีนี้ต้องการให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือบุคคลอื่นที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มดังกล่าว และการใช้บุคคลที่น่าเชื่อถือทำหน้าที่สื่อสารกับสาธารณชนผ่านการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับมุมมองหรือข้อมูลต่าง ๆ สำหรับอีกแนวทาง คือการสร้างแรงกดดันผ่านกลุ่มแนวร่วมลักษณะดังกล่าวเป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นไปยังกลุ่มบุคคลที่มีศักยภาพที่จะเข้าร่วมมือเป็นภาคีสำคัญในการรณรงค์ต่อไป โดยการดำเนินการมักที่จะมุ่งเน้นให้บุคคลกลุ่มต่าง ๆ เห็นว่าตนเองควรลุกขึ้นมาต่อต้านสิ่งที่ไม่พึงประสงค์

(2.2) แนวทางเชิงบวก แนวทางการจัดกิจกรรมลักษณะนี้เป็นการจัดกิจกรรมเชิงทางเลือก ซึ่งเป็นแนวทางการรณรงค์ที่ได้รับความนิยมในลักษณะที่หลีกเลี่ยงการแตะต้องกับสภาพปัญหาโดยตรง เนื้อหาของการรณรงค์อาจจะมุ่งเน้นไปที่การชี้ให้เห็นความสำคัญของการใช้เวลาว่างในฐานะทางออกพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ มักนิยมใช้ศิลปิน ดารา หรือบุคคลที่มีชื่อเสียง ดำเนินการเชิญชวนกลุ่มเป้าหมายผ่านสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อกระตุ้นกลุ่มเป้าหมาย

(2.3) แนวทางอื่น ๆ มี 2 ลักษณะ ได้แก่ การเลือกนำเสนอประเด็นให้สอดคล้องกับบุคลิกของสื่อและความสนใจของสังคม ในกรณีนี้พบว่า นักรณรงค์บางกลุ่มจะพยายามติดตามข้อมูลอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับสื่อและกระแสสังคมว่า สื่อต่าง ๆ มีบุคลิกเฉพาะอย่างไร นิยมนำเสนอประเด็นอะไร และนำเสนอในลักษณะแบบใด ประเด็นอะไรที่กำลังเป็นกระแสความสนใจของสาธารณชน โดยนักรณรงค์จะนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับข้อมูลในการรณรงค์ และติดต่อขอความร่วมมือไปยังสื่อดังกล่าว เพื่อนำเสนอประเด็นการรณรงค์ในมิติที่สอดคล้องกับบุคลิกลักษณะของรายการดังกล่าว พร้อมกับความต้องการด้านข้อมูลและเนื้อหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกลักษณะ คือ การวางตนให้พร้อมที่จะให้ข่าวเสมอ ในกรณีนี้พบว่า นักรณรงค์จำเป็นต้องติดตามข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในสื่อมวลชนเสมอโดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวข้องกับตนและพร้อมที่จะติดต่อประสานงานกับสื่อในการให้ข้อมูลต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็มีบุคคลที่พร้อมจะให้ข้อมูลดังกล่าว

(2.4) การใช้สื่อแบบผสมผสาน นอกจากแนวทางดังกล่าวข้างต้น กลยุทธ์การใช้สื่ออีกกลยุทธ์หนึ่งของโครงการรณรงค์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ การผสมผสานช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเข้าไว้ด้วยกัน ทั้งนี้ เพราะการกำหนดสื่อเพียงสื่อเดียวไม่มีกำลังมากพอที่จะพัฒนาความรู้ สร้างทัศนคติและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้สมบูรณ์แบบ นอกจากนี้ พบว่าการตัดสินใจของบุคคลในการยอมรับหรือให้การสนับสนุนมิได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชนเพียงอย่างเดียว แต่มาจากบุคคลซึ่งคนเหล่านั้นให้การยอมรับและให้ความเชื่อถือมากกว่า (Type of Appeals) และสามารถแบ่งรูปแบบในการนำเสนอ จำแนกเป็นการกำหนดกลยุทธ์สารที่เร้าความกลัวการนำเสนอโดยใช้หลักเหตุผล การนำเสนอสารจากกลุ่มอ้างอิงหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม การนำเสนอสารที่เน้นข้อความสะดุดหูสะดุดตาและการสร้างสัญลักษณ์ร่วม

- การกำหนดกลยุทธ์สารที่เร้าความกลัว (Fear Drive Model) เป็นการสร้างอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายวิธีหนึ่ง เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมซึ่งเป็นวิธีการสร้างจุดสนใจที่ไม่ไกลตัวผู้รับสาร สร้างความรู้สึกให้เป็นเรื่องใกล้ตัวของปัจเจกบุคคลโดยเนื้อหาสารที่สร้างความกลัวอาจประกอบไปด้วยองค์ประกอบสามประการ ได้แก่

(ก) ข้อมูลเกี่ยวกับขนาด (Magnitude) ของปัญหา เช่น ขณะนี้ประเทศไทยมีปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน เฉพาะความเสียหายจากการคอร์รัปชันในภาคเอกชนของไทยปี ๆ หนึ่งมีมากกว่าห้าพันล้านบาท เนื้อหาการชี้ว่าหากยังไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ปัญหาจะลุกลามบานปลายจนยากแก่การควบคุม เช่น หากคนไทยยังคงคิดว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ไม่เสียหาย สักวันหนึ่งประเทศชาติก็จะล่มจม

(ข) ใช้ภาพการกระทำที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา เปลี่ยนร่ายให้กลายเป็นดี เช่น ช่วยกันสวดส่งคนโง่งบ้านกินเมือง ก่อนที่เราจะไม่มีบ้านบ้านเมืองให้ใครกิน

(ค) ให้ความมั่นใจว่าผู้รับสารสามารถทำพฤติกรรมดังกล่าวได้แน่ เช่น ฝึกตนให้ตรงต่อเวลา เสริมสร้างนิสัยความซื่อสัตย์ จุดเริ่มต้นของการป้องกันการทุจริตในอนาคต

- การนำเสนอสารโดยใช้หลักเหตุผล (Rational) เป็นการอ้างถึงสาเหตุ หรือที่มาว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไร วิธีนี้นับเป็นวิธีการที่สร้างความน่าเชื่อถือของสาร ให้กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะย่อย คือ การอ้างเหตุผลแบบนิรนัย (Deduction) การอ้างเหตุผลแบบอุปนัย (Induction) และการอ้างเหตุไปสู่อุผล (Cause and Effect) หรือผลไปสู่อุเหตุ (Effect and Cause) หรือผลหนึ่งไปสู่อุผลหนึ่ง (Effect to Effect)

- การนำเสนอสารจากกลุ่มอ้างอิงหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม (Status) เป็นกลยุทธ์ที่ใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นผู้นำสังคมในการจูงใจให้กับผู้รับสารเกิดความน่าเชื่อถือ คล้อยตาม ใช้สื่อบุคคลที่เป็นผู้นำทางความคิดหรือเป็นกลุ่มอ้างอิง (Reference Group) กลยุทธ์นี้จะเร่งให้เกิดการยอมรับชักจูงใจ และหว่านล้อมให้กลุ่มเป้าหมายศรัทธา เลียนแบบและปฏิบัติตาม ในที่สุด โดยลักษณะดังกล่าวผู้นำเสนอสาร (Presenter Style) ในการวางกลยุทธ์ของสารนั้น รูปแบบการนำเสนอสารที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนานั้น จะพิจารณาถึงปัจจัยของผู้ส่งสาร หรือลักษณะผู้นำเสนอสาร (Presenter) ซึ่งในที่นี้ จะพิจารณาว่าเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งที่เป็น “สาร” ที่มีอิทธิพลต่อการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของบุคคลอยู่อย่างมาก โดยนักวิจัยได้ประเมินจากบุคลิกลักษณะต่าง ๆ ของ Presenter ที่สนใจศึกษากัน 4 ประการ ได้แก่

(ก) ความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ (Reliability and Trustworthiness) เช่น ความจริงใจ วางใจได้ ซื่อสัตย์

(ข) ความเชี่ยวชาญสามารถ (Expertness) เช่น การผ่านการศึกษา อบรม มีความรู้ความชำนาญเฉพาะเรื่องที่น่าเสนอ

(ค) ลักษณะความคุ้นเคยและคล้ายคลึงในปัญหาที่ผู้รับสารเป้าหมายเคยประสบ ซึ่งจะช่วยให้สามารถสร้างความเชื่อมโยงระหว่างตัวนำสารกับบุคคลที่ต้องสื่อไปถึง

(ง) ความคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉงและบุคลิกดี (Dynamism) เช่น มีชีวิตชีวาไม่น่าเบื่อสำหรับเนื้อหาที่เป็นความรู้

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2548) สรุปว่าการใช้พีริเซนเตอร์มักนิยมใช้ศิลปิน ดารา หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงดำเนินการชักชวนกลุ่มเป้าหมายผ่านสื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจหรือเข้าร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อกระตุ้นกลุ่มเป้าหมาย

คำว่า “พีริเซนเตอร์” (Presenter) หรือตัวแทนที่นำเสนอข้อมูลข่าวสาร และอัตลักษณ์ต่าง ๆ เป็นอีกยุทธวิธีหนึ่งที่ได้รับการนิยมนับในรอบทศวรรษที่ผ่านมา โดยมักจะมีการคัดเลือก การประกวด หรือการว่าจ้างคนที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม ตามเกณฑ์ที่องค์กรกำหนดเข้ามาทำหน้าที่เป็นพีริเซนเตอร์ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และหรือการผลิตชิ้นงานโฆษณาขององค์กรภาคธุรกิจต่าง ๆ อาทิ ธุรกิจยานยนต์ ธุรกิจธนาคาร นอกจากนั้น ในส่วนขององค์กรภาครัฐอาจมีการสรรหา การคัดเลือกและการเชื้อเชิญบุคคลที่เป็นที่รู้จัก หรืออาจเป็นผู้นำทางความคิดในกลุ่มต่าง ๆ ให้เข้ามาเป็นพีริเซนเตอร์ในการจัดกิจกรรมและการผลิตชิ้นงานโฆษณาต่าง ๆ

- การนำเสนอสารที่เน้นข้อความสะดุดตา สะดุดตา (Rhetoric) เป็นแนวทางในการรณรงค์ที่มุ่งเน้นการใช้วาทะศิลป์ เพื่อสร้างความประทับใจต่อกลุ่มเป้าหมายและสาธารณชนทั่วไป เพื่อให้เกิดการพูดกันปากต่อปาก และเพื่อให้เกิดกระแสตื่นตัวให้กลุ่มเป้าหมายและสาธารณชน และเกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการแก้ไขปัญหา อาทิ การรณรงค์ป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ใช้ประโยคสั้น ๆ ชวนให้คิดว่า “ยอมไหม ถ้าใครจะโกง”

- การสร้างสัญลักษณ์ร่วม (Symbols) เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้สึกลงในเชิงอารมณ์ (Emotional Appeal) เพื่อให้กลุ่มบุคคลเกิดความรู้สึกร่วมสำนึก ค่านิยม ความร่วมมือหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกัน (ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และคณะ, 2546 : 143) จากกรณีวิจัย เรื่อง การสื่อสารสุขภาพ ศักยภาพสื่อมวลชนในการสร้างเสริมสุขภาพพบว่า นักรณรงค์ได้มีการพยายามค้นหาสัญลักษณ์ร่วมที่พึงประสงค์ของกลุ่มเป้าหมายและใช้สัญลักษณ์ดังกล่าวเป็นช่องทางในการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งสัญลักษณ์เหล่านี้ อาจมีทั้งสัญลักษณ์ที่เป็นรูปธรรม อาทิ ธงต่อต้านยาเสพติด เพลง หรือสัญลักษณ์ที่มีความเป็นนามธรรม เช่น ความสวยงาม เป็นต้น การใช้สัญลักษณ์ เช่น การจัดวางองค์ประกอบด้านสี แสง เงา และการใช้วัสดุอื่นประกอบ การนำเสนอ ตลอดจนการสะท้อนผ่านบุคลิกลักษณะของฟรีเซนต์อร์ที่นำเสนอผ่านสารอีกด้วย

อนึ่ง การสอดแทรกกลยุทธ์การกำหนดสารที่หลากหลายจะช่วยให้หน่วยงานหรือองค์กรที่ต้องการสื่อ “สาร” ของการรณรงค์ สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายได้ดีกว่าการกำหนดกลยุทธ์แบบใดแบบหนึ่งอย่างตายตัวเพียงแบบเดียว

อรรถพร บิณฑินโอบาท (2540) กล่าวว่า การพิจารณาถึงชนิดของสื่อและการเลือกใช้สื่อ โดยพิจารณาถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อแต่ละชนิดมีขอบเขตความสามารถแตกต่างกันไปในระดับสูง กลาง ต่ำ ความสามารถดังกล่าว ได้แก่ การให้ข่าวสารข้อเท็จจริง ความสามารถในการกำหนดหลักการและให้มองเห็นความสัมพันธ์ ความสามารถในการให้ติดตามความต่อเนื่องของกระบวนการ ความสามารถในการโน้มน้าวให้ลงมือกระทำโดยใช้ทักษะและความสามารถในการพัฒนาทัศนคติและความคิดเห็น

2.6 กระบวนการสื่อสารรณรงค์

McQuire (2544) กล่าวว่า กระบวนการสื่อสารรณรงค์ในเชิงการโน้มน้าวใจเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานที่ว่า “ใคร (Who) พูดอะไร (Say What) ผ่านสื่อช่องทางใด (Via Which Media) ถึงใคร (To Whom) เพื่ออะไร (Regarding What)” ซึ่งเขาได้สรุปเป็นองค์ประกอบด้านการสื่อสารห้าประการหลัก ได้แก่ แหล่งสาร (Source) สาร (Message) ช่องทาง (Channel) ผู้รับสาร (Receiver) และเป้าหมาย (Destination)

นอกจากนั้น McQuire ยังได้ชี้ให้เห็นถึงขั้นตอนสำคัญของกระบวนการรณรงค์โดยเขานำเสนอให้เห็นลักษณะของคำย่อว่า “RASMICE” ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอน 7 ประการ คือ

(1) ทบทวนสภาพความเป็นจริง (Review the Reality) กล่าวคือ เป็นการทบทวนความเป็นจริงนับตั้งแต่การเลือกประเด็นปัญหาที่จริงจังและมีทางออกในเชิงความคุ้มค่าในการรณรงค์

(2) การพิจารณาเกี่ยวกับจริยธรรม (Axiological Analysis) กล่าวคือ การพิจารณาเกี่ยวกับจริยธรรมต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าวิถีทางเป้าหมาย ทั้งทางตรงและทางอ้อมมีความเหมาะสมเชิงหลักด้านจริยธรรมในสังคม

(3) การระบุกลุ่มเสี่ยงและองค์ประกอบต่าง ๆ (Surveying the Socio-Culture Situation) กล่าวคือ การระบุกลุ่มเสี่ยงและองค์ประกอบต่าง ๆ ในสภาวะแวดล้อมทางสังคม ซึ่งส่งผลต่อการหลีกเลี่ยงการดำเนินวิถีชีวิตด้านการดูแลสุขภาพ McQuire มองว่า การกระทำดังกล่าวจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ

(4) การค้นหาข้อมูลด้านความคิด ความรู้สึก และคุณค่า (Mapping the Mental Matrix) กล่าวคือ การค้นหาข้อมูลด้านความคิด ความรู้สึก และคุณค่าต่าง ๆ ซึ่งสาธารณสุขมักพิจารณาควบคู่ไปกับการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ

(5) การค้นหาแก่นหลัก (Tasting Out the Target Theme) กล่าวคือ การค้นหาแก่นหลัก ซึ่งเกี่ยวกับการทบทวนข้อมูลข่าวสารขั้นต้นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเพื่อระบุประเด็นหลักที่ควรนำมาใช้ในการผลิตสื่อการรณรงค์ต่าง ๆ

(6) การพัฒนากระบวนการสื่อสาร (Constructing the Communication) กล่าวคือ การพัฒนากระบวนการสื่อสาร ซึ่งได้แก่ แหล่งสาร สาร ช่องทาง กลุ่มเป้าหมาย และพฤติกรรมเป้าหมาย โดยเน้นในด้านความสอดคล้องกับพฤติกรรมเป้าหมาย

(7) การประเมินประสิทธิผลโครงการ (Evaluating the Effectiveness) กล่าวคือ การประเมินประสิทธิผลโครงการโดยการวัดผลที่เกิดขึ้นทันทีและเกิดขึ้นในช่วงเวลาถัดมา

2.7 องค์ประกอบความสำเร็จของการสื่อสารรณรงค์

ความสำเร็จของการสื่อสารรณรงค์นั้นมีการศึกษาวิจัยและกล่าวถึงอย่างแพร่หลายในที่นี้ขอเสนอทัศนะเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว 6 ทัศนะ ได้แก่ ทัศนะของ Atkin, ทัศนะของ Rogers และ Stiry, ทัศนะของ McQuire, ทัศนะของ Backer, Rogers และ Sopory และทัศนะของ Backer และ Rogers

(1) ทัศนะของ Atkin โดย Atkin (2544) เชื่อว่าการสื่อสารรณรงค์สามารถสนับสนุนให้ประสบความสำเร็จได้ หากกระบวนการสื่อสารรณรงค์ได้ให้ความสำคัญกับด้านต่าง ๆ จำนวน 5 ประการ ได้แก่ องค์ประกอบเชิงกลุ่มเป้าหมาย, การตอบสนองเชิงเป้าหมาย, ลักษณะของสารรณรงค์, ลักษณะของช่องทางและการออกแบบสาร

(1.1) องค์ประกอบเชิงกลุ่มเป้าหมาย Atkin เน้นว่าการสื่อสารรณรงค์สามารถก่อให้เกิดประสิทธิผลได้ หากมีการกำหนดสัดส่วนที่สำคัญ (Focal Segment) ซึ่งหมายถึงการเลือกว่าใครเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก นอกจากนี้ กลุ่มเป้าหมายหลักไม่จำเป็นต้องครอบคลุมเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ แต่ยังเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ อาทิ กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อผู้อื่น (Interpersonal Influencer) เช่น กลุ่มเพื่อน พ่อแม่ ครู โค้ช เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฯลฯ ซึ่งสามารถกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมใหม่ พึ่งประสงค์เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยเทคนิควิธีต่าง ๆ เช่น การให้ข้อมูล การโน้มน้าวใจ และการควบคุมพฤติกรรม เป็นต้น

กลุ่มเป้าหมายหลักอีกกลุ่มที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้กำหนดนโยบายต่าง ๆ ในสังคม (Societal Policymaker) ทั้งอยู่ในส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา การแพทย์ สื่อมวลชน ผู้นำศาสนา และองค์กรชุมชนต่าง ๆ โดยบุคคลเหล่านี้มักอำนาจความสะดวกในด้านต่าง ๆ อาทิ การให้บริการ การกำหนดแนวปฏิบัติด้านการโฆษณา การตลาด และภาษี

(1.2) การตอบสนองเชิงเป้าหมาย หมายถึง พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่นักรณรงค์ต้องการให้กลุ่มเป้าหมายมีการประพฤติปฏิบัติในภายหลังจากที่รับสารรณรงค์

Atkin วิเคราะห์ว่า โครงการรณรงค์ที่ประสบความสำเร็จมักมีการระบุพฤติกรรมที่พึงปรารถนา (พฤติกรรมที่ต้องการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติ) และพฤติกรรมที่กระตุ้นให้หลีกเลี่ยงไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ เขายังพบว่า บางครั้งนักรณรงค์ก็เน้นการตอบสนองในด้านอื่น ๆ อาทิ ความตระหนัก ความรู้ ภาพลักษณ์ ความเชื่อ ความคาดหวัง ค่านิยมและทัศนคติ ตลอดจนการกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในการรณรงค์ในฐานะกลุ่มผู้มีอิทธิพลหลักและกลุ่มผู้กำหนดนโยบายในสังคม เป็นต้น

(1.3) ลักษณะของสารรณรงค์ Atkin วิเคราะห์ว่า สารรณรงค์ที่ประสบความสำเร็จสูงมักมีเนื้อหาที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

- การสร้างความตระหนัก ด้วยการกระตุ้นให้สนใจแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ ต่อหรือการสร้างความห่วงใยต่ออารมณ์ ความรู้สึก ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น ข่าวโฆษณา รายการบันเทิง เป็นต้น

- การให้การแนะนำแนวปฏิบัติ ด้วยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตน (How to do it) เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ทักษะต่าง ๆ ในการปฏิบัติตนตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถของแต่ละบุคคล เป็นต้น

- การโน้มน้าวใจ โดยเน้นการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมผ่านการให้ความรู้ต่าง ๆ และการตอกย้ำสารด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติตนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการใช้จุดจับใจเชิงแรงกระตุ้นด้านบวกและลบ ซึ่งเขาพบว่า สารที่สามารถโน้มน้าวใจได้สูงมักเน้นการใช้คารมที่โน้มน้าวใจและการสนับสนุนจากคนกลางที่น่าเชื่อถือหรือหลักฐานต่าง ๆ ที่ตอกย้ำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อย่างไรก็ตาม เขาพบว่า นักรณรงค์อาจใช้วิธีการสื่อสารในการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับจังหวะเวลาและกลุ่มเป้าหมาย

(1.4) ลักษณะของช่องทาง Atkin พบว่านักบรรณรักษ์ส่วนใหญ่มักนิยมใช้สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสิ่งสิ่งพิมพ์ ในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะสโปตโฆษณา ข่าว โปรดิวเซอร์ สไลด์ หรือใช้สื่อสาระบันเทิงต่าง ๆ อาทิ ดนตรี การสอดแทรกในรายการการ์ตูน ตลอดจนใช้สื่อสมัยใหม่ที่สามารถกระตุ้นปฏิสัมพันธ์สองทาง

อย่างไรก็ตาม การเลือกใช้สื่อต่าง ๆ มักคำนึงถึงธรรมชาติของสื่อในด้านต่าง ๆ อาทิ การเข้าถึง การเจาะจง การเรียกร้องความสนใจ การมีส่วนร่วม การทำให้คนดูเหมือนเป็นคนมีความสามารถในการชี้แจงความหมาย ความลึกของเนื้อหา ความน่าเชื่อถือ ความสามารถในการกำหนดวาระ โอกาสในการเข้าถึงและมูลค่า เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมักเลือกใช้สื่อตามธรรมชาติของผู้รับสาร ระดับการอ่าน รสนิยม ระดับความรู้ และความเชื่อต่าง ๆ นอกจากนี้แล้วยังมีข้อสังเกตว่า เทคนิคต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญต่อการบรรณรักษ์ อาทิ การสร้างประเด็นข่าว หรือผลิตสารคดี การประสานงานในการเข้าร่วมรายการสนทนาต่าง ๆ เป็นต้น

(1.5) การออกแบบสาร Atkin พบว่าการออกแบบสารมักเน้นการนำเสนอเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือความมีเสน่ห์ และการเข้าใจง่าย ผ่านจุดจับในต่าง ๆ อาทิ การใช้หลักฐาน การนำเสนอข้อมูลด้านเดียว/สองด้าน การนำเสนอผ่านคนกลาง การใช้สำนวนภาษาต่าง ๆ การเน้นนำเสนอเนื้อหาแบบชัดเจนหรือแบบเจตนาให้เกิดความคลุมเครือ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การทดสอบสารเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการติดตามถึงความสอดคล้องขององค์ประกอบทั้ง 5 ประการข้างต้นในกิจกรรมบรรณรักษ์นอกจากนั้น ยังมีแนวคิดที่ว่า การทดสอบสารจะช่วยป้องกันปัญหาที่ไม่พึงปรารถนา โดยเฉพาะปัญหาเชิงผลกระทบย้อนกลับ (Boomerang Feedback) ได้เป็นอย่างดี

(2) ทัศนะของ Rogers และ Storey โดย Rogers and Storey (2530) ได้สรุปปัจจัยที่ส่งผลให้การสื่อสารบรรณรักษ์ประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลจำนวน 9 ประการ ได้แก่

- (2.1) การเปิดรับสารบรรณรักษ์อย่างกว้างขวาง
- (2.2) การวางบทบาทของสื่อมวลชนไว้ที่การสร้างตระหนักรู้ ความรู้ในการกระตุ้นการสื่อสารระหว่างบุคคล และการเชิญชวนบุคคลให้เข้าร่วมกิจกรรมการบรรณรักษ์
- (2.3) การสื่อสารระหว่างบุคคลผ่านเครือข่ายเพื่อนฝูง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการรักษาพฤติกรรม
- (2.4) การรับรู้ความน่าเชื่อถือของแหล่งสารหรือช่องทาง
- (2.5) การประเมินผลเบื้องต้น ซึ่งจะช่วยในการผลิตสารได้เจาะจงต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา
- (2.6) การเน้นจุดจับใจในด้านที่ไม่ไกลตัวผู้รับสาร
- (2.7) การเน้นผลเชิงบวกที่สามารถเห็นได้อย่างรวดเร็ว
- (2.8) การแบ่งแยกกลุ่มเป้าหมายโดยการกำหนดเนื้อหาของสารให้เฉพาะเจาะจงกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ
- (2.9) ความสอดคล้องกับเวลาและการเข้าถึงสื่อและสารระดับบุคคล

(3) ทัศนะของ McQuire โดย McQuire (2544) เน้นว่า แหล่งสารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความสำเร็จของการสื่อสารณรงค์ โดยแหล่งสารจำเป็นต้องมีคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ ความน่าเชื่อถือ (Credibility) ความดึงดูดใจ (Attractiveness) และอำนาจ (Power)

นอกจากนั้น มีการอธิบายว่า ความน่าเชื่อถือเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคน เล็งเห็นแหล่งสารเป็นผู้เชี่ยวชาญ รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและไวใจได้ หรือสามารถรายงานข้อมูลต่าง ๆ ด้วยความจริงใจ นอกจากนี้ ความน่าเชื่อถือยังเกี่ยวข้องกับการศึกษา ความคุ้นเคยเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและการพูดในลักษณะที่บ่งบอกถึงควมมีอำนาจ ส่วนความดึงดูดใจ หมายถึง การเป็นที่นิยมชมชอบ ดูดี สวยงาม เป็นกันเอง และดูไม่แตกต่างจากผู้รับสารในเชิงคุณลักษณะทางประชากร ส่วนอำนาจนั้นเกี่ยวข้องความสามารถของแหล่งสารในการควบคุมเกี่ยวกับการให้รางวัลและการลงโทษ อันทำให้ผู้รับสารยอมทำตาม และติดตามผลที่เกิดขึ้นจากการยอมทำตามได้

(4) ทัศนะของ Backer, Rogers และ Sopory โดย Backer, Rogers and Sopory (2535) มองว่าการสื่อสารณรงค์มักประสบความสำเร็จ หากดำเนินการบนพื้นฐานของหลักการ 27 ประการ ดังนี้

- (4.1) การสื่อสารผ่านช่องทางสื่อสารมวลชนหลากหลาย
- (4.2) การผสมผสานสื่อมวลชนกับชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมกลุ่มย่อยและกิจกรรมส่วนบุคคลที่สอดคล้องกับโครงสร้างของชุมชน
- (4.3) การเลือกกลุ่มเป้าหมายที่จำเป็นต้องเข้าถึง
- (4.4) การให้บุคคลผู้มีชื่อเสียงเข้าร่วมการณรงค์
- (4.5) การนำเสนอสารซ้ำ ๆ กัน
- (4.6) การเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านบวกมากกว่าเน้นผลกระทบเชิงลบของพฤติกรรมปัจจุบัน
- (4.7) การเน้นการให้รางวัล
- (4.8) การเชิญชวนบุคคลที่มีอำนาจ หรือกลุ่มบุคคลในแวดวงสื่อสารมวลชน และรัฐบาลเข้าร่วมการออกแบบโครงการและนำโครงการไปสู่การปฏิบัติ
- (4.9) การเลือกช่วงเวลาในการนำเสนอได้เหมาะสม
- (4.10) การประเมินผลในระดับต้นเพื่อติดตามความคืบหน้าของโครงการ
- (4.11) การกำหนดเป้าหมายที่เป็นไปได้และไม่ยิ่งใหญ่เกินไป
- (4.12) การใช้หลักการตลาดเชิงการค้า และหลักการตลาดเพื่อสังคม
- (4.13) การใช้สื่อสารบันเทิง
- (4.14) การพยายามลดข้อขัดแย้งระหว่างทีมประเมินกับทีมสร้างสรรค์สาร
- (4.15) การวางกรอบการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างทางสังคมและองค์ประกอบแวดล้อม

- (4.16) การประสานงานกับระบบให้บริการตรง เช่น สายด่วนฮอตไลน์
- (4.17) การแบ่งย่อยกลุ่มเป้าหมายตามลักษณะทางจิตวิทยา เช่น ทักษะคติความเชื่อ และค่านิยม เป็นต้น
- (4.18) การเชื่อมสารกับบุคคลเป้าหมายโดยตรง โดยเน้นการเชื่อมต่อผ่านบุคคลที่มีอิทธิพลระดับบุคคล เช่น เพื่อน หรือพ่อแม่
- (4.19) การใช้ต้นแบบเชิงบวกอย่างระมัดระวัง
- (4.20) การใช้แนวทางเชิงความกลัว โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการแก้ไขความกังวลต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น
- (4.21) การใช้การประกาศสาธารณะควบคู่ไปกับกิจกรรมอื่น ๆ
- (4.22) การใช้สื่อต่าง ๆ ในด้านการข่าวเป็นช่องทางในการสร้างการรับรู้
- (4.23) การเน้นบทบาทของภาครัฐในฐานะแหล่งทุนสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นผู้นำสำหรับประเด็นปัญหาที่ชัดเจน
- (4.24) การเน้นให้ความรู้และความเชื่อในด้านที่กระตุ้นให้เกิดการยอมรับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา
- (4.25) การใช้แรงกระตุ้นหรือผลประโยชน์ในการยอมรับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา โดยอิงรากฐานเชิงแรงบันดาลใจ ความจำเป็น และคุณค่า
- (4.26) การเน้นความสนใจของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นทันทีและมีความเป็นไปได้สูง
- (4.27) การใช้การทดสอบสารเพื่อรับประกันประสิทธิผลที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย

(5) ทัศนะของ Backer และ Rogers โดย Backer and Rogers (2536) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยเชิงองค์การที่เอื้อต่อความสำเร็จในการสื่อสารณรงค์ พบว่าปัจจัยหลักสำคัญประกอบด้วย 12 ปัจจัย ได้แก่

- (5.1) ชื่อเสียงองค์กร
- (5.2) สัมพันธภาพระหว่างคนในและคนนอกองค์กร
- (5.3) การประดิษฐ์คิดค้นใหม่ หรือการนำประสบการณ์ในการรณรงค์มาปรับปรุงในการดำเนินโครงการถัดไป
- (5.4) การเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบัน โดยสนับสนุนส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนในระยะยาว
- (5.5) การมีวิสัยทัศน์ที่พ้องต้องกันเป็นหนึ่งเดียว
- (5.6) การมีผู้นำองค์กรที่มีความโดดเด่น
- (5.7) การร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ
- (5.8) เส้นทางความสำเร็จเชิงอาชีพแต่เดิมขององค์กร
- (5.9) การไม่เผชิญกับปัญหาความขัดแย้งภายในองค์กร
- (5.10) การเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสม

(5.11) การวางกรอบการรณรงค์ใหม่ให้ความสำคัญกับแนวคิดด้านการจัดการองค์การรณรงค์

(5.12) การมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ในการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารรณรงค์มุ่งประเด็นความหมายของการสื่อสารรณรงค์ว่าเป็นกระบวนการสื่อสารที่มีการกำหนดเป้าหมายแน่นอน เน้นการสื่อสารสู่กลุ่มเป้าหมายจำนวนมาก มีกำหนดช่วงเวลาชัดเจนในการรณรงค์ และมีประกอบไปด้วยชุดสื่อและกิจกรรมที่มีการวางแผนมาแล้วอย่างดี การสื่อสารรณรงค์สามารถจำแนกได้หลายประเภทตามเกณฑ์ระยะเวลาและเกณฑ์ประกอบองค์การผู้จัดทำ โดยการสื่อสารรณรงค์จะมียุทธศาสตร์ประกอบที่หลากหลาย การจำแนกองค์ประกอบของการสื่อสารรณรงค์สามารถจำแนกเป็นองค์ประกอบเชิงบุคคล องค์ประกอบเชิงกระบวนการ และองค์ประกอบเชิงระบบ ทั้งนี้ องค์ประกอบที่น่าสนใจ คือ องค์ประกอบเชิงกระบวนการ ซึ่งได้แก่ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์ ช่องทางการสื่อสาร กลยุทธ์การสื่อสาร และการวิจัย

สำหรับองค์ประกอบเชิงกระบวนการดังกล่าวมีองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับการสื่อสารรณรงค์ ได้แก่ กลยุทธ์การสื่อสาร การสื่อสารรณรงค์ที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่มักจะมีการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารที่ดีเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยทั่วไปแล้วกลยุทธ์การสื่อสารที่นิยมใช้กันส่วนใหญ่ คือ กลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาระและกลยุทธ์การใช้สื่อ นอกจากนี้ พบว่านักวิชาการทางนิเทศศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสำเร็จของการสื่อสารรณรงค์มีแนวคิดในแนวทางเดียวกันว่า ความสำเร็จของการสื่อสารรณรงค์คือการตอบสนองเชิงเป้าหมาย กำหนดกลยุทธ์การใช้สารและเทคนิคการออกแบบสาร รวมทั้งทำการรณรงค์ที่ดี

สำหรับการวิจัย เรื่อง “การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542-2553” นั้น วิเคราะห์ได้ว่าการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตมีลักษณะครบถ้วนของการเป็นการสื่อสารรณรงค์ กล่าวคือ มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ต้องการสื่อสารให้ประชาชนคนไทยซึ่งเป็นกลุ่มคนจำนวนมากตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของการทุจริตคอร์รัปชัน และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความพอเพียง ความมีระเบียบวินัย และการให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยพฤติกรรมดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการลดและขจัดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย นอกจากนี้ยังพบว่าการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. มีการใช้สื่อที่หลากหลายและมีการวางแผนการใช้สื่อเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

อนึ่ง การศึกษาสถานภาพของสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตการทุจริตภายใต้กรอบการวิจัยนี้ ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบของการสื่อสารรณรงค์ อันได้แก่ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์ กลยุทธ์ทางการสื่อสาร ช่องทางการสื่อสาร และการวิจัย อีกทั้ง ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ความสอดคล้องของสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. กับนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

นอกจากนี้ แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารรณรงค์ข้างต้นมีเพียงแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของการสื่อสารรณรงค์และสถานภาพของสื่อรณรงค์ที่ชัดเจนเท่านั้น แต่แนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวยังแสดงถึงกระบวนการการสื่อสารรณรงค์โดยทั่วไปและลักษณะของการสื่อสารรณรงค์ที่ประสบความสำเร็จตามทฤษฎีของนักวิชาการแต่ละคน ซึ่งหลักแนวคิดและทฤษฎีนี้จะเป็นเครื่องมือที่ใช้ช่วยในการวิเคราะห์เปรียบเทียบกระบวนการและความสำเร็จของการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. แนวคิดเกี่ยวกับประเภทของสื่อ ธรรมชาติของสื่อ และการเลือกใช้สื่อ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ การทบทวนวรรณกรรมแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของสื่อธรรมชาติของสื่อ และการเลือกใช้สื่อ เน้นศึกษาในประเด็นหลัก 3 ประเด็น ได้แก่

- 3.1 ประเภทของสื่อ
- 3.2 ธรรมชาติของสื่อ
- 3.3 การเลือกใช้สื่อ

3.1 ประเภทของสื่อ

พนม คลีฉายา (2550) สรุปว่า โดยทั่วไปนักนิเทศศาสตร์มีการแบ่งประเภทของสื่อไว้หลายประเภทและหลายหลักเกณฑ์ (Criteria) ดังนี้

- แบ่งตามวิวัฒนาการ ได้แก่ สื่อประเพณี (Traditional Media) สื่อมวลชน (Mass Media) และสื่อเฉพาะกิจ (Specialized Media)
- แบ่งตามบทบาทหน้าที่ทางสังคม ได้แก่ สื่อข่าวสาร (Information Media) สื่อการศึกษา (Educational Media) และสื่อบันเทิง (Entertainment Media)
- แบ่งตามประสาทที่ใช้ในการรับสาร ได้แก่ สื่อโสต (Audio Media) สื่อทัศน (Visual Media) และสื่อโสตทัศน (Audio-Visual Media)
- แบ่งตามบทบาทหน้าที่ทางเทคนิค (Technical Functions) ได้แก่ สื่อถ่ายทอดสาร (Transmission Media) และสื่อบันทึกสาร (Record Media)
- แบ่งตามเครื่องนำรหัสสาร ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ (Print Media) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Media) และสื่อบันทึกเสียงหรือภาพ (Film or Tape)

สมควร กวียะ (2530) แบ่งประเภทของสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ออกเป็น 7 ประการ ดังนี้

- (1) สื่อบุคคล (Haman Media) ได้แก่ บุคลากร ประชาชน กลุ่มชน ครอบครัว ครู นักเรียน พระ ผู้นำทางความคิดเห็น หรือผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น
- (2) สื่อประเพณี (Tradition Media) ได้แก่ บุคคล คณะบุคคล และเครื่องอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับการแสดง และการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมของชาติที่สืบทอดกันมา
- (3) สื่อมวลชน (Mass Media) ได้แก่ องค์กร สถาบัน หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและเผยแพร่หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ภาพยนตร์ แลบบเสียง แลบบภาพยนตร์ หรืออื่น ๆ ไปถึงมวลชน
- (4) สื่อโทรคมนาคม (Telecommunication Media) ได้แก่ องค์กร สถาบัน หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริการส่งข่าวสารทางไกลด้วยเครื่องมือโทรคมนาคม เช่น ระบบไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร โรงพิมพ์ และวิทยุคมนาคมต่าง ๆ เป็นต้น

(5) สื่อข้อมูล (Data Media) ได้แก่ องค์กร สถาบัน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริการสื่อสารข้อมูล (Data Communication Services) โดยอาศัยเครื่องและระบบคอมพิวเตอร์

(6) สื่อบูรณาการ (Specialized Media) ได้แก่ องค์กร สถาบัน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริการสื่อสารโดยอาศัยการประสานระบบเครื่องมือและบริการต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เช่น เทเล็กซ์ (โทรเลข + โรงพิมพ์) เทเลเท็กซ์ (โทรเลข + โทรศัพท์ + คอมพิวเตอร์) วีดีโอเท็กซ์ (โทรศัพท์ + โทรทัศน์ + คอมพิวเตอร์) และเทเลแฟกซ์ (โทรสาร + โทรศัพท์) เป็นต้น

(7) สื่อเฉพาะกิจ (Specialized Media) คือ สื่อที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งสร้างขึ้นซื้อหรือเช่ามาเพื่อใช้ในการสื่อสารหรือการประชาสัมพันธ์ขององค์กรนั้นโดยเฉพาะ เช่น นิตยสารหรือวารสารขององค์กร ภาพยนตร์หรือภาพทัศน์ที่สร้างเองทำเอง ระบบอินเตอร์คอม (Intercom) ระบบโทรทัศน์วงจรปิด (Closed Circuit Television) ระบบวิทยุคมนาคมขององค์กร ระบบข้อมูลหรือระบบโทรคมนาคมต่าง ๆ ที่เช่าจากองค์กรหรือสถาบันที่ให้บริการ เป็นต้น สื่อเฉพาะกิจจึงอาจหมายถึงสื่อต่าง ๆ ที่นำมาใช้เป็นการเฉพาะกิจขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน สื่อโทรคมนาคม สื่อข้อมูล และสื่อบูรณาการก็ตาม นักประชาสัมพันธ์จะต้องมีความสามารถในการพัฒนาสื่อเฉพาะกิจนอกเหนือไปจากการให้บริการสาธารณะ

พจนม คลีฉายา (2550) แบ่งประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์ทางการเมืองไว้ 6 ประเภท ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกลางแจ้ง สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกิจกรรม และสื่ออินเทอร์เน็ต โดยสื่อแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อหลักที่มีทั้งเสียงและภาพ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์มัลติวิชั่น และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีคุณลักษณะและข้อจำกัดแตกต่างกันไปในแต่ละสื่อ ดังนี้

(1.1) วิทยุ เป็นสื่อที่มีเพียงเสียงเท่านั้น มีคุณลักษณะเด่นคือสามารถเข้าถึงคนจำนวนมากได้อย่างกว้างขวางรวดเร็ว เป็นสื่อที่ผู้รับรู้สื่อกใกล้ชิดกับตนเองและให้ความเชื่อถือสามารถเผยแพร่ซ้ำได้บ่อย และเผยแพร่ได้อย่างรวดเร็ว ผู้รับสามารถรับฟังได้สะดวก นำติดตัวไปได้ทุกแห่ง ผู้รับทุกกลุ่มสามารถรับฟังได้ แม้จะอ่านหนังสือไม่ได้ ผู้ฟังมีส่วนร่วมได้ โดยการมีส่วนร่วมในขณะออกอากาศด้วยการโทรศัพท์ การส่งข้อความสั้นทางโทรศัพท์มือถือ (Short Message Service: SMS) หรือมีส่วนร่วมหลักจากการออกอากาศด้วยการเขียนจดหมายเข้ามาในรายการ นอกจากนี้พบว่า ขั้นตอนการผลิตไม่ยุ่งยากซับซ้อนมาก ไม่ต้องการด้านเทคนิคมากเหมือนโทรทัศน์หรือสิ่งพิมพ์ สามารถผลิตได้ด้วยตนเอง จากลักษณะเด่นเช่นนี้ ทำให้สื่อวิทยุเป็นสื่อที่สามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ทางการเมือง และก่อให้เกิดผลต่อผู้รับสารได้ดี โดยสามารถใช้ในรูปแบบของการจัดรายการวิทยุ เช่น รายการพูดคุยสนทนาเนื้อหาเกี่ยวกับการเมือง รายการอภิปรายประเด็นทางการเมือง รายการสารคดีให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง รายงานข่าว ความเคลื่อนไหวของกิจกรรมทางการเมือง สปอตรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หรือสปอตเชิญชวน เข้าร่วมกิจกรรมที่องค์กรจัดขึ้น เป็นต้น

วิทยุจึงเป็นสื่อที่สามารถใช้เผยแพร่ข่าวสารและสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองไปสู่กลุ่มคนจำนวนมากได้เกือบทุกกลุ่ม สามารถใช้โน้มน้าวใจให้เกิดทัศนคติที่ดี หรือภาพลักษณ์ที่ดีขององค์การทางการเมือง สามารถใช้เป็นช่องทางในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนได้ นอกจากนี้ยังใช้เป็นช่องทางในการระดมความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมืองได้ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม การใช้วิทยุจะได้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญคือ ผลิตเนื้อหาให้สอดคล้องกับสื่อ เพื่อสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน ให้ความสำคัญในการผลิตรายการที่มีคุณภาพและมีความน่าสนใจ เลือกช่วงเวลาและสถานีวิทยุในการเผยแพร่ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และที่สำคัญคือพิจารณาใช้เป็นช่องทางในการสร้างการมีส่วนร่วมและการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

(1.2) โทรทัศน์ เป็นสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง ช่วยให้มีคามน่าสนใจอย่างมาก โทรทัศน์มีลักษณะที่รวมสื่อ 3 ประเภทไว้ด้วยกัน คือ ภาพยนตร์ซึ่งเป็นภาพเคลื่อนไหวเหมือนจริง วิทยุซึ่งมีเสียงและหนังสือพิมพ์ซึ่งให้รายละเอียดได้มากชัดเจน โทรทัศน์สามารถสร้างภาพเคลื่อนไหวให้เห็นจริง มีจุดเด่นคือ เข้าถึงคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ และถ่ายทอดสดได้ มีภาพเคลื่อนไหวเสียง สร้างความสนใจและเข้าใจได้ดี สามารถให้รายละเอียดได้มาก สร้างความเข้าใจได้ดี ทำให้เรื่องยากเป็นเรื่องง่ายด้วยการแสดงให้เห็นจริง สามารถสร้างความประทับใจได้ดี น่าเชื่อถือ และสามารถเข้าถึงผู้ชมที่ไม่รู้หนังสือได้

จากลักษณะเด่นตามที่กล่าวมา ทำให้สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ทางการเมืองได้ โดยนำเนื้อหาผลิตเป็นรายการโทรทัศน์รูปแบบต่าง ๆ เช่น รายการข่าว รายการพูดคุยสนทนา รายการอภิปราย และรายการสารคดี เป็นต้น ทำให้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านการเผยแพร่ความรู้ อธิบายชี้แจงรายละเอียดที่ซับซ้อน เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การทางการเมืองและระบบการเมืองการปกครองได้ดี สำหรับการนำเสนอผู้สมัครรับเลือกตั้งและการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองมีปรากฏในรายการโทรทัศน์ทั่วไป เช่น การนำบุคคลทางการเมืองมาร่วมรายการสนทนา รายการสัมภาษณ์ รายการสารคดี หรือรายการพิเศษ เป็นต้น

สื่อโทรทัศน์สามารถใช้เป็นสื่อโน้มน้าวใจให้เกิดทัศนคติที่ดี เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์การและบุคคลได้และเช่นเดียวกันกับวิทยุ โทรทัศน์สามารถใช้เป็นสื่อที่ช่วยระดมความเห็นของประชาชนที่มีต่อประเด็นปัญหาทางการเมืองได้ สามารถก่อให้เกิดประชาขุมติได้ อย่างไรก็ตาม โทรทัศน์มีข้อจำกัดในการใช้ คือ ผู้รับต้องมีความตั้งใจชมจึงจะรับข่าวสารได้เต็มที่ ต้องผลิตรายการด้วยความน่าสนใจและต้องเลือกช่วงเวลาในการออกอากาศและสถานีให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ จึงจะเกิดประสิทธิผลทางด้านการประชาสัมพันธ์ตามที่ต้องการ

(1.3) ภาพยนตร์ เป็นสื่อที่สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีทั้งเสียงและภาพเคลื่อนไหว นิยมใช้เป็นที่ช่วยสร้างความรู้และความเข้าใจที่ดีทางการเมือง เป็นสื่อที่องค์การผลิตเอง ดังนั้น จึงสามารถควบคุมเนื้อหาได้ตามที่ต้องการ ในการประชาสัมพันธ์ทางการเมืองสามารถใช้ภาพยนตร์แนะนำองค์การหรือบุคคล โดยเสนอเนื้อหาแนะนำ ประวัติความเป็นมาขององค์การทางการเมือง ให้ความรู้ความเข้าใจต่อระบบการเมืองได้ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีได้ เพราะเป็นสื่อที่มีภาพเคลื่อนไหวและเสียงทำให้เร้าใจผู้ชมได้ดี สร้างความประทับใจและใช้อธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ดี สามารถเร้าและรักษาความสนใจของผู้ชมได้ตลอดเวลาที่ผู้ชมดูอยู่ อีกทั้งสามารถจำลองหรือสร้างเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้เห็นจริงได้ด้วยการสร้างฉากสามารถนำเสนอภาพเหตุการณ์ในอดีตและเหตุการณ์ที่ห่างไกลผู้ชม

อย่างไรก็ตาม ภาพยนตร์มีข้อจำกัดคือ การจัดฉายในสถานที่เฉพาะเท่านั้น เช่น ในห้องประชุม โรงภาพยนตร์ ซึ่งเป็นการจำกัดจำนวนผู้ชมเฉพาะกลุ่ม ต้องใช้เวลาการเตรียมการผลิต และค่าใช้จ่ายในการผลิตมาก

(1.4) สไลด์มัลติมีเดีย เป็นสื่อที่สามารถนำเสนอเป็นเรื่องราวเช่นเดียวกับภาพยนตร์ได้ ปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีช่วยให้มีการเคลื่อนไหวของภาพ นิยมใช้ในการเสนอเนื้อหาที่เป็นการแนะนำองค์การหรือให้ความรู้ เป็นสื่อที่องค์การผลิตเอง ดังนั้น จึงสามารถควบคุมเนื้อหาได้ตามที่ต้องการ ปัจจุบันมีการพัฒนาไปสู่มัลติมีเดีย ใช้สไลด์ วิดีโอ และคอมพิวเตอร์กราฟิก ประกอบกันในการฉาย เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจได้มากขึ้นและน่าสนใจ สไลด์มัลติมีเดียสามารถนำมาใช้นำเสนอเนื้อหาประกอบการประชุม การอภิปราย หรือการปราศรัยของบุคคลทางการเมืองได้ โดยใช้เสริมความหมายในการปราศรัย ใช้สร้างความรู้สึกร่วมในระหว่างการประชุมได้ ทั้งนี้ เพราะมีข้อดี คือ ดึงดูดความน่าสนใจได้เช่นเดียวกับภาพยนตร์ ใช้อำนวยต่อการใช้ร่วมกับการบรรยาย การผลิตสามารถทำได้รวดเร็วและง่ายกว่าภาพยนตร์ ค่าใช้จ่ายในการผลิตน้อยกว่าภาพยนตร์ สามารถหยุดภาพได้นานเท่าที่ต้องการ และย้อนกลับไปดูภาพที่ผ่านไปแล้วได้ในกรณีการฉายสไลด์ธรรมดา อีกทั้งพบข้อจำกัดคือ ความน่าสนใจอาจจะน้อยกว่าวิดีโอและภาพยนตร์ เพราะต้องใช้สถานที่และอุปกรณ์ในการจัดฉายโดยเฉพาะ

(2) สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่มีลักษณะเฉพาะ คือ มีเพียงข้อความและภาพนิ่งเท่านั้น ไม่มีเสียงและภาพเคลื่อนไหว หากพิจารณาตามลักษณะการเผยแพร่สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ สื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นสื่อมวลชน และสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน ดังนี้

(2.1) สื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นสื่อมวลชน เป็นสื่อที่เผยแพร่ข่าวสารไปยังกลุ่มคนจำนวนมาก ได้แก่ หนังสือพิมพ์, นิตยสาร และหนังสือ

(2.1.1) หนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นสื่อมวลชนที่รายงานข่าวเหตุการณ์ประจำวัน รวมทั้งมีบทความแสดงความเห็น คอลัมน์ประจำ รวมทั้งโฆษณาและประกาศแจ้งความ

(2.1.2) นิตยสาร ซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาสำหรับผู้ซื้ออ่านทั่วไป เช่น นิตยสาร สารคดี และนิตยสารเฉพาะด้าน เช่น นิตยสารข่าว นิตยสารผู้หญิง นิตยสารผู้ชาย นิตยสารธุรกิจ และนิตยสารเนื้อหาเฉพาะด้านกีฬา รถยนต์ เด็ก บ้าน หรือดนตรี

(2.1.3) หนังสือ ซึ่งออกเผยแพร่โดยมิได้กำหนดเป็นวาระ ต่อเนื่องกันเหมือนหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือวารสาร เป็นเรื่องที่จบบริบูรณ์ในเล่ม หรือเป็นเนื้อหา ชุดเป็นเรื่องเดียวกันทั้งเล่ม

(2.2) สื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ เป็นสื่อที่ผลิตขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะกิจ ทางการเมือง เช่น การแนะนำองค์การหรือพรรคการเมือง การใช้รายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัคร การให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการเลือกตั้ง หรือการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น สื่อสิ่งพิมพ์ เฉพาะกิจมีหลากหลายรูปแบบดังต่อไปนี้

(2.2.1) แผ่นพับ (Folder/Brochure) และจุลสาร (Pamphlet) เป็นสิ่งพิมพ์ลักษณะพิเศษขนาดเล็ก พิมพ์บนกระดาษแผ่นเดียวและพับให้มีขนาดเหมาะสมมือ ขนาด หลากหลายไม่ตายตัวแล้วแต่การออกแบบ บรรจุเนื้อหาที่ไม่มากนัก สั้น กระชับ อ่านง่าย และออกแบบ ให้สะดุดตา ใช้เพื่อแจ้งข่าว ให้คำแนะนำ โน้มน้าวชักจูงใจ และให้ความรู้ นิยมใช้สำหรับการรณรงค์ หาเสียงเลือกตั้งและการรณรงค์ให้ความรู้ทางการเมืองและในโครงการต่าง ๆ

(2.2.2) แผ่นปลิว (Leaflet) มักเป็นขนาดแผ่นเดียวขนาด A4 ใช้เพื่อแจ้งข่าวเชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรม มีเนื้อหาไม่มากนัก เผยแพร่ได้ทั้งการแจกด้วยบุคคลและการจัดส่งทางไปรษณีย์ พบส่วนใหญ่ในรูปแบบแผ่นปลิวแนะนำผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(2.2.3) อนุสาร (Booklet) เป็นหนังสือขนาดเล็ก ประมาณ 6x8 นิ้ว หรือเล็กกว่ามีเนื้อหาเพียงไม่กี่หน้า เข้าเล่มด้วยปกอ่อนบาง ๆ รูปเล่มไม่แข็งแรงทนทาน มักจะ พิมพ์ขึ้นเพื่อแจกจ่ายไม่นิยมจำหน่าย

(2.3) จดหมายข่าว (Newsletter) และวารสาร (Journal) เป็นเอกสารที่ บอกเรื่องราว รายงานความเคลื่อนไหวขององค์การ ออกแบบเป็นแผ่นเดียว พับ หรือเย็บเล่มบาง ๆ จัดส่งให้ผู้อ่าน ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทางการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกสัปดาห์ หรือ รายเดือน หรือรายสองเดือน หน่วยงานของรัฐมักนิยมจัดทำขึ้นเพื่อแจกจ่าย เป็นต้น

(2.4) โปสเตอร์ (Poster) ออกแบบเป็นสิ่งพิมพ์ขนาดใหญ่พอที่จะเห็นได้ในระยะ 1-3 เมตร ใช้ติดตามสถานที่ต่าง ๆ ผนังกำแพง เพื่อการย้ำเตือนหรือให้ข่าวสารไม่มากนัก เช่น โปสเตอร์หาเสียงเลือกตั้งโปสเตอร์รณรงค์ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

(2.5) สติ๊กเกอร์ จัดทำเป็นแผ่นขนาดเล็กมีกาวด้านหลัง เพื่อนำไปติดผนัง หรือพื้นผิวอื่น ๆ เพื่อย้ำเตือนข่าวสารบางประการ

สื่อสิ่งพิมพ์มีลักษณะเด่นคือ มีความคงทนถาวร ผู้อ่านสามารถกลับมาอ่านซ้ำได้ เสนอเรื่องราวเนื้อหาได้หลากหลาย สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทุกกลุ่ม เสนอรายละเอียดได้มาก มีภาพประกอบดึงดูดความสนใจ และช่วยให้เข้าใจได้ดี สะดวกในการเปิดรับ สามารถเปิดอ่านได้ทุกที่ และทันทีที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม สื่อสิ่งพิมพ์มีข้อจำกัดคือ ไม่สามารถเข้าถึงประชาชนที่ไม่รู้หนังสือ มีอายุการในการเผยแพร่สั้น ในกรณีที่เป็นหนังสือพิมพ์รายวันซึ่งจะมีฉบับใหม่ทุกวัน ผู้อ่านจะเลือกอ่าน เฉพาะเนื้อหาที่ตนสนใจ จึงไม่แน่ใจว่าคนอ่านเรื่องที่เราเผยแพร่ทั้งหมด

การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการประชาสัมพันธ์ทางการเมือง มีการใช้ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์มวลชนและสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ การใช้สื่อสิ่งพิมพ์มวลชนจะใช้ในลักษณะการเผยแพร่ข่าวกิจกรรม บทสัมภาษณ์ การแสดงความคิดเห็นทางบทความหรือสารคดี เพื่อให้ข่าวสารความรู้ และสร้างความเข้าใจ อันนำไปสู่ทัศนคติและภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์การและบุคคล รวมถึงใช้เป็นช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ระดมความคิดเห็นทางการเมืองจากประชาชน การสร้างประชาคมทางการเมือง และใช้โฆษณาแนะนำนโยบายพรรคหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

สื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจสามารถนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ทางการเมืองในด้านการให้ข่าวสารเฉพาะเรื่องเสนอเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะโอกาส เช่น การจัดทำวารสารหรือ จดหมายข่าว เพื่อเผยแพร่ข่าวความเคลื่อนไหว กิจกรรมขององค์กรและบุคคลเพื่อสร้างความคุ้นเคยและนำไปสู่ทัศนคติที่ดี นอกจากนี้ยังใช้ในการให้ความรู้เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น การจัดทำอนุสารให้ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การจัดทำจุลสารแนะนำวิธีการเลือกตั้ง ใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เช่น แผ่นพับแนะนำผู้สมัครรับเลือกตั้ง ป้ายประกาศหมายเลข ภาพและชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง โปสเตอร์แนะนำผู้สมัครรับเลือกตั้ง โปสเตอร์รณรงค์ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

(3) สื่อกลางแจ้ง สำหรับการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ขอนแก่น เป็นต้น จำเป็นต้องออกจากบ้านไปทำงานและเดินทางกลับ จากทำงานมายังบ้านอย่างน้อยสัปดาห์ละ 5 วัน ในระหว่างเดินแต่ละวันต้องใช้เวลาค่อนข้างมากเนื่องจากสภาพการจราจรที่ติดขัด จึงอาจกล่าวได้ว่ามีการใช้เวลาอยู่นอกบ้านมาก ดังนั้น สื่อกลางแจ้งจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะนำข่าวสารไปยังประชาชนได้ สื่อกลางแจ้งเป็นสื่อที่ติดตั้งกลางแจ้งตามสถานที่ชุมชน จึงมีโอกาสที่ผู้ผ่านไปผ่านมาจำนวนมากจะพบเห็นสื่อ โดยทั่วไปมักจะมีขนาดใหญ่พอที่จะมองเห็นได้ในระยะไกล วัสดุที่ใช้ในการจัดทำมีกระดาษ พลาสติก ผ้า ไม้ กระดาษ โลหะ ไฟฟ้า เป็นต้น

สื่อกลางแจ้งมีหลากหลายประเภท จัดเป็นกลุ่มหลัก ได้แก่ (Sissor, Jack and Bumba, Lincoln, 1975: 28-29 อ้างใน พนม คลีณาญา, 2550)

(3.1) สื่อกลางแจ้งติดตั้งอยู่กับที่ (Static Sign Outdoor) เป็นป้ายประกาศขนาดใหญ่ที่ติดตั้งอยู่กับที่ เช่น ป้ายประกาศขนาดใหญ่ (Billboard) ติดตั้งบริเวณริมถนน ริมทางด่วน ป้ายบริเวณที่พักผู้โดยสารรถประจำทาง (Bus Shelter) ซึ่งเป็นป้ายขนาดใหญ่ติดตั้งในที่ที่ผู้โดยสารรถประจำทาง ซึ่งมักจะทำเป็นภาพกล่องไฟขนาดใหญ่ที่ติดตั้งหลอดไฟไว้ภายในเพื่อให้สามารถมองเห็นได้ในเวลากลางคืน ป้ายตู้โทรศัพท์สาธารณะ (Phone Booth) เป็นป้ายที่ติดตั้งข้างตู้โทรศัพท์สาธารณะที่ผู้เดินผ่านไปมาบริเวณนั้นสามารถมองเห็นได้, ป้ายบังแดดอาคารริมถนน (Sun Shelter) เป็นป้ายที่นิยมทำจากพลาสติกไวนิลติดตั้งบริเวณชายคาอาคารตึกแถว ริมถนนเพื่อบังแดด มีการใช้ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับคำขวัญ นโยบาย และภาพผู้นำพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง และป้ายไตรวิชั่น (Trivision Sign) เป็นป้ายภาพนิ่งที่สามารถหมุนพลิกเปลี่ยนภาพหรือเนื้อหาได้ ทุกด้านสลับหมุนเวียนไปมาในป้ายเดียวกัน โดยใช้แท่งอลูมิเนียมสามเหลี่ยม (ปริซึม) เป็นแท่งสามเหลี่ยมด้านเท่าขนาด 10 เซนติเมตร จำนวนหลาย ๆ แท่งเรียงกันเป็นภาพ 1 ภาพ พิมพ์ภาพลงบนผิวแท่งสามเหลี่ยมและใช้มอเตอร์ไฟฟ้าหมุนแท่งสามเหลี่ยมเพื่อเปลี่ยนภาพ สามารถเปลี่ยนภาพได้ 3 ภาพ ภายในป้ายเดียวกัน ช่วยให้นำเสนอภาพ เนื้อหาหรือข้อมูลได้มากกว่าป้ายกลางแจ้งทั่วไป มีหลายขนาด

(3.2) ป้ายกลางแจ้งเคลื่อนที่ (Mobile Signs Outdoor) เป็นป้ายกลางแจ้งที่สามารถเคลื่อนที่ไปยังสถานที่บริเวณต่าง ๆ ได้ มีจุดเด่นคือ ช่วยเพิ่มโอกาสการพบเห็นป้ายมากขึ้นและเข้าถึงคนจำนวนมากขึ้น ได้แก่ ป้ายประกาศติดตั้งบนรถโดยสารสาธารณะ ปรากฏที่ด้านข้าง ด้านหลัง และภายในของรถประจำทาง รถแท็กซี่ รถสามล้อ รถไฟฟ้า เพื่อให้ข่าวสารหรือย้ำเตือนข้อมูลที่ต้องการ เช่น หมายเลขผู้สมัครรับเลือกและรูปถ่ายผู้สมัครรับเลือกตั้ง สำหรับบอลลูน (Hot Air Balloon) เป็นการติดป้ายบนบอลลูนที่ลอยอยู่ในอากาศ ซึ่งในประเทศไทยเคยมีการใช้บอลลูนแบบนี้ลอยอยู่กับที่ แต่สำหรับต่างประเทศมีการใช้บอลลูนที่เคลื่อนที่ได้ด้วย ในทางการเมืองของไทยยังไม่นิยมการใช้สื่อลักษณะนี้

นอกจากนี้ในการรณรงค์หาเสียงยังมีการใช้สื่อกลางแจ้งเคลื่อนที่อีกลักษณะหนึ่ง คือ รถกระจายเสียงเคลื่อนที่ เป็นสื่อกลางแจ้งที่ใช้ยานพาหนะ ซึ่งมักจะเป็นรถสองแถวหรือรถบรรทุกหกล้อขับเคลื่อนที่ไปยังสถานที่ชุมชนต่าง ๆ โดยที่ตัวรถมีป้ายประกาศขนาดใหญ่ติดตั้งไว้พร้อมกับมีการใช้เครื่องขยายเสียงเปิดเพลง เทปสปอตหรือข้อความเชิญชวนอย่างต่อเนื่องไปตลอดเส้นทางที่รถเคลื่อนไป นอกจากนี้อาจมีการนำบุคคลขึ้นรถแห่ไปพร้อมกันหรือจัดกิจกรรมอื่น ๆ บนรถเพื่อเรียกร้องความสนใจ รวมทั้งใช้รถหลายคันขับตามกันเป็นขบวน เพื่อสร้างความสนใจให้ผู้พบเห็นได้หันมาสนใจข่าวสารที่ต้องการเผยแพร่ มักใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยใช้รถกระจายเสียงเปิดเพลงและข้อความเชิญชวนแนะนำผู้สมัคร หรือประกาศเชิญชวนให้ไปร่วมฟังปราศรัยที่จะจัดขึ้นหรือให้ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เห็นตัวจริงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(3.3) ป้ายอิเล็กทรอนิกส์กลางแจ้ง (Electronic Sign Outdoor) เป็นป้ายที่ออกแบบให้มีความน่าสนใจสามารถดึงดูดใจให้มองได้ มักจะออกแบบโดยติดตั้งไฟฟ้าให้มีแสงสี หรือติดตั้งกลไกให้มีการเคลื่อนไหวของชิ้นส่วนในป้าย หรือออกแบบเป็นป้ายไฟวิ่ง นิยมใช้ในการโฆษณาสินค้า แต่ยังไม่นิยมใช้ในการประชาสัมพันธ์ทางการเมือง เพราะเป็นป้ายที่มีสีสันทันกับการโฆษณาสินค้ามากกว่าข่าวสารทางการเมือง

(3.4) โทรทัศน์กลางแจ้ง (Television Outdoor) เป็นจอภาพโทรทัศน์ขนาดใหญ่สามารถแสดงผลได้ทั้งภาพนิ่ง ข้อความ วิดีทัศน์ และภาพเคลื่อนไหว (Animation) ติดตั้งในสถานที่ชุมชนเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้ผ่านไปมา ณ บริเวณนั้น สามารถเปลี่ยนข้อมูล ภาพ และวิดีโอได้ตามที่ต้องการ ซึ่งถือเป็นจุดเด่นที่แตกต่างจากป้ายกลางแจ้งทั่วไปที่ไม่สามารถเปลี่ยนภาพและข้อความได้ และมียีสันและความสวยงามดึงดูดใจได้

(3.5) ป้ายสนับสนุนกิจกรรม เป็นสื่อกลางแจ้งที่ติดตั้งขึ้นเพื่อบอกทางหรือตกแต่งหรือสร้างบรรยากาศคึกคักให้กับกิจกรรมที่จัดขึ้น มักติดตั้งไว้ในบริเวณที่จัดกิจกรรมป้ายสัญลักษณ์เป็นป้ายบอกสถานที่หรือชี้ทางไปยังสถานที่จัดกิจกรรม เช่น ธงราว (Bunting) จัดทำเป็นธงขนาดเล็กรูปสี่เหลี่ยมหรือสามเหลี่ยมจำนวนมาก แขนงห่างกันเป็นระยะ ๆ กับเชือก นำไปติดตั้งเพื่อตกแต่งสถานที่ที่จัดกิจกรรม เป็นต้น ในการประชาสัมพันธ์ทางการเมือง สามารถประยุกต์สื่อกลางแจ้งลักษณะนี้มาใช้ในการจัดปราศรัยหาเสียงหรือการจัดกิจกรรมรณรงค์ได้

(4) สื่อผลิตภัณฑ์ (Merchandise) เป็นสื่อสนับสนุนที่นำมาใช้ประกอบการใช้สื่อมวลชนหลัก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ โดยจัดพิมพ์ข้อความ หรือข่าวสารที่ต้องการเผยแพร่ลงในสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน หรือจัดทำเป็นอุปกรณ์ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ และพิมพ์ข้อความที่เป็นการเผยแพร่ข่าวสารทางการเมือง และแจกจ่ายให้แก่กลุ่มเป้าหมายโดยมุ่งหวังให้ผู้ได้รับเก็บไว้ใช้ประโยชน์ ซึ่งจะช่วยให้ระยะเวลาการเผยแพร่ข่าวสารกับกลุ่มเป้าหมายยาวนานขึ้น เป็นการประยุกต์ใช้อุปกรณ์เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ในการเผยแพร่ข่าวสาร ได้แก่ การจัดพิมพ์ภาพและชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นปฏิทินพก การจัดทำปฏิทินตั้งโต๊ะ หรือปฏิทินแขวนที่มีภาพ และเนื้อหาเกี่ยวกับพรรคการเมือง การจัดทำผ้ากันเปื้อนที่พิมพ์ชื่อผู้แทนราษฎรและพรรคแจกจ่ายให้กับแม่ค้าในร้านอาหารที่ตลาดโต้รุ่ง เพื่อให้แม่ค้าใช้เป็นสื่อในการย้าเตือนให้จดจำบุคคลทางการเมือง นอกจากนี้ยังมีการบันทึกเพลงประจำพรรคหรือเพลงการปราศรัย ในรูปแบบของเทปเสียง เทปวีดิทัศน์ หรือแผ่นซีดี เพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนเป็นการขยายผลในการปราศรัยให้เข้าถึงประชาชนมากขึ้น เสื้อยืด เสื้อแจ็กเก็ต เสื้อโปโล หรือหมวก เป็นต้น อย่างไรก็ตามการใช้สื่อผลิตภัณฑ์สำหรับแจกจ่ายให้กับประชาชนในระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ต้องระมัดระวังการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งในลักษณะการแจกสิ่งของเพื่อหวังคะแนนนิยม

กรณีการใช้สื่อผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันมาออกแบบเพื่อเน้นจุดยืนของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบตัวอย่างในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครปี พ.ศ. 2547 นายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ ผู้สมัครหมายเลข 15 ได้ออกแบบสื่อผลิตภัณฑ์เป็นป้ายสำหรับแขวนหน้าประตูห้องแบบเดียวกับโรงแรม ใช้แขวนในกรณีที่ผู้พักไม่ต้องการให้รบกวนโดยจัดทำป้ายดังกล่าวขึ้นแล้วพิมพ์คำว่า “อยากโดนกวน” พร้อมชื่อและหมายเลขผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งการออกแบบนี้ให้ความแปลกใหม่โดยใช้ความขัดแย้งกับข้อความปกติที่ใช้คือ “ห้ามรบกวน” ช่วยเน้นภาพลักษณ์ของคนทำงานติดดินที่ยินดีและอาสาทำงานเพื่อประชาชนและมีความสอดคล้องกับจุดขายและแนวทางหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าว ทั้งนี้ การออกแบบสื่อในเชิงผลิตภัณฑ์ควรให้ความสำคัญกับประโยชน์ในการใช้งานและมีความแปลกน่าสนใจ สามารถทำให้ผู้ที่ได้รับแจกเก็บไว้ใช้งาน ช่วยให้ข้อความที่เผยแพร่มีอายุการเผยแพร่ที่ยาวนาน สร้างความประทับใจและจดจำสัญลักษณ์ได้

(5) สื่อกิจกรรม หรือการจัดกิจกรรมพิเศษ (Special Event) เป็นรูปแบบหนึ่งของสื่อที่ช่วยเผยแพร่ข่าวสารความเคลื่อนไหวขององค์การ เป็นการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายอย่างใกล้ชิด ก่อให้เกิดความประทับใจ ความพึงพอใจ และช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดี การใช้สื่อกิจกรรมนับว่ามีความเหมาะสมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการประชาสัมพันธ์ทางการเมือง ด้วยเหตุที่ต้องการสร้างการมีส่วนร่วม การตื่นตัวเรียกร้องความสนใจจากประชาชน และสร้างความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการปลูกฝังค่านิยมความคิด และอุดมการณ์ ซึ่งสื่อกิจกรรมเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยสร้างประสบการณ์ตรงให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม จึงช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กล่าวมาได้ นอกจากนี้สื่อกิจกรรมยังมีจุดเด่นในด้านการควบคุมเนื้อหาที่ต้องการเผยแพร่ได้ตามที่ต้องการด้วยการออกแบบกิจกรรมให้สามารถเผยแพร่และถ่ายทอดเนื้อหาที่ต้องการประชาสัมพันธ์ได้

สื่อกิจกรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในการประชาสัมพันธ์ทางการเมือง มักจะนิยมใช้ในระหว่าง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ได้แก่

(5.1) การพบปะประชาชน เป็นการสื่อสารที่เข้าถึงประชาชนโดยผู้สมัครรับเลือกตั้ง เดินแจกแผ่นปลิวแนะนำตน ให้ข้อมูลนโยบายพรรค ทักทาย พบปะ พูดคุยกับประชาชนในย่านชุมชน สถานที่ทำงาน หรือเดินเยี่ยมตามบ้านพักของประชาชน

(5.2) การปราศรัยในที่สาธารณะ ถือเป็นวิธีหนึ่งที่พรรคการเมืองใช้เพื่อให้ สามารถเข้าถึงประชาชนจำนวนมาก ๆ ในเวลาเดียวกัน การปราศรัยสามารถทำได้ ทั้งในลานกว้างของ ชุมชน บนเวทีในโรงเรียน ห้องประชุมในสถานที่ราชการ ห้องประชุมในบริษัทหรือแม้แต่สถานที่สาธารณะ ที่มีผู้คนจำนวนมากผ่านไปมา และจำเป็นต้องมีการเตรียมเนื้อหาที่จะพูดให้มีพลังในการโน้มน้าวใจ กระตุ้นความรู้สึกร่วม สร้างอุดมการณ์ร่วมกับผู้ฟังได้ รวมทั้งสามารถประยุกต์เทคโนโลยีการนำเสนอ เช่น วีดิทัศน์ ภาพยนตร์ สื่อผสมต่าง ๆ เพื่อสร้างสีสันและความน่าสนใจ หรือจัดกิจกรรมอื่น ๆ เสริม ในบริเวณสถานที่ที่จัดปราศรัย

(5.3) การจัดนิทรรศการ เพื่อให้ความรู้และเผยแพร่ผลงานขององค์กรหรือ พรรคการเมือง ซึ่งสามารถจัดขึ้นพร้อมกับการปราศรัย หรือจัดเป็นนิทรรศการเฉพาะซึ่งอาจจะจัดเป็น นิทรรศการขนาดใหญ่ หรือนิทรรศการขนาดเล็กแต่จัดกระจายไปตามสถานที่ต่าง ๆ ที่เข้าถึงประชาชน ได้จำนวนมาก

(5.4) การเข้าร่วมอภิปราย เป็นการใช้โอกาสเวทีการอภิปรายที่จัดขึ้นเองหรือ จัดโดยองค์กรอื่น เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ วิสัยทัศน์ของบุคคลในองค์กรทาง การเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เป็นอย่างดี นำมาซึ่งภาพลักษณ์ที่ดีและความนิยม ความศรัทธาต่อ ตัวบุคคลและองค์กรทางการเมือง

(5.5) การจัดวันและสัปดาห์พิเศษ (Special Days and Weeks) เป็นการ จัดเหตุการณ์พิเศษโดยกำหนดช่วงระยะเวลา วันสำคัญ หรือสัปดาห์สำคัญที่มีความหมายพิเศษแล้ว จัดเป็นกิจกรรมขึ้น ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความสำคัญของวันที่กำหนดโดยต้องเลือกวันที่มีความสำคัญ เป็นพิเศษและเลือกจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสำคัญของวันที่กำหนด และช่วยส่งเสริม ภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กรและบุคคลทางการเมือง เช่น วันครบรอบการก่อตั้งองค์กร โดยจัด เหตุการณ์พิเศษในวันครบรอบการจัดตั้งองค์กรของทุก ๆ ปี โดยจัดกิจกรรมเพียงวันเดียวหรือ จัดเป็นสัปดาห์ นอกจากนี้ยังสามารถกำหนดเป็นสัปดาห์พิเศษที่จะทำการรณรงค์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ เช่น สัปดาห์การมีส่วนร่วมทางการเมือง

(5.6) การจัดงานวันครบรอบปีดำเนินการ (Anniversary) เป็นรูปแบบสื่อกิจกรรม อีกลักษณะหนึ่งที่จัดขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองความสำเร็จในโอกาสที่ดำเนินการมาครบรอบวาระการก่อตั้งหรือ สถาปนาองค์กร เป็นโอกาสพิเศษเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จขององค์กรอันนำไปสู่ความศรัทธา เชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดี

(5.7) การจัดมอบรางวัลพิเศษ (Special Awards) เป็นกิจกรรมที่องค์กรจัดขึ้น เพื่อมอบรางวัลพิเศษให้แก่บุคคลที่มีความดีหรือโดดเด่นในด้านการเมืองของประเทศที่มีผลงานใน ด้านการประชาสัมพันธ์ที่ดี เพราะเป็นการสนับสนุนให้กำลังใจแก่บุคคลที่ทำความดี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ ต่อสังคมโดยตรง และยังช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่องค์กรได้เป็นอย่างดี

(5.8) การจัดงานประกวด (Contest) เป็นการใช้สื่อกิจกรรมเพื่อเป็นช่องทางหนึ่งในการสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับองค์การหรือแนวคิดทางการเมืองได้ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ภายใต้หัวข้อที่กำหนด เช่น การประกวดเรียงความ การประกวดภาพเขียน การประกวดสิ่งประดิษฐ์ที่เชื่อมโยงกับเนื้อหาที่ต้องการเผยแพร่ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้ส่งผลงานเข้าประกวดได้มีการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับองค์การมากขึ้น และเมื่อได้ผลงานที่ชนะการประกวดแล้วยังสามารถนำมาใช้เผยแพร่ เพื่อเน้นย้ำข่าวสารได้อีกด้วย

(5.9) การเข้าร่วมกิจกรรมสังคม กิจกรรมตามประเพณี และกิจกรรมชุมชน เป็นการใช้โอกาสสำคัญที่มีการจัดงานขึ้นตามประเพณีนิยมของไทยหรือประเพณีของชุมชน เช่น งานบุญประเพณี งานวัด งานแต่งงาน งานศพ หรืองานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งมักจะเข้าร่วมกิจกรรมในโอกาสพิเศษดังกล่าว ทั้งรูปแบบของการให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเป็นประธานในพิธีการมอบหมายให้ตัวแทนในนามผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้าร่วมงาน เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนและแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับประเพณีนิยมของสังคมและชุมชน

(6) สื่ออินเทอร์เน็ต จากการที่รูปแบบและแนวโน้มการแสวงหาข้อมูลข่าวสารของประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงตามเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งก่อให้เกิดช่องทางการสื่อสารใหม่ ๆ ขึ้นมา สื่อใหม่ที่กล่าวถึงนี้คือ อินเทอร์เน็ต ซึ่ง “อินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของเรา เป็นสิ่งธรรมดาสำหรับกิจวัตรประจำวัน และจะผนวกเข้าไปอยู่ในความคิดของเราโดยง่าย เช่นเดียวกับโทรทัศน์ วิทยุ...” (Holtz, Shel, 1999 : 13 อ้างใน พนม คลี ฉายา, 2550) อินเทอร์เน็ตไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่สำหรับคนไทยอีกต่อไป ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างกว้างขวาง จากสถิติและการคาดการณ์จำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ หรือ NECTEC ได้ประมาณการว่าในปี พ.ศ. 2547 มีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยรวมทั้งสิ้นโดยประมาณ 6.97 ล้านคน (<http://iir.nectec.or.th/internet/user-growth.html>, 18 กันยายน 2549 อ้างในพนม คลี ฉายา, 2550) การเติบโตของจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตจึงเป็นสื่อหนึ่งที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประชาสัมพันธ์ทางการเมือง เป็นสื่อที่ช่วยให้เข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น โดยเฉพาะประชาชนในเขตเมืองที่มีคอมพิวเตอร์และสามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางการเมือง มีการใช้หลายลักษณะ ดังนี้

(6.1) การจัดทำเว็บไซต์ ให้ข้อมูลองค์การ เป็นการนำข้อมูลขององค์การไปเผยแพร่ไว้ในอินเทอร์เน็ต และประชาชนสามารถค้นหา และเข้าถึงข้อมูลได้ เมื่อต้องการจะนำข้อมูลไปใช้ ยังสามารถจัดพิมพ์ข้อมูลเป็นเอกสารไปใช้งานได้ทันทีตามที่ต้องการ

(6.2) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Book) ที่ผู้ใช้สามารถเป็นเอกสารในรูปแบบของเอกสารไฮเปอร์เทคและไฮเปอร์มีเดีย ที่ช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงได้อย่างสะดวกรวดเร็ว พร้อมด้วยข้อมูลมัลติมีเดียในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่รวบรวมไว้ในอินเทอร์เน็ต

(6.3) ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งข่าวสารตรงไปยังกลุ่มเป้าหมายที่สะดวกรวดเร็ว ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายได้มาก การจัดส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์มีลักษณะเช่นเดียวกับการจัดส่งจดหมายทางไปรษณีย์ เพียงแต่จดหมายที่จะส่งเป็นจดหมายในรูปแบบของไฟล์คอมพิวเตอร์ ที่สามารถส่งผ่านด้วยระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นช่องทาง การเผยแพร่ข่าวสาร อย่างไรก็ตาม ควรให้ความสำคัญกับการส่งที่จะไปรบกวนความเป็นส่วนตัวของผู้รับ ซึ่งจะสร้างความไม่พอใจและก่อให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อองค์การได้ ดังนั้นควรเลือกส่งเฉพาะกลุ่มที่ประสงค์จะบอกรับข่าวสารจากองค์การเท่านั้น เพื่อเป็นการป้องกันภาพลักษณ์เชิงลบที่อาจเกิดขึ้นได้

(6.4) กลุ่มสนทนาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Discussion Group) หรือที่รู้จัก ในรูปแบบของฟอรัม (Forum) หรือนิวส์กรุป (News Group) หรือบูลเลติน (Bulletin Board) โดยมีความสำคัญมากต่อองค์การในฐานะที่เป็นแหล่งที่จะสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย จะเห็นได้ว่ากลุ่มสนทนาเป็นเวทีที่แสดงความคิดเห็นเรื่องต่าง ๆ ผ่านการสนทนายาระหว่างสมาชิกกลุ่มและผู้สนใจสามารถใช้เป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็นเชิงโน้มน้าวใจสมาชิกผู้ร่วมกลุ่มสนทนาได้ โดยร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มและเสนอความคิดเห็นในฐานะสมาชิกกลุ่มสนทนา หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การเผยแพร่ข่าวสารขององค์การ เสนอกระทู้ หรือตอบกระทู้ แสดงความคิดเห็นให้ข้อมูลองค์การที่จะเป็นประโยชน์ต่อกระทู้ในวงสนทนาได้

(6.5) จดหมายข่าวบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Online Newsletter) เป็นการจัดทำจดหมายข่าวในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ จัดส่งให้กับสมาชิกหรือผู้สนใจตามทะเบียนที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail Address) ที่มีอยู่ หรือประกาศ (Post) ไว้ในเว็บไซต์ขององค์การ เพื่อให้ผู้สนใจอ่าน การจัดส่งจดหมายข่าวบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตควรตระหนักถึงขนาดความจุของจดหมายข่าวที่ส่ง ทั้งนี้ เพราะผู้ให้บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์แต่ละราย มีการกำหนดขนาดความจุข้อมูลที่ส่งไปยังผู้รับของตน ซึ่งจะทำให้เราไม่สามารถส่งไปถึงผู้รับได้ หากกล่องรับไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ของเขาเต็มเกินความจุที่กำหนดแล้ว หรือหากยังไม่เต็มแต่ถ้าได้รับอีเมลของเราที่มีขนาดความจุมาก จะทำให้กล่องรับของเขาเต็มและไม่สามารถรับจากคนอื่นได้ ดังนั้น วิธีการที่จะหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าวคือ การจัดทำจดหมายข่าวมีขนาดความจุไม่มากนัก โดยคัดเลือกเฉพาะข่าวที่สำคัญบรรจุลงในรูปแบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์และให้ข้อมูลที่อยู่ที่เว็บไซต์ที่ผู้รับสามารถเชื่อมต่อไปยังฐานข้อมูลที่มีการเผยแพร่จดหมายข่าวฉบับเต็มที่เราจัดเตรียมไว้ ลักษณะดังกล่าวเรียกว่าเป็นการให้ลิงค์ (Link) ที่ผู้รับสามารถจะเชื่อมต่อไปยังข้อมูลได้อย่างสะดวกเพียงเข้าสู่ปุ่มลิงค์สร้างขึ้น

(6.6) การสื่อสารด้วยระบบเครือข่ายภายในองค์การ (Intranet) เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถใช้เป็นช่องทางสื่อสารภายในองค์การ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน โดยใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ จดหมายข่าวอิเล็กทรอนิกส์ส่งข่าวสารถึงพนักงานโดยตรง และการสร้างเว็บไซต์รวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับพนักงาน เช่น ประกาศระเบียบและข่าวตัด (News Clipping) ประจำวัน เป็นต้น พนักงานสามารถเข้ามาอ่านข้อมูลได้ตลอดเวลาตามต้องการ หรือสามารถจัดทำเว็บไซต์ของแต่ละหน่วยงานเพื่อเป็นการแนะนำภาระหน้าที่ บุคลากร และการติดต่อประสานงานภายใน

การประชาสัมพันธ์ทางการเมืองให้ความสำคัญกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตโดยทั่วไป นิยมจัดทำเป็นเว็บไซต์ให้ข้อมูลองค์การหรือพรรคการเมือง เปิดช่องทางให้มีการสอบถามข้อมูล มีการสร้างการมีส่วนร่วมด้วยการร่วมแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมืองโดยใช้ลักษณะของ กระดานสนทนา รวมทั้งมีการรับสมัครสมาชิก เพื่อสร้างการรวมกลุ่มที่จะนำไปสู่การเป็นสมาชิกของ องค์การและพรรคการเมือง และสร้างความสนิทสนมผูกพันระหว่างสมาชิกเพื่อความสัมพันธ์ที่ดีกับ องค์การ

3.2 ธรรมชาติของสื่อ

ปรมะ สดเวทิน (2538) กล่าวถึง ธรรมชาติของสื่อว่าสื่อแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันในแง่ ของคุณสมบัติและความสามารถในการทำหน้าที่ลื่อนำสารไปสู่ผู้รับสารในกระบวนการสื่อสาร โดยได้ อธิบายถึงธรรมชาติของสื่อกระแสหลัก อันได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อโทรทัศน์ และ สื่อภาพยนตร์ ไว้ดังนี้

(1) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร ซึ่งมีธรรมชาติและคุณสมบัติเด่น ดังนี้

(1.1) ความสามารถในการนำสารไปสู่ผู้รับสารด้วย เพราะมีกระบวนการในการผลิตและภาพไปสู่การเห็นของผู้รับสารทำให้ประสิทธิภาพดีต่อยล่งไปเพราะต้องอาศัยความสามารถ ในการอ่านของผู้รับสาร จึงมีจำนวนผู้รับสารจำกัด

(1.2) ความรวดเร็วในการสื่อสารค่อนข้างช้า เพราะมีกระบวนการในการผลิตนานจึงทำให้การเผยแพร่เป็นไปได้ช้า เช่น หนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับจะมีช่วงห่างกัน 12-24 ชั่วโมง (12 ชั่วโมง ในกรณีที่หนังสือพิมพ์นั้นตีพิมพ์วันละ 2 ครั้ง)

(1.3) ความถี่ในการสื่อสารต่ำ เพราะย้ายการกระทำได้วันละ 1-2 ครั้ง

(1.4) ความทันต่อเหตุการณ์ช้า เนื่องจากความล่าช้าในกระบวนการผลิตและการมีความถี่น้อยในการสื่อสารจึงทำให้การเสนอข่าวสารของหนังสือและนิตยสารไม่ทันต่อเหตุการณ์ เท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์

(1.5) ความดึงดูดใจน้อย กล่าวคือ น้อยกว่าวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์และ ภาพยนตร์เพราะไม่มีเสียงไม่มีการเคลื่อนไหว แต่หากการผลิตดีก็ทำให้เห็นภาพของเรื่องราวเหตุการณ์ ได้ชัดเจน อีกทั้งมีภาพประกอบซึ่งเป็นภาพนิ่งหยุดการเคลื่อนไหว เห็นได้ชัดเจนกว่าโทรทัศน์

(1.6) การให้รายละเอียดของข่าวได้ดี สามารถให้รายละเอียดของข่าว ได้ดีกว่าวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ช่วยทำให้ผู้รับสารที่ได้ฟังและดูข่าวจากวิทยุกระจายเสียงและ โทรทัศน์ติดตามรายละเอียดของข่าวได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเบื้องหลังข่าวซึ่งนิตยสารเป็นสื่อมวลชน ที่เด่นที่สุดในการทำหน้าที่เปิดเผยเบื้องหลังช่วย เพราะมีเวลาและเนื้อที่ในการที่จะเจาะเบื้องหลังข่าว ได้มากกว่าสื่อมวลชนชนิดอื่น

(1.7) ราคาแพง มีราคาแพงสำหรับคนยากจน

(1.8) ความแพร่หลาย แพร่หลายเฉพาะในเมือง

(1.9) การอ้างอิง โดยทั่วไปถือเป็นเอกสารหลักฐานที่เป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปสามารถเก็บรักษาไว้ได้นานโดยไม่ต้องอาศัยเทคโนโลยีหรือไม่ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย จึงเป็นแหล่งอ้างอิงที่สำคัญในด้านการเป็นหลักฐานและเอกสารประวัติศาสตร์

(1.10) ความยั่งยืนยาว มีอายุตามกำหนดการออกของหนังสือพิมพ์และนิตยสาร คือ 1 วัน 7 วัน 15 วัน หรือ 30 วัน แล้วแต่กรณี ซึ่งมีความยั่งยืนยาวมากกว่ารายการวิทยุกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ซึ่งมีความยาวของรายการเพียง 1 นาที 5 นาที 10 นาที 30 นาที 1 ชั่วโมง หรือ 2 ชั่วโมง ซึ่งหากผู้ฟังหรือผู้ชมไม่ได้ฟังหรือชมตามเวลาที่รายการนั้น ๆ ออกอากาศก็จะทำให้พลาดรายการนั้นไปเลย ในขณะที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารสามารถอ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารเมื่อไหร่ก็ได้ตามที่ตนต้องการ

(2) สื่อวิทยุกระจายเสียง

(2.1) ความสามารถในการนำสารไปสู่ผู้รับสาร เป็นการใช้เสียงเป็นตัวนำสารไปสู่การฟังของผู้รับสาร ทำให้ผู้รับสารต้องสร้างจินตนาการเอาเอง เพราะไม่สามารถมองเห็นสารได้

(2.2) ความรวดเร็วในการสื่อสาร สถานีวิทยุกระจายเสียงเมื่อออกอากาศก็สามารถนำสารไปสู่ผู้ฟังได้ทันที การเสนอข่าวสารสามารถกระทำได้รวดเร็ว

(2.3) ความถี่ในการสื่อสาร สามารถเผยแพร่ออกอากาศได้ตลอดเวลาในแต่ละวัน

(2.4) ความทันต่อเหตุการณ์ เนื่องจากการกระจายเสียงทางวิทยุกระทำอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานในแต่ละวัน ดังนั้น ในแง่ของการเสนอข่าวจึงกระทำได้ตลอดเวลาตั้งแต่เห็นได้ว่าในแต่ละวันนั้น สถานีวิทยุกระจายเสียงบางสถานีนำเสนอข่าวทุก 1 ชั่วโมง และในกรณีของข่าวสำคัญ ๆ สถานีวิทยุกระจายเสียงก็สามารถเสนอได้ทันทีที่ต้องการ แม้แต่การรายงานข่าวสด

(2.5) ความดึงดูดใจ สามารถดึงดูดใจได้น้อยกว่าโทรทัศน์ อย่างไรก็ตาม หากมีการนำเสนอดี ๆ ก็อาจทำให้ผู้ฟังมีความรู้สึกเป็นจริงเป็นจังได้ เช่น การบรรยายการแข่งขันกีฬาหรือทำให้คนฟังเกิดความรู้สึกสมจริงสมจังไปกับเสียงประกอบในละครวิทยุ

(2.6) การให้รายละเอียดของข่าว วิทยุกระจายเสียงมีช่วงระยะเวลาในการเสนอข่าวที่จำกัด จนอาจทำให้ไม่สามารถให้รายละเอียดของข่าวได้มากเท่าหนังสือ

(2.7) ราคา เครื่องวิทยุโดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องรับแบบกระเป๋ามีราคาถูก ไม่ต้องจ่ายเงินในการฟัง

(2.8) ความแพร่หลาย เป็นที่นิยมและใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วประเทศ แม้ในชนบทที่ห่างไกล

(2.9) การอ้างอิง ถูกอ้างอิงน้อยกว่าหนังสือพิมพ์และนิตยสาร เพราะเนื้อหาของวิทยุกระจายเสียงหากนำมาใช้อ้างอิงจะต้องอาศัยการบันทึกเทป อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันสื่อวิทยุมีการผนวกสื่ออินเทอร์เน็ตมาใช้โดยผู้ฟังสามารถฟังรายการวิทยุย้อนหลังและฟังซ้ำได้ทางเว็บไซต์ของสถานีวิทยุ แต่ก็ไม่นิยมใช้ในการอ้างอิง

(2.10) ความยืดหยุ่น รายการวิทยุเป็นรายการที่ไม่มีความคงทนเพราะเมื่อออกอากาศไปแล้ว หากผู้ฟังพลาดโอกาสแล้วก็ไม่สามารถได้รับประโยชน์ได้เลย ซึ่งเป็นเทคโนโลยี ผิดกับการแสวงหาเนื้อหาในหนังสือและนิตยสาร

(3) สื่อโทรทัศน์

(3.1) ความสามารถในการนำเสนอไปสู่ผู้รับสาร โทรทัศน์นำเสนอไปสู่ผู้ชมทางการเห็นและการได้ยิน ผู้รับสารไม่จำเป็นต้องรู้หนังสือก็สามารถเข้าใจสารจากโทรทัศน์ได้ ดังนั้นจำนวนผู้รับสารจึงไม่จำกัดเฉพาะผู้ที่อ่านออกเขียนได้เท่านั้น มองในแง่ความสามารถในการนำเสนอไปสู่ผู้รับสารแล้วโทรทัศน์จึงเข้าถึงผู้รับสารได้กว้างขวางที่สุด

(3.2) ความรวดเร็วในการสื่อสาร เมื่อสถานีโทรทัศน์ทำการออกอากาศส่งสารออกไปแล้วก็สามารถนำไปสู่ผู้ชมได้ทันที การเสนอข่าวสารสามารถกระทำได้รวดเร็ว

(3.3) ความถี่ในการสื่อสาร สามารถเผยแพร่ออกอากาศได้ตลอดเวลาในแต่ละวัน

(3.4) ความทันต่อเหตุการณ์ เนื่องจากการออกอากาศเผยแพร่โทรทัศน์กระทำอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานในแต่ละวัน ดังนั้น ในการเสนอข่าวจึงสามารถกระทำได้ตลอดเวลาตามความจำเป็นนอกเหนือจากช่วงรายการข่าว ในปัจจุบันสถานีโทรทัศน์จึงนำเสนอข่าวบ่อยครั้งในแต่ละวัน ทำให้สามารถเสนอข่าวได้ทันต่อเหตุการณ์ ทำให้ผู้ชมได้รับข่าวทันสมัยอย่างรวดเร็วแม้กระทั่งการเสนอรายงานข่าวสดจากเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น

(3.5) ความดึงดูดใจ สามารถดึงดูดใจผู้รับสารได้มากที่สุด เพราะมีทั้งภาพและเสียง มีสีสัน มีการเคลื่อนไหว มีความหลากหลายของรายการ มีบุคคลที่มีชื่อเสียงและดาราเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของโทรทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีเนื้อหาด้านบันเทิงเป็นส่วนสำคัญ จึงได้รับความสนใจจากผู้รับสารอย่างมาก

(3.6) การให้รายละเอียดของข่าว โทรทัศน์มีระยะเวลาในการเสนอข่าวที่จำกัด จนอาจทำให้ไม่สามารถให้รายละเอียดของข่าวได้มากเท่าหนังสือพิมพ์ อย่างไรก็ตาม ภาพและเสียงที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์นั้นก็สามารถทดแทนรายละเอียดของถ้อยคำที่จำกัดได้ เพราะภาพก่อให้เกิดความเข้าใจได้ดี ดังคำกล่าวที่ว่า "ภาพหนึ่งภาพมีค่าเท่ากับคำพันคำ" โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพที่มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องในโทรทัศน์ และภาพยังทำให้คนเชื่อได้มากด้วย เพราะการเห็นคือ การเชื่อ (Seeing is Believing)

(3.7) ราคา เป็นสื่อที่มีราคาแพงที่สุดในบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลาย

(3.8) ความแพร่หลาย แพร่หลายเฉพาะในเมือง สาเหตุเพราะราคาแพงและในชนบทยังขาดแคลนไฟฟ้า

(3.9) การอ้างอิง ถูกอ้างอิงน้อยกว่าหนังสือพิมพ์และนิตยสาร เพราะเนื้อหาของโทรทัศน์หากจะนำมาใช้อ้างอิงจะต้องมีการบันทึกเทปโทรทัศน์เอาไว้ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันสื่อโทรทัศน์มีการผนวกสื่ออินเทอร์เน็ตมาใช้ โดยผู้ชมสามารถชมรายการโทรทัศน์ย้อนหลังและชมซ้ำได้ทางเว็บไซต์ แต่ก็ไม่นิยมนำมาอ้างอิง

(3.10) ความยืดหยุ่น การเผยแพร่สารทางโทรทัศน์เป็นรายการที่ไม่มี ความคงทน เพราะเมื่อรายการออกอากาศไปแล้ว หากผู้ชมพลาดโอกาสชมรายการก็ไม่สามารถได้รับ ประโยชน์ ผิดกับการแสวงหาเนื้อหาของหนังสือและนิตยสารซึ่งผู้รับสารกระทำได้โดยธรรมชาติ ไม่ต้องเดือดร้อนหาเครื่องบันทึกเทป

(4) สื่อภาพยนตร์ เนื่องจากภาพยนตร์มีบทบาทด้านขำขันน้อย ดังนั้นการพิจารณา ถึงคุณสมบัติของภาพยนตร์ในที่นี้จะกล่าวถึงคุณสมบัติในด้านอื่นเป็นหลักมากกว่าคุณสมบัติขำขัน เช่น ความรวดเร็วในการสื่อสาร, ความถี่ในการสื่อสาร, ความทันต่อเหตุการณ์ และการให้รายละเอียด ของข่าว อย่างที่ได้อธิบายไว้ในกรณีของหนังสือพิมพ์, นิตยสาร, วิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์

(4.1) ความสามารถในการนำสารไปสู่ผู้รับสาร ผู้ชมภาพยนตร์สามารถ รับสารจากภาพยนตร์ได้โดยผ่านการเห็นและการได้ยิน คุณสมบัติส่วนนี้ของภาพยนตร์จึงเหมือนกับ คุณสมบัติของโทรทัศน์ กล่าวคือ ผู้รับสารไม่จำเป็นต้องรู้หนังสือก็สามารถเข้าใจสารได้ ดังนั้น จำนวน ผู้รับสารจึงกว้างขวางเพราะไม่จำกัดเฉพาะผู้ที่อ่านออกเขียนได้เท่านั้น

(4.2) ความดึงดูดใจ ภาพยนตร์สามารถดึงดูดใจผู้ชมได้ดีเท่ากับโทรทัศน์ เพราะมีทั้งภาพ, เสียง, สี สีสัน และแสง ตลอดจนการเคลื่อนไหวและเนื้อหาสาระที่เป็นความบันเทิง ดาราที่คนคลั่งไคล้หลงใหล จึงมีแรงดึงดูดใจสูง

(4.3) ความยืดหยุ่น ภาพยนตร์ที่ฉายในโรงภาพยนตร์นั้นผู้ชมสามารถที่จะ ทบทวนภาพที่ปรากฏในจอได้ครบถ้วนสมบูรณ์เพราะเมื่อการฉายภาพยนตร์จบลงทุกอย่างก็จบตาม ไปด้วย คงเหลือแต่ความทรงจำในสมองซึ่งอยู่ได้ไม่นาน

(4.4) ราคา มีราคาแพงเพราะผู้ชมต้องซื้อบัตรผ่านประตูเข้าชม

(4.5) ความแพร่หลาย แพร่หลายเฉพาะในเมือง เพราะมีเฉพาะในเมือง นอกจากนั้นความนิยมของประชาชนที่มีต่อภาพยนตร์ก็ลดลง ความแพร่หลายของภาพยนตร์จึงลดลง ตามไปด้วย

(4.6) การอ้างอิง ภาพยนตร์นับได้ว่าเป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ อย่างหนึ่งที่สามารถใช้ในการอ้างอิงได้ ในปัจจุบันยังมีห้องสมุดภาพยนตร์ขึ้นเพื่อรวบรวมภาพยนตร์ ต่าง ๆ เข้าไว้เป็นหลักแหล่งเพื่อประโยชน์ของการอ้างอิงประวัติศาสตร์และการศึกษาค้นคว้า

(4.7) สามารถสร้างเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นมาใหม่ได้ เหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีตที่ผ่านมาสามารถถูกนำมาสร้างให้เห็นจริงและเป็นจริงเป็นจังได้ในภาพยนตร์ โดยการสร้างฉาก เช่น ภาพยนตร์เกี่ยวกับประวัติบุคคล ฯลฯ

(4.8) สามารถใช้อธิบายรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ได้ดี เช่น อธิบายขั้นตอน หรือกระบวนการร้องเรียนเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน อธิบายเรื่องการทำงานป้องกันและปราบปราม การทุจริตของเจ้าหน้าที่ อธิบายเรื่องการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ฯลฯ โดยอาศัยแผนภูมิและ ภาพประกอบ ทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้ชัดเจน

(4.9) สามารถลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระเบียบต่อเนื่อง ทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจและจดจำเหตุการณ์ในอดีตได้ชัดเจนถูกต้อง

(4.10) สามารถเสนอเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ได้ ในแง่ของข่าวสารและประวัติศาสตร์ ภาพยนตร์ทำหน้าที่เป็นผู้บันทึกเหตุการณ์ในอดีต เช่น การแข่งขันกีฬา, สงคราม, การประกวดนางงาม และ คำปราศรัยของบุคคลสำคัญ ฯลฯ

นอกจากนี้ ในสื่อที่เป็นสื่อประเภทอื่น ๆ นอกจากสื่อกระแสหลัก เช่น แผ่นปลิว (Leaflet) โปสเตอร์และแผ่นพับ (Folder) จดหมายข่าว (Newsletter) สไลด์มัลติวิชันและมัลติมีเดีย (Slide Multi-vision/Multimedia) เหตุการณ์พิเศษ (Special Event) สื่อดิจิทัล (Digital Media) และสื่อบุคคล พนม คลีฉายา (2549) ได้อธิบายธรรมชาติและคุณสมบัติของสื่อ ไว้ดังนี้

(5) แผ่นปลิว (Leaflet) เป็นสื่อที่ถูกนำมาใช้เพื่อกระตุ้นความสนใจ และกระตุ้นให้ทำในสิ่งต่าง ๆ

(5.1) ข้อดี คือ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวางและประหยัดเวลา มีค่าใช้จ่ายน้อย

(5.2) ข้อจำกัด คือ ผู้รับสารมักจะไม่ค่อยสนใจอ่านและไม่คงทนถาวร

(6) โปสเตอร์และแผ่นพับ (Folder) เป็นสื่อที่ใช้เพื่อบอกกล่าวเผยแพร่ให้ผู้อ่านมีความรู้ ความเข้าใจ และเรียกร้องให้ปฏิบัติตาม

(6.1) ข้อดี คือ มีความเด่น สะดุดตา ดึงดูดความสนใจได้ดี และช่วยย้ำเตือนความตระหนัก ตลอดจนสร้างความจดจำในข่าวสารที่เผยแพร่

(6.2) ข้อจำกัด คือ มีการลงทุนค่อนข้างสูง ความคงทนต่ำ เพราะง่ายต่อการฉีกขาดได้ในเวลาอันสั้น

(7) จดหมายข่าว (Newsletter) เป็นสื่อที่ใช้เพื่อเผยแพร่ข่าวสารการดำเนินงาน ความก้าวหน้าขององค์กร มีลักษณะแบบเดียวกับวารสารหรือหนังสือพิมพ์ แต่จดหมายข่าวเป็นสื่อที่องค์กรผลิตขึ้นเอง

(7.1) ข้อดี คือ มีความน่าเชื่อถือสูง สามารถให้รายละเอียด สามารถให้รายละเอียดข่าวสารได้มาก และสามารถควบคุมได้ตามวัตถุประสงค์ของประชาสัมพันธ์

(7.2) ข้อจำกัด คือ ต้องลงทุนมาก ทั้งกำลังพลและค่าใช้จ่าย และใช้เวลาผลิตนานจะทำให้ข่าวสารล่าช้า ไม่น่าสนใจ

(8) สไลด์มัลติวิชันและมัลติมีเดีย (Slide Multi-Vision/Multimedia) เป็นสื่อภาพนิ่งที่สามารถนำเสนอเป็นเรื่องราวเช่นเดียวกับภาพยนตร์ได้ ปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยให้มีการเคลื่อนไหวของภาพได้ในลักษณะเคลื่อนไหว (Animation) ส่วนใหญ่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นการแนะนำองค์กรหรือให้ความรู้ โดยองค์กรสามารถผลิตเองได้ แต่ปัจจุบันมีการพัฒนาไปสู่มัลติมีเดีย, วีดีโอ และคอมพิวเตอร์กราฟฟิก ประกอบกันในการฉายเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจมากขึ้นและน่าสนใจ

(8.1) ข้อดี คือ สามารถดึงดูดความน่าสนใจได้เช่นเดียวกับสื่อภาพยนตร์ ใช้เนื้อหาน้อยในการบรรยาย โดยสามารถทำได้รวดเร็วและง่ายกว่าภาพยนตร์ ค่าใช้จ่ายน้อยกว่าวิดีโอ และภาพยนตร์ นอกจากนี้ยังสามารถหยุดภาพได้นานเท่าที่ต้องการ และย้อนกลับไปดูภาพที่ผ่านไปแล้วได้ (ในกรณีที่เป็นการฉายสไลด์ธรรมดา) ที่สำคัญสามารถใช้มัลติมีเดียและเทคนิคคอมพิวเตอร์กราฟฟิก ช่วยในการอธิบายเรื่องราว รายละเอียด ในสิ่งที่ยุ่งยากและซับซ้อนให้เข้าใจง่าย

(8.2) ข้อจำกัด คือ มีความน่าสนใจน้อยกว่าวิดีโอและภาพยนตร์ ต้องใช้สถานที่และอุปกรณ์ในการฉายเฉพาะและมีค่าใช้จ่ายในการผลิตและเผยแพร่ค่อนข้างสูง

(9) เหตุการณ์พิเศษ (Special Event) เป็นสื่อเฉพาะกิจที่องค์กรจัดขึ้นมาเอง จึงควบคุมงานได้ เป็นสื่อที่มีความหลากหลายของกิจกรรม มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน และต้องการมีส่วนร่วมจากกลุ่มเป้าหมายอย่างมาก

(9.1) ข้อดี คือ เป็นการประสานสื่อต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดผลตามที่ต้องการได้เป็นอย่างดี สามารถกำหนดเนื้อหา และรายละเอียดต่าง ๆ ได้ตามข้อจำกัดที่องค์กรมีอยู่ นอกจากนี้ยังสามารถเรียกร้องความสนใจได้อย่างมาก ทั้งนี้ สื่อกิจกรรมถือเป็นช่องทางที่กลุ่มเป้าหมายจะเข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กร สื่อประเภทนี้สามารถแสดงถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ เพราะเป็นการให้รายละเอียดข่าวสารควบคู่กับการให้ประสบการณ์กับกลุ่มเป้าหมาย ทำให้ช่วยสร้างความเข้าใจและความประทับใจได้อย่างดี

(9.2) ข้อจำกัด คือ เสียค่าใช้จ่ายสูง ใช้เวลาและการเตรียมการมาก และต้องการการมีส่วนร่วมอย่างมากจึงจะประสบความสำเร็จ

(10) สื่อดิจิทัล (Digital Media) เป็นสื่อเฉพาะที่จัดขึ้นมาเอง จึงควบคุมได้ง่าย เป็นสื่อที่มีลักษณะการตอบโต้แบบ Interaction และความเสมือนจริง จึงจำเป็นต้องมีอุปกรณ์พิเศษในการเข้าถึง

(10.1) ข้อดี คือ น่าสนใจและสามารถดึงดูดใจได้มาก เพราะมีทั้งภาพและเสียงการเคลื่อนไหว, การจำลอง และการตอบโต้ สามารถใช้เสริมการเรียนรู้ได้ดี

(10.2) ข้อจำกัด คือ มีค่าใช้จ่ายสูงและการเข้าถึงมีจำกัดในกลุ่มเป้าหมาย บางกลุ่มเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารรูปแบบนี้สามารถปรับการสื่อสารได้ในขณะที่ทำการสื่อสารเพื่อความเข้าใจที่ดี นอกจากนี้การสื่อสารลักษณะนี้สามารถใช้อธิบายรายละเอียดหรือเทคนิคการโน้มน้าวใจในขณะที่ทำการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจผู้ฟังอย่างได้ผล

(11) สื่อบุคคล มีบุคคลเป็นสื่อ การพูดเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ถ่ายทอดข้อมูลเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารรูปแบบนี้สามารถปรับการสื่อสารได้ในขณะที่ทำการสื่อสารเพื่อความเข้าใจที่ดี นอกจากนี้การสื่อสารลักษณะนี้สามารถใช้อธิบายรายละเอียดหรือเทคนิคการโน้มน้าวใจในขณะที่ทำการสื่อสาร เพื่อโน้มน้าวใจผู้ฟังอย่างได้ผล

รูปแบบของการใช้สื่อบุคคล เนื่องจากการสื่อสารส่วนใหญ่เป็นลักษณะการพูด จึงมีรูปแบบที่หลากหลาย ดังนี้

(ก) การพูดชี้แจงอย่างเป็นทางการหรือการปราศรัย สามารถสร้างความประทับใจได้ด้วยลีลาและเนื้อหาการพูด

(ข) การประชุม เป็นการชี้แจงข้อเท็จจริงและเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ดี

(ค) การอภิปราย เป็นการเสนอทัศนะความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

(ง) การสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ เป็นการสื่อสารที่ช่วยให้กลุ่มเป้าหมายได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่และอย่างอิสระ

(จ) การสาธิต เป็นการจำลองประสบการณ์ให้กลุ่มเป้าหมายได้มีประสบการณ์โดยใช้วิธีการชี้แจง บรรยาย และการกระทำให้เห็นจริง มีอำนาจในการโน้มน้าวใจสูง

(11.1) ข้อดี คือ มีอำนาจในการโน้มน้าวใจสูง เพราะเป็นการใช้คำพูดที่ชี้แจงได้ทันทีในขณะการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย มีค่าใช้จ่ายน้อยและสะดวก การใช้สื่อนี้ช่วยให้การสื่อสารประสบความสำเร็จง่ายขึ้น เพราะมีปฏิภิกิริยาโต้ตอบในทันที ผู้พูดสามารถปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้ฟังได้ในขณะที่พูดและมีความเหมาะสมที่จะใช้ในการชี้แจงเรื่องที่ไม่ซับซ้อนมากเกินไป

(11.2) ข้อจำกัด คือ คำพูดที่มีลักษณะขาดความคงทนถาวร ผู้ฟังไม่มีโอกาสฟังซ้ำ หรือไม่สามารถนำกลับมาทบทวนได้ อีกทั้งคำพูดเป็นสื่อที่ครอบคลุมกลุ่มผู้ฟังได้จำกัด หากผู้พูดขาดทักษะในการพูด การสื่อสารอาจล้มเหลวได้ เพราะการสื่อสารลักษณะนี้ใช้กับเรื่องที่ซับซ้อนมากไม่ได้ เพราะจะทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจสิ่งที่พูด นอกจากนี้คำพูด, ท่าทาง และน้ำเสียงของผู้พูดเป็นสิ่งที่มีความหมายทั้งสิ้น ต้องระวังการกระทำที่อาจจะทำให้ผู้ฟังเข้าใจผิดได้ง่าย

3.3 การเลือกใช้สื่อ

ในการสื่อสารจะต้องอาศัยสื่อกลางในการถ่ายทอดข่าวสารไปยังกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสื่อสารรณรงค์จะต้องอาศัยการวางแผนการดำเนินการใช้สื่อให้เหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

นภากรณ์ อัจฉริยกุล (2527) กล่าวถึงแนววิธีการใช้สื่อ ไว้ดังนี้

(1) การย้ำหรือทำซ้ำบ่อย ๆ (Repeating) ติดต่อกันไป จะช่วยให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้นเหมือนตอกหัวตะปูย้ำ ยิ่งติดแน่น แม่นยำ แต่การใช้วิธี Repeating นี้มีข้อควรระวังอยู่ว่า ถ้าย้ำบ่อย ๆ และกระทำต่อเนื่องกันนานอาจถึงจุดอิ่มตัว ผลจะลดลงทันที เพราะผู้รับจะเริ่มเบื่อหน่ายหรือชินชา เพราะฉะนั้น Repeating นี้ ควรให้มีทั้ง Continuity และมี Variation คือ ยามใดให้ถี่ก็ถี่ยามใดควรห่างก็ห่าง อยู่อย่างซ้ำถี่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ควรมีช่วงเว้นห่างบ้างถี่บ้างสลับกันไป

(2) การให้โอกาสผู้รับมีส่วนร่วม (Audience Participation) เช่น ในรายการโทรทัศน์ที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมสามารถทำได้ทั้งความบันเทิงและความรู้ เปิดโอกาสให้ผู้ชมทางบ้านสอบถามปัญหาหายมายังรายการ นอกจากนี้ ยังมีข้อความพิจารณาในการใช้สื่อ เนื่องจากสื่อแต่ละชนิดมีความแตกต่างกัน ได้แก่

(2.1) ลักษณะแตกต่างในด้านความเร็ว (Speed) สื่อที่มีความรวดเร็วที่สุด คือ วิทยูและโทรทัศน์ สำหรับหนังสือพิมพ์มีวิธีการผลิตที่มากขึ้นตอนจึงช้ากว่า แต่ปัจจุบันมีความรวดเร็วขึ้น ภาพยนตร์มีขั้นตอนการผลิตที่มากจึงมีความเร็ว น้อย ฉะนั้นถ้าเป็นการเสนอข่าวความเคลื่อนไหวต้องการความเร็วจึงต้องใช้วิธยูดีที่สุด

(2.2) ลักษณะความคงทนถาวร (Permanence) สื่อที่มีความคงทนมากที่สุด คือ สื่อประเภทหนังสือ นิตยสาร สิ่งตีพิมพ์ รองลงมาคือ ภาพยนตร์ สื่อที่คงทนถาวรน้อยที่สุดคือ วิทยูและโทรทัศน์ สื่อที่มีความคงทนถาวรมากนั้นเหมาะสำหรับการใช้ในการเสนอข้อมูลข่าวสารที่เต็มไปด้วยรายละเอียดและเหตุผล แต่สื่อที่มีความคงทนถาวรมีน้อยนั้นเหมาะสำหรับการเสนอข่าวสารและโน้มน้าวชักจูงใจ

(2.3) ลักษณะที่เปิดโอกาสให้ผู้รับมีส่วนร่วมด้วย (Audience Participation) จะได้ดีกว่าสื่อที่ไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับมีส่วนร่วม

พรทิพย์ วรกิจโกศาทร (2530) ได้สรุปไว้ในงานวิจัย เรื่อง "การเลือกสื่อการประชาสัมพันธ์" ว่าหลักในการเลือกสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์แบ่งออกเป็น 3 วิธี คือ

(1) คุณสมบัติข้อดีข้อเสียเป็นรายชื่อ ความรู้เกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีการเน้นทั้งข้อดีและข้อเสียเป็นรายชื่อเป็นพื้นฐานเพียงพอระดังหนึ่งที่จะช่วยในการตัดสินใจใช้หรือเลือกให้เหมาะสม

(2) การเปรียบเทียบเพื่อการตัดสินใจ นักวิชาการบางท่านได้นำสื่อมาเทียบควบคู่กันเพื่อให้เห็นข้อแตกต่างกันเด่นชัดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและถูกต้องยิ่งขึ้น ได้แก่

(2.1) การเปรียบเทียบในเชิงพรรณนาคุณสมบัติ Everett M. Rogers and Lynne Svenning (2539) อ้างในพรทิพย์ วรกิจโกศาทร (2530) ระบุว่า ผู้ที่มีความเชื่อว่าการให้ความรู้ความเข้าใจตลอดจนการชักจูงให้เกิดการพัฒนาชนบทได้นั้น จำเป็นต้องใช้สื่อประสมระหว่างสื่อบุคคลและสื่อมวลชนโดยทั้งสองได้เปรียบเทียบประสิทธิภาพสื่อทั้งสองประเภทไว้ดังนี้

ตารางที่ 3 : การเปรียบเทียบคุณสมบัติในการสื่อระหว่างสื่อบุคคลกับสื่อมวลชน

คุณสมบัติในการสื่อสาร	สื่อบุคคล	สื่อมวลชน
1. ลักษณะของการสื่อสาร	สองทาง	ทางเดียว
2. ความรวดเร็วในการส่งสารไปยังคนจำนวนมาก	ช้า	เร็ว
3. ความถูกต้องของสารเมื่อส่งไปยังคนจำนวนมาก	ต่ำ	สูง
4. ความสามารถในการเลือกผู้รับสาร	สูง	ต่ำ
5. ความสามารถที่จะจัดการเลือกของผู้รับสาร	สูง	ต่ำ
6. การสื่อสารกลับของผู้รับ	สูง	ต่ำ
7. ผล	เปลี่ยนแปลงทัศนคติ	เพิ่มพูนความรู้

(2.2) การเปรียบเทียบในเชิงปริมาณ Frank Jefkins (2517) อ้างในพรทิพย์ วรกิจโกคาทร (2530) เป็นอีกท่านหนึ่งที่ได้ให้หลักการในการเปรียบเทียบคุณสมบัติต่าง ๆ ของสื่อในเชิงปริมาณ ทั้งนี้ โดยให้การแทนค่าคุณสมบัตินั้น ๆ เป็นตัวเลข และใช้ผลรวมเป็นตัวตัดสินใจ

(ก) วางหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนแก่นำหนักและความสำคัญของคุณลักษณะต่าง ๆ ของสื่อ เช่น

ปัจจัยทางบวก (ให้ 5 คะแนน)

1. เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการได้
2. ใช้กำลังคนน้อย
3. ค้นคว้าได้ตามต้องการ
4. มีรายละเอียดให้มาก
5. ง่ายในการควบคุม

ฯลฯ

ปัจจัยทางลบ (ให้ -5 คะแนน)

1. เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการไม่ได้
2. ใช้กำลังคนมาก
3. มีข้อจำกัดในการค้นคว้า
4. มีรายละเอียดให้น้อย
5. ยากในการควบคุม

ฯลฯ

(ข) นำสื่อที่ต้องตัดสินใจมาเปรียบเทียบ โดยให้คะแนนตามปัจจัยและน้ำหนักความสำคัญที่ได้กำหนดไว้แล้วในข้อ (ก)

(ค) ตัดสินใจเลือกสื่อในการประชาสัมพันธ์ที่ได้คะแนนสูงกว่า Jefkins ยังได้เสริมอีกว่า ไม่จำเป็นเสมอไปที่จะแทนค่าเป็น 5 และ -5 แต่อาจแทนค่าด้วยการประเมินตามแบบของ Semantic Scale ดังนี้ได้

Very good	= 3	Good	= 2	Fairly good	= 1
Fair	= -1	Poor	= -2	Very poor	= -3

กล่าวโดยสรุป การมีความรู้ความเข้าใจในข้อดีข้อเสียของแต่ละสื่อก็สามารถจะช่วยตัดสินใจเลือกสื่อได้ระดับหนึ่ง แต่ถ้าจะให้มีความเข้าใจดีขึ้นนั้น ก็ควรที่จะมีความรู้และความสามารถที่จะเปรียบเทียบได้ ซึ่งการเปรียบเทียบนั้นวิธีหนึ่งก็เป็นการเปรียบเทียบเชิงพรรณ (หรือเชิงคุณภาพ) และอีกวิธีหนึ่ง คือ การเปรียบเทียบเชิงปริมาณ

(3) หลักเกณฑ์อื่น ๆ ได้แก่

(3.1) อาศัยผลการวิจัย

(3.2) ข้อพิจารณาสำหรับนักประชาสัมพันธ์ Daved K. Berlo (2503) อ้างในพรทิพย์ วรกิจโกคาทร (2530) ผู้ที่มีอิทธิพลมากในการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ได้เสนอ “ข้อพิจารณา” เกี่ยวกับการเลือกสื่อมวลชนโดยทั่วไป ประกอบกับ Simon (2527) อ้างในพรทิพย์ วรกิจโกคาทร (2530) ได้นำแนวคิดของ Berlo มาประยุกต์สำหรับใช้ในงานประชาสัมพันธ์ไว้ดังนี้

- (ก) มีสื่อไหนที่จะใช้ได้บ้าง
- (ข) สื่อไหนที่จะรับได้โดยประชาชนกลุ่มใหญ่ที่สุด
- (ค) สื่อไหนที่จะทำให้ได้รับผลกระทบมากที่สุด
- (ง) สื่อไหนที่สามารถใช้ได้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์มากที่สุด
- (จ) สื่อไหนที่สามารถใช้ได้เหมาะสมกับเนื้อหาของข่าวสารได้ดีที่สุด

ข้อพิจารณาของ Berlo และ Simon ช่วยให้เราได้ว่ามีตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสื่ออยู่มากคือ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ผลการวิจัย เวลา งบประมาณ ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และคุณสมบัติของสื่อ

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของสื่อ ธรรมชาติของสื่อ และการเลือกใช้สื่อพบว่า มีการแบ่งประเภทสื่อเหล่านั้นสามารถแบ่งตามเกณฑ์ต่าง ๆ ได้หลากหลาย อาทิ แบ่งตามวิวัฒนาการแบ่งตามบทบาทหน้าที่ทางสังคม แบ่งตามประสาทที่ใช้ในการรับสาร แบ่งตามบทบาทหน้าที่ทางเทคนิค และแบ่งตามเครื่องนำรหัสสาร สำหรับการศึกษาวิจัยนี้ ได้แบ่งประเภทสื่อออกเป็น 6 ประเภท ตามเกณฑ์การแบ่งประเภทสื่อประชาสัมพันธ์ทางการเมือง ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกลางแจ้ง สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกิจกรรม และสื่ออินเทอร์เน็ต

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของสื่อเหล่านั้นเพื่อศึกษาลักษณะจำเพาะ ข้อดีและข้อจำกัด ตลอดจนคุณลักษณะพิเศษที่สามารถนำมาวิเคราะห์ความเหมาะสมในการเลือกใช้สื่อเพื่อการสื่อสารรณรงค์ โดยศึกษาธรรมชาติของสื่อกระแสหลัก อันได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อโทรทัศน์ และสื่อภาพยนตร์ อย่างไรก็ตาม การศึกษาธรรมชาติสื่อที่นอกเหนือจากสื่อกระแสหลัก อาทิ แผ่นปลิว โปสเตอร์และแผ่นพับ จดหมายข่าว สไลด์มัลติมีเดีย และมัลติมีเดีย เหตุการณ์พิเศษ สื่อดิจิทัล และสื่อบุคคล ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน

สุดท้ายคือเรื่องการใช้สื่อ เป็นแนวคิดที่ใช้การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเลือกสื่อแต่ละประเภท โดยคำนึงถึงธรรมชาติของสื่อเป็นหลัก ประกอบกับการวิเคราะห์เป้าหมายของการรณรงค์ว่าสื่อประเภทใดเหมาะสมกับการรณรงค์ลักษณะใด แนวทางนี้จึงนับว่าเป็นแนวคิดทฤษฎีทางวิชาการที่สามารถนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ได้เป็นอย่างดี

4. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินเป็นแนวคิดหนึ่งที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาภายใต้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินในประเด็นหลักที่สำคัญ ได้แก่

- 4.1 ความหมายของคำว่า “การประเมิน”
- 4.2 ทฤษฎีการกำหนดคุณค่าแบบพหุมิติการกำหนดคุณค่า
- 4.3 รูปแบบการประเมิน
- 4.4 การประเมินสื่อ

4.1 ความหมายของคำว่า “การประเมิน”

การศึกษาเรื่องสื่อเพื่อใช้ในการสื่อสารธรรมด้นั้น ย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล ซึ่งในเรื่องนี้ ศิริชัย กาญจนวาลี (2537) ได้สรุปลักษณะโดยรวมของการประเมินว่า เป็นกระบวนการสร้างสรรค์สังคมที่สอดคล้องกับแนวทางประชาธิปไตยโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและสร้างประโยชน์สุขแก่สังคม การประเมินเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับการกำหนดคุณค่าของสิ่งที่น่าสนใจ ภายใต้บริบทของสังคมที่ทำการศึกษ สำหรับการเข้าถึงคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ภายใต้บริบทนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับระบบความเชื่อและประสบการณ์ของนักประเมินว่าต้องการใช้มาตรการลักษณะใดทำการตัดสินคุณค่า ทั้งนี้ นักประเมินต่างมีลักษณะที่แตกต่างกัน ตามความเชื่อในวิธีอันตนนิยม (Subjective) จนถึงความเชื่อในปรนัยนิยม (Objective) ดังนั้น เมื่อมีการนิยามให้ความหมายของการประเมินแตกต่างกันไปจึงส่งผลให้แบบของการประเมินแตกต่างกันไปตามความหมายที่ใช้สรุปความหมายอันหลากหลายของการประเมินดังต่อไปนี้

(1) การประเมินคือการวัด การประเมิน (Evaluation) คือการวัด (Measurement) เป็นความหมายในยุคแรก ๆ ของการประเมิน ซึ่งให้ความสำคัญกับการวัดโดยใช้วิธีการวัดตามหลักวิทยาศาสตร์ มีความเป็นปรนัยและความเที่ยงตรง แต่ทำให้ผู้ประเมินมีบทบาทเป็นนักเทคนิคการวัด มุ่งสร้างเครื่องมือวัด การประเมินจึงผูกติดกับการตีความหมายของคะแนนที่ได้จากเครื่องมือมาตรฐานของการวัดมากเกินไป ทำให้มองข้ามตัวแปรเชิงคุณภาพที่สำคัญบางตัวซึ่งไม่สามารถวัดได้ในเชิงปริมาณ

(2) การประเมินคือการวิจัยประยุกต์ การประเมิน (Evaluation) คือ การวิจัยประยุกต์ (Applied Research) เป็นการประเมินที่มีวิธีการแบบการวิจัย กระบวนการประเมินผลมีลักษณะใกล้เคียงกับกิจกรรมการวิจัยเป็นอย่างมาก ส่งผลดีให้มีการนำระเบียบวิธีวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการประเมิน ทำให้การประเมินน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม การวิจัยแต่ละแบบก็มีจุดอ่อนเหมือนกัน

(3) การประเมินคือการตรวจสอบความสอดคล้อง การประเมิน (Evaluation) คือ การตรวจสอบความสอดคล้อง (Determining Congruence) เป็นการให้ความหมายของการประเมินว่าเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างผลที่ได้กับวัตถุประสงค์ที่กำหนดการประเมินลักษณะเช่นนี้ ช่วยให้เกิดการตื่นตัวในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้มีความชัดเจนเชิงพฤติกรรม แต่จะมองข้ามประสิทธิภาพของกระบวนการในการดำเนินงาน

(4) ประเมินคือการช่วยตัดสินใจ การประเมิน (Evaluation) คือ การช่วยตัดสินใจ (Assist Decision Making) เป็นการประเมินที่ให้ความหมายการประเมินว่าเป็นกระบวนการและเสนอสารสนเทศเพื่อช่วยในการตัดสินใจ การประเมินแบบนี้เป็นการดำเนินงานเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ และใช้เพื่อการตัดสินใจทำให้มองเห็นหน้าที่หนึ่งของการประเมิน คือ การเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการบริหารงาน แต่เป็นการประเมินที่ให้ความสำคัญเฉพาะแก่ผู้บริหารเท่านั้น ซึ่งไม่สมควรมักเพราะยังมีผู้เกี่ยวข้องับโครงการอีกมากที่จะต้องคำนึงถึง

(5) การประเมินคือการบรรยายอย่างลุ่มลึก การประเมิน (Evaluation) คือ รูปแบบการบรรยายอย่างลุ่มลึก (Description or Portrayal) เป็นการประเมินที่ผู้ประเมินจะต้องบรรยายความสัมพันธ์และความสอดคล้องของสิ่งที่ความหวังสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และมาตรฐานให้ครอบคลุมสิ่งที่มุ่งประเมิน ทั้งในแง่เงื่อนไขก่อนการเริ่มโครงการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงการกับผู้ร่วมโครงการ ตลอดจนผลลัพธ์ของโครงการ เพื่อสะท้อนทัศนคติและการตัดสินใจของผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการประเมินอย่างกว้างขวาง วิธีที่ใช้คือเทคนิคทางมานุษยวิทยา จุดเด่นของการประเมินแบบนี้อยู่ที่การบรรยายอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่สำคัญของกระบวนการประเมิน นักประเมินจึงมีบทบาทเป็นนักเก็บข้อมูลอย่างลุ่มลึกช่วยให้ข้อมูลอย่างรอบด้าน แต่มีข้อวิพากษ์คือในการประเมินนั้น ใครสมควรเป็นผู้ตัดสินใจคุณค่าและผู้ใช้สารสนเทศสามารถตัดสินใจคุณค่าได้เหมาะสมกว่าผู้ประเมินหรือไม่

(6) การประเมินคือการตัดสินคุณค่า การประเมิน (Evaluation) คือการตัดสินคุณค่า (Determining of Worth or Value) เป็นการประเมินที่มีเป้าหมายอยู่ที่การตัดสินคุณค่าโดยผู้ประเมิน จะต้องมีความเชี่ยวชาญในหลักการสังเกตเหตุผล ถ้าผู้ประเมินมิได้ตัดสินค่าของสิ่งประเมิน ถือว่าผู้ประเมินนั้นยังทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์ การประเมินลักษณะเช่นนี้มีรูปแบบแตกต่างกัน 2 ลักษณะ คือ เป็นการตัดสินคุณค่าโดยผู้เชี่ยวชาญ (Professional Judgement) และการตัดสินคุณค่า ถ้าผู้ประเมินมีความรู้ความเชี่ยวชาญ ในเรื่องประเมินอย่างแท้จริงจะทำให้ผลการประเมินมีน้ำหนักน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ แต่ถ้าผู้ประเมินขาดคุณสมบัติอาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ได้และความเหมาะสมของเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสิน

จะเห็นได้ว่าความหมายของการประเมินข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า การประเมินนั้นมีการพัฒนาครอบคลุมประเด็นสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของการประเมิน เช่น การจำแนกเป้าหมายและบทบาทการประเมิน การวิเคราะห์ความต้องการของผู้ให้ข้อมูล บทบาทของนักประเมิน และแนวทางในการตัดสินคุณค่า เป็นต้น อีกทั้ง การประเมินได้รับการพัฒนาจนมีวุฒิภาวะของการเป็นศาสตร์ที่ใช้สำหรับตัดสินคุณค่าของสิ่งใดก็ตาม นักประเมินควรตระหนักว่าคุณค่าย่อมมีความแตกต่างกันได้ตามบริบท และบริบทที่ว่ามีความหลากหลาย ทั้งทางด้านกายภาพ จิตวิทยา เศรษฐกิจ การเมืองวัฒนธรรม และสังคม สิ่งสำคัญที่ถือเป็นวัตถุประสงค์หลักของการประเมิน คือ การตัดสินคุณค่า ดังนั้นต้องมีความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดคุณค่าในลำดับต่อไป

4.2 ทฤษฎีการกำหนดคุณค่าแบบพหุมิติการกำหนดคุณค่า

ความเข้าใจโดยทั่วไปเกี่ยวกับการประเมินมีอยู่ว่า “ทุกสิ่งย่อมมีคุณค่าซึ่งถือเป็นมโนทัศน์ที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง และประกอบด้วยคุณค่าภายใน (Merit) และคุณค่าภายนอก (Value of Worth) คุณค่าภายในเป็นสิ่งที่แฝงเร้นอยู่ในสิ่งนั้นตลอดเวลา และมีลักษณะของความเป็นสากล แต่คุณค่าภายนอกนั้นมีลักษณะสัมพัทธ์ (Relative) ที่ขึ้นอยู่กับบริบท (Context) ในการกำหนดคุณค่าของสิ่งใด ๆ นักประเมินจะต้องทำการสรุปอ้างอิง (Inference) จากการที่สังเกตได้โดยตรงที่เป็นตัวแทนคุณค่านั้น เพื่อเปรียบเทียบเกณฑ์มาตรฐานโดยใช้วิธีการเชิงธรรมชาติหรือวิธีการเชิงระบบ ส่วนนักประเมินจะเลือกใช้วิธีใดย่อมขึ้นอยู่กับปรัชญาการวัดคุณค่าของนักประเมินว่าเป็นแบบอัตนิยมหรือปรนัยนิยม โดยวิธีการเชิงธรรมชาติอาศัยหลักการตัดสินคุณค่าด้วยเหตุผลและประสบการณ์ส่วนตัว ส่วนวิธีเชิงระบบอาศัยหลักการมาตรฐานด้วยการตีความจากการทดสอบสมมุติฐานของข้อเท็จจริงที่ปรากฏ (Empirical Data) เกี่ยวกับตัวบ่งชี้คุณค่า (Indicators) ของสิ่งนั้น ๆ โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (Criteria) หรือมาตรฐาน (Standards) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2536)

จากการกำหนดความคิดในการกำหนดคุณค่านี้ ศิริชัย กาญจนวาสี (2536) ซึ่งให้เห็นว่ายังมีความคิดที่แบ่งเป็น 2 แนวทาง คือ เอกมิตีของการกำหนดคุณค่าและพหุมิติของการกำหนดคุณค่า

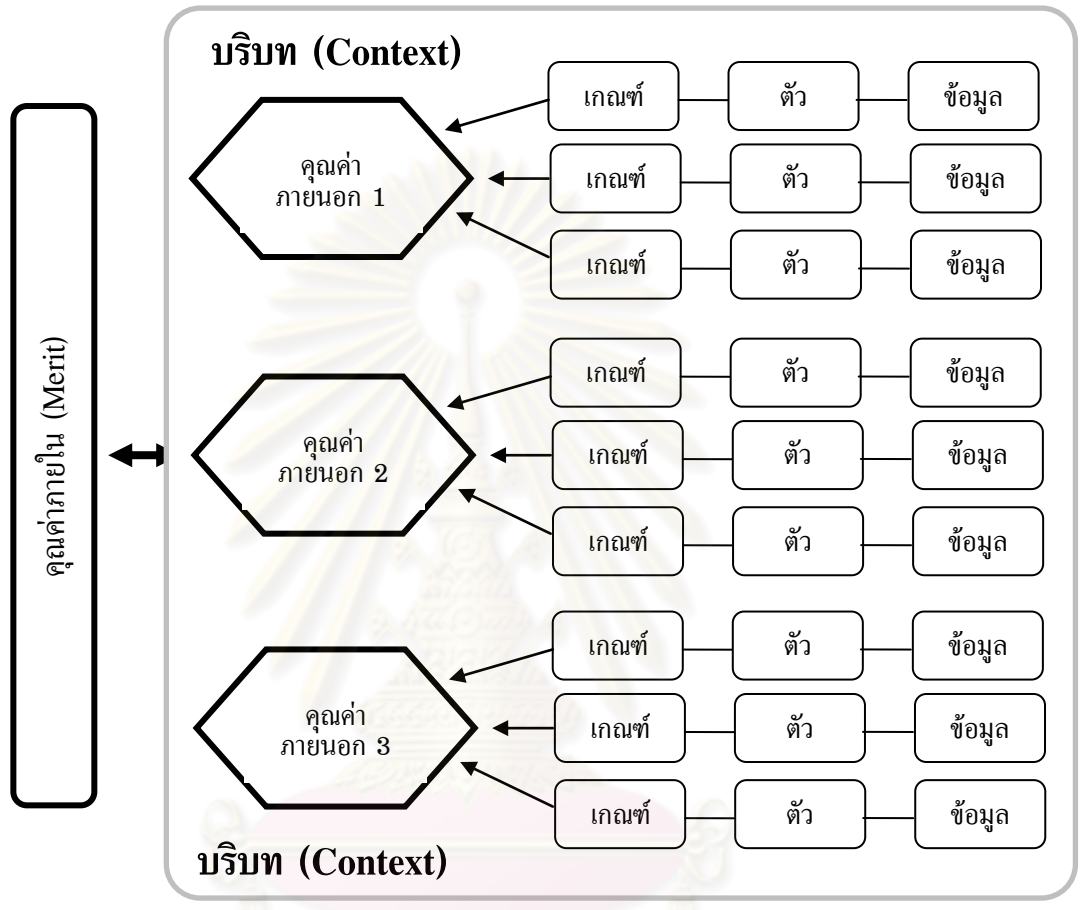
โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ยึดแนวทางการประเมินคุณค่าตามแบบพหุมิติการกำหนดคุณค่าซึ่งอธิบายได้ด้วยแบบจำลอง ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 2 : แผนภูมิแสดงพหุมิติของการกำหนดคุณค่า

ค่าภายในตัวที่ คงที่	ค่าภายนอก เชิงสัมพันธ์	เกณฑ์ (Criteria)	ตัวบ่งชี้ (Indicator)	ข้อเท็จจริงที่ปรากฏ (Empirical Data)
-------------------------	---------------------------	---------------------	--------------------------	---

การกำหนดคุณค่าพหุมิติถือเป็นคุณค่าภายในของสิ่งต่าง ๆ ค่อนข้างคงที่สมบูรณ์และสากล อันประกอบด้วยคุณค่าภายนอกหลาย ๆ ด้าน ซึ่งคุณค่าภายนอกแต่ละด้านมีค่าแปรเปลี่ยนไปตามบริบทหรือสถานการณ์ การกำหนดคุณค่าภายในจึงสามารถทำได้โดยการสรุปอ้างอิงจากการกำหนดคุณค่าภายนอกแต่ละด้านภายใต้สภาพการประเมิน

จากแบบจำลองในการกำหนดคุณค่า ศิริชัย กาญจนวาสี (2537) สรุปข้อสันนิษฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับการกำหนดคุณค่า ดังนี้ คือ การกำหนดคุณค่าเป็นกระบวนการที่มีความละเอียดขึ้นอยู่กับบริบทและวิธีการที่ใช้กำหนดคุณค่า คุณค่าภายในอาจประกอบด้วยคุณค่าภายนอกหลาย ๆ ด้าน ซึ่งการตัดสินคุณค่าภายนอกควรใช้เกณฑ์สัมพันธ์ คุณค่าไม่สามารถสังเกตได้ด้วยตนเอง ดังนั้นการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งจึงยากที่จะทำได้อย่างเป็นทางการได้แก่เป็นเอกฉันท์ ไร้การโต้แย้งเนื่องจากคุณค่าสัมพันธ์กับบริบท ดังนั้น ควรทำการประเมินเฉพาะบริบทแยกกัน

ในการนี้ การตัดสินคุณค่านั้นเกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Data) ตัวบ่งชี้ (Indicator) และหลักเกณฑ์ (Criteria) โดยถือว่าการตัดสินคุณค่าเป็นการกำหนดคุณค่าภายในของสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการสรุปอ้างอิงจากคุณค่าภายนอกจากการค้นหาตัวบ่งชี้อันเป็นตัวแปรหรือค่าที่สังเกตได้จากข้อมูลที่ปรากฏเชิงประจักษ์ ซึ่งบ่งบอกถึงสถานะหรือผลการดำเนินงานของสิ่งนั้น และการที่จะตัดสินเป็นระดับของคุณค่าได้ต้องมีการกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่า ซึ่งหมายถึง “ระดับหรือมาตรฐานที่ถือว่าเป็นความสำเร็จของการดำเนินงานหรือผลการดำเนินงานเกณฑ์จึงเป็นตัวตัดสินคุณภาพของการปฏิบัติหรือผลที่ได้รับ เกณฑ์อาจได้มาจากมาตรฐานทางวิชาชีพ มาตรฐานการกระทำ หรือระดับความคาดหวังที่พึงประสงค์ของกลุ่มที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาตรฐานที่กำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญ ความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ ค่านิยมสังคม เป็นต้น เราสามารถจำแนกเกณฑ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criteria) และเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) โดยเกณฑ์สัมพัทธ์เป็นเกณฑ์ที่พัฒนาจากประสบการณ์ในการเปรียบเทียบผลระหว่างโครงการ หรือเปรียบเทียบกับผลที่เคยทำมาแล้ว หรือเปรียบเทียบกับบรรทัดฐาน (Norm) สำหรับเกณฑ์สัมบูรณ์เป็นเกณฑ์ที่พัฒนามาจากหลักเหตุผลที่เกี่ยวกับมาตรฐานของสิ่งนั้น หรือความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับหรือคุณภาพของสิ่งนั้นอันเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ” (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2537) ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าเกณฑ์สัมพัทธ์เป็นเกณฑ์ที่ได้มาจากสิ่งที่ปรากฏเห็นอย่างชัดเจน แต่เกณฑ์สัมบูรณ์จะได้มาจากการวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญ เป็นเกณฑ์เชิงคุณภาพ ในการดำเนินการส่วนมากมักใช้เกณฑ์สัมพัทธ์ในการประเมินผลโดยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับเป้าหมายของโครงการหรือการดำเนินงานที่ผ่านมาในอดีตซึ่งเป็นหลักเกณฑ์เชิงประจักษ์

อนึ่ง ในความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดในการกำหนดตัดสินคุณค่าแล้ว สิ่งจำเป็นอีกประการหนึ่งที่จะต้องทำความเข้าใจ คือ รูปแบบการประเมินอันเป็นแนวทางในการดำเนินการประเมินตามที่ได้กล่าวแล้วว่าแนวความคิดในการประเมินนั้นมีแนวทางที่แตกต่างกันไป ดังนั้น วิธีการหรือรูปแบบการประเมินจึงแตกต่างกันไปตามพื้นฐานความคิดของผู้ประเมินเช่นกัน

4.3 รูปแบบการประเมิน

ศิริชัย กาญจนวาสี (2537) ได้สรุปรายละเอียดที่สำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินไว้ว่า ความแตกต่างของแนวความคิดพื้นฐานด้านการประเมิน สามารถจำแนกรูปแบบการประเมินได้ตามมิติของการประเมิน 2 มิติ คือ มิติวัตถุประสงค์ ซึ่งมี 2 ลักษณะที่ตรงข้ามกัน คือ การประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision-Oriented) และการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า (Value-Oriented) และมิติวิธีการ ซึ่งมี 2 ลักษณะตรงข้ามกันคือ วิธีเชิงระบบ (Systematic) และวิธีธรรมชาติ (Naturalistic) รูปแบบการประเมินมีหลากหลายวิธี แต่ละวิธีมักมีระดับของแนวคิดทั้งสองมิติแตกต่างกันไป ดังนี้

(1) การประเมินที่เน้นการตัดสินใจโดยใช้วิธีเชิงระบบ เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นการตัดสินใจโดยใช้วิธีเชิงระบบ (Systematic Decision-Oriented Evaluation; SD Model) มีรูปแบบการประเมินตามแนวคิดนี้ ดังต่อไปนี้

(1.1) Systematic Approach เป็นวิธีที่มีแนวคิดว่าปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) มีความสัมพันธ์กันในลักษณะฟังก์ชันของการผลิตที่สม่ำเสมอและมั่นคง และสามารถวัดผลได้เชิงปริมาณ การประเมินแบบนี้นิยมใช้การทดลองเพื่อสรุปเชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยเบื้องต้นกับผลผลิตพร้อมทั้งระบุให้เห็นว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่

(1.2) Cost-Related Analysis เป็นการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับผลที่ได้รับเป็นการประเมินที่มุ่งเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับผลประโยชน์ตอบแทนในรูปตัวเงิน

(1.3) Program Evaluation and Review Techniques (PERT) เป็นเทคนิคการทบทวนและประเมินการจัดกิจกรรมขององค์กร เพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและเสร็จทันกำหนดเวลา โดยอาศัยการสร้างแผนผังการดำเนินกิจกรรมขั้นตอนต่าง ๆ ประมาณเวลา เพื่อหาเส้นทางการดำเนินกิจกรรมที่เป็นวิกฤติ จะได้ใส่ใจพิเศษในกิจกรรมนั้น

(1.4) Rossi, Freeman and Wright's Approach (RFA) เป็นลักษณะการประเมินอย่างเป็นระบบ เน้นการประเมินที่มีการวางแผน กำหนดวิธีการที่เป็นมาตรฐานและชัดเจน เพื่อให้ผลเที่ยงตรงและเป็นปรนัย

(1.5) Experimental Approach เป็นการประเมินที่ใช้หลักการวัดและทดลองที่ออกแบบการทดลองอย่างรัดกุม เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างได้มาตรฐาน และสรุปในแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเพื่อใช้อ้างอิงกับโครงการอื่น ๆ

(1.6) Goal-Based (Behavioral Objective) Approach เป็นการประเมินที่ยึดวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ประเมินเป็นหลักวัตถุประสงค์ จึงเป็นทั้งเป้าหมายของการประเมินและผลลัพธ์ที่คาดหวัง เป็นการวิเคราะห์หาความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

(1.7) Discrepancy Approach เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นการตรวจสอบเกี่ยวกับความไม่สอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นในระดับที่ยอมรับไม่ได้ต้องมีการปรับการดำเนินงาน

(1.8) Context-Input-Process-Output Approach (CIPP) เป็นการประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกเป้าหมาย การกำหนดกลยุทธ์แผนงาน และปรับเปลี่ยนการดำเนินงาน หรือยกเลิกการดำเนินโครงการ ผู้ประเมินจะต้องออกแบบการประเมินให้สอดคล้องกับการตัดสินใจของผู้บริหาร

(1.9) Center for the Study of Evaluation Approach (CSE) เป็นลักษณะการประเมินที่มองว่าการประเมินเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดความมั่นใจในการตัดสินใจ จุดมุ่งหมายของการประเมินเป็นการเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ผู้ประเมินจะต้องรวบรวมข้อมูลที่เชื่อถือได้และตรงกับที่ผู้บริหารต้องการ

(2) การประเมินที่เน้นการตัดสินใจโดยใช้วิธีทางธรรมชาติ (Naturalistic Decision-Oriented Evaluation; ND Model) มีรูปแบบการประเมินตามแนวคิด ดังต่อไปนี้

(2.1) Utilization-Focused Approach (UFA) เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นการนำผลไปใช้ประโยชน์ นักประเมินจะสร้างความสัมพันธ์กับผู้ต้องการใช้ข้อมูล เสนอการประเมินโดยให้ผู้ใช้งานผลการประเมินเป็นผู้สรุปและตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน จากนั้นจึงทำเผยแพร่ผลประเมิน

(2.2) Stakeholder-Based Approach เป็นรูปแบบการประเมินที่กำหนดความสำคัญและเน้นการสนองตอบความต้องการทราบผลการประเมินของกลุ่มผู้สนใจและเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ประเมิน ผู้เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ประเมิน ผู้เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ประเมินมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมิน

(2.3) Responsive (Countenance) Model เป็นรูปแบบของการประเมินที่สนองความต้องการสารสนเทศของผู้สนใจใช้ผลการประเมิน โดยสะท้อนคุณค่าของการดำเนินงานตามทัศนะของผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายอย่างกว้างขวาง มักใช้วิธีการแบบกรณีศึกษารวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตและสัมภาษณ์ เน้นข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้กระบวนการและผลกระทบในการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยใช้ผู้สังเกตหลายคนทำการสังเกต ผู้เกี่ยวข้องหลายกลุ่มเน้นการบรรยายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบตามที่คาดหวังและเกิดขึ้นจริง มีการตัดสินคุณค่าโดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานในทัศนะของผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ ส่วนการตัดสินคุณค่าสุดท้ายให้เป็นหน้าที่ของผู้ใช้ ผลการประเมินที่จะตัดสินด้วยตนเอง

(2.4) Creative Approach เป็นรูปแบบการประเมินที่มีพื้นฐานความคิดว่าไม่มีวิธีประเมินที่เหมาะสมกับทุกสถานการณ์ ดังนั้น จะต้องเลือกใช้วิธีประเมินให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เป็นการประเมินในการสังเกต เจรจาต่อรอง ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ผู้ประเมินจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ปรับตัวได้ดี เป็นการประเมินที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล

(2.5) Transaction Approach เป็นรูปแบบวิธีการประเมินที่สร้างขึ้นมาจากแก้ไขความขัดแย้งอันเนื่องมาจากการดำเนินงาน โดยเริ่มต้นกระบวนการประเมินด้วยการประชุมกำหนดกรอบการประเมินปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้เหมาะสม โดยสร้างความรับผิดชอบร่วมกันในกระบวนการประเมิน

(2.6) Illuminative Approach เป็นการประเมินซึ่งมุ่งเน้นการใช้เทคนิคการสังเกตแบบปลายเปิดรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการบรรยาย ตีความ แปลความหมาย และจัดทำเอกสารรายงานผลดีผลเสียของสถานการณ์แวดล้อม นวัตกรรม การเปลี่ยนแปลง และผลลัพธ์ที่สำคัญ

(2.7) Democratic Approach เป็นรูปแบบการประเมินที่กำหนดความสำคัญต่อผู้มีผลประโยชน์จากการดำเนินงานทุกฝ่าย โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมิน ผู้ประเมินเป็นผู้ประสานให้การดำเนินการประเมินเป็นไปอย่างราบรื่น กำหนดการตัดสินคุณค่าและข้อเสนอแนะขึ้นอยู่กับการวินิจฉัยของผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่าย

(3) การประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่าโดยวิธีการเชิงระบบ (Systematic Value-Oriented Evaluation; SV Mode) มีรูปแบบการประเมินตามแนวคิด ดังต่อไปนี้

(3.1) Judicial (Adversarial) Approach เป็นการประเมินด้วยการนำวิธีการพิพากษาคดีมาใช้เป็นวิธีการบรรลุข้อยุติเกี่ยวกับการตัดสินคุณค่า ด้วยการนำสืบพยานหลักฐานของผู้ประเมินทั้งสองฝ่ายที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการประเมินแตกต่างกันเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประเมินแต่ละฝ่ายเสนอข้อมูลที่นำเชื่อถือของตน มีการซักพยาน แนวทางนี้เชื่อว่าการสืบสวนนอกจากจะให้ข้อเท็จจริงแล้วยังสามารถครอบคลุมอารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม สีนัยท่าทางซึ่งจะเป็นส่วนประกอบในการตัดสินคุณค่าที่เหมาะสม

(3.2) Accreditation (Professional Review) Approach เป็นรูปแบบของการประเมินโดยกลุ่มนักวิชาชีพ ซึ่งรวมกลุ่มกันสร้างมาตรฐานของวิชาชีพในการกำหนดกฎเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติและใช้เป็นแนวทางในการตัดสินคุณภาพของผลการปฏิบัติ ผลงานทางวิชาการ และการรับรองวิทยฐานะ เป็นต้น

(3.3) Goal-Free Approach เป็นวิธีการประเมินรูปแบบหนึ่งที่พยายามจะลดความลำเอียงของการประเมินที่เน้นการประเมินผลที่เกิดขึ้นจริง (Actual Effect) หรือผลทั้งหมดของโครงการทั้งในแง่ผลที่คาดหวัง (Need Assessment) เพื่อให้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการตัดสินคุณค่า

(3.4) Training Approach เป็นการประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อให้ทราบถึงประสิทธิผลของโครงการฝึกอบรมว่าให้ผลอะไรแก่ผู้รับการฝึกอบรม รวมทั้งหน่วยงานของผู้เข้ารับการอบรม มีการประเมินปฏิภริยา การเรียนรู้ พฤติกรรม และผลที่เกิดกับองค์การ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรม

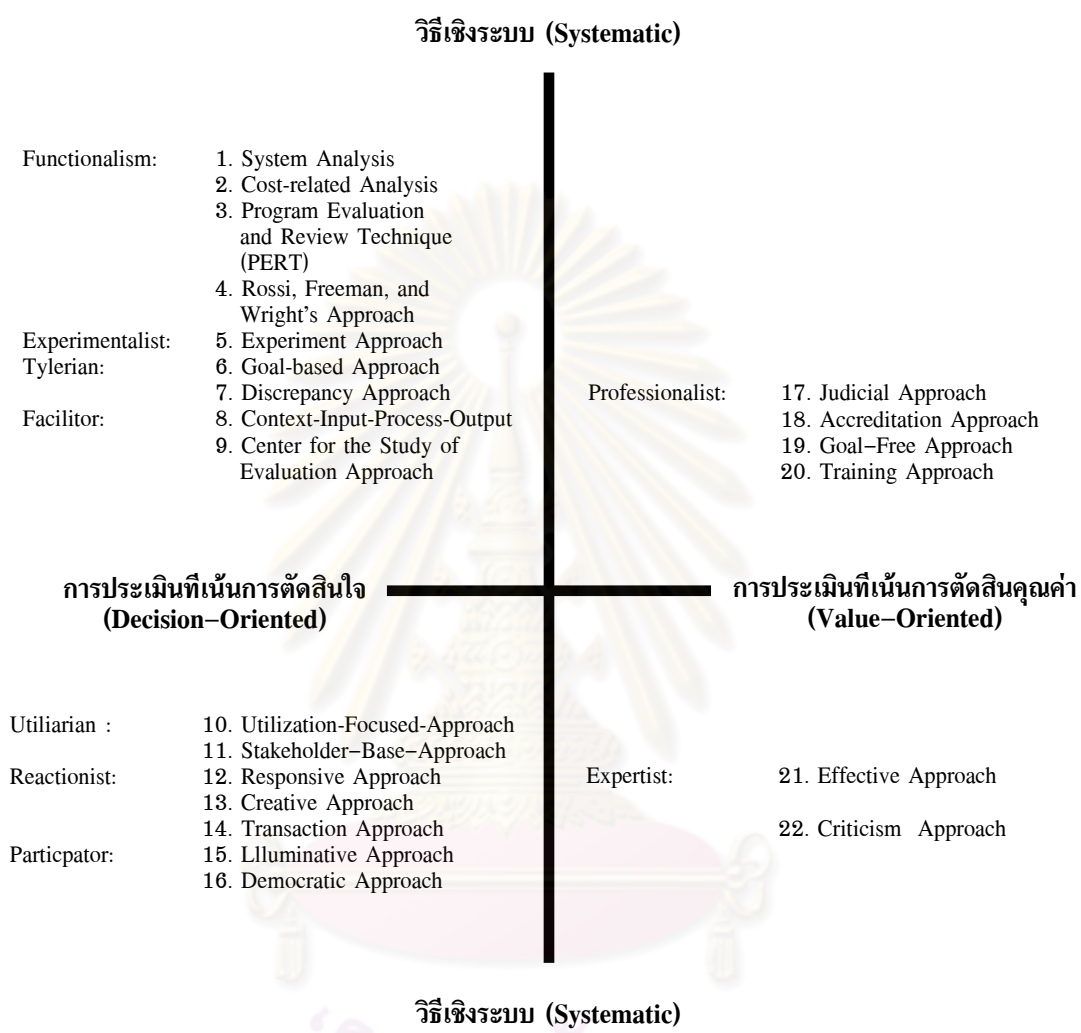
(4) การประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่าโดยวิธีการเชิงธรรมชาติ (Naturalistic Value-Oriented Evaluation; NV Model) มีรูปแบบการประเมินตามแนวคิด ดังต่อไปนี้

(4.1) Effective Approach เป็นการประเมินที่พยายามจะเพิ่มโอกาสของการนำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์เป็นการผสมผสานระหว่างแนวคิดการประเมินแบบตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ข่าวสารสารสนเทศกับวิธีประเมินแบบธรรมชาติซึ่งมีความยืดหยุ่น โดยระบุงองค์ประกอบของการประเมิน กำหนดเป้าหมายการประเมินให้ชัดเจน หลังจากนั้นเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมประเด็นปัญหา คุณค่าที่ต้องการประเมินแต่ละเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลแปลผลตัดสินคุณค่าภายในและภายนอก

(4.2) Criticism Approach เป็นรูปแบบการประเมินที่ประยุกต์จากแนวทางของศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism) มาใช้โดยให้แนวคิดว่าการวิพากษ์วิจารณ์เป็นการใช้วิจารณ์ญาณในการบรรยายคุณภาพของสิ่งที่ศึกษา ตีความหมายของคุณภาพที่ศึกษาออกมาตามการรับรู้ของผู้เชี่ยวชาญและตัดสินคุณค่าสิ่งนั้น การประเมินแบบนี้ประกอบด้วยศิลปะการรับรู้อันปราณีตที่เกิดจากการฝึกฝนและประสบการณ์กับศิลปะของการเปิดเผยคุณภาพของการถ่ายทอดความรู้สึกที่กลั่นกรอง ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อสะท้อนคุณค่าของสิ่งนั้นออกมาวิธีการประเมินแบบนี้จึงขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ ซึ่งจะช่วยให้มีการสะท้อนคุณค่าของสิ่งนั้นออกมาได้

จาก 4 กลุ่มการประเมินข้างต้นสามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

ภาพที่ 3 : แผนภูมิแสดงมิติของรูปแบบการประเมิน

4.5 การประเมินสื่อ

พนม คลี่ฉายา (2549) ได้กล่าวถึงการประเมินสื่อว่า การประเมินสื่อควรพิจารณาว่าจะประเมินอะไร เมื่อใด และอย่างไร นั่นคือจะต้องกำหนดเกณฑ์การประเมิน กำหนดช่วงเวลาในการประเมิน และกำหนดวิธีการประเมิน ทั้งนี้ การประเมินอยู่บนพื้นฐานของวัตถุประสงค์ของการใช้สื่อเป็นหลัก โดยการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินสื่อมีประเด็นหลักในการศึกษา ดังนี้

- (1) เกณฑ์การประเมิน
- (2) รูปแบบการประเมิน
- (3) วิธีการประเมิน

(1) เกณฑ์การประเมิน การประเมินสื่อมีสิ่งจำเป็นที่จะต้องประเมินประกอบด้วย ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสื่อ ดังนี้

(1.1) การประเมินประสิทธิภาพของสื่อ ประเมินจาก

(ก) คุณภาพของสื่อ เช่น วัสดุที่ใช้ในการผลิตสื่อ การออกแบบและรูปแบบรายการ เป็นต้น

(ข) รูปลักษณะภายนอก เช่น ลักษณะความเหมาะสมกับการใช้งาน ความสวยงามดึงดูดใจ การตอบสนองแนวคิดและวัตถุประสงค์ของสื่อ เป็นต้น

(ค) เนื้อหา เช่น ความถูกต้อง กลวิธีลำดับสารและกลวิธีการสร้างจุดสนใจจากการเรียบเรียงสาร เป็นต้น

(1.2) การประเมินประสิทธิผลของสื่อ ประเมินจากการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การใช้สื่อ ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปภายหลังการเปิดรับสื่อ

(2) รูปแบบการประเมิน สามารถประเมินได้ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการใช้สื่อ ดังนี้

(2.1) การประเมินออกแบบวางแผนการใช้สื่อ (Media Planning and Design Evaluation) เป็นการประเมินก่อนการผลิตสื่อเพื่อออกแบบวางแผนการใช้สื่อ ช่วยให้ผู้สามารถผลิตสื่อที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การใช้สาร และการยอมรับ เพื่อนำมาผลิตสื่อก่อนเผยแพร่จริง

(2.2) การประเมินระหว่างการใช้สื่อ (Formative Evaluation) เป็นการประเมินในขณะที่เผยแพร่สื่อ จะช่วยให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการใช้งาน ข้อบกพร่อง สามารถนำมาปรับปรุงการใช้งาน และการเผยแพร่ให้เข้าถึงเป้าหมายได้

(2.3) การประเมินหลังการใช้สื่อ (Summative Evaluation) เป็นการประเมินประสิทธิผลของสื่อที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของการใช้สื่อ เป็นการประเมินเชิงผลของการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับผลิต (Output) คือ จำนวนการเผยแพร่ การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและการประเมินผลลัพธ์ (Outcome) คือ ผลที่เกิดขึ้นอันมาจากการได้รับและเข้าถึงสื่อ ทั้งในระดับบุคคลและระดับโครงสร้างสังคม

(3) วิธีการประเมิน การประเมินผลสื่อสามารถประยุกต์ระเบียบวิธีการได้รับและใช้ในการประเมินได้ ได้แก่

(3.1) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

(3.2) การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-dept Interview)

(3.3) การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

(3.4) การสังเกตการณ์ (Participatory Observation)

(3.5) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

(3.6) การวัดทัศนคติ

(3.7) การศึกษาเปรียบเทียบก่อนและหลังดำเนินการ

(3.8) การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

สรุป ในการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องการประเมินพบว่ารูปแบบการประเมินมีความหมายที่หลากหลายตามบริบทของแนวทางการประเมิน เช่น การประเมินคือการวัด การประเมินคือการวิจัย ประยุกต์ การประเมินคือการตรวจสอบความสอดคล้อง การประเมินคือการตัดสินคุณค่า สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้การประเมินที่เป็นการตัดสินคุณค่าโดยผู้เชี่ยวชาญ (Professional Judgement) นอกจากนี้แล้วในส่วนต่อไปได้กล่าวถึงทฤษฎีการกำหนดคุณค่าพบว่า การกำหนดคุณค่าเป็นกระบวนการที่ละเอียดอ่อนขึ้นอยู่กับบริบทและวิธีการที่ใช้ในการกำหนดคุณค่า คุณค่าภายในอาจประกอบไปด้วยคุณค่าภายนอกหลาย ๆ ด้าน ซึ่งการตัดสินคุณค่าภายนอกควรใช้เกณฑ์สัมพัทธ์ คุณค่าไม่สามารถสังเกตได้ด้วยตนเอง ดังนั้น การตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งจึงยากที่ทำได้อย่างเป็นเอกฉันท์ไร้การโต้แย้ง เนื่องจากคุณค่าสัมพัทธ์กับบริบท จึงกล่าวได้ว่า แนวทางที่ดีคือควรทำการประเมินเฉพาะบริบทแยกกัน

อนึ่ง เมื่อศึกษาในรูปแบบการประเมินพบว่า การประเมินมีทั้งการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ และการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า โดยวิธีการนั้นก็สามารแบ่งออกเป็นวิธีเชิงระบบและวิธีเชิงธรรมชาติ ในส่วนของกรวิจัยนี้ ใช้การประเมินในรูปแบบ Goal-Based (Behavioral Objective) Approach ซึ่งเน้นการประเมินที่วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เป็นลักษณะการประเมินที่อยู่ในด้านการประเมินที่เน้นการตัดสินใจทั้งสิ้น โดยรูปแบบการประเมินดังกล่าวใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ความสอดคล้องของสื่อธรรมรงค์ต่อด้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. กับนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีกลุ่มผู้ประเมิน ได้แก่ นักวิชาการ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญชำนาญการด้านการผลิตสื่อ

นอกจากนี้ ประเด็นในแนวคิดเรื่องการประเมินส่วนท้ายได้กล่าวถึงการประเมินสื่อ โดยกล่าวถึงการประเมินสื่อที่ดีและควรจะเป็น คือควรมีการประเมินก่อนดำเนินการ ระหว่างการดำเนินการ และหลังการดำเนินการ โดยรูปแบบของการประเมินมีปรากฏหลากหลาย เช่น การวิจัยเชิงสำรวจ การสัมภาษณ์ เจาะลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตการณ์ การวิเคราะห์เนื้อหา การวัดทัศนคติ การศึกษาเปรียบเทียบ ก่อนและหลังดำเนินการ และทำการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้นำกรอบแนวคิดดังกล่าวมาวิเคราะห์การประเมินสื่อ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารธรรมรงค์ที่ดีของสำนักงาน ป.ป.ช.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณมา อิศระเสนีย์ (2549) ศึกษา เรื่อง การสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต: ศึกษาเฉพาะกรณี ประชาชนในตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธาธานี ผลการศึกษา พบว่า

(1) ประชาชนเพศชายมีการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อบุคคล และการติดต่อกับคนภายนอกท้องถิ่นมากกว่าเพศหญิง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่การเปิดรับสื่อวิทยุ และสื่อโทรทัศน์ ไม่แตกต่างกัน

(2) ประชาชนที่มีรายได้ต่อครอบครัวแตกต่างกัน มีการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ สื่อบุคคล และการติดต่อกับบุคคลภายนอกท้องถิ่น แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่การเปิดรับสื่อวิทยุ ไม่แตกต่างกัน

(3) ประชาชนที่มีบทบาทในชุมชนแตกต่างกัน มีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ และสื่อบุคคล แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่การเปิดรับสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ และการติดต่อกับคนภายนอกท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

(4) ประชาชนที่มีเพศ รายได้ของครอบครัว และบทบาทในชุมชน แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในท้องถิ่น แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

(5) การเปิดรับสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ และการติดต่อกับคนภายนอกท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่สื่อบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

(6) บทบาทของประชาชนเมื่อเกิดเหตุการณ์ทุจริตคอร์รัปชันในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากผลการศึกษาพบข้อสรุปเพิ่มเติมได้ว่า บทบาทของประชาชนเมื่อเกิดเหตุการณ์ทุจริตคอร์รัปชันในท้องถิ่น ประชาชนที่มีบทบาทเป็นผู้เล่าเรื่องจะมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นรูปแบบการสื่อสารกลุ่มกับเพื่อนบ้าน, สมาชิกในครอบครัว และเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากยังมีความเกรงกลัวในอิทธิพลมีต่ออยู่ ในขณะที่ประชาชนที่มีบทบาทตามตำแหน่งหน้าที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจ และสมาชิก อบต. เป็นต้น อิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอีกประเภทหนึ่งคือ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พบว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. คือ หน่วยงานที่ประชาชนเห็นควรแจ้งเมื่อมีเหตุทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้น ในขณะเดียวกัน ประชาชนเห็นว่า การมีผู้นำท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จะสามารถป้องกันและปราบปรามการทุจริตในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้าม ประชาชนเห็นว่า การที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจถึงความร้ายแรงของการทุจริตคอร์รัปชันจะทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในท้องถิ่นไม่ได้ผล

จากการศึกษาดังกล่าวยังพบอีกว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในท้องถิ่นที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ การมีส่วนร่วมทางอ้อม ได้แก่ การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เนื่องจากการคัดเลือกบุคคลที่เห็นว่ามีเหมาะสม รวมถึงการให้ความสนใจ ติดตามการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน แต่ภายหลังจากนั้น เมื่อมีเหตุทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นภายในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน ไม่ว่าจะเป็นการแจ้งเบาะแสการทุจริตคอร์รัปชันไปยังสื่อมวลชน หรือการร้องเรียนปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในท้องถิ่นกับผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ราชการหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับชาติ พบว่าบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนยังอยู่ในระดับต่ำ

กชพร ลิขิตมาศกุล (2548) ศึกษา เรื่อง การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความรู้ ความตระหนักและการเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ผลการศึกษา พบว่า

(1) ประชาชนส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนระดับปานกลาง และมีการเปิดข่าวสารจากสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจระดับต่ำ นอกจากนี้ ยังพบว่าประชาชนมีความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในระดับสูง ส่วนความรู้และความเชื่ออยู่ในระดับปานกลาง

(2) ผู้มีเพศต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อบุคคลที่แตกต่างกัน ผู้ที่มีอายุและการศึกษาต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลแตกต่างกัน ผู้ที่มีอาชีพและรายได้ต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากสื่อมวลชน, สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจต่างกัน

(3) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันจากหนังสือพิมพ์ แผ่นพับ/ใบปลิว สมาชิกในครอบครัว และเพื่อนที่ทำงาน/สถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(4) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สมาชิกครอบครัว และเพื่อนที่ทำงาน /สถานศึกษา และเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(5) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจากแผ่นพับ/ใบปลิว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แต่การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตจากเจ้าหน้าที่ราชการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(6) ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความสำคัญของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(7) ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(8) ความตระหนักต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและบทบาทของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่เสนอปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

จากผลการวิจัยข้างต้นทำให้ได้ทราบถึงการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความรู้ ความตระหนักและความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ข้อมูลที่ได้พบว่าระดับการเปิดรับสื่ออยู่ในระดับปานกลาง แต่ในขณะที่ระดับการตระหนักถึงปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอยู่ในระดับสูง ผลการศึกษาที่ได้นับว่าเป็นประโยชน์ต่อการศึกษามาก เพราะการศึกษาสถานภาพของสื่อปัจจุบันจะสามารถบ่งชี้ข้อบกพร่องหรือข้อจำกัดที่ทำให้ผลการวิจัยดังกล่าวปรากฏข้อมูลการเปิดรับสื่อระดับปานกลางได้ นอกจากนี้ยังช่วยเป็นข้อมูลประกอบในการศึกษาความสอดคล้องของนโยบายป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ เนื่องจากผลการศึกษาเป็นการประเมินเชิงผลลัพธ์ โดยผลลัพธ์กับนโยบายของผู้กำกับนโยบายการผลิตสื่อจะมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน อันอาจจะเป็นปัจจัยบ่งชี้ให้ทราบถึงความบกพร่องหรือข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อระดับการเปิดรับสื่อระดับต่ำได้ ทั้งนี้ ระดับของการตระหนักถึงปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่ได้ จากการศึกษายังเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์และกำหนดการใช้สื่อมวลชนในอนาคตได้

ชัตติยา วรรณสุดและคณะ (2545) ศึกษา เรื่อง คุณธรรม พฤติกรรม และความซื่อสัตย์ของคนไทย ผลการศึกษา พบว่า

(1) กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจากแหล่งต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อลักษณะทางจิตใจของเด็กนักเรียนที่นับถือแต่ละศาสนา แตกต่างกันไป ใน 3 องค์ประกอบ คือ ลักษณะทางศาสนา, การควบคุมตนเอง และทัศนคติต่อความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครอง จะรวมถึงทัศนคติในการทำงานอย่างซื่อสัตย์ด้วย การได้รับการอบรมสั่งสอนจากสถาบันศาสนาและจากโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนอิงสถาบันศาสนา มีส่วนสำคัญในการสร้างลักษณะทางศาสนาให้แก่เด็กนักเรียน ในขณะที่การเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว และการได้รับแบบอย่างความประพฤติจากผู้ใหญ่มีส่วนสำคัญในการสร้างการควบคุมตนเองของเด็กนักเรียน นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ใน 3 ลักษณะทางจิตใจที่มีผลต่อพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของบุคคลที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน ทัศนคติต่อความซื่อสัตย์สุจริตเป็นปัจจัยร่วมที่มีอิทธิพลสูงสุด ไม่ว่าจะเป็น เด็ก นักเรียน หรือพ่อแม่ผู้ปกครองก็ตาม

(2) ในชุมชนเข้มแข็งทางศาสนาเมืองคัมภีร์ประกอบ 2 ระดับ คือ ความสัมพันธ์หลัก คือ บ้าน วัด โรงเรียน และกลุ่มเพื่อน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้าง "คนดีที่ซื่อสัตย์" และคนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะผ่านความยากจนจนถึงมีความสามารถในการปรับตัวและการควบคุมตนเองสูง โดยมีครอบครัวที่คอบบวมขัดเกลา เรื่อง คุณธรรมความซื่อสัตย์อย่างใกล้ชิด มีโรงเรียนและสถาบันศาสนา ช่วยตอกย้ำและเพิ่มความรู้ให้ทั้งทางโลกและทางธรรม รวมทั้งกลุ่มเพื่อนฝูงในชุมชนซึ่งมีหลายรุ่น เพราะเป็นครอบครัวขยาย ซึ่งจะช่วยสนับสนุนโดยการทำกิจกรรมชุมชนร่วมกัน ในขณะที่ความสัมพันธ์รอง คือ สื่อมวลชน ลักษณะชุมชนและการเมือง พบว่า สื่อมวลชน โดยเฉพาะโทรทัศน์มีทั้งแง่บวกและแง่ลบ แง่บวก คือ การที่ครอบครัวได้ใช้เวลาร่วมกันและช่วยขยายโลกทัศน์ ในขณะที่แง่ลบ คือ การถูกเร่งรัดโดยวัตถุนิยม การแย่งเวลาการทำกิจกรรมอื่น รวมทั้งกิจกรรมทางศาสนาด้วย แต่สื่อของชุมชนมีประโยชน์มากในการถ่ายทอดและแพร่ขยายวัฒนธรรมและคุณธรรม สำหรับความสัมพันธ์รองในลำดับต่อมา คือ ลักษณะชุมชนที่เข้มแข็ง คือ ความสามารถในการดำรง "สภาพความเป็นชุมชน" อันได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์แน่นแฟ้น ระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ โดยการถ่ายทอดค่านิยมในด้านความเชื่อและพฤติกรรมทางศาสนา ประเพณีและภูมิปัญญา ด้วยกระบวนการที่คนรุ่นใหม่เข้าถึงได้ ส่วนความสัมพันธ์ด้านการเมือง ในความคิดเห็นของคนที่มีความซื่อสัตย์ของชุมชนเข้มแข็งเหล่านี้เหล่านี้เห็นว่ายังไม่เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องความซื่อสัตย์ได้ และยังคงมองว่าการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว

(3) องค์ประกอบของการเป็นเจ้าหน้าที่ที่ดี มีความซื่อสัตย์ในหน่วยงานภาครัฐที่มีแนวโน้มความไม่ซื่อสัตย์ มี 3 ประการ คือ

(ก) การหล่อหลอมก่อนเข้าทำงาน โดยการเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว การได้เห็นแบบอย่างความซื่อสัตย์จากผู้ใหญ่ และการได้รับการบ่มเพาะด้านคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ จากครอบครัว รวมทั้งการใกล้ชิดศาสนา

(ข) การหล่อหลอมจากการทำงานในหน่วยงานที่สังกัด โดยลักษณะงาน วัฒนธรรมองค์กร ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและกฎระเบียบในการทำงาน

(ค) การหล่อหลอมจากภายนอก คือ ประชาชนผู้มาติดต่อ และสภาพสังคมรอบตัว ทั้งนี้ การที่เจ้าหน้าที่มีความซื่อสัตย์อาจหันเหไปสู่การประพฤติมิชอบได้นั้น เกิดจาก ผู้บังคับบัญชามีพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ให้เห็นเป็นแบบอย่าง เพื่อนร่วมงานเบี่ยงเบน และประชาชนสมยอม ตลอดจนลักษณะที่มีขั้นตอนมากและมีระเบียบปฏิบัติที่เปิดช่องให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสใช้วิจารณญาณส่วนบุคคล รวมทั้งปัญหาเศรษฐกิจส่วนตัวเป็นสิ่งกระตุ้น

(4) คนดีที่ซื่อสัตย์ในสถานภาพต่าง ๆ คือ นักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง สมาชิกชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นผลจากการขัดเกลาทางสังคม 4 แหล่ง ได้แก่

(ก) สถาบันครอบครัว การเลี้ยงดูที่เอื้อต่อการพัฒนาจริยธรรม โดยเฉพาะการสร้างลักษณะทางศาสนา คือ การเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว แบบให้ร่วมรับผิดชอบในการทำงาน แบบใช้เหตุผลอบรมสั่งสอน และตักเตือนหรือลงโทษทันทีเมื่อทำผิด รวมทั้งการเห็นแบบอย่างของการประพฤติปฏิบัติในการทำงานและในทางศาสนาของผู้ใหญ่ ซึ่งปัจจุบันมีปัญหาเนื่องจากครอบครัวขยายลดลงและพ่อแม่ผู้ปกครองขาดความรู้และเวลา

(ข) สถาบันโรงเรียน นักเรียนในโรงเรียนอิงศาสนาทุกศาสนาได้รับการอบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทัศนคติต่อความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการก่อให้เกิดและการดำรงรักษาคุณธรรมพฤติกรรมความซื่อสัตย์และยังพบต่อไปด้วยว่า ปัจจุบันบทบาทของโรงเรียนในด้านนี้ลดลง ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ

- โรงเรียนถูกไถ่ถอนศาสนา (Secularized) ออกไปจากหลักสูตรการเรียนการสอน โดยการใช้หลักสูตรที่มีลักษณะแยกส่วนระหว่างวิชาการและคุณธรรม รวมทั้งขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความตั้งใจ เสียสละ และรู้จักวิธีการถ่ายทอดที่เหมาะสม สอดคล้องกับชีวิตปัจจุบัน

- พ่อแม่ผู้ปกครองคาดหวังให้โรงเรียนเน้นบทบาททางด้านวิชาการ เพื่อโอกาสในการทำงานของเด็กมากกว่าคุณธรรม จึงทำให้โรงเรียนต้องปรับตัวตาม

(ค) สถาบันศาสนา ซึ่งปัจจุบันมีข้อจำกัดเรื่องขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความเสียสละ วิธีการถ่ายทอดที่ยังไม่สามารถดึงดูดความสนใจของเยาวชนให้หันเหจากแหล่งบันเทิงอื่น ๆ ได้ กำหนดเวลาประกอบกิจกรรมทางศาสนาที่มีระยะเวลาจำกัด ทำให้ผู้อยู่ไกลเดินทางมาร่วมไม่ทัน โดยที่ศาสนสถานหรือสักการะสถานเพิ่มช้ากว่าจำนวนประชากร นอกจากนี้การจัดตั้งกรรมการของศาสนสถานซึ่งมักจะเป็นผู้อาวุโส ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัย ไม่เข้าใจความรู้สึกและความต้องการของเด็กและเยาวชน

(ง) สภาพแวดล้อมอื่น ๆ ได้แก่ สื่อมวลชน ผู้บังคับบัญชา กลุ่มเพื่อนฝูง ประชาชนผู้มาติดต่อ และสภาพสังคมรอบ ๆ ตัว ซึ่งมีอิทธิพลต่อการขัดเกลาหล่อหลอมให้เป็นคนดีที่ซื่อสัตย์ และทั้งทำให้ผู้คนเบี่ยงเบนไปจากคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม ซึ่งรวมถึงความซื่อสัตย์สุจริตในอันดับต้น ๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อโทรทัศน์ซึ่งสามารถเข้าถึงและดึงดูดใจคนได้ง่าย ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานซึ่งมีผลในการหล่อหลอมพฤติกรรมการทำงาน ประชาชนผู้มาติดต่อที่อาจเป็นผู้สมยอมหรือผู้เสนอผลตอบแทนเสียเอง รวมทั้งสภาพสังคมรอบตัวที่ยกย่องคุณธรรมความซื่อสัตย์ หรือที่มองเห็นความไม่ซื่อสัตย์เป็นเรื่องปกติธรรมดาไป

สุรินทร์ จิตต์แจ้ง (2544) ศึกษา เรื่อง การศึกษาการประเมินผลโครงการอบรมหลักสูตรวิทยากรจังหวัด เพื่อเป็นวิทยากรในโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการทุจริต: ศึกษาเฉพาะผู้เข้ารับการอบรมในเขตภาคกลาง ผลการศึกษา พบว่า โครงการอบรมหลักสูตรวิทยากรจังหวัด เพื่อเป็นวิทยากรในโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. มีหลักสูตรที่มีความเหมาะสมมาก เช่นเดียวกัน วิทยากรที่ให้ความรู้ในหลักสูตรก็มีความเหมาะสม สำหรับการบริหารโครงการ ทั้งในเรื่องการจัดสถานที่ เอกสารประกอบการสัมมนา ตลอดจนระยะเวลาในการสัมมนา มีความเหมาะสม

ประเด็นเรื่องผลที่ได้รับจากการจัดสัมมนาพบว่า เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตมากขึ้น เกิดการเรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการถ่ายทอด อีกทั้งยังเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำสิ่งที่ได้รับการฝึกอบรมไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมถึงสามารถนำไปเผยแพร่ต่อให้กับประชาชนทั่วไป

สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการนี้ คือ กรณีศึกษาที่ยกประกอบการบรรยายควรเป็นกรณีตัวอย่างที่ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถอธิบายให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจถึงกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต นอกจากนี้ ควรมีการฝึกอบรมเพื่อทบทวนความรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

อากาศรี จุฑาทเทพ (2542) ศึกษา เรื่อง บทบาทคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการวางมาตรการป้องกันการทุจริต ผลการศึกษา พบว่า

(1) การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ผ่านมาพบว่า รัฐบาลบางคณะให้ความสนใจผลงานมาตรการป้องกันการทุจริตที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. นำเสนอ และช่วยกำกับดูแลให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนำข้อเสนอแนะของมาตรการไปปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือปรับปรุงระเบียบปฏิบัติงานของส่วนราชการนั้นโดยเร็ว ทำให้เห็นว่าการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล

(2) การปรับปรุงรูปแบบของมาตรการป้องกันการทุจริตเพื่อให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ในตัวเองมากกว่าเดิม จะช่วยให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและไม่มีปัญหาในการนำไปปฏิบัติ

(3) การให้ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวางมาตรการป้องกันการทุจริตและเผยแพร่ผลงาน จะเป็นการประชาสัมพันธ์ผลงานมาตรการป้องกันการทุจริตให้แพร่หลาย และกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามมาตรการนั้น

(4) บุคลากรของสำนักงาน ป.ป.ช.สมควรได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจและทักษะในการปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ การโยกย้ายหรือมอบหมายงานควรพิจารณาให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของแต่ละคน และควรนำระบบการให้รางวัลหรือการลงโทษมาใช้อย่างยุติธรรม ในโอกาสต่อไป การรับบรรจุบุคลากรควรกำหนดคุณสมบัติให้เหมาะสมกับภาระหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(5) ควรมีการสรรหา กลั่นกรอง และคัดเลือกอนุกรรมการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้กำหนด

(6) การกำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ให้ส่วนราชการที่ได้รับมติของคณะรัฐมนตรีซึ่งได้รับความเห็นชอบตามมาตรการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. รายงานการดำเนินการให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบเป็นระยะตามที่กำหนด จะช่วยกระตุ้นให้ส่วนราชการมีความสนใจและให้ความร่วมมือมากขึ้น

อภินิษฐา นานา (2546) ศึกษา เรื่อง บทบาทของสื่อมวลชนในการป้องกันและแก้ไข การคอร์รัปชัน : ศึกษากรณีสื่อสิ่งพิมพ์รายวัน ผลการศึกษา พบว่า บทบาทที่คาดหวังต่อการทำหน้าที่ ของสื่อมวลชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน พบว่า สื่อมวลชนไทยได้พยายามแสดง บทบาทที่คาดหวังตามกฎหมาย ตามสมาคม สภาการหนังสือพิมพ์ และตามที่สังคมคาดหวังให้ได้มาก ที่สุด ในการทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสาร หนังสือพิมพ์แสดงบทบาทได้ในระดับหนึ่ง เพื่อให้ความรู้ ดีแก่ ชุมชนผู้ปัญหา, กระตุ้นเตือน, กัดดันรัฐบาล, ชี้นำ และจุดประกายการนำเสนอข่าว เพื่อนำไปสู่การ ป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน

บทบาทที่เป็นจริงของสื่อมวลชนในการป้องกันและแก้ไขการคอร์รัปชัน พบว่า สื่อมวลชน สามารถแสดงบทบาทที่เป็นจริงได้มากพอสมควรในการเผยแพร่ข่าวสาร เนื่องจากสื่อมวลชนได้ นำเสนอข่าว เปิดโปง ชุติภัย และตีแผ่ปัญหาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในลักษณะการนำเสนอข่าว สก๊อปพิเศษ และบทความต่าง ๆ ในการกระตุ้นเตือนถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปแก้ไข ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการให้ความรู้และชี้นำประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน เพื่อเป็นการจุด ประกายความคิดจิตสำนึกถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม และที่สำคัญได้นำเสนอข่าวที่เป็นการกดดัน รัฐบาล เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหา ในความเป็นจริงแล้ว การนำเสนอข่าวคอร์รัปชัน ยังไม่สามารถ แก้ปัญหาคอร์รัปชันได้ทั้งหมด หนังสือพิมพ์เป็นเพียงองค์กรหนึ่งที่ตีแผ่ปัญหา ให้สังคมได้รับรู้ปรากฏ เป็นรูปธรรมขึ้น เพื่อนำไปสู่การแก้ไขของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ในการนำเสนอข่าวมีข้อจำกัดและมีเงื่อนไขในส่วนนโยบายขององค์กร ผู้บริหารขององค์กรทำให้ มีผลต่อการนำเสนอข่าว นโยบายของหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพนิยมให้ความสำคัญในการนำเสนอ ข่าวคอร์รัปชันมากกว่าหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม และความสัมพันธ์ของผู้บริหารหนังสือพิมพ์ กับนักการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์มีผลต่อการนำเสนอข่าวคอร์รัปชัน อาจจะทำให้เสนอข่าว เบาลง หรือไม่นำเสนอข่าวได้

ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาทของสื่อมวลชนในการป้องกันและแก้ไขการคอร์รัปชัน ยังมีอยู่มาก ที่ทำให้หนังสือพิมพ์ไม่สามารถแสดงบทบาทได้เต็มที่ ตั้งแต่ความยากลำบากในการเข้าถึง ข้อมูลและปัญหา เงื่อนไขของเวลาที่ต้องเร่งรีบ และข้อจำกัดทางด้านกฎหมายในการนำเสนอข่าว การคอร์รัปชัน ซึ่งเสี่ยงต่อการถูกฟ้องหมิ่นประมาท ที่สำคัญคือนโยบายขององค์กรซึ่งมีผลต่อ การนำเสนอข่าวสูงมาก เนื่องจากความสัมพันธ์ของผู้บริหารหนังสือพิมพ์และอำนาจรัฐเชื่อมโยงกับ นักการเมืองและธุรกิจ รวมทั้งธุรกิจโฆษณาซึ่งเกี่ยวข้องกับกลุ่มผลประโยชน์ ทำให้หนังสือพิมพ์ ไม่สามารถทำหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันได้เต็มที่

ปรีชา เลิศกมลมาศ (2535) ศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารกระทรวงมหาดไทยในการกำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของข้าราชการกระทรวงมหาดไทย ผลการศึกษา พบว่า

(1) ผู้บริหารกระทรวงมหาดไทยส่วนใหญ่รับราชการมาแล้วเฉลี่ย 26.5 ปี ได้ดำรงตำแหน่งปัจจุบันเฉลี่ย 4 ปี จำนวนร้อยละ 88.4 มีความประสงค์จะรับราชการต่อจนเกษียณอายุราชการ โดยให้เหตุผลว่า งานราชการมีความมั่นคง มีหลักประกัน เป็นงานที่มีเกียรติยศ และมีโอกาสช่วยเหลือประชาชน

(2) ความคิดเห็นของผู้บริหารกระทรวงมหาดไทยต่อแนวทางการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ผู้บริหารระดับสูงที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน และผู้บริหารที่มีลักษณะสายงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวทางการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการที่ใช้อยู่ในปัจจุบันในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาผู้บริหารตามตำแหน่งและตามลักษณะสายงานก็มีความคิดเห็นเช่นเดียวกัน

(3) ส่วนสาเหตุของการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการพิจารณาได้เป็น 3 ด้าน คือ

(ก) สาเหตุเนื่องจากด้านสังคม, วัฒนธรรม และศีลธรรม ทั้งนี้ ผู้บริหารส่วนใหญ่ต่างเห็นด้วยว่าสาเหตุดังกล่าวอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาผู้บริหารตามตำแหน่งและตามลักษณะสายงานมีความเห็นเช่นเดียวกัน

(ข) สาเหตุเนื่องจากระบบราชการ โดยผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นด้วยกับสาเหตุดังกล่าวว่าอยู่ในระดับน้อย และเมื่อแยกพิจารณาผู้บริหารตามตำแหน่งและตามลักษณะสายงานต่างมีความเห็นเช่นเดียวกัน

(ค) สาเหตุเนื่องจากกฎหมายและวิธีการใช้ดุลพินิจนั้น ผู้บริหารส่วนมากต่างเห็นด้วยว่า สาเหตุดังกล่าวอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณาตามตำแหน่งพบว่าผู้บริหารระดับสูงเห็นด้วยในระดับปานกลาง, ผู้บริหารระดับผู้อำนวยการกองและผู้บริหารที่มีลักษณะสายงานการบริหารการพัฒนา, สายงานด้านบริการและสวัสดิการ แลสายงานด้านเทคนิควิชาการเห็นด้วยในระดับน้อย

(4) สำหรับสาเหตุที่ผู้ได้บังคับบัญชากระทำคามผิดนั้น ผู้บริหารจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 80.7 เห็นด้วยว่า สาเหตุเกิดจากความเกรงใจเพื่อนร่วมงาน, รองลงมา คือร้อยละ 74.31 และ 70.64 เห็นด้วยว่า สาเหตุเกิดจากขั้นตอนการทำงานเปิดโอกาสให้ทำความผิดได้ง่าย และการมอบหมายให้บุคคลนั้นมีอำนาจมากเกินไป และเมื่อแยกพิจารณาตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 90 ผู้บริหารระดับผู้อำนวยการกองมากที่สุด ร้อยละ 78.16 และผู้บริหารที่มีลักษณะสายงานด้านเทคนิควิชาการ จำนวนมากที่สุด ร้อยละ 84.6 เห็นด้วยว่า สาเหตุที่ผู้ได้บังคับบัญชากระทำคามผิดเกิดจากความเกรงใจผู้มีอำนาจหน้าที่ที่สูงกว่า ส่วนผู้บริหารที่มีลักษณะสายงานด้านสวัสดิการและการบริการ จำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 84.2 เห็นด้วยว่า สาเหตุที่ผู้ได้บังคับบัญชากระทำคามผิดเกิดจาก ขั้นตอนการทำงานเปิดโอกาสให้กระทำคามผิดได้ง่าย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542-2553” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ลักษณะการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ใช้เทคนิควิธีวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. และจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interview) บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติและผู้กำหนดนโยบาย (Policy Maker) ประกอบการสัมภาษณ์เจาะลึกในลักษณะการประเมินคุณค่าจากผู้เชี่ยวชาญ (Professional Judgement) ของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพการผลิตสื่อ เพื่อศึกษาสถานการณ์การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2553 รวมถึงศึกษาความสอดคล้องระหว่างสื่อรณรงค์ดังกล่าวกับนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
2. วิธีการเก็บข้อมูล
3. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดแหล่งข้อมูลในการวิจัย 2 ส่วน ดังนี้

1.1 แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

(1) เอกสารเกี่ยวกับนโยบาย ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ พันธกิจ วิสัยทัศน์ แผนงาน และโครงการที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ทั้งนี้ อาจปรากฏในรูปแบบหนังสือราชการ บันทึกข้อความ รายงานโครงการ รายงานการประชุม เอกสารรวบรวมผลงาน แผนยุทธศาสตร์ และรายงานประจำปี เป็นต้น

(2) สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต อันอาจปรากฏในรูปแบบของสื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อทางวิทยุโทรทัศน์ โปสเตอร์ แผ่นพับ สติกเกอร์ อุปกรณ์เครื่องเขียน วารสาร ซีดีเพลง และเว็บไซต์ เป็นต้น

1.2 แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติเพื่อเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบของปัญหามำการวิจัยทั้ง 2 ประเด็น โดย กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 17 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่มได้แก่

(1) กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 11 คน ได้แก่

- คุณภาส ภาสสิทธิ์
ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม
สำนักงาน ป.ป.ช.
- คุณกิตติ ลิ้มพงษ์
ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน
สำนักงาน ป.ป.ช.
- คุณวันชัย วงษ์ซิ้ม
เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต เชี่ยวชาญ
สำนักงาน ป.ป.ช.
- คุณศุภวรรณ ภิญโญธรรมมากร
เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต เชี่ยวชาญ
สำนักงาน ป.ป.ช.
- คุณธิตติ เมฆวนิชย์
เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต เชี่ยวชาญ
สำนักงาน ป.ป.ช.
- คุณสมปราชญ์ พลับแดง
เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต ชำนาญการพิเศษ
สำนักงาน ป.ป.ช.
- คุณขวัญใจ กลิ่นขจาย
เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต ชำนาญการพิเศษ
สำนักงาน ป.ป.ช.
- คุณยุพิน ฉินนะโสต
เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต ชำนาญการ
สำนักงาน ป.ป.ช.
- คุณสุปรียา บุญสนิท
เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต ชำนาญการ
สำนักงาน ป.ป.ช.
- คุณอรอุษา ดีมาก
เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต ชำนาญการ
สำนักงาน ป.ป.ช.
- คุณอรทัย พิบูลอาลักษณ์
เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต ชำนาญการ
สำนักงาน ป.ป.ช.

(2.2) กลุ่มผู้กำหนดนโยบาย จำนวน 2 คน ได้แก่

- พลตำรวจโท ดร.วิเชียรโชติ สุกโชติรัตน์
อดีตรองอธิบดีกรมการ ป.ป.ช.
- คุณดวงพร รุจิเรข
รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
สำนักงาน ป.ป.ช.

(2.3) กลุ่มนักวิชาการ จำนวน 1 คน ได้แก่

- รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยกุล เลาว์ฉัยศิริ
คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

(2.4) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพการผลิตสื่อ จำนวน 3 คน ได้แก่

- คุณอารยา พิพัทธกุลกุล
กรรมการผู้จัดการ
บริษัท เวิลด์ โปร มีเดีย จำกัด และบริษัท พีพีเคดี 2009 จำกัด
- คุณมารยาท เจียรกุล
Managing Director
บริษัท M.O.CHICK จำกัด
- คุณพรรวี สุระมูล
Account Manager
บริษัท Hill & Knowlton Thailand จำกัด

2. วิธีการเก็บข้อมูล

การวิจัย เรื่อง “การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542-2553” ใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลักดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) แบ่งประเภทเอกสารเป็น 2 ส่วนหลัก ประกอบด้วย

(1) เอกสารเกี่ยวกับนโยบายด้านการป้องกันการทุจริต อาทิ นโยบายคณะกรรมการ ป.ป.ช. แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. พันธกิจ วิสัยทัศน์ แผนงาน และโครงการที่เกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ซึ่งอาจปรากฏในรูปแบบของเอกสารทางราชการ หนังสือ คู่มือ รายงานการประชุม รายงานประจำปี และรายงานการวิจัย เป็นต้น

(2) สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ซึ่งอาจจะปรากฏในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกลางแจ้ง สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกิจกรรม หรือสื่ออินเทอร์เน็ต ประเภทใดประเภทหนึ่งก็ได้ ที่เป็นการผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช.

2.2 วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interview) ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลในลักษณะที่เป็นมุมมอง เฉพาะของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเป็นการเสริมประเด็น ยืนยันและหรือเพิ่มรายละเอียดให้กับข้อมูลที่ ได้จากการวิเคราะห์จากเอกสาร ทั้งนี้ แนวคำถามกำหนดครอบคลุมกรอบแนวคิดและขอบเขตการวิจัย และเป็นคำถามลักษณะปลายเปิด (Open-Ended Question) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลมีโอกาส พุดคุยเล่าเรื่องได้อย่างเต็มที่และเกิดความเป็นกันเอง ตลอดจนสร้างความยืดหยุ่นในประเด็นของคำถาม ตามสถานการณ์ในการสัมภาษณ์

ประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะประกอบไปด้วยประเด็นหลักตามปัญหำนำการวิจัย ที่ว่า “การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นอย่างไร ในระหว่างปีพุทธศักราช 2542-2553 และมีความสอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือไม่ อย่างไร”

ทั้งนี้ การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ปฏิบัติงานและกลุ่มผู้กำหนดนโยบาย ใช้ตรวจสอบข้อมูลที่ ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ในเรื่องเกี่ยวกับการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้าน การทุจริตและตรวจสอบความถูกต้องของการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายป้องกันการทุจริตของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มนักวิชาการและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพ การผลิตสื่อใช้ประเมินความสอดคล้องระหว่างนโยบายคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับสื่อรณรงค์ต่อต้าน การทุจริตในลักษณะของการประเมินการตัดสินคุณค่าจากผู้เชี่ยวชาญ (Professional Judgment) นอกจากนี้ การสัมภาษณ์ของทั้ง 2 กลุ่มหลังได้กำหนดประเด็นของการประเมินการใช้สื่อรณรงค์ ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ผ่านมา ตลอดจนให้มีข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำเชิงทิศทาง สำหรับการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในอนาคตด้วย

ในการนี้ ได้กำหนดนโยบายคุณสมบัติของบุคคลที่สามารถเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

กลุ่มผู้ปฏิบัติ บุคคลที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- (ก) เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. และ
  - (ข) ปฏิบัติหน้าที่ด้านภารกิจป้องกันการทุจริต และ
  - (ค) มีประสบการณ์การทำงานในข้อ (ข) ไม่น้อยกว่า 5 ปี
- โดยประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ปฏิบัติ มีดังนี้

- แนวทางการวางแผน ออกแบบ บริหารจัดการและดำเนินการรณรงค์ ต่อต้านการทุจริต
- แนวทางการวางแผน ออกแบบ บริหารจัดการ ละดำเนินการผลิต เผยแพร่สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ตลอดจนการประเมินผลการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
- การรับรู้เกี่ยวกับนโยบายคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในภารกิจด้าน การป้องกันการทุจริตและการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

กลุ่มผู้วางนโยบาย บุคคลที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

(ก) เป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ ป.ป.ช. หรือเคยดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือ

(ข) เป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ที่รับผิดชอบด้านการป้องกันการทุจริต หรือเคยดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือ

(ค) เป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นอนุกรรมการในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปีขึ้นไป หรือ

(ง) เป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเคยดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือ

(จ) เป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่รับผิดชอบภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต หรือเคยดำรงตำแหน่งดังกล่าว

โดยประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้วางนโยบาย มีดังนี้

● แนวคิดและพัฒนาการของนโยบายคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในด้านการป้องกันการทุจริต

● วิสัยทัศน์ในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

● นโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในด้านการป้องกันการทุจริต

กลุ่มนักวิชาการ บุคคลที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

(ก) สำเร็จการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิตทางด้านนิเทศศาสตร์ การสื่อสารมวลชน หรือวารสารศาสตร์ หรือ

(ข) ดำรงตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ทางด้านนิเทศศาสตร์ การสื่อสารมวลชน หรือวารสารศาสตร์ หรือ

(ค) มีประสบการณ์ในการสอนระดับอุดมศึกษาขึ้นไป ทางด้านนิเทศศาสตร์ การสื่อสารมวลชน หรือวารสารศาสตร์ อย่างน้อย 10 ปีขึ้นไป หรือ

(ง) มีประสบการณ์ในการสอนทางด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการ หรือการสื่อสารเพื่อการพัฒนา หรือนโยบายการสื่อสาร อย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป หรือ

(จ) มีผลงานด้านการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตที่โดดเด่น

โดยประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่มนักวิชาการ มีดังนี้

● วิเคราะห์และประเมินการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

● วิเคราะห์และประเมินความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

● ข้อเสนอแนะเชิงทิศทางการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

● ข้อเสนอแนะเชิงทิศทางการผลิตและเผยแพร่สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพการผลิตสื่อ บุคคลที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

(ก) เป็นผู้ที่ยังดำรงตำแหน่งบริหารระดับสูงด้านการโฆษณา หรือประชาสัมพันธ์ หรือการตลาด ของหน่วยงานภาครัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่ หรือ

(ข) เป็นผู้ที่ยังดำรงตำแหน่งบริหารระดับสูงของบริษัทเอกชนที่ประกอบธุรกิจด้านการผลิตสื่อ ให้คำปรึกษาด้านการประชาสัมพันธ์ และหรือการวางแผนการสื่อสารมวลชน หรือ

(ค) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสื่อสารมวลชนที่โดดเด่นและเป็นที่รู้จัก โดยประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่มนักวิชาการ มีดังนี้

- วิเคราะห์และประเมินการใช้สื่อมวลชนต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

- วิเคราะห์และประเมินความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับสื่อมวลชนต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

- ข้อเสนอแนะเชิงทิศทางการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

- ข้อเสนอแนะเชิงทิศทางการผลิตและเผยแพร่สื่อมวลชนต่อต้านการทุจริต

3. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 6 ขั้นตอน ดังนี้

(1) ขั้นศึกษาข้อมูลจากเอกสาร เป็นขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยศึกษารายละเอียดภายใต้กรอบของปัญหำการวิจัยว่ามีข้อมูลที่เพียงพอและครบถ้วนหรือไม่

(2) ขั้นสรุปข้อมูลจากเอกสาร เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่ได้ จัดแยกประเภท จัดลำดับหมวดหมู่ตามประเด็นที่ต้องการศึกษา ทำความเข้าใจ และหาจุดเชื่อมโยงของข้อมูลสรุปเป็นข้อมูลที่ง่ายต่อการเข้าใจและสามารถมองเห็นภาพรวมได้ ทั้งนี้ การสรุปข้อมูลจะต้องอยู่ภายใต้กรอบของปัญหำการวิจัย

การสรุปข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยแยกสรุปประเด็นเป็นหัวข้อ เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นความจริง (Fact) และนำมาใช้ศึกษาวิเคราะห์ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ประเด็นที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่

- นโยบายด้านการป้องกันการทุจริต
- กลยุทธ์แผนหลักในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
- แผนยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันการทุจริต
- พันธกิจและวิสัยทัศน์ของสำนักงาน ป.ป.ช.
- แนวคิดในการสื่อสารมวลชนต่อต้านการทุจริต
- การวางแผนรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

- แผนงานและโครงการด้านการป้องกันการทุจริต
- การบริหารจัดการด้านการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
- รูปแบบและขั้นตอนการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
- การติดตามประเมินผลการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
- การวางแผนและผลิตสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
- การบริหารจัดการการผลิตและเผยแพร่สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
- รูปแบบการดำเนินการผลิตและเผยแพร่สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
- ขั้นตอนการดำเนินการผลิตและเผยแพร่สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
- การติดตามและประเมินสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
- งบประมาณที่ใช้ในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
- เนื้อหาสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
- สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
- การติดตามขยายผลการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

(3) ขั้นรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ นิตหมายการสัมภาษณ์ บันทึกเทปเสียง และถอดเทปการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้เตรียมข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปผลการศึกษา นำเสนอก่อนผู้ให้สัมภาษณ์ศึกษาและทำความเข้าใจก่อน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการทบทวนข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากเอกสาร ทำให้ข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์และเป็นไปตามกรอบปัญหาคำถามวิจัย

(4) ขั้นสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เป็นกระบวนการที่นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ประมวลผล แบ่งประเภทความคิด จัดประเภทหมวดหมู่ หาจุดเชื่อมโยงความคิดของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ ภายใต้กรอบปัญหาคำถามวิจัย

(5) ขั้นประมวลผล เป็นขั้นตอนของการนำผลสรุปจากการศึกษาเอกสารและผลสรุปจากการสัมภาษณ์มาประมวลผลรวมกัน เน้นศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบในความสอดคล้องและความแตกต่างของเนื้อหาจากแหล่งข้อมูลทั้งสอง เรียบเรียง ประมวลเนื้อหา เรียบเรียงเป็นความเรียงสรุป

(6) ขั้นสรุปและวิเคราะห์ผล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประมวลผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้ทำวิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารมาเปรียบเทียบ และประมวลร่วมกับข้อมูลประเภทบุคคลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้หลักแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 เป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลตามสัดส่วนของวัตถุประสงค์การวิจัย

บทที่ 4

รายงานการบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตและ สถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ปีพุทธศักราช 2542-2553

การศึกษา เรื่อง "การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542-2553" ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ซึ่งเป็นเอกสารเกี่ยวกับนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ พันธกิจ วิสัยทัศน์ แผนงาน และโครงการที่เกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต เช่น หนังสือราชการ บันทึกข้อความ คำสั่ง ประกาศ รายงานการประชุม รายงานผลการดำเนินการโครงการ/กิจกรรม เอกสารรวบรวมผลงาน แผนยุทธศาสตร์ และรายงานประจำปี รวมทั้งได้รวบรวมสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตที่ผลิตและหรือเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งปรากฏในรูปแบบสื่อทางวิทยุกระจายเสียง สื่อทางโทรทัศน์ โปสเตอร์ แผ่นพับ สติกเกอร์ อุปกรณ์เครื่องเขียน วารสาร จดหมายข่าว ซีดี และเว็บไซต์ นอกจากนี้ยังได้ใช้แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลเพื่อเสริมและยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการศึกษา แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็น 2 กลุ่มหลัก ประกอบด้วย กลุ่มผู้กำหนดนโยบาย จำนวน 9 คน และกลุ่มผู้ปฏิบัติการ จำนวน 11 คน ใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

จากแหล่งข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ปรากฏรายงานการบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต และสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ปีพุทธศักราช 2542-2543 ซึ่งแบ่งหัวข้อหลักในการรายงานเป็น 3 ตอนหลัก ดังนี้

ตอนที่ 1 การแบ่งช่วงของการศึกษา

ตอนที่ 2 รายงานการบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

ตอนที่ 3 สถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 การแบ่งช่วงของการศึกษา

การกำหนดแบ่งช่วงของการศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความชัดเจนและง่ายต่อการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งทำให้การศึกษาความสอดคล้องของนโยบายการป้องกันการทุจริตกับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตเป็นไปอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์บริบทจากแหล่งข้อมูลทางเอกสารประกอบการปริกษานักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารมวลชน และบุคลากรในสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งระดับผู้บริหารและระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการ สรุปความเห็นเกี่ยวกับการแบ่งช่วงการศึกษา โดยแบ่งช่วงการศึกษาตามเกณฑ์ผู้กำหนดนโยบาย

จากรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2550 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2551: 20-23) รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2549 (2550: 124-128) และระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยการตรวจสอบและประเมินผลสำนักงาน ป.ป.ช. พ.ศ. 2553 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนที่ 1 ก ลงวันที่ 7 มกราคม 2554 (2554: 4-7) ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้กำหนดนโยบายของสำนักงาน ป.ป.ช. คือ "คณะกรรมการ ป.ป.ช."

ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือบทบัญญัติสูงสุดทางกฎหมายที่ใช้ปกครองประเทศในขณะนั้นกำหนด โดยผ่านกระบวนการสรรหาและแต่งตั้งหรือแต่งตั้งตามบทบัญญัติทางกฎหมายดังกล่าว

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (2550) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550) (2550) บัญญัติว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีจำนวน 9 คน ประกอบไปด้วย ประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการ ป.ป.ช. 8 คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง 9 ปี สำหรับการเลือกประธานกรรมการ ป.ป.ช. กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้ง 9 คน เลือกกันเองภายในคณะ การกิจหลักของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คือ ป้องกันการทุจริต, ปราบปรามการทุจริต และตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งการกิจดังกล่าวเป็นอำนาจหน้าที่โดยชอบตามบทบัญญัติทางกฎหมาย คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีการทำงานเป็นองค์คณะ กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานหลัก โดยมีสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานทางธุรการให้กับคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่นำนโยบายและแนวทางการดำเนินงานที่กำหนดโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปสู่การปฏิบัติ

จากรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2543 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2544: 148), รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2547 (2548: 5-6) และรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2549 (2550: 5) ปรากฏหลักฐานข้อมูลว่า นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2542-2553 มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำรงในตำแหน่ง ทั้งหมด จำนวน 3 ชุด ได้แก่

1. ชุดแรก มาจากการสรรหาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (บทเฉพาะกาล) มีช่วงระยะเวลาการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 25 เมษายน 2542-31 มีนาคม 2547

2. ชุดที่สอง มาจากการสรรหาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีช่วงระยะเวลาการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 25 เมษายน 2542-31 มีนาคม 2547

3. ชุดที่สาม มาจากการแต่งตั้งตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ 19 และมาจากการสรรหาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีช่วงระยะเวลาการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 22 กันยายน 2549-ปัจจุบัน (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย)

ด้วยเหตุนี้ การแบ่งช่วงการศึกษาตามเกณฑ์ผู้กำหนดนโยบายจึงมีความเหมาะสมและชัดเจนอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีขอบเขตระยะเวลาที่ชัดเจน ประกอบกับแนวนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ละชุดก็มีความชัดเจนแตกต่างกัน ทำให้การศึกษาวเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายป้องกันการทุจริตและสถานภาพสื่ออรรถรงค์ต่อต้านการทุจริตมีความชัดเจน

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำปี พ.ศ. 2548 (2549: 5) ปรากฏข้อมูลว่าช่วงเวลาหนึ่งที่ไม่มีความชัดเจนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง เป็นผลมาจากการดำเนินคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำให้ภารกิจตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนข้อเท็จจริง กรณีกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายวียดผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม และเสนอมาตรการเพื่อป้องกันการทุจริต ตลอดจนการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องหยุดชะงัก แต่สำนักงาน ป.ป.ช. ในฐานะหน่วยงานธุรการและมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา 105 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ยังคงปฏิบัติหน้าที่ในส่วนที่สามารถดำเนินการต่อไปได้ ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ เช่น การรับเรื่องกล่าวหา ร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐ การแสวงหาหรือรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคดี การตรวจสอบเบื้องต้นว่าเรื่องกล่าวหา นั้น ๆ เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้หรือไม่ การติดตามผลการดำเนินการทางวินัย การดำเนินคดีอาญา การดำเนินการเรื่องร้ายวียดผิดปกติ และการดำเนินโครงการเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตในส่วนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้อนุมัติโครงการไปแล้ว รวมถึงงานที่เกี่ยวกับวิชาการ เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดแบ่งช่วงการศึกษาเป็น 4 ช่วง ดังนี้

1. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 มีระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 25 เมษายน 2542-31 มีนาคม 2547
2. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 มีระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2547-30 พฤษภาคม 2548
3. ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง มีระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม 2548-21 กันยายน 2549
4. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 มีระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 22 กันยายน 2549-ปัจจุบัน (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย)

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 รายงานการบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริต

การบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. แบ่งออกเป็น 4 ช่วงตามการแบ่งช่วงการศึกษา ดังนี้

1. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1
2. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2
3. ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง
4. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

1. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

การรายงานการบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารเป็นหลัก ได้แก่ รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2547 จำนวน 5 เล่ม รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2544-2545 จำนวน 2 เล่ม หนังสือสรุปผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ระหว่างเดือนเมษายน 2542-ธันวาคม 2546 หนังสือผลงานด้านการป้องกันการทุจริต เสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ช่วงปีพุทธศักราช 2543-2546 คำสั่งสำนักงาน ป.ป.ช. และเอกสารเย็บเล่มที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลเสริมในประเด็นที่ไม่พบในแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ทั้งเป็นการเพิ่มเติมรายละเอียดและหรือยืนยันข้อเท็จจริงในรายละเอียด โดยแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษารายงานการบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ประกอบด้วย กลุ่มผู้ปฏิบัติที่เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. ในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน 10 คน และกลุ่มผู้กำหนดนโยบายที่เป็นกรรมการ ป.ป.ช. และผู้บริหารระดับสูงสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน 1 คน ผลการศึกษารายงานการบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 มีดังนี้

1.1 ระยะเวลา : ตั้งแต่วันที่ 25 เมษายน 2542-31 มีนาคม 2547

1.2 รูปแบบการบริหารการสื่อสารองค์กรต่อต้านการทุจริต

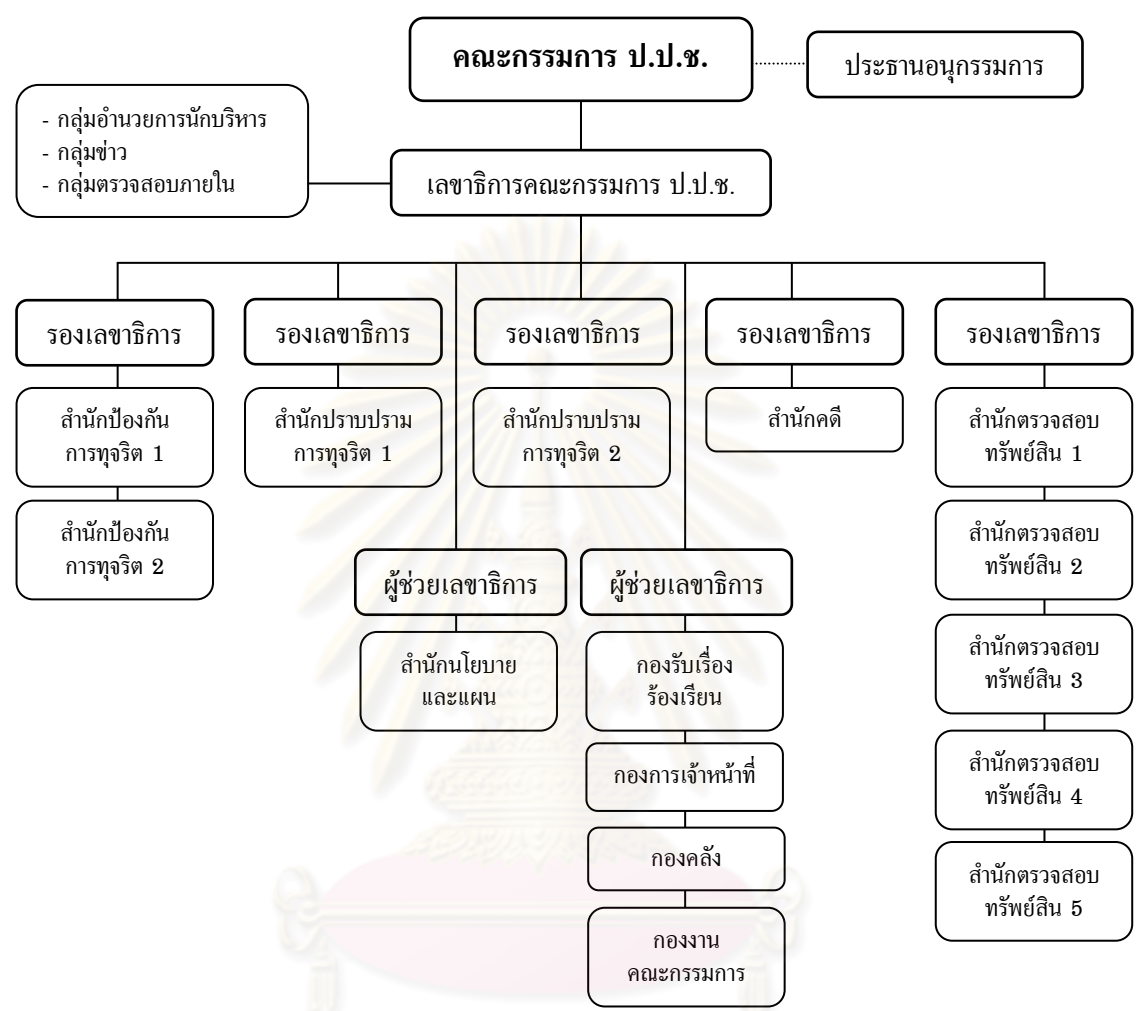
รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2543 (2543: 135-137) ปรากฏข้อมูลว่า การจัดโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2543 ลงวันที่ 31 มกราคม 2543 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 4 ก ประกาศเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2553 ได้แบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงาน ป.ป.ช. ออกเป็น 11 สำนัก 4 กอง รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ก

ทั้งนี้ การจัดโครงสร้างดังกล่าวปรากฏหน่วยงานภายในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. ที่มีฐานะเป็นสำนัก จำนวน 2 สำนักที่มีการจัดรับผิดชอบด้านการป้องกันการทุจริต ได้แก่ สำนักป้องกันการทุจริต 1 และสำนักป้องกันการทุจริต 2 โดยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปฏิบัติราชการหรือวางแผนงาน โครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐมีระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รวมทั้งดำเนินการเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต

อนึ่ง โครงสร้างการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่ามีคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้กำหนดนโยบายมีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นฝ่ายธุรการ ด้านสำนักงาน ป.ป.ช. นั้น มีเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหัวหน้าส่วนราชการ มีรองเลขาธิการ จำนวน 5 อัตรา ควบคุมดูแลกำกับสำนักต่าง ๆ ปรากฏตามแผนภูมิภาพที่ 4 ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4 : แผนภูมิแสดงการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช.
ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

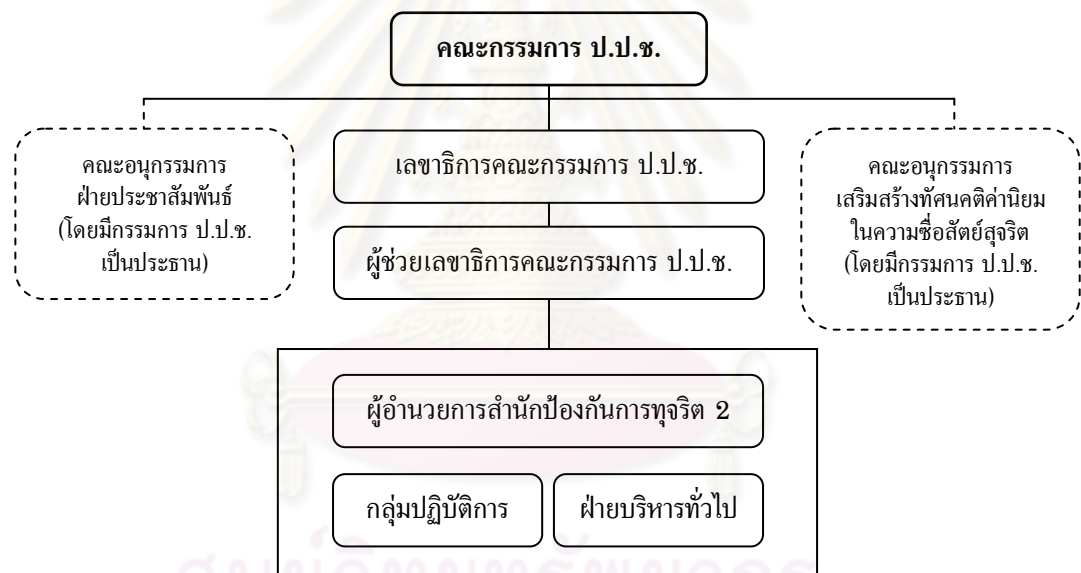
ที่มา : รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2543 หน้า 137

สำหรับการปฏิบัติงานการป้องกันการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ประกอบด้วย สำนักป้องกันการทุจริต 1 และสำนักป้องกันการทุจริต 2 ดูแลรับผิดชอบนั้น พบว่า สำนักป้องกันการทุจริต 1 มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปฏิบัติราชการหรือวางแผนงาน โครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐ ดำเนินการส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐมีระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และสำนักป้องกันการทุจริต 2 มีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์ และการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์ สุจริต

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาเกี่ยวกับการรายงานการบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 จึงจำกัดขอบเขตในการศึกษาส่วนการดำเนินงานของสำนักป้องกันการทุจริต 2 เป็นหลัก

เอกสารผลงานด้านการป้องกันการทุจริต เสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ช่วงปีพุทธศักราช 2543-2546 (2549: 2) แสดงแผนภูมิการปฏิบัติงานของสำนักป้องกันการทุจริต 2 ว่าเป็นลักษณะของการปฏิบัติงานภายใต้แนวนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยมีคณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ และคณะอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ปรึกษา และมีบุคลากรสำนักป้องกันการทุจริต 2 เป็นฝ่ายเลขานุการดำเนินการตามแผนภูมิ ดังนี้

ภาพที่ 5 : แผนภูมิแสดงโครงสร้างการปฏิบัติงานสำนักป้องกันการทุจริต 2 ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2

ที่มา : หนังสือผลงานด้านการป้องกันการทุจริต เสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ช่วงปีพุทธศักราช 2543-2546 หน้า 2

แม้ว่าแหล่งข้อมูลอ้างอิงส่วนใหญ่จะแสดงให้เห็นว่ามีเพียงสำนักป้องกันการทุจริต 2 ที่มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ยังปรากฏหน่วยงานหนึ่งที่ไม่ปรากฏในโครงสร้างการบริหารงานในสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 คือ ศูนย์อำนวยการและประสานงานเครือข่ายป้องกันการทุจริตแห่งชาติ (ศอ.ปชช.)

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2545 (2545: 54) กล่าวถึง คอ.ปปช. และโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ว่า โครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์เป็นโครงการที่ดำเนินการเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือกลุ่มบุคคลในการตรวจสอบอำนาจรัฐ ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ที่สำคัญของรัฐธรรมนูญและสอดคล้องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้ รูปแบบของการดำเนินงานของโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ นำมาจากประสบการณ์ของหน่วยงาน ICAC ของฮ่องกง ที่ประสบความสำเร็จในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและให้การศึกษาแก่ประชาชน คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีมติให้ดำเนินการโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ ระหว่างปีงบประมาณ 2545-2546 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- (1) สร้างจิตสำนึกของประชาชน โดยให้รู้ถึงผลเสียหายและความร้ายแรงของการทุจริต
- (2) กระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริต
- (3) กำหนดแนวทางและวิธีการที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การดำเนินงานดังกล่าว มีคณะอนุกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์เป็นผู้บริหารโครงการ และบันทึกข้อตกลงร่วมระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. กับสำนักงาน กกต. โดยสำนักงาน ป.ป.ช. สนับสนุนเรื่องงบประมาณ และสำนักงาน กกต. สนับสนุนเรื่องทางด้านวิชาการ วิทยากร และผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้ประสานงานและบริหารโครงการ และมีคณะติดตามการดำเนินงานระดับจังหวัด มีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานคณะทำงาน และผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นคณะทำงานและเลขานุการ ทั้งนี้ มีศูนย์อำนวยความสะดวกและประสานงานเครือข่ายป้องกันการทุจริตแห่งชาติ หรือ คอ.ปปช. เป็นหน่วยประสานงานและบริหารโครงการ โดยจะดำเนินการในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบล จำนวน 6,965 แห่งทั่วประเทศ กลุ่มเป้าหมายประมาณ 340,000 คน

แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร อันได้แก่ รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2544, รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2545, รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2546 และรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2547 ปรากฏการรายงานผลการดำเนินงานของโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ แต่ไม่ปรากฏศูนย์อำนวยความสะดวกและประสานงานเครือข่ายป้องกันการทุจริตแห่งชาติ หรือ คอ.ปปช. ในโครงสร้างการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช.

"ที่มา คือเมื่อก่อนเคยมีกองวิจัยและวางแผนในสมัยนั้นก็จะมือนุกรรมการวิจัยซึ่งมี ดร.ประสิทธิ์ ดำรงชัย ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดหนึ่ง เคยเป็นอนุกรรมการ ตอนนั้น เป็น ป.ป.ป. เลขขา ก่อนที่จะเปลี่ยนจากท่านประสิทธิ์ มาเป็นท่านกล้านรงค์ ซึ่งเป็นเลขขา ป.ป.ป. คนสุดท้าย ต่อมาท่านประสิทธิ์ไปอยู่ที่สำนักนายก พอมีการคัดสรร กรรมการ ป.ป.ช. ท่านก็กลับ เข้ามา ในฐานะกรรมการ ป.ป.ช. อันนั้น มาจากของอนุกรรมการฝ่ายวิจัยว่าน่าจะทำโครงการ ประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ที่เป็นโครงการที่ใหญ่ที่ คอ. เป็นคนดำเนินการมาโดยตลอด และ ในขณะนั้นจริง ๆ แล้วตามอำนาจหน้าที่ตามลักษณะโครงการประชาศึกษา มันควรจะมาอยู่ที่งาน ประชาสัมพันธ์คือ ป้องกันการทุจริต 2 แต่เนื่องจากตอนนั้นมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างหลายๆ อย่าง ไม่มีความพร้อมในเรื่องของบุคลากร ทาง ผอ. สำนักก็เลยบอกว่ายังไม่ทัน รับไม่ได้ เพราะเนื่องจาก ว่าโครงการกิจกรรมในมือยังมีมากและบุคลากรก็ยังมีน้อย ที่นี้ทางอนุกรรมการก็เห็นว่าเป็นโครงการ ที่น่าดำเนินการก็เลยนำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เอง ถ้าจำไม่ผิดจะเป็นคุณอุทิศ บัวศรี เป็นคน เขียนรายละเอียดโครงการแล้วนำเสนอ Present กับกรรมการ ป.ป.ช. จนได้งบประมาณมาปีแรก น่าจะอยู่ที่ประมาณ 30 กว่าล้าน ในการที่จะลงพื้นที่ทั้งหมด 76 จังหวัด ก็พอ ๆ กับงบประมาณของ ป้องกันการทุจริต พอเสร็จแล้วมันก็มีปัญหาว่าโครงการนี้ผ่านกรรมการแล้วใครจะทำ ในเมื่อป้อง 2 บอกว่า บุคลากรยังไม่เพียงพอ อาจจะออกพื้นที่ไม่ได้อย่างทั่วถึง ก็เลยมีคำสั่งจัดตั้ง คอ.ปปช. มา ในที่แรก ป้อง 2 เองก็มีความเข้าใจว่าหลังจากที่ทำโครงการนี้เสร็จสิ้นแล้วโครงการก็น่าจะจบ น่าจะเป็นแค่ศูนย์ เฉพาะกิจ แต่แล้วพอโครงการยิ่งใหญ่ขึ้น ๆ พอปีต่อมาได้งบประมาณเป็น 2 เท่าของปีแรก เขาก็ทำงาน ค่อนข้างทั่วถึง ทั้ง 76 จังหวัด แต่ว่าไม่ได้ดำเนินการเองฝากให้จังหวัดเป็นผู้ดำเนินการแล้วก็รายงาน ผลมาโดยโอนงบประมาณในการดำเนินการไปให้จังหวัดอันนี้ก็เป็นการที่ค่อนข้างจะใหญ่"

(ขวัญใจ กลิ่นขจาย, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552)

"คอ.ปปช. ไม่ใช่เกิดพร้อมโครงสร้าง มันเป็นนโยบายตอนหลัง ...ตอนนั้นมันมีงานวิจัย คือ ตอนนั้นสำนักนโยบายและแผนเป็นคนทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรา 19 (10) ...มีคุณอุทิศเป็นคนทำ เขาก็จะไปวิจัย ว่า ทำยังไงประชาชนจะได้มีความรู้อะไรยังไง เพราะ ได้ทุนของมียาชาว่า เขาก็ไปทำวิจัย เขาก็พบว่าจริงๆ แล้วก็เหมือนฮ่องกง คือเราต้องให้องค์ความรู้ ในการที่จะให้เขามีส่วนร่วม ถ้าไม่ให้ความรู้เค้า เขาก็ไม่รู้ว่าจะเข้ามายังไง ไม่รู้ว่าการทุจริตคืออะไร มันก็ เริ่มต้นมาจากนี้ มันก็จะมือนุฯ วิจัยเขาก็เห็นชอบให้มีโครงการนี้ ประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ขึ้น"

(ศุภวรรณ ภิญญธรธรรมการ, สัมภาษณ์, 27 กันยายน 2552)

อนึ่ง จากหนังสือรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี คณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2547 (จำนวน 5 เล่ม) หนังสือผลงานด้าน การป้องกันการทุจริต เสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการดำเนินการให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ช่วงปีพุทธศักราช 2543-2546 คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. และแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ปรากฏรายชื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 อันเป็นผู้กำหนด นโยบายด้านการป้องกันการทุจริตในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 และ รายชื่อคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันการทุจริตด้านการรณรงค์ต่อต้าน การทุจริต ดังนี้

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2543 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (2544: 148) และรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2547 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (2548: 5) ปรากฏข้อมูลคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ดังนี้

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 มาจากการสรรหาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (บทเฉพาะกาล) และมาจากการสรรหาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกอบด้วย

(1) นายโอกาส อรุณินท์	เป็นประธานกรรมการ ป.ป.ช.
(2) พันโท กมล ประจวบเหมาะ	เป็นกรรมการ
(3) ศาสตราจารย์ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม	เป็นกรรมการ
(4) นายณัฐ ศรีวิหค	เป็นกรรมการ
(5) นายประสิทธิ์ ดำรงชัย	เป็นกรรมการ
(6) คุณหญิง ปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา	เป็นกรรมการ
(7) นางฤดี จิวลักษณ์	เป็นกรรมการ
(8) นายวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม	เป็นกรรมการ
(9) พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์	เป็นกรรมการ
(10) นายพินิต อารยะศิริ	เป็นกรรมการ
(11) พลตำรวจโท วิเชียรโชติ สุกโชติรัตน์	เป็นกรรมการ

ประธานกรรมการ ป.ป.ช. และกรรมการ ป.ป.ช. ลำดับที่ (2)-(9) เข้ารับตำแหน่งและมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2542, กรรมการ ป.ป.ช. ลำดับที่ (6) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2543, กรรมการ ป.ป.ช. ลำดับที่ (10) มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งแทนเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2544, กรรมการ ป.ป.ช. ลำดับที่ (9) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2546, กรรมการ ป.ป.ช. ลำดับที่ (11) มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งแทน เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2546 และประธานกรรมการ ป.ป.ช. และกรรมการ ป.ป.ช. ลำดับที่ (2)-(5), (7) และ (8) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2547

หนังสือสรุปผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ระหว่างเดือนเมษายน 2542-ธันวาคม 2546 (2547: 8-12) กำหนดภารกิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้านการป้องกันการทุจริต และคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับภารกิจในความรับผิดชอบตามที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเห็นชอบตามที่ประธานกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายให้รับผิดชอบตามภารกิจด้านต่าง ๆ สำหรับภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต มีดังนี้

ภารกิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้านการป้องกันการทุจริต กำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ในมาตรา 19 (8) และ (10) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

(ก) ด้านตัวระบบ มีอำนาจหน้าที่เสนอมาตรการ ความเห็น และข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงาน โครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(ข) ด้านตัวบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริตและเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

คณะกรรมการ ป.ป.ช. กับภารกิจในความรับผิดชอบตามที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเห็นชอบตามที่ประธานกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายให้รับผิดชอบตามภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต มีจำนวน 2 ท่าน ดังนี้

(ก) ศาสตราจารย์ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม รับผิดชอบการเสนอมาตรการ ความเห็น และข้อเสนอแนะในการป้องกันการทุจริต, งานด้านเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต, งานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการไต่สวนข้อเท็จจริงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย และ

(ข) นายประสิทธิ์ ดำรงชัย รับผิดชอบการตรวจสอบทรัพย์สิน และการไต่สวนข้อเท็จจริงตามมาตรา 19 (3) กับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง และการสอบสวนข้อเท็จจริงเจ้าหน้าที่ของรัฐกรณีกระทความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 รวมทั้งงานด้านการวิจัยและงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการทุจริตตามโครงการประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์

อนึ่ง ตามมาตรา 19 (12) และมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย และแต่งตั้งอนุกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงแทนก็ได้ ซึ่งคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งระหว่างเดือนเมษายน 2542- ธันวาคม 2546 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,451 คณะ เป็นอนุกรรมการในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต 10 คณะ ดูแลภารกิจด้านการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต จำนวน 3 คณะ ได้แก่

(ก) คณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ ในภารกิจของสำนักป้องกันการทุจริต 2 มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป เกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปมีความเชื่อถือในคณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช., สร้างความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และจูงใจหรือกระตุ้นเตือนให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

(ข) คณะกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต ในภารกิจของสำนักป้องกันททุจริต 2 มีอำนาจหน้าที่ในการเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต เกียรติยศและต่อต้านการทุจริตต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนทั่วไป นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมให้มีการยกย่อง เชิดชูบุคคลที่มีความประพฤติ ปฏิบัติตนชอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริตต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนทั่วไป นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา

(ค) คณะกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ ในภารกิจของ คอ.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด ประสานการดำเนินงานกับกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และแต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ในการดำเนินการตามโครงการ

ทั้งนี้ รายชื่อและอำนาจหน้าที่คณะกรรมการดังกล่าวปรากฏตามภาคผนวก ข

โดยสรุปคณะกรรมการที่อยู่ในภารกิจของสำนักป้องกันททุจริต 2 ทำหน้าที่เป็นเสมือนคณะที่ปรึกษาและกลั่นกรองให้กับคณะกรรมการ ป.ป.ช.

"อนุกรรมการที่เป็นหลักจริง ๆ ก็มี 2 ชุด คือ อนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตตามกฎหมายเลย อนุกรรมการการประชาสัมพันธ์ก็คืออนุกรรมการการมีส่วนร่วมนั่นเอง คือดำเนินการและมีมีส่วนร่วม แต่เราใช้วิชาการหรือว่าวิธีการด้านการประชาสัมพันธ์มาเป็นเครื่องมือในการทำงานของทั้ง 2 ชุดเลย จริง ๆ แล้วการที่จะเสริมสร้างค่านิยมให้ความรู้ให้ความเข้าใจผ่านสื่อผ่านอะไรต่าง ๆ เขาจึงจะมีค่านิยมและก็มามีส่วนร่วม เขาจึงจะมีทัศนคติที่เอื้ออำนวยเข้ามามีส่วนร่วม ทั้ง 2 งานนี้มันเป็นกระบวนการที่ไปด้วยกันดี พร้อม ๆ กัน และก็ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์เข้ามาเป็นเครื่องมือในการทำงานทั้งสิ้นเลย เราก็จะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ยอมรับด้านการประชาสัมพันธ์ หรือว่าในการศึกษาที่ใช้ในการเสริมสร้างค่านิยมเปลี่ยนแปลงทัศนคติเข้ามาช่วยเป็นที่ปรึกษาของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ก็จะเขียนโครงการ วิธีการ จุดประสงค์ การดำเนินงาน แต่การที่จะออกมาเป็นขั้นตอนการปฏิบัติ นั้น เราจะต้องให้อู ๆ ให้ความเห็นเสมอ เพราะว่าในมุมมองของหลาย ๆ ท่านอาจจะให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์เพื่อเสริมในส่วนของเจ้าหน้าที่เพื่อให้ทำงานได้บรรลุผลยิ่งขึ้น"

(ดวงพร รุจิเรข, สัมภาษณ์, 31 สิงหาคม 2552)

"เป็นที่ปรึกษาหลักกรองโครงการว่าเหมาะสมไหม ที่จะออกไปดำเนินการในลักษณะนี้ รูปแบบนี้ วิธีการนี้ ก็คืออนุฯ 2 คณะที่ว่า คือคณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ ซึ่งคณะนี้ก็จะมีหน้าที่ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปเกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุกรรมการและเจ้าหน้าที่ และประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความเชื่อถือในตัวคณะกรรมการ อนุกรรมการและเจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. สร้างความร่วมมือตามกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ จากประชาชนทั่วไปในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ข้อที่สี่ สุดท้ายคือจุดใจหรือกระตุ้นให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ...คณะอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งชื่อก็บอกอยู่แล้วว่าจะมาดูในงานเรื่องเสริมสร้างค่านิยม ฉะนั้น อนุกรรมการกลุ่มนี้จะเน้นกลุ่มเป้าหมายไปที่สถาบันการศึกษา เยาวชนบุคลากรทางการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ...ก็มีหน้าที่ในการเสริมสร้างค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริตในสถาบันการศึกษาในกลุ่มเยาวชนรวมทั้งบางทีก็ไปถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาด้วย"

(ขวัญใจ กลิ่นขจร, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552)

หนังสือสรุปผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ระหว่างเดือนเมษายน 2542-ธันวาคม 2546 (2547: 12) ระบุว่า นอกเหนือจากคณะอนุกรรมการด้านป้องกันการทุจริตทั้ง 3 คณะดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังปรากฏการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจในการกิจของสำนักป้องกันการทุจริต 2 ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการตัดสินการประกวดโครงการรักษาดีคุณทางเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต คณะอนุกรรมการพิจารณาคัดเลือกกัลยาณมิตร ป.ป.ช. ระดับจังหวัด คณะอนุกรรมการตัดสินการประกวดการพูด คณะอนุกรรมการพิจารณาคัดเลือกผลงานดีเด่นทางด้านป้องกันการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ประเภทละครโทรทัศน์และภาพยนตร์โฆษณาทางสื่อโทรทัศน์) คณะอนุกรรมการตัดสินการประกวดคำขวัญ คณะอนุกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดภาพโปสเตอร์ คณะอนุกรรมการพิจารณาตัดสินการประกวดนิทานสอนใจวัยอนุบาล และคณะอนุกรรมการประกวดการแต่งเพลง สำนักงาน ป.ป.ช.

"คือในอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการถ้าพิจารณาแล้วว่าโครงการกิจกรรมใด ตามแผนปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์หรือด้านเสริมสร้างค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริตมันเป็นโครงการที่ค่อนข้างมีรายละเอียดปลีกย่อยการดำเนินการมาก อนุกรรมการทั้ง 2 คณะ ก็สามารถที่จะนำเสนอคณะกรรมการเพื่อขอแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ เราเรียกเป็นอนุกรรมการเฉพาะกิจเฉพาะโครงการ อย่างเช่น คณะอนุกรรมการตัดสินการประกวดการพูด คณะอนุกรรมการประกวดโครงการรักษาดีคุณทางเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต หรือว่าประกวดอะไรก็สามารถเสนอให้กรรมการแต่งตั้งเป็นคณะอนุกรรมการย่อย ซึ่งคณะอนุกรรมการตรงนี้จะปฏิบัติหน้าที่เฉพาะกิจ สมมุติว่าพอโครงการนั้นตัดสินแล้วว่าได้รางวัลที่ 1 รางวัลที่ 2 และรางวัลที่ 3 ก็เป็นอันว่าหมดหน้าที่ พอปีใหม่ก็จะตั้งใหม่เป็นอนุกรรมการประจำปีไป"

(ขวัญใจ กลิ่นขจร, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552)

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง การกำหนดตำแหน่ง และการคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช. พ.ศ. 2550 ลงวันที่ 12 เมษายน 2550 ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2550 และหนังสือเวียนของสำนักงาน ก.พ. ที่เกี่ยวข้อง, เอกสารเย็บเล่ม (2550: 12) ปราบกฏกรอบอัตรากำลัง สำนักงาน ป.ป.ช. ในส่วนของสำนัก ป้องกันการทุจริต 2 ดังนี้

สำนักป้องกันการทุจริต 2 ประกอบด้วยอัตรากำลัง 25 อัตรา ประกอบด้วย

(1) นักบริหาร 9	จำนวน	1	อัตรา
(2) กลุ่มปฏิบัติการ			
(2.1) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 6/7/8/9	จำนวน	15	อัตรา
(2.2) เจ้าหน้าที่โสต-ศิลป์ 2-4/5/6	จำนวน	2	อัตรา
(3) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป			
(3.1) เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6	จำนวน	1	อัตรา
(3.2) เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 3/5/6	จำนวน	1	อัตรา
(3.3) พนักงานธุรการ 2-4/5	จำนวน	5	อัตรา

ทั้งนี้ ไม่ปรากฏอัตรากำลังของ ศอ.ปปช. ในกรอบอัตรากำลัง สำนักงาน ป.ป.ช.

"ตอนหลังเพื่อที่จะให้โครงการนี้ดำเนินไปได้ด้วยดีเค้าก็ตั้งศูนย์ ศอ.ปปช. ขึ้นมาเป็นหน่วยงาน ซึ่งขึ้นตรงต่อเลขาธิการแล้วก็มี รองเป็นผู้อำนวยการศูนย์ เราก็จะเอาเจ้าหน้าที่ของ สนผ. นี้แหละส่วน หนึ่ง 2-3 คนมาทำงานมาในการช่วยราชการไม่มีตำแหน่งบรรจุ ...การบริหารงานก็คือเค้าจะมี 4-5 คน มาช่วยงานแล้วมันก็มี ผอ.ศูนย์ แล้วก็จะมีผู้ช่วย ผู้ช่วยนี่ก็คือ ซี 8 ซี 9 แลวนี่แหละก็แล้วแต่ว่า เค้าจะตั้งใครเค้าก็มีเจ้าหน้าที่ มีธุรการคนหนึ่ง มีเจ้าหน้าที่ระดับอย่าง ซี 5 ซี 6 ซี 7 อะไรตรงนี้เป็น ผู้ปฏิบัติงาน ...แล้วจะแต่งตั้งผู้บริหารมาเป็นผอ. ศูนย์ก็มีผู้ช่วยก็อาจจะ ซี 6 ซี 7 สมัยนั้นอะ ....ขึ้น ตรงกับเลขฯ แต่มอบหมายให้รองฯ มาทำหน้าที่"

(ศุภวรรณ ภิญโญธรรมกร, สัมภาษณ์, 27 กันยายน 2552)

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล สรุปได้ว่า ศอ.ปปช. ไม่มีอัตรากำลังตามโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. บุคลากรเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานใน ศอ.ปปช. เป็นข้าราชการที่ได้รับคำสั่งให้ช่วยราชการอีกหน้าที่ หนึ่งที่ ศอ.ปปช. ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการสังกัดสำนักนโยบายและแผน และมีผู้บริหารในตำแหน่ง ผู้อำนวยการ ศอ.ปปช. มาจากการแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูงของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้ดำรงตำแหน่ง อีกหน้าที่หนึ่ง

1.3 แนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

สำหรับแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 วิเคราะห์สรุปจากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2545, รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2546 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และผลงานด้านการป้องกันการทุจริต เสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ช่วงปีพุทธศักราช 2543-2546 รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลในการทบทวนและยืนยันความถูกต้องของข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 มีแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตหลัก จำนวน 3 แนวทาง ดังนี้

(1) บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หมวด 2 วรรค (10)

(2) แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550)

(3) แผนงานหลัก

(1) บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หมวด 2 วรรค (10)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องและประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2546: 9) ปรากฏบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หมวด 2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ วรรค (10) ดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริตและเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

"มันน่าจะถือภารกิจมาเป็นตัวตั้งมากกว่านโยบาย นโยบายคือให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ...กฎหมายมาตรา 19 (10) ที่ว่าดำเนินการเสริมสร้างกับดำเนินการให้มีส่วนร่วม ถือว่าเป็นนโยบายด้านกฎหมายที่ชัดเจนให้งานนี้ตอบสนองต่อภารกิจ มาตรา 19 (10) ถ้าโยงในลักษณะนี้มันก็จะเข้าได้มากกว่า แต่ถ้านโยบายบางที่ท่านก็ไม่ได้ให้มา ...คือนโยบายผ่าน มาตรา 19 (10) ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ"

(ดวงพร รุจิเรข, สัมภาษณ์, 31 สิงหาคม 2552)

(2) แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550)

แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2545 ตามรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ พร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2545 (2546: 85-86) ระบุว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเห็นชอบให้สำนักงาน ป.ป.ช. จัดทำแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการทำงานในช่วงปี พ.ศ. 2546-2550 โดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นภาพความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ช. และนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ มีกระบวนการรวบรวมความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากบุคคลภายนอกทุกภาคส่วน ผู้บริหาร และข้าราชการในสำนักงาน ป.ป.ช. วิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรค สภาวะแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร นำซึ่งการสังเคราะห์เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่เป็นเครื่องมือช่วยชี้้นำให้การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพของสำนักงาน ป.ป.ช. ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2550

แผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้ ประกอบไปด้วย 6 ยุทธศาสตร์ แบ่งเป็น 13 แผนงาน 45 โครงการ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของแผน รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ค

ทั้งนี้ จากการศึกษาแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารดังกล่าว พบว่าแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550) เป็นกรอบนโยบายหลักของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ครอบคลุมภารกิจทั้งหมดของสำนักงาน ป.ป.ช. อันได้แก่ การกิจด้านการป้องกันการทุจริต การกิจด้านการปราบปรามการทุจริต การกิจด้านการตรวจสอบทรัพย์สิน และการกิจด้านการบริหารจัดการองค์กร

สำหรับยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการกิจด้านการป้องกันการทุจริต ปรากฏในยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริต และยุทธศาสตร์ที่ 6 เป็นแกนนำปลูกจิตสำนึก รวมทั้งสิ้น จำนวน 2 ยุทธศาสตร์จากทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาเครือข่ายพลังป้องกันและปราบปรามการทุจริต

แผนงาน : สร้างและประสานสื่อประชาสัมพันธ์เชิงรุก มีโครงการที่ได้รับอนุมัติดำเนินการ 1 โครงการ คือ โครงการผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ของสำนักงาน ป.ป.ช.

แผนงาน : สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีโครงการที่ได้รับอนุมัติดำเนินการ 3 โครงการ คือ

1. โครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์
2. โครงการเสริมสร้างจริยธรรม คุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ต่อต้านการทุจริตในสถานศึกษา
3. โครงการประสานความร่วมมือสถาบันการเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบทรัพย์สิน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : เป็นแกนนำปลูกจิตสำนึก

แผนงาน : สร้างตัวแทนผู้นำจริยธรรมท้องถิ่น มีโครงการที่ได้รับอนุมัติดำเนินการ 1 โครงการ คือ โครงการกัลยาณมิตร ป.ป.ช.

(3) แผนงานหลัก

สำหรับแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ชัดเจนมากที่สุดในการกิจด้านการป้องกันการทุจริต คือ แผนงานหลัก ซึ่งมาจากการศึกษาวิเคราะห์และสรุปเป็นแนวทางเฉพาะสำหรับภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต ในส่วนของการประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งนี้ แผนงานหลักดังกล่าวถูกกำหนดในช่วงที่ยังไม่มีการก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. โดยบุคลากรฝ่ายวิจัยและวางแผนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือ สำนักงาน ป.ป.ป.

"เรามีแผนหลักในการทำงานประชาสัมพันธ์โดยท่านปวีณ ณ นคร ท่านเป็นกรรมการ ป.ป.ป. ท่านหนึ่งแล้วก็ตามมาเป็นประธานอนุประชาสัมพันธ์ ท่านก็เอาทีมงานมาเป็นอนุกรรมการ หลายท่านมานั่งเขียนแผนประชาสัมพันธ์ของ ป.ป.ช. ว่าในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดังนั้นเราจะต้องยอมรับก่อนว่าลำพัง ป.ป.ช. เพียงหน่วยงานเดียวคงไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่ใหญ่โตของประเทศชาติได้ สารสำคัญคือเราจะต้องได้รับความร่วมมือจากคนทุกคนในสังคม ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของ ป.ป.ช. แต่เพียงฝ่ายเดียวหรือ ป.ป.ช. ขณะนั้นท่านก็เลยมานั่งคุยกันว่า แผนประชาสัมพันธ์เราก็จะกำหนดกลุ่มเป้าหมายมาเป็น (1) เจ้าหน้าที่ของรัฐรวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (2) นักเรียน นิสิต นักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และ (3) ประชาชนทั่วไปและสื่อมวลชน เพราะว่าการป้องกันการทุจริตนั้น เราต้องถือว่ากลุ่มเป้าหมายคือคนทั้งสังคม ไม่ใช่ผู้ทุจริต หรือผู้ไม่ซื่อสัตย์ ทุกคนในสังคมเป็นองค์ประกอบที่จะหล่อหลอมให้สังคมมีทัศนคติที่เอื้ออำนวยต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น ในงานปราบปรามผู้ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายคือผู้ที่ถูกร้องเรียน สำหรับงานตรวจสอบทรัพย์สินกลุ่มเป้าหมายก็คือผู้ที่กฎหมายกำหนด แต่งานป้องกันนั้น ทั้งสังคมวัตถุประสงค์ คือ (1) จะต้องให้ความรู้ความเข้าใจ ให้ความเชื่อมั่นศรัทธาต่อกลุ่มเป้าหมายทั้งสังคมว่าเราเป็นองค์กรที่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้ เชื่อมมั่นด้านบุคลากร เรามีบุคลากรที่ได้รับการโปรดเกล้าจากบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริตมาเป็นกรรมการ เรามีกฎหมายที่เป็นเครื่องมือ เรามีวิธีการดำเนินงานที่เฉียบขาดเข้มแข็งเป็นธรรมที่จะเข้ามาแก้ไข เราจะต้องให้สังคมไว้วางใจเรา และก็ใช้บริการของเราคือใช้เราเป็นเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อสร้างความเสมอภาค สร้างความเป็นธรรมให้เจ้าของประเทศคือประชาชน (2) คือเราจะต้องหามิตร จะต้องสร้างให้ทุกคนมาเป็นมิตรกับเรามาเป็นแนวร่วมที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนไปสู่ทิศทางที่สนับสนุนภารกิจของเรา และจุดสุดท้ายคือจะต้องสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายทั้งสังคม เราจะต้องให้ความรู้ว่าการทุจริตมันมีผลดีผลเสียต่อชีวิตเรา ต่อประเทศชาติอย่างไร เราจะต้องให้เขาความรู้ว่าถ้าทุกคนมีความซื่อสัตย์แล้วเราได้อะไร เราจะต้องจงใจให้เขาตระหนักถึงพิษภัยว่า ถ้าทุกคนทุจริตหรือประเทศชาติมีการทุจริตคอร์รัปชันแล้วจะเกิดอะไรขึ้น เราจะต้องจงใจโน้มน้าวให้เขามีทัศนคติและเห็นถึงความจำเป็นของการที่วันนี้เราจะต้องลุกขึ้นมาป้องกันการทุจริตเพื่อที่จะขจัดภัยสังคมที่ร้ายแรงเหล่านี้ออกไปให้ได้ว่านั่นหมายถึงมันกระทบต่อความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของเรา พอเราสามารถที่จะจงใจให้เขาเห็นความสำคัญเห็นความจำเป็น เราก็ขอให้เขาเข้าร่วมกิจกรรมกับเรา หรือให้เขาไปจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงาน องค์กร กลุ่มประชาชน เราให้เขาเป็นเจ้าของ ให้เขาได้สัมผัสตรงนั้นเขาก็จะมีความหวังแทนในสิทธิในความเป็นธรรมที่เขาจะได้รับจากสังคมใน

การให้บริการของรัฐที่รัฐให้กับเขา ในเมื่อเขาเป็นเจ้าของแล้ว เขาก็จะเข้ามาพัฒนา ปรับปรุง และดำรงให้อยู่ยั่งยืนต่อไปอย่างนี้เป็นขั้นตอนการสร้างจิตสำนึก กลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์อย่าง ที่เรียนให้ทราบ ต้องสร้างศรัทธามาปลูกจิตสำนึกตรงนี้มาเป็นกลยุทธ์เลย สื่อทุกรูปแบบที่อยู่ใน แวดวงการประชาสัมพันธ์ทั้งสื่อบุคคลจะในรูปแบบใดก็ตาม สื่อสิ่งพิมพ์ทุกรูปแบบ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทุกรูปแบบ เรามากำหนดในแผนหลัก การดำเนินการเราก็จะดำเนินการให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ในแต่ละกลุ่มเป้าหมายในแต่ละวัตถุประสงค์และในแต่ละสื่อว่าการใช้สื่อการใช้กลุ่มเป้าหมายการใช้ วัตถุประสงค์ใดสอดคล้องกัน ในเวลาใดเราต้องทำอะไรก่อนอันนี้ก็ต้องสัมพันธ์กันอันนี้เป็น แผนหลักซึ่งจะแตกย่อยออกมามากมายว่าเอกสารนั้นมีอะไรบ้าง สื่อกิจกรรม สื่อบุคคลนั้นมีอะไรบ้าง สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีอะไรบ้าง กิจกรรมพิเศษมีอะไรบ้างเป็นแผนปรับในการประชาสัมพันธ์ จาก แผนหลักเราก็ยึดเป็นแนวทางไปสู่แผนปฏิบัติงานประจำปี โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี เราจะมีบางส่วนที่เราสำรวจทัศนคติของสังคมที่มีต่อองค์กรของเราเพื่อที่จะดูจุดอ่อนจุดแข็งว่า ในการประชาสัมพันธ์นั้นเราควรจะเริ่มต้นหรือจะไปเน้นตรงจุดไหนแล้วก็มากำหนดเป็นแผนปฏิบัติงาน ประจำปีในแต่ละกลุ่มเป้าหมายนั้น สอดคล้องกับในแต่ละกลุ่มเป้าหมายโดยที่มีจุดขายอยู่ 2 จุด ด้วยกัน หนึ่ง การเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมกับดำเนินการให้เข้ามามีส่วนร่วม มี 2 อย่างด้วยกัน เราจะขายใครวิธีการก็ต้องแตกต่างกันแน่นอน อันนี้เราก็ดึงมาเป็นแผนปฏิบัติงานประจำปีในช่วงที่ ก่อนที่เราจะทำการยุทธศาสตร์สำนักงาน เราก็จะมีโครงการที่ดำเนินงานต่อเนื่อง แล้วเกิดได้ผลโครงการ ที่เป็นนโยบายของคณะกรรมการหรืออนุกรรมการ เราก็จะทำโครงการในลักษณะนี้มาตลอด มาถึง ปัจจุบัน..."

(ดวงพร รุจิเรข, สัมภาษณ์, 31 สิงหาคม 2552)

เอกสารผลงานด้านการป้องกันการทุจริต เสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ช่วงปีพุทธศักราช 2543-2546 (2549: 3-4) ระบุว่า แผนงานหลักมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชน ทั่วไป มีความรู้ ความเข้าใจ เชื่อมั่น และเชื่อถือในคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะอนุกรรมการ เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. และกฎหมาย อีกทั้งสร้างความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมใน การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยเน้นกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

1. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ
2. นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา
3. ประชาชนทั่วไป ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาชน และสื่อมวลชน

ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้กำหนดกลยุทธ์แผนหลัก คือ การสร้างศรัทธา **สามิตร ปลูกจิตสำนึก** ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนงาน ปรากฏรายละเอียดในภาคผนวก ง

อนึ่ง แผนงานหลักจะเป็นกรอบการทำงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ผ่านรูปแบบของแผน การปฏิบัติงานในแต่ละปี โดยจะกำหนดกิจกรรม/โครงการ ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและการใช้ สื่อต่าง ๆ ในช่วงระยะเวลาและสถานการณ์ที่เหมาะสม ที่กำหนดในแผนงานหลัก

2. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2

การรายงานการบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารเป็นหลัก ได้แก่ รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2547 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำปี 2548 ผลงานด้านการป้องกันการทุจริต (สำนักป้องกันการทุจริต 2) ช่วงปีพุทธศักราช 2547-2549, คำสั่งสำนักงาน ป.ป.ช. และเอกสารเย็บเล่มที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลเสริมในประเด็นที่ไม่พบในแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ทั้งเป็นการเพิ่มเติมรายละเอียดและหรือยืนยันข้อเท็จจริงในรายละเอียด ทั้งนี้ แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษารายงานการบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ประกอบด้วย กลุ่มผู้ปฏิบัติที่เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. ในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน 11 คน และกลุ่มผู้กำหนดนโยบายที่เป็นผู้บริหารและกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน 4 คน ผลการศึกษารายงานการบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 มีดังนี้

2.1 ระยะเวลา : ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2547-30 พฤษภาคม 2548

2.2 รูปแบบการบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริต

รูปแบบการบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ยังคงใช้โครงสร้างการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. เดิม กล่าวคือ ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดดังกล่าว ยังไม่มีการปรับโครงสร้างอย่างไรก็ตาม พบว่าปรากฏแนวคิดในการปรับโครงสร้างการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. ในการแถลงนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 และการกล่าวปราศรัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อบุคลากรเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งนี้ เพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างความสอดคล้องระหว่างนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขณะนั้น กับโครงสร้างการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. แต่ทว่า ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดดังกล่าวสั้น เนื่องจากผลของการพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดดังกล่าว ส่งผลให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง แนวคิดดังกล่าวจึงถูกพักไว้ส่งผลให้โครงสร้างการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. ที่บังคับใช้ตั้งแต่ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดแรก มีผลบังคับใช้นับถึงช่วงระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 จากโครงสร้างดังกล่าว ปรากฏหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลภารกิจด้านการณรงค์ต่อต้านการทุจริต 2 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักป้องกันการทุจริต 2 และศอ.ปปช. อ้างอิงข้อมูลตามเนื้อหาแหล่งข้อมูล ดังนี้

หนังสือรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ปี พ.ศ. 2547 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2548: 5-6) และเอกสารคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปราบปรามรายชื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 อันเป็นผู้กำหนดนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ดังนี้

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 มาจากการสรรหาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกอบด้วย

(1) พลตำรวจเอก วุฑฒิชัย ศรีรัตนวุฑฒิ	เป็นประธานกรรมการ ป.ป.ช.
(2) นายชิตชัย พานิชพัฒน์	เป็นกรรมการ
(3) นายเชาว์ อรรถมานะ	เป็นกรรมการ
(4) นายประดิษฐ์ ทรงฤกษ์	เป็นกรรมการ
(5) นายพินิต อารยะศิริ	เป็นกรรมการ
(6) นายยงยุทธ กบิลกาญจน์	เป็นกรรมการ
(7) นายวิเชียร วิริยะประสิทธิ์	เป็นกรรมการ
(8) พลตำรวจโท วิเชียรโชติ สุกโชติรัตน์	เป็นกรรมการ
(9) นายวิสุทธิ โปธิแทน	เป็นกรรมการ

ประธานกรรมการ ป.ป.ช. และกรรมการ ป.ป.ช. ลำดับที่ (2)-(4), (6), (7) และ (9) เข้ารับตำแหน่งและมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2547, กรรมการ ป.ป.ช. ลำดับที่ (5) และ (8) มาจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 และยังคงอยู่ในตำแหน่งตามวาระ ซึ่งกรรมการ ป.ป.ช. ลำดับที่ (5) เข้ารับตำแหน่งและมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2544 และกรรมการ ป.ป.ช. ลำดับที่ (8) เข้ารับตำแหน่งและมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2546, กรรมการ ป.ป.ช. ลำดับที่ (5) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2548 และประธานกรรมการ ป.ป.ช. และกรรมการ ป.ป.ช. ลำดับที่ (2)-(4), (6)-(8) และ (9) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2548

อนึ่ง ที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 มีมติเห็นชอบตามที่ประธานกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายให้ พลตำรวจโท วิเชียรโชติ สุกโชติรัตน์ กรรมการ ป.ป.ช. รับผิดชอบภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต งานประชาสัมพันธ์ และงานเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และมอบหมายให้ นายเชาว์ อรรถมานะ กรรมการ ป.ป.ช. รับผิดชอบหลักในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต งาน ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการทุจริตตามโครงการประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์ โดยให้ นายยงยุทธ กบิลกาญจน์ กรรมการ ป.ป.ช. และพลตำรวจโท วิเชียรโชติ สุกโชติรัตน์ กรรมการ ป.ป.ช. ร่วมรับผิดชอบด้วย

"สมัยผมอยู่ในตำแหน่งที่เป็นกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ตอนนั้นเราได้เลือกกันเองในบรรดา คณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ท่านประธานวุฒิสภายเป็น ประธานกรรมการ ป.ป.ช. เสนอต่อวุฒิสภา ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา และหลังจากนั้นที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้แบ่งงานกันในคณะ โดยให้ผม ดูแลงานด้านการประชาสัมพันธ์ งานเสริมสร้าง รวมถึงเป็นโฆษกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย... สำหรับ งาน คอ. ที่เป็นงานเครือข่ายก็ให้ท่านเขวาร์เป็นคนดูแล แต่ก็มีผมและท่านยงยุทธช่วยดูแล..."

(วิเชียรโชติ สุกโชติรัตน์, สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2552)

อนึ่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 19 (12) และมาตรา 45 ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการแต่งตั้งบุคคลหรือ คณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งโดย คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องพ้นจากตำแหน่งพร้อมการพ้นตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งผลให้ คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต ทั้ง 3 คณะ ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 พ้นจากตำแหน่งตามการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

"พ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 19 (12) และมาตรา 45 ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องพ้นจากตำแหน่ง พร้อมการพ้นตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งผลให้คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต ทั้ง 3 คณะ ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 พ้นจากตำแหน่งตามการพ้นจาก ตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1"

(ธิตี เมฆวนิชย์, สัมภาษณ์, 10 สิงหาคม 2552)

"ก็หมดวาระไปพร้อมกับคณะกรรมการ คือเนื่องจากอนุกรรมการได้รับการแต่งตั้งโดย คณะกรรมการ เมื่อคณะกรรมการหมดท่านก็ถือเป็นการสิ้นสุดการดำรงตำแหน่งด้วยเหมือนกัน"

(ขวัญใจ กลิ่นขจาย, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552)

สำหรับอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต ปรากฏตามแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารเพียง 2 คณะ ซึ่งเป็นอนุกรรมการในภารกิจของ คอ.ปปช. ได้แก่

(ก) คณะอนุกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้มีการดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริตและเสริมสร้าง ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตแก่ผู้บริหาร สมาชิกสภา ข้าราชการ พนักงานในองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปราม การทุจริตตามโครงการ ประสานการดำเนินงานกับกระทรวง กรม หรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและ เอกชนที่เกี่ยวข้อง พิจารณาเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อช่วย ในการปฏิบัติงานต่อคณะอนุกรรมการบริหารโครงการฯ และแต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อ ปฏิบัติงานตามโครงการ

(ข) คณะกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ในสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้มีการดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริตและเสริมสร้างค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตแก่ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นิสิต นักศึกษา รวมทั้งดำเนินการให้เยาวชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามโครงการ, ประสานการดำเนินงานกับกระทรวง กรม หรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง พิจารณาเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการบริหารโครงการฯ และแต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานตามโครงการ

ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับคณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ปรากฏตามภาคผนวก จ

ด้านอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต ในภารกิจของสำนักป้องกันการทุจริต 2 ที่เคยปรากฏในช่วงของการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดแรกนั้น พบว่าไม่ปรากฏในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 เนื่องจากกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ได้รับมอบหมายจากประธานกรรมการ ป.ป.ช. ให้ดูแลรับผิดชอบในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต ส่วนของสำนักป้องกันการทุจริต 2 (พลตำรวจโท วิเชียรโชติ สุกโชติรัตน์) ต้องการศึกษา ทบทวน และปรับโครงสร้างนโยบายการบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต โดยให้โอกาสผู้บริหารในส่วนที่เกี่ยวข้องและบุคลากรเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักป้องกันการทุจริต 2 ทบทวนและเสนอแนวทางการดำเนินงานใหม่ที่มีประสิทธิภาพ จึงชะลอการแต่งตั้งอนุกรรมการในภารกิจของสำนักป้องกันการทุจริต 2 สำหรับโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการ แล้ว ให้ดำเนินการต่อไปจนเสร็จ แต่ด้วยผลของการดำเนินคดีอาญาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ทำให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดดังกล่าวมีวาระการดำรงตำแหน่งเพียง 1 ปี 2 เดือน ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเจ้าหน้าที่และการแต่งตั้งอนุกรรมการในภารกิจของสำนักป้องกันการทุจริต 2

"ตอนนั้น... ผมให้ป้อม 2 หยดทุกอย่าง อนุประชาสัมพันธ์กับอนุเสริมสร้างผมก็ยังไม่แต่งตั้ง ผมอยากให้ตัว ผอ.กับเจ้าหน้าที่ไปทบทวนกิจกรรมโครงการที่เคยทำว่าได้ผลมากน้อยแค่ไหน ผมเรียกมารับนโยบาย ให้เขาคิดกันนอกกรอบ แล้วกลับมาเสนอผมใหม่ แต่ ผอ.เขาก็เหมือนไม่เข้าใจที่ผมพูดไป ผมเลยหยุดชะงักไประยะหนึ่ง นานพอสมควร ...โครงการที่ผ่านมาที่เขาได้รับอนุมัติให้ทำตามแผนผมก็ให้เขาทำต่อให้เสร็จ จะได้ไม่ต้องมาปรับงบประมาณ ปรับรูปแบบอะไรมากมาย แต่ส่วนตัวผมก็ไม่เห็นด้วยนะ กับการไปสัมมนาที่ครู อาจารย์ ไปเสียค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหาร ให้เขามาตั้งฟังบรรยายในห้องแอร์ โรงแรมหรู จัดอาหารแพง ๆ ให้กิน แต่ไม่มีผลอะไรดี ๆ เกิดขึ้น มันสูญเปล่า ผมเห็นทำกันมาอย่างนี้เป็นสิบ ๆ ปี ไม่เห็นมีอะไรดีขึ้น ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนโกงอย่างข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เรากลับไม่ไปทำอะไรกับเขาเลย แล้วอย่างนี้มันจะมีผลอะไร ป้องกันการทุจริตมันต้องป้องกันให้ตรงจุด ผิดเป้าผิดจุดมันก็ไม่มีความหมาย"

(วิเชียรโชติ สุกโชติรัตน์, สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2552)

ทั้งนี้ ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลพบเพิ่มเติมว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 มีแนวทางในการแต่งตั้งอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต โดยให้ยุบรวมเป็นคณะเดียว ไม่แยกเป็น 2 คณะตามรูปแบบที่ปรากฏในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

"...แต่มีแนวนโยบายที่กำลังจะเปลี่ยนว่าอยากจะยุบรวมกัน ว่าอนุกรรมการเสริมสร้างฯ กับประชาสัมพันธ์ไม่ควรจะแยกกัน และก็อาจจะเปลี่ยนชุดใหม่ทั้งชุดลงมา แต่ก็ยังไม่ทันได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น"

(ขวัญใจ กลิ่นขาย, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552)

จากแหล่งข้อมูลอ้างอิงประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการเปลี่ยนแปลงกรอบอัตรากำลังของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 จึงปรากฏข้อเท็จจริงได้ว่าช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ใช้กรอบอัตรารวมเช่นเดียวกับช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

1.3 แนวทางการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริต

สำหรับแนวทางการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 นั้น พบว่าแนวทางการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตที่ปรากฏเป็นกรอบการดำเนินงานเดิมที่มีอยู่ ได้แก่ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หมวด 2 วรรค (10) แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550) และแผนงานหลัก

โดยบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หมวด 2 วรรค (10) เป็นกรอบโดยกว้างของอำนาจหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามกฎหมาย สำหรับแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550) พบว่ามีห่วงการบังคับใช้ที่คาบเกี่ยวถึงช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 สำหรับแผนงานหลักนั้น ไม่มีการกำหนดขอบเขตระยะเวลาในการบังคับใช้ที่ชัดเจน จึงสรุปได้ว่าแนวทางการสื่อสารณรงค์ในช่วงนั้นใช้กรอบเดิมที่กำหนดโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

นอกจากนี้ รายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำปี พ.ศ. 2548 (2549: 50) กล่าวถึงการทบทวนแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2546-2550 ว่าสำนักงาน ป.ป.ช. ได้จัดโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนงาน/โครงการ ตามแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ 29 เมษายน-1 พฤษภาคม 2548 ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งนี้ เพื่อทบทวนและกำหนดแนวทางแผนงาน/โครงการของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ภายใต้กรอบวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงาน ป.ป.ช. (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2546-2550

อนึ่ง ผลที่ได้รับจากการประชุมดังกล่าว ทำให้ผู้บริหารทุกระดับและเจ้าหน้าที่ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการทบทวนและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การกำหนดแผนงานให้สอดคล้องกับหลักการ โดยได้กำหนดโครงการ/กิจกรรมแยกตามภารกิจของสำนักงาน ป.ป.ช. ได้แก่ ด้านการป้องกันการทุจริต ด้านปราบปรามการทุจริต ด้านตรวจสอบทรัพย์สิน และด้านบริหารจัดการองค์กร นอกจากนี้ข้อมูลดังกล่าวยังได้นำมาใช้ในการจัดทำแผนงาน/โครงการของแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549

"ตอนนั้นนโยบายป้องกันการทุจริตผมยังไม่ชัดเจน สิ่งที่คุณกรรมการชุดของเราต้องการเน้นหนักคือเรื่องการปราบปราม เราต้องสะสางคดีที่ค้างเติ่ง และปรับโครงสร้างของสำนักงานให้เหมาะสม เราคิดการทำงานอย่างเป็นระบบ แรก ๆ อาจจะเป็นเรื่องงานปราบ หลังจากนั้นเราจะมาปูพื้นงานป้องกันให้เข้มแข็ง เราคิดทำแผนยุทธศาสตร์ที่จะเป็นกรอบให้สำนักงานเดินตาม เรามีการประชุมหาข้อตกลงร่วมระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ และองค์กรอิสระอื่น ๆ พวกนี้มันจะเดินเป็น step"

(วิเชียรโชติ สุกโชติรัตน์, สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2552)

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2547 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (2548: 135-136) ปรากฏข้อมูลสนับสนุนการให้ข้อมูลข้างต้นว่า ตั้งแต่มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาเป็นระยะเวลา 5 ปี ยังไม่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและสภาพแวดล้อมสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติให้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการปรับปรุงโครงสร้างและการบริหารองค์การตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 151/2547 โดยคณะอนุกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) พิจารณาศึกษา วิเคราะห์ ทบทวนการปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงาน ป.ป.ช.
- (2) พิจารณาศึกษา วิเคราะห์และวางระบบบริหารงานบุคคลให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- (3) พิจารณาศึกษา วิเคราะห์ วางกรอบนโยบาย แนวทางการสรรหาวัสดุครุภัณฑ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ตลอดจนพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้เอื้อต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นองค์กรสมัยใหม่
- (4) พัฒนาปรับปรุง แก้ไข กฎ ระเบียบ ด้านการบริหารงานบุคคลและสวัสดิการค่าตอบแทนให้เอื้อต่อการสรรหาและพัฒนากำลังคน

นอกจากนี้ แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร พบการกล่าวถึงนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 คือ นโยบายของท่านประธานกรรมการ ป.ป.ช. (วุฒิชัย ศรีรัตนวุฒิน) แก่ข้าราชการ ลูกจ้างสำนักงาน ป.ป.ช. เนื่องในโอกาสเข้ารับตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. วันที่ 7 เมษายน 2547 ณ ห้องประชุมใหญ่ อาคาร 2 สำนักงาน ป.ป.ช., เอกสารเย็บเล่ม (2547) ปรากฏรายละเอียดสนับสนุนการให้ข้อมูลข้างต้นในประเด็นนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ที่เน้นด้านการปราบปรามการทุจริตมากกว่าการป้องกันการทุจริตในระยะเริ่มแรกการรับตำแหน่ง เนื้อหากล่าวถึงเรื่องด่วนที่ควรต้องเร่งดำเนินการ ได้แก่

1. การปรับปรุงบรรยากาศสภาพแวดล้อมการทำงาน
  2. การส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าและการปรับปรุงสวัสดิการ ค่าตอบแทนของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน ป.ป.ช.
  3. การจัดหาอาคารสถานที่ทำงานของสำนักงาน ป.ป.ช.
  4. การเพิ่มอัตราค่าจ้างให้สอดคล้องกับปริมาณงาน
  5. การเปิดโอกาสให้ข้าราชการมีโอกาสเข้าปรึกษาหารือกับคณะกรรมการ
  6. การสร้างความสามัคคีในองค์กร และ
  7. การรักษาความลับทางราชการ
- ทั้งนี้ ไม่ปรากฏและหรือการกล่าวถึงนโยบายด้านการป้องกันการทุจริต รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก จ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการแถลงนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ดังกล่าว จะไม่ปรากฏการกล่าวถึงนโยบายด้านการป้องกันการทุจริต แต่ในทางปฏิบัติในระยะต่อมา พบแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลและแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารที่เชื่อมโยงถึงความพยายามในการวางแนวทางการสื่อสารรณรงค์ป้องกันการทุจริตในเชิงนโยบาย ดังนี้

"ช่วงกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 เริ่มมีการวางนโยบายป้องกันการทุจริต โดยเริ่มจากการประสานความร่วมมือจากฝ่ายบริหาร, นิติบัญญัติ, ตุลาการ, องค์กรศาล และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีการจัดการประชุมกำหนดข้อตกลงร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทางคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มอบหมายให้ ศอ.ปปช. เป็นผู้บริหารโครงการประชุมเพื่อกำหนดข้อตกลงร่วมฯ จัดที่ UN รูปแบบเป็นการแสดงปาฐกถาพิเศษโดยประธานกรรมการ ป.ป.ช. ท่านวุฒิชัย และนายกรัฐมนตรี ท่านทักษิณ แล้วก็มีกรอภิปรายแนวทางการดำเนินงานตามข้อตกลงร่วมฯ ท่านวิเชียรโชติเป็น conductor งานนี้จัดวันที่ 30 กันยายน 47 เป้าหมายของการจัดงานนั้น เพราะต้องการให้องค์กรต่าง ๆ ที่เข้าร่วมประชุมนำผลการประชุมกลับไปกำหนดยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของแต่ละองค์กร แล้วนำยุทธศาสตร์ของแต่ละองค์กรมาบูรณาการร่วมกัน เป็นการรณรงค์เชิงนโยบาย

(ภาส ภาสัทธา, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2552)

"ผลจากการประชุมเพื่อกำหนดข้อตกลงร่วมฯ ทางรัฐบาลตอนนั้นได้มีมติคณะรัฐมนตรี อนุมัติแผนปฏิบัติการเบื้องต้นในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในวงราชการ เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 47 เป็นการขานรับข้อตกลงร่วมที่เกิดขึ้นหลังการประชุมข้างต้น ส่วนของสำนักงาน ป.ป.ช. เองก็ได้เริ่มกำหนดแนวทางและกรอบการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ทั้งในเรื่องการวางนโยบาย, กำหนดยุทธศาสตร์ และการกำหนดแผนปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับมาตรการที่ได้จากข้อตกลง มีการพูดถึงการตั้งมูลนิธิเพื่อดำเนินการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตด้วย"

(ศุภวรรณ ภิญญูธรรมากร, สัมภาษณ์, 27 กันยายน 2552)

มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในวงราชการ, เอกสารเย็บเล่ม (2547) ระบุ มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในเนื้อหาของวิธีการ ผู้รับผิดชอบโครงการ และ ระยะเวลาประเมินผลมาตรการและวิธีการต่าง ๆ โดยมีหน่วยงานและบุคคลที่ถูกกำหนดให้รับผิดชอบ ดำเนินการ อาทิ รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม ข้าราชการการเมือง สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวง วัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงาน ปปง. กระทรวงการคลัง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการปรับปรุงกฎหมายเพื่อการพัฒนาประเทศ เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง

การรายงานการบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูล ประเภทเอกสาร เป็นหลัก ได้แก่ รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำปี 2548 รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2549 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผลงานด้านการป้องกันการทุจริต (สำนักป้องกันการทุจริต 2) ช่วงปี พุทธศักราช 2547-2549 และเอกสารเย็บเล่มที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แหล่งข้อมูล ประเภทบุคคลเสริมในประเด็นที่ไม่พบในแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ทั้งเป็นการเพิ่มเติมรายละเอียดและหรือยืนยันข้อเท็จจริงในรายละเอียด ทั้งนี้ แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษารายงานการบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง ประกอบด้วย กลุ่มผู้ปฏิบัติที่เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. ในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน 11 คน และกลุ่มผู้กำหนดนโยบายที่เป็นผู้บริหารและกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน 1 คน ผลการศึกษารายงานการบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง มีดังนี้

3.1 ระยะเวลา : ตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม 2548-21 กันยายน 2549

3.2 รูปแบบการบริหารการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริต

รายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำปี พ.ศ. 2548 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (2549: 66) กล่าวถึงข้อสังเกตและข้อเสนอแนะที่เห็นควรเสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาว่า ผลกระทบจากการที่ไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นผลอันเนื่องมาจากการดำเนินคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องที่บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องหยุดชะงัก ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ รวมทั้งการบริหารจัดการในส่วนของสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งเป็นหน่วยธุรการของสำนักงาน ป.ป.ช. ก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน เนื่องจากการดำเนินการใด ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ช. ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามกฎหมายและระเบียบกรณีดังกล่าวหากเกิดขึ้นกับการบริหารงานภาคปกติทั่วไปจะไม่มีปัญหา เนื่องจากไม่มีผู้รักษาราชการแทนหรือผู้ทำการแทน หากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งมีอำนาจหน้าที่ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่กรณีไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติหน้าที่ รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดองค์กรหรือองค์คณะผู้ทำการแทน หรือทำหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ ทำให้มาตรการในการตรวจสอบอำนาจรัฐตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ในระหว่างที่ไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารการสื่อสารองค์กรต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง ยังคงเป็นโครงสร้างการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. เดิมที่ประกาศใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 กล่าวคือ มีสำนักป้องกันการทุจริต 2 และศอ.ปปช. ปฏิบัติภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับการสื่อสารองค์กรต่อต้านการทุจริต

ด้านข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการนั้น ไม่ปรากฏคณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต เนื่องจากคณะกรรมการจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระการสิ้นสุดหรือพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนั้น ช่วงที่ไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง จึงไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ

"เช่นเดียวกันคือ ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใดเลย แม้แต่งานปราบ งานป้อง และงานตรวจสอบ เพราะอนุกรรมการต้องหมดวาระตามกรรมการ เมื่อไม่มีกรรมการก็ไม่มีใครมีอำนาจแต่งตั้งใหม่"

(ธิตี เมฆวนิชย์, สัมภาษณ์, 10 สิงหาคม 2552)

ด้านกรอบอัตรากำลังหน่วยงานภายในสำนักป้องกันการทุจริต 2 และ ศอ.ปปช. ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง ยังคงกรอบอัตรากำลังเดิมเช่นเดียวกับช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 และช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 อ้างอิงจากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารข้างต้น

อย่างไรก็ตาม พบว่า การบริหารงานภายในสำนักป้องกันการทุจริต 2 ได้มีการปรับโครงสร้างการบริหารภายในสำนัก โดยแบ่งกลุ่มข้าราชการฝ่ายปฏิบัติการเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ ประมาณ 4-5 คน แบ่งภาระงานและโครงการให้แต่ละกลุ่มรับผิดชอบ ทั้งนี้ แต่ละกลุ่มจะมีหัวหน้ากลุ่มเป็นข้าราชการระดับ 7-8 ทำหน้าที่คอยควบคุมดูแลและผ่านงานก่อนเสนอผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริต 2

"ช่วงไม่มีกรรมการ ป.ป.ช. ผอ.ดวงพร สมัยนั้น ก็แบ่งโครงสร้างภายในสำนัก อย่างไม่เป็นทางการให้เป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มก็แบ่งภาระงานกันไป กลุ่มหนึ่งก็มีประมาณ 4-5 คน มีพี่ ๆ ซี่ 8 เป็นหัวหน้ากลุ่ม เสนองานกลั่นกรองก่อนเสนอ ผอ. ทั้งหมดก็มีประมาณ 4 กลุ่ม"

(กิตติ ลิ้มพงษ์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2552)

"สายบังคับบัญชาด้านในเดิมไม่มี เดิมทุกคนจะขึ้นตรงกับผู้อำนวยการสำนักจากนั้นมาพอมีบุคลากรเพิ่มมากขึ้นก็เป็นการแบ่งกันเองภายในโดยไม่มีคำสั่งอะไรเป็นทางการ โดยแยกความรับผิดชอบไปตามแผนปฏิบัติงานแต่ละปี ...ประมาณปี 45-47 ตอนที่จุกอยู่ยังไม่ได้แบ่งเป็นกลุ่มงาน ตอนหลังทุกคนก็ยังขึ้นตรงเพียงแต่ว่ามาผ่านงานกับหัวหน้ากลุ่มงานเท่านั้น ซึ่งตอนหลังมาแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ก็โดยมีระดับสูงเป็นหัวหน้ากลุ่ม ...การกระจายงานให้รับผิดชอบ กลุ่มหนึ่งจะมีเจ้าหน้าที่ประมาณ 3-4 คนเท่านั้น เหมือนดูงานที่ต่อเนื่องมาแล้วก็ดูงานตามแผนเป็นหลักว่าปริมาณงานต่างกันอย่างไร ดูเนื้องานมากกว่าเพื่อจะกระจายงานให้ครบ"

(ขวัญใจ กลิ่นขาย, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552)

3.3 แนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

รายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำปี 2548 (2548: 66) ระบุข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของสำนักงาน ป.ป.ช. ว่า ผลกระทบจากการไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องที่บัญญัติให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องหยุดชะงัก ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ รวมทั้งการบริหารจัดการในส่วนของสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งเป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน เนื่องจากการดำเนินกิจการใด ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ช. ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามกฎหมายและระเบียบ ซึ่งกรณีดังกล่าวหากเกิดขึ้นกับระบบการบริหารงานปกติทั่วไปจะไม่มีปัญหา เนื่องจากมีผู้รักษาราชการแทนหรือผู้ทำการแทน หากผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจหน้าที่ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่กรณีไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติหน้าที่ รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดองค์กรหรือองค์คณะผู้ทำการแทน หรือทำหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ ทำให้มาตรการในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ระหว่างไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวได้

ด้วยเหตุนี้ แนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต อันเป็นบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หมวด 2 วรรค (10) จึงเป็นแนวทางหลักที่สำนักงาน ป.ป.ช. สามารถใช้ยึดปฏิบัติในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต เพราะบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวยังมีผลบังคับใช้ นอกจากนี้ แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550) ยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตได้ ทั้งนี้ เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้ผ่านมติความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ดังนั้น รูปแบบแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงปรากฏเช่นเดียวกับช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 กล่าวคือ อาศัยกรอบแนวทางหรือนโยบายเดิมที่กำหนดโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

"ช่วงไม่มีกรรมการ สิ่งที่เราทำได้คือโครงการที่ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่วนใหญ่จะเป็นงานประจำและงานประเภทผลิตสื่อ งานกิจกรรมโครงการที่จะริเริ่มใหม่นั้น ไม่สามารถทำได้ เพราะไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุมัติหรือให้ความเห็นชอบ อนุกรรมการที่เป็นบอร์ดที่ปรึกษา ก็ไม่มีการแต่งตั้ง แต่งตั้งไม่ได้ ไม่มีกรรมการ ป.ป.ช. งานผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์พวกแผ่นพับ โปสเตอร์ สติกเกอร์ จึงออกมาจำนวนมากในช่วงนั้น กรอบแนวทางการผลิตก็ต้องยึดบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญกับการทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ป.ป.ช. เนื้อหากลาง ๆ ให้ความรู้ส่วนใหญ่และอีกลักษณะหนึ่งที่ทำได้คือโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับการอนุมัติตามแผนยุทธศาสตร์ ฉบับที่ 1 ตั้งแต่สมัยกรรมการ ชุดที่ 1 นอกนั้นก็ต้องใช้เวลาในการเตรียมการวางแผนเพื่อรองรับการทำงานในคณะกรรมการ ชุดใหม่"

(กิตติ ลิ้มพงษ์, สัมภาษณ์, 31 สิงหาคม 2552)

4. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

การรายงานการบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารเป็นหลัก ได้แก่ รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2549-2551 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวน 3 เล่ม ผลงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตุลาคม 2552-มิถุนายน 2553 ผลงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในรอบ 2 ปี (6 ตุลาคม 2549-6 ตุลาคม 2551) ผลงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในรอบ 3 ปี (2550-2552) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 5 ปี (พ.ศ. 2551-2555) แผนปฏิบัติการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2 ปี (พ.ศ. 2551-2552) คำสั่งสำนักงาน ป.ป.ช. เอกสารเย็บเล่มที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์ของสำนักงาน ป.ป.ช. (<http://www.nacc.go.th>) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลเสริมในประเด็นที่ไม่พบในแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ทั้งเพิ่มเติมรายละเอียดและหรือยืนยันข้อเท็จจริงในรายละเอียด โดยแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษารายงานการบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติที่เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. ในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน 11 คน และผู้กำหนดนโยบายที่เป็นผู้บริหารและกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน 7 คน ผลการศึกษารายงานการบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 มีดังนี้

4.1 ระยะเวลา : ตั้งแต่วันที่ 22 กันยายน 2549-ปัจจุบัน (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย)

4.2 รูปแบบการบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

ผลการศึกษาพบว่า ตั้งแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2549 จนถึงวันที่ 23 กันยายน 2550 เป็นระยะเวลาประมาณ 1 ปี พบว่าโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงาน ป.ป.ช. ยังคงใช้โครงสร้างเดิมที่ใช้ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 และช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2543 หลังจากนั้น จึงมีการเปลี่ยนโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ในปี พ.ศ. 2550

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2550 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (2550: 23 และ 113-115) ปรากฏข้อมูลว่า การจัดโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. พ.ศ. 2550 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2550 แบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงาน ป.ป.ช. เป็น 21 สำนัก 1 สถาบัน และ 2 ศูนย์ รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ข

ทั้งนี้ ปรากฏหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต จำนวน 6 สำนัก ดังนี้

(1) สำนักป้องกันการทุจริตภาคการเมือง มีหน้าที่รับผิดชอบในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อกำหนดมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะ ต่อรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในกลุ่มเป้าหมายภาคการเมือง, ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อกำหนดแนวทางการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในกลุ่มเป้าหมายภาคการเมือง จัดทำ พัฒนาและบริการข้อมูลเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริตในกลุ่มเป้าหมายภาคการเมือง, ดำเนินการประสาน เผยแพร่และสนับสนุนให้มีการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตภายในองค์กรและบุคลากรในกลุ่มเป้าหมายภาคการเมือง, ดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาและรณรงค์ให้กลุ่มเป้าหมายภาคการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประสานงานรวมถึงปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(2) สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐ มีหน้าที่รับผิดชอบในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อกำหนดมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะ ต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐ, ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อกำหนดแนวทางการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐ, จัดทำ พัฒนาและบริการข้อมูลเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริตในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐ, ดำเนินการประสาน เผยแพร่และสนับสนุนให้มีการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตภายในองค์กรและบุคลากรในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐ, ดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาและรณรงค์ให้กลุ่มเป้าหมายภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประสานงานรวมถึงปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(3) สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจธุรกิจเอกชน มีหน้าที่รับผิดชอบในการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย เพื่อกำหนดมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะ ต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน, ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย เพื่อกำหนดแนวทางการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในกลุ่มเป้าหมาย ภาครัฐวิสาหกิจ และธุรกิจเอกชน, จัดทำ พัฒนาและบริการข้อมูลเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริตในกลุ่มเป้าหมาย ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน, ดำเนินการประสาน เผยแพร่ และสนับสนุนให้มีการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตภายในองค์กรและบุคลากรในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน, ดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนา และรณรงค์ให้กลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประสานงานรวมถึงปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(4) สำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม มีหน้าที่รับผิดชอบในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อกำหนดแนวทางการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยม ในความซื่อสัตย์สุจริตและการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในกลุ่มเป้าหมายภาคประชาสังคม, จัดทำ พัฒนาและบริการข้อมูลเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริตในกลุ่มเป้าหมายภาคประชาสังคม, ดำเนินการประสาน เผยแพร่ และสนับสนุนให้มีการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตภายในองค์กรและบุคลากรในกลุ่มเป้าหมายภาคประชาสังคม, ดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาและรณรงค์ให้กลุ่มเป้าหมายภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประสานงานรวมถึงปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(5) สำนักจริยธรรมและคุณธรรม มีหน้าที่รับผิดชอบในการศึกษา วิเคราะห์ พัฒนาการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมคุณธรรมของนักการเมือง ข้าราชการการเมือง ข้าราชการ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ และนักธุรกิจเอกชน, ศึกษา วิเคราะห์ พัฒนาการจัดวางระบบบริหารองค์กรในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีความโปร่งใสเป็นธรรม, กำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง, ให้คำปรึกษาแนะนำและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล, ประสานงานและสร้างเครือข่ายการจัดตั้งเจ้าหน้าที่จริยธรรมในหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชน อีกทั้งประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(6) สำนักบริหารงานกลาง มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานสารบรรณของสำนักงาน ป.ป.ช. ดำเนินการเกี่ยวกับงานการเงินและการบัญชี งานพัสดุ งานอาคารสถานที่ ยานพาหนะ งานรักษาความปลอดภัย งานประชุม และที่สำคัญคือดำเนินการเกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแก่บุคคลภายนอก รวมทั้งบุคลากรในหน่วยงาน อีกทั้งประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

โดยสรุปพบว่า การแบ่งส่วนราชการด้านการป้องกันการทุจริตดังกล่าว เป็นการแบ่งส่วนราชการตามกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก โดยมีสำนักในส่วนปฏิบัติการ กลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม และการป้องกันการทุจริต จำนวน 5 สำนัก และสำนักในส่วนอำนวยการ จำนวน 1 สำนัก ได้แก่ สำนักบริหารงานกลาง ที่มีฝ่ายประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานย่อยในสำนัก

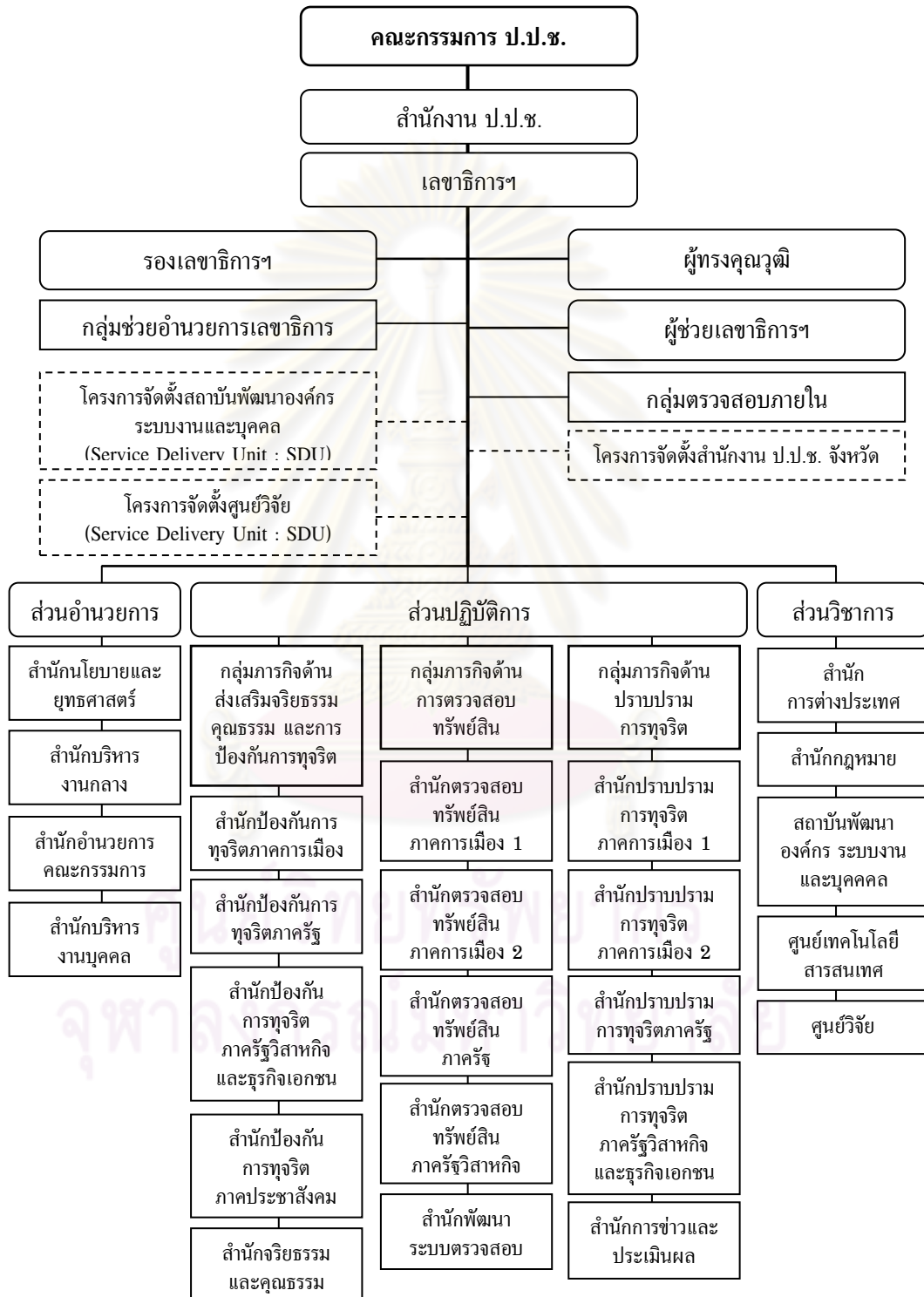
"โครงสร้าง ปี 50 แบ่งสำนักเป็น 5 สำนักตามกลุ่มเป้าหมายทั้งภาครัฐ การเมือง รัฐวิสาหกิจ และธุรกิจเอกชน และประชาสังคม จะไม่เป็นการแบ่งตามภารกิจกลุ่มเป้าหมายมีเพียงสำนักจริยธรรม เท่านั้นที่ไม่ได้แบ่งตามกลุ่มเป้าหมาย สำนักจริยธรรมเขาจะดูแลเรื่องจริยธรรมทั่วไป พิเศษหน่อย สำหรับสำนักนี้ แต่สำหรับ 4 สำนักที่ว่าจะดำเนินการป้องกันทั้งการจัดกิจกรรมโครงการ ผลิตและเผยแพร่สื่อ ตลอดจนทำการณรงค์ต่อต้านการทุจริตในกลุ่มเป้าหมายของตน ขณะเดียวกันก็จะคิด มาตรการป้องกันที่เป็นงานมาตรการในกลุ่มเป้าหมายเฉพาะของแต่ละสำนักด้วย ...แล้วก็มีฝ่าย ประชาสัมพันธ์ สังกัดสำนักบริหารงานกลาง เป็นอีกส่วนราชการหนึ่งที่ดูแลเรื่องการผลิตสื่อ ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ต่อต้านการทุจริต"

(กิตติ ลัมพงษ์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2552)

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2550 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2550: 113) กล่าวถึงการปรับปรุงโครงสร้างและอัตรากำลังสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดดังกล่าว พิจารณาเห็นว่าโครงสร้างที่ใช้อยู่เดิมนั้น ไม่อาจรองรับภารกิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้อย่างเต็ม ชัดความสามารถ จึงเห็นสมควรให้มีการปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนปรับปรุง การกำหนดตำแหน่งและสายงาน การจัดอัตรากำลังให้เหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจความรับผิดชอบ ปริมาณงานและคุณภาพของงาน รวมทั้งสร้างทางก้าวหน้าในสายงานต่าง ๆ โดยการดำเนินการ พิจารณาปรับปรุงโครงสร้างของสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจ ของสำนักงาน ป.ป.ช. ปราบปรามการทุจริตใหม่ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง การแบ่งส่วน ราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. พ.ศ. 2550

ทั้งนี้ โครงสร้างการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. สามารถแสดงในรูปแบบแผนภูมิได้ ดังนี้

ภาพที่ 6 : แผนภูมิแสดงการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช.
 ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

รูปแบบการบริหารการสื่อสารองค์กรต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงาน ป.ป.ช. ปี พ.ศ. 2550 ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ยังคงเช่นเดียวกับช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ผ่านมากล่าวคือ มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ อันเป็นบุคคลหรือคณะบุคคลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเห็นชอบแต่งตั้งตามมาตรา 19 (12) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ทำหน้าที่เป็นคณะอนุกรรมการกลั่นกรองและเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนดนโยบายและบริหารนโยบาย ทั้งนี้ โครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ปี พ.ศ. 2550 ปรากฏหน่วยงานในกลุ่มภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน 5 สำนัก แต่ละสำนักล้วนมีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการประจำแต่ละสำนัก อีกทั้ง แต่ละสำนักก็ปรากฏกรรมการ ป.ป.ช. ในการดูแลควบคุมต่างคนกัน ซึ่งแนวทางนี้แตกต่างจากแนวปฏิบัติที่ผ่านมาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ที่มีกรรมการ ป.ป.ช. เพียงไม่กี่คนดูแลรับผิดชอบงานด้านการป้องกันการทุจริต ด้วยเหตุนี้ทำให้ช่วงในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 จึงปรากฏจำนวนคณะอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริตจำนวนมาก ด้านคณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ และคณะอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตยังคงมีปรากฏเช่นที่ผ่านมา

"เมื่อก่อนงานป้อง 2 มีกรรมการ มาดูแลแค่คนเดียว แต่พอมาตอนนี้กรรมการ ทั้ง 8 คนมาดูแลงานทั้งหมด"

(ดวงพร รุจิเรข, สัมภาษณ์, 31 สิงหาคม 2552)

จากหนังสือรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ปี พ.ศ. 2549 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2549: 5) และจุลสาร "สุจริต" ปีที่ 11 ฉบับที่ 37 (2553: 2) ปรากฏรายชื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ดังนี้

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 มาจากการแต่งตั้งตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ 19 และส่วนหนึ่งมาจากการสรรหาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ประกอบด้วย

(1) นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ	เป็นประธานกรรมการ ป.ป.ช.
(2) นายกล้าณรงค์ จันทิก	เป็นกรรมการ
(3) นายใจเด็ด พรไชยา	เป็นกรรมการ
(4) นายประสาธ พงษ์ศิวกัย	เป็นกรรมการ
(5) ศาสตราจารย์ กักดี โปธิศิริ	เป็นกรรมการ
(6) ศาสตราจารย์ เมธี ครองแก้ว	เป็นกรรมการ
(7) นายวิชา มหาคุณ	เป็นกรรมการ
(8) นายวิชัย วิวิตเสวี	เป็นกรรมการ
(9) นางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนพล	เป็นกรรมการ
(10) นายปรีชา เลิศกมลมาศ	เป็นกรรมการ

ประธานกรรมการ ป.ป.ช. และกรรมการ ป.ป.ช. ลำดับที่ (2)-(8) และ (9) เข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2549, กรรมการ ป.ป.ช. ลำดับที่ (9) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2553 และกรรมการ ป.ป.ช. ลำดับที่ (10) มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งแทน เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2553 (ปัจจุบันประธานกรรมการ ป.ป.ช. และกรรมการ ป.ป.ช. ลำดับที่ (2)-(8) และ (10) ยังอยู่ในตำแหน่ง)

สำหรับการแต่งตั้งคณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริตช่วงการดำรงตำแหน่งของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ตั้งแต่วันเข้ารับตำแหน่ง (วันที่ 6 ตุลาคม 2549) ถึงวันประกาศใช้ โครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ปี พ.ศ. 2550 ในราชกิจจานุเบกษา (วันที่ 23 กันยายน 2550) เป็นการดำเนินการตามโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ปี พ.ศ. 2543 ปรากฏรูปแบบและจำนวน คณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริตเช่นเดียวกับช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 กล่าวคือ มีคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์, อนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และคณะกรรมการบริหารโครงการประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์ รวมทั้งสิ้น 4 คณะด้วยกัน ปรากฏรายชื่อ ดังนี้

(ก) คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปที่เกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุกรรมการและเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช., ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปมีความเชื่อถือในคณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช., สร้างความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไปในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และจูงใจหรือกระตุ้นเตือนให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

(ข) คณะกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต มีอำนาจหน้าที่เสริมสร้างสร้างทัศนคติและค่านิยมที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต เกียรติยศและต่อต้านการทุจริตต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนทั่วไป นักเรียน นิสิต นักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา, ส่งเสริมให้มีการยกย่อง เชิดชูบุคคลที่มีความประพฤติ ปฏิบัติตนชอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริตต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐประชาชนทั่วไป นักเรียน นิสิต นักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา

(ค) คณะกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริต มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอความเห็น เพื่อให้มีการเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม, ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐมีระบบการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม และเสนอความเห็นในการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องเพื่อพิจารณาเสนอมาตรการความเห็น หรือข้อเสนอแนะในการป้องกันการทุจริตเรื่องใดเรื่องหนึ่งภายในระยะเวลาที่กำหนด

(ง) คณะกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้มีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งดำเนินการให้องค์กรชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และประสานการดำเนินงานกับกระทรวง กรม องค์กร กลุ่มบุคคล หรือบุคคลต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ รายชื่อและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต ในช่วงของการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ช่วงต้น (6 ตุลาคม 2549-23 กันยายน 2550) ปรากฏรายละเอียดตามภาคผนวก ช

อนึ่ง หลังจากมีการปรับโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ในปี พ.ศ. 2550 เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2550 ได้มีการปรับโครงสร้างคณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริตใหม่ โดยแต่ละสำนักด้านการป้องกันการทุจริตพบว่า มีคณะกรรมการกำกับดูแลเป็นเฉพาะ ส่วนของคณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริตหลัก 3 คณะ อันได้แก่ คณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ อนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และคณะกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ ยังคงปรากฏแต่เป็นการแต่งตั้งใหม่ตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปรากฏรายละเอียดคณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน 14 คณะ ดังนี้

(ก) คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปเกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช., ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปมีความเชื่อถือในคณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. และสร้างความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไปในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(ข) คณะกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต มีอำนาจหน้าที่ในการเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต เกลียดชัง และต่อต้านการทุจริตต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนทั่วไป นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา, ส่งเสริมให้มีการยกย่อง เชิดชูบุคคลที่มีความประพฤติ ปฏิบัติตนชอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริตต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐประชาชนทั่วไป นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา

(ค) คณะกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริต มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอความเห็น เพื่อให้มีการเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม, ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐมีระบบการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม และเสนอความเห็นในการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเฉพาะเรื่องเพื่อพิจารณาเสนอมาตรการความเห็น หรือข้อเสนอแนะในการป้องกันการ ทุจริตเรื่องใดเรื่องหนึ่งภายในระยะเวลาที่กำหนด

(ง) คณะกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาให้มีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งดำเนินการให้องค์กรชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ตามโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และประสานการดำเนินงานกับกระทรวง กรม องค์กร กลุ่มบุคคล หรือบุคคลต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และ เอกชนที่เกี่ยวข้อง

(จ) คณะกรรมการศึกษามาตรการแทรกแซงราคาพืชผลและผลผลิตการเกษตรเพื่อ ป้องกันการทุจริต มีอำนาจหน้าที่ในการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในการแทรกแซง ราคาพืชผลทางการเกษตร และเสนอความเห็นสมควรเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะ ต่อคณะรัฐมนตรี หรือส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปรับปรุง การปฏิบัติราชการหรือวางแผนงานโครงการเพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตประการใดต่อไป และแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อดำเนินการตามที่คณะอนุกรรมการมอบหมาย

(ฉ) คณะกรรมการส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรม มีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมือง, ศึกษาวิเคราะห์ เพื่อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาการจัดทำมาตรฐาน จริยธรรมคุณธรรมของนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และนักธุรกิจเอกชน, ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาการจัดวางระบบบริหารองค์กรในหน่วยงานภาครัฐและ เอกชนให้มีความโปร่งใสเป็นธรรม, ศึกษาวิเคราะห์ พัฒนาการจัดทำประมวลจริยธรรมคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อดำเนินการตามที่คณะอนุกรรมการมอบหมาย

(ข) คณะกรรมการป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ ปฏิบัติงาน หรือวางแผนงานโครงการของส่วนรัฐวิสาหกิจ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน, ดำเนินการกำหนดแนวทางการเสริมสร้างจรรยาบรรณธุรกิจ (Code of Conduct) ธรรมภิบาล (Good Governance) บรรษัทภิบาล (Corporate Governance) และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน, จัดทำ พัฒนา และบริการข้อมูลเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริตในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน, ดำเนินการประสานเผยแพร่ และสนับสนุนให้มีการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตภายในองค์กรและบุคลากรในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน, ดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนา และแรงจูงใจให้กลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม และเป็นเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต, สนับสนุนผลักดันการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐวิสาหกิจและภาคธุรกิจเอกชน และประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ข) คณะกรรมการป้องกันการทุจริตด้านการเมืองการปกครอง มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะทางด้านการเมืองการปกครองต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม, เสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานราชการที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ในภาคการเมือง รวมทั้งเสริมสร้างและบูรณาการการใช้อำนาจหน้าที่ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย และมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้เป็นรูปธรรม, ดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาและแรงจูงใจให้กลุ่มเป้าหมายทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตด้านการเมืองการปกครอง และเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นของคณะกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริต เพื่อประกอบการพิจารณา รวมทั้งแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ฎ) คณะกรรมการป้องกันการทุจริตด้านเศรษฐกิจ มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอความเห็น เพื่อให้มีการเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการ ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ ด้านเศรษฐกิจ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริต ต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ในการยุติธรรม, ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ด้านเศรษฐกิจ มีระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม และเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นของคณะกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริต เพื่อประกอบการพิจารณา รวมทั้ง แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(จ) คณะกรรมการจัดทำฐานข้อมูลนักการเมือง มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณากำหนด แผนงาน ขั้นตอน กระบวนการ รูปแบบ การปฏิบัติการเพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของ นักการเมืองระดับประเทศและระดับท้องถิ่น, กำหนดขอบเขต ชนิด ประเภทของข้อมูลนักการเมือง ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่นที่จัดเก็บ แนวทางการปรับปรุงและตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องเป็น ปัจจุบันอยู่เสมอและพิจารณารูปแบบวิธีการในการเปิดเผยข้อมูลข้างต้นต่อสาธารณะ รวมทั้ง เชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลกับภาคส่วนอื่นในสังคม การกำหนดระดับชั้นและการเข้าถึงข้อมูล

(ข) คณะกรรมการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบาย มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอมาตรการ ป้องกันการทุจริตเชิงนโยบาย ตามแนวทางการกำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบายของ อนุกรรมการป้องกันการทุจริตด้านการเมืองการปกครองให้เป็นรูปธรรม, เสนอมาตรการ ความเห็น หรือ ข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติ ราชการหรือวางแผนโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐเพื่อป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตเชิงนโยบาย, เสนอความเห็นหรือข้อเสนอแนะให้กลุ่มเป้าหมายทุกภาคส่วนเข้ามา มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับดูแลด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง, เสนอมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบายต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันการทุจริตด้านการเมืองการปกครองเพื่อ ประกอบการพิจารณา อีกทั้งแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการคณะนี้ มอบหมาย

สำหรับอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต ที่เป็นลักษณะอนุกรรมการเฉพาะกิจนั้น ปรากฏ เช่นเดียวกับช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ข้อมูลรายละเอียดปรากฏตาม แหล่งข้อมูลประเภทเอกสารบางส่วน ดังนี้

(1) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 200/2550 ลงวันที่ 5 เมษายน 2550 แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการพิจารณาคัดเลือกผลงานดีเด่นด้านสนับสนุนและส่งเสริมการป้องกันและปราบปราม การทุจริต (ประเภทละครโทรทัศน์และภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ ประจำปี 2550)

(2) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 262/2550 ลงวันที่ 28 มิถุนายน 2550 แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการตัดสินประกวดสโปดโทรทัศน์ต่อต้านคอร์รัปชัน

(3) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 84/2551 ลงวันที่ 10 มีนาคม 2551 แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการตัดสินประกวดการพูด ประจำปี 2551

(4) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 85/2551 ลงวันที่ 10 มีนาคม 2551 แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการตัดสินประกวดคำขวัญ

(5) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 193/2552 ลงวันที่ 21 เมษายน 2551 แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการตัดสินประกวดนิทานคุณธรรมสอนใจ ประจำปี 2552

(6) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 179/2552 ลงวันที่ 30 เมษายน 2552 แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการพิจารณาคัดเลือกกัลยาณมิตร ป.ป.ช. จังหวัด

(7) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 364/2552 ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2552 แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการบริหารโครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริต ประจำปี 2552

(8) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 84/2553 ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2553 แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการบริหารโครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริต ประจำปี 2553

(9) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 104/2553 ลงวันที่ 9 มีนาคม 2553 แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการตัดสินประกวดการพูด ประจำปี 2553

(10) คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 206/2553 ลงวันที่ 8 มิถุนายน 2553 แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการประกวดเครือข่ายประชาชนป้องกันการทุจริตระดับภาคและระดับชาติ

"ส่วนใหญ่อนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริตเฉพาะกิจนั้นจะเป็นอนุกรรมการย่อยที่แตกมาจาก อนุกรรมการหลักด้านป้องกันการทุจริต เช่น อนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ และอนุกรรมการ เสริมสร้างฯ เป็นต้น การแต่งตั้งอนุกรรมการลักษณะนี้ ส่วนมากจะเป็นกิจกรรมตัดสินการประกวด กิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารโครงการเฉพาะกิจรายปี นอกจากนี้ที่สำคัญคือ ประธานอนุกรรมการ เฉพาะกิจจะแต่งตั้งบุคคลภายนอกหรืออนุกรรมการหลักด้านการประชาสัมพันธ์ เช่น อนุกรรมการฯ ประกวดพูด ก็จะแต่งตั้งอาจารย์พรทิพย์ อนุกรรมการฯ ประกวดสื่อก็จะเป็นท่านอำนาจ ทั่วไปจะไม่นิยม แต่งตั้งกรรมการ ป.ป.ช. ท่านใดท่านหนึ่งเป็นประธานอนุกรรมการเฉพาะกิจ"

(กิตติ ลัมพงษ์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2552)

ด้านกรอบอัตรากำลังช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นกรอบอัตรากำลังเดิมที่ปรากฏในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 รวมถึงช่วงที่ไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง หลังจากนั้น เมื่อปี พ.ศ. 2550 ได้มีการประกาศใช้โครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. พ.ศ. 2550 กรอบอัตรากำลังจึงมีการปรับเปลี่ยนตามโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. พ.ศ. 2550

"อัตรากำลังของ ป.ป.ช. เราใช้โครงสร้าง ปี 43 มาตั้งแต่ ปี 43 จนถึงปี 50 ก็เป็นช่วงกรรมการชุดแรก ชุด 2 และช่วงไม่มีกรรมการ พอมาปี 50 ก็ประกาศใช้โครงสร้างใหม่ การกึ่งป้องกันมี 5 สำนัก มีอัตรากำลังประมาณ 50 กว่าคนได้ แต่ในภาพรวมของสำนักงานจะแบ่งเป็น 3 ส่วนหลักคือ ส่วนอำนวยการ ส่วนวิชาการ และส่วนปฏิบัติการ ส่วนสำนักด้านป้องกัน 5 สำนักนั้นจะอยู่ในส่วนปฏิบัติการ"

(กิตติ ลัมพงษ์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2552)

คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช., เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการสัมมนา คณะอนุกรรมการประสานงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด, เอกสารเย็บเล่ม (2550: 16-23) กล่าวถึงโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ สำนักงาน ป.ป.ช. พ.ศ. 2550 ว่ามีกรอบอัตรากำลังทั้งหมด 760 อัตรา แบ่งเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่

(1) ส่วนอำนวยการ มี 108 อัตรา ประกอบด้วย สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักบริหารงานกลาง สำนักอำนวยการคณะกรรมการ และสำนักบริหารงานบุคคล

(2) ส่วนวิชาการ มี 86 อัตรา ประกอบด้วย สำนักการต่างประเทศ สำนักกฎหมาย สถาบันพัฒนาองค์กร ระบบงาน และบุคคล ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ และศูนย์วิจัย

(3) ส่วนปฏิบัติการ มี 542 อัตรา ประกอบด้วย

(3.1) กลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรมและป้องกันการทุจริต มี 55 อัตรา ประกอบด้วย สำนักป้องกันการทุจริตภาคการเมือง สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐ สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน สำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม และสำนักจริยธรรมและคุณธรรม

(3.2) กลุ่มภารกิจด้านตรวจสอบทรัพย์สิน มี 136 อัตรา ประกอบด้วย สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาคการเมือง 1 สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาคการเมือง 2 สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาครัฐ สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาครัฐวิสาหกิจ และสำนักพัฒนาระบบตรวจสอบ

(3.3) กลุ่มภารกิจด้านปราบปรามการทุจริต มี 351 อัตรา ประกอบด้วย สำนักปราบปรามการทุจริตภาคการเมือง 1 สำนักปราบปรามการทุจริตภาคการเมือง 2 สำนักปราบปรามการทุจริตภาครัฐ สำนักปราบปรามการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน และสำนักการข่าวและประมวลผล

ทั้งนี้ หน่วยงานในกลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรมและป้องกันการทุจริต จำแนกรายละเอียดได้ ดังนี้

- (1) สำนักป้องกันการทุจริตภาคการเมือง มี 11 อัตรา ประกอบด้วย
  - (1.1) ผู้อำนวยการสำนัก เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9 (บส) จำนวน 1 อัตรา
  - (1.2) ฝ่ายบริหารทั่วไป จำนวน 2 อัตรา ประกอบด้วย
    - (1.2.1) เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 7 จำนวน 1 อัตรา
    - (1.2.2) พนักงานธุรการ 2-4/5 จำนวน 1 อัตรา
  - (1.3) กลุ่มพัฒนาและติดตามผลฯ
    - (1.3.1) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9
    - (1.3.2) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 3-5/6/7/8/9
  - (1.4) กลุ่มปฏิบัติการ
    - (1.4.1) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9
    - (1.4.2) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 3-5/6/7/8/9
 สำนักมีตำแหน่ง เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 8 อัตรา (ข้อ 1.3 และ 1.4)
- (2) สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐ มี 12 อัตรา ประกอบด้วย
  - (2.1) ผู้อำนวยการสำนัก เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9 (บส) จำนวน 1 อัตรา
  - (2.2) ฝ่ายบริหารทั่วไป จำนวน 2 อัตรา ประกอบด้วย
    - (2.2.1) เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 7 จำนวน 1 อัตรา
    - (2.2.2) พนักงานธุรการ 2-4/5 จำนวน 1 อัตรา
  - (2.3) กลุ่มพัฒนาและติดตามผลฯ
    - (2.3.1) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9
    - (2.3.2) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 3-5/6/7/8/9
  - (2.4) กลุ่มปฏิบัติการ
    - (2.4.1) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9
    - (2.4.2) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 3-5/6/7/8/9
 สำนักมีตำแหน่ง เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 9 อัตรา (ข้อ 2.3 และ 2.4)
- (3) สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน มี 10 อัตรา ประกอบด้วย
  - (3.1) ผู้อำนวยการสำนัก เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9 (บส) จำนวน 1 อัตรา
  - (3.2) ฝ่ายบริหารทั่วไป จำนวน 2 อัตรา ประกอบด้วย
    - (3.2.1) เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 7 จำนวน 1 อัตรา
    - (3.2.2) พนักงานธุรการ 2-4/5 จำนวน 1 อัตรา
  - (3.3) กลุ่มพัฒนาและติดตามผลฯ
    - (3.3.1) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9
    - (3.3.2) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 3-5/6/7/8/9

(3.4) กลุ่มปฏิบัติการ

(3.4.1) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9

(3.4.2) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 3-5/6/7/8/9

สำนักมีตำแหน่ง เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 7 อัตรา (ข้อ 3.3 และ 3.4)

(4) สำนักป้องกันก้นการทุจริตภาคประชาสังคม มี 13 อัตรา ประกอบด้วย

(4.1) ผู้อำนวยการสำนัก เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9 (บส) จำนวน 1 อัตรา

(4.2) ฝ่ายบริหารทั่วไป จำนวน 2 อัตรา ประกอบด้วย

(4.2.1) เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 7 จำนวน 1 อัตรา

(4.2.2) พนักงานธุรการ 2-4/5 จำนวน 1 อัตรา

(4.3) กลุ่มพัฒนาและติดตามผลฯ

(4.3.1) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9

(4.3.2) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 3-5/6/7/8/9

(4.4) กลุ่มปฏิบัติการภาคประชาชน

(4.4.1) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9

(4.4.2) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 3-5/6/7/8/9

(4.5) กลุ่มปฏิบัติการภาคการศึกษา

(4.5.1) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9

(4.5.2) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 3-5/6/7/8/9

สำนักมีตำแหน่ง เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 10 อัตรา (ข้อ 4.3, 4.4 และ 4.5)

(5) สำนักจริยธรรมและคุณธรรม มี 9 อัตรา ประกอบด้วย

(5.1) ผู้อำนวยการสำนัก เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9 (บส) จำนวน 1 อัตรา

(5.2) ฝ่ายบริหารทั่วไป จำนวน 2 อัตรา ประกอบด้วย

(5.2.1) เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 7 จำนวน 1 อัตรา

(5.2.2) พนักงานธุรการ 2-4/5 จำนวน 1 อัตรา

(5.3) กลุ่มพัฒนาจริยธรรมและคุณธรรม

(5.3.1) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9

(5.3.2) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 3-5/6/7/8/9

(5.4) กลุ่มพัฒนามาตรฐานความโปร่งใส

(5.4.1) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9

(5.4.2) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 3-5/6/7/8/9

(5.5) กลุ่มประสานงานและเผยแพร่

(5.5.1) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 9

(5.5.2) เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 3-5/6/7/8/9

สำนักมีตำแหน่ง เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 6 อัตรา (ข้อ 5.3, 5.4 และ 5.5)

สำหรับอัตรากำลังของ ศอ.ปปช. นั้น ตามโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงาน ป.ป.ช. ปี พ.ศ. 2550 ได้ถูกผนวกภารกิจไว้ในสำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม ดังนั้น โครงสร้างและกรอบอัตรากำลังของ ศอ.ปปช. จึงไม่ปรากฏ

"พอมีโครงสร้างใหม่ ปี 50 ศอ.ปปช. ก็ถูกรวมมาอยู่ที่สำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม ยกมาทั้งหมด ทั้งเจ้าหน้าที่ช่วยราชการ ลูกจ้าง และอนุกรรมการฯ ศอ.ปปช."

(ภาส ภาสสิทธิ์, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2552)

4.3 แนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

สำหรับแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 วิเคราะห์สรุปจากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2545 รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2549-2551 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวน 3 เล่ม ผลงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในรอบ 2 ปี (6 ตุลาคม 2549-6 ตุลาคม 2551) ผลงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในรอบ 3 ปี (2550-2552) ผลงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตุลาคม 2552-มิถุนายน 2553 แผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2555) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แผนยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 5 ปี (พ.ศ. 2551-2555) และแผนปฏิบัติการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2 ปี (พ.ศ. 2551-2552) รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลในการทบทวนและยืนยันความถูกต้องของข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 มีแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตหลัก จำนวน 7 แนวทาง ดังนี้

- (1) บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550) หมวด 2 วรรค (10)
- (2) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (3) แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550)
- (4) แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 2 (2551-2555)
- (5) แผนปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2 ปี (พ.ศ. 2551-2552)
- (6) แผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2555)
- (7) อนุสัญญาสหประชาชาติ (UNCAC)

(1) บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550) หมวด 2 วรรค (10)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (2553: 33) ปรากฏบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550) หมวด 2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ วรรค (10) ดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริตและเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(2) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (2551) ให้รายละเอียดของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ว่าประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

(2.1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 : "ปลูกจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมและสร้างวินัยแก่ทุกภาคส่วน"

(2.2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 : "รวมพลังแผ่นดินป้องกันและปราบปรามการทุจริต"

(2.3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 : "เสริมสร้างความแข็งแกร่งแก่หน่วยงานต่อต้านการทุจริต"

(2.4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 : "สร้างบุคลากรมืออาชีพป้องกันและปราบปรามการทุจริต"

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารพบว่า ปรากฏยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต รณรงค์ต่อต้านการทุจริต จำนวน 2 ยุทธศาสตร์ จากทั้งหมด 4 ยุทธศาสตร์ รายละเอียดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ปรากฏตามเอกสารในภาคผนวก ก

(3) แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550)

แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550) มีการบังคับใช้และกำหนดเป็นแนวทางในการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงต้นของการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์ฉบับดังกล่าวมีห้วงเวลาคาบเกี่ยวกับช่วงของการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550) ปรากฏตามภาคผนวก ค

"แผนยุทธศาสตร์ ฉบับที่ 1 สิ้นสุด ปี 50 ส่วนกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 เข้ามาตอนตุลา 49 หมายความว่า ช่วงกรรมการ ชุด 3 เราได้ใช้แผนยุทธศาสตร์ ฉบับที่ 1 เพียง 1 ปี ช่วงที่ใช้อยู่ก็เป็นช่วงที่กรรมการ ชุดที่ 3 เริ่มคิดวางแผนจัดทำยุทธศาสตร์ชาติฯ และแผนยุทธศาสตร์ สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 2 ...จะเห็นว่ามันมีความต่อเนื่องกันอยู่ ไม่มีกรรมการ ป.ป.ช. ชุดไหนไม่ให้ความสำคัญกับการกำหนดยุทธศาสตร์เลย"

(กิตติ ลิ้มพงษ์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2552)

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2549 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2550: 126) กล่าวถึงการใช้แผนยุทธศาสตร์ สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550) ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ได้ประกาศนโยบายเร่งด่วนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ข้อหนึ่งระบุว่า แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2546-2550) คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ให้ขยายเวลาการใช้แผนยุทธศาสตร์ออกไปอีกหนึ่งปี คือ ถึงปี พ.ศ. 2551 เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีทิศทางดำเนินงานที่ชัดเจน และเพื่อให้สำนักงาน ป.ป.ช. สามารถพิจารณาแผนงาน/โครงการที่ยังไม่ได้ดำเนินการในช่วงที่ไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติหน้าที่ แต่มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการและสอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นำมาดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องตามแผนงานหรือโครงการ

(4) แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 2 (2551-2555)

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2551 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2552: 84-85) ระบุว่าที่มาของแผนยุทธศาสตร์ สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 2 (2551-2555) ว่าเกิดจากการที่ประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (United Nations Convention Against Corruption : UNCAC, 2003) เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2546 ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 4 ส่วนหลัก กล่าวคือ

- (ก) มาตรการป้องกันการทุจริต
- (ข) การกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมาย
- (ค) ความร่วมมือระหว่างประเทศ
- (ง) การติดตามทรัพย์สินคืน

สำนักงาน ป.ป.ช. ในฐานะองค์กรหลักด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จำเป็นต้องอนุรักษ์กฎหมายที่มีอยู่ปัจจุบันให้รองรับอนุสัญญาสหประชาชาติฯ พัฒนาการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้สอดคล้องกับมาตรการหลักตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติฯ และเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาองค์ความรู้และศักยภาพบุคลากรตามมาตรฐานสากล และจากการที่มียุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของทุกภาคส่วน สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. (พ.ศ. 2551-2555) ขึ้น เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระดับชาติ ตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ปรับปรุงกระบวนการทำงานภายในของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้สามารถดำเนินงานด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ดังกล่าวได้มีการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของสำนักงาน ป.ป.ช. และกำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กร ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2550 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2551: 112-113) กล่าวถึงรายละเอียดของแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551-2555 ว่าประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 : อนุรักษ์เสริมสร้างวัฒนธรรมสุจริต
  - ยุทธศาสตร์ที่ 2 : สร้างเครือข่ายพันธมิตรพิชิตคอร์รัปชัน
  - ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนานวัตกรรมและกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ
  - ยุทธศาสตร์ที่ 4 : พัฒนากลไกตรวจสอบ สนองตอบประชาชน
  - ยุทธศาสตร์ที่ 5 : บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
  - ยุทธศาสตร์ที่ 6 : พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ เสริมสมรรถนะและจิตสำนึกบุคลากร
- ทั้งนี้ ปรากฏเป็นยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน 2 ยุทธศาสตร์ จากทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์

(5) แผนปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2 ปี (พ.ศ. 2551-2552)

แผนปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2 ปี พ.ศ. 2551-2552 (2551) กล่าวถึงแผนปฏิบัติการดังกล่าวว่า เป็นรายละเอียดโครงการทั้งหมดที่จะต้องดำเนินงานในปีงบประมาณ 2551-2552 โดยมีมีการแปลงยุทธศาสตร์ ตามที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ สำนักงาน ป.ป.ช. 5 ปี (พ.ศ. 2551-2555) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ แผนงาน จำนวน 17 แผนงาน และโครงการที่จะต้องดำเนินการ จำนวน 70 โครงการ รายละเอียดเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการดังกล่าว ปรากฏตามภาคผนวก ก

ทั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า ปรากฏแผนปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2 ปี พ.ศ. 2551-2552 จำนวน 2 ยุทธศาสตร์ 4 แผนงาน 22 โครงการ จากองค์ประกอบของแผนปฏิบัติการดังกล่าวทั้งหมด ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์อนุรักษ์เสริมสร้างวัฒนธรรมสุจริต

1.1 แผนงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และวินัย

1.1.1 โครงการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม

1.1.2 โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล

1.1.3 โครงการประชาสัมพันธ์ด้านคุณธรรม จริยธรรม

1.1.4 โครงการพัฒนาตัวชี้วัดด้านคุณธรรม จริยธรรม

1.1.5 โครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริต

1.1.6 โครงการพัฒนาการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม ในสถาบัน

การศึกษา

1.1.7 โครงการพัฒนาการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม สำหรับบุคลากร

ทางการศึกษา

1.2 แผนงานสร้างต้นแบบคุณธรรม

1.2.1 โครงการพัฒนาผู้นำคุณธรรม

1.2.2 โครงการสร้างต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง

2. ยุทธศาสตร์สร้างเครือข่ายพันธมิตรพิชิตคอร์รัปชัน

2.1 แผนงานพัฒนาเครือข่ายอย่างยั่งยืน

2.1.1 โครงการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของเครือข่าย

2.1.2 โครงการพัฒนาความร่วมมือด้านเครือข่ายกับองค์กรระหว่างประเทศ

2.1.3 โครงการพัฒนาความร่วมมือกับสถาบันการเงินและหน่วยงานที่

เกี่ยวข้อง

2.1.4 โครงการพัฒนาความร่วมมือกับเครือข่ายภาคธุรกิจเอกชนและองค์กร

ประชาชน

2.1.5 โครงการเสริมสร้างเครือข่ายในการพิทักษ์สาธารณะสมบัติของแผ่นดิน

2.1.6 โครงการประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์

2.1.7 โครงการสร้างเครือข่ายผู้กลับใจเป็นคนดี

2.1.8 โครงการพัฒนาเครือข่ายสายลับ ป.ป.ช. ในส่วนราชการ

2.2 แผนงานส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปราม

การทุจริต

2.2.1 โครงการพัฒนาช่องทางในการแจ้งเบาะแสและการคุ้มครองพยาน

2.2.2 โครงการประชาสัมพันธ์เชิงรุก

2.2.3 โครงการสื่อมวลชนสัมพันธ์

2.2.4 โครงการส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการการลงโทษทางสังคม

2.2.5 โครงการพิทักษ์และส่งเสริมคนดีของสังคม

ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2 ปี พ.ศ. 2551-2552 (2551: ก) สรุปรูปโครงสร้างแผนปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2 ปี พ.ศ. 2551-2552 ตามตารางที่ 4 ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 : สรุปโครงสร้างแผนปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2 ปี พ.ศ. 2551-2552

ยุทธศาสตร์	แผนงาน	โครงการที่ต้องดำเนินการ			
		2551	2552	2553-2555	รวม 5 ปี
1. รณรงค์เสริมสร้างวัฒนธรรมสุจริต	2	2	4	3	9
2. สร้างเครือข่ายพันธมิตรพิชิตคอร์รัปชัน	2	5	2	6	13
3. พัฒนาวัดกรรมและกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ	3	3	2	4	9
4. พัฒนากลไกตรวจสอบ สนองตอบประชาชน	4	8	2	7	16
5. บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ	3	7	1	1	9
6. พัฒนางองค์การแห่งการเรียนรู้ เสริมสมรรถนะและจิตสาธารณะบุคลากร	3	8	2	3	13
รวม	17	33	13	24	70

ที่มา : แผนปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2 ปี พ.ศ. 2551-2552 หน้า ก

(6) แผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2555)

แผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2555), เอกสารเย็บเล่ม (2553) กล่าวถึงแผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 ดังนี้

การประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 ตามตัวชี้วัดที่ 2 ระดับความสำเร็จในการดำเนินงานตามแผนงาน การประชาสัมพันธ์ป้องกันการทุจริต ได้กำหนดให้สำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีหน้าที่พิจารณาจัดทำแผนแม่บท ด้านการประชาสัมพันธ์ป้องกันการทุจริต โดยมอบหมายให้สำนักป้องกันการทุจริตภาคการเมือง เป็นผู้กำกับดูแลตัวชี้วัดนี้

การจัดทำแผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2555) ได้พิจารณาความสำคัญจากข้อเท็จจริงที่ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่สำคัญ ประการหนึ่ง คือ การดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์ คือ "สังคมไทยมีวินัย และยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ทุกภาคส่วนร่วมป้องกันและปราบปรามการทุจริต" และที่สำคัญคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติให้รัฐสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

วัตถุประสงค์ของแผนแม่บทด้านการประชาสัมพันธ์ด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ ต้องการให้เป็นเครื่องมือนำไปสู่หนทางการเสริมสร้างให้ทุกภาคส่วนร่วมมือป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เป็นรูปธรรม และเป็นพลังขับเคลื่อนที่เป็นความมุ่งมั่นของทุกสำนัก กอง ศูนย์ และสถาบัน ที่เกี่ยวข้องสู่เป้าประสงค์ของการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

ทั้งนี้ แผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2555) ประกอบไปด้วย 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : พัฒนาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ เพื่อการต่อต้านการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การผลิตและเผยแพร่สื่อสร้างสรรค์ในการต่อต้านการทุจริตอย่างเหมาะสม ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การประชาสัมพันธ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการเสริมสร้างความเชื่อถือ เชื่อมั่น ในคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การประชาสัมพันธ์ที่อำนวยความสะดวกต่อการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาค ส่วนและทุกระดับ

อนึ่ง แผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ว่าเป็นกรอบการดำเนินการป้องกันการทุจริตที่มีลักษณะจำเพาะ ด้านการป้องกันการทุจริต, ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ต่อต้านการทุจริต เป็นฉบับแรก นับตั้งแต่มีการก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. โดยรายละเอียดเกี่ยวกับแผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2555) ปรากฏในภาคผนวก รู

(7) อนุสัญญาสหประชาชาติ (UNCAC)

คู่มือต่อต้านการทุจริตตามอนุสัญญาสหประชาชาติ (UNCAC) ฉบับประชาชน (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) กล่าวถึงอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (United Nations Convention Against Corruption : UNCAC, 2003) ว่าเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่มีเนื้อหาครอบคลุมมาตรการสำคัญต่าง ๆ ทุกด้านทั้งการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งมีผลบังคับเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005) ปัจจุบันมีรัฐภาคี 136 ประเทศ (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2552) โดยประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญา เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2546 และกำลังเตรียมการให้สัตยาบันเพื่อเข้าเป็นภาคีในอนาคต

เนื้อหาของอนุสัญญาฯ ครอบคลุมมาตรการและกฎเกณฑ์การต่อต้านการทุจริตอย่างเป็นระบบ ได้แก่

- (1) การป้องกันการทุจริต
- (2) การกำหนดความผิดทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมาย
- (3) ความร่วมมือระหว่างประเทศ
- (4) การติดตามสินทรัพย์คืน

ทั้งนี้ ส่วนของการป้องกันการทุจริต มีมาตรการที่สำคัญ ดังนี้

- (ก) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ
- (ข) การมีส่วนร่วมของสังคม
- (ค) การปรับปรุงจริยธรรมของข้าราชการ นักการเมือง
- (ง) การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารการคลังของรัฐที่โปร่งใส
- (จ) การป้องกันการทุจริตในภาคเอกชน
- (ฉ) ความเป็นอิสระของศาลและอัยการ

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารที่กล่าวถึง นโยบายเร่งด่วนของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2549 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2550: 124-126) เนื้อหาทั้งหมดไม่มีการกล่าวถึงนโยบายด้านการป้องกันการทุจริต ส่วนใหญ่จะเป็นการกล่าวถึงการให้ความสำคัญด้านกฎหมายและนโยบาย และด้านระบบและโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. รายละเอียดปรากฏตาม ภาคผนวก ๓

สรุปเกี่ยวกับการบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตพบว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. อันเป็นคณะบุคคลที่มาจากการสรรหาหรือการแต่งตั้งตามบทบัญญัติของกฎหมายสูงสุดในการปกครอง ประเทศ ประกอบไปด้วยประธานกรรมการ ป.ป.ช. จำนวน 1 คน และกรรมการ ป.ป.ช. อีก 8 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน มีภารกิจหลักในการป้องกันการทุจริต การปราบปรามการทุจริต รวมทั้งการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ภารกิจ การป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีแนวทางการดำเนินงานหลัก คือ การประชาสัมพันธ์ การเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

ผลการศึกษาพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2553 การบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีรูปแบบการบริหารที่เป็นไปตามกรอบของบทบัญญัติทางกฎหมาย โดยมี คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้กำหนดนโยบาย มีคณะอนุกรรมการ ป.ป.ช. เป็นคณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้ง จากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำหน้าที่เป็นคณะที่ปรึกษา ให้คำแนะนำและกรันรองงาน ในขณะที่สำนักงาน ป.ป.ช. อันเป็นหน่วยงานภายใต้องค์กรอิสระทำหน้าที่เป็นฝ่ายธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่ ในการนำนโยบายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งรูปแบบการบริหารงานเช่นนี้ได้ยึดปฏิบัติ มาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. จนถึงปัจจุบัน (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย)

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารที่เป็นบทบัญญัติทางกฎหมายพบว่า มีบทบัญญัติเกี่ยวกับ องค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ และ ฝ่ายนิติบัญญัติ ครั้งแรกตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้มีองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. หลังจากนั้น 2 ปี ก็ปรากฏพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พุทธศักราช 2542 ซึ่งในปีดังกล่าวได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดแรก เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2542 ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บทเฉพาะกาล และเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2542 ได้มีการก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. ขึ้น เพื่อทำ หน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระยะเวลาต่อมาเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2543 ได้มีการบังคับใช้ประกาศ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัด คณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2543 ซึ่งโครงสร้างดังกล่าวได้บังคับใช้เรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2550 จึงมี การปรับโครงสร้างตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจ หน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. พ.ศ. 2550 เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2550

โครงสร้างการบริหารการสื่อสารมวลชนต่อต้านการทุจริตส่วนสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่า ระยะเวลาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2543-2550 เป็นการแบ่งส่วนราชการตามโครงสร้างสำนักงาน ปี พ.ศ. 2543 มี 2 สำนัก 1 ศูนย์ ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการป้องกันการทุจริต โดยแบ่งหน่วยงานตามแนวทางการดำเนินงานหลัก ในขณะที่การแบ่งส่วนราชการภายใต้โครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ปี พ.ศ. 2550 ปรากฏ 6 สำนัก ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการป้องกันการทุจริต เป็นการแบ่งหน่วยงานตามกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก ทั้งนี้ ปรากฏใน 4 สำนักหลักจาก ทั้งหมด 6 สำนัก เป็นการป้องกันการทุจริตในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐ ภาคการเมือง ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม ส่วนอีก 2 สำนัก ได้แก่ สำนักจริยธรรมและคุณธรรมนั้น เป็นการกำหนดหน่วยงานระดับสำนักเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 13 จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และสำนักบริหารงานกลางที่มีฝ่ายประชาสัมพันธ์ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต วิวัฒนาการดังกล่าวของการปรับโครงสร้างการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่าเป็นการสร้างสอดคล้องกับบทบัญญัติสูงสุดที่ใช้ปกครองประเทศขณะนั้น ซึ่งในการปรับเปลี่ยนบทบัญญัติสูงสุดในการปกครองประเทศแต่ละครั้งเป็นไปตามบริบททางสังคม วัฒนธรรม และการเมือง จึงกล่าวได้ว่าการปรับโครงสร้างของสำนักงาน ป.ป.ช. ก็มาจากปัจจัยที่เป็นบริบททางสังคม วัฒนธรรม และการเมืองที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย

ในองค์ประกอบหลักดังกล่าวสอดคล้องในทิศทางเดียวกันกับโครงสร้างอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต ว่าในโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ปี พ.ศ. 2543 มีจำนวน 25 อัตรา และหลังจากนั้นมีการเพิ่มถึง 2 เท่าตัว เป็น 55 อัตรา ในโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ปี พ.ศ. 2550

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับคณะอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริตนั้น พบว่า ในโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ปี พ.ศ. 2543 ปรากฏคณะอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริตเพียง 3-4 คณะ แบ่งตามแนวทางการดำเนินงานหลัก มีกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบในภารกิจด้านนี้ในรูปแบบของการเป็นประธานอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต เพียง 1-2 คน แต่การบริหารภายใต้โครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ปี พ.ศ. 2550 ปรากฏคณะอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน 14 คณะ แบ่งตามกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก มีกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบในภารกิจด้านนี้ในรูปแบบของการเป็นประธานอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริตถึง 8 คน

ผลการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการบริหารนโยบายการสื่อสารองค์กรพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นการเสนอจากฝ่ายปฏิบัติการ อันมีบุคลากรเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. ในภารกิจด้านการป้องกัน นำเสนอประเด็น แนวทาง และกรอบนโยบายผ่านตามสายบังคับบัญชาในสำนักงาน ป.ป.ช. เข้าสู่คณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริตเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ให้คำปรึกษา แนะนำและกรั่นกรอง ก่อนนำเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อกำหนดเป็นนโยบายและบังคับใช้ต่อไป เป็นลักษณะของการบริหารที่เป็นการนำเสนอจากระดับล่างสู่การพิจารณาในระดับนโยบาย (Bottom Up) ปรากฏโดยรวมในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 และชุดที่ 3 สำหรับช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 พบว่า ขณะนั้นผู้กำหนดนโยบาย อันได้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ต้องการเร่งดำเนินการด้านการปราบปรามการทุจริต และสั่งการให้ส่วนสำนักงานในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริตดำเนินการศึกษาทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมา ประกอบกับระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 สั้น ทำให้เกิดกรอบแนวทางการสื่อสารองค์กรต่อต้านการทุจริตที่ปรากฏเป็นในรูปแบบการใช้กรอบแนวทางเดิมที่เป็นบทบัญญัติทางกฎหมายและกรอบแนวทางเดิมที่ใช้ในช่วงของการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 แต่ทั้งนี้ พบว่าในช่วงดังกล่าวคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ปรากฏการสั่งการให้ดำเนินการเกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตในรูปแบบของการสั่งการโดยตรงสู่ฝ่ายปฏิบัติ ไม่มีการผ่านคณะกรรมการ เนื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริตเพียง 2 คณะ ซึ่งเป็นคณะกรรมการด้านเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ สำหรับคณะกรรมการด้านประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตนั้นไม่ปรากฏ ลักษณะของการสั่งการโดยตรงดังกล่าวทำให้เกิดรูปแบบของการบริหารนโยบายจากผู้กำหนดนโยบายสู่ปฏิบัติโดยตรง (Top Down)

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่าในช่วงตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม 2548-21 กันยายน 2549 ซึ่งเป็นช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง ไม่ปรากฏการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพราะคณะกรรมการต้องมาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รูปแบบการสั่งการหรือการบริหารนโยบายก็ไม่ปรากฏเนื่องจากไม่มีผู้กำหนดนโยบาย การดำเนินงานส่วนใหญ่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ต้องหยุดชะงักตามการตีความของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

อนึ่ง ในประเด็นแนวทางการสื่อสารหลักตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2553 พบว่า มีการใช้กรอบแนวทางตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาโดยตลอด สำหรับกรอบแนวทางที่เป็นลักษณะของแผนยุทธศาสตร์ก็ปรากฏการนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2546-2550) ที่มีการบังคับใช้ตั้งแต่ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ชุดที่ 2 ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง และช่วงต้นของการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 อีกทั้ง ผลการวิจัยพบว่าในช่วงต้นของการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 มีการขยายระยะเวลาของการบังคับใช้แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 ถึงปี พ.ศ. 2551 ต่อจากนั้นก็มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 2 และยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และแผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2555)

ผลการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่าแนวทางการสื่อสารรณรงค์ของสำนักงาน ป.ป.ช. มีวิวัฒนาการ และมีจุดเปลี่ยน โดยที่ผ่านมามีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2546 เป็นการใช้แนวทางการสื่อสารรณรงค์ในกรอบแนวทางตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หลังจากนั้นก็มีพัฒนาการเป็นระดับการกำหนดแนวทางเชิงยุทธศาสตร์สำนักงาน แต่เนื้อหาปรากฏโดยรวมทั้งภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต, การปราบปรามการทุจริต, การตรวจสอบทรัพย์สิน และการบริหารจัดการองค์กร โดยแนวทางนี้มีปรากฏตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2551 หลังจากนั้นก็พัฒนาสู่การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ชาติที่เป็นภาพความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในขณะที่ยุทธศาสตร์สำนักงาน ฉบับที่ 2 ก็ดำเนินการต่อเนื่องจากฉบับที่ 1 โดยฉบับที่ 2 จะเป็นการเสริมและขยายเนื้อหาของยุทธศาสตร์ชาติในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นการเฉพาะ ท้ายที่สุดในปี พ.ศ. 2553 สำนักงาน ป.ป.ช. ได้จัดทำแผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ อันเป็นแผนแม่บทที่มีลักษณะการเจาะจงในเนื้อหาเฉพาะด้าน มีการกำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตที่เป็นรูปธรรมขึ้นครั้งแรก ในรอบกว่า 10 ปีที่ผ่านมาของสำนักงาน ป.ป.ช.

นอกจากนี้ จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า การสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. มีแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตเป็นกรอบการดำเนินงาน ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นที่มีการเกิดขึ้นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และระยะเริ่มต้นของการก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. โดยปรากฏการให้ความสำคัญในลักษณะที่แตกต่างกันตามยุคตามสมัย และบริบททางกฎหมาย สังคม วัฒนธรรม และการเมือง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 สถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

การศึกษา เรื่อง "การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542-2553" ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการศึกษาเกี่ยวกับ สถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยศึกษาในองค์ประกอบของ สถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ ได้แก่ ลักษณะเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ข้อมูลหรือประเด็น ในการรณรงค์ กลยุทธ์การสื่อสาร ช่องทางการสื่อสาร และการวิจัย ทั้งนี้ ได้จำแนกประเภทของสื่อ ในการศึกษาเป็น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกลางแจ้ง สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกิจกรรม และสื่อ อินเทอร์เน็ต

อนึ่ง การศึกษาสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ของสำนักงาน ป.ป.ช. ได้แบ่ง การศึกษาตามการแบ่งช่วงการศึกษา ดังนี้

- (1) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1
- (2) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2
- (3) ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง
- (4) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์สถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ของ สำนักงาน ป.ป.ช. ใช้แหล่งข้อมูลประเภทเอกสารเป็นหลัก ได้แก่ สื่อประชาสัมพันธ์ที่ผลิตและเผยแพร่ โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2553 ซึ่งอาจปรากฏในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อ สิ่งพิมพ์ สื่อกลางแจ้ง สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกิจกรรม และสื่ออินเทอร์เน็ต เอกสารรายงานประจำปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2543-2551 และเอกสารรวบรวมผลงานด้านการป้องกันการทุจริต นอกจากนี้ยังใช้ข้อมูล ประเภทบุคคลประกอบการศึกษาเพื่อเสริมในประเด็นที่ไม่พบในแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ทั้งเพิ่มเติม รายละเอียดและหรือยืนยันข้อเท็จจริงในรายละเอียด โดยข้อมูลประเภทบุคคลดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้กำหนดนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. และผู้ปฏิบัติงานใน สำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งหมายถึงบุคลากรเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. ผลการวิจัยพบว่า สำนักงาน ป.ป.ช. การผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก (Key Message) จำนวน 9 แนวทาง ได้แก่

- (1) เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"
- (2) เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน"
- (3) เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน"
- (4) เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน"
- (5) เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม"
- (6) เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง"
- (7) เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ซื่อสะอาด"
- (8) เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหูเป็นตา"
- (9) เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ"

ทั้งนี้ ผลการศึกษาสามารถสรุปความสัมพันธ์เนื้อหาการสื่อสารหลักกับการกำหนดช่วงระยะเวลาของการศึกษา ตามตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 : สรุปความสัมพันธ์เนื้อหาการสื่อสารหลักกับการกำหนดช่วงระยะเวลาของการศึกษา การสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ของสำนักงาน ป.ป.ช. ระหว่างปีพุทธศักราช 2542-2553

ปี พ.ศ.	ช่วงการศึกษาตามการวิจัย	เนื้อหาการสื่อสารหลักที่ปรากฏ
2542	ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1	1
2543		1
2544		1
2545		1
2546		1
2547	ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2	1 / 2
		1 / 3
2548	ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง	1 / 3
		1 / 3
2549	ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3	1 / 3 / 5
		1 / 3 / 5
2550		3 / 4 / 5 / 6
2551		1 / 3 / 4 / 5 / 6 / 7
2552		3 / 4 / 7 / 8 / 9
2553	2 / 3 / 7 / 8 / 9	

หมายเหตุ : 1 = มือสะอาด ชาติไม่ล้ม, 2 = ตรงเวลา รักษาวินัย ด้านกายคอร์รัปชัน, 3 = รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน, 4 = ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเกิดไท่องค์กรฯ, 5 = คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ยอมมีส่วนร่วม, 6 = ยอมไหม ถ้าใครจะโกง, 7 = ซ่อสะอาด, 8 = เป็นหู เป็นตา, 9 = คุณธรรม นำธุรกิจ

การศึกษาสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ของสำนักงาน ป.ป.ช. ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2553 ได้แบ่งหัวข้อการศึกษา และรายงานผลตามเนื้อหาการสื่อสารหลัก โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารเป็นหลัก นอกจากนี้ยังใช้ข้อมูลประเภทบุคคลประกอบการศึกษาเพื่อเสริมในประเด็นที่เฝ้าพบในแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ทั้งเป็นการเพิ่มเติมรายละเอียดและหรือยืนยันข้อเท็จจริงในรายละเอียด

ทั้งนี้ ผลการศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ของสำนักงาน ป.ป.ช. ได้จำแนกประเภทของสื่อรณรงค์ ของสำนักงาน ป.ป.ช. เป็น 6 ประเภท ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกลางแจ้ง สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกิจกรรมและสื่ออินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ได้วิเคราะห์สถานภาพการใช้สื่อตามองค์ประกอบเชิงกระบวนการของการสื่อสารรณรงค์ ได้แก่ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์ ช่องทางการสื่อสาร กลยุทธ์การสื่อสาร และการวิจัย

จากข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลข้างต้น ภายใต้กรอบการดำเนินการศึกษาวิจัยดังกล่าว รายงานผลการศึกษาได้ ดังนี้

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" วิเคราะห์ตามสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียด ดังนี้

(1) เป้าหมาย

จากผลการศึกษาสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" พบว่า เป้าหมายของเนื้อหาการสื่อสารหลักนี้ แสดงถึงการกำหนดเป้าหมายทั้งระดับบุคคลและระดับโครงสร้าง

ข้อความที่ว่า "มือสะอาด" หมายถึง คนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน และข้อความที่ว่า "ชาติไม่ล่ม" หมายถึง ประเทศชาติหรือสังคมมีความเจริญรุ่งเรือง ไม่ล่มจม ล้มละลาย ดังนั้น จากข้อความดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ว่า เป้าหมายของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ให้ความสำคัญกับเป้าหมายระดับบุคคล ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทิศทางที่เหมาะสม, ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ และสร้างความสำนึกหรือความภูมิใจให้กับบุคคลว่าถ้าตนเองเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน ก็จะทำให้สังคมหรือประเทศชาติพัฒนา รุ่งเรือง ไม่ล่มจม ล้มละลาย ทั้งนี้ ผลจากพฤติกรรมส่วนบุคคลที่เป็นคนมือสะอาดก็เชื่อมโยงไปถึงเป้าหมายระดับโครงสร้าง ที่มาจากผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมส่วนบุคคลและเป็นผลเชื่อมโยงสู่โครงสร้างทางสังคม เป็นการรณรงค์สร้างกระแสความตื่นตัวของชุมชน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบสังคม

นอกจากนี้ยังพบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ยังปรากฏเป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ต้องการให้เนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าวเป็นคำขวัญประจำสำนักงาน ป.ป.ช. (Slogan) เป็นการสร้างเอกลักษณ์ (Identity) ให้กับหน่วยงาน

"...มือสะอาดนี้มาก่อน จำไม่ได้คืออันนี้เราก็พยายามสร้างข้อความที่สามารถกระตุ้นจิตใจหรือว่าจุด turning point ให้กับคนในสังคมได้รับรู้ ...มือสะอาด ชาติไม่ล่ม ตอนนั้นเราก็คิดว่าถ้าสมมุติว่าทุกคนใสสะอาด ทุกคนไม่โกงไม่กินชาติก็อยู่ได้"

(ดวงพร รุจิเรข, สัมภาษณ์, 31 สิงหาคม 2552)

(2) วัตถุประสงค์

จากเอกสารการนำเสนอแนวทางการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ของบริษัท โอทิลวี พับบลิก รีเลชั่นส์ เวสต์วายด์ จำกัด (เอกสารเย็บเล่ม: 6) ระบุถึงวัตถุประสงค์การสื่อสาร จำนวน 3 ข้อ ดังนี้

(2.1) เพื่อกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกว่าการคอร์รัปชันจะสร้างความล่มสลาย หยุดพัฒนาการของชาติ

(2.2) เพื่อสร้างการรับรู้และเข้าใจในเป้าหมาย ความเป็นมาว่ามีโครงการและการณรงค์ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

(2.3) เพื่อปลุกกระแสให้สังคมไทยตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมขจัดและขัดขวางคอร์รัปชัน

จากข้อมูลข้างต้น วิเคราะห์ตามแนวคิดทางการสื่อสารของกรศึกษาวิจัยนี้ จะสรุปได้ว่าระดับของวัตถุประสงค์เน้นใน 3 ระดับของการกำหนดวัตถุประสงค์ ได้แก่ เพื่อแจ้งข่าวสาร (To Inform) ปรากฏในข้อ (2.2), เพื่อโน้มน้าวใจให้กระทำตาม (To Persuade) ปรากฏในข้อ (2.1) และ (2.3) และเพื่อระดมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (To Mobilize over Behavior Change) ปรากฏในข้อ (2.1) และ (2.3)

ด้านการวิเคราะห์ระดับของวัตถุประสงค์ตามระดับของสถานการณ์เปลี่ยนแปลงในเชิงพฤติกรรมของผู้รับสาร พบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" เป็นระดับสถานะของการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มจากระดับการเรียนรู้ของประชาชนในสังคม ไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้างของสังคม โดยผู้รับผลประโยชน์ คือ สถาบันชาติ สำนักงาน ป.ป.ช. และประชาชนคนไทยทุกคน

(3) กลุ่มเป้าหมาย

จากเอกสารการนำเสนอแนวทางการณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ของบริษัท โอทีอี พับบลิก รีเลชั่นส์ เวิร์ลด์ไวด์ จำกัด (เอกสารเย็บเล่ม: 7-8) ระบุถึงกลุ่มเป้าหมายการสื่อสาร ดังนี้

(3.1) ภาครัฐ

(3.1.1) เจ้าหน้าที่ของรัฐ

(3.1.1.1) ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น

(3.1.1.2) พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ

(3.1.1.3) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น

(3.1.2) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(3.1.3) กรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ

(3.2) ภาคประชาชน

(3.2.1) สถาบันการศึกษาและเยาวชนไทย

(3.2.2) กลุ่มผู้นำทางความคิด (องค์กรอิสระ, องค์กรประชาชน, นักวิชาการ และนักจิตสังคม)

(3.2.3) หน่วยงานภาครัฐ

(3.2.4) สื่อมวลชน

(3.2.5) ประชาชน

(3.3) องค์กรอิสระ

(3.3.1) สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง

(3.3.2) ศาลรัฐธรรมนูญ

(3.3.3) สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภา

(3.3.4) ศาลปกครอง

(3.3.5) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(3.3.6) สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(3.3.7) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ทั้งนี้ จากข้อมูลดังกล่าววิเคราะห์ตามแนวคิดทางการสื่อสารของศึกษาวิจัยนี้ พบว่าการกำหนดกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ปรากฏทั้ง กลุ่มเป้าหมายที่สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและกลุ่มเป้าหมายที่สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องการให้เป็นแนวร่วมในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นการกำหนดลักษณะที่กว้างและครอบคลุมทุกภาคส่วนในสังคม มีประสบการณ์การเรียนรู้ สถานภาพทางสังคม ทักษะคิดคำนวณ และระบบสังคมวัฒนธรรมที่หลากหลาย

(4) ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" พบว่าข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์นั้น เน้นในเรื่องการให้ข้อมูลเชิงแนวปฏิบัติตนของกลุ่มเป้าหมาย ให้เกิดจิตสำนึกว่าการทุจริตคอร์รัปชันจะก่อให้เกิดความล่มสลาย ประเทศชาติหยุดการพัฒนา และส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน นอกจากนี้ในเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ยังปรากฏการให้ข้อมูลระดับพื้นฐาน เช่น สถิติความเสียหายของการทุจริตคอร์รัปชัน ความรู้และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกฎหมายบ้านเมืองที่เกี่ยวข้อง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. รวมถึงแนวทางการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

(5) ช่องทางการสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" พบว่ามีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายในลักษณะที่เชื่อมโยงและบูรณาการ ประกอบด้วย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกิจกรรม และสื่ออินเทอร์เน็ต แต่ไม่ปรากฏสื่อกลางแจ้ง

(6) กลยุทธ์การสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" พบว่ามีกลยุทธ์การสื่อสาร ดังนี้

(6.1) กลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาร

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" กำหนดกลยุทธ์ด้านเนื้อหาสารที่มีแก่นหลัก (Theme) เป็นข้อความสำคัญ (Key Word) ที่สั้นและกระชับ มีความหมาย 2 แนวทางคือ รณรงค์ให้ประชาชนมีมือที่สะอาด กล่าวคือ ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน ส่วนวลีหลัง คือ ชาติไม่ล่ม มีความหมายว่า คอร์รัปชันจะสร้างความล่มสลาย หยุดการพัฒนาของประเทศชาติ ดังนั้น การที่จะช่วยชาติบ้านเมืองให้มีความเจริญรุ่งเรือง ไม่หยุดการพัฒนานั้นจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งนี้ จากการศึกษาสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของ สำนักงาน ป.ป.ช. พบว่า แก่นหลักหรือข้อความสำคัญดังกล่าวได้มีการนำมาใช้และเสริมในสื่อประชาสัมพันธ์ของสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวนมาก

ด้านสภาพบรรยากาศที่สะท้อนผ่านเรื่องราวในสาร (Tone) พบว่า ข้อความรณรงค์ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" มีลักษณะการนำเสนอเพื่อการจูงใจหรือโน้มน้าวด้วยวิธีการนำเสนอข้อมูลด้านเดียว (One Side Argument) กล่าวคือ นำเสนอข้อมูลในเชิงปฏิบัติให้ประพุดิตนชอบในความซื่อสัตย์สุจริต โดยชี้ให้เห็นว่าความซื่อสัตย์สุจริตหรือการไม่ทุจริตคอร์รัปชันจะเป็นองค์ประกอบสำคัญให้เกิดความรุ่งเรืองต่อประเทศชาติ ชาติบ้านเมืองจะไม่หยุดการพัฒนา ซึ่งเป็นการใช้มิติของข้อมูลที่ปรากฏในสารในรูปแบบที่เข้าใจง่าย นำไปสู่การคิดของกลุ่มเป้าหมาย เป็นหลักของเหตุและผลที่เป็นข้อเท็จจริง ไม่อาจคัดค้านได้ด้วยเหตุผลอื่น นอกจากนี้พบว่า แนวทางการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" มีจุดจับใจ (Appeal) เชิงเหตุผล ความเชื่อมโยงระหว่างเหตุที่เป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติที่ดีงามนำไปสู่ผลของการพัฒนาของชาติบ้านเมือง เป็นการชี้ด้านดีของพฤติกรรมเพียงด้านเดียว และให้ข้อสรุปที่ชัดเจนและเปิดให้คิดเองว่า การกระทำดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนาของชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ แนวทางการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ปรากฏว่ามีความถี่ (Frequency) ในการนำเสนอจำนวนมาก เมื่อเทียบกับแนวทางการสื่อสารหลักอื่นที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. มีการนำไปสอดแทรกในเนื้อหาสื่อแทบทุกประเภทที่ผลิตและเผยแพร่ อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อกิจกรรม สื่อผลิตภัณฑ์และสื่ออินเทอร์เน็ต แม้ว่าบางสื่อจะเป็นสื่อที่มีเนื้อหาสารกลาง ๆ เบา ๆ เป็นสื่อเชิงประชาสัมพันธ์องค์กร แต่ก็พบความพยายามนำเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ไปเป็นองค์ประกอบของสื่ออื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความถี่ในการรับรู้ และสร้างการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้มีประสิทธิภาพ

"สัมมนาครูเราก็อใช้สื่อ มือสะอาด ไปเผยแพร่ อย่างจัดบอร์ด หรือบางทีก็มีการพูดถึง มันมีทุกส่วนไม่ว่าจะเป็นในเอกสาร ดินสอ กระดาษจดบันทึก เอกสารประกอบการบรรยาย หรือแม้แต่ Power Point"

(อรทัย พิบุลย์อาร์ักษ์, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552)

"สุจริตช่วงปีแรก ๆ เราใช้มือสะอาดไปแปะไว้เยอะมาก แทบจะทุกเล่ม ถ้าไม่ใช่ข้อความก็จะ เป็นรูปภาพมือ"

(สุปรียา บุญสนิท, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2552)

"ประกวดพูด ปี 44 เราก้ใช้ มือสะอาด ชาติไม่ล้ม เป็นหัวข้อในการแข่งขันรอบชิง ปีนั้นเรา ได้กษรินทร์ พูดดีมาก เรานำไปใช้เยอะที่สุด..."

(ขวัญใจ กลิ่นขาย, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552)

"เคยมีช่วงหนึ่งเราใช้ที่ป้อม มือสะอาด ใช้ป้อมของจดหมาย ส่งหนังสือของ ป.ป.ช. ไปหน่วยงาน ภายนอก ป้อมตรงมุมด้านล่างซอง ก็อยากให้มีมันได้รับการเผยแพร่ คนจะได้รับรู้มากขึ้น"

(ยุพิน ฉินนะโสต, สัมภาษณ์, 18 สิงหาคม 2552)

สำหรับกลุ่มเป้าหมาย (Target Group) นั้น ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลยุทธ์การ สื่อสารพบว่ามีข้อกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายในวงกว้าง ทั้งภาครัฐ, ภาคประชาสังคม และ องค์กรอิสระ

(6.2) กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ

แนวทางการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม" ใช้กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อที่เป็น การใช้สื่อแบบผสมผสาน จากการศึกษาสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม" พบว่ามีชุดสื่อรณรงค์จำนวนมากและมีความหลากหลายของสื่อที่นำเสนอ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าว มีทั้งกลยุทธ์การกำหนดกลยุทธ์สารที่เร้าความกลัว (Fear Drive Model) อาทิ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับขนาดของปัญหา (Magnitude) ว่าผลของการทุจริตคอร์รัปชันมี ผลเสียหายต่อประเทศชาติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และบั่นทอนงบประมาณแผ่นดิน จำนวนมหาศาล นอกจากนี้ในเนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าวยังปรากฏการให้ความมั่นใจว่าผู้รับสาร กลุ่มเป้าหมายสามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างแน่นอน หากพัฒนาทัศนคติค่านิยมและ ประพฤติตนชอบในความซื่อสัตย์สุจริต

ทั้งนี้ พบเพิ่มเติมว่าในบางสื่อของชุดรณรงค์ต่อต้านการทุจริตภายใต้เนื้อหา การสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม" มีการนำเสนอสารโดยใช้หลักเหตุผล (Rational) ที่เป็นการอ้างเหตุไปสู่ผล (Cause and Effect) อีกทั้งมี การนำเสนอสารจากกลุ่มอ้างอิงหรือบุคคลที่มี ชื่อเสียงในสังคม (Status) มีความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ (Reliability and Trustworthiness) เช่น พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นต้น นอกจากนี้พบว่า ผลงานการประกวดการกล่าวสุนทรพจน์ ประจำปี 2544 ของนางสาวกษรินทร์ วงศ์กิตติชวลิต ซึ่งเป็นเพียงผู้ชนะเลิศการแข่งขัน มีสถานภาพเพียงนักเรียนคนหนึ่ง แต่มีองค์ประกอบในการพูดที่ดี ประกอบกับเนื้อหาการพูดหัวข้อ "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม" มีความชัดเจนและน่าสนใจ เป็น องค์ประกอบเด่นหนึ่งของกลยุทธ์การใช้สื่อของแนวทางการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม" ด้วย

ประเด็นการนำเสนอสารที่เน้นข้อความสะดุดหูสะดุดตา (Rhetoric) ปรากฏชัดเจนมากในแนวทางการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" เพราะข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" เป็นการประดิษฐ์คำที่มีความไพเราะ คล้องจองกัน ให้ภาพของความหมายที่ชัดเจนด้วยถ้อยคำไม่มาก มีการสร้างการสร้างสัญลักษณ์ร่วม (Symbols) คือรูปมือสีขาว และข้อความ รวมทั้งองค์ประกอบการใช้สี 3 สี ได้แก่ สีขาว สีแดงและสีน้ำเงิน อันเป็นสีไตรรงค์อันเป็นสัญลักษณ์ของสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์

(7) การวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" พบว่ามีการวิจัยในระยะเริ่มต้นการสร้างสรรค์แนวทางการสื่อสารหลัก หลังจากนั้นไม่ปรากฏการวิจัยและประเมินผลการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าว ทั้งในระยะดำเนินการ และหลังการดำเนินการ

จากเอกสารการนำเสนอแนวทางการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ของบริษัท โอกลีวี พับบลิก รีเลชั่นส์ เวสต์วายด์ จำกัด (เอกสารเย็บเล่ม: 2-5) ระบุถึงการวิเคราะห์โครงการที่ผ่านมาของสำนักงาน ป.ป.ช. และการสำรวจกลุ่มย่อย ดังนี้

บริษัท โอกลีวี พับบลิก รีเลชั่นส์ เวสต์วายด์ จำกัด วิเคราะห์โครงการที่ผ่านมาของสำนักงาน ป.ป.ช. ว่ามีประเด็นสำคัญ 3 ประเด็น ได้แก่

- (1) มุ่งเน้นการสร้างทัศนคติที่ดี
- (2) ขอความร่วมมือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐและนักการเมือง
- (3) รณรงค์ให้ความรู้เรื่องบทบาทของ ป.ป.ช. ในฐานะองค์กรอิสระที่ช่วยปราบปรามการทุจริตในกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- (4) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐและเยาวชน

นอกจากนี้มีการรายงานผลการสำรวจกลุ่มย่อย โดยบริษัท โอกลีวี แอนด์ เมเธอร์ (ประเทศไทย) จำกัด ว่ามีการตั้งประเด็นคำถาม 5 ข้อหลัก ได้แก่

- (1) ท่านทราบหรือไม่ว่า สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีหน้าที่อะไรบ้าง
- (2) คำว่า "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ทำให้ท่านนึกถึงอะไร
- (3) หากท่านพบเห็นนักการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการ กระทำทุจริตหรือใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบเพื่อแสวงหาประโยชน์ ท่านจะอย่างไร
- (4) ในความคิดเห็นของท่าน คิดว่าการทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐควรมีบทลงโทษอย่างไร
- (5) ท่านคิดว่าข้าราชการ นักการเมืองคนใดจะเป็นคนไทยตัวอย่างที่ท่านคิดว่าเป็นคนมือสะอาด

ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามได้กระจายในหลายอาชีพ เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานบริษัท เอกชน ผู้ประกอบอาชีพอิสระ เจ้าของกิจการ นักศึกษาและประชาชน ผลที่ได้จากการสำรวจมี ดังนี้

(1) ประเด็นคำถามที่ว่า ท่านทราบหรือไม่ว่า สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีหน้าที่อะไรบ้าง ผลการสำรวจปรากฏ ดังนี้

- ตรวจสอบนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ร่ำรวยผิดปกติ
- สอบสวนข้อเท็จจริงในความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ (ฮั้ว)
- ป้องกันการทุจริตและเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต

(2) ประเด็นคำถามที่ว่า คำว่า "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ทำให้ท่านนึกถึงอะไร ผลการสำรวจปรากฏ ดังนี้

- นักการเมือง
- ศาสตร์รัฐธรรมนูญ เพราะเป็นที่น่าจะมีคนมือสะอาดมากที่สุด
- ข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐโงกกินบ้านเมือง
- เป็นไปไม่ได้สำหรับประเทศไทย
- ผู้ที่มีอำนาจไม่ว่าจะเป็นทางไหนก็โยนความผิดให้ผู้อื่นไว้ตั้งค้ำบัลลังก์เสมอ แล้วตนเองก็ใช้ช่องทางทางกฎหมายที่ตนตราขึ้นมาหนีเอาตัวรอด แม้อาจเห็นว่าชาติยังไม่ล่ม แต่สมัยผู้นำนี้ก็แย่ ๆ ก็ทำให้ชาติอาการปริ้ม ๆ เกือบจะล่มได้เหมือนกัน "ชาติไม่ล่ม เพราะมือสะอาด ชาติไม่เหลือซากบาท เพราะมือสกปรก"

(3) ประเด็นคำถามที่ว่า หากท่านพบเห็นนักการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการ กระทำทุจริตหรือใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบเพื่อแสวงหาประโยชน์ ท่านจะอย่างไร ผลการสำรวจปรากฏ ดังนี้

- ต้องส่งคนลักลอบสังหาร
- แจ้ง ป.ป.ช. หรือ ป.ป.ง.
- อยากจะแจ้งหน่วยงานที่จัดการได้แต่หน่วยงานนั้นก็กระทำผิดเหมือนกัน
- คงไม่ร้องเรียน จะไม่ทำในฐานะที่เราเป็นประชาชนคนหนึ่ง เพราะยากที่จะหาหลักฐานมาพิสูจน์และไม่อยากยุ่งยาก

(4) ประเด็นคำถามที่ว่า ในความคิดเห็นของท่าน คิดว่าการทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐควรมีบทลงโทษอย่างไร ผลการสำรวจปรากฏ ดังนี้

- พักราชการไป หรือไล่ออก
- ไม่ควรอยู่ในหน้าที่ ให้ติดคุกติดตารางไปเลย เพราะเป็นการเลือกปฏิบัติที่น่าเกลียดที่สุด แต่ที่เป็นอยู่ก็ย้ายกันไปมา เหมือนรัฐพานักโทษหนีซะเอง
- ประหารชีวิต

(5) ประเด็นคำถามที่ว่า ท่านคิดว่าข้าราชการ นักการเมืองคนใดจะเป็นคนไทยตัวอย่างที่ท่านคิดว่าเป็นคนมือสะอาด ผลการสำรวจปรากฏ ดังนี้

- ไม่มีในโลก
- คุณอำนวย ปันยารชุน, คุณชวน หลีกภัย, คุณอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
- ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์
- หม่อมราชวงศ์ สุขุมพันธุ์ บริพัตร
- คุณประชัย เปี่ยมสมบูรณ์
- ป้าเปรม
- ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์
- คุณหมอประเวศ วสี
- คุณนิพนธ์ บุญญะโกศล
- ใครก็ได้ที่ เป็นผู้พิพากษา

ดังที่พบจากข้อมูลข้างต้นเป็นเพียงการสำรวจก่อนการสร้างสรรค์แนวทางการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" สำหรับระยะดำเนินการและหลังดำเนินการไม่ปรากฏการวิจัยใดที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการสื่อสารหลักนี้

"...แต่ว่าจะสำเร็จหรือไม่ ตรงนั้นเราไม่ได้ไปติดตามหรือประเมินผล"

(ดวงพร รุจิเรข, สัมภาษณ์, 31 สิงหาคม 2552)

(8) สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"
สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ปรากฏตามการแบ่งช่วงการศึกษา ดังนี้

(8.1) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ปรากฏตามสื่อที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 5 ประเภท ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกิจกรรม และสื่ออินเทอร์เน็ต ผลการศึกษา ปรากฏดังนี้

(8.1.1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผลงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ช่วงปี พ.ศ. 2543-2546 (2547) พบการผลิตและหรือเผยแพร่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ดังนี้

ปี พ.ศ. 2543 ปราบกฏการผลิตและหรือเผยแพร่สื่อ ดังนี้

(ก) ผลิตและเผยแพร่สารคดีสั้น ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ความยาวตอนละ 2 นาที จำนวน 22 ตอน ผลิตจำนวน 600 ตลับ เผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยทั่วประเทศ, สถานีวิทยุกระจายเสียงของทางราชการทั่วประเทศ, สถานีวิทยุเดอะเนชั่น คลื่นความถี่ FM. 90.5 MHz. และเผยแพร่ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมกับสำนักงาน ป.ป.ช.

(ข) เผยแพร่สปอตวิทยุกระจายเสียง ชุด "โจรปล้นชาติ" (ไม่ปรากฏความยาวของสปอต) จำนวน 1 ตอน เผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยทั่วประเทศ

(ค) เผยแพร่สปอตวิทยุกระจายเสียง ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" (เผยแพร่ครั้งที่ 2) เผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย กองทัพบก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการศึกษานอกโรงเรียนและกรุงเทพมหานคร จำนวน 191 สถานี

ปี พ.ศ. 2544 ปราบกฏการผลิตและเผยแพร่สื่อ ดังนี้

(ก) ผลิตและเผยแพร่เทปเพลงในรูปแบบเทปคาสเซ็ท ชุด "เงินเดือนจะเปื้อนมือ" จำนวน 1,000 ตลับ เผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงทั่วประเทศ และเผยแพร่ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมกับสำนักงาน ป.ป.ช.

(ข) ผลิตและเผยแพร่ซีดีเพลง ชุด "เงินเดือนจะเปื้อนมือ" จำนวน 2,000 แผ่น เผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงทั่วประเทศ และเผยแพร่ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมกับสำนักงาน ป.ป.ช.

ปี พ.ศ. 2546 ปราบกฏการผลิตและเผยแพร่สารคดีสั้น ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" (เผยแพร่ครั้งที่ 2) ผลิตจำนวน 5,000 ตลับ เผยแพร่ตามโครงการเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน โดยส่งแบบสอบถามความต้องการไปยังหอกระจายข่าวทั่วประเทศ เพื่อส่งสื่อดังกล่าวให้ไปประชาสัมพันธ์เผยแพร่ต่อไป

นอกจากนี้ พบว่ามีการผลิตวิดีโอเทปการประกวดการกล่าวสุนทรพจน์ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" โดย คอ.ปปช. เพื่อใช้ในการดำเนินการโครงการประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์ แต่ทั้งนี้ไม่ทราบปีที่ผลิต แต่จากข้อมูลประเภทบุคคลอ้างอิงว่าเป็นการผลิตและเผยแพร่ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

"วีดีโอประกวดพูด คอ.ปปช. ใช้เป็นสื่อและสำเนาแจกเยอะพอสสมควร ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโครงการประชาสัมพันธ์ฯ ...จำไม่ได้ว่าผลิตปีไหน เท่าไหร่ แต่อยู่ในช่วงกรรมการชุดที่ 1 แน่นอน"

(ศุภวรรณ ภิญโญธรรมากร, สัมภาษณ์, 27 กันยายน 2552)

อีกรูปแบบหนึ่งของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ปรากฏการนำเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" มาใช้ คือ วิดีทัศน์แนะนำคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ใช้ในการนำเสนอความเป็นมา ภารกิจ หน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ต่อคณะบุคคล และบุคคลที่มาเยี่ยมชม คูงานที่สำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งนี้ ยังพบว่าทำยวีดิทัศน์ดังกล่าวในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 จะมีการนำเอาผลงานชนะเลิศการประกวดการกล่าวสุนทรพจน์ ประจำปี 2544 มานำเสนอต่อจากวีดิทัศน์แนะนำองค์กร

"วีดิทัศน์แนะนำสำนักงาน ส่วนใหญ่ก็จะเป็นเรื่องที่มา ภารกิจ หน้าที่ของคณะกรรมการ และสำนักงาน ก็จะเอามือสะอาดมาแทรกบ้าง ที่สำคัญ ตอนทำย Presentation จะเอาภาพของภริณทร์เด็กที่ชนะประกวดพูด ปี 44 มาเปิดให้แขกชม แต่ก็เห็นมีแต่ช่วงกรรมการ ชุดแรกนะ ชุดที่ 2 เราก้ไม่ได้ใช้แล้ว"

(สมปราชญ์ พลับแดง, สัมภาษณ์, 2 ตุลาคม 2552)

(8.1.2) สื่อสิ่งพิมพ์

ผลงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ช่วงปี พ.ศ. 2543-2546 (2547) พบการผลิตและเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ดังนี้

ปี พ.ศ. 2543 ปรากฏการผลิตและเผยแพร่โปสเตอร์ ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ข้อความ "ไม่โกง ไม่กิน ไม่รีด ไมไถ" จำนวน 200,000 แผ่น ส่งให้หน่วยงานภาครัฐ ประชาสัมพันธ์และแจกจ่ายให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ช.

ปี พ.ศ. 2544 ปรากฏการผลิตและเผยแพร่สื่อ ดังนี้

(ก) ผลิตและเผยแพร่สติ๊กเกอร์พีวีซีสี ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" เพื่อรณรงค์ต่อต้านการคอร์รัปชัน เนื่องในโอกาสวันครบรอบ 2 ปี วันก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 35,000 แผ่น ส่งให้หน่วยงานภาครัฐ ประชาสัมพันธ์และแจกจ่ายให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ช.

(ข) ผลิตและเผยแพร่แผ่นพับแนะนำสำนักงาน ป.ป.ช. ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" จำนวน 50,000 แผ่น ส่งให้หน่วยงานภาครัฐ ประชาสัมพันธ์และแจกจ่ายให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ช.

(ค) ผลิตและเผยแพร่ปฏิทินพกพา ประจำปี 2544 ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" จำนวน 3 แบบ รวมทั้งสิ้น 90,000 แผ่น เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการรณรงค์ต่อต้านการคอร์รัปชัน อีกทั้งเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา ผู้ที่เคยร่วมกิจกรรมกับสำนักงาน ป.ป.ช. และประชาชนผู้ที่สนใจ

ปี พ.ศ. 2546 ปรากฏการผลิตและเผยแพร่สติ๊กเกอร์พีวีซีสีและพีวีซีใส ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม" เพื่อรณรงค์ต่อต้านการคอร์รัปชัน เนื่องในโอกาสวันครบรอบ 4 ปี วันก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 50,000 แผ่น ส่งให้หน่วยงานภาครัฐประชาสัมพันธ์และแจกจ่ายให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ช.

นอกจากนี้พบว่าในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทจุลสารสุจริต ปรากฏการนำเนื้อหา การสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม" มาสอดแทรกในจุลสาร ทั้งในรูปแบบ การใช้ภาพ ถ้อยคำ สัญลักษณ์ และองค์ประกอบของ "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม" อีกทั้ง ยังปรากฏการถอดบทการกล่าวสุนทรพจน์ที่ชนะเลิศการประกวดสุนทรพจน์ ประจำปี 2544 หัวข้อ "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม" มาแทรกในเนื้อหาภายในเล่มจุลสารสุจริต

"ตัวมือสะอาดกับแบบสติ๊กเกอร์ แผ่นพับ รวมทั้งโปสเตอร์ไม่โกง ไม่กิน ไม่รีด ไม่ไถ เราเอามาแปะในจุลสารเยอะพอสมควร ตรงไหนใส่ได้ใส่หมด ...ก็จะมีเยอะช่วงปีแรก ๆ พอกรรมการชุดที่ 2 มากก็ไม่ค่อยได้ใช้แล้ว"

(สมปราชญ์ พลับแดง, สัมภาษณ์, 2 ตุลาคม 2552)

ทั้งนี้ ยังปรากฏการผลิตตรายางข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม" เพื่อใช้ประทับหน้าซองจดหมายราชการของสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นการเพิ่มช่องทางการรับรู้หนึ่งของแนวทางการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม"

"ตอนนั้นมันเป็นนโยบายของอนุฯ ประชาสัมพันธ์ ที่อยากให้ข้อความมือสะอาดมันเผยแพร่ไปมาก ๆ ทาง ผอ.ดวงพร (ตอนนั้นนะ) ก็มีนโยบายให้ทำตรายางมือสะอาด เอาไว้ปั๊มหน้าซองมุมด้านล่างตอนส่งจดหมาย ...หลัง ๆ จดหมายออกมันเยอะ เราก็มาพิมพ์ซองน้ำตาแบบสำเร็จรูปเลย มีตราครุฑ ที่อยู่สำนักงานฯ และด้านล่างก็มีข้อความมือสะอาด ชาติไม่ล้ม"

(ยุพิน ฉินนะโสต, สัมภาษณ์, 18 สิงหาคม 2552)

สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนึ่งที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. คือ เอกสารประกอบการสัมมนาที่ประกอบไปด้วย กำหนดการ รายละเอียดโครงการ เนื้อหาสาระการบรรยาย และผลงานที่ชนะเลิศการประกวด ยังปรากฏการพิมพ์เผยแพร่รูปภาพและข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม" ประกอบ

"ตอนสัมมนาครูผู้บริหาร, สัมมนาครูผู้ปฏิบัติและการสัมมนาหลายครั้งก็จะเอาแบบสติ๊กเกอร์มือสะอาด กับโปสเตอร์ไม่โกง ไม่กิน พิมพ์ด้านหลัง หรือไม่ก็ในเล่มเอกสารประกอบการสัมมนา ...อย่างสัมมนาครูเขาก็จะแจกผลงานที่ชนะเลิศการประกวดด้วย ในนั้นก็จะมีมือสะอาดแทบทุกฉบับ"

(สุปรียา บุญสนิท, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2552)

ส่วนสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทปฏิทินที่ผลิตเป็นประจำทุกปี ของสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่ามีการนำองค์ประกอบที่เป็นรูปภาพและหรือสัญลักษณ์ที่อยู่ในแนวทางการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" มาใช้เป็นองค์ประกอบด้วย

"มีปฏิทินปีหนึ่งที่เป็นกระดาษแข็งพับเป็นกล่องใส่ดินสอได้ ก็มีมือสะอาดแปะโน่น แปะนั้นเต็มไปหมด ปีอื่น ๆ ก็พอมีประปราย แต่เสียดายปฏิทินเราไม่เคยเก็บไว้เลย หายาก เมื่อก่อนเคยเก็บ ไม่รู้มันหายไปไหนหมด ผลิตมาก็แจกไปหมดเลย"

(ยุพิน ฉินนะโสต, สัมภาษณ์, 18 สิงหาคม 2552)

(8.1.3) สื่อผลิตภัณฑ์

ผลงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ช่วงปี พ.ศ. 2543-2546 (2547) พบการผลิตและเผยแพร่สื่อผลิตภัณฑ์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ดังนี้

ปี พ.ศ. 2544 ปรากฏการผลิตและเผยแพร่สื่อ ดังนี้

(ก) ผลิตและเผยแพร่ดินสอ พิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" จำนวน 20,000 แท่ง ใช้ในการสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอนให้แก่สถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสถาบันการศึกษาสัมพันธ์และโครงการอื่นของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามความเหมาะสม

(ข) ผลิตและเผยแพร่ไม้บรรทัด พิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" จำนวน 20,000 อัน ใช้ในการสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอนให้แก่สถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสถาบันการศึกษาสัมพันธ์ และโครงการอื่นของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามความเหมาะสม

(ค) ผลิตและเผยแพร่เลื่อยยึด พิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" จำนวน 2,000 ตัว ใช้ในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตตามโครงการเดินรณรงค์ต่อต้านการทุจริต และโครงการอื่นของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามความเหมาะสม

(ง) ผลิตและเผยแพร่ธง พิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" จำนวน 10,000 ธง ใช้ในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตตามโครงการเดินรณรงค์ต่อต้านการทุจริต และโครงการอื่นของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามความเหมาะสม

(จ) ผลิตและเผยแพร่หมวก พิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" จำนวน 2,000 ใบ ใช้ในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตตามโครงการเดินรณรงค์ต่อต้านการทุจริตและโครงการอื่นของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามความเหมาะสม

ปี พ.ศ. 2546 ปรากฏการผลิตและเผยแพร่หมวก พิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" จำนวน 20,000 ใบ ใช้ในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตตามโครงการเดินรณรงค์ต่อต้านการทุจริตและโครงการอื่นของสำนักงาน ป.ป.ช. ตามความเหมาะสม

(8.1.4) สื่อกิจกรรม

ผลงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ช่วงปี พ.ศ. 2543-2546 (2547) พบการจัดกิจกรรม ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ดังนี้

ปี พ.ศ. 2543 ปรากฏการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์รณรงค์ต่อต้านการคอร์รัปชัน ดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านสถานีวิทยุ จส.100 และมีการแจกดนตรีเกอร์ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ให้กับรถที่ใช้บริการเส้นทางทางด่วนตามจุดจ่ายค่าผ่านทางพิเศษ ในช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2543

ปี พ.ศ. 2544 ปรากฏการผลิตและหรือเผยแพร่สื่อ ดังนี้

(ก) กิจกรรมประกวดการกล่าวสุนทรพจน์ ประจำปี 2544 โดยในรอบชิงชนะเลิศ ให้ผู้เข้าแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ หัวข้อ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2544 ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า กรุงเทพมหานคร

(ข) กิจกรรมเดินรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ประจำปี 2544 เนื่องในโอกาสครบรอบ 2 ปี วันก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2544 ช่วงเช้า ทั้งนี้กิจกรรมดังกล่าวใช้ประเด็นการรณรงค์หลัก คือ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

ทั้งนี้ จากข้อมูลประเภทบุคคลพบว่า แนวทางการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ได้สอดแทรกในกิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ช. อาทิ โครงการประกวดเพื่อการประชาสัมพันธ์ โครงการสื่อมวลชนสัมพันธ์ โครงการค่ายเยาวชน โครงการเสวนา เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 โครงการอภิปรายในสถาบันราชภัฏ โครงการเวทีชาวบ้านเพื่อค่านิยมใหม่ กิจกรรมจัดนิทรรศการเพื่อการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมเสวนาประชาชนและสื่อมวลชน กิจกรรมเนื่องในโอกาสวันก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. กิจกรรมสัมมนาระหว่างภาคธุรกิจเอกชนและสำนักงาน ป.ป.ช. โครงการสัมมนาครู อาจารย์ ระดับผู้บริหารสถานศึกษา โครงการสัมมนาครู อาจารย์ ระดับผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โครงการสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา โครงการสัมมนาครู อาจารย์ ระดับผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา โครงการสถาบันการศึกษาสัมพันธ์ โครงการวิทยากรน้อย โครงการวิทยากรผู้ปลูกฝังค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต โครงการรักษาติถูกทางเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต โครงการผลิตรายการเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมในความซื่อสัตย์สุจริต โครงการกัลยาณมิตร ป.ป.ช. กิจกรรมปลูกฝังค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต หลักสูตร "ตำรวจของแผ่นดิน" กิจกรรมเสวนา เรื่อง ศิลปินพื้นบ้านสืบสานความซื่อสัตย์ และโครงการประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์

"มือสะอาดนี้เราใช้เยอะมาก แทบทุกกิจกรรม ทุกโครงการเรามีโอกาสเราเอาไปแทรกหมด ไม่ว่าจะเป็นสัมมนาครู สถาบันการศึกษาสัมพันธ์ การประกวด หรืองานสัมมนา เสดนาอะไรก็ตาม ถ้าไม่อยู่ในเนื้อหาที่จะอยู่ในตรงโน้นนิด ตรงนี้หน่อย แต่ก็จะมีมากหน่อยประมาณ ปี 43-46 หลัง ๆ ก็ไม่ค่อยมีแล้ว เราไปใช้ตัวอื่นแทน"

(ขวัญใจ กลิ่นขจาย, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552)

"ตอนที่พี่ช่วยภคนทำนิทรรศการก็ช่วงกรรมการชุดแรก ...บอร์ดนิทรรศการที่เราไปจัดที่ต่าง ๆ เราก็มีมือสะอาดแทรกตามตรงนั้นนิดตรงนี้หน่อย แล้วสื่อที่เราเอาไปแจกก็เป็นสติ๊กเกอร์ แผ่นพับที่เป็นมือสะอาดหมด"

(วันชัย วงษ์ซิม, สัมภาษณ์, 2 ตุลาคม 2552)

(8.1.5) สื่ออินเทอร์เน็ต

ผลการศึกษาวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 พบว่าสำหรับสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น แม้ว่าจะเป็นสื่อประชาสัมพันธ์และสื่อรณรงค์ แต่ในโครงสร้างของการบริหารจัดการสื่อนั้นมีได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกลุ่มภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต แต่อยู่ในกลุ่มภารกิจด้านการบริหารจัดการองค์กร สังกัดศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ

เว็บไซต์ <http://www.nccc.thaigov.net> (ช่วงปี พ.ศ. 2542-2547) ปรากฏการนำแบบสติ๊กเกอร์ "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม" มาทำเป็นรูปแบบข้อความพิเศษ กระพริบสีและข้อความบางส่วน เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ แต่เนื้อหาเกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม" ไม่ปรากฏ แม้แต่การนำสื่อประชาสัมพันธ์และสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตมาอัปโหลดในเว็บไซต์

อนึ่ง เพื่อเสริมความเข้าใจและอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม" ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ผู้ทำการศึกษาได้แสดงรูปภาพตัวอย่างสื่อและเนื้อหาสื่อรณรงค์ประกอบ ดังนี้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 7 : ภาพเทปคาสเซ็ทสารคดี ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

สารคดีสั้น ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

ความยาวตอนละ 2 นาที จำนวน 22 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1	เรื่อง	เรื่องใหญ่ของ Far Eastern Economic Review
ตอนที่ 2	เรื่อง	การฉ้อราษฎร์บังหลวง
ตอนที่ 3	เรื่อง	แจ๊งบาเซส การคอร์รัปชันได้ที่ไหน
ตอนที่ 4	เรื่อง	ขอความร่วมมือ
ตอนที่ 5	เรื่อง	เศรษฐกิจของประเทศ
ตอนที่ 6	เรื่อง	ลิบบนเจ้าหน้าที่
ตอนที่ 7	เรื่อง	ถามนักการเมือง
ตอนที่ 8	เรื่อง	ร้องเรียน ป.ป.ช.
ตอนที่ 9	เรื่อง	บทบาทของ ป.ป.ช.
ตอนที่ 10	เรื่อง	ปัญหาที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน
ตอนที่ 11	เรื่อง	เงินของคุณ เพื่อคุณจริงหรือ
ตอนที่ 12	เรื่อง	คนกับคน
ตอนที่ 13	เรื่อง	สาเหตุของการคอร์รัปชัน
ตอนที่ 14	เรื่อง	การคอร์รัปชัน
ตอนที่ 15	เรื่อง	การคอร์รัปชัน
ตอนที่ 16	เรื่อง	การคอร์รัปชัน
ตอนที่ 17	เรื่อง	การคอร์รัปชัน
ตอนที่ 18	เรื่อง	อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
ตอนที่ 19	เรื่อง	เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจจะไม่รับหรือยกขึ้นพิจารณา
ตอนที่ 20	เรื่อง	ร้องเรียน ป.ป.ช. อย่างไร
ตอนที่ 21	เรื่อง	ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน
ตอนที่ 22	เรื่อง	คณะกรรมการ ป.ป.ช.

ศูนย์วิจัยกฎหมายอาญา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างบทสารคดีสั้น ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

ตอนที่ 10 เรื่อง ปัญหาที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน (ความยาว 2 นาที)

- Jingle in มือสะอาด ชาติไม่ล่ม
- เสียงบรรยาย (หญิง) คุณผู้ฟังคะ การคอร์รัปชันเกิดขึ้นเมื่อใด แท้จริงอยู่ที่ไหน ถ้าเราปล่อยให้บ้านเมืองเต็มไปด้วยคอร์รัปชัน เคยถามตัวเองบ้างไหมคะว่า ที่สุดแล้วประเทศชาติจะเป็นอย่างไร เราไปฟัง ๆ วน ๆ ท่าน พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ กล่าวถึงเรื่องนี้กันคะ
- เสียงบรรยาย (ฯพณฯ ท่าน พลเอก เปรม) ประเทศชาติอาจจะล่มสลายในที่สุด มันเป็นการยากที่จะหยุดในเหตุการณ์ปัจจุบัน แต่ถ้าเราแก้ไขทั้งกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ทำให้สังคมเราดีขึ้นกว่านี้ ก็ไม่เหลือปากว่าแรงที่จะปราบปรามได้ ตัวปัญหาหลัก ๆ จริง ๆ คือ ความจนในชาติ ความจนเนี่ยะ ก็ต้องห้ามมาตรการที่จะทำให้ร่ำรวย ก็ไม่ถึงกับร่ำรวย ให้พออยู่พอกิน ถ้าจะทำด้วยวิธีสุจริตก็โอเค แต่ถ้าจะทำด้วยวิธีค้ายาเสพติด ก็ต้องยุ่งใหญ่ ข้าราชการระดับ 5, 6 มีลูกตั้ง 5-6 คน ค่อนข้างจะฟืดเคือง นึกอะไรไม่ออกก็ไปค้ายาเสพติด ไปร่วมกับคอร์รัปชัน สิ่งนี้เป็นสิ่งล่อใจ จูงใจให้คนไปทำ หรือว่าไม่มีทางออกอื่นแล้ว เพียงแค่คุณกินอยู่อย่างพอเพียง ก็จะทำให้คุณดำรงชีวิตอยู่ได้กับปัญหาการฟืดเคือง ไม่ต้องไปหาทางออกด้วยการค้ายาเสพติด ไม่ต้องร่วมมือกับใครในการคอร์รัปชัน เพียงเท่านั้น ปัญหาการคอร์รัปชันในบ้านเมืองของเราก็จะลดน้อยลงแล้วครับ
- เสียงบรรยาย (หญิง) คุณพร้อมที่จะร่วมมือ ร่วมใจกับเราแล้วหรือยังคะ
- Jingle in ช่วย ป.ป.ช. ต่อต้านการทุจริต พิชิตคนโกง "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

ภาพที่ 8 : ภาพเทปคาสเซ็ทเพลง ชุด "เงินเดือนจะเป็นมือ"

ภาพที่ 9 : ภาพซีดีเพลง ชุด "เงินเดือนจะเปื้อนมือ"

เนื้อเพลง "เงินเดือน"

อัลบั้ม เงินเดือนจะเปื้อนมือ

ของ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (สำนักงาน ป.ป.ช.)

(ดนตรี Intro)

ร้อนกว่าเหล็กเผาไฟหลายร้อยชุม
 ร้ายกว่าจุ่มยาพิษชนิดไหน
 คือทรัพย์จากทุจริตมากพิษภัย
 มิเหมือนได้มาจากการตราตรา

คนทำดีมีหนึ่งถึงจะน้อย
 ดีกว่าร้อยทุจริตคิดถล่ม
 มีน้อยก็ใช้น้อยค่อยหมั่นทำ
 ดีกว่าทำเงินเดือนให้เปื้อนมือ

ร้อนกว่าเหล็กเผาไฟหลายร้อยชุม
 ร้ายกว่าจุ่มยาพิษชนิดไหน
 คือทรัพย์จากทุจริตมากพิษภัย
 มิเหมือนได้มาจากการตราตรา

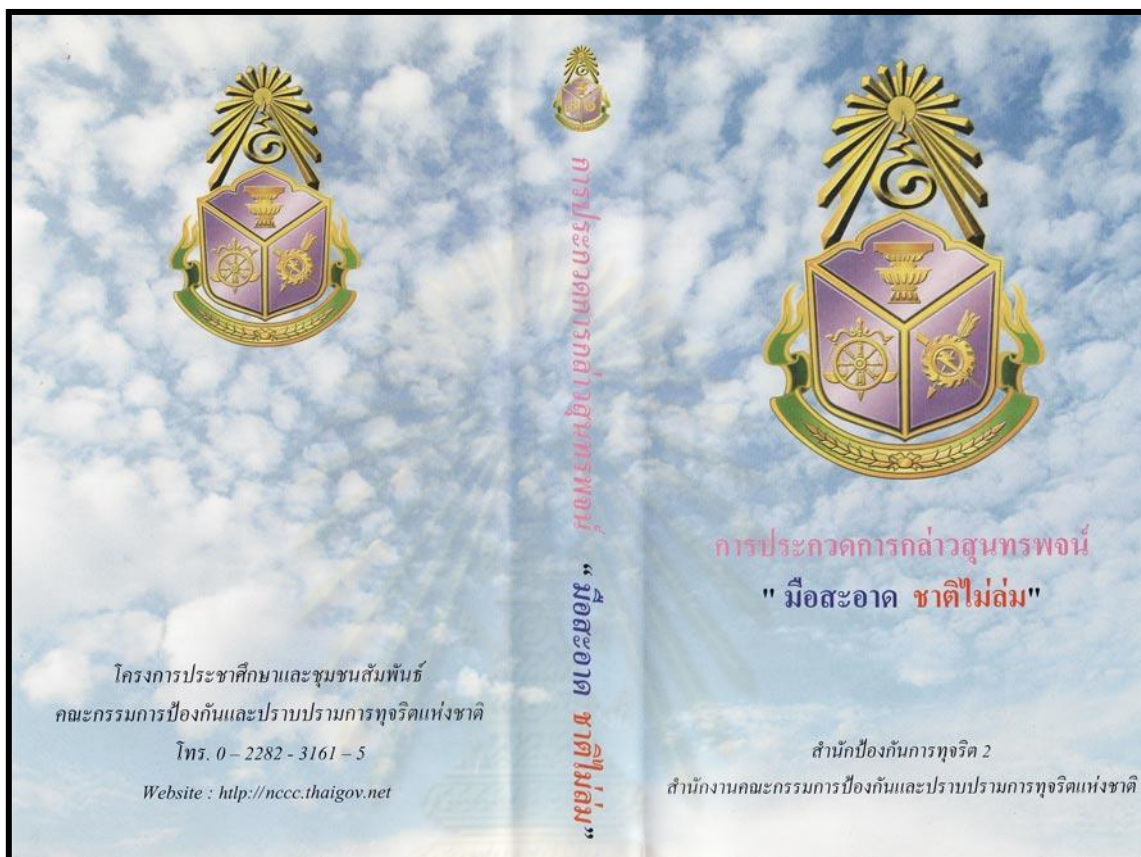
(ดนตรี Solo)

ร้อนกว่าเหล็กเผาไฟหลายร้อยชุม
 ร้ายกว่าจุ่มยาพิษชนิดไหน
 คือทรัพย์จากทุจริตมากพิษภัย
 มิเหมือนได้มาจากการตราตรา

คนทำดีมีหนึ่งถึงจะน้อย
 ดีกว่าร้อยทุจริตคิดถล่ม
 มีน้อยก็ใช้น้อยค่อยหมั่นทำ
 ดีกว่าทำเงินเดือนให้เปื้อนมือ

ร้อนกว่าเหล็กเผาไฟหลายร้อยชุม
 ร้ายกว่าจุ่มยาพิษชนิดไหน
 คือทรัพย์จากทุจริตมากพิษภัย
 มิเหมือนได้มาจากการตราตรา (จบ)

ภาพที่ 10 : ภาพเทปวิดีโอการประกวดการกล่าวสุนทรพจน์ ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

ผลงานการประกวดการพูด ประจำปี 2544

รางวัลชนะเลิศ

หัวข้อ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

นางสาวกษริน วงศ์กิตติชวลิต

โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ จังหวัดราชบุรี

ธรรมชาติได้ให้พรสวรรค์ แต่พรแสวงเป็นหน้าที่ของมนุษย์ที่ต้องสร้างขึ้นเอง ธรรมชาติให้ได้แค่ มโนวิญญูณ แต่มโนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องสร้างขึ้นเอง ธรรมชาติให้ได้แค่สองมือ แต่การใช้สองมือสร้างประโยชน์สุขให้กับประเทศชาติ เป็นเรื่องที่มีมนุษย์จะต้องสร้างขึ้นเองเช่นกัน หากมือสะอาด ประเทศชาติเรา จะไม่ล่ม

คนที่มีมือสะอาด คือ คนที่ซื่อสัตย์สุจริตและรู้จักพอ เพราะธรรมชาติของมนุษย์นั้น ไม่รู้จักพอ ไม่ชอบปรับขนาดของใจให้เท่ากับจำนวนเงิน แต่ชอบปรับจำนวนเงินให้เท่ากับขนาดของใจ ความทุกข์ของมนุษย์จึงไม่ได้อยู่ที่การไม่ได้ ความยากของมนุษย์จึงไม่ได้อยู่ที่การไม่มี แต่ความทุกข์ยากของมนุษย์อยู่ที่การไม่พอต่างหาก

ประเทศชาติก็เปรียบเสมือนบ้าน ชำราก็เปรียบเสมือนหลังคา ชาวประชา ก็เปรียบเสมือนพื้นบ้าน ถ้าหลังคาบ้านรั่ว พื้นบ้านย่อมตากแดดตากฝน จนตัวบ้านผุพังทลาย ประชาชนไม่ได้เกิดมาเพื่อรอรับพายุฝนแห่งการทุจริตของใครบางคน ไม่ได้เกิดมาเพื่อรอรับเปลวแดดแห่งการโกงกินของคนบางกลุ่ม และไม่ได้เกิดมาเพื่อไต่ลมพายุแห่งความเห็นแก่ตัวของคนบางพรรค

การทุจริตคอร์รัปชัน จึงเป็นมารดาแห่งความชั่วทั้งปวง โดยมีความยากแค้นของประชาชน ความยากจนของประเทศชาติ เป็นบุตรหลาน โลภะทุจริตเป็นรากแก้ว ยืนต้นเติบโตเป็นการโกงกิน มีกิ่งใบที่แหลมคมประดุจหอกและดาบคอยทิ่มแทง ออกดอกเป็นกลิ่นคาวเลือด ให้ผลที่มีรสฝาดเผื่อนและแสบเผ็ดแก่คนทั้งแผ่นดิน ประเทศชาติจะอยู่รอดได้ ต้องอาศัยคนสัตย์ซื่อ มือสะอาด ปกป้องชาติไม่ให้ล่ม

เท่าที่ไม่มีบาดแผล ย่อมกล้าลุยโคลน

คนที่ไม่มีความทุจริตในหัวใจ ย่อมกล้าต่อกรกับอิทธิพลความชั่วร้าย

มือที่สะอาด กล้ากายาพิษฉันทใจ ใจที่สะอาดย่อมไม่หวั่นไหวต่ออามิสเครื่องล่อฉันทัน

จะรอเทพ ที่ไหน ให้ช่วยลด

รอกุศล ที่ไหน ให้ช่วยสร้าง

มีแต่มือ มีแต่ใจ ไม่จิตจาง

ที่ต้องล้าง ที่ต้องรื้อ ลงมือทำ

มือต้องสะอาด ชาติจึงไม่ล่ม ด้วยการปฏิบัติตามโอวาท 3 ประการ ดังนี้

1. มือนี้ต้องปล่อยวางความชั่ว เพราะการทำความชั่วครั้งแรก ย่อมเปิดประตูให้ทำความชั่วครั้งที่สอง ครั้งที่สาม ตามมา เพียงเพื่อปกปิดความผิดนั้น ต้องทำความผิดอีกหลายครั้ง การทุจริตโกงกินครั้งแรกย่อมงูมมือความชั่วอีกนานปีการตามมา

2. มือนี้ต้องทำดี ธรรมชาติให้สองมือไว้ไม่ใช่เพื่อกอบโกยผลประโยชน์ แต่เพื่อใช้สองมือนั้นพัฒนาโลกให้สงบร่มเย็น ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า “คนเรานั้นต้องทำความดีบ่อย ๆ เพื่อให้จิตคุ้นชินกับความดี เพราะถ้าไม่ทำความดี ก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้ความชั่วเข้ามาแทรกแซงได้ง่าย”

3. ใจดวงนี้ต้องเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงต้นกล้าแห่งคุณธรรม ไม่ใช่เรือนเพาะชำต้นกล้าแห่งกิเลสตัณหา สองมือนี้ต้องนำต้นกล้าแห่งคุณธรรมในจิตใจมาเพาะปลูกบนผืนแผ่นดินไทย ให้กิ่งใบแห่งคุณธรรมนั้นแผ่สาขาก่อให้เกิดร่มเงาแห่งความผาสุกตลอดไป

ท่านผู้มีเกียรติคะ

ไม่มีมือที่พิการใด จะพิการไปกว่ามือที่ไม่ยอมสร้างประโยชน์ให้เกิดแก่แผ่นดิน

ไม่มีมือของอาชญากรใด จะน่ากลัวไปกว่ามือสกปรกของคนโกงกินชาติบ้านเมือง

และไม่มีพระหัตถ์ของพระพรหมองค์ใด จะสร้างสรรค์ประเทศชาติให้งดงามได้เท่ากับมือสะอาด ชาติไม่ล่ม

เกิดแล้วต้องใช้ชีวิตให้สมคำคำ่ว่าคน โดยการใช้สองมือที่สะอาดสร้างชาติให้เจริญเมื่อตอนเราเกิด เราร้องไห้ในขณะที่คนอื่นยิ้มระรื่น ตอนเราตายเราต้องยิ้มระรื่นโดยที่คนอื่นร้องไห้ทำอย่างนี้ได้จึงเป็นผู้ที่มีมือสะอาด ชาติไม่ล่มอย่างแท้จริง.

สื่อสิ่งพิมพ์

ภาพที่ 11 : ภาพสติ๊กเกอร์ ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" แบบพื้นหลังสีดำ

ภาพที่ 12 : ภาพสติ๊กเกอร์ ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" แบบพื้นหลังสีม่วง

ภาพที่ 13 : ภาพสติ๊กเกอร์ใส ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

ภาพที่ 14 : ภาพโปสเตอร์ ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

ภาพที่ 15 : ภาพแผ่นพับแนะนำคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" (ภาคภาษาไทย)

เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจไม่รับหรือยกขึ้นพิจารณา

๑๒) ทรัพย์สินที่ได้จากฐานผิดกฎหมายโดยผิดสำนึกการได้มาซึ่งทรัพย์สิน

๑๓) เรื่องที่ขอแนะนำป.ป.ช. เป็นคดีในชั้นอุทธรณ์แล้วแต่การพิจารณาถึงคดีของศาลชั้นต้นแล้วเสร็จแล้ว

"เรื่องที่ไม่ขอรับ" - คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะไม่รับเรื่องร้องเรียนที่เกินอายุ ๖ เดือน นับจากวันที่รู้ถึงข้อเท็จจริงของคดี หรือเกินอายุ ๖ เดือน นับจากวันที่รู้ถึงข้อเท็จจริงของคดี กรณีที่เกินอายุ ๖ เดือน นับจากวันที่รู้ถึงข้อเท็จจริงของคดี คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะไม่รับเรื่องร้องเรียนที่เกินอายุ ๖ เดือน นับจากวันที่รู้ถึงข้อเท็จจริงของคดี

"คดีที่ไม่ขอรับ" - คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะไม่รับเรื่องร้องเรียนที่เกินอายุ ๖ เดือน นับจากวันที่รู้ถึงข้อเท็จจริงของคดี หรือเกินอายุ ๖ เดือน นับจากวันที่รู้ถึงข้อเท็จจริงของคดี

"คดีที่ไม่ขอรับ" - คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะไม่รับเรื่องร้องเรียนที่เกินอายุ ๖ เดือน นับจากวันที่รู้ถึงข้อเท็จจริงของคดี หรือเกินอายุ ๖ เดือน นับจากวันที่รู้ถึงข้อเท็จจริงของคดี

พบเห็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทวงรัด หรือ รวบรวมผิดปกติ

โทรแจ้งศูนย์ร้องเรียน ๑๒๐ โทรฉุกเฉิน ๑๐๖๐๐

หรือติดต่อ สำนักงาน ป.ป.ช.

ถนนพหลโยธิน แขวงจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์: ๒๒๖-๓๒๑-๒, โทรสาร: ๒๒๑-๓๒๑๕

E-mail: a.rr@ppsc.or.th

http://www.ppsc.or.th

ช่วยชาติ ปราบทุกรัด กับ ป.ป.ช.

L 001

คณะกรรมการ ป.ป.ช. (ป.ป.ช.)

ป.ป.ช. คือใคร ?

๑๒) คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำหน้าที่ตรวจสอบและพิจารณาการทุจริตของข้าราชการและพนักงานของรัฐและบุคลากรของหน่วยงานของรัฐและบุคลากรของหน่วยงานของรัฐ

๑๓) คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและพิจารณาการทุจริตของข้าราชการและพนักงานของรัฐและบุคลากรของหน่วยงานของรัฐ

๑๔) คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและพิจารณาการทุจริตของข้าราชการและพนักงานของรัฐและบุคลากรของหน่วยงานของรัฐ

ป.ป.ช. มีหน้าที่อย่างไร ?

๑๒) ตรวจสอบและพิจารณาการทุจริตของข้าราชการและพนักงานของรัฐและบุคลากรของหน่วยงานของรัฐ

๑๓) ตรวจสอบและพิจารณาการทุจริตของข้าราชการและพนักงานของรัฐและบุคลากรของหน่วยงานของรัฐ

๑๔) ตรวจสอบและพิจารณาการทุจริตของข้าราชการและพนักงานของรัฐและบุคลากรของหน่วยงานของรัฐ

หลักในการรับเรื่องของ ป.ป.ช.

ผู้ร้องเรียน - ผู้ร้องเรียนต้องเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล

ผู้ถูกร้องเรียน - ผู้ถูกร้องเรียนต้องเป็นข้าราชการหรือพนักงานของรัฐหรือบุคลากรของหน่วยงานของรัฐ

เรื่องที่ไม่ขอรับ - เรื่องที่เกินอายุ ๖ เดือน นับจากวันที่รู้ถึงข้อเท็จจริงของคดี หรือเกินอายุ ๖ เดือน นับจากวันที่รู้ถึงข้อเท็จจริงของคดี

เรื่องที่ไม่ขอรับ - เรื่องที่เกินอายุ ๖ เดือน นับจากวันที่รู้ถึงข้อเท็จจริงของคดี หรือเกินอายุ ๖ เดือน นับจากวันที่รู้ถึงข้อเท็จจริงของคดี

เรื่องที่ไม่ขอรับ - เรื่องที่เกินอายุ ๖ เดือน นับจากวันที่รู้ถึงข้อเท็จจริงของคดี หรือเกินอายุ ๖ เดือน นับจากวันที่รู้ถึงข้อเท็จจริงของคดี

ไม่รับ   **ไม่รับ**   **ไม่รับ**   **ไม่รับ**

ภาพที่ 16 : ภาพแผ่นพับแนะนำคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" (ภาคภาษาอังกฤษ)

Allegation that the NCCC may not accept or invoke for consideration

- § 31 An anonymous letter with no clear evidence
- § 32 The matter surviving the period of more than five years as from the date of its occurrence, for which evidence can not be so sufficiently obtained as to enable a further inquiry

State Official - means a person holding a political position, Government official or local official occupying a position or holding permanent office in office or person performing duties in a State enterprise or a State agency, local administrator and member of a local assembly who is not a person holding a political position, official under the law of local administration and shall include a member of a Board, Committee, Commission or a Subcommittee, Executive of a Government Agency, State Enterprise or State Agency and a person or a group of persons exercising or entitled to exercise the State's administrative power or the performance of a particular act under the law, whether established under the governmental bureaucracy created or by a State enterprise or other State enterprise.

Unusual increase of assets - means the phenomenon where the assets and liabilities listed in the account showing assets and liabilities submitted by the person holding a political position given variation of office after from the account showing assets and liabilities submitted at the time of taking office, in the manner that the assets unusually increase or decline unusually decrease.

Unusual wealth - means finding an unusually large quantity of assets, having an unusual increase of assets, having an unusual decrease of liabilities or having illegitimate acquisition of assets in a retrospective of the performance of duty or the exercise of power in office or in the course of duty.

Corruption - means the performance or omission of the particular act in office or in the course of official duty, or the performance or omission of a particular act under the distribution duty to obtain other persons to believe that the person so performing or pointing holds such office or has such duty although the office or duty is not held or included by such person, or the exercise of power in office or in the course of official duty with a view to acquiring undue benefits to the or her own or to other persons.

If you see any State Official under circumstance of corruption or unusual wealth

Please send your information to
PO Box 100 Dusit Bangkok 10300
or
Report to the office of the NCCC
Tel. (66) 2282 3161-5 Fax. (66) 2281 1145
E-mail: n_ccc@monart.net.co.th
<http://nccc.thaigov.net>

Help the Country Fight Against Corruption with The NCCC

The Office of the
National Counter Corruption Commission
(The Office of the NCCC)

Who is the NCCC?

- § 33 The NCCC consists of the President and other eight qualified members appointed by the King with the advice of the Senate, The NCCC is an Independent Commission, according to the virtue of the current Constitution of the Kingdom of Thailand 1997.
- § 34 The Office of the NCCC is an independent Government agency responsible for the administrative work of the NCCC. The Office shall have Secretary-General of the NCCC responsible for the work performance of the Office and directly answerable to the President.
- § 35 The NCCC shall have the power to inquire into facts, inspect State officials which include Persons Holding a Political Position. The NCCC can decide whether a State official has committed an offence of corruption, malfeasance in office or in judicial office.

What are the NCCC duties?

- § 36 Inquire and refer matters to the Senate to pass a resolution removing the alleged culprit from office
- § 37 Inquire and refer matters to the Prosecutor-General for proceeding a criminal offense to the person holding a political position who is accused of unusual wealth, corruption or malfeasance
- § 38 Inquire, decide and refer matters to the superior who has the power to appoint or remove the alleged culprit, if the inquiry remains a prima facie case for a disciplinary penalty and refer the matters to the Prosecutor-General for criminal proceedings
- § 39 Inspect the Asset and Liabilities of State Official and inquire into fact in order to request for devolving the property on the State
- § 40 Inquire into fact the offence relating to the bid in Government Agency
- § 41 Prevent corruption by educate people to know the wickedness of corruption, build up attitudes and values concerning integrity and seek cooperation from people

Conduct a fact inquiry base

Persons Holding Political Position
To make complaint to the NCCC to proceed criminal procedure against the Prime Minister, Ministers, Members of the House of Representative, Senator and any other political official.

The complainant - shall be person injured by the Person Holding Political Position as alleged.

Allegation - unusual wealth, corruption, or malfeasance.

In making an allegation - shall at least contain, name and address of the injured person, name and address of the person lodging the request on behalf of the injured person, name or position of the alleged culprit, the allegation and circumstance under which the alleged offence was committed, the injury sustained, together with as clear and sufficient evidence as to enable the further conduct of an inquiry and the signature of the injured person.

Other State Officials
The complainant - can make complaint submit name and address, anonymous letter or the NCCC shall take action upon particular matters.

Allegation - Unusual wealth, malfeasance in office or in judicial office.

In making an allegation - shall at least contain the name or position of the alleged culprit and the allegation and circumstance under which the alleged offence was committed, together with clear and sufficient evidence as to enable the further conduct of an inquiry.

Allegation that the NCCC shall not accept or invoke for consideration

- Alleged culprit is not a State Official
- An allegation is not under circumstance of unusual wealth, corruption, malfeasance in office or judicial office
- The matter that NCCC has given its final decision, for which no fresh evidence material to the case is found
- The matter of the same issue which has been admitted by the Court and is pending in the Court's trial or has been adjudicated by the Court's final decision or order

ภาพที่ 18 : ภาพตรายางข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

ภาพที่ 19 : ภาพซองจดหมายสีน้ำตาลพิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

ภาพที่ 20 : ภาพปฏิทิน ประจำปี 2546 ของสำนักงาน ป.ป.ช.

ศูนย์วิจัยและพัฒนา
สื่อผลิตภัณฑ์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 21 : ภาพไม้บรรทัด พิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

ภาพที่ 22 : ภาพแบบหมวก พิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

ภาพที่ 23 : ภาพแบบธง พิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

ภาพที่ 24 : ภาพแบบเสื้อคอโปโล พิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

ภาพที่ 25 : ภาพแบบเสื้อยืด พิมพ์ข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"

สื่อกิจกรรม

ภาพที่ 26 : ภาพกิจกรรมประกวดการกล่าวสุนทรพจน์ ประจำปี 2544

ภาพที่ 27 : ภาพกิจกรรมเดินรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ประจำปี 2544

สื่ออินเทอร์เน็ต

ภาพที่ 28 : ภาพเว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ช. <http://www.nacc.thaigov.net>

(8.2) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2

สื่อณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ปรากฏตามสื่อที่ผลิตและเผยแพร่ โดยสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 4 ประเภท ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกิจกรรม และสื่ออินเทอร์เน็ต ผลการศึกษา ปรากฏดังนี้

(8.2.1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผลงานด้านการป้องกันการทุจริต (สำนักป้องกันการทุจริต 2) ช่วงปี พุทธศักราช 2547-2549 (2549: 3) พบการผลิตและเผยแพร่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" โดยในปี พ.ศ. 2548 มีการผลิตและเผยแพร่วีซีดีรวบรวมผลงานผู้ชนะการประกวดการพูด ประจำปี 2544-2547 ชื่อชุด "ประกวดการพูด บทบาทเยาวชนในการป้องกันการทุจริต" จำนวน 30,000 แผ่น เผยแพร่ให้แก่สถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมกับสำนักงาน ป.ป.ช. และส่งให้แก่ผู้ที่สนใจที่ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์สื่อมายังสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.2.2) สื่อสิ่งพิมพ์

ผลงานด้านการป้องกันการทุจริต (สำนักป้องกันการทุจริต 2) ช่วงปีพุทธศักราช 2547-2549 (2549: 10) พบการผลิตและเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" โดยปี พ.ศ. 2547 มีการผลิตและเผยแพร่สติ๊กเกอร์ ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" จำนวน 40,000 แผ่น เผยแพร่ให้หน่วยงานภาครัฐประชาสัมพันธ์และแจกจ่ายให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ช.

นอกจากนี้พบว่าในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทจุลสาร "สุจริต" มีการนำภาพมือที่เป็นองค์ประกอบทางภาพของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" มาใช้เป็นองค์ประกอบทางศิลป์ในการจัดหน้าจุลสารด้วย

"ช่วงกรรมการ ชุด 2 เราใช้มือสะอาดน้อยมาก ในจุลสารสุจริต รู้สึกว่าจะใช้เป็นหมายเลขหน้าเอาเฉพาะตัวมือมาทำให้ดูสวยงาม"

(สุปรียา บุญสนิท, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2552)

สำหรับการใช้ตราข้อมความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" เพื่อใช้ประดับหน้าซองจดหมายราชการของสำนักงาน ป.ป.ช. นั้น เริ่มไม่นิยมใช้ แต่จะใช้ซองจดหมายที่พิมพ์ข้อความสำเร็จรูปมาใช้แทนมากขึ้น โดยซองสำเร็จรูปดังกล่าวจะปรากฏข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ในตำแหน่งเดิม

"ตอนกรรมการ ชุด 2 เรายังใช้อยู่นะตราข้อม แต่ค่อยลง จะใช้ซองที่พิมพ์มาสำเร็จรูปมากกว่า ...ก็จะพิมพ์มือสะอาดตรงที่เดิม"

(ยุพิน ฉินนะโสต, สัมภาษณ์, 18 สิงหาคม 2552)

ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทเอกสารประกอบการสัมมนา และผลงานที่ชนะเลิศการประกวด ยังมีปรากฏการพิมพ์เผยแพร่รูปภาพและข้อความ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ประกอบเช่นเดียวกับช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ชุดที่ 1

"ช่วงกรรมการ ชุดที่ 2 กิจกรรมสัมมนาก็ยังมีการผลิตเอกสารประกอบการสัมมนาอยู่ ผลงานที่ชนะเลิศการประกวดเราก็ยังคงทำกันอยู่ ...ทำกันกับมือ ไม่ได้จ้างโรงพิมพ์ ภาพมือสะอาด โปสเตอร์ก็ยังไม่ใช้เวลาน้ำมันว่าง ๆ "

(สุปรียา บุญสนิท, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2552)

(8.2.3) สื่อกิจกรรม

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏกิจกรรมใดที่ใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" เป็นหลักในการดำเนินกิจกรรม ข้อมูลที่พบเป็นลักษณะการใช้สื่อหรือองค์ประกอบบางส่วนของเนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าว ในกิจกรรมที่ดำเนินการในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ได้แก่ โครงการสัมมนาครูอาจารย์ ระดับผู้บริหารสถานศึกษา โครงการสัมมนาครู อาจารย์ ระดับผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โครงการสถาบันการศึกษาสัมพันธ์ โครงการผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมในความซื่อสัตย์สุจริต โครงการกัลยาณมิตรป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ การเสวนา เรื่องพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 โครงการเวทีชาวบ้านเพื่อค่านิยมใหม่ โครงการเสวนาศิลปินพื้นบ้านสืบสานความซื่อสัตย์ กิจกรรมเสวนาและสนทนาทางรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์ กิจกรรมการจัดนิทรรศการ โครงการเสริมสร้างองค์ความรู้และโครงการประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์

(8.2.4) สื่ออินเทอร์เน็ต

ผลการศึกษาวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ยังคงปรากฏเช่นเดียวกับช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 กล่าวคือ เว็บไซต์ของสำนักงาน ป.ป.ช. มีการนำองค์ประกอบด้านภาพและข้อความของ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" มาทำเป็นรูปแบบข้อความพิเศษ กระพริบสีและข้อความบางส่วน เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ แต่เนื้อหาเกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ไม่ปรากฏ แม้แต่การนำสื่อประชาสัมพันธ์และสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตมาอัปโหลดในเว็บไซต์

อนึ่ง เพื่อเสริมความเข้าใจและอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ผู้ทำการศึกษาได้แสดงรูปภาพตัวอย่างสื่อและเนื้อหาสื่อรณรงค์ประกอบ ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 29 : ภาพวีซีดี ชุด "ประกวดการพูด : บทบาทเยาวชนในการป้องกันการทุจริต"

สื่อสิ่งพิมพ์

ภาพที่ 30 : ภาพจุลสาร "สุจริต" (บางส่วน) ที่ปรากฏภาพและหรือเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2

(8.3) ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ปรากฏตามสื่อที่ผลิตและเผยแพร่ โดยสำนักงาน ป.ป.ช. เฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ ผลการศึกษา ปรากฏดังนี้

(8.3.1) สื่อสิ่งพิมพ์

ผลงานด้านการป้องกันการทุจริต (สำนักป้องกันการทุจริต 2) ช่วงปี พุทธศักราช 2547-2549 (2549: 2) พบการผลิตและเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ในปี พ.ศ. 2549 โดยมีการผลิตและเผยแพร่สติ๊กเกอร์ ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" จำนวน 50,000 แผ่น เผยแพร่ให้หน่วยงานภาครัฐประชาสัมพันธ์และแจกจ่ายให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ช.

นอกจากนี้พบว่าในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทจุลสาร "สุจริต" มีการนำภาพมือที่เป็นองค์ประกอบทางภาพของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" มาใช้เป็นองค์ประกอบทางศิลป์ในการจัดหน้าจุลสารเฉพาะฉบับที่ 16 ปีที่ 5 ประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2548

"ตอนไม่มีกรรมการ เราใช้มือสะอาดทำเลขหน้าเฉพาะฉบับที่ 16 เท่านั้น หลังจากนั้นก็ไม่ได้ใช้แล้ว"

(สุปรียา บุญสนิท, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2552)

ภาพที่ 31 : ภาพจุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 16 ปีที่ 5 ประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2548 (ตัวอย่างบางหน้า) ที่ปรากฏภาพและหรือเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง

(8.4) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ของสำนักงาน ป.ป.ช. เพียงภาพข่าวในจุลสาร "สุจริต"

จุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 28 ปีที่ 8 ประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2551 (2551: 40) ปรากฏภาพกิจกรรมเปิดตัวโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ "ร่วมมือ ร่วมใจ ต้านภัยคอร์รัปชัน" เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2551 ณ ลานอีเดนโชน ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ จากภาพปรากฏภาพพื้นหลังเวที (Backdrop) มีรูปและข้อความ เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" แสดงภาพ ดังนี้

ภาพที่ 32 : ภาพจุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 28 ปีที่ 8 ประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2551
ที่ปรากฏภาพและเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม"
ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน"

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" วิเคราะห์ตามสถานการณ์การใช้สื่อรณรงค์ ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียด ดังนี้

(1) เป้าหมาย

จากผลการศึกษาสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" พบว่า มีการกำหนดเป้าหมายที่เน้นเป้าหมายระดับบุคคลเป็นหลัก และเป้าหมายระดับโครงสร้างเป็นรอง ทั้งนี้ วิเคราะห์จาก วลีว่า "ตรงเวลา รักษาวินัย" ซึ่งเป็นวลีเชิงจูงใจชักชวนให้ประพฤติปฏิบัติตาม การตรงเวลาและรักษาวินัยเป็นพฤติกรรมพึงปฏิบัติ เป็นลักษณะของพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล เมื่อรวมกับวลีว่า "ต้านภัยคอร์รัปชัน" ทำให้รูปข้อความแสดงความสัมพันธ์สอดคล้องกันระหว่างพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติจะนำไปสู่แนวทางการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน อันเป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทย ซึ่งการวิเคราะห์ข้อความดังกล่าวทำให้เห็นภาพเป้าหมายของ เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" ว่าเป็นการกำหนดเป้าหมายที่เป็นลักษณะเป้าหมายระดับบุคคลสู่เป้าหมายระดับโครงสร้าง

จุดสารสุจริต ปีที่ 4 ฉบับที่ 11 (2547: 32) กล่าวถึงความสำคัญและเป้าหมายของการรณรงค์เรื่อง การตรงต่อเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน โดยปรากฏบทถอดการปาฐกถาของ ดร.วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี

"การตรงต่อเวลา ซึ่งดูเหมือนเป็นเรื่องเล็ก ๆ แต่เป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตหรือไม่ใช่การทุจริต ...ความตรงต่อเวลาไม่เปิดช่องให้สุจริตเท่าไร แต่ความไม่ตรงต่อเวลาจะเปิดช่องให้มีการทุจริต ...คุณธรรมเล็กคุณธรรมน้อยเปรียบเสมือนดอกไม้เล็ก ๆ สองข้างทางไปสู่ต้นไม้ใหญ่ อันเป็นต้นประธานกลางอุทยาน มันจะต้องสวยงามไปได้ตลอด และไม่เล็กน้อยสำหรับกรณีการต้านภัยคอร์รัปชันนั้น หนึ่งในจำนวนนั้นคือการตรงต่อเวลา"

ข้อมูลจากการเสวนาสื่อมวลชน ผู้แทนองค์การภาครัฐและเอกชน
เรื่อง ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน ณ สำนักงาน ป.ป.ช. เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2547

"การรณรงค์เรื่องตรงเวลา เป็นแนวคิดของอนุฯ เสริมสร้าง ที่อยากให้มีการรณรงค์พฤติกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เป็นพื้นฐานของวินัยและสิ่งดีงาม เป้าหมายของการนำเรื่องนี้มารณรงค์ เพราะอยากให้คนไทยรู้จักการตรงเวลา เมื่อตรงเวลาแล้วก็มีวินัย เมื่อทุกคนมีวินัย มีคุณธรรม และสำนึกชอบในจิตใจแล้ว ความโลภ การฉ้อโกงก็จะไม่เกิดขึ้นในสังคม"

(วันชัย วงษ์เข็ม, สัมภาษณ์, 2 ตุลาคม 2552)

(2) วัตถุประสงค์

ผลงานด้านการป้องกันการทุจริต เสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ช่วงปีพุทธศักราช 2543-2546 (2547: 52) ระบุว่า การรณรงค์ เรื่อง "การตรงเวลา รักษาวินัย ด้านภัยคอร์รัปชัน" ในกิจกรรมเสวนาสื่อมวลชน ผู้แทนองค์การภาครัฐและเอกชน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(2.1) เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรงต่อเวลาให้เกิดความตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริต

(2.2) เพื่อเป็นการขยายเครือข่ายการรณรงค์สร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องในสังคม

(2.3) เพื่อนำความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรงต่อเวลามาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต

จากข้อมูลข้างต้น วิเคราะห์ตามแนวคิดทางการสื่อสารของการศึกษาวิจัยนี้ จะสรุปได้ว่าระดับของวัตถุประสงค์เน้นใน 3 ระดับของการกำหนดวัตถุประสงค์ ได้แก่ เพื่อโน้มน้าวใจให้กระทำตาม (To Persuade) ปรากฏในข้อ (2.2) และเพื่อระดมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (To Mobilize over Behavior Change) ปรากฏในข้อ (2.1)-(2.3)

ด้านการวิเคราะห์ระดับของวัตถุประสงค์ตามระดับของสถานการณ์เปลี่ยนแปลงในเชิงพฤติกรรมของผู้รับสาร พบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "การตรงเวลา รักษาวินัย ด้านภัยคอร์รัปชัน" เป็นระดับสถานะของการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มจากระดับการเรียนรู้ของประชาชนในสังคม ไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้างของสังคม โดยผู้รับผลประโยชน์ คือ สถาบันชาติ สำนักงาน ป.ป.ช. และประชาชนคนไทยทุกคน

(3) กลุ่มเป้าหมาย

ทั้งนี้ จากข้อมูลดังกล่าววิเคราะห์ตามแนวคิดทางการสื่อสารของการศึกษาวิจัยนี้ พบว่าการกำหนดกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว เน้นในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสื่อมวลชน ผู้นำองค์กรภาครัฐและเอกชนเป็นลำดับแรก ต่อจากนั้นกำหนดกลุ่มเป้าหมายในระยะต่อไปเป็นกลุ่มเป้าหมายที่กว้าง ได้แก่ เยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ซึ่งตามแนวคิดทางการสื่อสารของงานวิจัยนี้ พบว่ากลุ่มเป้าหมายในระยะแรกดังกล่าว เป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องการให้เป็นแนวร่วม ส่วนกลุ่มเป้าหมายในระยะต่อไป อันได้แก่ มวลชนโดยรวมในสังคม คือกลุ่มเป้าหมายที่สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งมีประสบการณ์การเรียนรู้ สถานภาพทางสังคม ทัศนคติค่านิยม และระบบสังคมวัฒนธรรมที่หลากหลาย

(4) ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" พบว่าข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์นั้น เน้นในเรื่องการให้ข้อมูลเชิงแนวปฏิบัติตนของกลุ่มเป้าหมาย ให้เกิดจิตสำนึกว่าวินัยเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ง่ายต่อการปฏิบัติ อย่างการตรงต่อเวลาหรือการรักษาเวลา เป็นการช่วยป้องกันมิให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้ เนื่องจากเป็นวินัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดวินัยที่จะส่งเสริมมิให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นในสังคม เป็นการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันอีกรูปแบบหนึ่ง

อนึ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์ พบว่า เป็นการให้ข้อมูลเชิงแนวปฏิบัติตนของกลุ่มเป้าหมาย เป็นวินัยที่พึงฝึกฝน นอกจากจะยังประโยชน์แก่ตนเองแล้ว ยังประโยชน์ต่อสังคมในการป้องกันการทุจริตได้อีกทางหนึ่ง

(5) ช่องทางการสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" พบว่ามีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ในลักษณะ ที่เชื่อมโยงและบูรณาการ ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อกิจกรรม แต่ไม่ปรากฏสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกลางแจ้งและสื่ออินเทอร์เน็ต

(6) กลยุทธ์การสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" พบว่ามีกลยุทธ์การสื่อสาร ดังนี้

(6.1) กลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาร

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" กำหนดแก่นหลัก (Theme) โดยใช้ข้อความสำคัญ (Key Word) เกี่ยวกับวินัยเรื่องการตรงต่อเวลากับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน โดยพบการนำไปใช้ในชุดสื่อต่าง ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ช. มีสภาพบรรยากาศที่สะท้อนผ่านเรื่องราวในสาร (Tone) ประกอบด้วย มิติของข้อมูลที่ปรากฏในสารที่มีลักษณะการนำเสนอข้อมูลด้านเดียว (One Side Argument) เป็นเนื้อหาที่เป็นข้อสรุปตายตัว เป็นสัจธรรมของพฤติกรรมกับผลการกระทำ ด้วยเนื้อหาที่ว่า การตรงต่อเวลาเป็นวินัยที่พึงประสงค์อย่างหนึ่ง และวินัยเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่นนี้ จะนำไปสู่การป้องกันปัญหาสังคมได้อย่างแท้จริง ทั้งปัญหาด้านการทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาความยากจน และปัญหายาเสพติด เป็นต้น สำหรับการวิเคราะห์จุดจับใจพบว่า เป็นการอ้างอิงเชิงเหตุผล ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแท้จริง แม้ว่าจะเป็นความสัมพันธ์เชิงเหตุผลทางอ้อม แต่ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าไม่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

สำหรับกลยุทธ์ในการสร้างความถี่ (Frequency) นั้น ผลการศึกษาพบว่า สำนักงาน ป.ป.ช. มีเจตนาที่จะรณรงค์ประเด็นดังกล่าวในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้นำทางความคิด เช่น สื่อมวลชน ผู้นำองค์กรภาครัฐและผู้นำองค์กรภาคเอกชน ผ่านการจัดกิจกรรมเสวนา มีการเชิญผู้นำฝ่ายบริหารของประเทศ ซึ่งได้แก่ รองนายกรัฐมนตรี กล่าวปาฐกถานำ ให้แนวคิดเกี่ยวกับวินัยเรื่องการตรงต่อเวลากับผลเชื่อมโยงสู่การป้องกันการทุจริต หลังจากนั้น ได้ผลิตสติ๊กเกอร์ ที่มีลักษณะเป็นสิ่งพิมพ์มวลชน แจกจ่ายเผยแพร่ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย มีการนำประเด็นที่ได้จากการเสวนาดังกล่าวมาใช้ในสื่อจุลสารของสำนักงาน ป.ป.ช. และนำเนื้อหาหรือประเด็นที่ได้ไปเผยแพร่เสริมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยสำนักงาน ป.ป.ช. หลังจากนั้นอีกหลายปีต่อมาได้นำประเด็นดังกล่าวมารื้อฟื้นทบทวนตั้งเป็นหัวข้อการประกวดบทความอีกครั้ง แนวทางการสร้างความถี่แม้จะปรากฏไม่มากนัก อีกทั้งความต่อเนื่องไม่สม่ำเสมอแต่ก็ถือเป็นความพยายามอย่างหนึ่งของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการสร้างความถี่ให้กับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน"

"เรื่องตรงเวลา เราทำกันครั้งแรกตอนปี 47 ช่วงกรรมการ ชุด 1 ปลาย ๆ แล้ว ก็มีการจัดเสวนาที่ ป.ป.ช. เชิญรองนายกฯ วิษณุมาพูด แล้วก็ทำสติ๊กเกอร์ที่แจกทำ ...มีลงในสุจริตด้วย แล้วก็เอาไปพูดตอนสัมมนาครูบ้าง ...มารื้อฟื้นอีกทีก็ตอนกรรมการชุดนี้ หลายปีอยู่ที่หายไป พอมีประกวดบทความก็เอาเรื่องตรงเวลามาเป็นหัวข้อประกวดบทความด้วย งานนี้สำนักจริยธรรมของพี่ทำอยู่"

(วันชัย วงษ์ซิ้ม, สัมภาษณ์, 2 ตุลาคม 2552)

สำหรับการกลุ่มเป้าหมายนั้นใช้กลยุทธ์การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เริ่มจากกลุ่มผู้นำทางความคิดก่อน โดยเล็งเห็นว่ากลุ่มดังกล่าวจะสามารถกระจายแนวคิดหรือประเด็นการรณรงค์ดังกล่าวไปสู่มวลชนจำนวนมาก โดยที่สำนักงาน ป.ป.ช. ไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการรณรงค์ หลังจากนั้นก็สร้างการกระตุ้นเตือนด้วยการผลิตสติ๊กเกอร์ แจกเผยแพร่ให้กับกลุ่มเป้าหมายทั่วไปที่เป็นกลุ่มประชาชนทั่วไป จากการวิจัยพบว่า การเริ่มสร้างประเด็นการรณรงค์ที่กลุ่มผู้นำทางความคิดอย่างสื่อมวลชน ผู้นำองค์กรภาครัฐและผู้นำองค์กรภาคเอกชน เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือของสารและข้อเท็จจริงที่ต้องการนำเสนอ อีกทั้ง เป็นการรณรงค์ที่ต้องการให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตามในวงกว้าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(6.2) กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" กำหนดกลยุทธ์การใช้สื่อแนวทางเชิงบวก เป็นการจัดกิจกรรมเชิงทางเลือก ซึ่งเป็นแนวทางการรณรงค์ที่ต้องการหลีกเลี่ยงการแตะต้องกับสภาพปัญหาโดยตรง เนื้อหาสาระของการรณรงค์มุ่งเน้นไปในการชี้ความสำคัญขององค์ประกอบเล็ก ๆ ที่เป็นวินัยเสริมสร้างการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน พบการกำหนดกลยุทธ์การใช้สื่อผ่านผู้นำทางความคิด ที่เป็นผู้นำประเทศฝ่ายบริหาร ได้แก่ รองนายกรัฐมนตรี สื่อมวลชน ผู้นำองค์กรภาครัฐ และผู้นำองค์กรภาคเอกชน ดำเนินการเชิญชวนกลุ่มเป้าหมายให้มีวินัยในการตรงต่อเวลา นอกจากนี้ การศึกษาพบว่าเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" มีการนำเสนอสารที่เน้นข้อความสะดุดหูสะดุดตา (Rhetoric) เป็นคำคล้องจอง มีความสละสลวยทางภาษา ง่ายต่อความเข้าใจ อีกทั้ง พบการสร้างสัญลักษณ์ร่วม (Symbols) ที่เป็นรูปนาฬิกา ซึ่งเป็นสัญลักษณ์สากลเรื่องเวลา

(7) การวิจัย

จุลสารสุจริต ฉบับที่ 11 ปีที่ 4 (2547: 7) ระบุว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" มาจากผลการวิจัยของสวนดุสิตโพลด์ ซึ่งปรากฏผลการสำรวจข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามว่า คนไทยมีปัญหาเรื่องการคอร์รัปชันเวลา ถ้าประพฤติจนเกิดเป็นนิสัยแล้ว อาจทำให้เกิดผลเสียหายร้ายแรงต่อประเทศชาติได้ ด้วยเหตุนี้จึงได้นำประเด็นดังกล่าวสู่การประชุมคณะกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการได้มีมติเห็นชอบให้มีการรณรงค์เรื่อง "การตรงต่อเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" โดยมติดคณะอนุกรรมการดังกล่าวได้เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ความเห็นชอบและกำหนดให้สำนักป้องกันการทุจริต 2 สำนักงาน ป.ป.ช. รับนโยบายดังกล่าวดำเนินการในรูปแบบการปฏิบัติการสำรวจดังกล่าวจึงเป็นที่มาของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน"

อย่างไรก็ตาม พบว่าขณะดำเนินการและหลังดำเนินการสื่อสารรณรงค์ เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" ไม่ปรากฏการวิจัยหรือการสำรวจประเมินผลการรณรงค์ดังกล่าว

"การรณรงค์เรื่องตรงเวลา มันมาจากผลสำรวจของสวนดุสิตโพลด์ แล้วเรื่องก็เข้าที่ประชุมอนุเสริมสร้างฯ เข้าที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วก็มอบหมายให้ปอ 2 ดำเนินการ ...ที่มานั้นก็เลยสรุปได้ว่ามาจากการวิจัย แต่หลังจากนั้น ช่วงทำกิจกรรม ทำสติ๊กเกอร์ หรือประกวดบทความเราก็ไม่ได้ประเมินผลหรือมีการวิจัยอะไรเลย"

(ขวัญใจ กลิ่นขาย, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552)

(8) สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ด้านภัยคอร์รัปชัน"

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ด้านภัยคอร์รัปชัน" ปรากฏตามการแบ่งช่วงการศึกษา ดังนี้

(8.1) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ด้านภัยคอร์รัปชัน" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ปรากฏตามสื่อที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 2 ประเภท คือ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อกิจกรรม ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

(8.1.1) สื่อสิ่งพิมพ์

ผลงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ช่วงปี พ.ศ. 2543-2546 (2547: 10-11) พบการผลิตและเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ด้านภัยคอร์รัปชัน" ในปี พ.ศ. 2547 ดังนี้

(ก) ผลิตและเผยแพร่ปฏิทิน ประจำปี 2547 ของสำนักงาน ป.ป.ช. ในรูปแบบพับตั้งโต๊ะ และรูปแบบพกพา รูปแบบละ 30,000 หน่วย รวมทั้งสิ้น 60,000 หน่วย เนื้อหาเป็นการเผยแพร่โครงการเดินรณรงค์ต่อต้านการทุจริตและโครงการตรงเวลา รักษาวินัย ด้านภัยคอร์รัปชัน ส่งเผยแพร่ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เคยร่วมกิจกรรมกับสำนักงาน ป.ป.ช. หน่วยงานภาครัฐ และผู้ที่สนใจซึ่งแจ้งความประสงค์ขอรับสื่อจากทางสำนักงาน ป.ป.ช.

(ข) ผลิตและเผยแพร่สติ๊กเกอร์พีวีซีสี ชุด "ตรงเวลา รักษาวินัย ด้านภัยคอร์รัปชัน" เพื่อรณรงค์วินัยที่พึงประสงค์ตามโครงการ ตรงเวลา รักษาวินัย ด้านภัยคอร์รัปชัน จำนวน 50,000 แผ่น โดยส่งให้หน่วยงานภาครัฐประชาสัมพันธ์เผยแพร่ และแจกจ่ายให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมของสำนักงาน ป.ป.ช.

นอกจากนี้พบว่าในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทจุลสารสุจริต ปรากฏการนำข่าว กิจกรรม และถอดบทเรียนของรองนายกรัฐมนตรี (ดร.วิษณุ เครือทอง) ในการเสวนาสื่อมวลชน ผู้นำองค์กรภาครัฐและเอกชน เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2547 ณ สำนักงาน ป.ป.ช. ลงเผยแพร่ในจุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 11 ปีที่ 4 ฉบับประจำเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2547

(8.1.2) สื่อกิจกรรม

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2547 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (2548: 118) พบการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ด้านภัยคอร์รัปชัน" ในปี พ.ศ. 2547 โดยจัดกิจกรรมตามโครงการเสวนาสื่อมวลชน องค์กรภาครัฐและเอกชน เรื่อง "ตรงเวลา รักษาวินัย ด้านภัยคอร์รัปชัน" เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2547 ณ ห้องประชุมสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งนี้ มีรองนายกรัฐมนตรี (ดร.วิษณุ เครืองาม) กล่าวนำการเสวนา มีผู้เข้าร่วมการเสวนา จำนวน 110 คน

ทั้งนี้ จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลพบว่า แนวทางการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" ได้สอดแทรกในกิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ช. อาทิ กิจกรรมจัดนิทรรศการเพื่อการประชาสัมพันธ์ โครงการสัมมนาครู อาจารย์ ระดับผู้บริหารสถานศึกษา โครงการสัมมนาครู อาจารย์ ระดับผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โครงการสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา โครงการสัมมนาครู อาจารย์ ระดับผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา และโครงการสถาบันการศึกษาสัมพันธ์

"เรื่องตรงต่อเวลา คุณหมอบุญเลิศชอบนำไปพูดในการสัมมนาครูค่อนข้างบ่อย แล้วตอนไปจัดนิทรรศการหรือไปโครงการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กก็เอาสติ๊กเกอร์ตรงเวลาไปแจกอยู่"

(อรทัย พิบูลาลักษณ์, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552)

อนึ่ง เพื่อเสริมความเข้าใจและอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ผู้ทำการศึกษาได้แสดงรูปภาพตัวอย่างสื่อและเนื้อหาสื่อรณรงค์ประกอบ ดังนี้

สื่อสิ่งพิมพ์

ภาพที่ 33 : ภาพสติ๊กเกอร์ ชุด "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน"

ภาพที่ 34 : ภาพจุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 11 ปีที่ 4 ประจำเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2547 (ตัวอย่างบางหน้า) ที่ปรากฏภาพและหรือเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

(8.2) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงต่อเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.3) ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงต่อเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.4) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ปรากฏตามสื่อที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 2 ประเภท คือ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อกิจกรรม ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

(8.4.1) สื่อสิ่งพิมพ์

ตรงต่อเวลา รักษาวินัย (2553) พบการผลิตและหรือเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" ในปี พ.ศ. 2553 มีการผลิต และเผยแพร่หนังสือรวบรวมบทความที่ชนะเลิศการประกวดบทความเพื่อการรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ประจำปี 2553 ชื่อหนังสือ "ตรงต่อเวลา รักษาวินัย"

"หนังสือ ตรงต่อเวลา รักษาวินัย ผลิตมาจำนวน 3,000 เล่ม แจกจ่ายเผยแพร่ให้กับหน่วยงาน ภาครัฐ สถาบันการศึกษา และประชาชนที่สนใจ"

(วันชัย วงษ์ชัย, สัมภาษณ์, 16 เมษายน 2554)

นอกจากนี้พบว่าในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทจุลสารสุจริต ปรากฏการนำข่าว กิจกรรม และการลงบทความที่ชนะเลิศการประกวด หัวข้อ "ตรงต่อเวลา รักษาวินัย" เผยแพร่ในจุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 37 ปีที่ 11 ฉบับประจำเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2553

(8.4.2) สื่อกิจกรรม

ตรงต่อเวลา รักษาวินัย (2553) ระบุการจัดกิจกรรมภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" ในปี พ.ศ. 2553 มีการจัดกิจกรรมตามโครงการ เสวนาสื่อมวลชน องค์การภาครัฐและเอกชน เรื่อง "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2547 ณ ห้องประชุม ชั้น 3 อาคาร 2 ณ สำนักงาน ป.ป.ช. โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (ดร.วิษณุ เครืองาม) กล่าวนำการเสวนา มีผู้เข้าร่วมการเสวนา จำนวน 110 คน

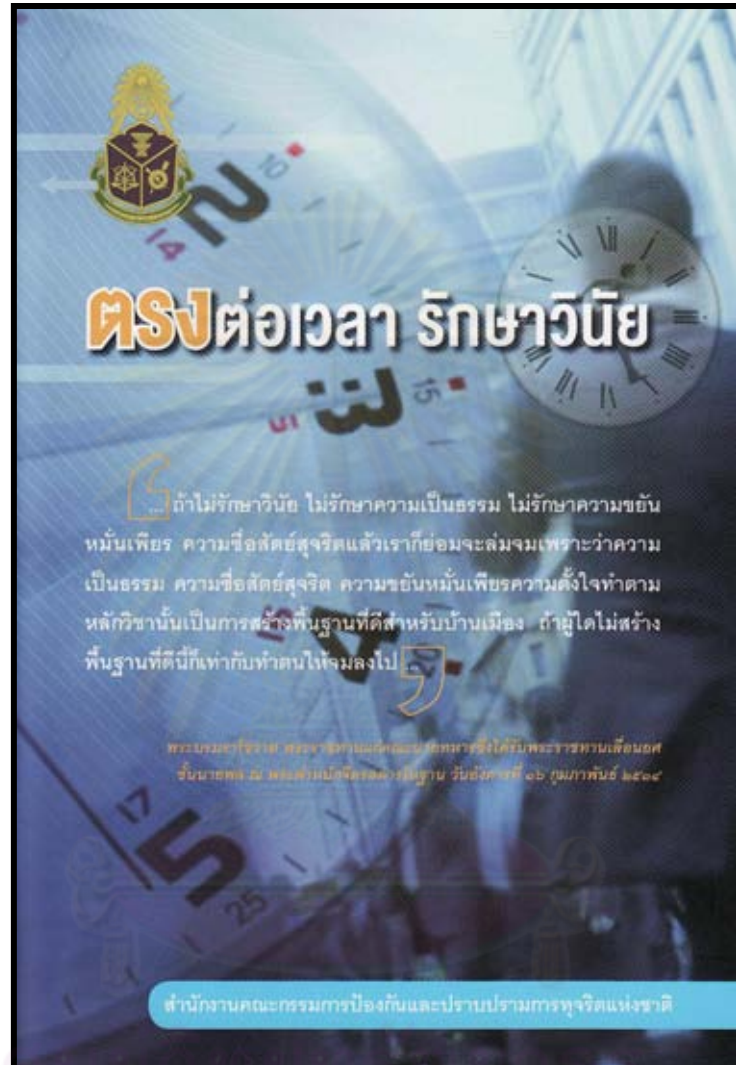
ทั้งนี้ จากข้อมูลประเภทบุคคลพบว่า แนวทางการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" ได้สอดแทรกในกิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ช. อาทิ กิจกรรมจัด นิทรรศการเพื่อการประชาสัมพันธ์ โครงการสัมมนาครู อาจารย์ ระดับผู้บริหารสถานศึกษา โครงการ สัมมนาครู อาจารย์ ระดับผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โครงการสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด เทศบาลและเมืองพัทยา โครงการสัมมนาครู อาจารย์ ระดับผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัด เทศบาลและเมืองพัทยา และโครงการสถาบันการศึกษาสัมพันธ์

"เรื่องตรงต่อเวลา คุณหมอบุญเลิศชอบนำไปพูดในการสัมมนาครูค่อนข้างบ่อย แล้วตอนไป จัดนิทรรศการหรือไปโครงการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กก็เอาสติ๊กเกอร์ตรงเวลาไปแจกอยู่"

(อรทัย พิบูลาลักษณ์, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552)

อนึ่ง เพื่อเสริมความเข้าใจและอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ต่อต้าน การทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" ช่วงการดำรงตำแหน่ง ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ผู้ทำการศึกษาได้แสดงรูปภาพตัวอย่างสื่อและเนื้อหาสื่อรณรงค์ ประกอบ ดังนี้

ภาพที่ 35 : ภาพหนังสือ ตรงต่อเวลา รักษาวินัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพ 36 : ภาพจุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 37 ปีที่ 11 ประจำเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2553 (ตัวอย่างบางหน้า) ที่ปรากฏภาพและหรือเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

เรื่อง "ตรงต่อเวลา รักษาวินัย"

ฉบับที่ 37 ประจำเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2553
 เล่มที่ 11 ประจำเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2553
 หน้า 1-2

“ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นสิ่งที่ดี แต่การที่จะได้ความซื่อสัตย์สุจริตนั้น ต้องอาศัยการปฏิบัติตนอย่างซื่อสัตย์สุจริตอย่างสม่ำเสมอ...”

“ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นสิ่งที่ดี แต่การที่จะได้ความซื่อสัตย์สุจริตนั้น ต้องอาศัยการปฏิบัติตนอย่างซื่อสัตย์สุจริตอย่างสม่ำเสมอ...”

“ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นสิ่งที่ดี แต่การที่จะได้ความซื่อสัตย์สุจริตนั้น ต้องอาศัยการปฏิบัติตนอย่างซื่อสัตย์สุจริตอย่างสม่ำเสมอ...”

"สถาบันครอบครัว"

“สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม...”

“สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม...”

“สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม...”

"สถาบันครอบครัว"

“สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม...”

“สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม...”

“สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม...”

"สถาบันครอบครัว"

“สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม...”

“สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม...”

“สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม...”

ผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ

บทความ เรื่อง “ตรงต่อเวลา รักษาวินัย”

โดย เด็กหญิงอัจฉราพรรณ บุญจัน

โรงเรียนเทศบาล 5 (กระต่ายไทยอนุเคราะห์) จังหวัดกาญจนบุรี

“เวลาเป็นสิ่งที่เราเก็บสะสมไว้ไม่ได้ เราจึงต้องใช้เวลาอย่างดีที่สุด” จากคำปรารภของ ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ดังปรากฏในข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้เวลาให้เกิดความคุ้มค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตรงต่อเวลา รักษาวินัยถือเป็นคุณธรรมข้อสำคัญที่คนไทยควรปลูกฝังในโนสำนึก เพราะกอรปรประโยชน์ทั้งแก่ตนเอง คนรอบข้างและสังคม ทั้งนี้ คำกล่าวที่ว่า “นัดคนไทยมาล่าช้า นัดแล้วตรงเวลาคือฝรั่ง” น่าจะเป็นถ้อยคำที่ช่วยกระตุ้นเตือนให้เราได้ตระหนักว่า ถึงเวลาแล้ว ที่สังคมไทยจะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ประชาชนตั้งมั่นอยู่ในค่านิยมของการตรงต่อเวลามากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประเทศไทย เป็นสังคมที่พัฒนาทั้งวัตถุและจิตใจควบคู่กันไป

การตรงต่อเวลา รักษาวินัยนั้นมิใช่คุณูปการทั้งต่อตนเองและส่วนรวม เพราะทำให้คนรอบข้างเกิดความเชื่อถือและมั่นใจได้ว่าเรามีความรับผิดชอบและมีระเบียบวินัยในตนเอง ขณะเดียวกัน การกอรปรกิจไต่ ก็ย่อมประสบความสำเร็จเพราะทุกองคาพยพเกิดความพร้อมเพรียง เห็นอกเห็นใจกันโดยไม่เบียดบังเวลาของผู้อื่น ในทางตรงกันข้าม หากไร้คุณธรรมตรงต่อเวลา ย่อมส่งผลให้เราขาดความน่าเชื่อถือ ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตเพราะเอาจัดเอาเปรียบเวลาของผู้อื่น ทั้งนี้ หากมองในระดับสังคมไทยแล้วหลายภาคส่วน อาจมองว่าสมาชิกในสังคมไทยยังให้ความสำคัญกับการตรงต่อเวลาค่อนข้างน้อย อาจด้วยเหตุผลของนิสัยใจคอของคนไทยที่เน้นความเรียบง่าย ไม่เร่งรีบ จนละเลยความตรงต่อเวลาไป จนเป็นที่มาของวลีที่ว่า “ทำอะไรตามใจคือไทยแท้” ดังนั้น คนไทยจึงควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสียใหม่ให้มีความตรงต่อเวลา รักษาวินัย มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ อาจดำเนินรอยตามพระราชจริยวัตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พ่อของแผ่นดินที่ทรงเป็นนักบริหารเวลาได้อย่างดีเยี่ยม เพราะพระองค์ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอย่างตรงต่อเวลาโดยเคร่งครัดตามพระราชโอรสของสมเด็จพระราชชนนีที่ทรงปลูกฝังให้พระราชโอรสตระหนักถึงความตรงต่อเวลา อยู่เสมอดังพระดำรัสที่ว่า “เวลาเป็นของมีค่า” ส่งผลให้พระองค์ทรงครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยามได้จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ ขออัญเชิญพระราชดำรัสตอนหนึ่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องการตรงต่อเวลา เพื่อเป็นข้อคิดเตือนใจให้พสกนิกรไทยได้น้อมนำไปปฏิบัติตาม ความว่า “...รู้จักทำตนให้ตรงต่อเวลา ฝึกให้มีสมาธิในการงาน รู้จักรักษาสัมบัติส่วนตัวและส่วนรวม รู้จักมีเมตตานึกถึงผู้อื่น รู้จักทำตัวให้เข้ากับส่วนรวม...”

ครรลองของการเสริมสร้างค่านิยม “ตรงต่อเวลา รักษาวินัย”

“สถาบันครอบครัว” ถือเป็นหน่วยย่อยที่เล็กที่สุดของสังคมจึงเป็นรากฐานสำคัญของการเสริมสร้างค่านิยม “ตรงต่อเวลา รักษาวินัย” โดยพ่อแม่ผู้ปกครองต้องอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้ตระหนักในคุณค่าของการตรงต่อเวลาเพื่อรักษาวินัยภายในครอบครัวเป็นเบื้องต้นก่อน เข้าทำนองที่ว่า “ไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก” เพราะการจะปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมใดก็ตามเราต้องปลูกฝังตั้งแต่ยังเป็นเด็กและเยาวชนอยู่ เพื่อให้เติบโตไปเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพในอนาคต อนึ่ง พ่อแม่ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุตรหลานในการตรงต่อเวลา รักษาวินัยด้วย เพราะถ้าอบรมสั่งสอนแค่เพียงลมปาก แต่ไม่ปฏิบัติตนให้บุตรหลานยึดถือเป็นแบบอย่าง ก็ยากที่เด็กและเยาวชนจะเชื่อมั่นศรัทธา ทั้งนี้ การตรงต่อเวลาและรักษาวินัยภายในครอบครัวนั้น ย่อมได้แก่ การตื่นนอนแต่เช้า ไม่นอนตื่นสายเพื่อให้มีเวลาเพียงพอกับการเตรียมตัวไปทำกิจกรรมนอกบ้าน สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า การตื่นนอนแต่เช้าเท่ากับเป็นผลกำไรของชีวิต เพราะมีเวลาในการเรียนรู้ ตั้งรับและปรับเปลี่ยนในทุกก้าวของชีวิตได้มากกว่าคนนอนตื่นสาย อายุทำกิน หมิ่นเงินน้อย และคอยวาทสนา ที่ใช้เวลาอย่างขาดดุลจนหมดต้นทุนของชีวิต ต่อยอดไปจนถึงวัฒนธรรมการกินที่สมาชิกทุกคนในครอบครัวต้องรักษามารยาทในการรับประทานอาหารกันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา เพื่อเสริมสร้าง ความรักความอบอุ่นภายในครอบครัวและปลูกฝังให้สมาชิกในครอบครัวทุกคนรู้จักเห็นอกเห็นใจกันมากยิ่งขึ้น เหนือสิ่งอื่นใด การกลับบ้านให้ตรงต่อเวลา ถือเป็นภาระอันน่าพอใจของคนในครอบครัวได้อย่างดียิ่ง เพราะสร้างความสบายใจคลายกังวลและแสดงตนถึงความมีระเบียบวินัย ส่งผลให้สถาบันครอบครัวมีความปกติสุขด้วยค่านิยม “ตรงต่อเวลา รักษาวินัย”

“สถาบันการศึกษา” ในฐานะแหล่งบ่มเพาะปัญญาชนไปเป็นปัญญาชาติ ให้ถึงพร้อมด้วยภูมิรู้ ภูมิธรรม ย่อมจำเป็นต้องสอดแทรกค่านิยม “ตรงต่อเวลา รักษาวินัย” ลงในหลักสูตรการเรียนการสอนของนักเรียนนักศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงอุดมศึกษาโดยบูรณาการให้สอดคล้องกับทุกกลุ่มสาระวิชาแล้วต่อยอดไปสู่กิจกรรมในเชิงปฏิบัติเพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าของการตรงต่อเวลา รักษาวินัย เป็นต้นว่า งดงดงดให้นักเรียนนักศึกษาเข้ามาเข้าแถวเคารพธงชาติ รับประทานอาหารและเลิกเรียนให้ตรงต่อเวลา ซึ่งตัวของครูอาจารย์เองก็ต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องการตรงต่อเวลาแก่ลูกศิษย์ด้วย อาทิ รักษาวินัยในการเข้าสอนหรือเลิกเรียนให้ตรงต่อเวลา รักษา มารยาทในการเข้าประชุม หรือร่วมกิจกรรมอื่นใดในสถานศึกษาให้ตรงต่อเวลา เป็นต้น นอกจากนี้สถานศึกษาควรมีนโยบาย ในการนำคุณธรรม เรื่อง ความตรงต่อเวลามาเป็นหนึ่งในมาตรฐานของการให้คะแนนแก่นักเรียน นักศึกษาด้วย อาทิ หากนักเรียนคนใดไม่มาเรียนสาย ไม่โดดเรียน และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการเล่นดนตรี กีฬาหรือสร้างสุนทรียภาพ ผ่านงานศิลปะ ครูอาจารย์ก็จะเพิ่มคะแนนในส่วนนี้ให้ เพื่อเสริมสร้างกำลังใจให้นักเรียนนักศึกษาได้ตระหนักว่าการตรงต่อเวลา รักษาวินัยนั้นเป็นคุณธรรมที่เราทุกคนควรยึดถือปฏิบัติ ดังนั้น สถานศึกษาจึงเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างค่านิยมการตรงต่อเวลา รักษาวินัยให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

“ระดับชุมชน” ถือเป็นจุดหลอมรวมสถาบันครอบครัว สถานศึกษาและประชาชนเข้าไว้ด้วยกัน แน่นนอนว่าชาวบ้านย่อมมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ดังนั้น การตรงต่อเวลา รักษาวินัยจึงเป็นคุณธรรมข้อสำคัญที่ประชาชนทุกคนควรตระหนักและยึดถือปฏิบัติให้เป็นปกตินิสัยเพื่อประโยชน์ในการอยู่ร่วมกับเพื่อนบ้านในชุมชนได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ หัวหน้าหรือผู้นำชุมชนต้องรณรงค์ให้ชาวบ้านทุกคนรักษาวัฒนธรรมตรงต่อเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ชุมชนมีการประชุมหรือจัดกิจกรรมอื่นใดที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากสมาชิกในหมู่บ้าน ยิ่งจำเป็นต้องรักษาเวลาและระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด หากชุมชนใดที่ชาวบ้านมีความตรงต่อเวลา รักษาวินัยก็ย่อมทำให้ชุมชนพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ปฏิบัติกิจกรรมอื่นใดก็สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ในทางตรงกันข้าม หากสมาชิกในชุมชนไร้ระเบียบวินัยไม่ตรงต่อเวลา ก็ย่อมทำให้การพัฒนาล่าช้าเพราะองคาพยพในชุมชนไม่รักษาเวลา จึงเท่ากับการไม่รักษาน้ำใจระหว่างกัน จึงกล่าวได้ว่า การตรงต่อเวลาถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง

“สื่อสารมวลชน” ถือเป็นกระบอกเสียงของสังคมที่ต้องเข้ามามีบทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและรณรงค์ให้ประชาชนหันมาให้ความสำคัญกับการตรงต่อเวลา รักษาวินัยมากยิ่งขึ้น ผ่านสื่อสารมวลชนแขนงต่าง ๆ ทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ตและสื่อสิ่งพิมพ์ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือ หรือรายการวิทยุที่ต้องสอดแทรกเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา รักษาวินัย เพื่อให้ประชาชนเกิดความตื่นตัว อนึ่ง ศิลปินดาราก็เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของประชาชนควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่คนในสังคม เพื่อเป็นแม่เหล็กดึงดูดความสนใจให้สังคมไทยหันมาตั้งมั่นอยู่บนรากฐานของการตรงต่อเวลา รักษาวินัยมากยิ่งขึ้น

“ภาครัฐบาล” ถือเป็นตัวแปรสำคัญในการส่งเสริมให้วัฒนธรรม ตรงต่อเวลา รักษาวินัยเกิดสัมฤทธิ์ผลเป็นรูปธรรมผ่านการกำหนดให้เป็นนโยบายของชาติที่ต้องปลูกฝังให้คนไทยเห็นคุณค่าของการรักษาเวลามากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าที่ผ่านมาหน่วยงานของรัฐหลายแห่งยังไม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ประชาชนทั่วไปจนประชาคมส่วนใหญ่ขาดความเชื่อมั่นศรัทธา อาทิ กรณี การประชุมรัฐสภาที่ผู้แทนประชาชนไม่รักษาเวลา มาประชุมล่าช้า ขาดสามัญสำนึกต่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น รัฐบาลจึงต้องออกกฎระเบียบที่เด่นชัดถึงมาตรการลงโทษบุคคลที่ไม่ตรงต่อเวลา เพราะเป็นถึงผู้แทนประชาชนย่อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่น ไม่ทำพฤติกรรมตามใจตนจนมองข้ามความสำคัญของการตรงต่อเวลา เป็นต้นว่า ผู้ใดที่มาประชุมสภาล่าช้า หรือไม่มาประชุมอย่างไรเหตุผลจนเป็นเหตุให้การประชุมล่าช้าหรือต้องล้มเลิกไป ย่อมต้องรับผิดชอบด้วยการยุติบทบาททางการเมืองในระยะเวลาหนึ่งให้เห็นสมควร เพื่อให้ผู้แทนของประชาชนมุ่งปรับปรุงพัฒนาตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนได้ยึดถือปฏิบัติตาม เพราะตราบใดที่ภาครัฐบาลยังไม่จริงจังและจริงจังในการเสริมสร้างค่านิยมตรงต่อเวลา รักษาวินัย ก็เป็นการยากที่จะมุ่งหวังให้ประชาชนทั่วไปมีคุณธรรมในข้อนี้ จึงกล่าวได้ว่าทั้งรัฐและราษฎรต้องประสานกายและใจร่วมกัน

ผู้เขียนกับพฤติกรรม “ตรงต่อเวลา รักษาวินัย”

การจะอบรมสั่งสอนให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเห็นคุณค่าของการตรงต่อเวลา รักษาวินัย จะเป็นการยากมากถ้าหากผู้อบรมสั่งสอนไม่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเสียก่อน ดังนั้น วิธีง่ายที่สุดในการเสริมสร้างค่านิยมตรงต่อเวลา รักษาวินัย ก็คือ การเริ่มต้นปฏิบัติด้วยตนเองเสียก่อน ดังเช่น พฤติกรรมในชีวิตประจำวันของข้าพเจ้าที่ตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานของความตรงต่อเวลาอยู่เสมอ เพราะพ่อแม่ได้อบรมสั่งสอนว่า “เกิดเป็นคนต้องตรงต่อเวลา” ซึ่งท่านทั้งสองได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ข้าพเจ้ามาโดยตลอด ท่านปลูกฝังให้ลูกตื่นนอนตั้งแต่เช้าเพื่อให้มีเวลาเพียงพอในการเตรียมตัวไปโรงเรียนและรับประทานอาหารเช้าอย่างพร้อมเพรียงกันเพื่อสร้างระเบียบวินัยภายในครอบครัว ทั้งนี้ข้าพเจ้าเดินทางไปโรงเรียนด้วยรถจักรยานได้ก่อนเวลาเคารพธงชาติทุกครั้ง ไม่เคยไปโรงเรียนสายเลย ครั้นมีภาระเวรที่ต้องทำความสะอาดห้องเรียนในตอนเช้า ข้าพเจ้าก็จะไปตรงตามเวลาที่ได้นัดหมายกับเพื่อนในชั้นเรียนไว้ เพื่อไม่เอาไรต์เอาเปรียบหรือเบียดบังเวลาของผู้อื่นในกรณีที่ครูนัดหมายส่งการบ้าน หรือนัดหมายให้เข้าร่วมกิจกรรมอื่นใดในโรงเรียนข้าพเจ้าก็จะไปให้ตรงตามเวลาเพื่อไม่เป็นภาระให้ผู้อื่นต้องรอคอย ซึ่งปัจจุบันข้าพเจ้าเป็นสมาชิกของวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนเทศบาล 5 จังหวัดกาญจนบุรี โดยรับหน้าที่นักร้องนำ ครูอาจารย์ จึงมักนัดหมายให้มาฝึกซ้อมร้องเพลงและซ้อมเต้นร่วมกับเพื่อนที่เป็นทางเครื่องในวงดนตรีเดียวกัน ซึ่งการทำงานร่วมกันคนหมู่มากนั้นจำเป็นต้องตรงต่อเวลาอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเป็นนักร้องนำย่อมต้องรักษาเวลาและมีวินัยมากกว่าตำแหน่งอื่น เพราะถ้าหากขาดนักร้องนำไป วงดนตรีและทางเครื่องก็ไม่สามารถซ้อมการแสดงได้ แต่เท่าที่ผ่านมา ข้าพเจ้าไม่เคยผิดเวลาหรือขาดการฝึกซ้อมแม้แต่ครั้งเดียว ส่งผลให้วงดนตรีของเรามีผู้ว่าจ้างไปแสดงบ่อยครั้ง เพราะเจ้าภาพเชื่อมั่นและประทับใจในความตรงต่อเวลาของสมาชิก ในวงดนตรีทุกคน ส่งผลให้ข้าพเจ้าได้ตระหนักว่า การตรงต่อเวลา รักษาวินัย นั้นถือเป็นคุณธรรมข้อสำคัญที่เราควรปลูกฝังในมโนสำนึก เพราะก่อประโยชน์สุขให้แก่ตนเอง ครอบครัวและสังคมได้อย่างแท้จริง

การครองตน ครองคนและครองเวลาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมถือเป็นรากฐานคุณธรรมที่ต้องปลูกฝังในสังคมไทยอย่างเร่งด่วนเพราะ “วินัยชนย่อมสะท้อนวินัยชาติ” ทว่า การตรงต่อเวลา รักษาวินัยจะไม่สามารถเกิดสัมฤทธิ์ผลเป็นรูปธรรมได้ หากคนส่วนน้อยให้ความสำคัญแต่คนส่วนใหญ่ยังคงละเลย จึงขอเชิญชวนชาวไทยทุกภาคส่วนให้ร่วมประสานกาย ประสานใจเพื่อเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง และเปิดกว้างทางความคิดเพื่อปลูกฝังค่านิยมตรงต่อเวลา รักษาวินัยให้เกิดขึ้นในตนเองก่อนแล้วค่อยต่อ ยอดสู่คนรอบข้างเพื่อสร้างเครือข่ายของประชาคมรักความตรงต่อเวลา แน่แน่นอนว่าหากทุกองคาพยพสามารถปฏิบัติได้ดังกล่าวในข้างต้น สังคมไทยย่อมเป็นสังคมธรรม แผ่นดินไทยย่อมเป็นแผ่นดินทองตามครรลองของการ “ตรงต่อเวลา รักษาวินัย” สมดังคำประพันธ์ที่รจนาว่า

“เกิดเป็นคนต้องตรงต่อเวลา	รู้รักษาวินัยตนตลอดสุขศรี
เพราะเวลาไม่ย้อนมาตุจวาริ	จึงต้องมีธรรมทองครองใจตน”.

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน"

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" วิเคราะห์ตามสถานการณ์การใช้สื่อรณรงค์ ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียด ดังนี้

(1) เป้าหมาย

จากผลการศึกษาสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" พบว่าเป็นการกำหนดเป้าหมายระดับโครงสร้างเป็นหลัก โดยมีพื้นฐานการกำหนดเป้าหมายระดับบุคคลเป็นพื้นฐาน จากข้อความในเนื้อหาการสื่อสารหลักจะให้ภาพของโครงสร้างเล็ก ๆ ในสังคม อันได้แก่ สมาชิกในสังคมทุกคนร่วมมือร่วมใจกันต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ช่วยกันป้องกันและปราบปรามปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันให้เบาบางและหมดลงไปในที่สุด

"รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน เป็นคำที่ดูยิ่งใหญ่ เป้าหมายของการรณรงค์ชุดนี้มันบอกอะไรตรง ๆ คือ ให้ทุกคนในประเทศช่วยกันป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้ปัญหาลังคมที่รุนแรงนั้นหมดไป ทุกคนต้องร่วมมือกันมันถึงจะทำได้"

(กิตติ ลิ้มพงษ์, **สัมภาษณ์**, 1 ตุลาคม 2552)

(2) วัตถุประสงค์

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล พบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" มาจากผลการประกวดคำขวัญต่อต้านการทุจริต ของสำนักงาน ป.ป.ช. มีวัตถุประสงค์เพื่อโน้มน้าวใจให้กระทำตาม (To Persuade) เป็นหลัก

"...รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชันนี้ ก็คือมาจากการประกวด ประกวดคำขวัญ คือคำขวัญที่ชนะการประกวด แล้วก็คัดมาเป็นเรื่องของการรณรงค์ เหมือนเป็น theme อะเป็น theme ที่มาใช้"

(อรอุษา ตีมาก, **สัมภาษณ์**, 18 สิงหาคม 2552)

"แต่คำว่ารวมพลังไทยทั้งชาติ หน่วยงานอื่นก็นำไปใช้ด้วยรู้สึกว่าจะเป็นของกระทรวงมหาดไทย ที่ที่เห็นกับตาคือการไฟฟ้าฝ่ายผลิต สาขามินบุรี ติดไว้หน้าสำนักงานเลย ...เราไม่ได้มีหนังสือขอความร่วมมือกับเขาให้ช่วยรณรงค์นะ ....แต่เราไม่รู้ว่าจะไปที่เราก็กส่งไปทางสถานีวิทยุว่าคำขวัญที่ชนะเลิศการประกวดก็ให้ช่วยเผยแพร่ เขาอาจจะได้ฟังแล้วรู้สึกว่าการนี้ดี เขาก็เลยเอามาทำหน้าสำนักงานเขาเอง ซึ่งอันนั้นเราไม่ได้ประสานงานไป เขาอาจจะไม่ทราบที่มาด้วยซ้ำไปว่า คำ ๆ นี้มาจากการประกวดและชนะของ ป.ป.ช. เอง"

(ขวัญใจ กลิ่นขจร, **สัมภาษณ์**, 18 สิงหาคม 2552)

ด้านการวิเคราะห์ระดับของวัตถุประสงค์ตามระดับของสถานการณ์เปลี่ยนแปลงในเชิงพฤติกรรมของผู้รับสาร พบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้างของสังคม โดยผู้รับผลประโยชน์ คือ สถาบันชาติเป็นหลัก

"รวมพลังไทยทั้งชาติ เน้นเป้าหมายที่เป็นภาพรวมทั้งหมดของสังคม เป็นเรื่องของความร่วมมือ การมีส่วนร่วม สามัคคีกัน ช่วยกันต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ"

(กิตติ ลิ้มพงษ์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2552)

จุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 17 ปีที่ 5 ประจำเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2548 (2548: 1) พบว่า มีการนำเนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" เป็นข้อความสำคัญ ในการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันในการต่อต้านการทุจริต ในโอกาสครบรอบ 6 ปี วันก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช.

(3) กลุ่มเป้าหมาย

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล พบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" กำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนคนไทยทุกคน ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ตามแนวคิดทางการสื่อสารของการศึกษาวิจัยนี้ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว เป็นการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขณะเดียวกันก็แฝงสถานะของการเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องการให้เป็นแนวร่วม ทั้งนี้ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวมีลักษณะที่กว้างและครอบคลุมทุกภาคส่วนในสังคม มีประสบการณ์การเรียนรู้ สถานภาพทางสังคม ทักษะคิดคำนวณและระบบสังคมวัฒนธรรมที่หลากหลาย

"สำหรับการกำหนดกลุ่มเป้าหมายของรวมพลังไทยทั้งชาตินั้น ถ้าดูจากข้อความแล้ว มันก็คือคนไทยทุกคนทั้งประเทศ ที่จะมารวมพลังกันขจัดปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน กลุ่มเป้าหมายมันกว้างมาก แต่มันคือข้อเท็จจริงที่คนไทยทุกคนต้องช่วยกัน"

(กิตติ ลิ้มพงษ์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2552)

(4) ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" พบว่าข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์นั้น เน้นในเรื่องการให้ข้อมูลเชิงแนวปฏิบัติตนของกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก โดยเรียบเรียงถ้อยคำที่ปลูกเร้าให้กลุ่มเป้าหมายทุกคนมีความต้องการสามัคคีกัน ช่วยกันประกาศเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้หมดสิ้นจากสังคมไทย ข้อมูลของสื่อแต่ละประเภทที่อยู่ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ล้วนมีแนวทางเดียวกันคือ ปลูกระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนช่วยกันป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้หมดสิ้นจากสังคมไทย

"คำว่า รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน มันสร้างอารมณ์ปลุกเร้าให้ทุกภาคส่วน มาช่วยกันกวาดล้างการทุจริตให้หมดสิ้นจากสังคมไทย พอเราได้คำนี้มา เราเห็นว่ามันดี เราก็นำมา ประยุกต์กับสื่อของเราทุกสื่อ ให้มันเป็นไปในแนวทางเดียวกัน"

(กิตติ ลิ้มพงษ์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2552)

(5) ช่องทางการสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับ เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" พบว่ามีช่องทางการสื่อสารที่ หลากหลายในลักษณะ ที่เชื่อมโยงและบูรณาการ ประกอบด้วย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกิจกรรม สื่อผลิตภัณฑ์และสื่ออินเทอร์เน็ต แต่ไม่ปรากฏสื่อกลางแจ้ง

(6) กลยุทธ์การสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับ เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" พบว่ามีกลยุทธ์การสื่อสาร ดังนี้

(6.1) กลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาร

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" มีแก่นหลัก (Theme) เป็นเรื่องของความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการประกาศเจตนารมณ์ขจัดภัยทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยให้หมดสิ้น ใช้ข้อความสำคัญ (Key Word) ที่เป็นลักษณะของการปลุกเร้า ใช้ภาษา ตรงไปตรงมา สื่อความหมายเดียว คือ ร่วมกันกำจัดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ทั้งนี้ ข้อความสำคัญ ดังกล่าวเป็นการสร้างสภาพบรรยากาศที่สะท้อนผ่านเรื่องราวในสาร (Tone) ในลักษณะมิติของข้อมูล ด้านเดียว (One Side Argument) ไม่มีการนำเสนอด้านดีหรือด้านเสียเป็นเพียงลักษณะการจูงใจเชิญชวน ให้ทุกคนช่วยกันกวาดล้างปัญหาสังคม มีจุดจับใจ (Appeal) เชิงอารมณ์ สร้างการตื่นตัว ปลุกเร้า กระตุ้น ให้เกิดการรวมพลังเป็นหลัก

ด้านความถี่ (Frequency) ของการนำเสนอเนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทย ทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ใช้เทคนิคการกระตุ้นความถี่ในสื่อที่หลากหลายช่องทาง ทั้งสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อผลิตภัณฑ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต ที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ขณะเดียวกันยังพบเพิ่มเติมว่าข้อความสำคัญดังกล่าวมีความสวยงามทางภาษา มีความชัดเจน ในความหมาย และเป็นคำที่เหมาะสมต่อการรณรงค์ เป็นที่น่าสนใจในภาคส่วนอื่น ข้อความสำคัญ ดังกล่าวจึงถูกนำไปใช้โดยภาคส่วนอื่น เพื่อช่วยเสริมการรณรงค์ให้เกิดความถี่ การเข้าถึง กลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายของแนวทางการสื่อสารหลักนี้ที่มีกลุ่มเป้าหมาย ครอบคลุมทุกภาคส่วนในสังคม ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่ มีความแตกต่างทางสถานภาพ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม

"แต่คำว่ารวมพลังไทยทั้งชาติ หน่วยงานอื่นก็นำไปใช้ด้วยรู้สึกว่าจะเป็นของกระทรวงมหาดไทย ที่ที่เห็นกับตาคือการไฟฟ้าฝ่ายผลิต สาขามินบุรี ติดไว้หน้าสำนักงานเลย ...เราไม่ได้มีหนังสือขอความร่วมมือกับเขาให้ช่วยรณรงค์นะ"

(ขวัญใจ กลิ่นขจร, สัมภาษณ์, 18 สิงหาคม 2552)

(6.2) กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้าศจอร์รี่ปชัน" กำหนดกลยุทธ์ด้านการใช้สื่อแนวทางเชิงบวก มีลักษณะเชิญชวนให้ผู้รับสารร่วมมือร่วมใจกันต่อต้านและร่วมกันแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รี่ปชัน ทั้งนี้ พบว่า เนื้อหาการสื่อสารจะไม่แตะต้องกับสภาพปัญหาโดยตรง ไม่มีการชี้ผลเสียของปัญหาและไม่มีการชี้แนวทางการแก้ไขปัญหา แต่ใช้สื่อในแนวทางการสื่อสารหลักนี้ระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้ช่วยกันขจัดปัญหาสังคม เป็นการเชิญชวนเชิงอารมณ์ร่วม ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ช. เชื่อมั่นว่าหากมีความร่วมมือแล้วปัญหาสังคมที่เรื้อรังนี้ก็จะสามารถลดลงและได้รับการแก้ไขในที่สุด

"การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รี่ปชันมันเป็นปัญหาใหญ่ การที่หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งจะมาทำเอาเป็นเอาตายฝ่ายเดียวคงไม่สามารถทำได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนช่วยกัน ...จะไปบอกให้เขาทำอย่างโน้น ทำอย่างนี้มันก็ยาก จะให้เขาเชื่อว่าปัญหามันมาก มันก็ไม่ค่อยมีความหมาย แต่ถ้าจะบอกให้เขามาช่วยกันเถอะ รวมพลังกันไว้ก่อน พลังของคนหมู่มากมันสามารถทำให้ปัญหาในระดับโลกที่แก้ไม่ตกได้รับการแก้ไข มันก็คือ concept ของ รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้าศจอร์รี่ปชัน"

(กิตติ ลิ้มพงษ์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2552)

ผลการศึกษาวิเคราะห์พบเพิ่มเติมว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้าศจอร์รี่ปชัน" ให้ความมั่นใจว่าคนไทยทั้งประเทศสามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รี่ปชันได้แน่ เป็นเรื่องของหลักเหตุผล (Rational) และสัจธรรมอย่างหนึ่งของพลังความสามัคคี ประเด็นสุดท้ายคือ เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้าศจอร์รี่ปชัน" เป็นการใช้ข้อความสะกดหูสะกดตา (Rhetoric) จึงไม่จำเป็นต้องมีการสร้างสัญลักษณ์ร่วม (Symbols) ภาษา ความง่ายในการเข้าใจ สามารถสร้างความสมบูรณ์ในตัวของมันเอง

(7) การวิจัย

จากการศึกษาแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้าศจอร์รี่ปชัน" ไม่ปรากฏการวิจัยใดที่เกี่ยวข้องทั้งก่อนการดำเนินการ, ระหว่างการดำเนินการ และหลังการดำเนินการสื่อสารรณรงค์เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้าศจอร์รี่ปชัน"

"รวมพลัง ไม่น่าจะมีการวิจัยอะไรมาเกี่ยวข้องนะ เพราะมันมาจากการประกวดคำขวัญ ก่อนทำ หลังทำ หรือแม้แต่ตอนที่เรากำ ก็ไม่เคยประเมินผลหรือมีวิจัยใด ๆ เลย"

(กิตติ ลิ้มพงษ์, **สัมภาษณ์**, 1 ตุลาคม 2552)

(8) สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน"

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ปรากฏตามการแบ่งช่วงการศึกษา ดังนี้

(8.1) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.2) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 พบว่ามีการผลิตเพียงสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผลงานด้านการป้องกันการทุจริต (สำนักป้องกันการทุจริต 2) ช่วงปี พ.ศ. 2547-2549 (2549: 3) พบการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ในปี พ.ศ. 2548 จำนวน 1 รายการ คือ ผลิตสโปตวิทยุ ความยาวตอนละ 30 วินาที จำนวน 4 ตอน แต่ไม่มีการเผยแพร่ เพราะช่วงการเผยแพร่อยู่ในช่วงที่ไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง

(8.3) ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ในช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง ปรากฏตามสื่อที่ผลิตและหรือเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 5 ประเภท คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกิจกรรม สื่อผลิตภัณฑ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต ผลการศึกษา ปรากฏดังนี้

(8.3.1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผลงานด้านการป้องกันการทุจริต (สำนักป้องกันการทุจริต 2) ช่วงปี พ.ศ. 2547-2549 (2549: 3) พบการเผยแพร่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" จำนวน 1 รายการ ในปี พ.ศ. 2548 คือ เผยแพร่สโปตวิทยุ ความยาวตอนละ 30 วินาที จำนวน 4 ตอน ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน-30 กันยายน 2548 จำนวน 720 ครั้ง ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และทางรายการ "ป.ป.ช. พบประชาชน" สถานีวิทยุรัฐสภา 87.5 MHz. ทุกวันพุธ เวลา 18.00-18.30 น. ซึ่งเป็นรายการวิทยุที่สำนักงาน ป.ป.ช. ได้รับการจัดสรรเวลาจากสถานีวิทยุรัฐสภาเพื่อจัดรายการ

"ตั้งแต่กรรมการ ชุด 2 มีนโยบายให้เราประชาสัมพันธ์เชิงรุก เราก็ได้ไปประสานงานติดต่อทาง วิทยุรัฐสภาเพื่อหาช่วงเวลาทำรายการวิทยุ จัดทุกวันพุธ 6 โมงถึง 6 โมงครึ่ง คลื่น 87.5 เขาก็ให้เวลา มา พอสล็อตรวมพลังเสร็จ เราก็นำไปเปิดค้นเป็นช่วง ๆ เปิดบ่อยพอสมควร"

(อรอุษา ตีมาก, สัมภาษณ์, 18 สิงหาคม 2552)

(8.3.2) สื่อสิ่งพิมพ์

ผลงานด้านการป้องกันการทุจริต (สำนักป้องกันการทุจริต 2) ช่วงปี พ.ศ. 2547-2549 (2549: 2) พบการผลิตและหรือเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ในปี พ.ศ. 2549 ดังนี้

(ก) ผลิตและเผยแพร่สติ๊กเกอร์ ชุด "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" จำนวน 50,000 แผ่น แจกจ่ายเผยแพร่ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เคยร่วมกิจกรรมกับ สำนักงาน ป.ป.ช., หน่วยงานภาครัฐ และผู้ที่สนใจซึ่งแจ้งความประสงค์ขอรับสื่อจากทางสำนักงาน ป.ป.ช. รวมทั้งแจกจ่ายเผยแพร่ในช่วงการจัดกิจกรรมของสำนักงาน ป.ป.ช.

(ข) ผลิตและเผยแพร่โปสเตอร์ ชุด "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" จำนวน 20,000 แผ่น แจกจ่ายเผยแพร่ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เคยร่วมกิจกรรมกับ สำนักงาน ป.ป.ช., หน่วยงานภาครัฐ และผู้ที่สนใจซึ่งแจ้งความประสงค์ขอรับสื่อจากทางสำนักงาน ป.ป.ช. รวมทั้งแจกจ่ายเผยแพร่ในช่วงการจัดกิจกรรมของสำนักงาน ป.ป.ช.

(ค) ผลิตและเผยแพร่สมุดจด ชุด "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" จำนวน 20,000 เล่ม แจกจ่ายเผยแพร่ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เคยร่วมกิจกรรมกับ สำนักงาน ป.ป.ช., หน่วยงานภาครัฐ และผู้ที่สนใจซึ่งแจ้งความประสงค์ขอรับสื่อจากทางสำนักงาน ป.ป.ช. รวมทั้งแจกจ่ายเผยแพร่ในช่วงการจัดกิจกรรมของสำนักงาน ป.ป.ช.

นอกจากนี้พบว่าในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทจุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 17 ปีที่ 5 ประจำเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2548 (2548: 1) ปราบกฏการกล่าวถึงเนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ในบทบรรณาธิการ ว่าเป็นข้อความสำคัญในการประกาศเจตนารมณ์ ร่วมกันในการต่อต้านการทุจริต ในโอกาสครบรอบ 6 ปี วันก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.3.3) สื่อกิจกรรม

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลพบว่า แนวทางการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ได้สอดแทรกในกิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ช. อาทิ กิจกรรมจัดนิทรรศการเพื่อการประชาสัมพันธ์ โครงการเสวนา เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 และโครงการเสริมสร้างองค์ความรู้

"เครื่องเขียน สมุดโน้ต สติกเกอร์กับโปสเตอร์ ชุด รวมพลังฯ มีเยอะในช่วงที่เราไม่มีกรรมการ ป.ป.ช. เวลาจัดกิจกรรมอย่างไรจัดเสวนาเรื่องฮั้ว ไปจัดนิทรรศการ หรือมีกิจกรรมโครงการอะไรของ ป.ป.ช. เราก็จะเอาสื่อพวกนี้ไปแจก"

(ขวัญใจ กลิ่นขจร, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552)

(8.3.4) สื่อผลิตภัณฑ์

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2549 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (2550: 51) พบการผลิตและเผยแพร่สื่อผลิตภัณฑ์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ในปี พ.ศ. 2549 ว่ามีการผลิตและเผยแพร่ชุดอุปกรณ์เครื่องเขียน ประกอบด้วย ปากกา ดินสอ ยางลบ ไม้บรรทัด และ กบเหลาดินสอ บรรจุในซองพลาสติก จำนวน 10,000 ชุด นอกจากนี้การศึกษาสื่อผลิตภัณฑ์ชุดดังกล่าว พบเพิ่มเติมว่ามีเพียงไม้บรรทัดที่พิมพ์ข้อความ "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ส่วนเครื่องเขียนอื่นไม่ปรากฏข้อความดังกล่าว ด้านการเผยแพร่ นั้น แจกจ่ายเผยแพร่ให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมของสำนักงาน ป.ป.ช.

"ชุดเครื่องเขียน รวมพลัง จะว่าไปมันมีเพียงไม้บรรทัดที่พิมพ์ข้อความรวมพลัง นอกนั้นก็ เป็นชื่อสำนักงาน ป.ป.ช. ...ชุดเครื่องเขียนส่วนใหญ่ใช้แจกตอนเราจัดกิจกรรมอย่างสัมมนา เสวนา หรือจัดนิทรรศการ"

(สุปรียา บุญสนิท, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2552)

(8.3.5) สื่ออินเทอร์เน็ต

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลพบว่า แนวทางการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ได้มีการนำข้อความดังกล่าวมาเผยแพร่เป็นแถบข้อความ (Banner) บนเว็บไซต์ของสำนักงาน ป.ป.ช. แต่ไม่ปรากฏการนำข้อมูลหรือสื่อรณรงค์อื่นใดที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ลงเผยแพร่ทางสื่ออินเทอร์เน็ต

"...ไม่ว่าจะเป็นมือสะอาด รวมพลัง ล้างทุจริต คอร์รัปชันกัดกินอนาคต ศูนย์เทคโนโลยีไม่เคยนำไปเผยแพร่ทางเว็บไซต์ จะมีให้เห็นแค่เพียงทำเป็น Banner แวบ ๆ ให้เห็นบนหัวเว็บไซต์เท่านั้น "

(สมปราชญ์ พลับแดง, สัมภาษณ์, 2 ตุลาคม 2552)

อนึ่ง เพื่อเสริมความเข้าใจและอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ต่อการทุจริต ภายใต้แนวทางการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง ผู้ทำการศึกษาได้แสดงรูปภาพตัวอย่างสื่อและเนื้อหาสื่อรณรงค์ประกอบ ดังนี้

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 37 : ภาพเทปคาสเซ็ทสปอตวิทยุ ชุด "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" (บางส่วน)

ภาพที่ 38 : ภาพซีดีสโปตวิทยุ ชุด "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" (บางส่วน)

บทสปรอตวิทยุเพื่อการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน"
ความยาว ตอนละ 30 วินาที จำนวน 4 ตอน

ตอนที่ 1 : เรื่อง มือปราบคอร์รัปชันตัวจริง (รู้จัก ป.ป.ช.)

SFX ดนตรีบรรเลงในท่วงทำนองปลุกเร้า

เสียงบรรยาย (ชาย) ทรายรอบยังมีอยู่ดีธรรม
แย่งชิงผลประโยชน์ของชาติ
ย่องเข้ามาเนียนเนียนเราอย่างเลือดเย็น
ในอดีตผู้ทรยศต่อชาติบ้านเมืองไม่พ้นอาญาแผ่นดิน
วันนี้ความเด็ดขาดยังคงอยู่
ภาวะกิจป้องกันและปราบปราม
ตรวจสอบการโกงกินทำลายชาติเรา
ป.ป.ช. กำลังเดินหน้าอย่างเข้มแข็ง

Jingle in ป.ป.ช. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
"รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน"

ตอนที่ 2 : เรื่อง ปลวกกินชาติทำลายประชาชน (ผลร้ายคอร์รัปชัน)

SFX ดนตรีบรรเลงในท่วงทำนองปลุกเร้า

เสียงบรรยาย (ชาย) เราจะพัฒนาชาติได้อย่างไร
ถ้าเงินภาษียังรั่วไหลไปกับการคอร์รัปชัน
เราจะพัฒนาทางจิตใจได้อย่างไร
ถ้าคอร์รัปชันยังซ่อนเร้นอยู่ทั่วทั้งเมือง
เราต้องเปลี่ยนพฤติกรรมอันใหม่
ชาติจะเป็นชาติได้อย่างไร
ถ้าให้คอร์รัปชันทำลายเรา

Jingle in ป.ป.ช. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
"รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน"

ตอนที่ 3 : เรื่อง เรียกร้องหาความซื่อสัตย์ (ร่วมสร้างความซื่อสัตย์)

SFX	ดนตรีบรรเลงในท่วงทำนองปลุกเร้า
เสียงบรรยาย (ชาย)	จะพูดดีใหม่ ซื่ออุปกรณ์ล้อตั้นไม่โปรงใส การก่อสร้างมีนอกมีใน พูดไปสองไฟเบี่ย นิ่งเสียตำลึงทอง เปลี่ยน เอาหูไปนา เอาตาไปไร่ เป็นหูเป็นตาให้ทั่วไร่ เริ่มที่คนใกล้ชิด ปลุกจิตสำนึกให้ซื่อสัตย์สุจริต ต้านทุจริตคอร์รัปชัน
Jingle in	ป.ป.ช. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน"

ตอนที่ 4 : เรื่อง คนไทยรัก (รักษ์)ชาติ (คุณช่วยได้อย่างไร)

SFX	ดนตรีบรรเลงในท่วงทำนองปลุกเร้า
เสียงบรรยาย (ชาย)	วันนี้บทเรียนจากการเป็นหูเป็นตา เป็นปากเป็นเสียง ไม่สนับสนุนคอร์รัปชันทำให้ปากท้องคนไทยอึดขึ้น แม้ขวานทองของไทยจะถูกกัดกินจากคอร์รัปชัน เรี่ยวแรงของผู้บริสุทธิ์จะยืนหยัดต่อสู้ ณ บัดนี้เป็นต้นไป ประชากรกว่า 60 ล้านคนไทย จะร่วมกันสกัดกั้นให้หมดสิ้น
Jingle in	ป.ป.ช. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน"

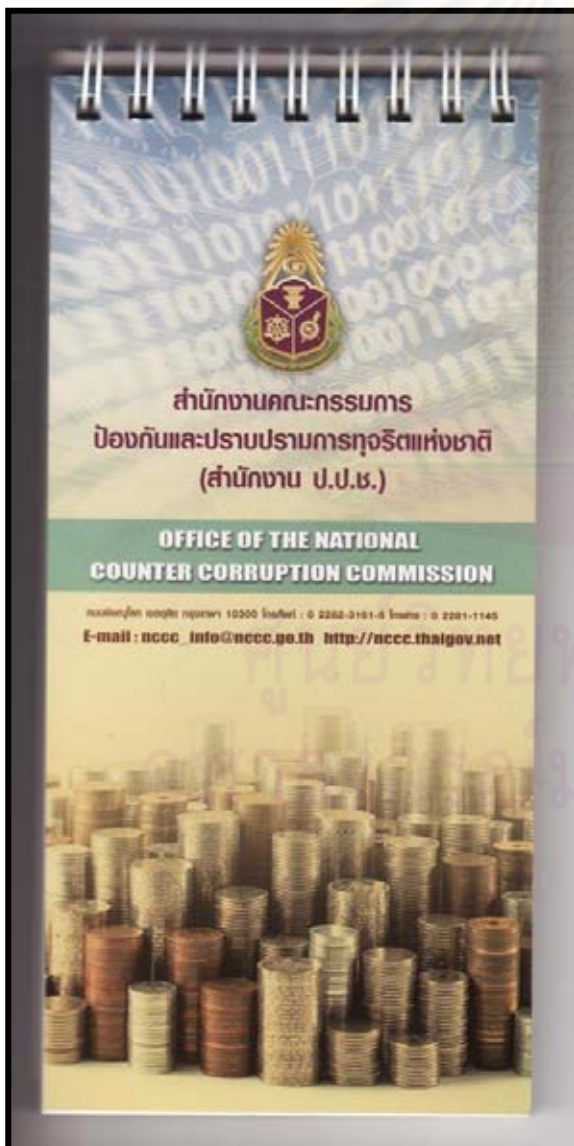
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สื่อสิ่งพิมพ์

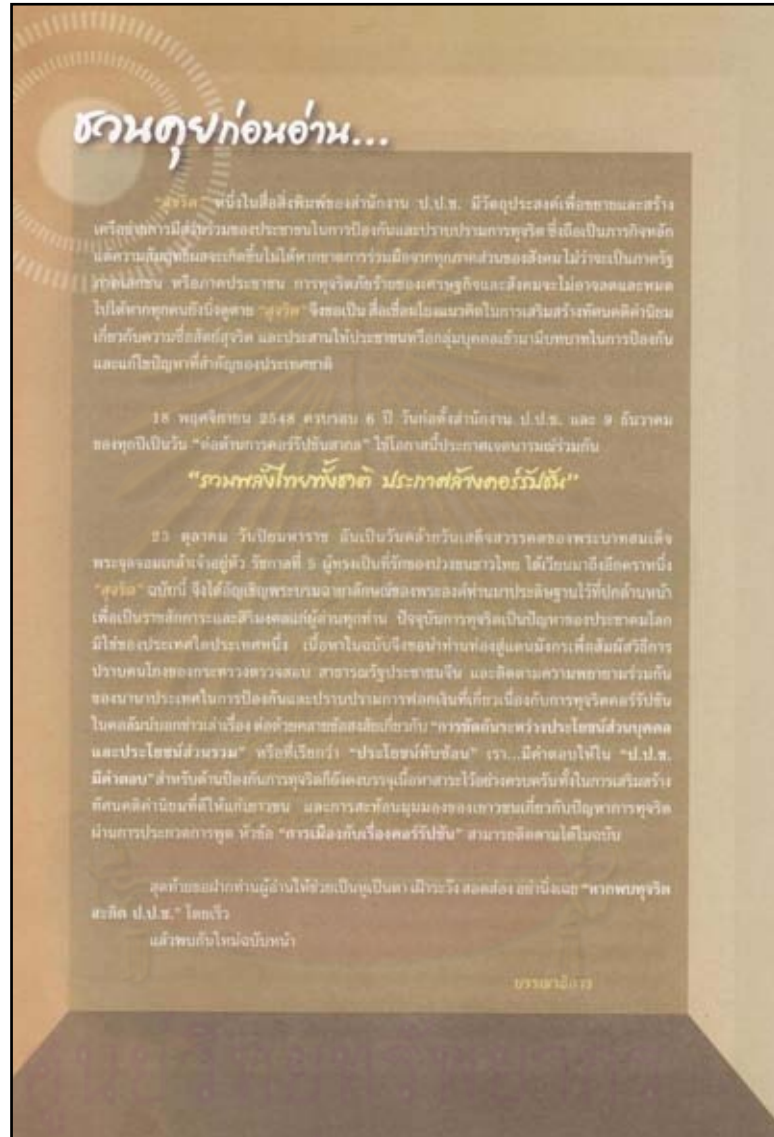
ภาพที่ 39 : ภาพสติ๊กเกอร์ ชุด "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน"

ภาพที่ 40 : ภาพสมุดจด ชุด "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน"

ภาพที่ 41 : ภาพจุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 17 ปีที่ 5 ประจำเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2548 (หน้า 1) ที่ปรากฏข้อความเกี่ยวกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สื่อผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 42 : ภาพไม้บรรทัด พิมพ์ข้อความ "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน"

(8.4) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ปรากฏตามสื่อที่ผลิตและหรือเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 3 ประเภท คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อกิจกรรม ผลการศึกษา ปรากฏดังนี้

(8.4.1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

จากแหล่งข้อมูลประเภทสื่อของสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏการผลิตและเผยแพร่ซีดีสโปตวิทยุ ชุด ยอมไหม ถ้าใครจะโกง ซึ่งเป็นสื่อเผยแพร่ที่ผลิตและเผยแพร่โดย คอ.ปปช. ตามโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ เนื้อหาภายในซีดี ประกอบไปด้วยสโปตวิทยุ เรื่อง ร่วมเป็นเครือข่ายป้องกันการทุจริต จำนวน 1 เรื่อง และประกอบไปด้วยสโปตวิทยุ ชุด รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน จำนวน 4 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 5 เรื่อง ผลิตจำนวน 20,000 แผ่น แจกจ่ายให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์เพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการดำเนินโครงการ

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2550 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (2551: 67) ปรากฏข้อมูลว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ได้เผยแพร่สโปตวิทยุ ชุด รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง เครือข่ายกรมประชาสัมพันธ์ คลื่นความถี่ เอฟ.เอ็ม. 92.5 MHz. และเครือข่ายทั่วประเทศ จำนวน 1,536 ครั้ง

นอกจากนี้แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล พบว่า ช่วงการดำรงตำแหน่งของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ได้นำสโปตวิทยุ ชุด รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" เผยแพร่ทางรายการวิทยุที่ดำเนินการโดยสำนักงาน ป.ป.ช. ทางรายการ "ป.ป.ช. พบประชาชน" สถานีวิทยุรัฐสภา คลื่นความถี่ 87.5 MHz. ทุกวันจันทร์ เวลา 19.30-20.00 น.

"...พอมาช่วงกรรมการ ชุด 3 เราต้องไปช่วยราชการที่จังหวัดพิษณุโลก ป.ป.ช. จังหวัด คำสั่งเดียวกันแหละ พี่โหน่งก็มารับช่วงแทน แต่ช่วงเวลาเขาเปลี่ยนเป็น ทูมถึงทูมครึ่ง จัดทุกวัน จันทร์ เท่าที่รู้พี่โหน่งก็ทำลักษณะเดียวกับที่เราทำคือใช้สโปตวิทยุที่มีอยู่เปิดในรายการ แทรกคั่นช่วง ...สำหรับสโปตชุดรวมพลังจะใช้เยอะหน่อย เพราะมันเป็นกลาง ๆ ส่วน 1 นาทีกับ ป.ป.ช. ก็ต้องตัด บางตอน เพราะบางตอนเปิดไม่ได้ กฎหมายมันเปลี่ยน ตัวบุคคลเปลี่ยน แต่สโปตชุดรวมพลังมัน คลาสสิก เปิดได้ทุกโอกาส เลยมีให้ฟังจนถึงทุกวันนี้"

(อรอุษา ดีมาก, สัมภาษณ์, 18 สิงหาคม 2552)

(8.4.2) สื่อสิ่งพิมพ์

จุดสาร "สุจริต" ฉบับพิเศษ เนื่องในโอกาสวันก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. ครบรอบ 7 ปี (2549: 3) ปรากฏการกล่าวถึงเนื้อหาการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ในบทบรรณาธิการ ว่าเป็นข้อความสำคัญในการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันในการต่อต้านการทุจริต ในโอกาสครบรอบ 7 ปี วันก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช.

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2550 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (2551: 68) ปรากฏข้อมูลว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ได้เผยแพร่คอลัมน์พิเศษทางสื่อสิ่งพิมพ์ "7 ปี ป.ป.ช. รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ของนายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ทางหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน หน้า 5 เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2549 ปีที่ 29 ฉบับที่ 10478

(8.4.3) สื่อกิจกรรม

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลพบว่า แนวทางการสื่อสารหลัก "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" ได้สอดแทรกในกิจกรรมต่าง ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ช. อาทิ กิจกรรมจัดนิทรรศการเพื่อการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมเนื่องในโอกาสครบรอบ 7 ปี วันก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. กิจกรรมบรรยายให้ความรู้ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โครงการประกวดการพูด พิธีมอบโล่เชิดชูเกียรติและปาฐกถาพิเศษ กิจกรรมพิธีมอบโล่และรางวัล โครงการเสริมสร้างจริยธรรม คุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริตต่อต้านการทุจริต โครงการเสริมประสานวาระแห่งชาติในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โครงการติดตามผลการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตในสถานศึกษา โครงการประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์ โครงการเสวนาเพื่อหาข้อมูลสาเหตุ ช่องทางวิธีการทุจริต และแนวทางเชิงรุก การป้องกันการทุจริต เรื่อง "การป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ และธุรกิจเอกชนเชิงรุกยุคใหม่" และโครงการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

"สื่อชุดรวมพลังฯ ผลิตช่วงที่เราไม่มีกรรมการ ป.ป.ช. เราจะเอาไปแจกเผยแพร่ตามโครงการต่าง ๆ ช่วงนั้น คาบเกี่ยวมาถึงช่วงกรรมการ ชุด 3 ด้วย แต่มีให้เผยแพร่เพียงช่วง 2-3 ปีแรกของกรรมการ ชุด 3 หลังจากนั้นก็ไม่มีแล้ว แล้วก็จะมีชุดใหม่มาแทน"

(ยุพิน ฉินนะโสต, สัมภาษณ์, 18 สิงหาคม 2552)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน"

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" วิเคราะห์ตามสถานภาพการใช้สื่อธรรมรงค์ ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียด ดังนี้

(1) เป้าหมาย

จากผลการศึกษาสื่อธรรมรงค์ต่อต้านการทุจริตภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" พบว่า เป็นการสื่อสารธรรมรงค์ที่ให้ความสำคัญกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ลักษณะการกำหนดเป้าหมายจึงเป็นลักษณะของการกำหนดเป้าหมายระดับโครงสร้างเป็นหลัก โดยมีรูปแบบการผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมระดับบุคคลเป็นผลต่อระดับโครงสร้าง เป็นการสร้างกระแสการตื่นตัวของมวลชนให้เกลียดชังการทุจริต ช่วยกันแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันให้หมดจากสังคม ทั้งนี้ มีเป้าหมายสูงสุดเพื่อเป็นการตอบแทนและเชิดชูสถาบันกษัตริย์

(2) วัตถุประสงค์

จุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 22 ปีที่ 7 ประจำเดือนมกราคม-มีนาคม 2550 (2550: 1) ปรากฏที่มาและวัตถุประสงค์ของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" ในบทบรรณาธิกรว่า เนื่องในปีมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะมีพระชนมพรรษาครบ 80 พรรษา ในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 "สุจริต" ขอใช้โอกาสนี้เชิญชวนทุกท่านร่วมมือร่วมใจกันกวาดบ้านล้างเมืองให้สะอาดปราศจากการทุจริต เพื่อถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงเป็นที่รักของปวงชนชาวไทย โดยตั้งปณิธานร่วมกันประกาศเจตนารมณ์ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" ด้วยการประพฤติปฏิบัติตามคำแนะนำและแนวคิดในการดำเนินชีวิต ที่ปรากฏในพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาททุกองค์ที่พระองค์ท่านทรงพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย อันจะนำมาซึ่งความเจริญและประโยชน์สุขบังเกิดผลชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม ดังเช่นการดำเนินตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ให้ทุกคนใช้ชีวิตด้วยความพอดี พอเพียง เกื้อหนุนจนเจือ ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน สังคมก็สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข นำมาซึ่งภูมิคุ้มกันการทุจริต ส่งผลให้เกิดการพัฒนาสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติ

ในปี 2550 จึงนับเป็นโอกาสอันดียิ่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้กำหนดวาระแห่งชาติในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยดำเนินการให้มีแผนงานธรรมรงค์ต่อต้านการทุจริตตลอดทั้งปี ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้น จูงใจ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องจัดการทุจริตในสังคมให้ลดน้อยลงไป เพื่อสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นในทุกด้าน และกิจกรรมหนึ่งคือการสัมมนาระหว่างหน่วยงานองค์กรภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ปัญหาการทุจริตไม่อาจลดลงหรือหมดไป หากขาดความร่วมมือของทุกภาคส่วน การสร้างคุณธรรมจริยธรรม จะต้องเกิดขึ้นครบทั้งระบบในสังคม ไม่จำกัดอยู่เฉพาะแต่ในภาครัฐเท่านั้น เมื่อสังคมมีคุณธรรมและจริยธรรมแล้วก็จะช่วยแก้ไขปัญหาการทุจริตได้ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐบาลที่ได้ประกาศวาระแห่งชาติ ด้านจริยธรรม ธรรมภิบาล และการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ แสดงถึงเจตนารมณ์อันมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาการทุจริตอันเป็นภัยร้ายแรงของประเทศชาติ

ข้อมูลข้างต้นวิเคราะห์ตามแนวคิดทางการสื่อสารของการศึกษาวิจัยนี้ ได้ว่าระดับของวัตถุประสงค์เป็นการเพื่อโน้มน้าวใจให้กระทำตาม (To Persuade) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (To Mobilize over behavior Change) และเพื่อแจ้งข่าวสาร (To Inform) แสดงความร่วมมือกันแก้ไขปัญหาสังคม เพื่อเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นที่เคารพสูงสุดของคนในประเทศชาติ พบการแฝงเนื้อหาของการประชาสัมพันธ์ผ่านโอกาสพิเศษเพื่อกระตุ้นและปลุกเร้าให้ทำการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันร่วมกัน

ด้านการวิเคราะห์ระดับของวัตถุประสงค์ตามระดับของสถานการณ์เปลี่ยนแปลงในเชิงพฤติกรรมของผู้รับสาร พบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" เป็นระดับสถานะของการเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้างของสังคม โดยยึดสถาบันหลักของประเทศชาติเป็นแกนนำ ส่งประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

(3) กลุ่มเป้าหมาย

จากผลการศึกษาสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" พบว่า มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนชาวไทยทุกคน ครอบคลุมทุกภาคส่วนในสังคม มีประสบการณ์การเรียนรู้ สถานภาพทางสังคม ทัศนคติค่านิยม และระบบสังคมวัฒนธรรมที่หลากหลายและแตกต่างกัน ทั้งนี้ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวจำกัดขอบเขตที่กว้าง มีทั้งกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้เป็นแนวร่วม

(4) ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์

จุดสาร "สุจริต" ฉบับที่ 22 ปีที่ 7 ประจำเดือนมกราคม-มีนาคม 2550 (2550: 1) ระบุถึงวัตถุประสงค์และประเด็นการรณรงค์ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" พบว่า ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์นั้น เน้นในเรื่องการให้ข้อมูลเชิงแนวปฏิบัติตนของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นที่เคารพสูงสุดของคนไทยทุกคน ประเด็นในการนำเสนอจะเน้นการอ้างสถาบันเบื้องสูง สร้างจุดรวมจิตใจให้ประชาชนชาวไทยทุกภาคส่วน ร่วมคิด ร่วมกระทำในแนวทางที่ข้อมูลการรณรงค์เสนอ มีการกำหนดข้อมูลหรือประเด็นให้สอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งเป็นเทคนิคการกำหนดข้อมูลหรือประเด็นที่ได้ผลดี ในกรณีที่การกระทำหรือการจูงใจนั้นชี้แนวทางในพฤติกรรมเชิงบวก เห็นผลชัดเจน และเป็นสัจธรรมว่าเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่เป็นผลดี ไม่มีผลร้ายหรือแนวทางเสื่อมเสียเคลือบแคลง

(5) ช่องทางการสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" พบว่ามีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายในลักษณะ ที่เชื่อมโยงและบูรณาการ ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกิจกรรม สื่อกลางแจ้ง และสื่ออินเทอร์เน็ต แต่ไม่ปรากฏสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สำหรับแนวทางการสื่อสารเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้ องค์ราชัน" ที่มีความโดดเด่น คือ ใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก ในสื่อบุคคลและสื่อกิจกรรมเชิงนโยบาย ทำให้การขยายผลและเกิดผลกระทบต่อการสื่อสารในวงกว้าง กล่าวคือ เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้ องค์ราชัน" ระยะเวลาได้กำหนดให้มีการจัดกิจกรรม ถวายสัตย์ปฏิญาณของข้าราชการฝ่ายบริหารและข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช. โดยขอความร่วมมือ จากฝ่ายบริหารบ้านเมือง ซึ่งหมายถึงรัฐบาล ในการเป็นศูนย์กลางกระจายกิจกรรมดังกล่าว พร้อมทั้ง กำหนดนโยบายจากส่วนกลางให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นดำเนินการตามนโยบายในลักษณะที่เป็น ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและสำนักงาน ป.ป.ช. พร้อมนี้ ได้กำหนดให้บุคคลสำคัญระดับประเทศ มาเป็นแบบอย่าง และกระจายการสื่อสาร ส่งผลให้เกิดผลกระทบการสื่อสารในวงกว้าง ประเด็น ดังกล่าวส่งผลให้สื่อมวลชนเกิดความสนใจและช่วยกันรณรงค์ผ่านสื่อต่าง ๆ ผลต่อเนื้อที่ได้ คือ ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ภาพความร่วมมือของทุกภาคส่วนในประเทศ และการรับรู้ ตลอดจน การเข้าถึงของมวลชนจำนวนมาก ในขณะเดียวกัน พบการต่อยอดกิจกรรมที่หลากหลายขององค์กร ระดับท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน

(6) กลยุทธ์การสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์ที่อรรถรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับ เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้ องค์ราชัน" พบว่ามีกลยุทธ์ การสื่อสาร ดังนี้

(6.1) กลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาร

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้ องค์ราชัน" มีแก่นหลัก (Theme) ที่มีข้อความสำคัญ (Key Word) ที่กล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ มีใจความหลักเดียวคือ ช่วยกันหยุดและขจัดปัญหาการทุจริตให้หมดสิ้นจากสังคมไทย เพื่อถวายเป็น ราชสักการะต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สำหรับสภาพบรรยากาศที่สะท้อนผ่านเรื่องราวในสาร (Tone) เป็นลักษณะการนำเสนอเพื่อการจูงใจหรือโน้มน้าวใจด้วยวิธีการนำเสนอข้อมูลด้านเดียว (One Side Argument) ซึ่งการใช้การนำเสนอข้อมูลลักษณะนี้นั้น เหมาะสมกับข้อมูลหรือประเด็น การรณรงค์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่ไม่เสียหาย เป็นกิจกรรมของพฤติกรรมที่พึงประสงค์สู่ผลการกระทำที่ดี เป้าหมายเพื่อเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ไม่มีผลเสียหรือเคลือบแคลงนัยของความเสียหาย มิติของข้อมูลที่ปรากฏในสารลักษณะนี้จะได้ดี ไม่มีข้อโต้แย้ง และเข้าถึงความเข้าใจของ กลุ่มเป้าหมาย สำหรับประเด็นจุดจับใจ (Appeal) เป็นลักษณะการเน้นเชิงอารมณ์ร่วม สร้างจุดรวม ของอารมณ์ที่สถาบันเบื้องสูงของประเทศชาติ ขณะเดียวกันผลการศึกษาพบว่าความถี่ (Frequency) ในการนำเสนอ นั้น สอดคล้องในทิศทางเดียวกันกับช่องทางการสื่อสารของเนื้อหาการสื่อสารหลัก ดังที่ได้กล่าวข้างต้นว่า เนื้อหาการสื่อสารหลักนี้มีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย กำหนดกลยุทธ์ เทคนิคการเผยแพร่ผ่านช่องทางการสื่อสารที่ดีมีรูปแบบเฉพาะ ด้วยเหตุนี้ทำให้ความถี่ในการเข้าถึง กลุ่มเป้าหมายมีจำนวนมาก ส่งผลต่อการเปิดรับสื่อ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทิศทางที่เนื้อหา การสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้ องค์ราชัน" ต้องการ

ด้านมุมมองว่าความถี่ของการสื่อสารที่มากเกินไปของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" อาจก่อให้เกิดการนำเสนอที่ซ้ำ จนเกิดความน่าเบื่อหน่ายของกลุ่มเป้าหมาย และส่งผลต่อการสื่อสารที่ไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ กรณีดังกล่าวไม่เกิดขึ้นสำหรับเนื้อหาการสื่อสารหลักนี้ เนื่องจากเป็นเนื้อหาการสื่อสารที่มีขอบเขต มีการจำกัดระยะเวลาในการสื่อสารที่ชัดเจน กล่าวคือ มีการสื่อสารเพียง 1 ปี คือช่วงปี พ.ศ. 2550 อันเป็นปีมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงมีพระชนมพรรษา ครบ 80 พรรษา หลังจากนั้นเนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าวก็ได้เบาบางลงและหายไปในที่สุด ประกอบกับ กลุ่มเป้าหมาย (Target Group) ของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" เป็นกลุ่มมวลชนจำนวนมาก ดังนั้น จำนวนความถี่ที่มากจึงมิใช่อุปสรรคและปัจจัยล่อลวงให้เกิดปรากฏการณ์ความถี่ล้น (Over Frequency) หรือรูปแบบการสื่อสารที่น่าเบื่อหน่ายจากความถี่ที่เกินการเปิดรับสื่อของกลุ่มเป้าหมาย นำมาซึ่งผลกระทบแบบย้อนกลับ (Boomerang Effect) แต่อย่างใด

(6.2) กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" ปรากฏกลยุทธ์ด้านการใช้สื่อแนวทางเชิงบวก กล่าวคือ จัดกิจกรรมหรือผลิตและเผยแพร่สื่อในเชิงทางเลือก แนะนำแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนในกรอบกว้าง ๆ ไม่พยายามเข้าไปแตะปัญหาโดยตรง ใช้บริบททางสังคมและกระแสของสังคมที่เป็นที่สนใจขณะนั้นเป็นกลยุทธ์ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย เนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าว ใช้คำที่สวยงาม มีระดับภาษาเพื่อความเหมาะสมกับการยกสถาบันเบื้องสูงเป็นเป้าหมาย ลักษณะดังกล่าว อนุมานข้อมูลเกี่ยวกับขนาดของปัญหา (Magnitude) ที่ดูยิ่งใหญ่ สร้างความมั่นใจว่า ผู้รับสารสามารถทำพฤติกรรมดังกล่าวได้แน่ หากมีจิตศรัทธาและมีความมุ่งมั่น

จุดเด่นของกลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" คือ การนำเสนอสารที่เน้นข้อความสะกดหูสะกดตา (Rhetoric) พบการเรียบเรียงคำให้สัมผัสนอกสัมผัสใน คล้องจอง และสร้างความสวยงามของภาษาด้วยการยกระดับของภาษาให้เหมาะสมกับบริบท แต่ไม่ปรากฏการสร้างสัญลักษณ์ร่วม (Symbols) ที่เป็นรูปแบบตัวอักษร สี หรือรูปภาพโลโก้

(7) การวิจัย

จากการศึกษาแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล พบว่า ไม่ปรากฏการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" ทั้งก่อนการดำเนินการ ระหว่างการดำเนินการและหลังการดำเนินการ

"ล้างทุจริต มาจากกระแสครบรอบ 80 ปีในหลวง อนุฯ เขาก็คุยกันว่าน่าจะทำอะไรสักอย่าง จึงเป็นที่มาของเรื่องนี้ ...ไม่มีหรอก จะมาสำรวจความเห็นหรือวิจัยแล้วมาเป็นหัวข้อรณรงค์นี้ ...ระหว่างทำก็ไม่มี หลังทำก็ไม่มี"

(ขวัญใจ กลิ่นขาย, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552)

(8) สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน"

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" ปรากฏตามการแบ่งช่วงการศึกษา ดังนี้

(8.1) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.2) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.3) ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.4) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ปรากฏตามสื่อที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 5 ประเภท คือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกิจกรรม สื่อกลางแจ้งสื่อผลิตภัณฑ์และสื่ออินเทอร์เน็ต ผลการศึกษา ปรากฏดังนี้

(8.4.1) สื่อสิ่งพิมพ์

ปี พ.ศ. 2551 สำนักงาน ป.ป.ช. ผลิตและเผยแพร่หนังสือปกขาว ใช้ชื่อว่า "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" จำนวน 100,000 เล่ม แจกจ่ายเผยแพร่ให้แก่ประชาชนทั่วไป เนื้อหาแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ที่มาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่วนที่ 2 ผลงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และส่วนที่ 3 จากข้อสงสัย?

(ข้อมูลจาก : http://www.dailyworldtoday.com/columblank.php?colum_id=11819)

จากข้อมูลประเภทสื่อที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 พบสมุดจดที่ปรากฏข้อความ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" และ "ข้อสะอาด" แต่ไม่พบข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตและจำนวนการเผยแพร่ ตลอดจนช่องทางการเผยแพร่

นอกจากนี้พบว่าในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทจุลสาร "สุจริต" ปรากฏการนำเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" มาสอดแทรกในจุลสารในรูปแบบการกล่าวถึงและการใช้ข้อความเนื้อหาการสื่อสารหลัก อีกทั้ง ยังปรากฏการถอดบทพูดที่ชนะเลิศการประกวดพูด ประจำปี 2550 หัวข้อ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" มาแทรกในเนื้อหาภายในเล่มจุลสาร

(8.4.2) สื่อกิจกรรม

สื่อกิจกรรมในเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" ปรากฏ 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมพิธีกล่าวคำปฏิญาณ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" และกิจกรรมประกวดการพูด ประจำปี 2550 รายละเอียดมีดังนี้

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2550 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2550: 79) ระบุว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ดำเนินการจัดพิธีกล่าวคำปฏิญาณ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" ร่วมมือกับสำนักนายกรัฐมนตรี จัดพิธีกล่าวคำปฏิญาณ โดยทุกหน่วยงานของภาครัฐจัดพิธีพร้อมกันทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2550

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2550 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2550: 73) ระบุว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการประกวดการพูด ประจำปี 2550 ของนักเรียน นักศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ทุกสังกัดทั่วประเทศ เพื่อให้เยาวชนตระหนักถึงผลเสียหาย กภัยร้ายแรงที่เกิดจากการทุจริต กล่าวแสดงออกซึ่งความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ต่อต้านการทุจริต ทั้งนี้ กำหนดให้การแข่งขันรอบชิงชนะเลิศ จัดประกวดในหัวข้อ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" โดยมีการบันทึกเทปโทรทัศน์ เพื่อนำออกอากาศเผยแพร่ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์

(8.4.3) สื่อกลางแจ้ง

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2550 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2550: 79) ระบุว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ได้อัญเชิญพระบรมฉายาลักษณ์และตราสัญลักษณ์ 80 พรรษา ประดิษฐานหน้าอาคารสำนักงาน ป.ป.ช.

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล พบเพิ่มเติมว่า นอกเหนือจากพระบรมฉายาลักษณ์และตราสัญลักษณ์ 80 พรรษาแล้ว ยังปรากฏข้อความ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" บนผนังด้านหน้าอาคาร 1 สำนักงาน ป.ป.ช. ถนนพิษณุโลก กรุงเทพฯ และยังคงมีอยู่ถึงปัจจุบัน (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย)

"ช่วงที่เราจัดพิธีถวายสัตย์ฯ ล้างทวาริต สำนักงานฯ ก็ทำด้านหน้าอาคาร 1 ตรงถนนพิษณุโลก มีพระบรมฉายาลักษณ์ ตราสัญลักษณ์ 80 พรรษา และ ข้อความล้างทวาริต ...ตอนนี้ก็ยังมีอยู่"

(อรรถัย พิบูลลาลักษณ์, สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552)

นอกจากนี้ พบข้อมูลเพิ่มเติมจากจุลสาร "สุจริต" ฉบับที่ 28 ปีที่ 8 ประจำเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2551 (2551: 40) ปรากฏภาพกิจกรรมเปิดตัวโครงการประชาสัมพันธ์ และชุมชนสัมพันธ์ "ร่วมมือ ร่วมใจ ต้านภัย คอร์รัปชัน" เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2551 ณ ลานอโศกนเรศวร ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ โดยภาพปรากฏภาพพื้นหลังเวที (Backdrop) มีข้อความ "ล้างทวาริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" ขนาดใหญ่ แสดงภาพตาม ภาพ 26

(8.4.4) สื่อผลิตภัณฑ์

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล พบว่า ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทวาริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" พบการผลิตสื่ออัด จำนวน 2,000 ตัว สื่อคอโปโล จำนวน 500 ตัว ในรูปแบบเดียวกัน พิมพ์ข้อความ "ช่อสะอาด" ด้านหน้า และข้อความ "ล้างทวาริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" ด้านหลัง ทั้งนี้ สื่อผลิตภัณฑ์ดังกล่าวใช้ในกิจกรรมค้นหาคุณสมบัติผู้แทนที่ดี โดยทางสำนักงาน ป.ป.ช. จัดกิจกรรมให้ประชาชนทั่วไปร่วมโหวตเลือกคุณสมบัติผู้แทนที่ดีผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด สำหรับสื่อผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมอบให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวเป็นรางวัลตอบแทน

"ตอนทำกิจกรรมค้นหาคุณสมบัติผู้แทนที่ดี เราเปิดให้ประชาชนส่งไปรษณียบัตรหรือเข้ามาทางเว็บไซต์ของสำนักงาน มาโหวตว่าคุณสมบัติไหนที่คุณคิดว่าเป็นคุณสมบัติผู้แทนที่ดี คนที่เขาโหวต มาร่วมกิจกรรมกับเรา เราก็จัดส่งสื่ออัดไปให้ ด้านหน้าสกรีนช่อสะอาด ด้านหลังสกรีนรวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน ...อันนี้ถือเป็นของรางวัลให้เขาไป"

(อรอุษา ดีมาก, สัมภาษณ์, 1 เมษายน 2554)

(8.4.3) สื่ออินเทอร์เน็ต

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล พบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทวาริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" มีปรากฏบนเว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ช. ในลักษณะ (Banner) แต่ไม่มีปรากฏเว็บไซต์รณรงค์เฉพาะ

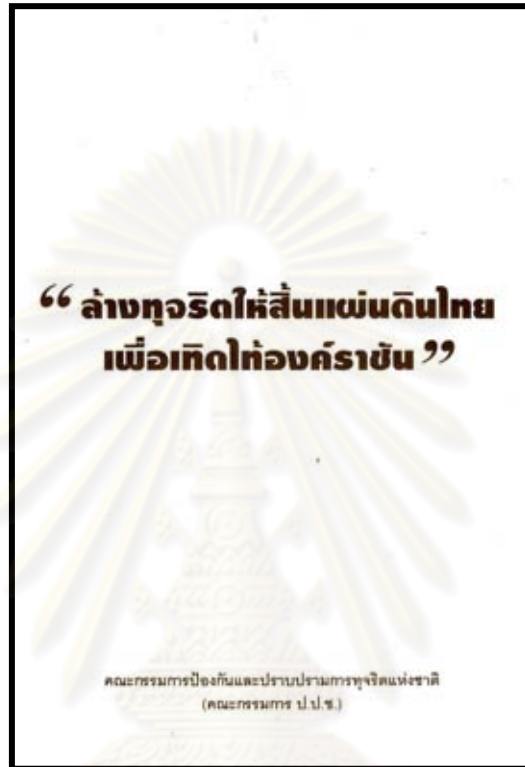
"เว็บไซต์ ป.ป.ช. เราตอนนี้ก็มี Banner เป็นล้างทวาริตอยู่ด้านบนสุด ...ส่วนเว็บไซต์เฉพาะการรณรงค์เรื่องนี้ไม่มีหรอก"

(อรอุษา ดีมาก, สัมภาษณ์, 1 เมษายน 2554)

อนึ่ง เพื่อเสริมความเข้าใจและอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ต่อการล้างทวาริต ภายใต้แนวทางการสื่อสารหลัก "ล้างทวาริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ผู้ทำการศึกษาได้แสดงรูปภาพตัวอย่างสื่อและเนื้อหาสื่อรณรงค์ประกอบ ดังนี้

สื่อสิ่งพิมพ์

ภาพที่ 43 : ภาพหนังสือปกขาว "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเกิดไถ้องค์ราชัน"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 44 : ภาพสมุดจดที่ปรากฏข้อความ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" และ "ช่อสะอาด"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 45 : ภาพจุดสาร "สุจริต" (บางส่วน) ที่ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับ
เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเกิดไทยรุ่งเรือง"

สื่อกิจกรรม

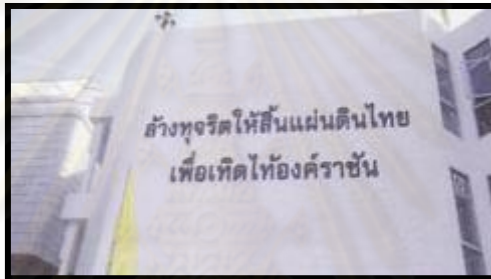
ภาพที่ 46 : ภาพกิจกรรมพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน"

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สื่อกลางแจ้ง

ภาพที่ 47 : ภาพสื่อกลางแจ้ง ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก
"ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน"

สื่อผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 48 : ภาพเสื้อยืดพิมพ์ข้อความ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเกิดไท้องค์ราชัน" และ "ช่อสะอาด"

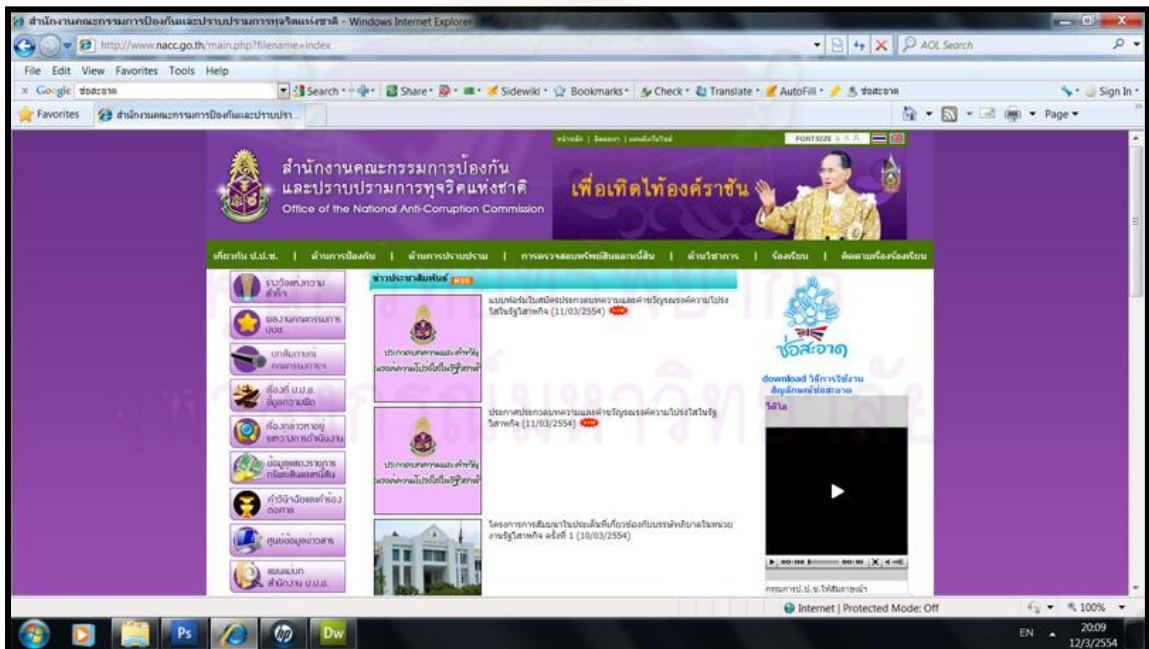
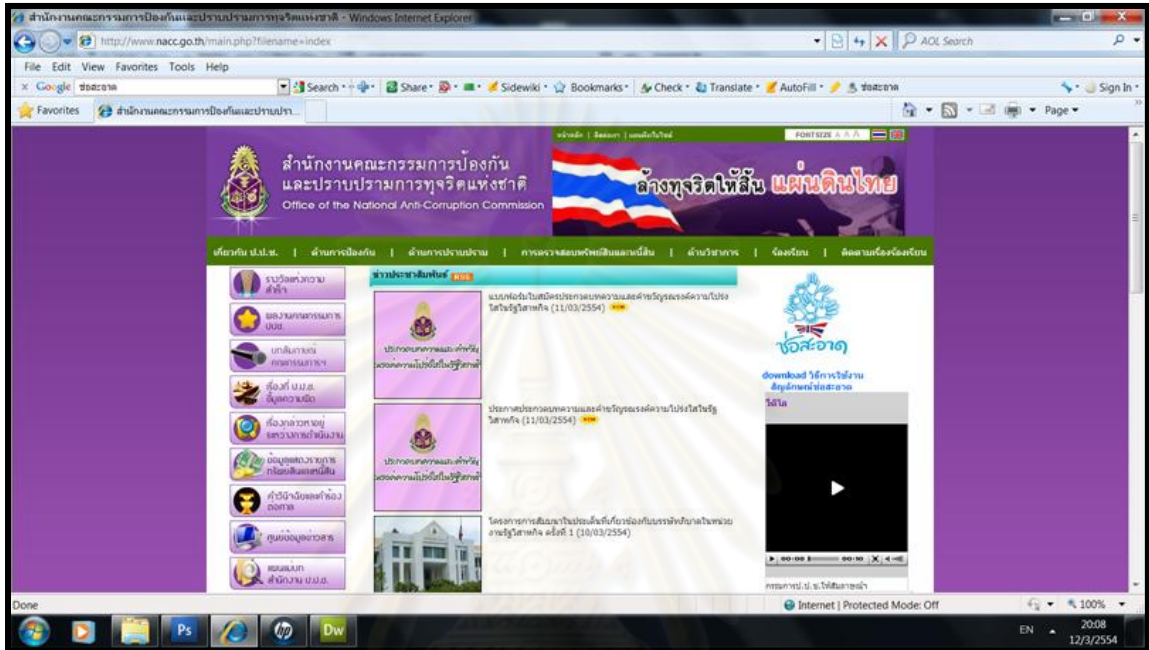
ภาพที่ 49 : ภาพเสื้อคอโพลีพิมพ์ข้อความ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" และ "ช่อสะอาด"

สื่ออินเทอร์เน็ต

ภาพที่ 50 : ภาพเว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ช. ที่ปรากฏแถบข้อความ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน" และ "ช่อสะอาด"

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม"

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" วิเคราะห์ตามสถานภาพการใช้สื่อธรรมรงค์ ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียด ดังนี้

(1) เป้าหมาย

ผลการศึกษาสื่อธรรมรงค์ต่อต้านการทุจริตภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" พบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลักนี้เป็นการกำหนดเป้าหมายระดับโครงสร้างที่ผลักดันให้พฤติกรรมระดับบุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงองค์รวมระดับโครงสร้าง มีลักษณะเด่นของภาพการมีส่วนร่วมของหน่วยย่อยในสังคม กระตุ้นการรับรู้และตื่นตัวของมวลชนให้สังคมมีทิศทางตามเป้าหมายที่คนส่วนใหญ่ประพฤติปฏิบัติ

(2) วัตถุประสงค์

ผลการศึกษาสื่อธรรมรงค์ต่อต้านการทุจริตภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ทำให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ที่เน้นระดมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (To Mobilize over Behavior Change) โดยการจูงใจให้กระทำตาม (To Persuade) เนื้อหาล้อยค่าของเนื้อหาการสื่อสารหลักจะใช้คำที่แทนตัวปัจเจกบุคคลที่ไม่ประพฤติปฏิบัติตามแนวทางที่เลื่อมเยื่อต่อสังคม จึงเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงระดับการรับรู้ของปัจเจกบุคคล (Perceptual Change) สู่การเปลี่ยนแปลงในแง่โครงสร้างของระบบสังคม (Structure of Social System) ทั้งนี้ ปรากฏผลการธรรมรงค์ที่ตนเองเป็นความภาคภูมิใจที่ไม่ได้ทำให้สังคมล่มสลายหรือเลื่อมเยื่อ และเป็นระดับของผลการธรรมรงค์ต่อสำนักงาน ป.ป.ช. หน่วยงานภาครัฐ และสังคมโดยรวมในที่สุด

(3) กลุ่มเป้าหมาย

ผลการศึกษาสื่อธรรมรงค์ต่อต้านการทุจริตภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ปรากฏกลุ่มเป้าหมายในการสื่อสารเป็นประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ อาจมีการเจาะจงในกลุ่มที่สนใจทางด้านการเมือง มีการศึกษา และมีความตระหนักในปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน อย่างไรก็ตาม เนื้อหาการสื่อสารหลักนี้ครอบคลุมทุกภาคส่วน ทุกเพศ ทุกวัย พิจารณาจากสื่อภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" จะมีทั้งอุปกรณ์เครื่องเขียน การ์ตูน ซึ่งเป็นสื่อสำหรับเด็ก เยาวชน สำหรับการสื่อสารในเนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าว เน้นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ในขณะที่เดียวกันก็แฝงการสื่อสารในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้เป็นแนวร่วมด้วย และด้วยเหตุนี้ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม ทักษะคิด ค่านิยม สถานภาพทางสังคม ระดับการศึกษา และประสบการณ์การเรียนรู้

(4) ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ยอมมีส่วนร่วม" พบว่าข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์นั้น เน้นในเรื่องการให้ข้อมูลเชิงแนวปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก มุ่งปลูกเร้าให้กลุ่มเป้าหมายตระหนักเห็นถึงผลร้ายและผลกระทบของการทุจริตคอร์รัปชันว่าทำลายชาติบ้านเมือง ถ่วงความเจริญ สร้างความเสียหายมหาศาล ดังนั้น เราในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในสังคมจึงไม่ควรส่งเสริมการทุจริตคอร์รัปชัน ต่อต้านการกระทำที่ผิดดังกล่าว เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของประเทศชาติ และในทางเดียวกันก็เป็นการพิทักษ์ผลประโยชน์โดยรวมที่มีเราเป็นเจ้าของคนหนึ่ง ข้อมูลหรือประเด็นที่ปรากฏในเนื้อหาการสื่อสารนี้มีหลากหลาย ทั้งข้อมูลระดับพื้นฐาน เช่น สถิติตัวเลขที่สะท้อนความเสียหายของการทุจริตคอร์รัปชัน ตัวเลขงบประมาณแผ่นดินที่สูญเสียไปกับการโกงกิน ในขณะเดียวกันยังปรากฏข้อมูลเชิงแนวปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมายที่ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวเมื่อทราบว่ามีปัญหานั้นมีที่มาอย่างไร เกิดจากการกระทำเช่นไร

(5) ช่องทางการสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ยอมมีส่วนร่วม" พบว่ามีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ในลักษณะ ที่เชื่อมโยงและบูรณาการ ประกอบด้วย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อผลิตภัณฑ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต แต่ไม่ปรากฏสื่อกลางแจ้งและสื่อกิจกรรม

(6) กลยุทธ์การสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ยอมมีส่วนร่วม" พบว่ามีกลยุทธ์การสื่อสาร ดังนี้

(6.1) กลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาร

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ยอมมีส่วนร่วม" มีแก่นหลัก (Theme) เป็นข้อความสำคัญ (Key Word) ที่มีเอกภาพชัดเจน พิจารณาในเรื่องความสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายพบว่าเป็นระดับภาษาทั่วไป ใจความหลักมีเพียงประเด็นเดียว คือ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ส่งผลเสียหายต่อสังคม เช่นการบุคลาธิษฐานว่าคอร์รัปชันเป็นนามบุคคลกัดกร่อนทำลายอนาคตบ้านเมือง อันหมายถึงความเจริญรุ่งเรือง การพัฒนาทางสังคม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจ ด้วยเหตุผลดังกล่าวเราในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในสังคม เป็นคนไทยที่อาศัยอยู่บนแผ่นดินไทย จะต้องไม่มีส่วนร่วมในการทำลายชาติบ้านเมือง จากประวัติความเป็นมาของข้อความดังกล่าว พบว่า "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ยอมมีส่วนร่วม" มาจากการแปลภาษาอังกฤษข้อความว่า "Corruption... eats away your future one piece at the time. Don't be part of it."

ที่มาของข้อความเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" มาจากการนำเอาข้อความรณรงค์สากลของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program : UNDP) มาแปลเป็นภาษาไทย ทั้งข้อความเนื้อหาการสื่อสารหลัก และสโปตโทรทัศน์ ซึ่งประกอบไปด้วยสโปต ชุด Vanishing และ ชุด Cutting Corruption เบื้องต้น สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติได้ขอความร่วมมือจากสำนักงาน ป.ป.ช. ในการพิจารณา ทบทวน และปรับเนื้อหาข้อความที่มีทั้งรูปแบบคำขวัญ สื่อสิ่งพิมพ์ สโปตโทรทัศน์ หลังจากนั้น สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติจึงนำสื่อดังกล่าวไปแปลเป็นภาษาต่าง ๆ ใช้รณรงค์ ต่อต้านการทุจริตทั่วโลก ทั้งนี้ ในความร่วมมือของทั้ง 2 หน่วยงานสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏในรูปแบบการลงนามในข้อตกลงร่วมระหว่าง 2 หน่วยงาน โดยการดำเนินการในพื้นที่ของประเทศไทย สำนักงาน ป.ป.ช. ได้นำเนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าวพร้อมสื่อภายใต้เนื้อหานั้นมาผลิตและเผยแพร่ต่อไป

"...เข้าสู่ยุคของท่านเลขาฯ ศราวุธ ป.ป.ช. ก็เริ่มมีการประชุมให้ความร่วมมือกับ UNDP เค้า ก็จะมีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นว่าเรานัดเรื่องนี้เป็นมืออาชีพด้านปราบปรามคอร์รัปชัน ซึ่งจะ ขอความเห็นจาก ป.ป.ช. ซึ่งมีโปสเตอร์ แผ่นพับ รวมถึงสโปตโทรทัศน์ พอผลิตเสร็จเค้าก็จะไม่มี งบในการเผยแพร่ แต่เค้ามีขอความสนับสนุนขอความร่วมมือทางทีวีอะไร เค้าก็ให้นะ แต่กับ ป.ป.ช. เค้าก็เหมือนมีหนังสือมาเป็นข้อตกลงกับ ป.ป.ช. ในการที่จะให้ความร่วมมือกับ ป.ป.ช. เมื่อหลังจาก ที่ให้ความเห็นชอบเนื้อหาทำเป็นรูปแผ่นมาเรียบร้อยแล้วเนี่ย เรายังเอาเผยแพร่ให้ 2 เรื่องคือ vanishing กับ cutting corruption ...เค้าจะให้ ป.ป.ช. ช่วยดู script ตั้งแต่เขียนบท script เละนะ ก่อนที่จะตัดมาเป็นรูป พอเสร็จเนี่ยตัวเนี่ยเค้าจะเอาไปแปลเป็นภาษาต่าง ๆ ...ต้นกำเนิดอยู่ที่นี้ ป.ป.ช. ก็ช่วยดูแลให้ script สำเร็จออกมา 30 วิ ตอนหลังถึงจะเอาไปแปลเป็นภาษาต่าง ๆ ทั่วโลก ...ถ้าตัวนี้ ตัวที่บอก คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม ...เราเข้าไปตั้งแต่การแก้ไขเนื้อ แก้ไขตัวสโปต เลย เพราะมันเป็นสื่อ เป็นภาพ แต่อีกตัวหนึ่งมันก็มีข้อความอยู่ด้วย vanishing ที่เป็นสะพาน เป็น โรงพยาบาล เป็นโรงเรียนนั่นแหละค่ะ ถ้าหากเรามีงบประมาณตรงนี้เราก็จะมีโรงเรียนตรงนี้... ...ก็ช่วง นั้นปี 2549-2550 พอ spot ออกเราได้วางแผนตัวนี้ทั้งปี ว่าสื่อทุกตัวต้องออกมาในรูปแบบเดียวกัน ก็คือ คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม ข้อความนี้ก็จะเอาไปใช้เป็น keyword ในการ ประชาสัมพันธ์ของ ป.ป.ช. ...ใช่ เราทำบไว้เลยตั้งแต่ท่านเลขาไปทำข้อตกลงไว้ก็ปฏิบัติได้เลย หลังจากปีที่เราไม่มีกรรมการโดยไม่มีปัญหาอะไร

(สุปรียา บุญสนิท, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2552)

ผลการศึกษาพบว่า สภาพบรรยากาศที่สะท้อนผ่านเรื่องราวในสาร (Tone) ปากภูมิตีของข้อมูลที่ปรากฏในสารที่นำเสนอข้อมูลด้านเดียว (One Side Argument) กล่าวคือ เนื้อหาที่มีข้อสรุปที่ตายตัว เป็นเหตุเป็นผลที่ได้แย้งไม่ได้ โดยกล่าวถึงอนาคตบ้านเมืองจะถูกทำลายหากคนในสังคมมีส่วนร่วมในการทุจริตคอร์รัปชัน การนำเสนอจุดจับใจ (Appeal) ของเนื้อหาการสื่อสารนี้พบว่าใช้จุดจับใจเชิงเหตุผล มีการกล่าวถึงอนาคตของสังคมบ้านเมืองที่คนส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้นกับความรู้สึก และแนวทางที่คนในสังคมจะต้องร่วมกันทำ ร่วมกันสร้างและร่วมกันปกป้อง เป็นรูปแบบการสร้างจุดจับใจที่ใช้อารมณ์ความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมายมาสะท้อนและจูงใจให้มีพฤติกรรมตามเนื้อหาการสื่อสารหลัก

ประเด็นด้านความถี่ (Frequency) นั้นปรากฏความสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย (Target Group) ของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" เนื่องจาก เนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าวกำหนดกลุ่มที่กว้าง มีลักษณะเป็นมวลชน เป็นสมาชิกทั้งหมดในสังคม ดังนั้นเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากลักษณะนี้ จึงต้องใช้ความถี่ของการนำเสนอสาร และช่องทางสื่อสารที่เข้าถึงในทุกกลุ่มเป้าหมาย

(6.2) กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" เป็นการใช้กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อแนวทางเชิงลบ โดยมีเนื้อหาสาระที่เข้าถึงความคิดความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมาย สร้างแรงกดดันให้กลุ่มเป้าหมายตระหนักถึงผลเสียของการทุจริตคอร์รัปชันที่เป็นเรื่องของอนาคตบ้านเมือง อันเป็นสิ่งที่หวงแหนของทุกคน ใช้ภาษาตอกย้ำให้มีการลุกขึ้นมามีส่วนร่วมปกป้อง ต่อต้านสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ ในขณะที่เดียวกันพบว่าในเนื้อหาของสื่อ อาทิ สปอตโทรทัศน์มีการนำเสนอระดับปัญหาที่เกิดขึ้น สร้างภาพของสิ่งที่จะได้รับและเป็นผลดีต่อบ้านเมืองหากไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นการเร้าความกลัว (Fear Drive Model) นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับขนาดของปัญหาและนำไปสู่แรงจูงใจในการร่วมมือกันป้องกันมิให้ปัญหาและความเสียหายนั้นเกิดขึ้น

จุดเด่นของกลยุทธ์การใช้สื่อของเนื้อหาการสื่อสารหลักนี้ ยังพบเพิ่มเติมว่า พบการใช้ข้อความสะกดหูสะกดตา (Rhetoric) เชื่อมโยงจากผลเสียหายที่จะได้รับและจะเกิดขึ้นในอนาคตหากมีการทุจริตคอร์รัปชัน ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายจะต้องไม่ทำ ไม่มีส่วนร่วมในการก่อให้เกิดความเสียหายดังกล่าว

(7) การวิจัย

จากการศึกษาแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล พบว่า ไม่ปรากฏการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ทั้งก่อนการดำเนินการ ระหว่างของการดำเนินการและหลังการดำเนินการ

"ประเด็นการวิจัยก่อนการคิดทำ เรื่อง คอร์รัปชันกัดกินอนาคต ไม่แน่ใจว่า UNDP เขาทำมาก่อนหรือเปล่า แต่ที่แน่ ๆ คือ ส่วนของสำนักงานเรา ไม่มีนะ ไม่ว่าจะก่อน หลัง หรือช่วงที่ทำ เสียตายเหมือนกัน"

(สุปรียา บุญสนิท, สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2552)

(8) สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม"

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ปรากฏตามการแบ่งช่วงการศึกษา ดังนี้

(8.1) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.2) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.3) ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ในช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง ปรากฏตามสื่อที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 4 ประเภท ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกิจกรรมและสื่ออินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ผลการศึกษา ปรากฏดังนี้

(8.3.1) สื่อสิ่งพิมพ์

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2549 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (2550: 51) พบการผลิตและหรือเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ในปี พ.ศ. 2549 ดังนี้

(ก) ผลิตและเผยแพร่สติ๊กเกอร์ ชุด "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" จำนวน 20,000 แผ่น แจกจ่ายเผยแพร่ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมกิจกรรมกับสำนักงาน ป.ป.ช. หน่วยงานภาครัฐและผู้ที่สนใจซึ่งแจ้งความประสงค์ขอรับสื่อจากทางสำนักงาน ป.ป.ช.

(ข) ผลิตและเผยแพร่แผ่นพับ ชุด "รู้จัก ป.ป.ช." จำนวน 30,000 แผ่น แจกจ่ายเผยแพร่ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมกิจกรรมกับสำนักงาน ป.ป.ช. หน่วยงานภาครัฐ และผู้ที่สนใจซึ่งแจ้งความประสงค์ขอรับสื่อจากทางสำนักงาน ป.ป.ช.

(ค) ผลิตและเผยแพร่กระดาดบันทึก ด้านล่างกระดาดปรากฏข้อความ "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" เพื่อใช้ในการบันทึกและใช้ในการจัดประชุมสัมมนา เสวนา ประชุมและการอบรมที่จัดโดยสำนักงาน ป.ป.ช.

"สื่อที่เป็นกระดาษ A4 สำหรับจดบันทึกนั้น เราทำขึ้นมาเฉพาะกิจ ทำมาเรื่อย ๆ แต่ไม่ได้ถ่ายเอกสาร จ้างโรงพิมพ์ทำเลย แต่จำไม่ได้ว่าทำมาเท่าไร ใช้บริหารจัดการจัดจ้างทำ ทำมาเยอะพอสมควรแต่ที่ละไม่มาก ข้อความข้างล่างก็จะเป็น คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม"

(ยุพิน ฉินนะโสต, สัมภาษณ์, 18 สิงหาคม 2552)

(8.3.2) สื่อผลิตภัณฑ์

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2549 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2550: 51) พบว่า มีการผลิตชุดอุปกรณ์เครื่องเขียน จำนวน 10,000 ชุด เพื่อใช้สำหรับแจกจ่ายเผยแพร่ให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเยาวชน บุคลากรทางการศึกษา และใช้ในแจกจ่ายเผยแพร่ในกิจกรรมการจัดนิทรรศการ

(8.3.3) สื่อกิจกรรม

จากผลกระทบของการไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่มีการจัดกิจกรรมที่เป็นลักษณะโครงการ แต่ปรากฏข้อมูลในรายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2549 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ว่ามีกิจกรรมด้านการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการเสวนา เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 ที่เป็นโครงการความร่วมมือกับมูลนิธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกิจกรรมการจัดนิทรรศการ ทั้งนี้ 2 กิจกรรมดังกล่าวสามารถดำเนินการได้ เนื่องจากเป็นโครงการความร่วมมือ

อย่างไรก็ตาม การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวต้องอาศัยสื่อในการเผยแพร่แก่กลุ่มเป้าหมายในกิจกรรม จึงนำสื่อเผยแพร่ภายใต้ เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ไปใช้ในการดังกล่าว

"ช่วงที่ไม่มีกรรมการ ป.ป.ช. กลุ่มผลิตสื่อมีบทบาทสูงมาก เพราะเป็นกลุ่มเดียวที่สามารถทำงานต่อได้ ช่วงนั้นประเด็นนโยบายก็ไม่มี สิ่งที่เราได้มาคือชุดสื่อคอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม ที่เป็นข้อตกลงระหว่าง ป.ป.ช. กับ UNDP สื่อช่วงนั้นจึงมีตัวนี้ออกไปเยอะมาก เวลาเขาไปจัดเสวนาเรื่องฮั้ว ไปจัดนิทรรศการร่วมกับหน่วยงานอื่น ก็เอาสื่อตัวนี้ไปแจกเผยแพร่"

(กิตติ ลิ้มพงษ์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2552)

(8.3.4) สื่ออินเทอร์เน็ต

จากข้อมูลประเภทบุคคล พบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ปรากฏในเว็บไซต์ของสำนักงาน ป.ป.ช. ในช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่งในลักษณะแถบข้อความ (Banner)

"ตอนทำสื่อคอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม แรก ๆ ช่วงไม่มีกรรมการ น่าจะมีข้อความนี้บนเว็บไซต์สำนักงานอยู่นะ เพราะตอนนั้นก็ไม่ได้มีประเด็นรณรงค์อะไร ทั้งสำนักงานก็มีเพียงตัวนี้ที่ใช้เผยแพร่ ...อาจจะเป็น Banner บนหน้า web page..."

(สุปรียา บุญสนิท, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2552)

อนึ่ง เพื่อเสริมความเข้าใจและอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้แนวทางการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง ผู้ทำการศึกษาได้แสดงรูปภาพตัวอย่างสื่อและเนื้อหาสื่อรณรงค์ประกอบ ดังนี้

สื่อสิ่งพิมพ์

ภาพที่ 51 : ภาพสติ๊กเกอร์ ข้อความ "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม"

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 52 : ภาพแผ่นพับ ชุด "รู้จัก ป.ป.ช."

ภาพที่ 53 : ภาพกระดาษบันทึกข้อความ "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ยอมมีส่วนร่วม"

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.)
 The Office of the National Counter Corruption Commission
 เลขที่ 165/1 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10000 โทรศัพท์ : 0 2282 2161 - 5
 E-mail : nccc_info@nccc.go.th Website : http://www.nccc.thai.gov.net

คอร์รัปชัน กัดกินอนาคต เราไม่ยอมมีส่วนร่วม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 54 : ภาพชุดเครื่องเขียน ชุด "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม"

(8.4) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ปรากฏตามสื่อที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 5 ประเภท คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกิจกรรม และสื่ออินเทอร์เน็ต แต่ไม่ปรากฏสื่อกลางแจ้งและสื่อผลิตภัณฑ์ ผลการศึกษา ปรากฏดังนี้

(8.4.1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2550 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (2551: 68-71) พบการผลิตและหรือเผยแพร่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ดังนี้

(ก) ผลิตและเผยแพร่วีซีดีเสริมสร้างความซื่อสัตย์เพื่อเฉลิมพระเกียรติ ตอน "ความซื่อสัตย์" จำนวน 5,000 แผ่น แจกจ่ายเผยแพร่แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกับสำนักงาน ป.ป.ช. และผู้ที่สนใจแจ้งความประสงค์ขอรับสื่อจากสำนักงาน ป.ป.ช.

(ข) เผยแพร่สโปดโททัศน์ ชุด ความร่วมมือระหว่างสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 2 เรื่อง คือ "Vanishing" กับ "Cutting Corruption" เผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ จำนวน 173 ครั้ง

(8.4.2) สื่อสิ่งพิมพ์

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2550 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (2551: 67-71) พบการผลิตและเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ดังนี้

(ก) จัดพิมพ์และเผยแพร่สมุดโน้ต จำนวน 2 รูปแบบ รูปแบบละ 20,000 เล่ม รวมทั้งสิ้น 40,000 เล่ม แจกจ่ายเผยแพร่แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกับสำนักงาน ป.ป.ช. และผู้ที่สนใจแจ้งความประสงค์ขอรับสื่อจากสำนักงาน ป.ป.ช.

(ข) จัดพิมพ์และเผยแพร่ที่คั่นหนังสือเนื้อหา "พระบรมราโชวาท" เกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต จำนวน 10,000 อัน แจกจ่ายเผยแพร่แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกับสำนักงาน ป.ป.ช. และผู้ที่สนใจแจ้งความประสงค์ขอรับสื่อจากสำนักงาน ป.ป.ช.

ทั้งนี้ ผลการศึกษาสื่อของสำนักงาน ป.ป.ช. พบการจัดพิมพ์แผ่นพับ ชุด "เครือข่าย ป.ป.ช." เพื่อใช้ประชาสัมพันธ์โครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ โครงการเสริมสร้างเครือข่ายประชาชนในการพิทักษ์สาธารณสมบัติของแผ่นดิน โครงการรณรงค์สร้างสังคมไทยปลอดคอร์รัปชัน และโครงการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ของสำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม สำนักงาน ป.ป.ช. โดยมีการใช้ชื้อองค์ประกอบด้านภาพจากสโปดโททัศน์ ชุด "Vanishing" ของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม"

นอกจากนี้ยังปรากฏการนำองค์ประกอบด้านข้อความ และองค์ประกอบด้านภาพจากสปอตโทรทัศน์ ชุด "Vanishing" ของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ลงเผยแพร่ทางจุลสาร "สุจริต"

(8.4.3) สื่อกิจกรรม

จากการศึกษาแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล พบว่า ไม่ปรากฏการจัดกิจกรรมในเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ลักษณะที่ปรากฏเป็นเพียงการนำสื่อที่ผลิตภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าว ไปเผยแพร่ในกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยสำนักงาน ป.ป.ช. เช่น กิจกรรมจัดนิทรรศการ โครงการณรงค์ต่อต้านการทุจริต โครงการล้อมวลชนสัมพันธ์ โครงการเสริมสร้างจริยธรรม คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตต่อต้านการทุจริต โครงการประสานวาระแห่งชาติในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และโครงการติดตามผลการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตในสถานศึกษา เป็นต้น

(8.4.5) สื่ออินเทอร์เน็ต

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล พบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" มีปรากฏบนเว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ช. ในลักษณะ (Banner) แต่ไม่มีปรากฏเว็บไซต์ณรงค์เฉพาะ

"Banner ข้อความณรงค์ส่วนใหญ่ในเว็บไซต์ เขาทำให้อยู่ มีแทบทุกช่วงที่เรา promote ... มีอะฮาด, ล้างทุจริต, รวมพลัง, คอร์รัปชันกัดกินอนาคต แล้วก็ข้ออะฮาด"

(อรอุษา ดีมาก, สัมภาษณ์, 18 สิงหาคม 2552)

นอกจากนี้พบว่า ช่วงต้นของการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงของโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงาน ป.ป.ช. พ.ศ. 2543 ที่ยังปรากฏ คอ.ปปช. พบว่า คอ.ปปช. ได้จัดทำเว็บไซต์สำหรับโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ขึ้นเป็นการเฉพาะกิจ (<http://www.nocorrupt.com>) โดยจากข้อมูลประเภทบุคคล กล่าวถึงเว็บไซต์ดังกล่าวว่า ช่วง Intro ของเว็บไซต์โครงการได้นำภาพจากสปอตโทรทัศน์ ชุด "Vanishing" ของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ประกอบเพื่อเพิ่มความน่าสนใจแก่เว็บไซต์ดังกล่าว

"...เว็บของ คอ.ปปช. ตอนนั้น เราก็ใช้สปอตชุด Vanishing ด้วยก่อนที่จะเข้าไปในหน้าหลักของเว็บไซต์"

(กิตติ ลิ้มพงษ์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2552)

อนึ่ง เพื่อเสริมความเข้าใจและอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้แนวทางการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม" ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ผู้ทำการศึกษาได้แสดงรูปภาพตัวอย่างสื่อและเนื้อหาสื่อรณรงค์ประกอบ ดังนี้

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 55 : ภาพวีซีดีเสริมสร้างความสำเร็จเพื่อเฉลิมพระเกียรติ ตอน "ความสำเร็จ"

บทการ์ตูนแอนิเมชันสำนักลูกของลูกแก้ว ตอน "ความซื่อสัตย์"

ภาพ	เสียง
CG การ์ตูนเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมด้านคุณธรรม จริยธรรม สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (สำนักงาน ป.ป.ช.) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ มีโลโก้สำนักงาน ป.ป.ช. กลางจอ	
Dissolve ภาพเสาไฟฟ้าแล้ว ขึ้น CG สำนักลูกของลูกแก้ว รูปลูกแก้วกลางจอ	<u>ดนตรีบรรเลง</u> <u>เสียงลูกแก้ว</u> : ผมออกไปเล่นข้างนอกนะครับแม่ <u>เสียงแม่</u> : การบ้านเสร็จแล้วหรือยัง <u>เสียงลูกแก้ว</u> : เรียบร้อยแล้วครับแม่ <u>เสียงแม่</u> : งั้นก็ไปได้ เอ้า เอาเงินไปกินขนม <u>เสียงลูกแก้ว</u> : ขอขอบคุณครับ
Dissolve ไปรูปบ้านเมือง CG ตอน ความซื่อสัตย์ มีรถเมลผ่าน	<u>เสียงดนตรี</u>
Cut ไปที่ลูกแก้วเดินมา	<u>เสียงหลังอ่าน</u> : ลูกแก้ว
Cut ไปที่หน้าลูกแก้ว	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : เฮ้...สวัสดีหลังอ่าน
Cut ไปที่หน้าหลังอ่าน	<u>เสียงหลังอ่าน</u> : จะไปไหนเหรอลูกแก้ว
Cut ไปที่หน้าลูกแก้ว	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : ชื่นว่าจะไปหาหนมกินซะหน่อยสนใจมั๊ย ชั้นเลี้ยงเอง
Cut ไปที่หน้าหลังอ่าน	<u>เสียงหลังอ่าน</u> : เหมาะเจาะเลยมีขนมตบท้ายหลังข้าว เข้าด้วย
Cut ไปที่หน้าลูกแก้ว	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : งั้นเราไปมินิมาร์ทใกล้ ๆ นี่ก็แล้วกัน <u>เสียงหลังอ่าน</u> : เออว่าแต่ว่านายเอาตังมาจากไหนอะ
Cut ไปที่ด้านหลังของลูกแก้วกับหลังอ่าน แล้ว Dissolve	<u>เสียงหลังอ่าน</u> : ลักตังแม่มา ไซ้มา... <u>เสียงลูกแก้ว</u> : จะบ้าหรือ... แม่ให้มา
ภาพมินิมาร์ท Dissolve ลูกแก้วเดินกับหลังอ่าน Cut ไปที่หน้ามินิมาร์ท แล้ว Dissolve Cut ไปที่หน้าหลังอ่าน	<u>เสียงพนักงาน</u> : สวัสดีค่ะ <u>เสียงหลังอ่าน</u> : สวัสดีครับ
Cut ไปที่หน้าพนักงาน	<u>เสียงพนักงาน</u> : รับประทานอะไรดีคะ
Cut ไปที่หน้าหลังอ่าน	<u>เสียงหลังอ่าน</u> : หาขนมกินหน่อยครับ <u>ดนตรีบรรเลง</u>
Cut ไปที่หน้าพนักงาน แล้ว Cut ไปที่หน้าหลังอ่าน	<u>เสียงหลังอ่าน</u> : โห... น่ารักจังเลย
Cut ไปที่หน้าหลังอ่านเห็นออก	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : มัวทำอะไรอยู่... หลังอ่าน
Dissolve ไปที่หน้ามินิมาร์ท แล้ว Cut ไปที่มือลูกแก้วถือขนม	<u>เสียงหลังอ่าน</u> : ลูกแก้ว <u>เสียงลูกแก้ว</u> : เอาอันนี้แหละ
Cut ไปที่หน้าหลังอ่าน Dissolve ไปที่ลูกแก้วถือถุง	<u>เสียงพนักงาน</u> : เรียบร้อยแล้วจะขอใจมากนะจะ <u>เสียงลูกแก้ว</u> : รีบไปเร็วหลังอ่าน

ภาพ	เสียง
Cut ไปที่หน้าร้านมินิมาร์ท แล้ว Cut ไปที่ Dissolve หลังอ่านจับมือลูกแก้ว Dissolve ลูกแก้วกับหลังอ่านวิ่ง	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : มีอะไรเทรอลูกแก้ว
Cut ไปที่สนามหญ้ามีลูกแก้วกับหลังอ่าน	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : โอ้... เหนื่อยจัง <u>เสียงหลังอ่านร้อง</u>
Cut ไปที่หน้าหลังอ่าน Dissolve ที่หน้า	<u>เสียงหลังอ่าน</u> : เมื่อกี้ เราวิ่งหนีอะไรกันเทรอ <u>เสียงนกร้อง</u>
Cut ไปที่หน้าลูกแก้ว แล้ว Dissolve ที่ตาลูกแก้ว	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : เมื่อกี้พี่สาวแมว ทอนเงินเกินมาตั้ง 50 บาท หัวเราะ
Cut ไปที่มือลูกแก้วถือเงิน 50 บาท	
Cut ไปที่หน้าหลังอ่าน	<u>ดนตรีบรรเลง</u> <u>เสียงหลังอ่าน</u> : หา...
Cut ไปที่ลูกแก้วถือเงิน 50 บาท และ Dissolve ไปที่มือลูกแก้วถือรถ Dissolve สลับไปมา	<u>ดนตรีบรรเลง</u>
Cut ไปที่หน้าลูกแก้ว	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : หัวเราะ <u>ดนตรีบรรเลง</u>
Cut ไปที่หน้าหลังอ่านโดนควั่น	<u>ดนตรีบรรเลง</u> <u>เสียงลูกแก้ว</u> : หออะไรวะเนี่ย
Cut ไปที่ปุยมะเขือกระบอง แล้ว Cut ไปที่หน้าลูกแก้ว	<u>เสียงดนตรี</u>
Cut ไปที่หน้าปุยมะเขือ	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : เฮ้ย... อะไรกันเนี่ย
Dissolve ปุยมะเขือพูด	<u>เสียงปุยมะเขือ</u> : เราคือปุยมะเขือ... รู้ไว้แค่นี้ก็พอ
Cut ไปที่ปุยมะเขือกับหลังอ่าน	<u>เสียงปุยมะเขือ</u> : ไม่มีอะไรอันตรายนะหรอหน้า...
Cut ไปที่หน้าปุยมะเขือ	<u>เสียงปุยมะเขือ</u> : พวกเธอรู้มัย... ว่าสิ่งที่พวกเธอกระทำลงไปจะก่อให้เกิดเหตุการณ์อะไรบ้างเดี่ยวเราจะวาดเป็นการตุนให้ดู
Cut ไปที่สามคนที่สนามหญ้า Dissolve	<u>ดนตรีบรรเลง</u> <u>เสียงหลังอ่าน</u> : วาดไม่เห็นสวยเลย
Cut ไปที่รูปดาว Dissolve Cut ไปที่หน้าปุยมะเขือ	<u>เสียงปุยมะเขือ</u> : ยังวาดไม่เสร็จ... อย่าเพิ่งดี เราเป็นผู้วิเศษนะอย่าห้ามดี
Cut ไปที่สามคนที่สนามหญ้า Dissolve	
ภาพมินิมาร์ท Dissolve	<u>ดนตรีบรรเลง</u>
Cut ไปที่สามคนที่สนามหญ้า Dissolve	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : ผมว่า... พี่เล่าให้ฟังก็ได้ล่ะครับ จะเที่ยงอยู่แล้ว
Cut ไปที่หน้าลูกแก้ว	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : คุณครูบอกว่าเด็กดีต้องรับประทาน อาหารให้ตรงเวลา ไม่งั้นเดี๋ยวจะเป็นโรคกระเพาะ ล่ะครับ
Cut ไปที่สามคนที่สนามหญ้า	
Cut ไปที่หน้าปุยมะเขือ	<u>เสียงปุยมะเขือ</u> : จะเสร็จอยู่แล้วนะ... หุบปากแล้วนั่งเงียบ ๆ

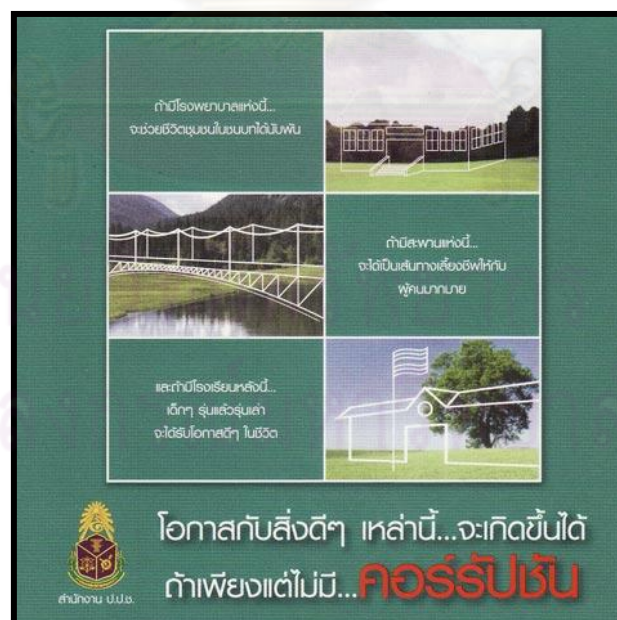

ภาพ	เสียง
Dissolve ไปสนามหญ้า แล้ว Cut ไปที่หน้าปุยมะ	<u>เสียงปุยมะ</u> : เอ้อ เสร็จซักที
Cut ไปที่สามคน Dissolve หน้าปุยมะโกรธ	<u>ดนตรีบรรเลง</u> <u>เสียงปุยมะ</u> : ตื่นกันได้แล้ว
Cut ไปที่หน้าลูกแก้วกับหลังอัน Dissolve	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : โหกว่าจะเสร็จได้
Cut ไปที่ภาพวาดบนพื้น แล้ว Cut ไปที่หน้าลูกแก้วกับหลังอัน Dissolve เป็นแสง	<u>ดนตรีบรรเลง</u> <u>เสียงลูกแก้ว</u> : ล้ว
Cut ไปที่หน้าเจ้านายและหลังลูกแก้วกับหลังอัน	<u>เสียงเจ้านาย</u> : เรอบกพร่องต่อหน้าที่ทำเงินขาดบัญชีไปตั้ง 50 บาท
Cut ไปที่หน้าพี่สาวแมว	<u>เสียงพี่สาวแมว</u> : แต่ว่าผู้จัดการคะ... ชั้นไม่ได้ตั้งใจ
Cut ไปที่เจ้านายชั้นนี้ แล้ว Dissolve	<u>เสียงเจ้านาย</u> : เธอต้องรับผิดชอบชั้นจะไล่เธอออก
Cut ไปที่หน้าพี่สาวแมว	<u>เสียงพี่สาวแมว</u> : ยกโทษให้ชั้นเถอะนะคะ ที่หลังชั้นจะระวังให้มากกว่านี้
Cut ไปที่หน้าลูกแก้ว แล้ว Cut ไปที่หน้าปุยมะ	<u>เสียงปุยมะ</u> : เอาละ...ตอนนี้พวกเธอได้รับรู้เหตุการณ์ทั้งหมดแล้วทุกสิ่งทุกอย่างก็ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของพวกเธอ หมดหน้าพี่ของชั้นแล้วไปละ
Dissolve แสงกระบอง	
Cut ไปที่หน้าหลังอัน	<u>เสียงหลังอัน</u> : อ้าว ไปซะงั้น...
Cut ไปที่หน้าลูกแก้ว	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : เราเอาเงินไปคืนเค้าดีกว่า
Cut ไปที่หน้าหลังอัน	<u>เสียงหลังอัน</u> : อ้า... แล้วรของชั้นละ
Cut ไปที่หน้าลูกแก้ว แล้ว Dissolve หลังอันเดินมา	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : แต่พี่สาวแมวน่าสงสารนะ <u>เสียงหลังอัน</u> : เออเนอะ เธอต้องเดือดร้อนเพราะเราแท้ ๆ เลย <u>เสียงดนตรี</u> <u>เสียงหลังอัน</u> : ไม่สิเพราะนายคนเดียวนี่
Cut ไปที่ตาลูกแก้ว แล้ว Cut ไปที่ลูกแก้วตะโกนว่าหลังอัน แล้ว Dissolve	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : เมื่อกี้ ยังอยากได้ของเล่นอยู่เลย
Dissolve ไปที่หน้าลูกแก้วกับหลังอันในร้านมินิมาร์ท	<u>เสียงหลังอัน</u> : พี่สาวแมวเค้าทอนเงินเกินมา 50 บาทครับแต่บังเอิญว่าผมเป็นเด็กดีเลยเอาเงินมาคืน
Cut ไปที่หน้าลูกแก้ว	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : เราเอาเงินมาคืนให้แล้วอย่าลงโทษพี่สาวแมวเลยนะครับ
Cut ไปที่หน้าเจ้านาย	<u>เสียงเจ้านาย</u> : อืม... ดีมากเธอสองคนนี้เป็นเด็กดีจริง ๆ นี่ถ้าทุกคนมีจิตสำนึกได้อย่างเธอสองคน สังคมคงจะน่าอยู่ขึ้นเยอะ น่าชื่นชมจริง ๆ เอาละ เอาเป็นว่าชั้นจะไม่ไล่พี่สาวแมวออกก็แล้วกัน
Cut ไปที่หน้าของลูกแก้วกับหลังอัน แล้ว Dissolve พี่สาวแมวกอดหลังอัน	<u>เสียงลูกแก้ว</u> : เย้.... <u>ดนตรีบรรเลง</u> <u>เสียงพี่สาวแมว</u> : ขอบใจพวกเธอมากนะ ถ้าไม่ได้พวกเธอที่ต้องตกงานแน่ ๆ เลย

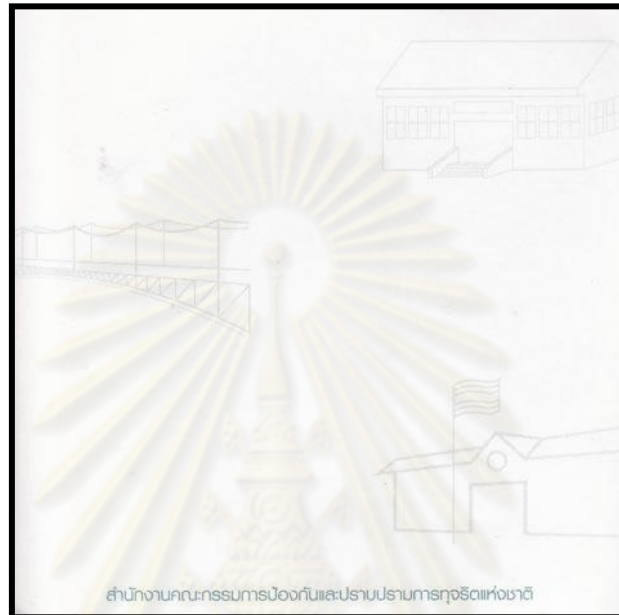
ภาพ	เสียง
Cut ไปที่หน้าเจ้านาย	เสียงเจ้านาย : เพื่อเป็นการตอบแทนที่พวกเธอมีความซื่อสัตย์พวกเธอเลือกขนมไปกินฟรี ๆ เลยกินเต็มที่
Cut ไปที่หน้าเจ้านายแล้ว Dissolve	เสียงเจ้านาย : ฮะ ทำไมเร็วจังให้กินขนมฟรีแต่ห้ามกิน 50 บาท
Cut ไปที่หน้าปุยมะเข CG ความไม่ซื่อสัตย์ แม้เพียงเล็กน้อย อาจส่งผลกระทบต่อกระเทือนทั้งต่อตนเองและ ผู้อื่นได้ มากมายเกินคาดคิด เพราะฉะนั้น ความซื่อสัตย์จะช่วยคลี่คลายเรื่องราว ให้กลายเป็นดีได้ในที่สุด	<u>เสียงปุยมะเข</u> : ความไม่ซื่อสัตย์ แม้เพียงเล็กน้อยอาจ ส่งผลกระทบต่อกระเทือนทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้ มากมายเกินคาดคิด เพราะฉะนั้น ความซื่อสัตย์ จะช่วยคลี่คลายเรื่องราวให้กลายเป็นดีได้ในที่สุด
Dissolve ไปที่ โลโก้ สำนักงาน ป.ป.ช.	<u>ดนตรีบรรเลง</u> จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สื่อสิ่งพิมพ์

ภาพที่ 56 : ภาพสมุดโน้ต แบบกระดาดขบ้นทีก ชุด "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ยอมมีส่วนร่วม"

ภาพที่ 56 (ต่อ) : สมุดโน้ต แบบกระดาษบันทึก ชุด "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม"

ภาพที่ 57 : ภาพสมุดโน้ต แบบสมุดบันทึก ชุด "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม"

ภาพที่ 59 (ต่อ) : ภาพแผ่นพับ ชุด "เครือข่าย ป.ป.ช."

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 19 (10) กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริต และส่งเสริมหรือให้ความช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงานที่ดำเนินการสร้างทัศนคติสำนึกเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตและการมีส่วนร่วม

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาสำคัญต่อกลุ่มเป้าหมายภาคประชาชน นักเขียน นักศึกษา นักแสดงเยาวชน เนื่องจากระบบหรือวิธีการบุคคลที่สามารถเข้าถึง และสื่อสร้างสรรค์มีทัศนคติที่ดี รวมถึงสื่อ และประชาชนที่ได้ออกการ ป.ป.ช. จึงได้มอบหมายหน้าที่ให้สำนัก ป.ป.ช. ดำเนินการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ และรับบริจาค

คำขวัญโครงการเครือข่ายป.ป.ช. คือ

1. สึกๆ ในราชินี 7 โมง เมื่อกำหนดเวลาการเสริมสร้างทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
2. สึกๆ พัฒนา และบริการที่อุทิศตนถวาย ในกลุ่มเป้าหมายภาคประชาชน
3. ดำเนินการประสานงาน แลกเปลี่ยน และสนับสนุนให้ภาคเสริมสร้างทัศนคติและความซื่อสัตย์สุจริตภายในองค์กร และบุคคลในกลุ่มเป้าหมาย
4. ดำเนินการสนับสนุน สืบสวน พัฒนา และขยายเครือข่ายกลุ่มเป้าหมายภาคประชาชน
5. ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันมีองค์กรจำนวนมากกว่า "เครือข่าย" เป็นสื่อที่มีทัศนคติและอุดมคติในการปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ เป็นสื่อที่กล้าหาญเป็นขององค์กรที่เป็นสื่อที่เป็น เพื่อไม่ให้ประนีประนอมกับผู้มีอำนาจที่ไม่ใช่คนดี ไม่จำเป็นจะต้องเป็นสื่อมวลชนท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

"เครือข่าย" คือใคร

คือ กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการทำงาน หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างอิสระ เท่าเทียมกัน และมีความเป็นอิสระด้วย

เครือข่าย ป.ป.ช. คือ ใคร

คือ กลุ่มคน องค์กรที่มีความสมัครใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เข้าร่วมทำภารกิจป้องกันและปราบปรามการทุจริตในเชิงข้อเสนอแนะของเครือข่าย ป.ป.ช. ทั่วประเทศ

1. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับประชาชนได้ให้ทราบวิธีการตรวจสอบ เฝ้าระวัง การเงินและผลการทุจริต และขอผลการร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

2. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงข้อมูลข่าวสาร/ระเบียบ-ข้อบังคับ/วิธีการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมทัศนคติคุณธรรมและจริยธรรม และวิธีการทุจริตต่อรับขึ้นผิดกฎหมายต่อสังคมไม่ประจบประแจงไม่ได้รับทราบอย่างชัดเจน เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการทำงานที่สุจริต และเผยแพร่วิธีการการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3. สนับสนุนให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานโครงการที่สำคัญต่างๆ เพื่อป้องกันการทุจริตของเจ้าหน้าที่

4. ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช.

โครงการ / กิจกรรมของสำนักป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคประชาชน

โครงการประชาสัมพันธ์

กิจกรรมประชาสัมพันธ์

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรม สึกๆ

1. กิจกรรมเสริมสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
2. กิจกรรมเสริมสร้างการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
3. กิจกรรมเสริมสร้างภาคประชาสังคมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
4. กิจกรรมส่งเสริมการดำเนินงานของเครือข่าย
5. กิจกรรมรวมพลังเครือข่ายประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
6. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างจิตสำนึกของประชาชนให้รู้ถึงผลเสียและความร้ายแรงของการทุจริต
2. เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
3. เพื่อศึกษาค้นคว้าและวิธีการที่ภาคประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ผลการดำเนินงาน

1. การศึกษานโยบายการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จำนวน 669 รุ่น ใน 75 จังหวัด ส่วนนิคมในอีกประมาณ 2550 จำนวนกลุ่มเป้าหมาย 88,510 คน
2. การศึกษานโยบายการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จำนวน 633 รุ่น ใน 72 จังหวัด ส่วนนิคมในอีกประมาณ 2550 จำนวนกลุ่มเป้าหมาย 61,786 คน และในอีกประมาณ 2551 จำนวนการใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 25 รุ่น จำนวนกลุ่มเป้าหมาย 2,390 คน
3. การศึกษานโยบายการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จำนวนในอีกประมาณ 2552 จำนวน 18 รุ่น ใน 75 จังหวัด จำนวนกลุ่มเป้าหมาย 1,800 คน
4. การส่งเสริมการดำเนินงานโครงการเครือข่าย 75 จังหวัด เพื่อดำเนินงานในอีกประมาณ 2552 และ 2553
5. ประสานเครือข่ายประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคประชาชนที่ดำเนินงานในอีกประมาณ 2553 และประสานผลการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
6. การรวมพลังเครือข่ายประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จำนวนประมาณ 2,000 คน

โครงการเสริมสร้างเครือข่ายประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การทำตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

โครงการเสริมสร้างเครือข่ายประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึก ให้ประชาชนมีความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
2. เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึก สร้างความเข้าใจว่าสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศไทยมีความซื่อสัตย์สุจริตเพียงใด และมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปการทุจริต
3. เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึก ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

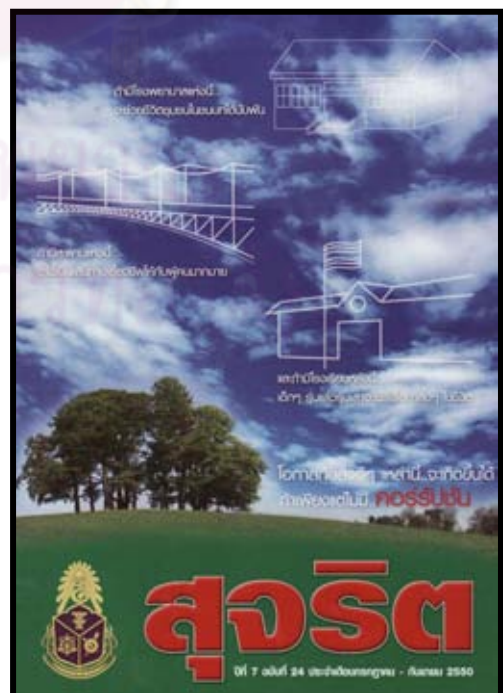
ผลการดำเนินงาน

สำนักป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาคประชาชนได้ดำเนินการตามโครงการเสริมสร้างเครือข่ายประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของภาคประชาชน จำนวน 2 รุ่น ระหว่างเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2553 มีผู้เข้าร่วมโครงการ 75 จังหวัด จำนวน 162 คน

ภาพที่ 59 (ต่อ) : ภาพแผ่นพับ ชุด "เครือข่าย ป.ป.ช."

ภาพที่ 60 : ภาพจุลสาร "สุจริต" (บางส่วน)
 ที่ปรากฏภาพและหรือเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คอร์รัปชัน กัดกินอนาคต เราไม่ยอมมีส่วนร่วม"
 ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล พบเพิ่มเติมว่าสปอตโทรทัศน์ ชุด ความร่วมมือระหว่างสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และสำนักงาน ป.ป.ช. จำนวน 2 เรื่อง คือ "Vanishing" กับ "Cutting Corruption" นั้น ผลิตโดยใช้งบประมาณของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และทำสำเนาในรูปแบบวีซีดี สำหรับสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ตามแนวทางการสื่อสารณรงค์ข้างต้น

สำหรับเนื้อหาสปอตโทรทัศน์และตัวอย่างวีซีดีดังกล่าว ปรากฏตามภาพ ดังนี้

ภาพที่ 61 : ภาพวีซีดีสปอตโทรทัศน์

ชุด ความร่วมมือระหว่างสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และสำนักงาน ป.ป.ช.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง"

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" วิเคราะห์ตามสถานการณ์การใช้สื่อรณรงค์ ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียด ดังนี้

(1) เป้าหมาย

จากผลการศึกษาสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" พบว่า เป็นการกำหนดเป้าหมายระดับบุคคล คือกระตุ้นความรู้สึกของปัจเจกบุคคล ถึงพฤติกรรมที่มีคนมาโกงสมบัติบ้านเมือง โกงสมบัติที่เป็นของเรา ปลุกเร้าความรู้สึกต่อต้าน ไม่ยอมให้ใครมาเอาเปรียบหรือเจียดทรัพย์สินสมบัติที่เป็นของเราโดยมิชอบ ทั้งนี้ พบว่าเป็นการกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวต่อปัญหา ปรับเปลี่ยนทัศนคติในทางที่เหมาะสม หวงแหนสิ่งที่เป็นสมบัติสาธารณะ สมาชิกทุกคนในสังคมเป็นเจ้าของ ด้วยเหตุนี้ เป้าหมายของเนื้อหาการสื่อสารหลักนี้จึงให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมายเชิงโครงสร้าง ด้วยแนวคิดที่เห็นว่าทัศนคติและพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้าง

(2) วัตถุประสงค์

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลพบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" สร้างสรรค์ขึ้นมาเป็นเฉพาะกิจ สำหรับการประชาสัมพันธ์โครงการการศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ และใช้เป็นสื่อประกอบการสัมมนา บรรยาย และให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายที่ประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำองค์กรชุมชน

"ชุดรณรงค์ ยอมไหม ถ้าใครจะโกง มันเป็นเรื่องการประชาสัมพันธ์โครงการการศึกษาฯ ตั้งแต่ ปี 42 ที่เรามี ป.ป.ช. มีศอ.ฯ ทำหน้าที่บริหารโครงการการศึกษา เราก็ไม่เคยมีการฟิอาร์ เราไม่มีสื่อเฉพาะโครงการเราเลย สื่อที่ใช้ก็จะเอามาจากป้อม 2 ขอความอนุเคราะห์จากเขา มาแล้วมาแจกจ่ายในโครงการเรา พอมาช่วงกรรมการ ชุดที่ 3 ได้ถูกเข้ามาช่วย ที่นี้เรามีชุดฟิอาร์ที่เก๋ เราก็ตั้งงบประมาณ คิดทำสื่อประชาสัมพันธ์โครงการเราขึ้นมาเอง เลยได้ยอมไหม ถ้าใครจะโกง มาใช้ช่วยเสริมการทำงานของโครงการการศึกษาฯ"

(ภาส ภาสัทธา, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2552)

ระดับของวัตถุประสงค์ในเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" จะเป็นลักษณะของการโน้มน้าวใจให้กระทำตามซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ระดับบุคคล ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ปลุกเร้าความรู้สึกให้กลุ่มเป้าหมายต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

"ยอมไหม ถ้าใครจะโกง มันพูดถึงตัวบุคคลมากกว่าพูดถึงภาพรวมของสังคม มันสะท้อนว่าตัวเราเองจะยอมหรือเปล่าที่ใครจะมาโกงกินของของเรา ความรู้สึกคนเรามืออยู่ว่า ของของใคร ใครก็รัก เมื่อมีคนจะมาโกง มันก็ต้องต่อต้าน จะยอมหรือเปล่า มันฮึกเฮิม ปลุกเร้าอารมณ์เป็นอย่างดี เหมาะกับโครงการประชาศึกษา ที่เราไปให้ความรู้กับพวก อบต. อบจ. และผู้นำองค์กรชุมชน พช. ที่เราเป็นประชาชนระดับรากหญ้า เขาต้องไม่ยอมนะที่ใครจะมาเก็บเกี่ยวผลประโยชน์บ้านเมือง"

(กิตติ ลิ้มพงษ์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2552)

ด้านการวิเคราะห์ระดับของวัตถุประสงค์ตามระดับของสถานการณ์เปลี่ยนแปลงในเชิงพฤติกรรมของผู้รับสาร พบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" เป็นระดับสถานะของการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคล ผู้ได้รับผลประโยชน์คือตนเอง ความรู้สึก พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคลที่ท้ายที่สุดยังประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

(3) กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" มีความชัดเจนว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายเดียวกันกับกลุ่มเป้าหมายของโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ ได้แก่

(ก) ผู้บริหาร สมาชิกสภา ข้าราชการและพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(ข) กรรมการกลุ่ม ผู้นำองค์กรชุมชนและองค์กรประชาชน

เนื่องจากเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" เป็นเนื้อหาการสื่อสารที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการณรงค์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ดังนั้น การผลิตสื่อภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าวจึงต้องสอดคล้องและใช้กลุ่มเป้าหมายเดียวกับโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์

"ถามว่ากลุ่มเป้าหมายชูดยอมไหมคือใคร ก็ต้องเป็นกลุ่มเป้าหมายเดียวกันกับกลุ่มเป้าหมายโครงการประชาศึกษา มันง่ายมาก ชัดเจนด้วย ...กลุ่มเป้าหมายโครงการประชาศึกษา ก็คือพวก อบต. และผู้นำองค์กรชุมชน พช."

(กิตติ ลิ้มพงษ์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2552)

(4) ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" พบว่าข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์นั้น ปรากฏการให้ข้อมูลระดับพื้นฐานและข้อมูลเชิงแนวปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมาย กล่าวคือ มีข้อมูลระดับพื้นฐาน ได้แก่ สถิติการจัดอันดับภาพลักษณ์ด้านคอร์รัปชันระดับโลกของประเทศไทย ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ คุณสมบัติของการเข้าร่วมโครงการและเป็นเครือข่ายสมาชิกและแนวทางการส่งเรื่องร้องเรียนการทุจริตคอร์รัปชัน สำหรับข้อมูลเชิงแนวปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมายเน้นการเรียกร้องความถูกต้อง เป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแล ส่งเรื่องร้องเรียนมายัง ป.ป.ช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงช่องทางการหาข้อมูลเกี่ยวกับโครงการผ่านช่องทางสื่อสารที่มีของโครงการ

(5) ช่องทางการสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" พบว่ามีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายในลักษณะที่เชื่อมโยงและบูรณาการ ประกอบด้วย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกิจกรรม และสื่ออินเทอร์เน็ต แต่ไม่ปรากฏสื่อกลางแจ้งและสื่อผลิตภัณฑ์

(6) กลยุทธ์การสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" พบว่ามีกลยุทธ์การสื่อสาร ดังนี้

(6.1) กลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาร

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" เป็นข้อความสำคัญ (Key Word) ที่สื่อถึงแก่นหลัก (Theme) ที่มีความชัดเจนในประเด็นและสื่อความหมายในระดับภาษาที่ง่าย คือ คุณจะยอมไหมถ้ามีคนมาโกงคุณ ลักษณะข้อความเช่นนี้เป็นประโยคละประธาน ดังนั้นการตีความหมายอาจเป็นตัวบุคคล ซึ่งเป็นได้ทั้งเด็ก เยาวชน คนทำงาน ผู้สูงอายุ หรือจะแทนที่ในลักษณะสาขาอาชีพ เช่น ข้าราชการ นักการเมือง นักธุรกิจ หรือจะแทนที่ในลักษณะกลุ่มบุคคล องค์กร สถาบัน หรือสังคมโดยรวมก็ได้ แต่ภาคประธานของประโยคที่ละไว้แสดงกริยาที่มีลักษณะการต่อต้าน ปกป้องและต่อสู้กับการทุจริตคอร์รัปชัน ด้วยเหตุนี้ ทำให้ประโยคเนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าวมีความโดดเด่นและเป็นเนื้อหาสารที่ดี ลักษณะการสภาพบรรยากาศที่สะท้อนผ่านเรื่องราวในสาร (Tone) เป็นมิติที่ชวนให้กลุ่มเป้าหมายต้องคิดและเกิดทัศนคติคล้อยตาม เป็นจุดจับใจ (Appeal) ที่สะท้อนถึงตัวตนและธรรมชาติทั่วไปของมนุษย์ที่จะไม่ยอมหรือไม่ชอบที่จะมีใครมาเบียดบังผลประโยชน์ที่ตนมีส่วนในการเป็นเจ้าของ คำที่ใช้เป็นคำที่ง่ายในการสื่อสาร อยู่ในระดับภาษาชาวบ้าน สั้นแต่กระชับ อีกทั้งให้ความรู้สึกปลุกเร้าให้ลุกขึ้นมาต่อสู้กับปัญหา ปกป้องผลประโยชน์ที่อาจจะสูญเสียจากการทุจริตคอร์รัปชัน

สำหรับประเด็นความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาสารพบว่า มีการใช้ข้อความ "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" สอดแทรกในทุกสื่อของชุดการสื่อสารหลักนี้ ทั้งนี้ พบถึงการใช้ความถี่ในช่องทางการสื่อสารที่เป็นทั้งสื่อบุคคลและสื่อมวลชน เพื่อที่จะให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

สำหรับประเด็นการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายของ เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" พบว่าเป็นการเสริมวัตถุประสงค์ทางการประชาสัมพันธ์ของโครงการประชาศึกษา และชุมชนสัมพันธ์ ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายของโครงการและกลุ่มเป้าหมายของสื่อภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักนี้ จึงเป็นกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน ได้แก่ กลุ่มแรกประกอบด้วยผู้บริหาร สมาชิกสภา ข้าราชการ และพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยกรรมการกลุ่ม ผู้นำองค์กรชุมชนและองค์กรประชาชน ซึ่งทั้ง 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เป็นผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) มีความสนใจในปัญหาบ้านเมือง และเป็นแรงขับเคลื่อนก้อนใหญ่ของการเมืองภาคท้องถิ่น ดังนั้น การใช้เนื้อหาสารที่ตอกย้ำความใส่ใจดังกล่าวจะเป็นแรงเสริมที่มีพลังสูง ในขณะเดียวกันพบว่ากลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเป็นกลุ่มบุคคลจำนวนมาก ดังนั้นจึงต้องใช้ปริมาณในการเผยแพร่สื่อสูง และสร้างการเข้าถึงผ่านช่องทางที่เป็นลักษณะมวลชน

(6.2) กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" กำหนดกลยุทธ์การใช้สื่อที่ค่อนข้างจำกัด เนื่องจากเป็นการผลิตและเผยแพร่สื่อภายใต้การดำเนินงานของโครงการประชาศึกษา และชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งเป็นโครงการที่มุ่งเน้นการเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชนผ่านกลุ่มเป้าหมายที่เป็นภาคการปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคองค์กรชุมชน รูปแบบสื่อที่ปรากฏจะเป็นลักษณะสื่อประกอบการสัมมนาและกิจกรรมบรรยาย ในขณะเดียวกันเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์โครงการ โดยแฝงแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ จึงมีการเผยแพร่สื่อในลักษณะมวลชนประกอบ

จากการวิเคราะห์สื่อ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าว พบว่า มีแนวทางการใช้สื่อที่เราความรู้สึกด้วยข้อความ ทั้งนี้ สื่อส่วนมากที่ปรากฏในเนื้อหาการสื่อสารนี้จะกำหนดความสำคัญหรือความโดดเด่นของคำว่า "ยอม" และคำว่า "โกง" การใช้สื่อลักษณะนี้แม้ว่าจะไม่ใช่คำที่สละสลวยแต่กระตุ้นความรู้สึกได้เป็นอย่างดี

(7) การวิจัย

หลักสูตรการสัมมนาผู้นำองค์กร เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (2550: 166-168) ปรากฏรายชื่อคณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ จำนวน 3 คณะ ได้แก่ คณะทำงานจัดทำหลักสูตรและคู่มือเพื่อใช้ในโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ คณะทำงานติดตามและประเมินผลโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ และคณะทำงานประชาสัมพันธ์โครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ โดยคณะทำงานดังกล่าวมีหน้าที่ในการดำเนินการส่วนของรายละเอียดที่เกี่ยวข้องและนำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์

อนึ่ง ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะทำงานประชาสัมพันธ์โครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ ในการคิด ออกแบบ และกำหนดช่องทางสื่อสารประชาสัมพันธ์โครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์

คณะทำงานประชาสัมพันธ์โครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ ประกอบด้วย

● นายเรืองโรจน์ จอมสืบ	ประธานคณะทำงาน
● นายกู่เกียรติ นิมเนียน	คณะทำงาน
● นายจำรัส ศักดิ์จิรพาพงษ์	คณะทำงาน
● นางรักใจ กาญจนวีระ	คณะทำงาน
● นายสุรินทร์ จตุการ	คณะทำงาน
● รองศาสตราจารย์ ปิยกุล เล่าวัลย์ศิริ	คณะทำงาน
● รองศาสตราจารย์ พัทธนี เขยจรรยา	คณะทำงาน
● นายกิตติ ลี้มพงษ์	คณะทำงาน
● นายภาส ภาสสิทธิ์	คณะทำงานและเลขานุการ
● นายพิชิต ธิอิน	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

จากการศึกษาแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลพบว่า คณะทำงานชุดดังกล่าวได้ดำเนินการเกี่ยวกับการวิจัยในเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- (ก) ประชุมคณะทำงานเพื่อกำหนดกรอบ แนวคิด และประเด็นการสื่อสาร
- (ข) ออกแบบข้อมูลและประเด็นการสื่อสาร
- (ค) จัดสัมภาษณ์กลุ่มเจาะจง (Focus Group) โดยให้ตัวแทนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 คน ทำการวิเคราะห์ร่างตัวอย่างสื่อตามข้อมูลและประเด็นการสื่อสาร ตามข้อ (ข)
- (ง) ปรับปรุงร่างตัวอย่างสื่อ และข้อมูลประเด็นการสื่อสาร
- (จ) ทำการทดสอบสื่อ (Pre-Test) โดยตัวอย่างกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 คน
- (ฉ) นำเสนอผลการทดสอบสื่อ ตามข้อ (จ) ต่อประธานคณะกรรมการบริหารโครงการประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์ และคณะทำงานประชาสัมพันธ์โครงการประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์
- (ช) นำเสนอขอมติความเห็นชอบต่อคณะกรรมการบริหารโครงการประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์

"ชุดยอมไหม ถ้าใครจะโกง ของศอ. มีคณะทำงานด้านนี้มารองรับ เราได้นักประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานหลัก ๆ เช่น กกต., สำนักนายก, พช., พอช. และนักวิชาการด้านนิเทศฯ จากจุฬาฯ และธรรมศาสตร์มาช่วยดู แรก ๆ ก็ประชุมกำหนดกรอบ เราคิดกันถึงองค์ประกอบทางภาพ การใช้สื่อข้อความ ซึ่งอาจารย์ปิยกูล จากธรรมศาสตร์มาช่วยเยอะมากตอนนั้น แล้วเราก็ทำการ Pre-Test สื่อมี Focus Group แล้วก่อนจะสมบูรณ์ก็เชิญท่านประสาธ มาดูด้วยกัน แล้วจึงเสนอเข้าที่ประชุมอนุฯ ว่าไปแล้วก็คือการวิจัยก่อนจะเป็นชุดตรงรงค์ยอมไหม ถ้าใครจะโกง"

(กิตติ ลิ้มพงษ์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2552)

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่าเป็นการวิจัยก่อนการผลิตและเผยแพร่สื่อ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" แต่ทั้งนี้ ไม่ปรากฏการวิจัยระหว่างการเผยแพร่และหลังการเผยแพร่

"ช่วงเผยแพร่สื่อของเรา เราไม่ได้มีวิจัยหรือแบบสอบถามอะไรติดตามนะ หมายถึงเรื่องสื่อชุด ยอมไหม ถ้าใครจะโกง ...หลังการเผยแพร่เราก็ไม่ได้ติดตามนะ เราติดตามเฉพาะในส่วนของโครงการซึ่งมีคณะทำงานติดตามและประเมินผลเขาทำอย่างต่อเนื่อง"

(ภาส ภาสัทธา, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2552)

(8) สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง"

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" ปรากฏตามการแบ่งช่วงการศึกษา ดังนี้

(8.1) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.2) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.3) ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.4) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลและแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 พบสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" จำนวน 4 ประเภท ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกิจกรรมและสื่ออินเทอร์เน็ต รวมทั้งสิ้น 7 รายการ

"สื่อชุด ยอมไหม ถ้าใครจะโกง ผมจำได้ว่าเราผลิตโปสเตอร์ แผ่นพับ ซีดีสโปตวิทยุ ทำมาอย่างละ 20,000 จำนวนที่ผลิตนี้ก็เอาตัวเลขจากกลุ่มเป้าหมายที่เราจะต้องไปจัดสัมมนาตามเป้าหมายโครงการ ตัวเลขการผลิตมันต้องสอดคล้องกัน ...แล้วก็มีเว็บไซต์ nocorrupt.com เฉพาะของโครงการประชาศึกษาด้วย ...นอกจากนี้เราก็เอาแบบโปสเตอร์ไปเผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์มติชน ขนาด 1/4 หน้า เผยแพร่ 8 ครั้ง"

(ภาส ภาสัทธา, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2552)

"ซีดีสโปตนั้น เราผลิตขึ้นมาใหม่สำหรับโครงการประชาศึกษา 1 เรื่อง ชื่อ ร่วมเป็นเครือข่ายป้องกันทุจริต ความยาว 30 วินาที แล้วที่เหลือไม่อยากให้พื้นที่ซีดีมันว่างมากเกินไป เราก็เอาสโปตของป้อม 2 ชุด รวมพลังมาใส่ อีก 4 เรื่อง สรุปแผ่นนั้นก็มียสโปตในแผ่น 5 เรื่องด้วยกัน ความยาวเรื่องละ 30 วินาที หมดเลย"

(กิตติ ลิ้มพงษ์, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2552)

(8.4.1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลและแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบการผลิตและหรือเผยแพร่ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" ในปี พ.ศ. 2550 ดังนี้

(ก) ผลิตสโปตวิทยุ จำนวน 1 เรื่อง ชื่อ ร่วมเป็นเครือข่ายป้องกัน การทุจริต ความยาว 30 วินาที

(ข) ผลิตและเผยแพร่ซีดีสโปตวิทยุกระจายเสียง จำนวน 20,000 แผ่น

(8.4.2) สื่อสิ่งพิมพ์

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลและแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ พบ การผลิตและเผยแพร่ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" ในปี พ.ศ. 2550 ดังนี้

(ก) โปสเตอร์ ชุด "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" จำนวน 20,000 แผ่น
 (ข) แผ่นพับ ชุด "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" จำนวน 20,000 แผ่น
 (ค) นำแบบโปสเตอร์มาเผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ขนาด 1/4 หน้าหนังสือพิมพ์ (5x6 คอลัมน์นิ้ว) จำนวน 8 ครั้ง

(8.4.3) สื่อกิจกรรม

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลและแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร พบการจัด กิจกรรมตามโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ อันเป็นกิจกรรมภายใต้โครงการ ในปี พ.ศ. 2550 ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรและคู่มือ การทดลองหลักสูตรการสัมมนาตาม โครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ การฝึกอบรมวิทยากรกลาง การสัมมนาท้องถิ่นและนิติกร การฝึกอบรมวิทยากรจังหวัดและการสัมมนาการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกัน การทุจริต

ทั้งนี้ กิจกรรมดังกล่าวมิใช่กิจกรรมโดยตรงที่จัดขึ้นเพื่อรณรงค์เนื้อหา การสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" ลักษณะที่ปรากฏ คือ เป็นกิจกรรมภายใต้โครงการที่ต้อง ดำเนินการและใช้สื่อในชุดเนื้อหาการสื่อสารหลักนี้ ในการประกอบการดำเนินงาน เป็นเครื่องมือ สำหรับการจัดกิจกรรมข้างต้น

(8.4.4) สื่ออินเทอร์เน็ต

จากข้อมูลประเภทบุคคล ปี พ.ศ. 2550 พบการผลิตและเผยแพร่เว็บไซต์ เฉพาะโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ (<http://www.nocorrupt.com>) โดยสร้างสรรค์ภายใต้ กรอบข้อมูลและประเด็น เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" มีการอัปโหลดสื่อใน ชุด "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" ให้แก่ผู้เข้าชมเว็บไซต์สามารถดาวน์โหลด ตลอดจนให้ข้อมูลและ รายงานความคืบหน้าของการดำเนินงานโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์

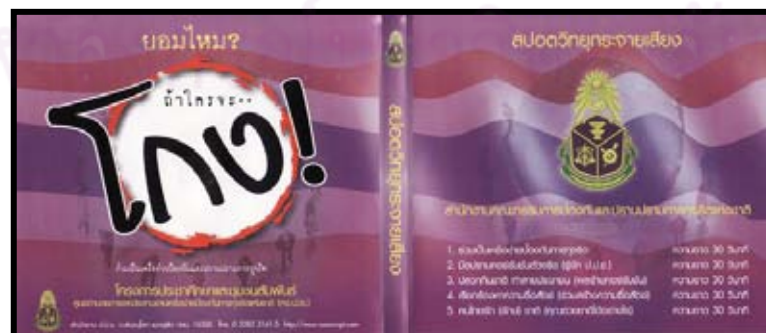
"เว็บไซต์ nocorrupt.com จะบอกรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการ รายชื่อสมาชิกเครือข่าย มีข้อมูลและการรายงานความคืบหน้าโครงการประชาศึกษา สื่อต่าง ๆ ที่เราผลิตและเผยแพร่ก็สามารถดาวน์โหลดได้ที่เว็บนี้"

(ภาส ภาสสิทธิ์, สัมภาษณ์, 23 กันยายน 2552)

อนึ่ง เพื่อเสริมความเข้าใจและอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้แผนทางการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ผู้ทำการศึกษาได้แสดงรูปภาพตัวอย่างสื่อและเนื้อหาสื่อรณรงค์ประกอบ ดังนี้

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 62 : ภาพซีดีสโปตวิทยุกระจายเสียง ชุด "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง"

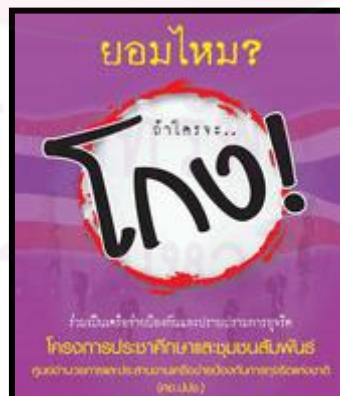

บทสพอตวิทย์ เรื่อง "ร่วมเป็นเครือข่ายป้องกันการทุจริต"
ความยาว 30 วินาที

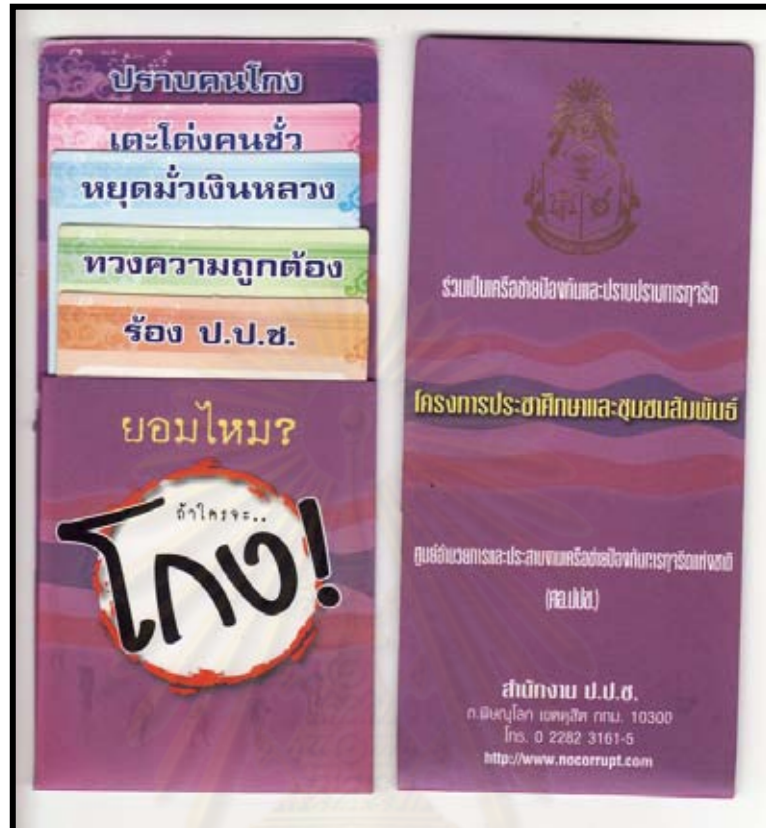
<u>SFX</u>	เสียงซัปรถ บีบแตร
<u>เสียงพ่อ</u>	ดูโนนติสะพานนั้น พ่อเห็นเขาก่อสร้างมา 5 ปีแล้วยังไม่เสร็จเลย แล้วดูถนนนั้นฝนตกไม่กี่วันก็เป็นหลุมเป็นบ่อแล้ว
<u>เสียงแม่</u>	ก็ผลงานของคนทีโกงชาติบ้านเมืองนะสิ หากินกับก้อนหินดินทราย งานก่อสร้างของทางราชการ
<u>เสียงลูก</u>	เราจะต้องไม่ปล่อยให้คนที่โกงบ้านเมือง อยู่ในสังคมต่อไปนะครับ
<u>เสียงพ่อ</u>	ใครไม่ปกป้องผลประโยชน์ชาติ พ่อไม่สน แต่พ่อจะทำให้ถึงที่สุด
<u>Fade in แล้ว under</u>	ดนตรีบรรเลง
<u>เสียงบรรยาย (ชาย)</u>	ร่วมเป็นเครือข่ายป้องกันการทุจริตกับสำนักงาน ป.ป.ช. โครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ www.nocorrupt.com

สื่อสิ่งพิมพ์

ภาพที่ 63 : ภาพโปสเตอร์ ชุด "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง"

ภาพที่ 64 : ภาพแผ่นพับ ชุด "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง"

ภาพที่ 64 (ต่อ) : ภาพแผ่นพับ ชุด "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด"

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" วิเคราะห์ตามสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียด ดังนี้

(1) เป้าหมาย

จากผลการศึกษาสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" พบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าวกำหนดเป้าหมายระดับโครงสร้าง กล่าวคือ องค์กรผู้สื่อสารรณรงค์หรือสำนักงาน ป.ป.ช. ต้องการสร้างสัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี เพื่อใช้เป็นตัวแทนหรือเครื่องหมายของคนที่มีคุณธรรมที่พึงประสงค์ การสร้างสัญลักษณ์นี้ มิได้มุ่งเป้าหมายระดับบุคคล แต่ต้องการสร้างสัญลักษณ์ที่เป็นเครื่องหมายสากลให้เป็นตัวแทนของคุณความดี จึงเป็นการกระตุ้นและปลุกเร้าให้คนในสังคมที่เป็นภาพรวมทั้งหมด มุ่งทำความดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ท้ายที่สุดก็จะได้รับสัญลักษณ์ดังกล่าวเป็นการตอบแทน เป็นลักษณะการตอบแทนและให้คุณค่าทางจิตใจ

(2) วัตถุประสงค์

ผลงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในรอบ 3 ปี (2550-2552), (2553: 47-48) ระบุถึงวัตถุประสงค์ของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" ตามโครงการประกวดสัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดีว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีภารกิจในการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต การปลูกจิตสำนึก และส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยเฉพาะในด้านความซื่อสัตย์สุจริตให้เกิดขึ้นในสังคม เพื่อเอื้ออำนวยต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การปลูกจิตสำนึกและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะในด้านความซื่อสัตย์สุจริต จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ต้องดำเนินการ ด้วยเหตุผลดังกล่าว สำนักงาน ป.ป.ช. จึงจัดการประกวดสัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดีขึ้น โดยเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปสามารถถ่ายทอดแนวคิดด้านส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้วยการออกแบบสัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดีให้สื่อความหมายอย่างเป็นรูปธรรม ในระดับต่อมาของวัตถุประสงค์ คือ ทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สัญลักษณ์คุณธรรมความดี "ช่อสะอาด" ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนโดยทั่วไป ท้ายนี้ เพื่อมวลชนจะได้นำสัญลักษณ์ดังกล่าวเป็นเครื่องหมายเตือนใจให้ทำความดี เป็นรางวัลตอบแทนคุณงามความดีของบุคคล ยังผลประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

จากข้อมูลข้างต้น วิเคราะห์ตามแนวคิดทางการสื่อสารของศึกษาวิจัยนี้ จะสรุปได้ว่าระดับของวัตถุประสงค์เน้นเพื่อแจ้งข่าวสาร (To Inform) ระดับต่อมาคือเพื่อระดมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (To Mobilize over Behavior Change) สำหรับระดับของสถานการณ์เปลี่ยนแปลงในเชิงพฤติกรรมของผู้รับสารพบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" เป็นระดับสถานะของการสร้างการรับรู้ในสังคมภาพรวมก่อน หลังจากนั้นจึงใช้การรับรู้ของสังคมดังกล่าวเป็นบรรทัดฐาน ในการจูงใจให้กลุ่มเป้าหมายสมาชิกในสังคมประพฤติปฏิบัติตาม ดังนั้น ผู้รับผลประโยชน์หลัก คือ สังคมโดยรวมที่โยงใยไปถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นมวลชนสมาชิกของสังคม อันได้แก่ ประชาชนทุกคน

(3) กลุ่มเป้าหมาย

ผลงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในรอบ 3 ปี (2550-2552), (2553: 47-48) พบการกล่าวถึงกลุ่มเป้าหมายของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" ว่าเป็นมวลชนกลุ่มใหญ่ทั้งหมดในสังคม ประกอบไปด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและประชาชนโดยทั่วไป การกำหนดกลุ่มเป้าหมายลักษณะนี้มีความหลากหลายและแตกต่างกันตามสถานการณ์ สังคมวัฒนธรรม ทศนคติค่านิยมและพฤติกรรมกรบิโรคสาร นอกจากนี้ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยรวมมีลักษณะของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

(4) ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" พบว่าข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์นั้น ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่เป็นรูปภาพสัญลักษณ์ที่เป็นเครื่องหมายส่งเสริมคุณธรรมความดี

คู่มือการใช้สัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี "ช่อสะอาด" (2552: 6) กล่าวถึงรายละเอียดสัญลักษณ์ "ช่อสะอาด" ว่ามีแนวคิดมาจากช่อดอกไม้ซึ่งเป็นของขวัญที่นิยมมอบให้กันในวาระสำคัญ และครั้งนี้เป็นโอกาสที่จะร่วมมอบของขวัญอันยิ่งใหญ่แต่ผู้ตั้งมั่นและดำรงตนในความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยการทำความดี ไมโกง ไม่ทุจริตต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อชุมชน สังคม ศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ และประเทศชาติ โดยผ่านสัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี ซึ่งได้รวบรวมทุกล้านมือชาวใสสะอาดของคนบนแผ่นดินไทย ทั้งในและนอกราชอาณาจักร โดยไม่จำกัดเพศ วัย เชื้อชาติ และศาสนาใด ๆ ทั้งสิ้น รวมเข้าไว้เป็นหนึ่งเดียวกัน ผูกด้วยโบว์สีธงชาติไทย แสดงถึงการรวมพลังไทยทำดีทุกคนเข้าไว้ด้วยกัน ทั้งนี้ สัญลักษณ์ "ช่อสะอาด" เป็นผลงานสร้างสรรค์ของนายกิตติบดี บัวหลวงงาม ผู้ชนะเลิศการประกวดสัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี ของสำนักงาน ป.ป.ช.

ผลงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในรอบ 3 ปี (2550-2552), (2553: 48) กล่าวถึงสัญลักษณ์ "ช่อสะอาด" ว่าเป็นสื่อถึงความบริสุทธิ์และจริงใจ สะท้อนให้เห็นถึงความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งได้นำเผยแพร่ให้องค์กร หน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและประชาชนทั่วไป นำไปใช้ในการจัดกิจกรรม จูงใจให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม เพื่อสร้างพลังแห่งความบริสุทธิ์และจริงใจให้เกิดขึ้นเป็นเครือข่ายอย่างยั่งยืนในชาติบ้านเมือง

ทั้งนี้ ข้อมูลหรือประเด็นของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" เป็นข้อมูลเชิงแนวปฏิบัติตนของกลุ่มเป้าหมาย ให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตามแนวทางที่เหมาะสมและดีงาม เพื่อที่จะได้รับรางวัลตอบแทนเป็นสัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี

(5) ช่องทางการสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" พบว่ามีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายในลักษณะ ที่เชื่อมโยงและบูรณาการ ประกอบด้วย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกิจกรรมและสื่ออินเทอร์เน็ต แต่ไม่ปรากฏสื่อกลางแจ้ง

(6) กลยุทธ์การสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" พบว่ามีกลยุทธ์การสื่อสาร ดังนี้

(6.1) กลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาร

ผลการศึกษาพบว่า "ช่อสะอาด" เป็นข้อความสำคัญ (Key Word) ที่เป็นแก่นหลัก (Theme) ของการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. คำว่า "ช่อสะอาด" มีความหมายตามที่ได้อ้างในข้างต้นว่า หมายถึง สัญลักษณ์ของคุณธรรมความดี ที่รวบรวมเอาความซื่อสัตย์ของคนทุกภาคส่วน แสดงสัญลักษณ์ด้วยรูปมือสีขาว มัดรวมเป็นช่อดอกไม้ เป็นสัญลักษณ์ที่มอบให้แก่กันแทนของขวัญ เป็นการมอบคุณงามความดี การใช้สัญลักษณ์ "ช่อสะอาด" เป็นเนื้อหาสารที่แฝงความหมายที่มีคุณค่าและลึกซึ้ง สภาพบรรยากาศที่สะท้อนผ่านเรื่องราวในสาร (Tone) เป็นเรื่องของ การสร้างสัญลักษณ์เป็นหลัก ดังนั้น มิติของข้อมูลที่ปรากฏในสารจึงเป็นมิติด้านเดียวคือแนวทางเชิงบวก เป็นการส่งเสริมให้คนในสังคมทำความดี ประพฤติตนชอบในคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ เป็นการสร้างจุดจับใจ (Appeal) เชิงอารมณ์ร่วมในเนื้อหาของสัญลักษณ์

เทคนิคกลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาร ของ "ช่อสะอาด" เน้นการให้ความถี่ (Frequency) ที่สูงที่สุดเมื่อเทียบกับการสร้างความถี่ของเนื้อหาการสื่อสารหลักที่สำนักงาน ป.ป.ช. เคยมีมา ทั้งนี้ เนื่องจากการกำหนดกลุ่มเป้าหมายของการสื่อสาร เนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าวมีขอบเขตที่กว้าง ประกอบไปด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนโดยทั่วไป ดังปรากฏตามหัวข้อกลุ่มเป้าหมายข้างต้น ลักษณะของการสร้างความถี่ที่มากดังกล่าว ทำให้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" เสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบแบบย้อนกลับ (Boomerang Effect)

(6.2) กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" กำหนดกลยุทธ์ด้านการใช้สื่อแบบแนวทางเชิงบวก เป็นการสร้างสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของคุณธรรมความดี เพื่อป้องกันให้คนในสังคมไม่ประพฤติปฏิบัติในแนวทางที่ไม่ชอบ อาทิ การทุจริตคอร์รัปชัน แนวทางดังกล่าวเป็นการเลี้ยงที่จะไม่เข้าไปแตะกับปัญหาโดยตรง ไม่กล่าวถึงผลเสีย ผลร้ายของการทุจริตคอร์รัปชัน มุ่งเน้นในแนวทางเชิงทางเลือกให้ทำความดี มีความซื่อสัตย์ ไม่ได้มีลักษณะชี้ให้ต่อต้าน เกลียดชังการโกงกิน

ทั้งนี้ การใช้สื่อภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" เป็นการประดิษฐ์คำที่สั้น แต่กินความหมายมาก เป็นการสร้างสัญลักษณ์ร่วม (Symbols) มีองค์ประกอบทางภาพที่ชัดเจน

(7) การวิจัย

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" ไม่ปรากฏการวิจัยใดที่เกี่ยวข้อง ทั้งในช่วงก่อนและระหว่าง การสื่อสาร เพราะเนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าวมาจากการประมวลสัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี และต่อมามีการนำมาใช้ทั้งเป็นสัญลักษณ์ และประเด็นการสื่อสารรณรงค์ สำหรับการวิจัยหลังการดำเนินการนั้นไม่อาจรายงานผลการศึกษาได้ เนื่องจากเนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าวยังคงอยู่ระหว่างการเผยแพร่ (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย)

(8) สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ข้อสะอาด"

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ข้อสะอาด" ปรากฏตามการแบ่งช่วงการศึกษา ดังนี้

(8.1) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ข้อสะอาด" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.2) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ข้อสะอาด" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.3) ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ข้อสะอาด" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.4) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลและแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 พบสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ข้อสะอาด" จำนวน 5 ประเภท ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์, สื่อสิ่งพิมพ์, สื่อกิจกรรม, สื่อผลิตภัณฑ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต ดังนี้

"ข้อสะอาดนี้เรามีสื่อแทบจะทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์ การจัดงานเปิดตัว แลกง่าว กระเจก ที่คั่นหนังสือ ซีดี นี่ยังไม่รวมที่ไปแปะโน่นแปะนี่อีกมากมาย"

(วันชัย วงษ์ซิ้ม, สัมภาษณ์, 2 ตุลาคม 2552)

(8.4.1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

จากข้อมูลประเภทบุคคลและข้อมูลประเภทสื่อที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. พบการผลิตและเผยแพร่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ข้อสะอาด" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ดังนี้

(ก) ผลิตและเผยแพร่ซีดีคู่มือการใช้สัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรม ความดี "ข้อสะอาด"

(ข) ผลิตและเผยแพร่ซีดีสโปตวิทยุ ชุด "ข้อสะอาด"

(ค) ผลิตและเผยแพร่สโปตวิทยุ ชุด "ข้อสะอาด"

(8.4.2) สื่อสิ่งพิมพ์

จากข้อมูลประเภทบุคคล, ข้อมูลประเภทเอกสาร และข้อมูลประเภทสื่อที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. พบการผลิตและเผยแพร่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" ในระหว่างการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ดังนี้

- (ก) ผลิตและเผยแพร่สตีกเกอร์ ชุด "ช่อสะอาด"
- (ข) ผลิตและเผยแพร่หนังสือคู่มือการใช้สัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี "ช่อสะอาด" พิมพ์จำนวน 2 ครั้ง โดยพิมพ์ครั้งแรก เมื่อเดือนมิถุนายน 2552 จำนวน 2,000 เล่ม และพิมพ์ครั้งที่ 2 เมื่อเดือนธันวาคม 2552 จำนวน 5,000 เล่ม อ้างอิงจากหนังสือคู่มือการใช้สัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี "ช่อสะอาด" (2552: 18)
- (ค) ผลิตและเผยแพร่สมุดบันทึกขนาดเล็ก สัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี "ช่อสะอาด"
- (ง) ผลิตและเผยแพร่สมุดจด "ช่อสะอาด"
- (จ) ผลิตและเผยแพร่ที่คั่นหนังสือ "ช่อสะอาด"
- (ฉ) ผลิตและเผยแพร่ไดอารี่เล่มขนาดเล็ก "ช่อสะอาด"
- (ช) ผลิตและเผยแพร่สมุดจดที่ปรากฏข้อความ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเปิดท้องฟ้าชั้น" และ "ช่อสะอาด" ปรากฏตามภาพที่ 44
- (ซ) ผลิตและเผยแพร่หนังสือ ตรงต่อเวลา รักษาวินัย ปรากฏตามภาพที่ 35
- (ฌ) ผลิตและเผยแพร่หนังสือโครงการประกวดบทความ เพื่อการรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 เรื่อง "ช่อสะอาด" จำนวนที่พิมพ์ 1,000 เล่ม อ้างอิงจากวันชัย วงษ์ซิ้ม, สัมภาษณ์, 16 เมษายน 2554
- (ญ) ผลิตและเผยแพร่การ์ตูนรณรงค์ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ชุด "หมู่บ้านช่อสะอาด" จำนวน 30 ตอน เผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน อ้างอิงจาก <http://www.nacc.go.th>
- (ฎ) ปฏิทิน ประจำปี 2552 ผลิตจำนวน 10,000 ชุด อ้างอิงจากแผนปฏิบัติการและแผนการใช้งบประมาณรายจ่าย ประจำปี พ.ศ. 2552 (2552: 20)
- (ฏ) ผลิตและเผยแพร่แผ่นพับ ชุด "เครือข่าย ป.ป.ช." ปรากฏตามภาพที่ 59

นอกจากนี้จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร พบเพิ่มเติมว่ามีการนำองค์ประกอบด้านสัญลักษณ์และหรือข้อความของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" ไปใช้ในจุลสาร "สุจริต" และปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ อีกจำนวนมากทั้งส่วนที่เป็นเอกสารทางด้านวิชาการ หนังสือรวบรวมกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบการบรรยายสัมมนา เป็นต้น

(8.4.3) สื่อกิจกรรม

จากข้อมูลประเภทบุคคล, ข้อมูลประเภทเอกสาร, ข้อมูลประเภทสื่อที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. และข้อมูลประเภทสื่อที่ผลิตจากหน่วยงานภายนอกสำนักงาน ป.ป.ช. พบการผลิตและเผยแพร่สื่อกิจกรรม ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ดังนี้

(ก) สำนักงาน ป.ป.ช. ดำเนินการจัดกิจกรรมเปิดตัวสัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี "ช่อสะอาด" ณ ห้องประชุมชั้น 3 อาคาร 2 สำนักงาน ป.ป.ช. โดยนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มาเป็นประธานในวันเปิดตัว อ้างอิงจากผลงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในรอบ 3 ปี (2550-2552), (2552: 48)

(ข) สำนักงาน ป.ป.ช. จัดประกวดบทความเพื่อการรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ประจำปี 2552 อ้างอิงจากเว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ช. (<http://www.nacc.go.th>)

(ค) กิจกรรมประกวดการพูด ประจำปี 2552 รอบชิงชนะเลิศ แข่งขันในหัวข้อการพูด "ขอเป็นหนึ่งในช่อสะอาด" เมื่อวันที่ 11-13 กันยายน 2552 ณ โรงแรมรามารการ์เด้น อ้างอิงจากเว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ช. (<http://www.nacc.go.th>)

(ง) สำนักงาน ป.ป.ช. ร่วมกับสมาคมผู้สื่อข่าวบันเทิงแห่งประเทศไทย ดำเนินการจัดกิจกรรมมอบรางวัลช่อสะอาด ประจำปี 2553 เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2553 ณ หอประชุมใหญ่ กรมประชาสัมพันธ์ อ้างอิงจากเว็บไซต์ครูอินไทย (<http://www.kru.in.th>)

(จ) สำนักงาน ป.ป.ช. จัดนิทรรศการ "ช่อสะอาด" ในงาน Anti Corruption and Integrity อ้างอิงจากผลงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในรอบ 3 ปี (2550-2552), (2552: 48)

นอกจากนี้ยังปรากฏการจัดกิจกรรมที่นำสื่อชุด "ช่อสะอาด" ไปเผยแพร่ในกิจกรรม อีกทั้งนำไปเป็นองค์ประกอบในการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 อีกจำนวนมาก แต่รูปแบบการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" ดังกล่าวมิใช่กิจกรรมโดยตรงภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักนี้ เป็นเพียงการนำไปเป็นองค์ประกอบหรือเสริมในส่วนที่เป็นการเผยแพร่สื่อ และการกล่าวถึง เป็นต้น

(8.4.3) สื่อผลิตภัณฑ์

จากข้อมูลประเภทสื่อผลิตภัณฑ์ที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. พบการผลิตและเผยแพร่ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ดังนี้

(ก) กระฉก

(ข) เสื้อยืดและเสื้อคอโพลี พิมพ์ข้อความ "ช่อสะอาด" และ "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเกิดไท่องค์กรฯ" ปรากฏตาม ภาพที่ 48 และภาพที่ 49

(ค) เข็มกลัด

(ง) กลองใส่ซีดี

(8.4.5) สื่ออินเทอร์เน็ต

ข้อมูลจากสื่อเว็บไซต์ของสำนักงาน ป.ป.ช. (<http://www.nacc.go.th>) ปรากฏแถบข้อความ (Banner) และจุดเชื่อมโยงหน้าเว็บเพจ (Link) ที่เป็นเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" มีช่องทางการดาวน์โหลด สื่อ, คู่มือ และสัญลักษณ์โลโก้ "ช่อสะอาด" บนเว็บไซต์ของสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏตาม ภาพที่ 50

นอกจากนี้ พบว่าการผลิตและเผยแพร่การ์ตูนรณรงค์ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ชุด "หมู่บ้านช่อสะอาด" ได้สร้างพื้นที่ในสังคมออนไลน์ (Social Network) เพื่อเพิ่มช่องทางการเผยแพร่สื่อดังกล่าว คือ <http://www.facebook.com/anticorruptioncartoon>

อนึ่ง เพื่อเสริมความเข้าใจและอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้แนวทางการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ผู้ทำการศึกษาได้แสดงรูปภาพตัวอย่างสื่อและเนื้อหาสื่อรณรงค์ประกอบ ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 65 : ภาพซีดีคู่มือการใช้สัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี "ช่อสะอาด"

ภาพที่ 66 : ภาพซีดีสโปตวิทยุ "ช่อสะอาด"

สปอตวิทยุกระจายเสียง

เรื่อง "ช่อสะอาด"

ความยาว 30 วินาที

SFX

เสียงดนตรีบรรเลงไปจนจบสปอต

เสียงบรรยาย (ชาย)

ป.ป.ช. ขอเชิญชวนทุกภาคส่วนร่วมเผยแพร่ช่อสะอาด
เพื่อส่งเสริมคุณธรรมความดี
โดยรวมทุกมือใสสะอาดของคนไทย
มอบเป็นของขวัญให้ประเทศชาติ
ขอรับคู่มือการใช้สัญลักษณ์ "ช่อสะอาด"
ได้ที่สำนักงาน ป.ป.ช. 02-2823161-5
รวมพลังช่อสะอาด สร้างชาติด้วยคุณธรรม

สื่อสิ่งพิมพ์

ภาพที่ 67 : ภาพสติ๊กเกอร์ ชุด "ช่อสะอาด"

ภาพที่ 68 : ภาพหนังสือคู่มือการใช้สัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี "ซ้อสะอาด"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

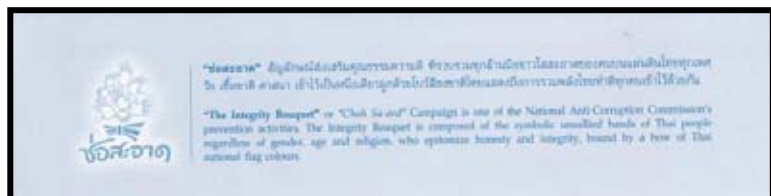
ภาพที่ 69 : ภาพสมุดบันทึกขนาดเล็ก สัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี "ช่อสะอาด"

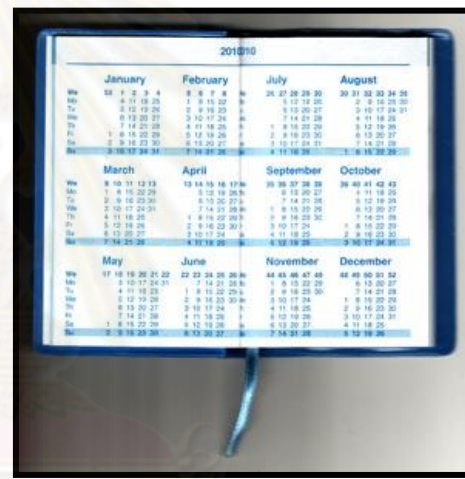
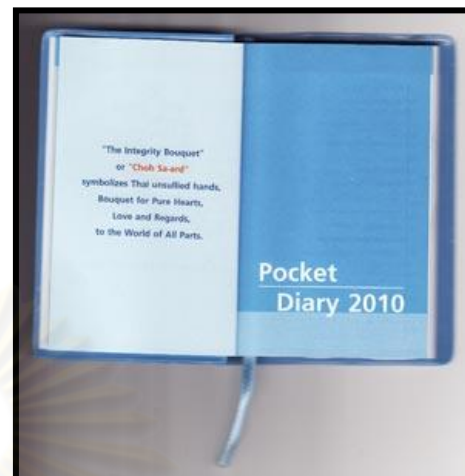
ภาพที่ 70 : ภาพสมุดจด "ช่อสะอาด"

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาพที่ 71 : ภาพที่คั่นหนังสือ "ช่อสะอาด"

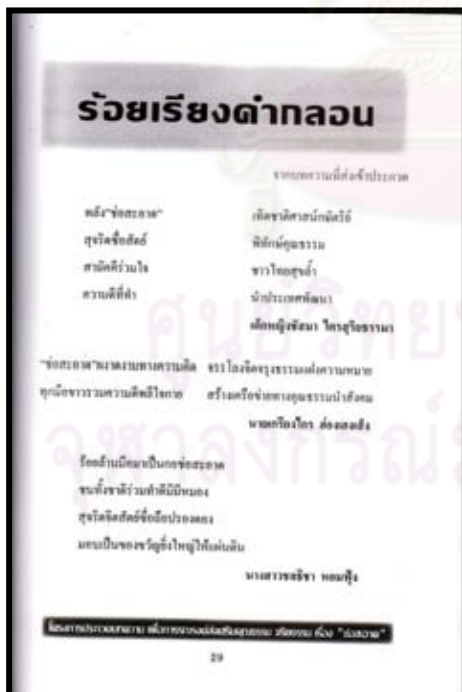
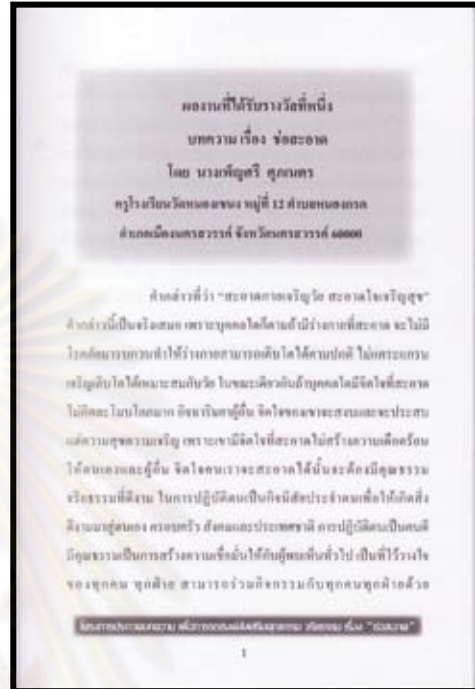
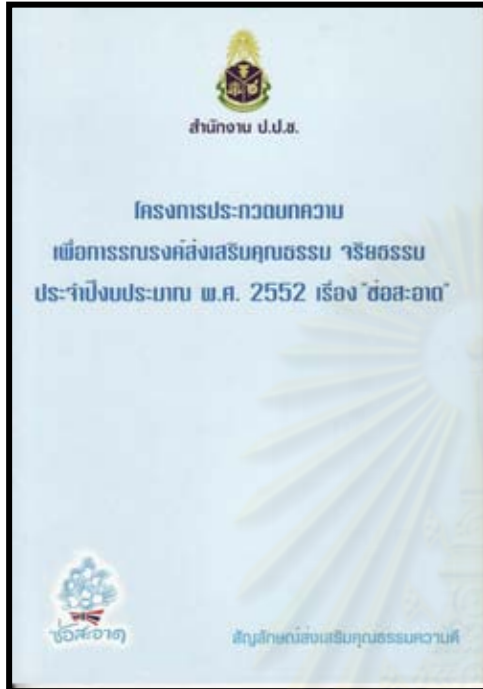
ภาพที่ 72 : ภาพไดอารี่เล่มขนาดเล็ก "ช่อสะอาด"

ศูนย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 73 : ภาพหนังสือโครงการประกวดบทความ เพื่อการรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 เรื่อง "ข้อสะอวด"

ผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศบทความ เรื่อง "ช่อสะอาด"

โดย นางเพ็ญศรี ศุภเนตร

ครูโรงเรียนวัดหนองเขนง หมู่ที่ 12 ตำบลหนองกรด

อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 60000

คำกล่าวที่ว่า “สะอาดกายเจริญวัย สะอาดใจเจริญสุข” คำกล่าวนี้เป็นจริงเสมอ เพราะบุคคลใดก็ตามถ้ามีร่างกายที่สะอาด จะไม่มีโรคภัยมารบกวนทำให้ร่างกายสามารถเติบโตได้ตามปกติ ไม่แคะแสรนเจริญเติบโตได้เหมาะสมกับวัย ในขณะที่เดียวกันถ้าบุคคลใดมีจิตใจที่สะอาดไม่คิดละโมภโลกมาก อิจฉาริษยาผู้อื่น จิตใจของเขาจะสงบและจะประสบแต่ความสุขความเจริญ เพราะเขามีจิตใจที่สะอาด ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเองและผู้อื่น จิตใจคนเราจะสะอาดได้นั้นจะต้องมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม ในการปฏิบัติตนเป็นกิจนิสัยประจำตนเพื่อให้เกิดสิ่งดีงามมาสู่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ การปฏิบัติตนเป็นคนดีมีคุณธรรมเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับ ผู้พบเห็นทั่วไป เป็นที่ไว้วางใจของทุกคน ทุกฝ่าย สามารถร่วมกิจกรรมกับทุกคนทุกฝ่ายด้วยความไว้วางใจ การมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม จึงมีความสำคัญมากที่สุดในการดำเนินชีวิตในโลกยุคปัจจุบัน

ช่อสะอาด เป็นสัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี ที่รวบรวมพลัง(มือ)ชาวสะอาดของคนไทยทั้งในและนอกราชอาณาจักร โดยไม่จำกัดวัย เชื้อชาติ และศาสนา ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ตั้งมั่นทำความดีด้วยความบริสุทธิ์ใจและจริงใจ ไม่โกง ไม่ทุจริตต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อชุมชน สังคม ศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ และประเทศชาติ ที่ทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ความดีงามให้เกิดขึ้นในสังคมนั้น ๆ หนึ่งคน หมายถึง ดอกไม้หนึ่งดอก เมื่อนำดอกไม้หลาย ๆ ดอกมารวมกันจะได้ช่อดอกไม้ หนึ่งช่อ ช่อดอกไม้ทั่วไปเราจะพบความสวยงามตามสีสันของดอกไม้ นั้น ๆ แต่ช่อที่จะกล่าวถึงในที่นี้ เราเรียกว่า ช่อสะอาด เพราะช่อนี้เป็นช่อของคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม อันจะส่งผลให้ตนเอง สังคม ประเทศชาติประสบกับความสุข ความสงบ ความน่าเชื่อถือ ในฐานะที่ข้าพเจ้า นางเพ็ญศรี ศุภเนตร เป็นคุณครูคนหนึ่งที่สามารถสร้างเด็กไทยให้มีจิตใจที่ดีงามได้ นั่นคือให้เขาคิดดี ปฏิบัติดี ด้วยการอบรมบ่มนิสัยให้นักเรียนโรงเรียนวัดหนองเขนง ในความรับผิดชอบของข้าพเจ้า ให้เขาเป็นเด็กดีมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม โดยสิ่งแรกที่ข้าพเจ้ากระทำ คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียนซึ่งเป็นพื้นฐานของการเป็นคนดี ให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนตามข้าพเจ้าด้วยความขยัน ข้าพเจ้าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยอย่างตั้งใจ ด้วยความรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการมาก่อนและกลับทีหลัง การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่น มานะ อดทน เพื่อให้ความเป็นครูของข้าพเจ้า ซึ่งมีโอกาสมากกว่าอาชีพใด ๆ ที่จะสร้างให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคมได้ด้วยการปฏิบัติตามข้าพเจ้า ซึ่งในทุกวันนี้ลูกศิษย์ของข้าพเจ้าขยัน ตั้งใจเรียน มีความรับผิดชอบสามารถร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานชุมชน ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป ด้านความประหยัดนั้น ข้าพเจ้าจะติดตามการใช้จ่ายของนักเรียนเสมอ ในการใช้จ่ายแต่ละวันนักเรียนจะต้องแบ่งเงินที่นักเรียนนำมาใช้จ่ายที่โรงเรียนออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่ตนเองจะนำไปใช้ และอีกส่วนคือ ส่วนที่จะนำไปเก็บสะสมไว้ รวมทั้งการใช้สิ่งของต่าง ๆ หรือสิ่งที่อยู่รอบตัวเองต้องใช้อย่างประหยัดเช่นเดียวกันเพื่อตัวเราเอง ครอบครัว

สังคม และประเทศชาติมิใช่ได้นาน ๆ ไม่เกิดปัญหาในอนาคต เพราะเราไม่ได้อยู่คนเดียวในโลก ถ้าเราได้กระทำความดี ความดีนั้น จะมีผลกระทบกับสังคมที่เราอาศัยอยู่ด้วย ถ้าเรากระทำความไม่ดี ความไม่ดีนั้นก็กระทบสังคมที่เราอาศัยอยู่เช่นเดียวกัน ซึ่งลูกศิษย์ของข้าพเจ้านอกจากจะปฏิบัติตนเป็นผู้ประหยัดด้านการใช้จ่ายเงินแล้วยังประหยัดในการใช้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวได้เหมาะสม โดยเฉพาะการประหยัดพลังงานที่เห็นชัดเจนมาก คือ การปิด การเปิดใช้น้ำ ไฟ ซึ่งจะปิดทุกครั้งที่ไม่ใช้ และจะเปิดใช้ตามความจำเป็นเท่านั้น ด้านความซื่อสัตย์นั้นมีความสำคัญมาก ครูจะให้นักเรียนรู้ว่าสิ่งใด หรือคำพูดของเรามีความสำคัญต่อตนเอง และผู้อื่นอย่างไร เพราะคนมีสิ่งใด คือ คนที่พูดอย่างไรแล้วทำตามคำพูดของตนที่ได้พูดไว้ นั่น จะมีผลทำให้มีคนเชื่อถือให้ความเคารพเกรงใจ เมื่อเราจะตกลงสัญญาอะไรกับใครต้องคิดให้ดีกว่าเสมอ ตราบใดที่เราคิดแต่ยังไม่พูดออกมาให้ใครรับรู้ เราเป็นเจ้านายคำพูด เราจะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติก็ได้ไม่มีใครรู้เพราะอยู่ในระยะของความคิดเท่านั้น แต่ถ้าเราพูดออกมาเมื่อไรเราจะต้องทำให้ได้อย่างที่เราพูด เพราะคำพูดเป็นนายของตัวเรา การที่เราคิดและพูดออกมาทำให้ผู้อื่นรู้ว่าเราจะทำอะไร ถ้าเราทำไม่ได้อย่างที่พูด จะมีผลทำให้ความเชื่อถือในตัวเรลดน้อยลง ในส่วนนี้ลูกศิษย์ของข้าพเจ้าจะปฏิบัติตนตามกฎ กติกาในการอยู่ร่วมกันเสมอทำให้การดำเนินกิจกรรมในสถานศึกษาประสบความสำเร็จได้ด้วยดี ด้านความมีวินัย ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการดำเนินชีวิต เพราะคนมีวินัย คือ ผู้ที่มีระบบระเบียบในการดำเนินชีวิต ทุกเรื่อง คนเราถ้ามีระบบระเบียบในการดำเนินชีวิต ชีวิตจะเป็นไปตามขั้นตอนไม่สับสนวุ่นวาย ดังนั้นครูจะให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามสถานการณ์จริงบ้าง จากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเราบ้างเพื่อให้นักเรียนได้เห็นถึงคุณค่าของความมีวินัยว่าวินัยทำให้เกิดความเป็นระบบระเบียบสวยงามน่าดู น่าชม ไม่ว่าจะเป็นการยืน การเดิน การนั่ง การรับประทานอาหารแม้แต่การทำงาน เช่น การทำงานในสมุดของนักเรียน การใช้สิ่งของเมื่อใช้แล้วเก็บเข้าที่เดิมจะปลอดภัยหาง่าย ดังสุภาษิตกล่าวว่า “หยิบก็ง่าย หายก็รู้ ดูก็งามตา” ซึ่งจากการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างของข้าพเจ้าส่งผลให้นักเรียนของข้าพเจ้าปฏิบัติตนดีมีวินัยเช่นเดียวกับครูผู้สอน นักเรียนของข้าพเจ้าจะปฏิบัติตามคุณธรรม ด้านวินัยได้เป็นอย่างดี ด้านความสุภาพ คือความอ่อนน้อมถ่อมตน นำมาซึ่งกัลยาณมิตรที่ทุก ๆ คน ทุก ๆ ฝ่ายปรารถนามาก มีผลทำให้สังคม ประเทศชาติสงบสุขได้ไม่วุ่นวายเช่นทุกวันนี้ รู้ว่าสิ่งใดควรปฏิบัติ สิ่งใดไม่ควรปฏิบัติ รู้ว่าบุคคลใดที่เราควรให้ความเคารพยำเกรงในคุณงามความดีของท่าน ข้าพเจ้าจะสอนนักเรียนเสมอในเรื่องของความอ่อนน้อมถ่อมตนซึ่งจะดูน่ารัก และเป็นที่ยอมรับของผู้ที่พบเห็นทั่วไป ซึ่งลูกศิษย์ของข้าพเจ้าปฏิบัติตนได้เหมาะสมเป็นที่ชื่นชมต่อผู้พบเห็น หรือมาเยี่ยมชม ด้านความสะอาด ภายใจ มีความสำคัญต่อวัยเด็กมากที่สุดอีกคุณธรรมหนึ่ง เพราะในที่นี่ต้องสะอาดทั้งกายและใจ ถ้าเด็กปฏิบัติตนให้ร่างกายสะอาดถูกหลัก อนามัยได้ โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ จะไม่เกิดขึ้น เป็นความดีในระดับหนึ่ง แต่ถ้าจิตใจสะอาดปราศจากอกุศลมูล คือ ความโลภ ความอยากได้ของคนอื่นมาเป็นของตน โทสะ คือ ความโกรธ ความเกลียดในจิตใจ โมหะ คือ ความหลงใหลในสิ่งต่าง ๆ อย่างไม่มีเหตุผลซึ่งเป็นกันมากในสังคมปัจจุบัน ชีวิตจะประสบแต่ความสงบสุข มีจิตใจที่ดีงาม เพราะฉะนั้นใจคนเราจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ความเป็นคนมีเหตุมีผลจะทำให้เรารู้จักยับยั้งชั่งใจเลือกกระทำ แต่สิ่งที่ดีงาม การปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับลูกศิษย์ทำให้ข้าพเจ้ามีลูกศิษย์ที่ดีซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของครอบครัว สังคม และประเทศชาติต่อไปในอนาคต ด้านความสามัคคีนั้น ข้าพเจ้าสอนนักเรียนให้รู้คุณค่าของความสามัคคี อันนำมาซึ่งความสำเร็จทั้งปวงที่ทุกสังคม ทุกประเทศในปัจจุบัน

ต้องการมากที่สุด ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ถ้าเราช่วยกันไม่เอาเปรียบกัน มีความรับผิดชอบ ร่วมกันงานทุกงานไม่ว่างานนั้นจะมีความยากเพียงใด งานนั้น กิจกรรมนั้น สามารถสำเร็จบรรลุ จุดมุ่งหมายได้อย่างมีคุณภาพ แต่ถ้าทราบใดเรามาัวเกี่ยวกันงานนั้น กิจกรรมนั้นก็จะเป็นประสพ ความล้มเหลวโดยสิ้นเชิง ความสามัคคีก่อให้เกิดผลสำเร็จทั้งปวง เมื่อนักเรียนทราบถึงผลดีของ ความสามัคคีนักเรียนจะช่วยเหลือกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จในงานนั้น ๆ และกิจกรรมนั้น ๆ และ ด้านมีน้ำใจ เป็นสิ่งที่ครูจะย้ำกับนักเรียนเสมอว่า วันนี้เรามีน้ำใจให้ผู้อื่นหรือยัง การสร้าง ส่งเสริม และสนับสนุนให้นักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรมนั้นนอกจากของข้าพเจ้าจะเป็นตัวอย่างที่ดีให้นักเรียน แล้ว ข้าพเจ้าติดตามพฤติกรรมนักเรียนเสมอ นักเรียนคนใดพร้อมเป็นเด็กดี ข้าพเจ้าให้การสนับสนุน ยกย่องชมเชยเป็นตัวอย่างกับนักเรียนคนอื่น ๆ นักเรียนคนใดพร้อมที่จะปฏิบัติตนเป็นคนดี ข้าพเจ้า ให้การสนับสนุนด้วยการจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียนที่จะสอนให้นักเรียนรู้จัก สิทธิและหน้าที่รวมทั้งความรับผิดชอบ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแสดงความคิดเห็น การอยู่ ร่วมกันอย่างมีเหตุผล กิจกรรมการเรียนรู้คุณธรรมโดยใช้โครงงาน ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลโครงงาน คุณธรรมดีเด่นปีการศึกษา 2552 นักเรียนคนใดที่มีคุณธรรมน้อย ข้าพเจ้าพยายามเติมเต็มให้กับ นักเรียนด้วยการยกตัวอย่างผลงานของการเป็นคนดีมีคุณธรรม เช่น ทำให้เป็นคนดีเป็นที่ยกย่องของ สังคมเกิดความภาคภูมิใจ นอกจากนี้ข้าพเจ้าใช้เพลง “เด็กดี” ฝึกให้นักเรียนใช้ร้องประกอบการเดิน แแถวเข้าห้องเรียนในตอนเช้าทุกวัน และแต่งเพลงคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการทำนองง่าย ๆ สนุกสนานให้นักเรียนใช้ร้องในการเดินแถวเข้าชั้นเรียนในตอนกลางวันทุกวัน เพื่อเป็นการซึมซับ คุณธรรมที่ดีงาม นำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันทุกวัน เนื้อเพลงมีดังนี้ เพลงคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ...ขยัน ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ ซื่อสัตย์มีวินัย สุภาพ สะอาดกาย ใจ สามัคคีกันไว้มีน้ำใจให้แก่กัน

การปฏิบัติเป็นคนดีนั้นข้าพเจ้าบอกเด็กเสมอการทำความคิดไม่ใช่ทำวันเดียว และถ้าทำ ความดีได้ไม่ครบ 8 ประการในหนึ่งวัน ก็ไม่เป็นไร คุณธรรมความดีนั้น ต้องค่อยทำค่อยสะสมไป เรื่อย ๆ คำกล่าวที่ว่า “ความดีไม่มีขาย ถ้าอยากได้ต้องลงมือปฏิบัติ” ความดีงามจึงจะเกิดในตัวเรา ในที่สุดเราจะเป็นคนดีมีคุณธรรม สามารถเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่จะสร้างสรรค์สังคม หรือ ประเทศชาติของเราให้สงบสุข และเจริญก้าวหน้าได้ทัดเทียมอารยประเทศอย่างมั่นคง เพราะ “เด็ก วันนี่ คือ ผู้ใหญ่ในวันหน้า” ที่จะมาบริหารประเทศชาติต่อไป ครูเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์คนดี ให้ปรากฏในสังคม ด้วยการอบรมบ่มนิสัย ซึ่งจะเป็นข้อสะอาดอีกข้อหนึ่งในอนาคต เมื่อนำข้อสะอาด หลาย ๆ ข้อมารวมกัน ซึ่งปรากฏอยู่เต็มประเทศไทย เมื่อนั้นประเทศไทยก็จะเต็มไปด้วยคนดีมี คุณธรรม และมีจริยธรรมที่ดีงาม ไม่ต้องประสบปัญหาความทุจริตความแตกแยก ความฟุ้งเฟ้อ ล้วน มีผลทำให้ประเทศนั้น ๆ ประสบกับภัยต่าง ๆ โดยที่ไม่คาดคิด เรามาร่วมสร้างสรรค์ประเทศชาติ ด้วยการปฏิบัติตนเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อปกป้องชื่อเสียงของประเทศไทย ให้อยู่คู่ ลูกหลานไทยไปตราบนานเท่านาน ข้อสะอาดวันนี้ จากพลังของคนไทยทั้งประเทศที่เต็มเปี่ยมไปด้วย คุณธรรม จริยธรรมที่ดีงามจะพาประเทศของเราพ้นวิกฤติในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างแน่นอน ข้าพเจ้าเป็น ส่วนหนึ่งที่สามารถสร้างเสริม และให้การสนับสนุนเด็กไทยให้มีคุณธรรมจริยธรรมได้ข้าพเจ้าจะตั้งใจ ทำให้ดีที่สุด “ข้อสะอาดจากครู สู่อีกไทย ให้เป็นคนดีมีคุณธรรม”.

ภาพที่ 74 : ภาพการ์ตูนรณรงค์ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ชุด "หมู่บ้านช่อสะอาด"

ภาพที่ 75 : ภาพปฏิทิน ประจำปี 2552

ภาพที่ 76 : ภาพจุลสาร "สุจริต" (บางส่วน) ที่ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับ
เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ซ้อสะอาด"

สื่อกิจกรรม

ภาพที่ 77 : ภาพกิจกรรมเปิดตัวสัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี "ซ้อสะอาด"

ภาพที่ 78 : ภาพกิจกรรมประกวดการพูด ประจำปี 2552 รอบคัดเลือก หัวข้อ "ขอเป็นหนึ่งในซ้อสะอาด"

ภาพที่ 79 : ภาพกิจกรรมมอบรางวัล "ซ่อสะอาด" ประจำปี 2553

สื่อผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 80 : ภาพกระจก "ช่อสะอาด"

ภาพที่ 81 : ภาพเข็มกลัด "ช่อสะอาด"

ภาพที่ 82 : ภาพกล่องใส่ซีดี "ช่อสะอาด"

สื่ออินเทอร์เน็ต

ภาพที่ 83 : ภาพพื้นที่ตั้งคอมพิวเตอร์ของการ์ตูนรวมรงค์ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ชุด "หมู่บ้านช่อสะอาด"

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา"

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" วิเคราะห์ตามสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียด ดังนี้

(1) เป้าหมาย

จากผลการศึกษาสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" พบว่า มีการกำหนดเป้าหมายระดับโครงสร้างเป็นหลัก โดยใช้พื้นฐานของเป้าหมายระดับบุคคลเป็นพื้นฐาน เนื้อหาการสื่อสารหลักของ "เป็นหู เป็นตา" มีความหมายถึงบุคคลจะต้องช่วยกันสอดส่องดูแลสาธารณสมบัติ ซึ่งเป้าหมายระดับบุคคลคือการจูงใจให้บุคคลดูแลเอาใจใส่ ร่วมเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐในการดูแลสมบัติชาติบ้านเมือง เมื่อเกิดทัศนคติแนวคิดลักษณะนี้แล้วก็จะยังผลประโยชน์หรือบรรลุซึ่งเป้าหมายที่เป็นระดับโครงสร้างของสังคม

(2) วัตถุประสงค์

เอกสารดำเนินการโครงการเสริมสร้างเครือข่ายในการพิทักษ์สาธารณสมบัติของแผ่นดิน, เอกสารเย็บเล่ม, (2553) กล่าวถึง เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" ว่าเป็นเนื้อหาการสื่อสารหลักที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการเสริมสร้างเครือข่ายพิทักษ์สาธารณสมบัติของแผ่นดิน มีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

(2.1) เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรับรู้ถึงการดำเนินโครงการเสริมสร้างเครือข่ายในการพิทักษ์สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ของสำนักงาน ป.ป.ช. และรับทราบถึงสถานการณ์การทุจริตที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

(2.2) เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและกลไกที่เกี่ยวข้อง เพื่อเฝ้าระวังสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

(2.3) เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายตระหนักถึงผลเสียหายและมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม

(2.4) เพื่อสร้างและสนับสนุนเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิทักษ์สาธารณสมบัติของแผ่นดิน

จากข้อมูลข้างต้น วิเคราะห์ตามแนวคิดทางการสื่อสารของการศึกษาวิจัยนี้ จะสรุปได้ว่าระดับของวัตถุประสงค์เน้นใน 3 ระดับของการกำหนดวัตถุประสงค์ ได้แก่ เพื่อแจ้งข่าวสาร (To Inform) ปรากฏในข้อ (2.1) และ (2.2), เพื่อโน้มน้าวใจให้กระทำตาม (To Persuade) ปรากฏในข้อ (2.2) และ (2.4) และเพื่อระดมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (To Mobilize over behavior Change) ปรากฏในข้อ (2.2), (2.3) และ (2.4)

ด้านการวิเคราะห์ระดับของวัตถุประสงค์ตามระดับของสถานการณ์เปลี่ยนแปลงในเชิงพฤติกรรมของผู้รับสาร พบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" เป็นระดับสถานะของการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มจากระดับการเรียนรู้ของประชาชนในสังคม ไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้างของสังคม โดยผู้รับผลประโยชน์ คือ สถาบันชาติ สำนักงาน ป.ป.ช. และประชาชนคนไทยทุกคน

(3) กลุ่มเป้าหมาย

เอกสารดำเนินการโครงการเสริมสร้างเครือข่ายในการพิทักษ์สาธารณสุขสมบัติของแผ่นดิน, เอกสารเย็บเล่ม, (2553) ระบุ กลุ่มเป้าหมายของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" ว่าประกอบไปด้วย

(3.1) กลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ ประชาชนทั่วไป ชุมชนท้องถิ่น สื่อมวลชน เจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานราชการ

(3.2) กลุ่มเป้าหมายรอง ได้แก่ องค์กรเอกชน นักเรียน นักศึกษาและผู้บริหาร

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวตามแนวคิดทางการสื่อสารของการศึกษาวิจัยนี้ พบว่า การกำหนดกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ปรากฏทั้ง กลุ่มเป้าหมายที่สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและกลุ่มเป้าหมายที่สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องการให้เป็นแนวร่วม การกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นการกำหนดลักษณะที่กว้างและครอบคลุมทุกภาคส่วนในสังคม มีประสบการณ์การเรียนรู้สถานภาพทางสังคม ทศนคติค่านิยมและระบบสังคมวัฒนธรรมที่หลากหลาย

(4) ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์

เอกสารดำเนินการโครงการเสริมสร้างเครือข่ายในการพิทักษ์สาธารณสุขสมบัติของแผ่นดิน, เอกสารเย็บเล่ม, (2553) กล่าวถึง แนวคิดหลักของเนื้อหาการสื่อสารนี้ว่า ต้องการสื่อสารให้กลุ่มเป้าหมายร่วมพิทักษ์สาธารณสุขสมบัติของแผ่นดิน ด้วยการสร้างเครือข่ายประชาชน เพื่อความสมดุลของทรัพยากรที่ยั่งยืน มีแนวคิดสำคัญในการสื่อสาร ประกอบด้วย การจุดความคิด เรื่องจิตสาธารณะ ย้ำให้เห็นความจำเป็นที่ทุกคนต้องตั้งตัวเป็น "ผู้พิทักษ์สาธารณสุขสมบัติ" ของประเทศ และการกระตุ้นให้เห็นว่า หากประชาชนในท้องถิ่นสามารถเรียนรู้วิธีการ และรวมตัวเป็นเครือข่ายได้ ก็จะเกิดแนวร่วมการเฝ้าระวังที่มีประสิทธิภาพ เป็นหูเป็นตาที่เข้มแข็งให้กับชุมชนนั้น

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" ประกอบกับแนวคิดหลักที่ปรากฏตามข้อมูลประเภทเอกสารข้างต้น พบว่าข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์นั้น เน้นในเรื่องการให้ข้อมูลเชิงแนวปฏิบัติตนของกลุ่มเป้าหมาย สร้างค่านิยมเรื่องจิตสาธารณะ ใส่ใจกับคุณค่าของสาธารณสุขสมบัติ กระตุ้นความรู้สึกให้มีความห่วงใยในสมบัติชาติ รวมทั้งจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นเครือข่าย เฝ้าระวังการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ สอดคล้องกับภษิตไทยโบราณว่า เป็นหู เป็นตา

(5) ช่องทางการสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" พบว่ามีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายในลักษณะที่เชื่อมโยงและบูรณาการ ประกอบด้วย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกิจกรรม และสื่ออินเทอร์เน็ต แต่ไม่ปรากฏสื่อกลางแจ้งและสื่อผลิตภัณฑ์

(6) กลยุทธ์การสื่อสาร

เอกสารดำเนินการโครงการเสริมสร้างเครือข่ายในการพิทักษ์สาธารณสุขสมบัติของแผ่นดิน, เอกสารเขียนเล่ม, (2553) กล่าวถึง กลยุทธ์การสื่อสารภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" ว่าประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก ดังนี้

(ก) กลยุทธ์ชี้ปัญหาภัยความเสียหาย

เน้นวัตถุประสงค์ในการสื่อสารกระตุ้นให้เกิดความสนใจและรับรู้ปัญหาอย่างจริงจัง โดยชี้ให้เห็นปัญหา ให้ตระหนักถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตจะทำให้สาธารณสุขสมบัติของแผ่นดินต้องหมดไป โดยจะเกิดผลกระทบร้ายแรงอย่างไรบ้างต่อกลุ่มเป้าหมายหลักและประชาชน

(ข) กลยุทธ์สร้างจิตสำนึกสาธารณะ

เน้นวัตถุประสงค์หลักในการสื่อสารเพื่อเผยแพร่บรรณคดีโครงการเสริมสร้างเครือข่ายในการพิทักษ์สาธารณสุขสมบัติของแผ่นดิน ให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจและมีจิตสาธารณะ เกิดความเป็นเจ้าของร่วม เริ่มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นผู้พิทักษ์สมบัติของแผ่นดิน พร้อมเฝ้าระวังการทำงานของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

(ค) กลยุทธ์สนับสนุนการสร้างเครือข่ายประชาชน

เน้นวัตถุประสงค์หลักในการสื่อสารเพื่อเผยแพร่แนวทางการปฏิบัติที่อยู่บนฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น สนับสนุนการเสริมสร้างเครือข่ายประชาชนที่เข้มแข็ง

ข้อมูลข้างต้นวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารตามแนวคิดทางการสื่อสารในกรอบวิจัยนี้ได้ ดังนี้

(6.1) กลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาร

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" ปรากฏแก่นหลัก (Theme) หรือข้อความสำคัญ (Key Word) 3 ส่วน ได้แก่ ชี้ปัญหาภัยความเสียหาย สร้างจิตสำนึกสาธารณะและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายประชาชน มีการสร้างสภาพบรรยากาศที่สะท้อนผ่านเรื่องราวในสาร (Tone) หรือการจัดวางองค์ประกอบของข้อความสำคัญอย่างเป็นลำดับ คือ เริ่มที่การชี้ภัยความเสียหาย ต่อมาจึงสร้างจิตสาธารณะ ทำยสุดคือการเกิดเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ลำดับแรกของการจัดวางองค์ประกอบเรื่องราวในสารเป็นการชี้สภาพปัญหา ความเสียหายที่เกิดขึ้น เป็นการสร้างมิติของข้อมูลที่ปรากฏในสาร ด้วยวิธีการนำเสนอข้อมูลสองด้าน (Two Side Argument) เป็นข้อมูลที่ชวนคิดและจูงใจสู่การปฏิบัติ พบมีการชี้ผลเสียหายจากการเพิกเฉยต่อการบุกรุกสาธารณสุขสมบัติ คนส่วนใหญ่มองว่าเป็นเรื่องไกลตัวและมักจะไม่กระทบต่อความเสียหายส่วนตัว จึงไม่คิดที่จะปกป้อง ประกอบกับแนวคิดที่ว่าหากเอาตัวเข้าไปเกี่ยวข้องหรือร้องเรียนแล้วก็จะเกิดความยุ่งยาก อีกทั้งนำปัญหาที่ตามมาในเรื่องอิทธิพล การรุกราน หรือการกดขี่ข่มเหง ลักษณะนี้จึงเป็นการสร้างจุดจับใจ (Appeal) เชิงเหตุผลและความคิดเห็นเป็นหลัก เป็นการจูงใจให้เห็นปัญหาในระยะยาว หากกลุ่มเป้าหมายเข้ามาเป็นแนวร่วม หรือมีทัศนคติตามการสื่อสารแล้วก็จะเป็นการเสริมสร้างกรอบป้องกันที่ถาวรและยั่งยืน

กลยุทธ์การสร้างความถี่ (Frequency) ของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" จึงต้องสร้างความถี่สูง เน้นการสื่อสารผ่านสื่อประเภทสื่อมวลชน เนื่องจากมีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนทั่วไป เป็นคนทั้งสังคม หากความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาสารน้อยก็จะทำให้การเข้าถึงน้อย การรับรู้น้อย และนำไปสู่การไร้ประสิทธิผลทางการสื่อสารได้

(6.2) กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ

สำหรับกลยุทธ์ด้านการใช้สื่อของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" พบว่าเป็นแนวทางเชิงลบ มีการชี้ให้เห็นปัญหา ระดับความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากปัญหา มุ่งเน้นการเข้าถึงความคิดความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมายผ่านกรณีข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งการสื่อสารรูปแบบนี้มุ่งเจตนาสร้างความกลัวผ่านระดับปัญหาที่มากมายมหาศาล จากการศึกษาสื่อภายใต้เนื้อหาการสื่อสารนี้ พบเพิ่มเติมว่ามีการใช้ภาพการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายและภาพความเสียหาย เชื่อมโยงจิตใจ ให้มีการปรับทัศนคติและพฤติกรรมอันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ลักษณะการนำเสนอสารเน้นหลักของเหตุและผล เมื่อคนบุกรุกป่า ป่าก็ลดน้อย วัฏจักรของสิ่งแวดล้อมก็เปลี่ยนแปลงไป ผลกระทบที่ตามมาจะระแวกอาจไม่ชัดเจนแต่ในระยะยาวจะส่งผลเสียหายอย่างมหาศาล

การใช้สื่อสำหรับเนื้อหาการสื่อสารนี้ ดึงคำคมโบราณที่ว่า "เป็นหู เป็นตา" มาใช้เพื่อสร้างความสะดุดหูสะดุดตา (Rhetoric) มีการกำหนดโลโก้หรือสร้างสัญลักษณ์ร่วม (Symbols) เป็นข้อความที่มีการประดิษฐ์นำเอาองค์ประกอบรูปหู รูปตา มาใช้ประกอบข้อความ นอกจากนี้จุดเด่นของการใช้สื่อ ชุด "เป็นหู เป็นตา" พบว่ามีการใช้ตัวแทนที่นำเสนอข้อมูลข่าวสาร หรือพรีเซ็นเตอร์ (Presenter) เป็นนักแสดงที่กำลังได้รับความนิยมขณะนั้น คือ เด็กชายวิชาร์ด เกียนี (หรือไอ้ปัด) และนายทฤษฎี สหวงศ์ (หรือผู้ใหญ่ลี) จากละครโทรทัศน์ เรื่อง "ผู้ใหญ่ลีกับนางมา" การใช้พรีเซ็นเตอร์ 2 คนนี้ ใช้จุดเด่นของบทบาทนักแสดงที่สวมบทบาทของชาวบ้านที่มีความรักและห่วงแหนสาธารณสมบัติ ปกป้องผลประโยชน์ประเทศไทย อีกทั้งเป็นผู้นำทางความคิดของชาวบ้านในชนบท

(7) การวิจัย

เอกสารดำเนินการโครงการเสริมสร้างเครือข่ายในการพิทักษ์สาธารณสมบัติของแผ่นดิน, เอกสารเย็บเล่ม, (2553) พบว่ามีการวิจัยก่อนการผลิตและเผยแพร่สื่อ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" โดยมีการประเมินผลการรับรู้และความเข้าใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ ป.ป.ช. ทำการสำรวจโดยสวนดุสิตโพลล์ สำหรับการวิจัยระหว่างและหลังการดำเนินการนั้นไม่อาจรายงานผลการศึกษาได้ เนื่องจากโครงการดังกล่าวยังไม่สิ้นสุดและยังคงมีการดำเนินการอยู่ (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัยนี้)

(8) สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา"

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" ปรากฏตามการแบ่งช่วงการศึกษา ดังนี้

(8.1) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.2) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.3) ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.4) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลและแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 พบสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" จำนวน 5 ประเภท ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกิจกรรม สื่อผลิตภัณฑ์และสื่ออินเทอร์เน็ต ดังนี้

(8.4.1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

สัญญาจ้างประชาสัมพันธ์และเผยแพร่โครงการเสริมสร้างเครือข่ายในการพิทักษ์สาธารณสมบัติของแผ่นดิน สัญญาเลขที่ 15/2553, เอกสารเย็บเล่ม, 2553 พบการผลิตและเผยแพร่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ดังนี้

(ก) ผลิตและเผยแพร่สารคดีสั้นสำหรับรายการ "สนามเป้า...เล่าข่าว" จำนวน 5 ตอน ความยาวตอนละประมาณ 5 นาที

(ข) ผลิตและเผยแพร่ภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ จำนวน 1 เรื่อง เรื่อง "เป็นหู เป็นตา สร้างพลังชุมชน" ความยาว 30 วินาที เผยแพร่ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 และช่อง 9 จำนวน 47 ครั้ง

(ค) ผลิตและเผยแพร่โฆษณาทางวิทยุ จำนวน 1 เรื่อง เรื่อง "เป็นหู เป็นตา" ความยาว 30 วินาที เผยแพร่ทางสถานีวิทยุคลื่นความถี่ 96.5 MHz. และ 90.5 MHz. รวมทั้งสิ้น 330 ครั้ง

(8.4.2) สื่อสิ่งพิมพ์

สัญญาจ้างประชาสัมพันธ์และเผยแพร่โครงการเสริมสร้างเครือข่ายในการพิทักษ์สาธารณสุขสมบัติของแผ่นดิน สัญญาเลขที่ 15/2553, เอกสารเย็บเล่ม, 2553 พบการผลิตและหรือเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ดังนี้

(ก) ผลิตและเผยแพร่แผ่นพับ ชุด "เป็นหู เป็นตา" จำนวน 2,000 แผ่น

(ข) ผลิตและเผยแพร่สติ๊กเกอร์ ชุด "เป็นหู เป็นตา" จำนวน 2,000 แผ่น

(ค) เผยแพร่ข่าวการจัดทำโฆษณาทางโทรทัศน์ของสำนักงาน ป.ป.ช. (Photoboard TVC) ผ่านหนังสือพิมพ์รายวันและรายสัปดาห์ จำนวน 2 ครั้ง

(ง) จัดสัมภาษณ์พิเศษผู้บริหาร ป.ป.ช. เกี่ยวกับหลักสูตรพิทักษ์สาธารณสุขสมบัติของแผ่นดินผ่านหนังสือพิมพ์สัปดาห์ จำนวน 1 ครั้ง

นอกจากนี้จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร พบเพิ่มเติมว่ามีการนำองค์ประกอบด้านสัญลักษณ์และหรือข้อความของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" ไปใช้ใน จุลสาร "สุจริต"

(8.4.3) สื่อกิจกรรม

สัญญาจ้างประชาสัมพันธ์และเผยแพร่โครงการเสริมสร้างเครือข่ายในการพิทักษ์สาธารณสุขสมบัติของแผ่นดิน สัญญาเลขที่ 15/2553, เอกสารเย็บเล่ม, 2553 พบการจัดกิจกรรม ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ดังนี้

(ก) กิจกรรมพิเศษผู้บริหาร ป.ป.ช. พบปะสื่อมวลชน (Media Luncheon) จำนวน 2 ครั้ง

(ข) กิจกรรมแถลงข่าวเปิดตัวโครงการเสริมสร้างเครือข่ายในการพิทักษ์สาธารณสุขสมบัติของแผ่นดิน จำนวน 1 ครั้ง เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2553 ณ หอประชุมชั้น 3 อาคาร 2 สำนักงาน ป.ป.ช. ถนนพิษณุโลก กรุงเทพฯ

(8.4.4) สื่ออินเทอร์เน็ต

สัญญาจ้างประชาสัมพันธ์และเผยแพร่โครงการเสริมสร้างเครือข่ายในการพิทักษ์สาธารณสุขสมบัติของแผ่นดิน สัญญาเลขที่ 15/2553, เอกสารเย็บเล่ม, 2553 พบการผลิตและเผยแพร่สื่ออินเทอร์เน็ต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ในรูปแบบการทำไมโครไซต์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลโครงการฯ บนเว็บไซต์ ป.ป.ช.

อนึ่ง เพื่อเสริมความเข้าใจและอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้แนวทางการสื่อสารหลัก "ข้อสะอาด" ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ผู้ทำการศึกษาได้แสดงรูปภาพตัวอย่างสื่อและเนื้อหาสื่อรณรงค์ประกอบ ดังนี้

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 84 : ภาพตัวอย่างสารคดีสั้น (Scoop ประชาสัมพันธ์ : ป.ป.ช.)

ลำดับ	ภาพ	เสียง	วินาที
<p>Scoop ประชาสัมพันธ์: ป.ป.ช. เรื่อง : การเสริมสร้างเครือข่ายในการพิทักษ์สาธารณสมบัติของแผ่นดิน รายการ : Scoop ข่าวพิเศษ "เป็นหูเป็นตา" ตอน : มามคาพูด # 5 ออกอากาศ : 17 ม.ค. 53 ความยาว : 5 นาที</p>			
1	- คุณชลวิทย์พูดไฮนจากในโพรงรัง	ชลวิทย์ : คุณผู้ชมค่ะ จากการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่ภาคกลางอย่างรวดเร็ว และการรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมในพื้นที่ ทำให้ปัญหาการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และชีวอนามัยต่างๆ เกิดขึ้น อาทิเช่น ผลกระทบด้านคุณภาพอากาศ ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ การขาดแคลนทรัพยากรน้ำ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้เกิดการเรียกร้องจากภาคประชาชน ให้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ และเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ ซึ่งสถานการณ์ของภาคกลางในวันนี้จะเป็นอย่างไร และอะไรคือจุดเชื่อมโยงของปัญหา เราไปติดตามชมใน Scoop ข่าวพิเศษ เป็นหูเป็นตา ค่ะ	(พิธีกรไฮนเข้าไม้นับรวมเวลา 5 นาที ของ Scoop เป็นหูเป็นตา)
----- คัดเข้า Title In เป็นหูเป็นตา -----			
2	- ภาพกว้างมามคาพูด - ภาพเครือข่ายประชุมพูดคุยกัน - ภาพโรงงานอุตสาหกรรม - ภาพควันที่ปลิวปล่อง - ภาพอุตสาหกรรมต่าง - ภาพการขนส่งสินค้า - ภาพโรงงานขนาดใหญ่	V/O : จากการตั้งอยู่อย่างยาวนาน ของชาวบ้านมามคาพูดกับกลุ่มทุนอุตสาหกรรม บทสรุปสุดท้ายศาลปกครองกลางได้ตัดสินให้ชาวบ้านเป็นผู้ชนะ โดยมีคำสั่งศาลประกาศให้เขตเทศบาลมามคาพูดเป็นเขตควบคุมมลพิษ โดยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน อุตสาหกรรมที่ อ.มามคาพูด มีการพัฒนาแบบไม่หยุดยั้ง จากช่วงแรกที่กำหนดพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมไว้ 4,000 ไร่ และมีการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมได้ไม่เกิน 50 แห่ง แต่ปัจจุบันนี้สำรวจพบว่ามีโรงงานขนาดใหญ่ทั้งหมด 138 แห่ง และมีโรงงานขนาดเล็กที่อยู่นอกนิคมอุตสาหกรรมอีกจำนวนมาก ซึ่งนับรวมกันแล้วมี กว่า 2,000 แห่ง	15 วินาที
3	Vox Pop ชาวบ้านในพื้นที่หลายๆ ท่าน Super ชาวบ้านในพื้นที่ อ.มามคาพูด	สัมภาษณ์ ชาวบ้านในพื้นที่ โนประเด็น : - ให้เล่าถึงประสบการณ์เลวร้ายที่ตนเองต้องประสบจากนิคมอุตสาหกรรมมามคาพูด (เช่น น้ำปัสสาวะไม่ไหล, น้ำฝนทำสายพิษผลการเกษตร, ปัญหาอากาศเป็นพิษ, มีชาวบ้านป่วยเยอะ) - ให้เล่าถึงความรู้สึกที่ต้องอาศัยอยู่ในแหล่งอุตสาหกรรมเช่นนี้	15 วินาที
4	- Ins ภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในมามคาพูด เช่น คนป่วย / น้ำในบ่อมีสารปนเปื้อน มลพิษทางอากาศ	ดนตรีกระซิบอารมณ์ เน้นให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น V/O : อะไรคือสิ่งที่ผลักดันให้ชุมชนลุกฮือมาขอความช่วยเหลือกับชาวบ้านใครคือผู้รับผิดชอบ?	10 วินาที

ภาพที่ 84 (ต่อ) : ภาพตัวอย่างสารคดีสั้น (Scoop ประชาสัมพันธ์ : ป.ป.ช.)

ลำดับ	ภาพ	เสียง	วินาที
5	Vox Pop สุทธิ ชัยธมาสัย ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียง - CG แคมป์เมือง มาบตาพุด - Ins ชาวบ้านในบริเวณโรงงาน	สัมภาษณ์ สุทธิ ชัยธมาสัย ในประเด็น : - ให้อุตถึงฝั่งเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่สีเหลือง (ของชุมชนหนาแน่น) และสีเขียว (ชุมชนเกษตรกรรม) ให้ออกมาเป็นพื้นที่สีม่วง (พื้นที่อุตสาหกรรม) โดยไม่มีพื้นที่กันชนระหว่างอุตสาหกรรมและชุมชน / ชุมชนและแหล่งอุตสาหกรรมอยู่ติดกันมาก - ให้อุตถึงผลกระทบที่ชาวบ้านได้รับจากการอยู่ติดโรงงานอุตสาหกรรม	
6	- ภาพถ่ายโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร - ภาพพื้นที่ว่างเปล่าซึ่งเคยเป็นที่ตั้งของโรงเรียน อยู่ติดกับโรงงานกลั่นน้ำมัน - ภาพโรงพยาบาลมาบตาพุด - ภาพโรงงานกำจัดขยะ - ภาพผู้ป่วยในโรงพยาบาลมาบตาพุดที่มีอาการป่วยเป็นโรคมะเร็ง - ภาพเด็กในอ้อมกอดของแม่ ในพื้นที่ซึ่งติดกับโรงงานอุตสาหกรรม - ภาพเด็กที่มีอาการผิดปกติ - ภาพประชาชนมากมายในเขตอุตสาหกรรม	VIO : ผลกระทบต่อชุมชนที่เงินได้ชัดเจน คือ ปี2539 โรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคารต้องย้ายออกจากพื้นที่ เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถทนรับมลพิษ จากโรงงานกลั่นน้ำมันที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงได้ รัฐบาลต้องตัดสินใจย้ายโรงเรียน เพราะง่ายกว่าการตั้งย้ายโรงงาน นอกจากนี้ยังมีกรตั้งย้ายโรงพยาบาลมาบตาพุด เนื่องจากอยู่ใกล้โรงงานกำจัดขยะอีกด้วย VIO : และจากการศึกษาของสถาบันมะเร็งแห่งชาติได้พบว่า ประชาชนใน จ.ระยอง มีอัตราความเสี่ยงในการเกิดโรคมะเร็งสูง และมีปัญหาด้านสุขภาพอื่นๆ อีกมาก นอกจากนี้ยังมีงานจากภาควิชาชีววิทยา คณะ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ยังพบอีกว่าดีเอ็นเอของประชาชนใน จ.ระยอง ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ มีความผิดปกติสูง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมที่มีปัญหาในระดับรุนแรง แต่เจ้าหน้าที่ของภาครัฐในบางหน่วยงาน ได้มีการบิดเบือนข้อเท็จจริงกรณีการเกิดมะเร็งของชาวระยอง โดยอ้างว่าเกิดจากการกินเหล้าสูบบุหรี่ ทั้งที่ทราบถึงเหตุผลแท้จริงว่าเกิดจากอะไร	50 วินาที
7	Vox Pop สุทธิ ชัยธมาสัย ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียง - ภาพเครือข่ายลงสำรวจพื้นที่ พูดคุยกับประชาชน - ภาพการประชุมเครือข่าย - CG ภาพนั้่งกิจกรรมต่างๆ	สัมภาษณ์ สุทธิ ชัยธมาสัย ในประเด็น : - ให้อุตถึงรัฐธรรมนูญปี 50 มาตรา 67 วรรค 2 ที่ต้องมีการทำ EIA (การวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม) และ HIA (การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ) อย่างเข้มข้น รวมถึงอุตสาหกรรมใดจะไปลงทุน รัฐธรรมนูญปี 50 บกต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียด้วย ต้องทำประชาพิจารณ์ที่ได้มาตรฐาน - พูดถึงการรวมตัวของกลุ่มเครือข่าย ว่ามีการรวมตัวกันอย่างไร / จากคนกลุ่มไหนบ้าง / มีกิจกรรมเครือข่ายอย่างไร เช่น การให้ความรู้แก่สมาชิก หรือมีการรณรงค์ต่อต้าน หรือเป็นศูนย์กลางหรือไม่อย่างไร	30 วินาที

ภาพที่ 84 (ต่อ) : ภาพตัวอย่างสารคดีสั้น (Scoop ประชาสัมพันธ์ : ป.ป.ช.)

ลำดับ	ภาพ	เสียง	วินาที
8	Vox Pop ชาวบ้านในพื้นที่หลายๆ ท่าน Super ชาวบ้านในพื้นที่ อ.มาบตาพุด	สัมภาษณ์ ชาวบ้านในพื้นที่ ในประเด็น : - เคยเห็นเหตุการณ์อะไรบ้างที่ภาคอุตสาหกรรมทำความผิด โดยขาดการควบคุมดูแล และตนเองได้มีส่วนร่วมเป็นหูเป็นตา ในการแจ้งการกระทำดังกล่าวกับหน่วยงานภาครัฐหรือไม่ - เคยแจ้งเบาะแสให้หน่วยงานภาครัฐแล้ว ไม่เกิดการ ดำเนินการควบคุม หรือเจ้าหน้าที่รัฐละเลยหน้าที่หรือไม่ แล้วรู้สึกอย่างไร	15 วินาที
9	- ภาพปัญหามลพิษทางน้ำและอากาศ - เครื่องช่วยหายใจแหล่งน้ำสาธารณะที่เกิด การแย่งชิงกัน - ภาพพื้นที่ทะเลที่ถูกบุกรุก - ภาพชาวบ้านร่วมออกความคิดเห็นในการ ประชุมเครือข่าย - CU ภาพชาวบ้านมั่นใจ	V/O : นอกปัญหามลภาวะทางอากาศ และน้ำที่เจือปนไปด้วย สารพิษแล้ว ยังมีปัญหาต่างๆ อีกมากมาย ทั้งการแย่งชิง ทรัพยากรน้ำในแหล่งน้ำสาธารณะ การถมที่ลงสู่ทะเลอันเป็น พื้นที่สาธารณะเพียงเพื่อประโยชน์ของคนบางกลุ่ม ซึ่งถ้าหาก ทุกคนในชุมชนมีสำนึกรักบ้านเกิดอย่างเต็มหัวใจ สิ่งนี้ก็จะก่อ ตัวเป็นกำแพงแห่งความรักความสามัคคี ที่เป็นเกราะป้องกัน ภัย ที่พร้อมเรียกร้องสิทธิคืนสู่ชุมชนอีกครั้ง	
10	Vox Pop สุทธิ อัครมาลัย ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาชนภาค ตะวันออก	สัมภาษณ์ สุทธิ อัครมาลัย ในประเด็น : 1. พุทธธรรมคือให้ชาวบ้านร่วมเป็นหูเป็นตา หากมีการบุกรุก สาธารณสมบัติของประชาชนส่วนรวม โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐเข้า มาเกี่ยวข้องหรือเอื้อประโยชน์ ก็ไม่แจ้งมาที่ ป.ป.ช.	60 วินาที
11	- ภาพปัญหาที่เกิดขึ้น CG Logo เป็นหูเป็นตา + Super ตู้ปณ.100 ดุสิต กรุงเทพ 10300	V/O : ในฐานะประชาชนคนไทย คุณก็สามารถมีส่วนร่วมใน การแก้ไขปัญหาล่าช้านี้ได้ โดยร่วมกันเป็นหูเป็นตา และแจ้ง เบาะแสมาที่ ตู้ปณ.100 ดุสิต กรุงเทพ 10300 ซึ่งทาง สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ หรือ ป.ป.ช. ก็พร้อมเข้ามาเสริมพลัง เพื่อร่วมกันแก้ไข ปัญหา และพัฒนาสังคมไทยให้ก้าวสู่ความก้าวหน้า	25 วินาที
----- Title Out สารคดีข่าว Watchdog -----			
12	ศูนย์วิทยุภาคใต้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ชลรัศมิ : คุณฮาร์ทคะ เรื่องของมาบตาพุดนี้ นับเป็นประเด็น ร้อนมานานแล้วนะคะ ฮาร์ท : ครับ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจากการทำ อุตสาหกรรม จริงๆ แล้วต้องคิดถึงผลกระทบต่อประชาชน และ ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในระยะยาวด้วยนะครับ ชลรัศมิ : และในวันนี้คะ เราก็มีโอกาสมาพูดคุยกับทาง สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ ผ่านสายโทรศัพท์กันคะ (แนะนำแรกกับหญิง)	

ภาพที่ 85 : ภาพตัวอย่าง Story Board ภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ เรื่อง "เป็นหู เป็นตา สร้างพลังชุมชน"

บทภาพยนตร์โฆษณา เรื่อง "เป็นหู เป็นตา สร้างชุมชน"

ความยาว 30 วินาที

สร้างสรรค์ โดย Ogilvy Public Relations Worldwide

ภาพ	เสียง
เปิดเรื่อง ณ หมู่บ้านใกล้เคียงป่าสงวน	(ดนตรี)
ขบวนรถลัดกลอบตัดไม้ของผู้มีอิทธิพลผ่านหน้าหมู่บ้าน	แทรกเสียงรถวิ่งผ่าน
ครอบครัวพ่อแม่ลูกชะโงกจากหน้าต่าง แอบดูเหตุการณ์ลัดกลอบตัดไม้ ขนไม้เถื่อนลำเลียงจากป่า	
ชาวบ้านจับกลุ่มทำท่าเอาเรื่อง แต่ต้องถอยกรูเมื่อผู้มีอิทธิพลหันมามอง	เสียงตะโกนแบบกล้า ๆ กลัว ๆ "ป่าสงวน ห้ามบุกรุก ห้ามตัดต้นไม้...นะ"
กล้องแพนให้เห็นลูกน้องขยับด้ามปืน Background เห็นกลุ่มเจ้าหน้าที่แต่งตัวคล้ายกล้อง Pan ไปหยุดที่ข้าราชการยืนฟังรถยืม ๆ อยู่	
พ่อมีท่าทางสับสน แม่ดูหวาดกลัว ขณะที่ลูกขี่ไปข้างนอก เริ่มถามแม่สั้น หน้าหน้าห้ามรีบปิดปากลูก	ลูก "พ่อ...พ่อ นั่นเจ้าหน้าที่ไม่ใช่หรือ เค้มาทำไมละพ่อ (พ่อ "เฉยไว้ลูก")"
ภาพรถขนไม้เถื่อนและรถกลุ่มผู้มีอิทธิพลทะยอยวิ่งผ่านบ้านไป	
Dissolve ภาพป่าที่เหลือแต่ต้นไม้ ฝนเริ่มตก ภาพน้ำไหลแรง ชะดินหินทะเลาะลง ภาพระดับน้ำสูงท่วมบันไดบ้าน ภาพกลางคืน พายุฝนตกหนักในหมู่บ้าน	แทรกเสียงหัวเราะของผู้มีอิทธิพล แล้วก็ถูกลบด้วยเสียงดินถล่ม เสียงลมพายุ
Dissolve ภาพพ่อแม่ลูกอุ้มลูกหมานั่งบนหลังคาบ้านที่อยู่ใต้น้ำ พ่อหน้าสลด	แทรกเสียงเด็ก "แม่แล้วพ่อ แล้วคนในหมู่บ้านเราจะอยู่ยังไง"
โลโก้ สำนักงาน ป.ป.ช. และเป็นหูเป็นตาขึ้นคู่ ภาพกลุ่มเครือข่ายประชาชนยื่นมากมาย มีพ่อแม่ลูกวิ่งเข้ามาแล้วทุกคนส่งเสียงเฮฮ้อน Super ร่วมเป็นหูเป็นตา แจ้ง ป.ป.ช. ตู้ ปณ. 100 เขตดุสิต กทม. 10300	โฆษกชาย "เป็นไงละ ไม่นอนกับตัวเองก็คงไม่รู้สิที่หลัง พบเห็นเจ้าหน้าที่ร่วมทุจริตแจ้ง ป.ป.ช. ทันที ร่วมเป็นหูเป็นตา สร้างพลังชุมชนเพื่อพิทักษ์สาธารณสมบัติของแผ่นดิน (เสียงเฮก๊กก๊อง) สำนักงาน ป.ป.ช.

บทโฆษณาทางวิทยุ เรื่อง "เป็นหูเป็นตา"
 ความยาว 30 วินาที
 สร้างสรรค์ โดย Ogilvy Public Relations Worldwide

"ปวดใจ"

เสียงดนตรีบีบคั้น อัดอัด

เสียงผู้สื่อข่าว 3 มิติรายงานแบบใสอารมณ์เต็มที่

"ชาวบ้านให้การว่า ได้ยินเสียงเลื่อยยนต์ เสียงรถแบคโฮมากกว่าเดือนแล้ว
 ไปแจ้งเจ้าหน้าที่ ก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น เห็นแต่รถชนไม้เถื่อนวิ่งผ่าน..."

(ดนตรีคั่น)

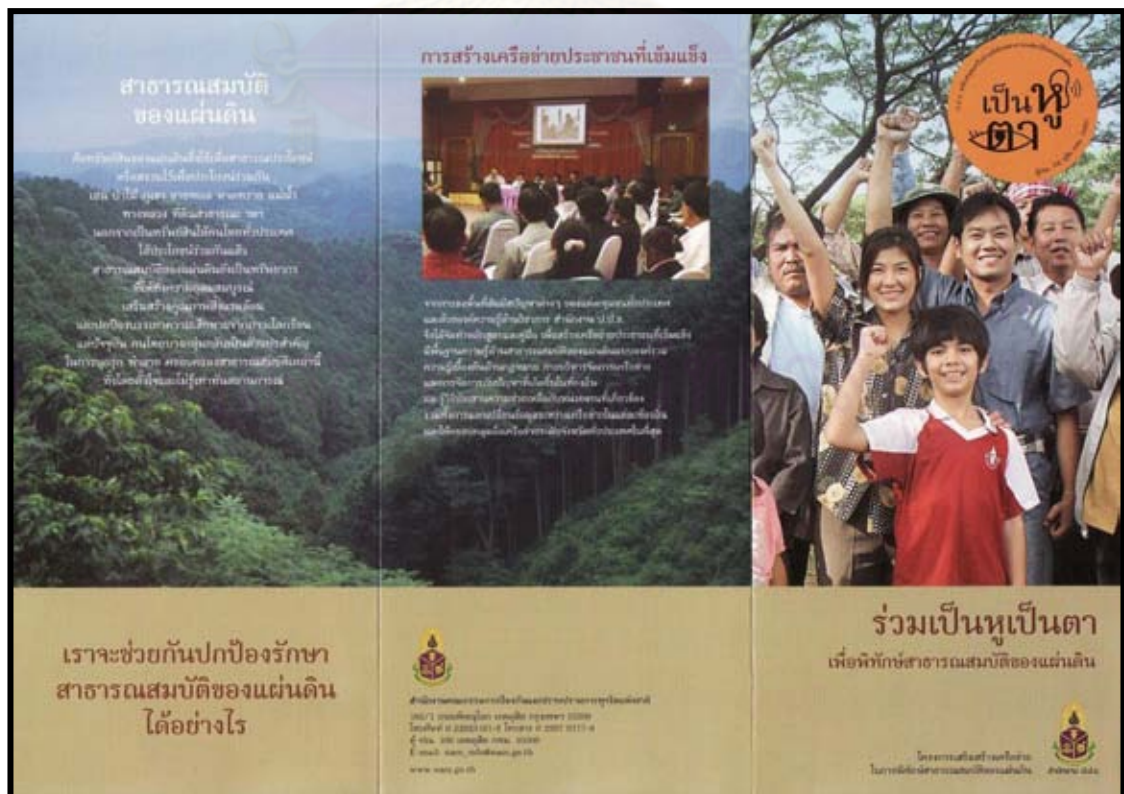
โฆษกชาย

"ปวดใจทุกครั้งที่เห็นเจ้าหน้าที่รัฐร่วมปล้นทำลายสมบัติของแผ่นดิน ไซ้ไหมครับ
 วันนี้ คือโอกาสของคุณ

สำนักงาน ป.ป.ช. สนับสนุนเครือข่ายประชาชน พิทักษ์สาธารณสมบัติของแผ่นดิน
 ร่วมเป็นหูเป็นตา แจ้ง ป.ป.ช. ตู้ ปณ. 100 ดุสิต กทม. 10300"

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 86 : ภาพแผ่นพับ "เป็นหู เป็นตา"

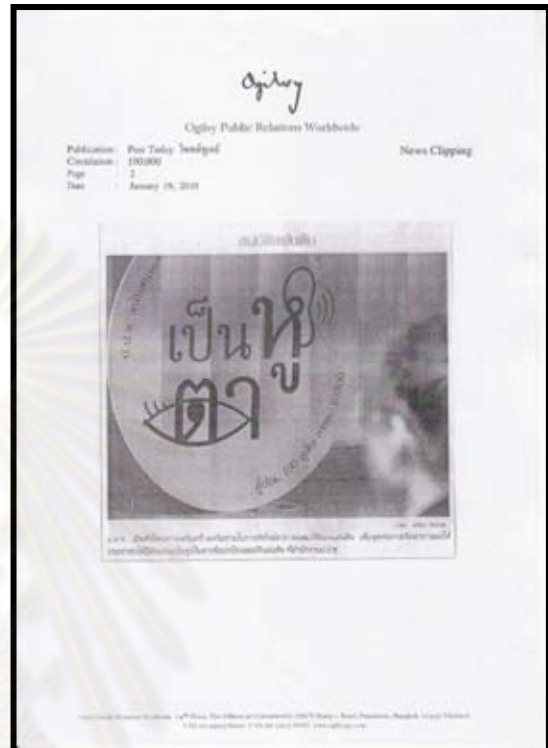
ภาพที่ 86 (ต่อ) : ภาพแผ่นพับ "เป็นหู เป็นตา"

ภาพที่ 87 : ภาพสติ๊กเกอร์ "เป็นหู เป็นตา"

ภาพที่ 88 : ภาพ Clipping ข่าวการจัดทำโฆษณาทางโทรทัศน์ (Photoboard TVC) ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ และการสัมภาษณ์พิเศษผู้บริหาร ป.ป.ช. เกี่ยวกับหลักสูตรพิทักษ์สาธารณสมบัติของแผ่นดินผ่านสื่อสิ่งพิมพ์

ภาพที่ 89 : ภาพจุลสาร "สุจริต" (บางส่วน) ที่ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับ
เนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา"

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ"

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" วิเคราะห์ตามสถานภาพการใช้สื่ออรรถรงค์ต่อต้านการทุจริต ผลการศึกษา ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

(1) เป้าหมาย

จากผลการศึกษาสื่ออรรถรงค์ต่อต้านการทุจริตภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" พบว่า มุ่งเป้าหมายให้ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชนใส่ใจ เรื่อง คุณธรรมในการทำธุรกิจตามแนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล เน้นความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น จึงมีความชัดเจนในเรื่องการกำหนดเป้าหมายว่าเป็นเป้าหมายระดับโครงสร้าง เป็นการรณรงค์เพื่อสร้างกระแสความตื่นตัวของชุมชนเฉพาะภาคส่วนธุรกิจ

(2) วัตถุประสงค์

แบบ นย.1 โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล โครงการสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล ภาครัฐวิสาหกิจและภาคธุรกิจเอกชน กิจกรรมผลิตสื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล, เอกสารเย็บเล่ม (2552) กล่าวถึง เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" ว่าเป็นชื่อหนังสือที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ตามกิจกรรมผลิตสื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล ของสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมดังกล่าว มีดังนี้

(2.1) เพื่อให้สร้างองค์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาลที่เกี่ยวข้องกับสำนักงาน ป.ป.ช. และสามารถเป็นสื่อที่สามารถใช้ซ้ำและเก็บรักษาได้ในระยะเวลานาน

(2.2) เพื่อสร้างกระแสรณรงค์การบริหารจัดการภาครัฐวิสาหกิจและภาคธุรกิจเอกชนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล

(2.3) เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์และบทบาทของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชนด้วยหลักธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล

ยุพิน ฉินนะโสต, **สัมภาษณ์**, 17 เมษายน 2554 กล่าวถึง เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" ว่า กิจกรรมผลิตสื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาลเป็นกิจกรรมภายใต้แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 2 (2551-2555) ประเด็นยุทธศาสตร์ รณรงค์เสริมสร้างวัฒนธรรมสุจริต ในการดำเนินการระยะแรกได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจัดทำเอกสารสื่อประชาสัมพันธ์ สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชนขึ้นมา เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการผลิตสื่ออรรถรงค์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน ต่อมาได้เสนอให้มีการจัดทำหนังสือรวบรวมบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล โดยกำหนดให้ใช้ชื่อหนังสือว่า "คุณธรรม นำธุรกิจ" หลังจากนั้นก็ได้มีการนำชื่อหนังสือดังกล่าวมาเป็นเนื้อหาการสื่อสารหลักในสื่อประเภทแผ่นพับ และมีการนำเนื้อหาจากหนังสือคุณธรรม นำธุรกิจ มาทำเป็นสารคดีสั้นทางวิทยุ ซึ่งคาดว่าในอนาคตอาจมีการนำเนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าวเป็นแก่นหลักของสื่อในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน เนื่องจากมีความหมายที่ดี ใช้คำน้อยแต่กินความหมายมาก ครอบคลุมเนื้อหาในภาพรวมได้ดี

จากข้อมูลข้างต้น วิเคราะห์ตามแนวคิดทางการสื่อสารของการศึกษาวิจัยนี้ สรุปได้ว่าระดับของวัตถุประสงค์ของเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" เน้นการเผยแพร่องค์ความรู้สู่กลุ่มเป้าหมาย (To Educate) ทั้งนี้ เพื่อวัตถุประสงค์ปลายทาง คือ ส่งเสริมและระดมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (To Mobilize over Behavior Change)

ด้านการวิเคราะห์ระดับของวัตถุประสงค์ตามระดับของสถานการณ์เปลี่ยนแปลงในเชิงพฤติกรรมของผู้รับสาร พบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" เป็นการเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้างของสังคม โดยผู้รับผลประโยชน์หลัก คือ องค์กรภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน รวมทั้งยังผลประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมทั้งหมด

(3) กลุ่มเป้าหมาย

แบบ นย.1 โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล โครงการสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล ภาครัฐวิสาหกิจและภาคธุรกิจเอกชน กิจกรรมผลิตสื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล, เอกสารเย็บเล่ม (2552) ระบุกลุ่มเป้าหมายของกิจกรรมผลิตและส่งเสริมธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล ดังนี้

(3.1) บุคลากรภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน

(3.2) นิสิต นักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสาขาวิชาพาณิชยศาสตร์ บริหารธุรกิจ การเงินการธนาคาร และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(3.3) ประชาชนทั่วไปที่ให้ความสนใจ

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ปรากฏความชัดเจนของกลุ่มเป้าหมายเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" ว่าเป็นบุคลากรภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน สำหรับกลุ่มเป้าหมายอื่นเป็นกลุ่มเป้าหมายรองที่ไม่ได้มุ่งเน้น

"คุณธรรม นำธุรกิจ กลุ่มเป้าหมายก็ต้องเป็นภาคธุรกิจ ก็จะมีรัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ถือว่าเป็นลำดับรองลงมา เราไม่ได้มุ่งเน้นมากนัก"

(ยุพิน ฉินนะโสต, สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2554)

จากข้อมูลดังกล่าววิเคราะห์ตามแนวคิดทางการสื่อสารของศึกษาวิจัยนี้ พบว่าการกำหนดกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ปรากฏทั้งกลุ่มเป้าหมายที่สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและกลุ่มเป้าหมายที่สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องการให้เป็นแนวร่วม ลักษณะของกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มที่ระดับการศึกษาปานกลางถึงสูง สถานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง และมีวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบภาคเอกชน อีกทั้งมีระดับการรับรู้วัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง

(4) ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" พบว่าข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์นั้น เน้นในเรื่องการให้ความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล บรรษัทภิบาล ประมวลจริยธรรม จรรยาบรรณทางวิชาชีพ และแนวคิดเกี่ยวกับความพอเพียง อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมให้มีความโปร่งใส สุจริต และนำมาซึ่งการลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคม

(5) ช่องทางการสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" พบว่ามีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายในลักษณะที่เชื่อมโยงและบูรณาการ ประกอบด้วย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อผลิตภัณฑ์ สื่อกิจกรรม และสื่ออินเทอร์เน็ต แต่ไม่ปรากฏสื่อกลางแจ้ง

(6) กลยุทธ์การสื่อสาร

จากการศึกษาวิเคราะห์สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" พบว่ามีกลยุทธ์การสื่อสาร ดังนี้

(6.1) กลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาร

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" ปรากฏแก่นหลัก (Theme) หรือข้อความสำคัญ (Key Word) ด้วยประโยคที่ประกอบด้วยคำ 3 คำ สื่อความหมายที่กว้าง โดยคำว่า ธุรกิจนั้น หมายถึง การประกอบกิจการเพื่อการค้า แสวงหาผลกำไรเป็นหลัก ครอบคลุมในภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน ส่วนคำว่าคุณธรรมนั้น ก็มีความหมายที่กว้างและมีความหมายเชิงบวก เป็นสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติและนำมาซึ่งความรุ่งเรือง เจริญเติบโตและการพัฒนาการประกอบคำ 2 คำโดยใช้กริยาเชื่อมวนำ ให้ความหมายว่าการดำเนินกิจการเพื่อการค้าที่เป็นไปตามแนวทางที่ดีและถูกต้อง ยังประโยชน์แก่ทุกภาคส่วนในสังคม ดังนั้น การวิเคราะห์สภาพบรรยากาศที่สะท้อนผ่านเรื่องราวในสาร (Tone) พบว่า เป็นแนวทางการนำเสนอข้อมูลด้านเดียว (One Side Argument) ที่ให้มุมมองในการชี้นำภาคธุรกิจดำเนินกิจการในแนวทางที่ถูกต้องตามหลักคุณธรรม ลักษณะดังกล่าวอาจจะปรากฏจุดจับใจที่ไม่มาก เพราะเป็นการชี้้นำมากกว่าการอ้างอิงเชิงเหตุผลหรือเชิงอารมณ์

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเป้าหมายของเนื้อหาการสื่อสารหลักนี้ คือ บุคลากรภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีขอบเขตจำกัด ดังนั้น จึงมีการสร้างความถี่ในการสื่อสารในระดับที่ไม่มาก เหมาะสมกับขนาดของกลุ่มเป้าหมาย และเป็นการเผยแพร่ในความถี่เฉพาะกลุ่มเท่านั้น

"กลุ่มเป้าหมายเราคือภาคธุรกิจ สื่อของเราจะแจกจ่ายให้กับบุคลากรภาคธุรกิจ ไม่ได้ทำเพื่อคนทั่วไป แต่หากมีการร้องขอก็ยินดีให้ ... สำหรับความถี่ที่เราสื่อไปนั้นยังน้อยนะ เพราะว่ากลุ่มเป้าหมายเรามีวงแคบ ไม่เยอะ"

(ยุพิน ฉินนะโสต, สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2554)

(6.2) กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ

สำหรับกลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ ชุด "คุณธรรม นำธุรกิจ" เป็นการใช้สื่อในแนวทางเชิงให้องค์ความรู้ ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเป็นหลัก เนื้อหาภายในสื่อเน้นการอ้างอิงหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม (Status) ด้านธุรกิจ มีความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ (Reliability and Trustworthiness) และมีความเชี่ยวชาญสามารถ (Expertness) ตลอดจนมีลักษณะความคุ้นเคยและคล้ายคลึงในปัญหาที่ผู้รับสารเป้าหมายเคยประสบ ปรากฏได้จาก บทความทางวิชาการที่เผยแพร่จะเป็นผลงานเขียนของนักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์และนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจของตน รวมถึงกลุ่มผู้นำในการรวมกลุ่มของภาคธุรกิจ เช่น กรรมการหอการค้าไทย และผู้แทนองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่

ทั้งนี้ เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" ปรากฏการสร้างสัญลักษณ์ร่วม (Symbols) คือใช้องค์ประกอบด้านการใช้สีเป็นสีม่วง อันเป็นสีประจำสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหลัก มีการนำเอาต้นโพธิ์ อันเป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ของคุณธรรมความดี มาเป็นองค์ประกอบทางภาพ จากการศึกษาสื่อภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักนี้จึงปรากฏเป็นสีม่วงและสีเหลือง (เหลืองทอง) เป็นหลัก

(7) การวิจัย

เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" ไม่ปรากฏการวิจัยก่อนการผลิตสื่อ สำหรับการวิจัยประเมินผลระหว่างดำเนินการและหลังการดำเนินการนั้นไม่อาจวิเคราะห์ได้ เนื่องจากยังอยู่ระหว่างการดำเนินการและเผยแพร่ (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย)

"ก่อนเราทำคุณธรรม นำธุรกิจ ไม่มีนะ เรื่องการวิจัยสำรวจก่อนที่จะมาเป็นหัวข้อประเด็นนี้ แต่หลังจากนี้ทำไปได้สักพักเราคงต้องสำรวจหรือทบทวนอีกที่ว่ามันได้ผลไหม มีอะไรต้องปรับปรุง และถ้าหลังเสร็จสิ้นเรื่องนี้ก็ว่าจะประเมินผลอยู่"

(ยุพิน ฉินนะโสต, สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2554)

(8) สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ"

สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" ปรากฏตามการแบ่งช่วงการศึกษา ดังนี้

(8.1) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.2) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.3) ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง

จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารและแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลไม่ปรากฏการใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

(8.4) ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลและแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 พบสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" จำนวน 5 ประเภท ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อกิจกรรม สื่อผลิตภัณฑ์และสื่ออินเทอร์เน็ต ดังนี้

(8.4.1) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

เอกสารรวบรวมการดำเนินงาน "คุณธรรม นำธุรกิจ", เอกสารเย็บเล่ม, 2553 พบการผลิตและเผยแพร่สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ดังนี้

(ก) ผลิตและเผยแพร่วีดิทัศน์ข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือ "คุณธรรม นำธุรกิจ" จำนวน 7,000 แผ่น ผลิต 2 ครั้ง ครั้งแรก จำนวน 5,000 แผ่น ครั้งที่ 2 จำนวน 2,000 แผ่น ซึ่งแผ่นวีดิทัศน์ดังกล่าวผลิตพร้อมหนังสือ "คุณธรรม นำธุรกิจ" โดยแนบอยู่ท้ายเล่ม

(ข) ผลิตและเผยแพร่สารคดีสั้น ความยาว 2 นาที จำนวน 30 ตอน เผยแพร่ทางสถานีวิทยุ Yes Radio คลื่นความถี่ 93.5 MHz. เผยแพร่จำนวน 60 ครั้ง โดยเผยแพร่ทั้งสิ้น 30 วัน วันละ 2 ครั้ง

(8.4.2) สื่อสิ่งพิมพ์

เอกสารรวบรวมการดำเนินงาน "คุณธรรม นำธุรกิจ", เอกสารเย็บเล่ม, 2553 พบการผลิตและเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ดังนี้

(ก) ผลิตและเผยแพร่หนังสือ "คุณธรรม นำธุรกิจ" จำนวน 7,000 เล่ม พิมพ์ 2 ครั้ง ครั้งแรก จำนวน 5,000 เล่ม และครั้งที่ 2 จำนวน 2,000 เล่ม

(ข) ผลิตและเผยแพร่แผ่นพับ ชุด "คุณธรรม นำธุรกิจ" จำนวน 3,000 แผ่น

(8.4.3) สื่อกิจกรรม

จากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล พบว่า สื่อกิจกรรมที่ใช้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" นั้นไม่ปรากฏ แต่อย่างไรก็ตามในการจัดกิจกรรมของสำนักป้องกัน การทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน สำนักงาน ป.ป.ช. ไม่ว่าจะเป็นการจัดนิทรรศการ สัมมนา เสวนา หรือการประชุมร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ จะนำสื่อ ชุด "คุณธรรม นำธุรกิจ" ไปใช้ประกอบการ ดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นการใช้เป็นสื่อหรือเอกสารเผยแพร่ หรือเอกสารประกอบการดำเนินการ

"จัดกิจกรรมหัวข้อนี้ ยังไม่เคยทำนะ แต่ถ้าในสำนักมืองานหรือจัดสัมมนา เสวนาหรือไปประชุม จัดนิทรรศการ เราก็จะเอาไปเผยแพร่ ใช้เป็นเอกสารประกอบด้วย"

(ยุพิน ฉินนะโสต, สัมภาษณ์, 17 เมษายน 2554)

(8.4.4) สื่อผลิตภัณฑ์

เอกสารรวบรวมการดำเนินงาน "คุณธรรม นำธุรกิจ", เอกสารเย็บเล่ม, 2553 พบการผลิตและเผยแพร่สื่อผลิตภัณฑ์ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 คือ ถุงผ้า เป็นการผลิตพร้อมหนังสือ "คุณธรรม นำธุรกิจ" และแผ่นดีวีดี ผลิตมาทั้งหมด 7,000 ถุง ผลิตมา 2 ครั้ง ผลิตครั้งแรก จำนวน 5,000 ถุง และครั้งที่ 2 จำนวน 2,000 ถุง

(8.4.5) สื่ออินเทอร์เน็ต

จากข้อมูลประเภทสื่อที่ผลิตและเผยแพร่โดยสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่าบนเว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ช. มีการเผยแพร่แถบข้อความ (Banner) "คุณธรรม นำธุรกิจ" ปรากฏ อีกทั้งมีช่องทางการดาวน์โหลดข้อมูลประเภทสื่อภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" ในหัวข้อสื่อประชาสัมพันธ์ (<http://www.nacc.go.th>)

อนึ่ง เพื่อเสริมความเข้าใจและอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้แนวทางการสื่อสารหลัก "คุณธรรม นำธุรกิจ" ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ผู้ทำการศึกษาได้แสดงรูปภาพตัวอย่างสื่อและเนื้อหาสื่อรณรงค์ประกอบ ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ภาพที่ 90 : ภาพวีดีข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือ "คุณธรรม นำธุรกิจ"

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทสารคดีสั้นทางวิทยุกระจายเสียง สารคดีสั้น ชุด "คุณธรรม นำธุรกิจ"
 ของสำนักงาน ป.ป.ช. ความยาว 2 นาที
ตอนที่ 1 ผลของการทุจริตในภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน
 เสนอโดย บริษัท เวิลด์ โปร มีเดีย จำกัด

Jingle in : สารคดีสั้น ชุด "คุณธรรม นำธุรกิจ" โดย สำนักงาน ป.ป.ช.

เสียงบรรยาย+Effect : (SFX : เหมือนการอ่านพาดหัวข่าวทั่วไป)

แจ้งจับผู้ช่วยผู้จัดการเบงคธนาชาติโกง 17 ล้าน หนังสือพิมพ์คมชัดลึก 3 เมษายน 2552 /
 จำคุกเกริกเกียรติ 20 ปี ชดใช้บีบีซี 1.5 พันล้าน หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ 11 มีนาคม 2552 /
 ศาลสั่งจำคุกสาวแบงค์ 492 ปี ฐานโกงเงินลูกค้ากว่า 65 ล้านบาท หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ 27
 กันยายน 2551

เสียงบรรยาย : คุณผู้ฟังครับ พาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์เมื่อสักครู่นี้เป็นข่าวคดีการทุจริตคอร์รัปชัน
 ในภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน ถือเป็นปัญหาสังคมที่รุนแรงและสร้างความเสียหายให้แก่
 บ้านเมืองมิใช่น้อย พูดกันเป็นร้อยล้านพันล้าน ฟังแล้วก็รู้สึกใจหายแต่ก็สมน้ำหน้ากับบาปกรรม
 ที่คนโกงได้รับ

ครั้นพูดถึงเรื่องความเสียหายของการทุจริตใคร่อยากหยิบประเด็นผลร้ายของการทุจริต
 ที่หน่วยงานขององค์การสหประชาชาติที่ชื่อว่า United Nations Development Program หรือ
 UNDP ได้สรุปไว้ 5 ประการ ได้แก่

ประการแรก : ลดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการลงทุนจากต่างประเทศ เพราะธุรกิจ
 ต้องจ่ายเงินใต้โต๊ะให้กับข้าราชการ เพื่อให้ธุรกิจดำเนินต่อไปได้

ประการที่สอง : ลดทอนรายได้ของภาครัฐที่จะนำมาช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย

ประการที่สาม : มีการจัดสรรทรัพยากรที่ผิด แทนที่จะนำทรัพยากรที่มีจำกัดไปพัฒนา
 ประเทศกลับนำไปใช้ในด้านอื่นที่มีความจำเป็นน้อยกว่า

ประการที่สี่ : ทำให้กฎหมายบ้านเมืองขาดความศักดิ์สิทธิ์ และประการสุดท้าย
 เป็นการทำลายระบบสิทธิมนุษยชน สร้างความเหลื่อมล้ำแตกแยกในสังคม

ผลร้ายทั้ง 5 ประการนี้ ผมเชื่อว่าคงไม่มีคนไทยคนไหนต้องการให้เกิดขึ้นในสังคมไทย
 ดังนั้น เราต้องช่วยกันนะครับ การจัดการทุจริตเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนร่วมกัน เราทำได้
 เพียงมีความซื่อสัตย์สุจริตในใจ วันนี้รายการหมดเวลาแล้ว ตอนหน้าผมจะนำเสนอประเด็น
 สาเหตุของการทุจริตในภาคเอกชนมาฝาก สวัสดีครับ

Jingle in : รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน โดยสำนักงาน ป.ป.ช.

อ้างอิง : หนังสือ "คุณธรรม นำธุรกิจ" หน้า 24-26

สื่อสิ่งพิมพ์

ภาพที่ 91 : ภาพหนังสือ "คุณธรรม นำธุรกิจ"

ภาพที่ 92 : ภาพแผ่นพับ ชุด "คุณธรรม นำธุรกิจ"

สื่อผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 93 : ภาพถุงผ้า "คุณธรรม นำธุรกิจ"

สรุปสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2553 พบว่าตลอดระยะเวลา 11 ปี ปรากฏเนื้อหาการสื่อสารหลัก (Key Message) จำนวน 9 แนวทาง จำแนกตามการแบ่งช่วงเวลาของการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

1. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ปรากฏเนื้อหาการสื่อสารหลัก จำนวน 2 แนวทาง ได้แก่ "มือสะอาดชาติไม่ล่ม" และ "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน"

2. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ปรากฏเนื้อหาการสื่อสารหลัก จำนวน 2 แนวทาง ได้แก่ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" และ "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน"

3. ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง ปรากฏเนื้อหาการสื่อสารหลัก จำนวน 3 แนวทาง ได้แก่ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม", "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" และ "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม"

4. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ปรากฏเนื้อหาการสื่อสารหลัก จำนวน 9 แนวทาง ได้แก่ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม", "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน", "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน", "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน", "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม", "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง", "ซื่อสะอาด", "เป็นหู เป็นตา" และ "คุณธรรม นำธุรกิจ"

ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตทั้ง 9 เนื้อหาการสื่อสารหลักของสำนักงาน ป.ป.ช. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2553 ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

1. การวิเคราะห์เป้าหมาย : เนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่จะกำหนดเป้าหมายที่เป็นเป้าหมายระดับโครงสร้าง เป็นการผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน อีกทั้งพบว่าเป็นแนวทางการรณรงค์สร้างกระแสความตื่นตัวของชุมชน เป็นการผลักดันในภาพรวมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของระบบสังคม นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบเพียงเนื้อหาการสื่อสารหลักในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ในชุด "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" และ "เป็นหู เป็นตา" ที่มีการกำหนดเป้าหมายระดับบุคคล โดยกระตุ้นให้เกิดความตื่นกลัวต่อปัญหา สร้างความรู้สึกรังเกี้ยวรังไรต่อการกระทำที่เบียดผลประโยชน์ส่วนรวม มีการกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมต่อต้านการทุจริต และดูแลรักษาผลประโยชน์ของประเทศไทย

2. การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ : เนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อโน้มน้าวให้กระทำตามและเพื่อระดมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นหลัก สำหรับวัตถุประสงค์ที่เป็น การแจ้งข่าวสารนั้นปรากฏในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. น้อยมาก นอกจากนี้ ยังพบว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ดังกล่าวเป็นการกำหนดระดับสถานะของการเปลี่ยนแปลงในเชิงพฤติกรรมที่มุ่งวัตถุประสงค์ในระดับการเรียนรู้ของปัจเจกบุคคลไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงในแง่โครงสร้างของระบบสังคม โดยมีผู้รับประโยชน์จากการสื่อสารรณรงค์ คือ สังคมและประเทศไทย อีกทั้งยังประโยชน์ต่อสมาชิกทั้งหมดในสังคม

3. การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย : เนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะกว้าง เป็นประชากรหรือสมาชิกทั้งหมดในสังคม มีการจำเพาะบ้างในส่วนของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ, เยาวชนและบุคลากรทางการศึกษา และสื่อมวลชน อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์สื่อภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักทั้ง 9 แนวทาง พบว่า มีสื่อกิจกรรมและสื่อผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนและบุคลากรทางการศึกษาจำนวนมาก สำหรับการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เป็นลักษณะเจาะจงเฉพาะกลุ่ม พบเพียง 1 เนื้อหาการสื่อสารหลัก คือ "คุณธรรมนำธุรกิจ" ซึ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะในภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน นอกจากนี้การวิจัยพบเพิ่มเติมว่ากลุ่มเป้าหมายในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากกว่ากลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้เป็นแนวร่วม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์ : เนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่จะเป็นการให้ข้อมูลหรือประเด็นที่เป็นข้อมูลระดับพื้นฐาน เน้นการนำเสนอเชิงแนวปฏิบัติตนของกลุ่มเป้าหมาย สะท้อนสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น สำหรับข้อมูลเชิงลึกอย่างผลการศึกษาวิจัยนั้นได้นำมาใช้เป็นประเด็นข้อมูลน้อยมาก

5. การวิเคราะห์ช่องทางการสื่อสาร : ผลการศึกษาพบว่า 9 เนื้อหาการสื่อสารหลักในช่วง ปี พ.ศ. 2542-2553 มีการใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ทั้งช่องทางการสื่อสารที่เป็นสื่อของสำนักงาน ป.ป.ช. และช่องทางการสื่อสารมวลชน พบการนำเนื้อหาการสื่อสารไปประยุกต์ใช้ในทุกสื่อที่มีอยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมกับช่องทางการสื่อสาร ทั้งนี้ การวิเคราะห์โดยรวมพบว่า ช่องทางการสื่อสารที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นสื่อประเภทกิจกรรมมากกว่าสื่อมวลชน นอกจากนี้ผลการวิจัยพบเพิ่มเติมว่ามีการใช้สื่อตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่พัฒนาพร้อมกับเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยปรากฏการใช้สื่อประเภทสังคมออนไลน์ (Social Network) กับเนื้อหาการสื่อสารหลัก ชุด "ข้อสะอาด" ที่พบครั้งแรกในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ในมุมมองทิศทางเดียวกันพบว่า สื่อในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 บางสื่อเผยแพร่ในช่องทางการสื่อสารที่เป็นที่นิยมขณะนั้นแต่ปัจจุบันไม่พบการใช้สื่อดังกล่าว ตัวอย่างเช่น การผลิตเทปคาสเซ็ทจะพบในช่วงของการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 หลังจากนั้นในระยะหลังโดยเฉพาะช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 จะไม่ปรากฏสื่อประเภทดังกล่าวเลย เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและบริบททางสังคมวัฒนธรรมปัจจุบันไม่ใช้ช่องทางการสื่อสารดังกล่าวแล้ว ประกอบกับมีสื่อประเภทใหม่มาแทนที่ เช่น ซีดี และดีวีดี เป็นต้น

6. การวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสาร : ผลการศึกษาจำแนกการวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ กลยุทธ์ด้านเนื้อหาสารและกลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ ทั้งนี้ จากการศึกษาวิเคราะห์ภาพรวมของเนื้อหาการสื่อสารหลัก 9 แนวทาง ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

6.1 กลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาร : เนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่พบที่มีการกำหนดแก่นหลัก (Theme) ที่หลากหลาย ในมุมมองที่เป็นภาพรวมของสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2553 ผลการวิจัยพบว่าในบางปีมีการนำเนื้อหาการสื่อสารหลักหลายแนวทางรณรงค์ในช่วงเวลาเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ในปี พ.ศ. 2551 พบการผลิตและเผยแพร่สื่อภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักถึง 6 แนวทาง ได้แก่ "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม", รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน", "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน", "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ยอมมีส่วนร่วม" "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" และ"ข้อสะอาด" ในขณะเดียวกันผลการวิจัยพบเพิ่มเติมว่า บางเนื้อหาการสื่อสารหลักก็มีการผลิตและเผยแพร่สื่อที่เป็นแนวทางและมีเอกภาพในองค์ประกอบด้านภาพและการใช้สี เช่น เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง", "ข้อสะอาด", เป็นหู เป็นตา" และ"คุณธรรม นำธุรกิจ" ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นแนวทางการสื่อสารหลักในช่วงหลังของขอบเขตการวิจัยที่อยู่ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 สำหรับเนื้อหาการสื่อสารหลักในช่วงต้นของขอบเขตการวิจัยที่อยู่ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ชุดที่ 2 และช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง พบความมีเอกลักษณ์และเอกภาพในแก่นหลักน้อยมาก โดยเฉพาะเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล้ม" ที่มีการผลิตและเผยแพร่สื่อประเภทสติ๊กเกอร์ที่มีพื้นหลังเป็นสีดำ สีม่วง และเป็นสติ๊กเกอร์ใส รวมถึงการใช้แบบตัวอักษรและองค์ประกอบด้านภาพ แต่ทั้งนี้ก็เป็นวิวัฒนาการตามบริบททางสังคมและทัศนคติมุมมองในแต่ละยุคแต่ละสมัย

สำหรับประเด็นของมิติข้อมูลที่ปรากฏในสารพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นการนำเสนอข้อมูลด้านเดียว เนื่องจากเป็นข้อสรุปที่ตายตัว สมาชิกในสังคมส่วนใหญ่มีการรับรู้และเข้าใจเป็นอย่างดีว่าผลจากการทุจริตคอร์รัปชันจะนำมาซึ่งความเสียหายของบ้านเมือง การนำเสนอข้อมูลในมิติดังกล่าวจึงได้ผลดีไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบข้อมูลในแง่ดีและแง่เสียให้กับกลุ่มเป้าหมาย ด้านจุดจับใจที่เป็นกลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาระที่สำคัญประการหนึ่ง พบว่าเนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่จะเน้นจุดจับใจที่เป็นจุดจับใจเชิงอารมณ์มากกว่าจุดจับใจเชิงเหตุผล นอกจากนี้ส่วนของการใช้ความถี่กับการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายพบว่า มีการใช้ความถี่ในการนำเสนอสารผ่านช่องทางการใช้สื่อประเภทกิจกรรมมากกว่าสื่อประเภทสื่อมวลชน ในขณะที่การกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในวงกว้างที่เป็นลักษณะมวลชน ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้ผู้ทำการวิจัยจะได้ทำการอภิปรายประกอบแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทต่อไป

6.2 กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ : ผลการศึกษาพบว่าเนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่มุ่งเน้นการใช้สื่อแบบผสมผสาน มีความหลากหลายในแต่ละเนื้อหาการสื่อสารหลักที่ปรากฏในช่วงปี พ.ศ. 2542-2553 มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เร้าความกลัว ทั้งในรูปแบบของการให้ข้อมูลเกี่ยวกับขนาดของปัญหาที่กล่าวถึงความสำคัญและผลเสียหายของการทุจริตคอร์รัปชันที่มากมายมหาศาล กระตุ้นต่อการตื่นตัวของการช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน มีการใช้ภาพการกระทำที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา เช่น การช่วยกันเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลสมบัติแผ่นดิน อีกทั้งให้ความมั่นใจว่ากลุ่มเป้าหมายผู้รับสารสามารถประพฤติปฏิบัติตนในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ เช่น การตรงต่อเวลา, การรักษาวินัย และความซื่อสัตย์สุจริต ในขณะเดียวกันก็พบการอ้างอิงในหลักของเหตุและผลในบางเนื้อหาการสื่อสารหลัก เช่น "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" นอกจากนี้ในประเด็นการอ้างอิงบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมก็ปรากฏในหลายเนื้อหาการสื่อสารหลัก เช่น การใช้คำพูดของประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ (พลเอก เปรม ติณสูลานนท์) ในสื่อประเภทสารคดีสั้นทางวิทยุ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" การกำหนดให้รองนายกรัฐมนตรี (ดร.วิษณุ เครืองาม) เป็นประธานและกล่าวนำการอภิปรายสำหรับกิจกรรมภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ตรงเวลารักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" การกำหนดให้นายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) และประธานกรรมการ ป.ป.ช. (นายปานเทพ กล้านรงค์ราย) เป็นประธานในกิจกรรมเปิดตัวสัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี "ช่อสะอาด" และการใช้ศิลปิน ดารา นักแสดงนำจากละครโทรทัศน์ เรื่อง ผู้ใหญ่ลีกับนางมา เป็นตัวแทนที่นำเสนอข้อมูลข่าวสาร (Presenter) ในเนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" และที่สำคัญคือการใช้สื่อของเนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่ของสำนักงาน ป.ป.ช. จะใช้คำที่สะกดหูสะกดตา มีความสวยงามทางภาษา มีสัมผัสนอกสัมผัสใน คล้องจองสวยงาม อีกประเด็นคือการสร้างสัญลักษณ์ร่วม ซึ่งปรากฏชัดเจนในเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ช่อสะอาด" ที่มีการใช้สัญลักษณ์ "ช่อสะอาด" เป็นตัวแทนสัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี และนำมาใช้เป็นเนื้อหาการสื่อสารหลักในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

7. การวิเคราะห์ด้านการวิจัย : ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2553 ปรากฏการวิจัยน้อยมาก โดยการวิจัยที่พบส่วนใหญ่จะเป็นการวิจัยในรูปแบบการสำรวจความคิดเห็นก่อนการสร้างสรรค์เนื้อหาการสื่อสารหลัก และการสำรวจลักษณะดังกล่าวจะพบในเนื้อหาการสื่อสารที่มีการนำเสนอผลงานจากบริษัทเอกชนที่เข้ามาเสนอราคาต่อสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏในเนื้อหาการสื่อสารหลัก ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" และ "เป็นหู เป็นตา" สำหรับเนื้อหาการสื่อสารหลักที่ไม่ได้มาจากการเสนองานของบริษัทเอกชนแต่มาจากการสำรวจความเห็น และการทดสอบสื่อ (Pre-Test) ของสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏในเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" สำหรับการวิจัยประเมินสื่อระหว่างการดำเนินการและหลังการดำเนินการนั้น ไม่ปรากฏในเนื้อหาการสื่อสารหลักใดของสำนักงาน ป.ป.ช. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2553

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บทวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านการป้องกันการทุจริต ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับสื่อรณรงค์ต่อต้าน การทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542 - 2553

การศึกษา เรื่อง "การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542-2553" ในปัญหาการนำวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์
ความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับสื่อรณรงค์
ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร
และแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ Goal-Based (Behavioral Objective)
Approach ซึ่งเป็นการประเมินที่วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น
ทั้งนี้ ใช้กลุ่มผู้ประเมินหลัก ได้แก่ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพการผลิตสื่อ รวม
ทั้งสิ้น 4 คน

จากแหล่งข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ปรากฏบทวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้าน
การป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.
ซึ่งผู้ทำการวิจัยได้วิเคราะห์ความสอดคล้องดังกล่าว ตามการแบ่งช่วงเวลาการศึกษา ดังนี้

1. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1
2. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2
3. ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง
4. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

จากผลการศึกษารายงานการบริหารการสื่อสารพบว่า ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 เป็นผู้กำหนดนโยบายด้านการป้องกันการทุจริต ในภารกิจด้านการประชาสัมพันธ์ เสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และเสริมสร้าง การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีคณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจาก คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำหน้าที่นำเสนอ กรณักรองและเป็นที่ปรึกษาในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวปรากฏคณะอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน 3 คณะ ได้แก่ คณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและคณะอนุกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์

ด้านโครงสร้างการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. อันเป็นหน่วยงานธุรการของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ปรากฏ 3 หน่วยงานหลักในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต ได้แก่ สำนัก ป้องกันการทุจริต 1 สำนักป้องกันการทุจริต 2 และศูนย์อำนวยการและประสานงานเครือข่ายป้องกัน การทุจริตแห่งชาติ (ศอ.ปปช.) อย่างไรก็ตามพบว่า มีเพียงสำนักป้องกันการทุจริต 2 และศอ.ปปช. เท่านั้นที่มีการดำเนินงานที่ในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตโดยการผลิตและเผยแพร่สื่อ

สำหรับแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ปรากฏ 3 แนวทางหลัก ได้แก่ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หมวด 2 วรรค (10) แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550) และ แผนงานหลัก

อนึ่ง ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ปรากฏเนื้อหาการสื่อสารหลัก จำนวน 2 เนื้อหา ได้แก่ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" และ "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" ทั้งนี้ ภายใต้นโยบายการสื่อสารหลักดังกล่าวมีการผลิตและเผยแพร่สื่อจำนวนมากและหลากหลาย

ทั้งนี้ ผลการศึกษารายงานการบริหารการสื่อสารและรายงานสถานภาพการใช้สื่อในช่วง การดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 วิเคราะห์ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกของ กลุ่มนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญดำเนินการในวิชาชีพการผลิตสื่อ ผลการศึกษาความสอดคล้อง ระหว่างนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ของสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏดังนี้

ภาพรวมของนโยบายการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตและผลผลิตที่เป็นสื่อภายใต้นโยบาย การสื่อสารหลักในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 พบว่ามีความสอดคล้อง ในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากในการดำเนินการผลิตและเผยแพร่สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของ สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นดำเนินการภายใต้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หมวด 2 วรรค (10) อันเป็นกรอบนโยบายที่เป็น บทบัญญัติทางกฎหมายที่มีลักษณะกว้าง ประกอบกับการบังคับใช้แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550) และแผนงานหลัก พบการนำไปใช้กำหนดกิจกรรมผลิตและเผยแพร่สื่อ รณรงค์ต่อต้านการทุจริตตามผลการศึกษาที่รายงานในบทที่ 4 ตอนที่ 3

อีกทั้ง รูปแบบการบริหารการสื่อสารยังเป็นระบบราชการทั่วไปที่เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการไม่สามารถตัดสินใจหรือดำเนินการตามความต้องการส่วนบุคคลได้ กระบวนการผลิตและเผยแพร่สื่อต้องผ่านลำดับสายการบังคับบัญชา ให้ความเห็นชอบ คัดค้าน หรือระงับการดำเนินการ จากผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบส่วนภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต งานผลิตและเผยแพร่สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ด้วยเหตุนี้จึงสรุปได้ว่า การผลิตและเผยแพร่สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตเป็นความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาและผู้กำหนดนโยบายตามสายการบังคับบัญชา

นอกจากนี้ พบประเด็นสนับสนุนหนึ่งของผลการศึกษาคือ การบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 เป็นลักษณะของการนำเสนอประเด็น ข้อมูล และแนวทางการดำเนินงานจากฝ่ายปฏิบัติการซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. ในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต เสนอผ่านตามสายการบังคับบัญชาสู่ที่ประชุมคณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริตที่ทำหน้าที่เป็นคณะที่ปรึกษา, ให้คำแนะนำ และกรันรองงาน เสนอผ่านสู่ที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้มีมติเห็นชอบและบังคับใช้เป็นนโยบาย โดยลักษณะดังกล่าวเป็นรูปแบบการบริหารการสื่อสารแบบ (Bottom Up) ดังนั้น นโยบายและผลผลิตจากการผลิตสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตย่อมปรากฏความสอดคล้องอย่างชัดเจนกับนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพการผลิตสื่อ ดังนี้

"ป.ป.ช. ยังคงเป็นระบบราชการ ดังนั้น การผ่านงานตามสายบังคับบัญชาเป็นเรื่องสำคัญ รูปแบบนี้จึงทำให้การผลิตและเผยแพร่สื่อที่สอดคล้องกับนโยบายของผู้กำหนดนโยบาย เรื่องนี้มันมีความชัดเจนภายในตัว ...แต่พอมาดูเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารการสื่อสาร พี่มองว่ารูปแบบมันเป็นแบบ Bottom Up เจ้าหน้าที่เสนอไปผ่านอนุกรรมการฯ ผ่านที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้บอร์ดมีมติเห็นชอบแล้วก็กำหนดเป็นนโยบาย พอมาเป็นนโยบายผลผลิตที่เป็นสื่อก็ต้องสอดคล้องกันไป เพราะคนทำคือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ชงเรื่องให้เป็นนโยบาย และการผลิตสื่อก็ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ความสอดคล้องมันมีอยู่แล้ว "

(อารยา พิพัทธกุลกุล, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2554)

"แผนงานหลักมันกว้างนะ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างศรัทธา หามิตร ปลุกจิตสำนึก อีกทั้งเมื่อดูเนื้อหารายละเอียดกิจกรรมภายใต้แผนงาน มันดูครอบคลุมทุกส่วนของรูปแบบการประชาสัมพันธ์ การผลิตและเผยแพร่สื่อที่มีทั่วไป แล้วเมื่อดูสื่อที่ผลิตออกมาในช่วงชุดแรกมันก็มีครบทุกอย่างตามนั้น พอให้ประเมินความสอดคล้องมันก็ต้องพูดได้ว่ามันสอดคล้อง"

(มารยาท เจียรกุล, สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2554)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายตามแผนงานหลักกับผลผลิตที่เป็นสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตจะพบความขัดแย้ง แต่ในประเด็นความขัดแย้งดังกล่าวก็ยังคงอยู่ภายใต้กรอบที่สามารถประเมินได้ว่าแนวทางการสื่อสารรณรงค์กับสื่อที่เป็นผลผลิตอยู่ในความสอดคล้องกันอยู่ กล่าวคือ แผนงานหลักกำหนดกลุ่มเป้าหมายอันดับแรกคือ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีเยาวชนและบุคคลากรทางการศึกษาเป็นกลุ่มเป้าหมายอันดับที่สอง และมีประชาชนทั่วไปเป็นกลุ่มเป้าหมายอันดับที่สาม ในขณะที่สื่อและกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการทุจริตส่วนใหญ่ที่พบในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 เน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนและบุคคลากรทางการศึกษามากกว่ากลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ทั้งนี้การกำหนดสัดส่วนดังกล่าวไม่ปรากฏในแผนงานหลัก อีกทั้งยังอยู่ในกรอบการกำหนดกลุ่มเป้าหมายภายใต้แนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ปรากฏตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพการผลิตสื่อ ดังนี้

"อ่านดูเอกสารและดูจากสื่อแล้ว ชุดที่ 1 นี้ พี่มองเห็นว่ามันเป็นสื่อกิจกรรมเยอะมาก สื่อประเภทสื่อมวลชนมีน้อย กลุ่มเป้าหมายที่เน้นก็เป็นเยาวชน นักเรียน นักศึกษาเยอะ แต่พอมาอ่านแผนงานหลักพบว่ากลุ่มเป้าหมายอันดับแรกคือนักการเมืองและข้าราชการ มันผิดเป้าไปหน่อยนะ แต่จะว่ามันไม่สอดคล้องกันก็ไม่ใช่ เพราะแผนงานหลักเองก็ไม่ได้กำหนดสัดส่วนของสื่อแต่ละสื่อว่าจะเน้นสื่ออะไร หรือให้ความสำคัญกับสื่อประเภทไหนมากกว่าน้อยกว่ากัน ...โดยรวมแล้วเราก็ต้องประเมินว่ามันสอดคล้องอยู่ มองจากภาพรวมนะ"

(อารยา พิพัทธกุลสกุล, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2554)

สำหรับอีกประเด็นที่สนับสนุนความสอดคล้องของสื่อกับนโยบายการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต คือ เนื้อหาสารที่มีความชัดเจนในความหมาย ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาการสื่อสารหลัก ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" หรือ "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" สารที่ปรากฏในชุดสื่อพบว่าไม่อาจตีความเป็นความหมายอื่นนอกเหนือจากเรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันได้ ประกอบกับแนวทางการสื่อสารรณรงค์หรือนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตที่ปรากฏในช่วงดังกล่าวก็มีลักษณะที่กว้าง ความครอบคลุมดังกล่าวจึงปรากฏซึ่งความสอดคล้องโดยรวม ตามที่ปรากฏตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพการผลิตสื่อ ดังนี้

"สื่อที่คุณีเขาเน้น Message สารที่เป็นเรื่องการทำอะไรจะป้องกันแก้ไขปัญหา มีการพูดเรื่องที่อ้อม ๆ อย่างตรงเวลานี้มันไกลปัญหาไปหน่อย ซึ่งในช่วงแรกเราเพิ่งมี ป.ป.ช. เราควรทำให้เขารู้จักเราก่อน สร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นแล้วเราค่อยไปพูด แต่ในนโยบายเขาก็ไม่ได้มีหลักการตรงนี้ เขาเน้นหามิตร ปลุกจิตสำนึก เนื้อหาสารก็ออกมาอย่างนี้ ...การออกแบบหรือองค์ประกอบของสื่อมันก็เป็นทางการในยุคนี้แหละ จะว่าไม่ดีก็ไม่ได้ เพราะ ณ ช่วงเวลานั้นเขาก็มีแนวทางทำกันอย่างนั้น อย่างการใช้สี ข้อความมันดูเป็นแบบราชการรุ่นเก่า แต่ก็ปี 42-43 นะ ...สื่อราชการชอบทำแบบนี้ละ คือมีโลโก้ใหญ่ ๆ เนื้อหาอื่นไม่ค่อยชัดเจน"

(มารยาท เจียรกุล, สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2554)

"มือสะอาด นี้พี่ว่ามันเห็นภาพนะ มันเป็นเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต เป็นเรื่องของการไม่ทุจริต แล้วก็ทำให้เรารับรู้ได้ว่าเป็น Message ของ ป.ป.ช. อีกอย่างตัว Message ที่ใช้กันมันก็แปลความหมายอื่นไม่ได้ไกลไปจากนี้ ...พอคุณโยบายนี่พูดอะไรที่กว้าง ๆ ภาพรวมมันเลยออกมาในลักษณะที่พอเข้ากันได้ สอดคล้องเชื่อมโยงกัน"

(พรรวี สุระมุล, สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2554)

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2

จากผลการศึกษารายงานการบริหารการสื่อสารพบว่า ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 เป็นผู้กำหนดนโยบายด้านการป้องกันการทุจริต ในภารกิจด้านการประชาสัมพันธ์ เสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีคณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำหน้าที่นำเสนอ กรณักรองและเป็นที่ปรึกษาในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวปรากฏคณะอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน 2 คณะ ได้แก่ คณะอนุกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะอนุกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ในสถานศึกษา ในภารกิจของ คอ.ปปช. สำหรับอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต ในภารกิจของสำนักป้องกันการทุจริต 2 นั้น ไม่มีการแต่งตั้ง เนื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 มีนโยบายเร่งด่วนต้องดำเนินการคือภารกิจด้านการปราบปรามการทุจริต อีกทั้งมีแนวคิดในการปรับนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตในส่วนของ การประชาสัมพันธ์และการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตโยเน้นการสื่อสารณรงค์เชิงรุก มุ่งการใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือหลักในการเผยแพร่ และให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยลดบทบาทและการดำเนินการป้องกันการทุจริตในภาคเยาวชนและบุคลากรทางการศึกษา

ด้านโครงสร้างการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. อันเป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปรากฏ 3 หน่วยงานหลักในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต เกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต เช่นเดียวกับช่วงของการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย สำนักป้องกันการทุจริต 2 และคอ.ปปช. ในกรณีนี้ พบว่า ในส่วนของการดำเนินการของ คอ.ปปช. ยังคงดำเนินการโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ต่อเนื่อง นอกจากนี้พบเพิ่มเติมว่า โครงการดังกล่าวมีการขยายกลุ่มเป้าหมายจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปถึงสถาบันการศึกษา สำหรับสำนักป้องกันการทุจริต 2 ไม่ปรากฏการดำเนินการในกิจกรรมใหม่ ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการตามแผนที่เคยได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 และการดำเนินการทบทวนโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการในอดีต ในขณะที่เดียวกันพบว่าการสั่งการโดยตรงจากกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบงานด้านการป้องกันการทุจริต ไม่ปรากฏการนำเสนอผ่านสายงานบังคับบัญชาจากระดับปฏิบัติการสู่ระดับผู้กำหนดนโยบาย อีกทั้งไม่มีการผ่านคณะอนุกรรมการกรณักรองและให้คำปรึกษา เนื่องจากไม่มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการดังกล่าวในภารกิจของสำนักป้องกันการทุจริต 2

สำหรับแนวทางการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตในช่วงดังกล่าว ไม่ปรากฏนโยบายหลักด้านการป้องกันการทุจริต แต่ทั้งนี้ ยังคงยึดกรอบเดิมของแนวทางการสื่อสารณรงค์ทั้ง 3 แนวทางที่มีมาตั้งแต่ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ซึ่งได้แก่ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หมวด 2 วรรค (10) แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550) และแผนงานหลัก

อนึ่ง ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ปรากฏเนื้อหาการสื่อสารหลัก จำนวน 3 เนื้อหา ได้แก่ "มือสะอาดชาติไม่ล่ม", "ตรงเวลา รักษาวินัย ด้านภัยคอร์รัปชัน" และ "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" โดยภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าวมีการผลิตและเผยแพร่สื่อจำนวนมากและหลากหลาย

ทั้งนี้ ผลการศึกษารายงานการบริหารการสื่อสารและรายงานสถานภาพการใช้สื่อในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 วิเคราะห์ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญดำเนินการในวิชาชีพการผลิตสื่อ ผลการศึกษาความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏดังนี้

ภาพรวมของนโยบายการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตและผลผลิตที่เป็นสื่อ ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 พบว่า ปรากฏความสอดคล้องตามกรอบเดิมที่ปรากฏในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า นโยบายหรือแนวทางการสื่อสารณรงค์ต่อต้านการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ยังไม่ชัดเจน แนวทางการสื่อสารณรงค์ที่ปรากฏเป็นลักษณะของกรอบภารกิจอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย อีกทั้งแนวทางการสื่อสารที่เป็นแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 ปรากฏระยะเวลาการบังคับใช้ที่คาบเกี่ยวต่อเนื่องถึงช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 กล่าวคือแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวกำหนด ระยะเวลาในการบังคับใช้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2550 ส่วนระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 อยู่ในระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2547-30 พฤษภาคม 2549 ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพการผลิตสื่อ ดังนี้

"นโยบายตอนนั้นมันไม่ชัดเจน ดูจากนโยบายเร่งด่วนที่ชุด 2 เขาประกาศก็ไม่ได้กล่าวถึงด้านการป้องกันหรือการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต นโยบายที่เราพอจะใช้ได้ตามเอกสารก็คือตัวของแผนยุทธศาสตร์ ฉบับแรก มันมีระยะเวลาคาบเกี่ยวกันอยู่ พอมาใช้วิเคราะห์ความสอดคล้องพูดลำบากนะ นโยบายมันเป็นของอีกชุด ...เรียกง่าย ๆ คือสอดคล้องตามกรอบเดิม ...ส่วนเหตุผลก็ต้องอ้างเหตุผลเดียวกันกับความสอดคล้องในช่วงของชุดแรก ก็เป็นเรื่องระบบราชการ สายการบังคับบัญชา และตัว Message ที่มันกว้างพอ ๆ กับกรอบนโยบายที่มันกว้างพอ ๆ กัน"

(อารยา พิพิทักษ์สกุล, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2554)

3. ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง

จากผลการศึกษารายงานการบริหารการสื่อสารพบว่า ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง ไม่ปรากฏผู้กำหนดนโยบายด้านการป้องกันการทุจริต เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ไม่ได้กำหนดองค์กรหรือองค์คณะผู้ทำการแทน หรือทำหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ ส่งผลให้การกำหนดนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งการดำเนินการตามมาตรการ การตรวจสอบอำนาจรัฐตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ในระหว่างที่ไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติในหน้าที่ อีกทั้งส่งผลต่อการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากบทบัญญัติ ทางกฎหมายกำหนดให้อนุกรรมการมาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ด้านโครงสร้างการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. อันเป็นหน่วยงานธุรการของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ปรากฏรูปแบบเช่นเดียวกับช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ด้วยเหตุนี้ จึงปรากฏสำนักป้องกันการทุจริต 2 และศอ.ปปช. ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ รับผิดชอบต่อการป้องกันการทุจริต

สำหรับแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตนั้น มีลักษณะเช่นเดียวกับช่วงการดำรง ตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 คือใช้แนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตเดิมจาก การกำหนดนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ได้แก่ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หมวด 2 วรรค (10) แผนยุทธศาสตร์ สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550) และแผนงานหลัก

อนึ่ง ในช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง ปรากฏเนื้อหาการสื่อสารหลัก จำนวน 3 เนื้อหา ได้แก่ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม", "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน" และ "คอร์รัปชัน กัดกินอนาคต เราไม่ยอมมีส่วนร่วม" โดยภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าวมีการผลิตและเผยแพร่ สื่อจำนวนมากและหลากหลาย

ทั้งนี้ ผลการศึกษารายงานการบริหารการสื่อสารและรายงานสถานภาพการใช้สื่อในช่วง ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง วิเคราะห์ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่ม นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญดำเนินการในวิชาชีพการผลิตสื่อ ผลการศึกษาความสอดคล้องระหว่าง นโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของ สำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏดังนี้

ภาพรวมของนโยบายการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตและผลผลิตที่เป็นสื่อ ภายใต้ เนื้อหาการสื่อสารหลักในช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง พบว่าเป็นความสอดคล้องใน กรอบแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตเดิม โดยมีประเด็นเหตุผลสนับสนุนเช่นเดียวกับ ช่วงของการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2

"ช่วงไม่มีคณะกรรมการก็ไม่ต่างอะไรกับช่วงคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุด 2"

(อารยา พิพิทักษ์สกุล, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2554)

"Consistency มันกว้าง กรอบเดิมที่ใช้มันก็กว้าง สื่อที่ออกมา Message ก็กว้าง แม้ว่าจะเป็นนโยบายของชุดแรก พอไม่มีนโยบายก็อ้างกรอบเดิม ผลที่ออกมาก็ต้องคล้ายเดิม ๆ"

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยกุล เลาว์ณย์ศิริ, **สัมภาษณ์**, 22 เมษายน 2554)

ทั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบความสอดคล้องที่ปรากฏมีลักษณะเช่นเดียวกับช่วงของการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ซึ่งมีการใช้กรอบแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตเดิมที่กำหนดโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ทั้งแนวทางการสื่อสารที่เป็นบทบัญญัติทางกฎหมายในเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 ที่มีระยะเวลาในการบังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2550 ในขณะที่ช่วงที่ไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง อยู่ระหว่างวันที่ 31 พฤษภาคม 2548-21 กันยายน 2549

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

จากผลการศึกษารายงานการบริหารการสื่อสารพบว่า ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 เป็นผู้กำหนดนโยบายด้านการป้องกันการทุจริต ในภารกิจด้านการประชาสัมพันธ์ เสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และเสริมสร้าง การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทั้งนี้ ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงของการใช้โครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ปี พ.ศ. 2543 ซึ่งมีหัว ระยะเวลาที่คาบเกี่ยวตั้งแต่เริ่มการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถึงปี พ.ศ. 2550 และช่วง การใช้โครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ปี พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นช่วงตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2550 ถึงปัจจุบัน (สิ้นสุด ขอบเขตการวิจัยนี้) ผลการศึกษาปรากฏจำนวนคณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในช่วงโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ปี พ.ศ. 2543 จำนวน 4 คณะ และปรากฏคณะอนุกรรมการ ด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน 14 คณะ ในช่วงโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ปี พ.ศ. 2550

ด้านโครงสร้างการบริหารงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. อันเป็นหน่วยงานธุรการของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ปรากฏ 1 สำนัก กับ 1 ศูนย์ ในช่วงโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ปี พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ที่มีผลบังคับใช้ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ชุดที่ 2 ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง และช่วงต้นของการดำรงตำแหน่งของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 มีการปรับโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ปี พ.ศ. 2550 จึงปรากฏหน่วยงานด้านการป้องกันการทุจริต จำนวน 6 สำนักในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต ได้แก่ สำนักป้องกันการทุจริตภาคการเมือง สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐ สำนักป้องกันการทุจริตภาค รัฐวิสาหกิจธุรกิจเอกชน สำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม สำนักจริยธรรมและคุณธรรม และ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักบริหารงานกลาง

สำหรับแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ปรากฏ 7 แนวทางหลัก ได้แก่ บทบัญญัติ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หมวด 2 วรรค (10) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550) แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 2 (2551-2555) แผนปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2 ปี (พ.ศ. 2551- 2552) แผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2555) และอนุสัญญาสหประชาชาติ (UNCAC)

อนึ่ง ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ปรากฏเนื้อหาการสื่อสาร หลัก จำนวน 9 เนื้อหา ได้แก่ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม", "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน", "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน", "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเกิดไท่องค์กรฯ", "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม", "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง", "ช่อสะอาด", "เป็นหู เป็นตา" และ "คุณธรรม นำธุรกิจ" โดยภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักดังกล่าวมีการผลิตและเผยแพร่สื่อ จำนวนมากและหลากหลาย

ทั้งนี้ ผลการศึกษารายงานการบริหารการสื่อสารและรายงานสถานภาพการใช้สื่อในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 วิเคราะห์ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญดำเนินการในวิชาชีพการผลิตสื่อ ผลการศึกษาความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏผลดังนี้

ภาพรวมของนโยบายการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตและผลผลิตที่เป็นสื่อภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักข้างต้น ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 พบความสอดคล้องเช่นเดียวกับช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ทั้งในปัจจุบันที่เป็นเหตุผลแห่งความสอดคล้องและรูปแบบของความสอดคล้อง โดยพิจารณาในองค์ประกอบด้านการบริหารการสื่อสารที่เป็นรูปแบบราชการ มีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน และกรอบการกำหนดนโยบายและแนวทางการสื่อสารรณรงค์ที่กว้างเช่นเดียวกับเนื้อหาสารที่มีลักษณะที่กว้างเป็นภาพรวม อีกทั้งผลผลิตที่เป็นสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตกับกรอบนโยบายที่ปรากฏเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพการผลิตสื่อ ดังนี้

"ส่วนความสอดคล้องของสื่อกับนโยบายของ ป.ป.ช. นั้น ครูอ่านเอกสารแล้วทุกชิ้นแล้ว ก็มี ความคิดว่า สื่อสอดคล้องกับนโยบายทั้งหมดค่ะ เพราะอะไร เพราะการทำสื่อแต่ละชิ้นเกิดจากความต้องการที่จะทำงานตามนโยบาย ไม่ข้อใดก็ข้อหนึ่ง ให้ประสบความสำเร็จ นโยบายของ ป.ป.ช. เป็นที่มาของสื่อ แต่ละชิ้นโดยตรง ต้องสอดคล้องอยู่แล้ว ส่วนจะเหมาะ ควรทำ หรือสัมฤทธิ์ผลหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง"

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยกุล เลาว์ณย์ศิริ, สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2554)

"Message มันมีความชัดเจนภายในตัวว่าเป็นเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน นโยบายก็กล่าวถึงการรณรงค์เรื่องนี้ บางครั้ง Message ก็พูดถึงความซื่อสัตย์สุจริต สื่อที่ออกมามันครบถ้วนตามแบบที่นโยบายกำหนด เมื่อนโยบายกำหนด เจ้าหน้าที่ผลิตและเผยแพร่มาภายใต้กรอบนี้ ความสอดคล้องก็ต้องมี ชัดเจนค่ะ"

(พรรวี สุระมูล, สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2554)

สิ่งที่สนับสนุนความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ประการหนึ่ง คือ การปรับเปลี่ยนลักษณะการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่กว้างมาจำกัดในกลุ่มที่มีลักษณะจำเพาะเจาะจงมากขึ้น รวมทั้งพบการกำหนดกลุ่มเป้าหมายใหม่ กล่าวคือ ตั้งแต่ช่วงระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ช่วงระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 และช่วงระยะเวลาที่ไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง สำนักงาน ป.ป.ช. ไม่เคยมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เป็นภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน รวมทั้ง การส่งเสริมเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล ในขณะที่ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 หลังจากมีการกำหนดกรอบนโยบายการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ก็พบความชัดเจนในการให้ความสำคัญในกลุ่มเป้าหมายทุกภาคส่วนในสังคม ตามวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติฯ ว่า "สังคมไทยมีวินัยและยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ทุกภาคส่วน ร่วมกันป้องกันและปราบปรามการทุจริต" มีการให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายใหม่ที่เป็นภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน ทั้งนี้ เป็นไปตามความสอดคล้องของผลผลิตที่เป็นสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. กับกรอบนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดังที่ปรากฏตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพการผลิตสื่อ ดังนี้

"ที่เห็นชุดหลังมีเรื่อง คุณธรรม นำธุรกิจ เน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นภาคเอกชน มันทำให้เราวิเคราะห์ความสอดคล้องได้ง่าย ...มันช่วยสนับสนุนว่าสื่อที่ ป.ป.ช. ทำมามันก็มาจากยุทธศาสตร์มาจากนโยบาย ...เพราะปีก่อน ๆ ไม่เห็นนะที่เป็นสื่อสำหรับกลุ่มเอกชน"

(อารยา พิพัทธกุลสกุล, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2554)

สรุปบทวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตกับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต พบว่าช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 และชุดที่ 3 สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. มีความสอดคล้องกับนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยปรากฏเหตุผลและรูปแบบของความสอดคล้อง ในองค์ประกอบของการบริหารการสื่อสารที่เป็นรูปแบบราชการ มีระบบการบังคับบัญชาที่ชัดเจน อีกทั้งรูปแบบการกำหนดกรอบนโยบายหรือแนวทางการสื่อสารรณรงค์ที่มีลักษณะกว้างเช่นเดียวกับเนื้อหาสารที่มีการสื่อความหมายที่กว้างเป็นภาพรวม นอกจากนี้ยังปรากฏผลผลิตที่เป็นสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตกับกรอบนโยบายที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สำหรับช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 และช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่งนั้น ปรากฏรูปแบบความสอดคล้องของสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตกับนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตที่แตกต่างจากความสอดคล้องที่เกิดในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 และชุดที่ 3 โดยเป็นความสอดคล้องภายใต้กรอบนโยบายเดิมที่ถูกกำหนดโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ซึ่งไม่ได้เป็นนโยบายที่กำหนดโดยผู้กำหนดนโยบายขณะนั้น แต่ความสอดคล้องที่พบมองในภาพรวมที่ปรากฏกับความสัมพันธ์กับกรอบนโยบายเดิมที่ใช้ ณ ขณะนั้น

นอกจากนี้ หากประมวลภาพรวมของรูปแบบการบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ประกอบด้วย โครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. และแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต กับเนื้อหาการสื่อสารหลักที่เป็นแก่นของการผลิตและเผยแพร่สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่า องค์ประกอบทั้ง 2 แสดงความสอดคล้องเชื่อมโยงกันในบริบทของการสื่อสารรณรงค์กับสถานภาพการใช้สื่อที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏจำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภารกิจด้านการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตมากขึ้น จำนวนแนวทางการสื่อสารรณรงค์ก็ปรากฏมากขึ้น อีกทั้งจำนวนเนื้อหาการสื่อสารหลักก็ปรากฏมากขึ้นเช่นกัน ดังปรากฏตามตารางที่ 6 ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 : แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการบริหารการสื่อสารองค์กรต่อการทุจริต
กับสถานภาพการใช้สื่อองค์กรต่อการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2553

โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายใน สำนักงาน ป.ป.ช.	แนวทางการสื่อสารองค์กรต่อการ การทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.	เนื้อหาการสื่อสารหลัก (Key Message)
<p><u>โครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ตามประกาศ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและ อำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ สังกัดคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2543</u></p> <p>หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร องค์กรต่อการทุจริต มี 1 สำนัก 1 ศูนย์ แบ่งตามภารกิจหน้าที่ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สำนักป้องกันการทุจริต 2 (งานประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต) 2) ศูนย์อำนวยการและประสานงาน เครือข่ายป้องกันการทุจริตแห่งชาติ (งานเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการ ป้องกันการทุจริต) 	<ol style="list-style-type: none"> 1) บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หมวด 2 วรรค (10) 2) แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550) 3) แผนงานหลัก 	<ol style="list-style-type: none"> 1) มือสะอาด ชาติไม่ล่ม 2) ตรงเวลา รักขานินัย ด้านภัยคอร์รัปชัน 3) รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้าง คอร์รัปชัน 4) คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ยอมมี ส่วนร่วม
<p><u>โครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช. ตามประกาศ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและ อำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัด สำนักงาน ป.ป.ช. พ.ศ. 2550</u></p> <p>หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร องค์กรต่อการทุจริต มี 6 สำนัก แบ่งตามกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐ 2) สำนักป้องกันการทุจริตภาคการเมือง 3) สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ และธุรกิจเอกชน 4) สำนักจริยธรรมและคุณธรรม 5) สำนักบริหารงานกลาง (ฝ่ายประชาสัมพันธ์) 	<ol style="list-style-type: none"> 1) บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550) หมวด 2 วรรค (10) 2) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต 3) แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550) ขยายเวลาเป็น พ.ศ. 2551 4) แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 2 (2551-2555) 5) แผนปฏิบัติการ สำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ 2 ปี (พ.ศ. 2551- 2552) 6) แผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ ป้องกัน และปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2555) 7) อนุสัญญาสหประชาชาติ (UNCAC) 	<ol style="list-style-type: none"> 1) มือสะอาด ชาติไม่ล่ม 2) ตรงเวลา รักขานินัย ด้านภัยคอร์รัปชัน 3) รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้าง คอร์รัปชัน 4) คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ยอมมี ส่วนร่วม 5) ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อ เกิดไท่ทองคำ 6) ยอมไหม ถ้าใครจะโกง 7) ซ่อสะอาด 8) เป็นหู เป็นตา 9) คุณธรรม นำธุรกิจ

บทที่ 6

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “การใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2542-2553” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยใน 2 ประเด็น ได้แก่ ศึกษาสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. และศึกษาความสอดคล้องของสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. กับนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ลักษณะการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ใช้เทคนิควิธีวิจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ของสำนักงาน ป.ป.ช. และจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interview) บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ อาทิ ผู้ปฏิบัติและผู้กำหนดนโยบาย (Policy Maker) ประกอบกับการสัมภาษณ์เจาะลึกในลักษณะการประเมินคุณค่าจากผู้เชี่ยวชาญ (Professional Judgement) ของกลุ่มนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญชำนาญการในวิชาชีพการผลิตสื่อ เพื่อศึกษาสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2553 รวมถึงศึกษาความสอดคล้องระหว่างสื่อรณรงค์ดังกล่าวกับนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ในส่วนของผลการวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลเป็น 3 ส่วน คือ การบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. สถานภาพสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. และบทวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยใช้แหล่งข้อมูลประเภทเอกสารเป็นหลัก และใช้แหล่งข้อมูลประเภทบุคคลในการเสริมและหรือยืนยันความถูกต้องของข้อมูล รวมทั้งใช้ในการวิเคราะห์ประเมินความสอดคล้อง นำเสนอโดยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา

จากการเก็บข้อมูลและการนำเสนอผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลตามปัญหาการวิจัย รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งช่วงการศึกษาเป็น 4 ช่วง เพื่อความชัดเจนและง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 มีระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 25 เมษายน 2542-31 มีนาคม 2547
2. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 มีระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2547-30 พฤษภาคม 2548
3. ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง มีระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม 2548-21 กันยายน 2549
4. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 มีระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 22 กันยายน 2549-ปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย)

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ตามประเด็นการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

ผลการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการบริหารการสื่อสารรณรงค์พบว่า มีลักษณะการบริหารการสื่อสารเป็นการเสนอจากฝ่ายปฏิบัติการ อันมีบุคลากรเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. ในภารกิจด้านการป้องกัน นำเสนอประเด็น แนวทาง และกรอบนโยบายผ่านตามสายบังคับบัญชาในสำนักงาน ป.ป.ช. เข้าสู่คณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริตเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ให้คำปรึกษาและกรั่นกรอง ก่อนนำเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อกำหนดเป็นนโยบายและบังคับใช้ต่อไป เป็นลักษณะของการบริหารที่เป็นการนำเสนอจากระดับล่างสู่การพิจารณาในระดับนโยบาย (Bottom Up) ปรากฏโดยรวมในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 และชุดที่ 3 สำหรับช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 พบว่า ขณะนั้นผู้กำหนดนโยบาย อันได้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ต้องการเร่งดำเนินการด้านการปราบปรามการทุจริต และสั่งการให้ส่วนสำนักงานในภารกิจด้านการป้องกันการทุจริตดำเนินการศึกษาทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมา ประกอบกับระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 สั้น ทำให้เกิดกรอบแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตที่ปรากฏเป็นในรูปแบบการใช้กรอบแนวทางเดิมที่เป็นบทบัญญัติทางกฎหมาย และกรอบแนวทางเดิมที่ใช้ในช่วงของการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 แต่ทั้งนี้พบว่าในช่วงดังกล่าวคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ปรากฏการสั่งการให้ดำเนินการเกี่ยวกับการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตในรูปแบบของการสั่งการโดยตรงสู่ฝ่ายปฏิบัติ ไม่มีการผ่านคณะกรรมการ เนื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริตเพียง 2 คณะ ซึ่งเป็นคณะกรรมการด้านเสริมสร้าง การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ สำหรับคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และคณะกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตนั้น ไม่ปรากฏ ลักษณะของการสั่งการโดยตรงดังกล่าวทำให้เกิดรูปแบบของการบริหารนโยบายจากผู้กำหนดนโยบายสู่ผู้ปฏิบัติโดยตรง (Top Down)

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่าในช่วงตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม 2548-21 กันยายน 2549 ซึ่งเป็นช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง ไม่ปรากฏการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพราะคณะกรรมการต้องมาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รูปแบบการสั่งการหรือการบริหารนโยบายก็ไม่ปรากฏเนื่องจากไม่มีผู้กำหนดนโยบาย การดำเนินงานส่วนใหญ่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ต้องหยุดชะงักตามการตีความของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

อนึ่ง ในประเด็นแนวทางการสื่อสารหลักตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2553 พบว่า มีการใช้กรอบแนวทางตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาโดยตลอด สำหรับกรอบแนวทางที่เป็นลักษณะของแผนยุทธศาสตร์ก็ปรากฏการนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2546-2550) ที่มีการบังคับใช้ตั้งแต่ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ชุดที่ 2 ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง และช่วงต้นของการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 อีกทั้ง ผลการวิจัยพบว่าในช่วงต้นของการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 มีการขยายระยะเวลาของการบังคับใช้แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 ถึงปี พ.ศ. 2551 ต่อจากนั้นก็มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 2 และยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และแผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2555)

ผลการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่าแนวทางการสื่อสารรณรงค์ของสำนักงาน ป.ป.ช. มีวิวัฒนาการและมีจุดเปลี่ยน โดยที่ผ่านมามีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2546 เป็นการใช้แนวทางการสื่อสารรณรงค์ในกรอบแนวทางตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หลังจากนั้นก็มีพัฒนาการเป็นระดับการกำหนดแนวทางเชิงยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. แต่เนื้อหาปรากฏโดยรวมทั้งภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต, การปราบปรามการทุจริต, การตรวจสอบทรัพย์สิน และการบริหารจัดการองค์กร โดยแนวทางนี้มีปรากฏตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2551 หลังจากนั้นก็พัฒนาสู่การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ชาติที่เป็นภาพความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในขณะที่ยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 2 ก็ดำเนินการต่อเนื่องจากฉบับที่ 1 โดยฉบับที่ 2 จะเป็นการเสริมและขยายเนื้อหาของยุทธศาสตร์ชาติในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นการเฉพาะ ท้ายที่สุดในปี พ.ศ. 2553 สำนักงาน ป.ป.ช. ได้จัดทำแผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ อันเป็นแผนแม่บทที่มีลักษณะการเจาะจงในเนื้อหาเฉพาะด้าน มีการกำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตที่เป็นรูปธรรมขึ้นครั้งแรก ในรอบกว่า 10 ปีที่ผ่านมาของสำนักงาน ป.ป.ช.

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยข้างต้นจึงสรุปถึงการให้ความสำคัญกับแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏตั้งแต่ระยะเริ่มต้นที่มีการเกิดขึ้นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และระยะเริ่มต้นของการก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. โดยปรากฏการให้ความสำคัญในลักษณะที่แตกต่างกันตามยุคตามสมัยและบริบททางกฎหมาย สังคม วัฒนธรรม และการเมือง

2. สถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

สถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2553 พบว่า ตลอดระยะเวลา 11 ปี ปรากฏเนื้อหาการสื่อสารหลัก (Key Message) จำนวน 9 แนวทาง จำแนกตามการแบ่งช่วงเวลาของการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

1. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ปรากฏเนื้อหาการสื่อสารหลัก จำนวน 2 แนวทาง ได้แก่ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" และ "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน"
2. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 ปรากฏเนื้อหาการสื่อสารหลัก จำนวน 2 แนวทาง ได้แก่ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" และ "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน"
3. ช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง ปรากฏเนื้อหาการสื่อสารหลัก จำนวน 3 แนวทาง ได้แก่ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม", "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน" และ "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม"
4. ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ปรากฏเนื้อหาการสื่อสารหลัก จำนวน 9 แนวทาง ได้แก่ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม", "ตรงเวลา รักษาวินัย ต้านภัยคอร์รัปชัน", "รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน", "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้วงศ์ราชัน", "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ขอมีส่วนร่วม", "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง", "ช่อสะอาด", "เป็นหู เป็นตา" และ "คุณธรรม นำธุรกิจ"

ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตทั้ง 9 เนื้อหาการสื่อสารหลักของสำนักงาน ป.ป.ช. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2553 ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

1. การวิเคราะห์เป้าหมาย : เนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่จะกำหนดเป้าหมายที่เป็นเป้าหมายระดับโครงสร้าง เป็นการผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลให้มีความซื่อสัตย์ สุจริต ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน อีกทั้งพบว่าเป็นแนวทางการรณรงค์สร้างกระแสความตื่นตัวของชุมชน เป็นการผลักดันในภาพรวมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของระบบสังคม นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบเพียงเนื้อหาการสื่อสารหลักในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ในชุด "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" และ "เป็นหู เป็นตา" ที่มีการกำหนดเป้าหมายระดับบุคคล โดยกระตุ้นให้เกิดความตื่นกลัวต่อปัญหา สร้างความรู้สึกรังเกี้ยวรังเกียดต่อการกระทำที่เบียดผลประโยชน์ส่วนรวม มีการกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมต่อต้านการทุจริต และดูแลรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ

2. การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ : เนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อโน้มน้าวให้กระทำตามและเพื่อระดมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นหลัก สำหรับวัตถุประสงค์ที่เป็น การแจ้งข่าวสารนั้นปรากฏในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. น้อยมาก นอกจากนี้ ยังพบว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ดังกล่าวเป็นการกำหนดระดับสถานะของการเปลี่ยนแปลงในเชิงพฤติกรรมที่มุ่งวัตถุประสงค์ในระดับการเรียนรู้ของปัจเจกบุคคลไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงในแง่ โครงสร้างของระบบสังคม โดยมีผู้รับประโยชน์จากการสื่อสารรณรงค์ คือ สังคมและประเทศชาติ อีกทั้งยังประโยชน์ต่อสมาชิกทั้งหมดในสังคม

3. การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย : เนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่มี ลักษณะกว้าง เป็นประชากรหรือสมาชิกทั้งหมดในสังคม มีการจำเพาะบ้างในส่วนของผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ, เยาวชนและบุคลากรทางการศึกษา และสื่อมวลชน อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์สื่อภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักทั้ง 9 แนวทาง พบว่า มีสื่อกิจกรรมและสื่อผลิตภัณฑ์ ที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนและบุคลากรทางการศึกษาจำนวนมาก สำหรับการกำหนด กลุ่มเป้าหมายที่เป็นลักษณะการเจาะจงเฉพาะกลุ่ม พบเพียง 1 เนื้อหาการสื่อสารหลัก คือ "คุณธรรม นำธุรกิจ" ซึ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะในภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน นอกจากนี้การวิจัยพบ เพิ่มเติมว่ากลุ่มเป้าหมายในการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ส่วนใหญ่เป็น กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากกว่ากลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้เป็นแนวร่วม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์ : เนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่จะเป็น การให้ข้อมูลหรือประเด็นที่เป็นข้อมูลระดับพื้นฐาน เน้นการนำเสนอเชิงแนวปฏิบัติตนของ กลุ่มเป้าหมาย สะท้อนสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น สำหรับข้อมูลเชิงลึกอย่างผลการศึกษายืนยันได้นำมาใช้ เป็นประเด็นข้อมูลน้อยมาก

5. การวิเคราะห์ช่องทางการสื่อสาร : ผลการศึกษาพบว่า 9 เนื้อหาการสื่อสารหลักใน ช่วง ปี พ.ศ. 2542-2553 มีการใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ทั้งช่องทางการสื่อสารที่เป็นสื่อ ของสำนักงาน ป.ป.ช. และช่องทางการสื่อสารมวลชน พบการนำเนื้อหาการสื่อสารไปประยุกต์ใช้ ในทุกสื่อที่มีอยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมกับช่องทางการสื่อสาร ทั้งนี้ การวิเคราะห์โดยรวมพบว่า ช่องทางการสื่อสารที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นสื่อประเภทกิจกรรมมากกว่าสื่อมวลชน นอกจากนี้ผลการวิจัย พบเพิ่มเติมว่ามีการใช้สื่อตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่พัฒนาพร้อมกับเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยปรากฏการใช้สื่อประเภทสังคมออนไลน์ (Social Network) กับเนื้อหาการสื่อสารหลัก ชุด "ซ่อสะอาด" ที่พบครั้งแรกในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ในมุมมอง ทิศทางเดียวกันพบว่า สื่อในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 บางสื่อเผยแพร่ ในช่องทางการสื่อสารที่เป็นที่นิยมขณะนั้นแต่ปัจจุบันไม่พบการใช้สื่อดังกล่าว ตัวอย่างเช่น การผลิต เทปคาสเซ็ทจะพบในช่วงของการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 หลังจากนั้น ในระยะหลังโดยเฉพาะช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 จะไม่ปรากฏสื่อ ประเภทดังกล่าวเลย เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและบริบททางสังคมวัฒนธรรมปัจจุบัน ไม่ใช้ช่องทางการสื่อสารดังกล่าวแล้ว ประกอบกับมีสื่อประเภทใหม่มาแทนที่ เช่น ซีดี และดีวีดี เป็นต้น

6. การวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสาร : ผลการศึกษาจำแนกการวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสาร เป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ กลยุทธ์ด้านเนื้อหาสารและกลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ ทั้งนี้ จากการศึกษาวิเคราะห์ภาพรวมของเนื้อหาการสื่อสารหลัก 9 แนวทาง ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

6.1 กลยุทธ์ด้านเนื้อหาสาร : เนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่พบว่ามีกำหนดแก่นหลัก (Theme) ที่หลากหลาย ในมุมมองที่เป็นภาพรวมของสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2553 ผลการวิจัยพบว่าในบางปีมีการนำเนื้อหาการสื่อสารหลักหลายแนวทางรณรงค์ในช่วงเวลาเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ในปี พ.ศ. 2551 พบการผลิตและเผยแพร่สื่อภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักถึง 6 แนวทาง ได้แก่ "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม", รวมพลังไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน", "ล้างทุจริตให้สิ้นแผ่นดินไทย เพื่อเทิดไท้องค์ราชัน", "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ยอมมีส่วนร่วม" "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" และ"ช่อสะอาด" ในขณะเดียวกันผลการวิจัยพบเพิ่มเติมว่า บางเนื้อหาการสื่อสารหลักก็มีการผลิตและเผยแพร่สื่อที่เป็นแนวทางและมีเอกภาพในองค์ประกอบด้านภาพและการใช้สี เช่น เนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง", "ช่อสะอาด", เป็นหู เป็นตา" และ"คุณธรรม นำธุรกิจ" ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นแนวทางการสื่อสารหลักในช่วงหลังของขอบเขตการวิจัยที่อยู่ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 สำหรับเนื้อหาการสื่อสารหลักในช่วงต้นของขอบเขตการวิจัยที่อยู่ในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1, ชุดที่ 2 และช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่ง พบความมีเอกลักษณ์และเอกภาพในแก่นหลักน้อยมาก โดยเฉพาะเนื้อหาการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" ที่มีการผลิตและเผยแพร่สื่อประเภทสติ๊กเกอร์ที่มีพื้นหลังเป็นสีดำ สีม่วง และเป็นสติ๊กเกอร์ใส รวมถึงการใช้แบบตัวอักษรและองค์ประกอบด้านภาพ แต่ทั้งนี้ก็เป็นวิวัฒนาการตามบริบททางสังคมและทัศนคติมุมมองในแต่ละยุคแต่ละสมัย

สำหรับประเด็นของมิติข้อมูลที่ปรากฏในสารพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นการนำเสนอข้อมูลด้านเดียว เนื่องจากเป็นข้อสรุปที่ตายตัว สมาชิกในสังคมส่วนใหญ่มีการรับรู้และเข้าใจเป็นอย่างดีว่าผลจากการทุจริตคอร์รัปชันจะนำมาซึ่งความเสียหายของบ้านเมือง การนำเสนอข้อมูลในมิติดังกล่าวจึงได้ผลดีไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบข้อมูลในแง่ดีและแง่เสียให้กับกลุ่มเป้าหมาย ด้านจุดจับใจที่เป็นกลยุทธ์ด้านเนื้อหาสารที่สำคัญประการหนึ่ง พบว่าเนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่จะเน้นจุดจับใจที่เป็นจุดจับใจเชิงอารมณ์มากกว่าจุดจับใจเชิงเหตุผล นอกจากนี้ส่วนของการใช้ความถี่กับการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายพบว่า มีการใช้ความถี่ในการนำเสนอสารผ่านช่องทางการใช้สื่อประเภทกิจกรรมมากกว่าสื่อประเภทสื่อมวลชน ในขณะที่การกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในวงกว้างที่เป็นลักษณะมวลชน

6.2 กลยุทธ์ด้านการใช้สื่อ : ผลการศึกษาพบว่าเนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่ มุ่งเน้นการใช้สื่อแบบผสมผสาน มีความหลากหลายในแต่ละเนื้อหาการสื่อสารหลักที่ปรากฏในช่วง ปี พ.ศ. 2542-2553 มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ไร้ความกลัว ทั้งในรูปแบบของการให้ข้อมูล เกี่ยวกับขนาดของปัญหาที่กล่าวถึงความสำคัญและผลเสียหายของการทุจริตคอร์รัปชันที่มากมาย มหาศาล กระตุ้นต่อการตื่นตัวของ การช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน มีการใช้ภาพ การกระทำที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา เช่น การช่วยกันเป็นหูเป็นตาสอดส่องดูแลสมบัติแผ่นดิน อีกทั้งให้ความมั่นใจว่ากลุ่มเป้าหมายผู้รับสารสามารถประพฤติปฏิบัติตนในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ เช่น การตรงต่อเวลา, การรักษาวินัย และความซื่อสัตย์สุจริต ในขณะที่เดียวกันก็พบการอ้างอิงในหลัก ของเหตุและผลในบางเนื้อหาการสื่อสารหลัก เช่น "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" นอกจากนี้ในประเด็น การอ้างอิงบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมก็ปรากฏในหลายเนื้อหาการสื่อสารหลัก เช่น การใช้คำพูดของ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ (พลเอก เปรม ติณสูลานนท์) ในสื่อประเภทสารคดีเส้นทางวิทยุ ภายใต้นโยบายการสื่อสารหลัก "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม", การกำหนดให้รองนายกรัฐมนตรี (ดร.วิษณุ เครืองาม) เป็นประธานและกล่าวนำการอภิปรายสำหรับกิจกรรมภายใต้นโยบายการสื่อสารหลัก "ตรงเวลา รักษาวินัย ด้านภัยคอร์รัปชัน", การกำหนดให้นายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) และประธาน กรรมการ ป.ป.ช. (นายปานเทพ กล้านรงค์) เป็นประธานในกิจกรรมเปิดตัวสัญลักษณ์ส่งเสริม คุณธรรมความดี "ซ้อสะอาด" และการใช้ศิลปิน ดารา นักแสดงนำจากละครโทรทัศน์ เรื่อง ผู้ใหญ่ลี กับนางมา เป็นตัวแทนที่นำเสนอข้อมูลข่าวสาร (Presenter) ในเนื้อหาการสื่อสารหลัก "เป็นหู เป็นตา" และที่สำคัญคือการใช้สื่อของเนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่ของสำนักงาน ป.ป.ช. จะใช้คำที่สะดุดหู สะดุดตา มีความสวยงามทางภาษา มีสัมผัสนอกสัมผัสใน คล้องจองสวยงาม อีกประเด็นคือการสร้าง สัญลักษณ์ร่วม ซึ่งปรากฏชัดเจนในเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ซ้อสะอาด" ที่มีการใช้สัญลักษณ์ "ซ้อสะอาด" เป็นตัวแทนสัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี และนำมาใช้เป็นเนื้อหาการสื่อสารหลัก ในสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

7. การวิเคราะห์ด้านการวิจัย : ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาการสื่อสารหลักส่วนใหญ่ของ สำนักงาน ป.ป.ช. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2553 ปรากฏการวิจัยน้อยมาก โดยการวิจัยที่พบส่วนใหญ่จะเป็นการวิจัยในรูปแบบการสำรวจความคิดเห็นก่อนการสร้างสรรคเนื้อหาการสื่อสารหลัก และการสำรวจ ลักษณะดังกล่าวจะพบในเนื้อหาการสื่อสารที่มีการนำเสนอผลงานจากบริษัทเอกชนที่เข้ามาเสนอราคา ต่อสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏในเนื้อหาการสื่อสารหลัก ชุด "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" และ "เป็นหู เป็นตา" สำหรับเนื้อหาการสื่อสารหลักที่ไม่ได้มาจากการเสนองานของบริษัทเอกชนแต่มาจากการสำรวจ ความเห็น และการทดสอบสื่อ (Pre-Test) ของสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏในเนื้อหาการสื่อสารหลัก "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" สำหรับการวิจัยประเมินสื่อระหว่างการดำเนินการและหลังการดำเนินการนั้น ไม่ปรากฏในเนื้อหาการสื่อสารหลักใดของสำนักงาน ป.ป.ช. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2553

3. ความสอดคล้องของสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. กับนโยบายป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตกับสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต พบว่า ในภาพรวมสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. สอดคล้องกับนโยบายป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในลักษณะความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ อย่างไรก็ตาม ความสอดคล้องดังกล่าวปรากฏใน 2 ลักษณะ ปรากฏตามรายละเอียด ดังนี้

ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 และชุดที่ 3 สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. มีความสอดคล้องกับนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยปรากฏเหตุผลและรูปแบบของความสอดคล้อง ในองค์ประกอบของการบริหารการสื่อสารที่เป็นรูปแบบราชการ มีระบบการบังคับบัญชาที่ชัดเจน อีกทั้งรูปแบบการกำหนดกรอบนโยบาย หรือแนวทางการสื่อสารรณรงค์ที่มีลักษณะกว้างเช่นเดียวกับเนื้อหาสารที่มีการสื่อความหมายที่กว้างเป็นภาพรวม นอกจากนี้ยังปรากฏผลผลิตที่เป็นสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตกับกรอบนโยบายที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สำหรับช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2 และช่วงไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในตำแหน่งนั้น ปรากฏรูปแบบความสอดคล้องของสื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตกับนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตที่แตกต่างจากความสอดคล้องที่เกิดในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 และชุดที่ 3 โดยเป็นความสอดคล้องภายใต้กรอบนโยบายเดิมที่ถูกกำหนดโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ซึ่งไม่ได้เป็นนโยบายที่กำหนดโดยผู้กำหนดนโยบายขณะนั้น แต่ความสอดคล้องที่พบมองในภาพรวมที่ปรากฏกับความสัมพันธ์กับกรอบนโยบายเดิมที่ใช้ ณ ขณะนั้น

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นการอภิปรายพร้อมข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็นอภิปรายดังต่อไปนี้

1. การสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตยังคงใช้กระบวนการสื่อสารตามกระบวนการทัศน์ความทันสมัย (Modernization Paradigm) และมีเนื้อหาต่อต้านการทุจริตที่กว้าง

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พบว่าสังคมไทยเกิดปรากฏการณ์ใหม่ทางการเมือง โดยปรากฏองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญอันเป็นกลไกในการถ่วงดุลและตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร, ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ ซึ่งหนึ่งในองค์การอิสระที่ทำหน้าที่ตามบทบัญญัติสูงสุดทางกฎหมาย ได้แก่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้ การเปิดรับของสังคมเกี่ยวกับการเมืองสะท้อนถึงความต้องการของสังคมไทยว่าต้องการพัฒนาสู่ความทันสมัย สอดคล้องตามแนวคิดของปรมะ สตะเวทิน (2538) ที่กล่าวถึงวิวัฒนาการของสังคมโลกว่าหลายประเทศมุ่งสู่การพัฒนาผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงและทำให้ประเทศชาติของตนก้าวสู่ความทันสมัย ซึ่งการพัฒนาสู่ความทันสมัยดังกล่าวประกอบไปด้วยเกณฑ์ชีวิตหลายเกณฑ์ โดยหนึ่งในเกณฑ์ที่ใช้วัดความทันสมัยคือ ความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge)

การปฏิวัติทางการเมืองในสังคมไทยผ่านรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พบว่าเป็นการสร้างการรับรู้ทางการเมืองของสังคม โดยเนื้อหาของรัฐธรรมนูญฉบับนี้เน้นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งความพยายามผ่านบทบัญญัติทางกฎหมายดังกล่าวสะท้อนมากกว่าความมุ่งมั่นของการก้าวสู่ความทันสมัย ประเด็นที่พบยังแสดงให้เห็นถึงนวัตกรรมทางการเมือง การมีองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญครั้งแรกในสังคมไทย นับเป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ชาติไทย ส่วนหนึ่งต้องยอมรับว่าเป็นการเลียนแบบสังคมตะวันตก

คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือองค์การอิสระที่ทำหน้าที่หลักในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นสิ่งที่สังคมไทยขณะนั้นต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจสูง ซึ่งการสร้างการรับรู้ของคนในสังคมต่อองค์การดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจ ตลอดจนสร้างเชื่อมั่นต่อองค์กร บทบาทดังกล่าวของการสื่อสารเป็นไปในทิศทางเดียวกับแนวคิดเรื่อง การสื่อสารเพื่อการพัฒนา ของปรมะ สตะเวทิน (2538)

การวิเคราะห์บริบททางการสื่อสารของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นฝ่ายธุรการ ทำหน้าที่รับนโยบายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. สู่การปฏิบัติ โดยมีการกรั่นกรอง ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และให้คำปรึกษาจากคณะอนุกรรมการที่มาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยได้เน้นศึกษาเฉพาะส่วนของการป้องกันการทุจริต ซึ่งเป็นการกิจหลักด้านหนึ่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช.

อนึ่ง ในกรอบภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต ประกอบไปด้วย การประชาสัมพันธ์, การเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งทั้งหมดนี้ก็คือรูปแบบของการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ผลการศึกษาพบว่าการบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ภายใต้กรอบนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีรูปแบบการบริหารที่เป็นระบบราชการทั่วไป กล่าวคือ มีระบบสายการบังคับบัญชาที่มุ่งเน้นความอาวุโส มีขั้นตอนปฏิบัติที่มุ่งเน้นเอกสารเป็นสำคัญ ฝ่ายปฏิบัติหรือข้าราชการเจ้าหน้าที่สามารถนำเสนอความเห็นในการทำงานได้แต่ต้องผ่านความเห็นชอบและการอนุมัติจากผู้บังคับบัญชา ตั้งแต่ระดับผู้บริหารระดับต้น ผู้บริหารระดับกลาง ผู้บริหารระดับสูง และท้ายที่สุดคือผู้กำหนดนโยบายที่มีอำนาจสูงสุดในองค์กร

ผลการศึกษาพบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสำนักงาน ป.ป.ช. ว่า หน่วยงานนี้มีที่ตั้งแห่งเดียวในเขตเมืองหลวง ไม่ปรากฏสำนักงานสาขาในภูมิภาคท้องถิ่นอันจะบ่งบอกได้ถึงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น นโยบายและรูปแบบการสื่อสารรณรงค์ของสำนักงาน ป.ป.ช. จึงเป็นลักษณะของการกำหนดจากส่วนกลาง ทำหน้าที่ในการผลิตและเผยแพร่สารผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกในสังคมโดยรวมทั้งประเทศรับรู้ในเนื้อหาของรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ซึ่งรูปแบบดังกล่าวสะท้อนถึงความสอดคล้องกับแนวคิด เรื่อง กระบวนทัศน์ด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการ ของพิรธรองธมนันท์ และคณะ (2548) ว่ากระบวนทัศน์ด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการหรือการสื่อสารเพื่อการพัฒนา นั้น ปรากฏ 3 กระบวนทัศน์ด้วยกัน ประกอบด้วย กระบวนทัศน์แบบความทันสมัย (Modernization Paradigm) กระบวนทัศน์การพัฒนาแบบพึ่งพา (Dependency Paradigm) และกระบวนทัศน์การพัฒนาแบบทางเลือก (Alternative Paradigm) ทั้งนี้ผลการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. กล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบของกระบวนทัศน์แบบความทันสมัย ที่เป็นแนวทางการพัฒนาในยุคแรก สังคมกำลังก้าวสู่การเปิดรับความทันสมัย ให้ความสำคัญกับจุดเริ่มต้นที่เป็นหน่วยงานภาครัฐเป็นลักษณะการพัฒนาที่มีศูนย์กลางการพัฒนาจากส่วนกลาง (Centralized Planning) บริบทสนับสนุนดังกล่าวประกอบผลการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ยังพบเพิ่มเติมอีกว่าในลักษณะของกระบวนทัศน์การพัฒนาแบบทางเลือกซึ่งเป็นแนวคิดการพัฒนาในกระแสโลกปัจจุบัน มุ่งเน้นจุดหมายของการพัฒนากับความสอดคล้องของบริบททางสังคมนั้น ไม่ปรากฏในรูปแบบการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตในสังคมไทย นำไปสู่ข้อเสนอแนะในการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ด้วย

ข้อเสนอแนะ : ใช้การสื่อสารแบบกระบวนทัศน์ทางเลือกให้มากขึ้น ในขณะที่เดียวกัน ยังคงต้องการสื่อสารในลักษณะการสื่อสารมวลชนประกอบไปด้วย

จากการบริหารการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. มีลักษณะของการกำหนดนโยบายจากส่วนกลางเป็นหลัก ควรมีการปรับเปลี่ยนไปสู่การบริหารการสื่อสารตามกระบวนทัศน์แบบทางเลือก กล่าวคือ ควรใช้การสื่อสารเพื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตโดยให้ความสำคัญกับบริบทของแต่ละชุมชน คำนึงถึงความต้องการและความเหมาะสมของสื่อในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ใช้สื่อที่มีลักษณะเฉพาะกลุ่มให้มากขึ้น เช่น สื่อประเพณี สื่อเฉพาะกิจ และสื่อพื้นบ้าน แต่ทั้งนี้ การใช้สื่อประเภทสื่อมวลชนยังคงมีความจำเป็นต้องใช้ เพื่อเป้าหมายในวงกว้างและสร้างการรับรู้ในสังคม

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในประเด็นนโยบายด้านการป้องกันการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. พบว่า ตลอดระยะเวลา 10 ปี (ปี พ.ศ. 2542-2552) นโยบายและกรอบการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตที่ปรากฏล้วนเป็นนโยบายที่เป็นภาพรวมของทั้งหมดของสำนักงาน ป.ป.ช. ครอบคลุมทั้งภารกิจด้านการป้องกันการทุจริต ด้านปราบปรามการทุจริต ด้านตรวจสอบทรัพย์สิน และด้านบริหารจัดการองค์กร นโยบายหรือกรอบแนวทางที่ปรากฏ เช่น บทบัญญัติทางกฎหมายในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 2 และแผนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ซึ่งหากพิจารณาตามหลักของการรณรงค์ที่ประสบความสำเร็จของ Backer, Rogers and Sopory (2535) และทัศนะของ Backer and Rogers (2536) ที่กล่าวว่า การสื่อสารรณรงค์ที่ประสบความสำเร็จมักจะเกิดจากการวางกรอบรณรงค์ที่ชัดเจน ให้ความสำคัญกับแนวคิดด้านการจัดการองค์การรณรงค์และองค์ประกอบแวดล้อมที่เหมาะสม มีแบบแผนการกำหนดนโยบายแนวทางตั้งแต่ระดับนโยบายโดยกว้าง เจาะลึกในประเด็นแต่ละองค์ประกอบ และมีความชัดเจนในแผนการปฏิบัติงาน (Action Plan) เพื่อให้กิจกรรมรณรงค์สามารถทำงานได้ง่ายและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน จึงนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนี้

ข้อเสนอแนะ : ควรมีการกำหนดแนวทางการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง

การจัดทำกรอบนโยบายด้านการป้องกันการทุจริต ควรมีลักษณะเฉพาะด้านการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตที่ชัดเจน กำหนดประเด็นการสื่อสารทั้งในภาพรวม และแตกย่อยในรายละเอียดในรูปแบบแผนปฏิบัติการ รวมทั้งกำหนดให้แต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบในภารกิจด้านป้องกันการทุจริตสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. มีแผนปฏิบัติการสำหรับหน่วยงานของตน ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการดังกล่าวควรมีความสอดคล้องและเป็นเนื้อหาที่แตกรายละเอียดจากกรอบหลักดังกล่าว การนี้จะนำมาซึ่งผลประโยชน์ทั้งต่อผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติในลักษณะที่เป็นแบบแผนสมบูรณ์

2. สถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

สถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. พิจารณาจากองค์ประกอบเชิงกระบวนการตามแนวคิด เรื่อง องค์ประกอบการสื่อสารรณรงค์ ของปาริชาติ สถาปิตานนท์ (2546) ผลการศึกษาแบ่งวิเคราะห์เป็น 7 องค์ประกอบ ได้แก่ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย ข้อมูลหรือประเด็นในการรณรงค์ ช่องทางการสื่อสาร, กลยุทธ์การสื่อสาร และการวิจัย

ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวได้กล่าวถึงการสร้างความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบทั้ง 7 ว่าต้องมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน แต่ผลการศึกษาที่ปรากฏพบว่า สื่อที่ผลิตและเผยแพร่ภายใต้เนื้อหาการสื่อสารหลักของสำนักงาน ป.ป.ช. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2553 มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เป็นภาพรวมทั้งหมดของสมาชิกในสังคม มีการกล่าวอ้างอิงตามแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารจำนวนมากถึงการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนทั่วไป ซึ่งการกำหนดกลุ่มเป้าหมายลักษณะนี้เป็นการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่กว้างและมีจำนวนประชากรจำนวนมาก แต่ผลการศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการสื่อสารกลับพบว่ามีการใช้สื่อประเภทสื่อกิจกรรมในสัดส่วนที่มากกว่าสื่อประเภทสื่อมวลชน ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของสื่อ ธรรมชาติของสื่อ และการเลือกใช้สื่อ ของพนม คลีฉายา (2550) กล่าวถึงการใช้อุปกรณ์สื่อกิจกรรมว่าเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูงแต่การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมีจำกัดไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มคนจำนวนมากได้ ในขณะที่สื่อมวลชนนั้นถึงแม้จะมีประสิทธิภาพการสื่อสารที่ไม่สมบูรณ์ไม่สามารถทำการสื่อสารสองทางอันจะเป็นการสร้างความเข้าใจระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารได้ แต่ข้อดีของสื่อประเภทนี้คือมีการเข้าถึงกลุ่มคนได้จำนวนมากในการเผยแพร่แต่ละครั้ง เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาประกอบแนวคิดดังกล่าว แนวทางที่เหมาะสมสำหรับการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนทั่วไป จึงควรใช้สื่อประเภทสื่อมวลชนเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันก็ควรใช้สื่อในช่องทางที่หลากหลายประกอบกันเพื่อเสริมความถี่ การเปิดรับ และการรับรู้ จนนำมาซึ่งพฤติกรรมที่การรณรงค์ต่อต้านการทุจริตต้องการ เช่น การมีวินัย และการมีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นต้น โดยข้อเสนอแนะดังกล่าวสอดคล้องกับทัศนะ เรื่อง องค์ประกอบความสำเร็จของการสื่อสารรณรงค์ ของ Atkin (2544) ที่กล่าวว่า การเลือกใช้สื่อต้องคำนึงถึงธรรมชาติของสื่อและการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ในขณะเดียวกันทัศนะของ Backer, Rogers and Sopory (2535) ก็กล่าวถึงการสื่อสารรณรงค์ที่ดีว่าควรใช้การสื่อสารผ่านช่องทางสื่อสารมวลชนที่หลากหลาย เช่น วิทยุ, โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ ในขณะเดียวกันก็ต้องมีการผสมผสานสื่อมวลชนกับชุมชน ภายใต้ความสอดคล้องกับบริบทและโครงสร้างของสังคม

ในขณะเดียวกันผลการวิจัยของอภิภิญญา นาเลาะห์ (2546) กชพร ลิขิตมาศกุล (2548) และวรรณ อิศระเสนีย์ (2549) ล้วนปรากฏผลการศึกษาว่า สื่อประเภทสื่อมวลชน เช่น สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ มีอิทธิพลต่อการรับรู้ การสร้างความเชื่อมั่นศรัทธา และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในสังคมไทยให้เอื้อต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระดับที่สูง

นอกจากนี้ประเด็นข้อเสนอแนะในการเลือกใช้ช่องทางการสื่อสาร ผู้ทำการวิจัยได้วิเคราะห์ ผลการศึกษาประกอบบริบททางสังคมปัจจุบันว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ปรับตัวตามบริบททางการสื่อสาร ได้เป็นอย่างดี แต่อาจมีความล่าช้าหรือพัฒนาการที่ไม่ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การสื่อสารที่ก้าวไปอย่างรวดเร็ว จากผลการศึกษาพบว่าในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1 ซึ่งเป็นระยะแรกของการก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. เทคโนโลยีการใช้สื่อขณะนั้นจะมี ลักษณะรูปแบบหนึ่งตามบริบททางสังคมและเทคโนโลยีช่วงดังกล่าว โดยสื่อที่ผลิตและเผยแพร่ช่วงนั้น จะปรากฏสื่อประเภทเทปคาสเซ็ท ซึ่ง ณ ปัจจุบันไม่มีปรากฏแล้ว แม้แต่เครื่องเล่นเทปคาสเซ็ท ในขณะที่ปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารก้าวสู่ยุคสังคมออนไลน์ มีกระแสการตื่นตัวของสังคมออนไลน์ มากขึ้น ในกระแสดังกล่าวสำนักงาน ป.ป.ช. ก็ปรากฏการปรับตัวน้อยมากเมื่อเทียบกับหน่วยงานอื่นที่ใช้ช่องทางการสื่อสารประเภทนี้มากขึ้น ทั้งนี้ การใช้ช่องทางการสื่อสารประเภทนี้พบเพียงในเนื้อหา การสื่อสารหลัก "ข้อสะอาด" ชุดการ์ตูนรณรงค์ป้องกันการทุจริตหมู่บ้านข้อสะอาด ที่มีการใช้ช่องทาง ของสังคมออนไลน์ <http://www.facebook.com/anticorruptioncartoon> ดังนั้น ข้อเสนอแนะเชิง วิธีการที่ผู้ทำการวิจัยใคร่เสนอคือการใช้ช่องทางการสื่อสารที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ดังกล่าวในการสื่อสาร รณรงค์ต่อต้านการทุจริตให้มากขึ้น เนื่องจากองค์ประกอบของการสื่อสารในช่องทางดังกล่าวพบข้อดี หลายประการ เช่น ค่าใช้จ่ายต่ำ, เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนรุ่นใหม่และเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจเฉพาะด้าน ซึ่งการติดตามข้อมูลข่าวสารสามารถทำได้อย่างรวดเร็วและให้ผล ทางการสื่อสารสูง รวมทั้งเป็นรูปแบบการสื่อสารที่สามารถสร้างการสื่อสารได้สองทาง

สำหรับสถานภาพการใช้สื่อหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสาร ผลการศึกษาในภาพรวม พบว่า สื่อที่ผลิตและเผยแพร่ของสำนักงาน ป.ป.ช. มักใช้คำที่สละสลวย สะดุดหูสะดุดตา สัมผัส คล้องจอง และมีความเป็นทางการสูง ซึ่งการวิเคราะห์ประกอบแนวคิดทางการสื่อสารพบว่า การใช้ ภาษาที่สวยงามมากเกินไปอาจก่อให้เกิดความเข้าใจที่ยาก Atkin (2544) กล่าวถึงการออกแบบสาร ว่า สารที่ใช้ในการรณรงค์ต้องมีความชัดเจน มีความน่าเชื่อถือ มีเสน่ห์ และที่สำคัญคือเข้าใจง่าย ไม่ต้องอาศัยการตีความที่ซับซ้อน ซึ่งทัศนะดังกล่าวเป็นปัจจัยสนับสนุนให้การสื่อสารรณรงค์ต่อต้าน การทุจริตของสำนักงานต้องคำนึงถึงระดับภาษา ความง่ายในการตีความ และสื่อประเด็นที่ชัดเจน

ประเด็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ด้านเนื้อหาสารของการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. พบว่า มีการกำหนดแก่นหลัก (Theme) ที่หลากหลาย ในบางช่วงปรากฏเนื้อหาการสื่อสาร หลักและแก่นหลักหลายแก่นในช่วงระยะเวลาเดียวกัน ทำให้ความเป็นเอกภาพในเนื้อหาด้อยลง ส่งผลต่อการสร้างเอกลักษณ์ (Identity) ของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการสื่อสารรณรงค์ต่อต้าน การทุจริตไม่ปรากฏความชัดเจน ซึ่งเมื่อศึกษาประเด็นดังกล่าวประกอบแนวคิดของ อรรถพร ปิณฑน์โอวาท (2540) และกิตติ กันภัย (2543) พบว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการกำหนดแก่นหลักและ เอกลักษณ์ของการสื่อสารรณรงค์ที่ชัดเจน ทำความเข้าใจกับประเด็นดังกล่าวแก่ผู้ปฏิบัติงาน และ กำหนดเป็นกรอบนโยบายของการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตด้วย เพราะความชัดเจนใน แก่นหลักและเอกลักษณ์จะส่งผลต่อการจดจำและการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมาย ส่งผลกระทบต่อเนื่อง ถึงการสร้างเชื่อมั่น และเป็นแรงจูงใจให้กลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมเป้าหมายการสื่อสาร รณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

ทั้งนี้ อีกหนึ่งองค์ประกอบที่มีความสำคัญกับการสื่อสารณรงค์เป็นอย่างมาก คือ การวิจัย ซึ่ง Roger and Storey (2530), Backer, Rogers and Sopory (2535), ศิริชัย กาญจนวลี (2537) และพนม คลีฉายา (2549) ต่างให้ความเห็นในแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญ ทั้งการวิจัยที่เป็นลักษณะของการสำรวจความเห็น, ประเมินผล และการศึกษาเปรียบเทียบ ควรมีการดำเนินการก่อนการรณรงค์, ระหว่างการรณรงค์ และหลังการรณรงค์ แต่ผลการศึกษาที่พบ เกี่ยวกับการวิจัยของสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ปรากฏเพียง การวิจัยก่อนการรณรงค์ สำหรับช่วงระหว่างและหลังการรณรงค์นั้นไม่ปรากฏ ในขณะที่การวิจัยก่อน การรณรงค์ที่ปรากฏส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของการสำรวจ พบในเนื้อหาการสื่อสารหลักที่มีการเสนอ โดยบริษัทเอกชนในช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตให้ความสำคัญกับ กลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนและบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจากเป็นกลุ่มที่เป็นอนาคตของ ประเทศชาติ อีกทั้งเป็นแนวทางการป้องกันที่ยั่งยืนและส่งผลต่อการแก้ปัญหาในอนาคตอย่างแท้จริง โดยแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัตติยา กรรณสูตและคณะ (2545) ว่า กลุ่มเป้าหมายดังกล่าว หากมีการปลูกฝัง, ให้ความรู้ และมีกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ดี จะส่งผลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์และวินัยที่สามารถป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในสังคม

อีกประเด็นสุดท้ายของสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. คือ การกำหนดจุดจับใจเชิงอารมณ์ในสื่อและเนื้อหาการสื่อสารหลักหลายแนวทาง เช่น "รวมพลัง ไทยทั้งชาติ ประกาศล้างคอร์รัปชัน", "ยอมไหม ถ้าใครจะโกง" และ "คอร์รัปชันกัดกินอนาคต เราไม่ยอมมีส่วนร่วม" เป็นต้น ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด เรื่อง องค์ประกอบ ความสำเร็จของการสื่อสารรณรงค์ ของ Roger and Storey (2530), Backer, Rogers and Sopory (2535), Atkin (2544) และ McQuire (2544) โดยแนวคิดดังกล่าวได้สรุปความเห็นพ้องกันว่า การสื่อสารรณรงค์ที่ดีควรกำหนดจุดจับใจเชิงอารมณ์และเป็นเนื้อหาที่ไม่ไกลตัวผู้รับสาร

จากที่กล่าวมาข้างต้น นำมาสู่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ดังนี้

ข้อเสนอแนะ : แนวทางการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

ผู้วิจัยเสนอกรอบแนวทางสำหรับการพัฒนาการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริต ดังนี้

(1) การผลิตและเผยแพร่สื่อในช่องทางการสื่อสารที่มีลักษณะเป็นสื่อมวลชน มีความสำคัญ และจำเป็นสำหรับการสื่อสารในวงกว้าง สร้างการรับรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติค่านิยมของคนในสังคม ให้เอื้อต่อการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

(2) ควรมีการนำช่องทางการสื่อสารใหม่มาประยุกต์ใช้กับการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต เช่น สื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) หรือสื่อใหม่อื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้เข้ากับบริบททางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเป็นการพัฒนาการสื่อสารให้ทันกับเทคโนโลยีทางการสื่อสาร

(3) การออกแบบสารคดีใช้ระดับภาษาและสำนวนภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมายโดยรวม ซึ่งควรเป็นสารที่ไม่เป็นระดับทางการจนเกินไป ง่ายต่อการตีความและสามารถเข้าถึงระดับความเข้าใจของคนโดยทั่วไป โดยการออกแบบสารลักษณะดังกล่าวจะส่งผลต่อการรับรู้และการจดจำของกลุ่มเป้าหมาย ท้ายที่สุดจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารที่สมบูรณ์

(4) การสื่อสารรณรงค์ในภาพรวมควรมีการกำหนดแก่นหลักที่ชัดเจน มีเอกภาพ มีลักษณะของแก่นหลักที่ไม่มากความหมาย (Single Message) ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารเกิดการรับรู้และจดจำเอกลักษณ์ของสำนักงาน ป.ป.ช. และภาพรวมของการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตได้ดียิ่งขึ้น

(5) การสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตควรให้ความสำคัญกับการวิจัยทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างการดำเนินการ และหลังการดำเนินการ เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาพัฒนาปรับปรุงการสื่อสารรณรงค์ให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งเป็นการยืนยันการสื่อสารรณรงค์ตามหลักของเหตุผลและวิธีการทางวิทยาศาสตร์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาสถานภาพการใช้สื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ อีกทั้งเป็นการสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
2. ควรมีการศึกษาหาแนวโน้มการพัฒนาการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตที่เหมาะสมกับสภาพสังคมในอนาคต ทั้งนี้ จะได้เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องจะนำผลการศึกษาดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต
3. ควรมีการศึกษาประเมินผลเนื้อหาการสื่อสารหลักที่เคยดำเนินการในอดีต เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริตในอนาคตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. ควรมีการศึกษาวเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิผลของสื่อเพื่อการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต เพื่อทราบถึงอิทธิพลของสื่อแต่ละประเภทว่าสื่อใดก่อให้เกิดผลสูงสุดในการสื่อสารรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กชพร ลิขิตมาศกุล. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ความรู้ ความตระหนัก และความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- กิตติ ลิ้มพงษ์. ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน สำนักงาน ป.ป.ช.. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2552.
- กิตติ กันภัย. กลยุทธ์การรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่แนวใหม่. เอกสารประกอบการประชุมระดมความคิด เรื่อง "แนวทางในการพัฒนาการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในประเทศไทย". มูลนิธิเมาไม่ขับ, 2543.
- เกริกเกียรติ พิพัฒนเสริธรรม. อดีตรองกรรมการ ป.ป.ช.. สัมภาษณ์, 1 เมษายน 2554.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. นครปฐม : สถาบันราชภัฏนครปฐม, 2542.
- ขวัญใจ กลิ่นขจร. เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการพิเศษ สำนักงาน ป.ป.ช.. สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552.
- ชัตติยา วรรณสุด และคนอื่น ๆ. คุณธรรม พฤติกรรม ความซื่อสัตย์ของคนไทย. ทุนอุดหนุนการวิจัยของสำนักงาน ป.ป.ช.. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 2545.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักกฎหมาย. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต. (ม.ป.ท.), 2553.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. กฎหมายที่เกี่ยวข้องและประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต. 50,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ศรีเมืองการพิมพ์, 2547.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. กฎหมายที่เกี่ยวข้องและประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต. 20,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่สอง. กรุงเทพมหานคร: ศรีอนันต์การพิมพ์, 2544.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. กฎหมายที่เกี่ยวข้องและประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต. 20,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2546.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. กฎหมายที่เกี่ยวข้องและประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต. 15,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2547.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. การประกวดการพูด การประกวดการแต่งเพลง การประกวดคำขวัญ ผลงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.)
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. การประชุมเพื่อกำหนดข้อตกลงร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.)
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. ศอ.ป.ช.. คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช.. เอกสารประกอบการสัมมนาคณะกรรมการประสานงาน ป.ป.ช. จังหวัด, 2550.

- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักป้องกันการทุจริตภาค
รัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน. คุณธรรม นำธุรกิจ. 5,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2552.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักการต่างประเทศ.
คู่มือต่อต้านการทุจริตตามอนุสัญญาสหประชาชาติ (UNCAC) ฉบับประชาชน. นนทบุรี:
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, (ม.ป.ป.).
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักกฎหมายและระเบียบ.
คู่มือปฏิบัติงาน รวมกฎหมาย ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของ
คณะกรรมการ ป.ป.ช.. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติ, 2550.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักจริยธรรมและคุณธรรม
โครงการประกวดบทความเพื่อการรณรงค์ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2552 เรื่อง "ช่อสะอาด". (ม.ป.ท.), 2552.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. โครงการการแบ่งส่วนราชการ
และอัตรากำลัง สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2552). นนทบุรี: สำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, (ม.ป.ป.).
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. ตรงต่อเวลา รักษาวินัย.
กรุงเทพมหานคร: ศรีอนันต์การพิมพ์, (ม.ป.ป.).
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. ประกาศคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องการกำหนดตำแหน่งและการคัดเลือกเพื่อแต่งตั้ง
ข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช. พ.ศ. 2550 ลงวันที่ 12 เมษายน 2550 (ประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2550) และหนังสือเวียน
ของสำนักงาน ก.พ. ที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, (ม.ป.ป.).
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. ผลงานคณะกรรมการ ป.ป.ช.
ตุลาคม 2552-มิถุนายน 2553. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2553.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. ผลงานคณะกรรมการ ป.ป.ช.
ในรอบ 3 ปี (2550-2552). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2552.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. ผลงานด้านการป้องกันการทุจริต
เสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ช่วงปีพุทธศักราช 2543-2546. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2549.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. ผลงานด้านการป้องกันการทุจริต
(สำนักป้องกันการทุจริต 2) ช่วงปี พ.ศ. 2547-2549. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2549.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนปฏิบัติการและแผน
การใช้งบประมาณรายจ่าย ประจำปี พ.ศ. 2552. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2552.

- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนปฏิบัติการสำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2 ปี (พ.ศ. 2551-2552).
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2551.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 5 ปี (พ.ศ. 2551-2555).
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2551.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2551.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดย คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติร่วมกับภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, (ม.ป.ป.).
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต (สรุปมาตรการ/แนวทางการดำเนินงาน).
(ม.ป.ท., ม.ป.ป.)
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักนโยบายและแผน.
รวมกฎหมาย ระเบียบ และประกาศ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติ, 2546.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ตราไว้
ณ วันที่ 24 สิงหาคม พุทธศักราช 2550 เป็นปีที่ 62 ในราชการฉบับปัจจุบัน. (ม.ป.ท.,
ม.ป.ป.)
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการตรวจสอบและ
ผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2543 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติ. 10,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ศรีเมืองการพิมพ์, 2544.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการตรวจสอบและ
ผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2544 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติ. 20,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ศรีเมืองการพิมพ์, 2545.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการตรวจสอบและ
ผลการปฏิบัติหน้าที่ พร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2545 สำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. 5,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งแรก
กรุงเทพมหานคร: ศรีเมืองการพิมพ์, 2546.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการตรวจสอบและ
ผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2545 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
แห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: บางกอกบล็อก, 2546.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการตรวจสอบและ
ผลการปฏิบัติหน้าที่ พร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประจำปี 2545 สำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินติ้ง
แอนด์พับลิชชิ่ง, 2546.

- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2546 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2547.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2547 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (ม.ป.ท.), 2548.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำปี พ.ศ. 2548 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (ม.ป.ท.), 2549.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2549 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (ม.ป.ท.), 2550.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2550 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977), 2551.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2551 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977), 2552.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. สรุปผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ระหว่างเดือนเมษายน 2542-ธันวาคม 2546. (ม.ป.ท.), 2547.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. ศูนย์อำนวยการและประสานงานเครือข่ายป้องกันการทุจริตแห่งชาติ. หลักสูตรการสัมมนาผู้นำองค์กรชุมชน เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต. กรุงเทพมหานคร: ศรีเมืองการพิมพ์, 2550.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม. หลักสูตรการสัมมนาผู้นำองค์กรชุมชน เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2551.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. เกี่ยวกับ ป.ป.ช. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: <http://www.nacc.go.th> [2554, กุมภาพันธ์ 15]
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนแม่บท สำนักงาน ป.ป.ช. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: <http://www.nacc.go.th> [2554, กุมภาพันธ์ 15]
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. สื่อประชาสัมพันธ์. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: <http://www.nacc.go.th> [2554, กุมภาพันธ์ 15]
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. anticorruptioncartoon. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: <http://www.facebook.com/anticorruptioncartoon> [2554, เมษายน 1]
- ครูอินไทย, ทีมงาน. ข่าว/กิจกรรม. [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา: <http://www.kru.in.th> [2553, พฤศจิกายน 1]
- ดวงพร รุจิเรช. รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.. สัมภาษณ์, 31 สิงหาคม 2552.
- ธิตี เมฆวนิชย์. เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต เชี่ยวชาญ สำนักงาน ป.ป.ช.. สัมภาษณ์, 10 สิงหาคม 2552.

- บริษัท โอกลีวี พับบลิก รีเลชั่นส์ เวสต์วอยด์ จำกัด. "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม" เอกสารประกอบ การนำเสนอแนวทางการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต "มือสะอาด ชาติไม่ล่ม", 2545.
- บริษัท วัฏจักรคลาสสิก จำกัด. ข่าวในประเทศ. [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา: http://www.dailyworldtoday.com/columblank.php?column_id=11819 [2553, สิงหาคม 31]
- ประมะ สตะเวทิน. การสื่อสารมวลชน กระบวนการและทฤษฎี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ปรีชา เลิศกมลมาศ. ความคิดเห็นของผู้บริหารกระทรวงมหาดไทยในการกำหนดมาตรการป้องกันการ ทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของข้าราชการกระทรวงมหาดไทย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.
- ปานเทพ กล้านรงค์ราญ. ประธานกรรมการ ป.ป.ช.. สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2552.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์. การสื่อสารสุขภาพ : ศักยภาพของสื่อมวลชนในการเสริมสร้างสุขภาพ. 1,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์. ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร. 1,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- ปิยะกุล เลาว์ณย์ศิริ. คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2554.
- พนม คล้ายยา. ตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ในประเทศไทย. วารสาร นิเทศศาสตร์. 8(2543): 28-47.
- พนม คล้ายยา. องค์ความรู้ด้านการประเมินผลการประชาสัมพันธ์. วารสารนิเทศศาสตร์. 1(2547).
- พนม คล้ายยา. เอกสารประกอบการสอน วิชา การประยุกต์สื่อเพื่อการพัฒนา 1 (Applied Media for Development I) รหัสวิชา 2803675. กรุงเทพมหานคร: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- พรรวี สุระมุล. Account Manager บริษัท Hill & Knowlton Thailand จำกัด. สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2554.
- ภักดี โพธิศิริ. กรรมการ ป.ป.ช.. สัมภาษณ์, 1 สิงหาคม 2552.
- มารยาท เจียรกุล. Managing Director บริษัท M.O.CHICK จำกัด. สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2554
- เมธี ครองแก้ว. กรรมการ ป.ป.ช.. สัมภาษณ์, 1 สิงหาคม 2552.
- ยุพิน ฉินนะโสต. เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต ชำนาญการ สำนักงาน ป.ป.ช. สัมภาษณ์, 18 สิงหาคม 2552 และ 17 เมษายน 2554.
- วรรณมา อิศระเสนีย์. การสื่อสารเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปราม การทุจริต : ศึกษาเฉพาะกรณี ประชาชนในตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, (การจัดการการสื่อสารภาครัฐและเอกชน) คณะวารสาร ศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.
- วิภาดา บุณนาค. ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน ชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญา โทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- วันชัย วงษ์ซิ้ม. เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต เขียวชาญ สำนักงาน ป.ป.ช.. สัมภาษณ์, 2 ตุลาคม 2552 และ 16 เมษายน 2554.
- วิเชียรโชติ สุกโชติรัตน์. อดีตกรรมการ ป.ป.ช.. สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2552.

- ศิริชัย กาญจนวาสิ. ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ศุภวรรณ ภิญโญธรรมากร. เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต เชี่ยวชาญ สำนักงาน ป.ป.ช.. สัมภาษณ์, 27 กันยายน 2552.
- สมปราชญ์ พลับแดง. เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต ชำนาญการพิเศษ สำนักงาน ป.ป.ช.. สัมภาษณ์, 2 ตุลาคม 2552.
- ลัญญา ลัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาลังคม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สุปรียา บุญสนิท. เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต ชำนาญการ สำนักงาน ป.ป.ช.. สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2552.
- สุรินทร์ จิตแจ้ง. การศึกษาการประเมินผลโครงการอบรมหลักสูตรวิทยากรจังหวัดเพื่อเป็นวิทยากรในโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการทุจริต : ศึกษาเฉพาะผู้เข้ารับอบรมในเขตภาคกลาง. สารนิพนธ์บัณฑิต โครงการบัณฑิตศึกษาเทคโนโลยีการบริหาร สำนักฝึกอบรม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2544.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. สาขาวิชานิติศาสตร์. กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ หน่วยที่ 11-15. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2548.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. สาขาวิชานิติศาสตร์. การสร้างสรรค์และผลิตงานประชาสัมพันธ์ หน่วยที่ 8-15. 500 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. สาขาวิชานิติศาสตร์. การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หน่วยที่ 7. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2530.
- หริสุดา ปัดทวนันท์. การสื่อสารและเครือข่ายการณรงค์เมาไม่ขับ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- องค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย. ข่าวสารและผลงาน. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: <http://www.transparency-thailand.org> [2554, มีนาคม 1]
- อรทัย พิบูลลาลักษณ์. เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต ชำนาญการ สำนักงาน ป.ป.ช.. สัมภาษณ์, 17 สิงหาคม 2552.
- อภินิษฐา นานาห์. บทบาทของสื่อมวลชนในการป้องกันและแก้ไขการคอร์รัปชัน : ศึกษากรณีสื่อสิ่งพิมพ์รายวัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะพัฒนาลังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2546
- อรอุษา ดีมาก. เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต ชำนาญการ สำนักงาน ป.ป.ช.. สัมภาษณ์, 18 สิงหาคม 2552 และ 1 เมษายน 2554.
- อาภาศรี จุฑาทเทพ. บทบาทของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการวางมาตรการป้องกันการทุจริต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะพัฒนาลังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2542
- อารยา พิพัทธกุลสกุล. กรรมการผู้จัดการ บริษัท เวิลด์ โพร มีเดีย จำกัด และบริษัท พีพีเคดี 2009 จำกัด. สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2554.

ภาษาอังกฤษ

- Atkin, C.K.. Mass media information campaign effectiveness. In R.E. rice and W.J. Jaisley (eds.), Public Communication Campaigns. Newbury Park, CA.: Sage, 1981.
- Backer, T., and Rogers, E.M. (eds.). Organizational Aspects of health Communication Campaigns : What Works?. Newbury Park, CA.: Sage, 1993.
- Backer, T., and Rogers, E.M. and Sopory, P..Designing Health Communication Campaigns : What Works?. Newbury Park, CA.: Sage, 1992.
- Cutlip M.S., center H. A. and Broom M.G. Effective Public Relations. 7th edition. New Jersey: Prentice-Hall, 1994.
- Gruning, J.E.. Basic Research Provides Knowledge That Make Evaluation Possible. Public Relations Quarterly 28, 1983.
- Gruning J.E., and Hunt, T.. Managing Public Relations. USA.: Holt, Rinehart and Winston, 1984.
- Lesly, P.. Emerging Principle and Trend. In Lesly P. (editor). Lesly's Public Relations Research. Public Relations Quarterly 28, 1983.
- Lidenmann, W.K.. Dealing with the major Obstacles to Implementing Public relations Success. Public Relations Quarterly 28, 1993.
- McQuail, D.. Mass Communication Theory. Newbury Park, CA.: Sage, 1983.
- Paisley, W.J. Public communication campaigns: The American experience. In R.E. Rice and W.J. Jaisley (eds.). Public Communication Campaigns. Newbury Park, CA.: Sage, 1981.
- Paisley, W.J. Public communication campaigns: The American experience. In R.E. Rice and C.K. Atkin (eds.). Public Communication Campaigns. 3rd ed. Thousand Oaks: Sage, 2001.
- Rice, R.E. and Atkin, C.K. (eds.). Public Communication Campaigns. 3rd ed. Thousand Oaks: Sage, 2001.
- Roger E.M., and Shoemaker, Floved F. Communication of Innovation. New York: The Free Press, 1971.
- Roger E.M., and Shoemaker, Floved F. Communication Strategies for Family Planning. New York: The Free Press, 1973.
- Roger E.M., and Storey, J.D.. Communication campaign. C. Berger, and S.H. Chaffee, (eds.), Handbook of Communication Science. Newbury Park, CA.: Sage, 1987.
- Wilcox, L., Dennis, Phillip H. Adult., and Warren K. Agee. Public Relations Strategies and Tactics. USA.: harper Collin College Publishers, 1995.

บรรณานุกรม

- ก.พ., สำนักงาน. ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม. มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการพลเรือน. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.)
- ก.พ., สำนักงาน. สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. ค่านิยมสร้างสรรค์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ. 10,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน ก.พ., 2548.
- ก.พ., สำนักงาน. สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. วาระแห่งชาติด้านจริยธรรม ธรรมภิบาลและการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ. เอกสารเผยแพร่การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม, (ม.ป.ป.).
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. วารสารวิชาการ ป.ป.ช. 1(2551)
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. วารสารวิชาการ ป.ป.ช. 2(2552)
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. วารสารวิชาการ ป.ป.ช. 1(2553)
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. ศูนย์อำนวยการและประสานงานเครือข่ายป้องกันการทุจริตแห่งชาติ. ประวัติย่อและวิสัยทัศน์ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, (ป.ป.ม.).
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักป้องกันการทุจริต 2. "สุจริต" ฉบับพิเศษ บทความวิชาการเกี่ยวกับการปราบปรามการทุจริต. กรุงเทพมหานคร: เซเวนพริ้นติ้ง กรุ๊ป, (ป.ป.ม.).
- บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน). การประเมินผลกิจกรรมมหกรรมคอนเสิร์ต รวมพลคนดี ดนตรี 4 ภาค ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.). (ม.ป.ท., ม.ป.ป.)
- บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน). รายงานผลการประเมินสารคดีสั้นทางโทรทัศน์ ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.). (ม.ป.ท., ม.ป.ป.)
- ปารีชาต สถาปิตานนท์. การสื่อสาร เครือข่าย และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม "เล่าสู่กันฟัง ข้อคิดจากกลุ่มคุณแม่ต้านพวกเมาแล้วขับในสหรัฐอเมริกา". กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- ปารีชาต สถาปิตานนท์. การสื่อสารประเด็นสาธารณะและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในสังคมไทย. (ม.ป.ท.), 2547.
- ปารีชาต สถาปิตานนท์. โครงการป้องกันการใช้สารเสพติดเบื้องต้นในกลุ่มเยาวชนไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ปารีชาต สถาปิตานนท์. ประเด็นหลักในการศึกษาการสื่อสารและเครือข่าย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- สาธารณสุข, กระทรวง. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. มิติสุขภาพคนไทย ก้าวสู่เมืองไทยแข็งแรง สรุปผลการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข นางสุดารัตน์ เกตุราพันธ์ ระหว่าง พ.ศ. 2544-2547. 10,000 เล่ม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช.

เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดคณะกรรมการ ป.ป.ช.
พ.ศ. 2543

ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ.ศ. 2543 ลงวันที่ 31 มกราคม 2543 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 4 ก ประกาศเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2553 ได้แบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงาน ป.ป.ช. ออกเป็น 11 สำนัก 4 กอง ได้แก่

- (1) สำนักป้องกันการทุจริต 1
- (2) สำนักป้องกันการทุจริต 2
- (3) สำนักปราบปรามการทุจริต 1
- (4) สำนักปราบปรามการทุจริต 2
- (5) สำนักตรวจสอบทรัพย์สิน 1
- (6) สำนักตรวจสอบทรัพย์สิน 2
- (7) สำนักตรวจสอบทรัพย์สิน 3
- (8) สำนักตรวจสอบทรัพย์สิน 4
- (9) สำนักตรวจสอบทรัพย์สิน 5
- (10) สำนักคดี
- (11) สำนักนโยบายและแผน
- (12) กองรับเรื่องร้องเรียน
- (13) กองการเจ้าหน้าที่
- (14) กองคลัง
- (15) กองงานคณะกรรมการ

สำนักและกองต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่โดยสรุปได้ดังนี้

สำนักป้องกันการทุจริต 1-2 มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเสนอมาตรการ ความเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปฏิบัติราชการหรือวางแผนงาน โครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐมีระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รวมทั้งดำเนินการเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต

สำนักปราบปรามการทุจริต 1-2 มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการไต่สวนและวินิจฉัยข้อกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการเสนอแนะการพัฒนาระบบ รูปแบบและวิธีการไต่สวนและวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

สำนักตรวจสอบทรัพย์สิน 1-5 มีอำนาจหน้าที่สนับสนุนงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น ๆ ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการถอดถอนออกจากตำแหน่ง การไต่สวนข้อเท็จจริงกรณีมีผู้เสียหายกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำความผิดตามมาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ไต่สวนและวินิจฉัยกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรัวผิดปกติ เสนอแนะเพื่อพัฒนาระบบ รูปแบบ วิธีการไต่สวนและวินิจฉัย การตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง และความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สิน

สำนักคดี มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการทางอาญาและทางวินัยตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. หลังจากทีสำนักปราบปรามการทุจริตและสำนักตรวจสอบทรัพย์สินดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ดำเนินการเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม การจัดการหุ้นและหุ้นของรัฐมนตรี

สำนักนโยบายและแผน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับด้านแผนงาน ด้านการวิจัยและส่งเสริมการวิจัยเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต การกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และการเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ดำเนินการทางวิชาการทั้งด้านกฎหมาย แนวทางปฏิบัติงาน เอกสาร ข้อมูล ดำเนินงานด้านการต่างประเทศ จัดทำฐานข้อมูลวางระบบและพัฒนาด้านคอมพิวเตอร์

กองรับเรื่องร้องเรียน, กองการเจ้าหน้าที่, กองคลัง และกองงานคณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ในการสนับสนุนงานบริหารและการจัดการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต
ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 1

1. คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ ในภารกิจของสำนักป้องกันการทุจริต 2 ปรากฏข้อมูลตามแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 13/2543 คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 26/2543 คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 101/2543 คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 80/2544 คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 484/2544 และคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 36/2547 ดังนี้

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 13/2543 ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2543 แต่งตั้งอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ตามรายชื่อ ดังนี้

(1) ศาสตราจารย์ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) นายกล้าณรงค์ จันทิก	เป็นอนุกรรมการ
(3) รองศาสตราจารย์ ปิยะกุล เลาว์ณยศิริ	เป็นอนุกรรมการ
(4) นายพีระพงศ์ อิศรภักดี	เป็นอนุกรรมการ
(5) นายพุทธทรัพย์ มณีศรี	เป็นอนุกรรมการ
(6) รองศาสตราจารย์ พรทิพย์ พิมลสินธุ์	เป็นอนุกรรมการ
(7) นางวราภรณ์ วงษ์วิเศษ	เป็นอนุกรรมการ
(8) นายวิจิตร วุฒิอำพล	เป็นอนุกรรมการ
(9) นายสุนันท์ นวลจันทร์กุล	เป็นอนุกรรมการ
(10) นายสุริยงค์ หุณฑสาร	เป็นอนุกรรมการ
(11) นายสมพงษ์ วิสุทธิแพทย์	เป็นอนุกรรมการ
(12) นายสมศักดิ์ สว่างเจริญ	เป็นอนุกรรมการ
(13) นายอำนาจ สอนอิมศาสตร์	เป็นอนุกรรมการ
(14) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริต 2	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

โดยให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป เกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช.
2. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปมีความเชื่อถือในคณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช.
3. สร้างความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
4. จูงใจหรือกระตุ้นเตือนให้ประชาชนทั่วไปมีสวนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
5. ดำเนินการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 26/2543 ลงวันที่ 14 มีนาคม 2543 ขอเปลี่ยนแปลงคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. เนื่องจากยังไม่มีคำสั่งผู้ดำเนินการสำนักป้องกันการทุจริต 2 จึงแต่งตั้งให้ นางสาวดวงพร รุจิเรข เป็นอนุกรรมการและเลขานุการในคณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 101/2543 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2543 แต่งตั้งนายวัลย์ศักดิ์ สุขวรรณ อดีตรองผู้อำนวยการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย เป็นอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์เพิ่มเติม

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 80/2544 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2544 แต่งตั้งนายศุภโชค เรืองวรรณ รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นคณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์เพิ่มเติม

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 484/2544 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2544 แต่งตั้งนายปรีชา เลิศกมลมาศ เป็นคณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์เพิ่มเติม

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 36/2547 ลงวันที่ 22 มกราคม 2547 ปรับเปลี่ยนอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ โดยแต่งตั้งนายชูศักดิ์ ปริบุญโญ เป็นอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์แทน นายปรีชา เลิศกมลมาศ

(2) คณะอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต ในภารกิจของสำนักป้องกันการทุจริต 2 ปรากฏข้อมูลตามแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 14/2543, คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 26/2543, คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 81/2544, คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 485/2544 และคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 35/2547 ดังนี้

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 14/2543 ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2543 แต่งตั้งอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตตามรายชื่อ ดังนี้

(1) ศาสตราจารย์ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) นายจิระพงษ์ ลีวาระวิโรจน์	เป็นรองประธานอนุกรรมการ
(3) รองศาสตราจารย์ กุณฑล ศรีเสริมโภค	เป็นอนุกรรมการ
(4) นายพนวัฒน์ สมพิน	เป็นอนุกรรมการ
(5) พลอากาศตรี นายแพทย์ บุญเลิศ จุลเกียรติ	เป็นอนุกรรมการ
(6) นายบุญสม นาวานุเคราะห์	เป็นอนุกรรมการ
(7) รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ ไรจน์ปรีชา	เป็นอนุกรรมการ
(8) นายปอ อนาวิล	เป็นอนุกรรมการ
(9) นายพะนอม แก้วกำเนิด	เป็นอนุกรรมการ
(10) นายวิชัย วรากุลวิทย์	เป็นอนุกรรมการ
(11) นางสุมาลี รัตนปราการ	เป็นอนุกรรมการ

- (12) นายสุทธีวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ เป็นอนุกรรมการ
 (13) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริต 2 เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

โดยให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. สร้างทัศนคติและค่านิยมที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต เกลียดชังและต่อต้านการทุจริต ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนทั่วไป นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา
2. ส่งเสริมให้มีการยกย่อง เชิดชูบุคคลที่มีความประพฤติ ปฏิบัติตนชอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
3. ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริตต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนทั่วไป นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา
4. ดำเนินการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 26/2543 ลงวันที่ 14 มีนาคม 2543 ขอเปลี่ยนแปลงคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. เนื่องจากยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริต 2 จึงแต่งตั้งให้นางสาวดวงพร รุจิเรข เป็นอนุกรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 81/2544 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2544 แต่งตั้งนายสุภโชค เรืองวรรณ รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นคณะกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตเพิ่มเติม

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 485/2544 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2544 แต่งตั้งนายปรีชา เลิศกมลมาศ เป็นคณะกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตเพิ่มเติม

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 35/2547 ลงวันที่ 22 มกราคม 2547 ปรับเปลี่ยนอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต โดยแต่งตั้งนายชูศักดิ์ ปรีชญ์ญโณ เป็นอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตแทน นายปรีชา เลิศกมลมาศ

(3) คณะกรรมการบริหารโครงการประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์ ในภารกิจของ คอ.ปปช. ปรากฏข้อมูลตามแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 128/2543 คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 354/2544 คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 6/2545 และคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 455/2545 ดังนี้

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 128/2543 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2543 แต่งตั้งอนุกรรมการบริหารโครงการประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์ตามรายชื่อ ดังนี้

- (1) นายประสิทธิ์ ดำรงชัย เป็นประธานอนุกรรมการ
- (2) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นอนุกรรมการ
- (3) อธิบดีกรมการปกครอง เป็นอนุกรรมการ

(4) อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน	เป็นอนุกรรมการ
(5) เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ	เป็นอนุกรรมการ
(6) ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน	เป็นอนุกรรมการ
(7) รองศาสตราจารย์ ชัดติยา วรรณสุต	เป็นอนุกรรมการ
(8) นายแพทย์จักรธรรม ธรรมศักดิ์	เป็นอนุกรรมการ
(9) นายนนท์ กอแก้วทองดี	เป็นอนุกรรมการ
(10) พลเอก สายหยุด เกิดผล	เป็นอนุกรรมการ
(11) นายสุนันท์ นวลจันทร์กุล	เป็นอนุกรรมการ
(12) รองศาสตราจารย์ เสาวคนธ์ สุดสวาสดิ์	เป็นอนุกรรมการ
(13) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริต 2	เป็นอนุกรรมการ
(14) ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(15) นางรัชนิศ เกียรติภิญโญ	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(16) นายรัฐศักดิ์ อนันตริยกุล	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. บริหารโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด
2. ประสานการดำเนินงานกับกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง
3. แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ในการดำเนินการตามโครงการ
4. ดำเนินการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 354/2544 ลงวันที่ 10 กันยายน 2544 แต่งตั้งนายแพทย์สมชัย ภิญโญพรพาณิชย์ เป็นอนุกรรมการบริหารโครงการการศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ แทนนายแพทย์ จักรธรรม ธรรมศักดิ์ และแต่งตั้งนายอุทิศ บัวศรี เป็นอนุกรรมการบริหารโครงการการศึกษาและชุมชนสัมพันธ์และผู้ช่วยเลขานุการ แทนนายรัฐศักดิ์ อนันตริยกุล

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 6/2545 ลงวันที่ 10 มกราคม 2545 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการการศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ ให้สอดคล้องกับการแต่งตั้งรองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มอบหมายให้เป็นผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการและประสานงานเครือข่ายป้องกันการทุจริตแห่งชาติ (ศอ.ปปช.) เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการ ศอ.ปปช. พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่สมควรแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการบริหารโครงการการศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการการศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ แทนคำสั่งเดิมประกอบด้วย

(1) นายประสิทธิ์ ดำรงค์ชัย	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	เป็นอนุกรรมการ
(3) อธิบดีกรมการปกครอง	เป็นอนุกรรมการ
(4) อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน	เป็นอนุกรรมการ
(5) เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ	เป็นอนุกรรมการ
(6) ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน	เป็นอนุกรรมการ
(7) รองศาสตราจารย์ ชัดติยา กรรณสูต	เป็นอนุกรรมการ
(8) นายแพทย์สมชัย ภิญโญพรพาณิชย์	เป็นอนุกรรมการ
(9) นายนนท์ กอแก้วทองดี	เป็นอนุกรรมการ
(10) พลเอก สายหยุด เกิดผล	เป็นอนุกรรมการ
(11) นายสุนันท์ นวลจันทร์กุล	เป็นอนุกรรมการ
(12) รองศาสตราจารย์ เสาวคนธ์ สุดสวาสดี	เป็นอนุกรรมการ
(13) รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายให้เป็นผู้อำนวยการ คอ.ปปช.	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(14) ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายให้รับผิดชอบการปฏิบัติราชการ ของสำนักป้องกันการทุจริต 1, 2 และสำนักนโยบายและแผน	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(15) ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. บริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด
2. ประสานการดำเนินการตามโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ กับกระทรวง ทบวง กรม หน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง
3. แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ในการดำเนินการตามโครงการประชาศึกษา และชุมชนสัมพันธ์
4. ดำเนินการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช.

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 455/2545 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2545 แต่งตั้งอนุกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ เพิ่มเติม ตามการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงานภาครัฐ โดยแต่งตั้งอนุกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์เพิ่มเติม จำนวน 4 ราย ได้แก่ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แทนเลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ ปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และนายถนอม อินทรกำเนิด

ภาคผนวก ค

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550)

แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (2546-2550) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ แบ่งเป็น 13 แผนงาน 45 โครงการ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของแผน ดังนี้

วิสัยทัศน์

ป.ป.ช. สามารถขยายบทบาทการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อขัดเครือข่ายการทุจริตที่ฝังรากลึกในสังคม รวมทั้งมีการปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรม ให้เกิดการเมืองที่โปร่งใส สังคมมีจิตสำนึก ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อส่วนรวม และมีความเป็นธรรม

พันธกิจ

เร่งรัดให้เกิดความร่วมมืออย่างเป็นเครือข่ายของรัฐ เอกชน องค์กรประชาชน องค์กรพัฒนา เอกชน สื่อมวลชน และองค์กรระหว่างประเทศควบคู่ไปกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ขั้นตอนการปฏิบัติและการประสานงานให้เกิดการพัฒนา รูปแบบการบริหารที่มีการปรับระบบงาน การพัฒนาบุคลากร และการติดตามประเมินผลอย่างทันการ โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สนับสนุนการปฏิบัติภารกิจ

วัตถุประสงค์

- (1) เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ทั้งบทบาทและหน้าที่จากทุกฝ่ายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (2) ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ และขั้นตอนการบริหารและประสานงาน
- (3) ปรับโครงสร้างและรูปแบบการดำเนินงาน ตลอดจนมีการกระจายอำนาจแก่หน่วยงานทุกระดับ

ยุทธศาสตร์

- (1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 : เสริมสมรรถนะบุคลากร
- (2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 : เสริมสร้างภาวะผู้นำ ขวัญกำลังใจของบุคลากรและค่านิยมร่วม
- (4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 : เสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
- (5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 : ปรับกลไกและวิธีการทำงานเพื่อกระตุ้น
- (6) ยุทธศาสตร์ที่ 6 : เป็นแกนนำปลูกจิตสำนึก

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี 2546 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2547: 144-146) ระบุว่า ในปี พ.ศ. 2546 คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติเห็นชอบจัดทำแผนพัฒนาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ขึ้น ซึ่งเป็นการจัดทำแผนในรูปแบบแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (2546-2550) เพื่อแปลงแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติในรูปแบบแผนงาน/โครงการ ให้เกิดเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดผลการดำเนินงานที่สามารถกำหนดผลผลิต, ผลลัพธ์ และตัวชี้วัดผลการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลงาน ทั้งนี้ การจัดทำแผนพัฒนาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ฉบับที่ 1 แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

(1) ขั้นตอนการทบทวน เป็นการทบทวนวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมร่วม ความสามารถหลัก วัตถุประสงค์หลัก ยุทธศาสตร์ และทบทวนรายชื่อแผนงาน/โครงการ

(2) ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยการทบทวนโครงการที่กำหนดในยุทธศาสตร์ โดยการใช้ Log Frame การตรวจทานและการเปลี่ยนแปลงแผนปฏิบัติการ Log Frame ลงสู่แผนปฏิบัติการแบบใหม่และการจัดทำกลุ่มตัวชี้วัดแบบสมดุล (Balance Scorecard : BSC) การกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน (Key Performance Indicator : KPI) ทั้งระดับยุทธศาสตร์ ระดับแผนงาน และระดับโครงการจนเสร็จสิ้นกระบวนการและสามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยมีองค์ประกอบที่เป็นสาระของยุทธศาสตร์ จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ 13 แผนงาน 44 โครงการ

ด้านสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหารในการติดตามประเมินผลและสำหรับเจ้าหน้าที่เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ

ด้านผลการดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. พ.ศ. 2546-2550 สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับ, ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงาน ป.ป.ช. โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นประธาน ให้มีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษา, แนะนำ, กำกับ, เร่งรัด และให้ความเห็นชอบการดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เสนอขออนุมัติโครงการ, การให้การสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรกับหน่วยงานต่าง ๆ, การติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ และรายงานการติดตามผล และความก้าวหน้าการดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ต่อกรรมการ ป.ป.ช. โดยในปี พ.ศ. 2546 สำนักงาน ป.ป.ช. ได้อนุมัติเห็นชอบและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดที่ขอรับการสนับสนุนดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ รวม 5 ยุทธศาสตร์ 16 โครงการ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : เสริมสมรรถนะบุคลากร

แผนงาน : พัฒนาศักยภาพบุคลากร มีโครงการที่ได้รับอนุมัติดำเนินการ 3 โครงการ คือ

1. โครงการจัดตั้งสถาบันพัฒนาศักยภาพบุคลากร
2. โครงการความร่วมมือทางวิชาการต่างประเทศ
3. โครงการพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาเครือข่ายพลังป้องกันและปราบปรามการทุจริต

แผนงาน : สร้างและประสานสื่อประชาสัมพันธ์เชิงรุก มีโครงการที่ได้รับอนุมัติดำเนินการ 1 โครงการ คือ โครงการผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ของสำนักงาน ป.ป.ช.

แผนงาน : สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีโครงการที่ได้รับอนุมัติดำเนินการ 3 โครงการ คือ

1. โครงการประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์
2. โครงการเสริมสร้างจริยธรรม คุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ต่อต้านการทุจริตในสถานศึกษา
3. โครงการประสานความร่วมมือสถาบันการเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบทรัพย์สิน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : เสริมสร้างสภาวะผู้นำ, ขวัญกำลังใจของบุคลากร และค่านิยม

แผนงาน : พัฒนาโครงสร้างกำลังคน มีโครงการที่ได้รับอนุมัติดำเนินการ 3 โครงการ คือ

1. โครงการปรับปรุงโครงสร้างระบบงานและอัตรากำลังสำนักงาน ป.ป.ช.
2. โครงการศึกษาเพื่อปรับปรุงระบบการคัดสรรและเลื่อนระดับบุคลากร
3. โครงการวางระบบการเข้าสู่ตำแหน่งนักบริหาร

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : เสริมสร้างประสิทธิภาพการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

แผนงาน : พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีโครงการที่ได้รับอนุมัติดำเนินการ 1 โครงการ คือ โครงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการปฏิบัติงาน

แผนงาน : ปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงาน มีโครงการที่ได้รับอนุมัติดำเนินการ 1 โครงการ คือ โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการ 5 ปี สำนักงาน ป.ป.ช. (พ.ศ. 2546-2550)

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : เป็นแกนนำปลูกจิตสำนึก

แผนงาน : สร้างตัวแทนผู้นำจริยธรรมท้องถิ่น มีโครงการที่ได้รับอนุมัติดำเนินการ 1 โครงการ คือ โครงการกัลยาณมิตร ป.ป.ช.

ภาคผนวก ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนงานหลัก

แผนงานหลักมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปมีความรู้ ความเข้าใจ เชื่อมั่น และเชื่อถือในคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะอนุกรรมการ เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. และกฎหมาย และสร้างความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยเน้นกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

1. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ
2. นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา
3. ประชาชนทั่วไป ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาชน และสื่อมวลชน

ทั้งนี้ แผนงานหลักมีการกำหนดกลยุทธ์แผนหลัก คือ การสร้างศรัทธา หามิตร ปลุกจิตสำนึก ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนงาน ดังนี้

1. แผนงานประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างศรัทธา

<u>กิจกรรมที่ 1</u>	การแถลงข่าวผลงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
<u>กิจกรรมที่ 2</u>	การสนทนาทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
<u>กิจกรรมที่ 3</u>	การเผยแพร่เอกสารข้อมูล
<u>กิจกรรมที่ 4</u>	การบรรยาย/อภิปราย
<u>กิจกรรมที่ 5</u>	การสัมมนา/เสวนากับหน่วยงานของรัฐ
<u>กิจกรรมที่ 6</u>	การจัดนิทรรศการ

2. แผนงานประชาสัมพันธ์เพื่อหามิตร

<u>กิจกรรมที่ 1</u>	การสัมมนา/เสวนากับหน่วยงานของรัฐ
<u>กิจกรรมที่ 2</u>	การสัมมนา/เสวนากับหน่วยงานภาคเอกชน
<u>กิจกรรมที่ 3</u>	การสร้างมวลชนสัมพันธ์
<u>กิจกรรมที่ 4</u>	การพบปะเสวนากับสื่อมวลชน
<u>กิจกรรมที่ 5</u>	การสัมมนา/เสวนากับบุคลากรทางการศึกษา
<u>กิจกรรมที่ 6</u>	การอภิปราย
<u>กิจกรรมที่ 7</u>	การประกวด
<u>กิจกรรมที่ 8</u>	การเสนอข้อมูลข่าวสาร

3. แผนงานประชาสัมพันธ์เพื่อปลุกจิตสำนึก

<u>กิจกรรมที่ 1</u>	การยกย่องส่งเสริมผู้ประพฤติปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
<u>กิจกรรมที่ 2</u>	การจัดทำละครสั้น/สารคดีสั้น
<u>กิจกรรมที่ 3</u>	การจัดทำสติ๊กเกอร์/โปสเตอร์
<u>กิจกรรมที่ 4</u>	การจัดกิจกรรมประกวดคำขวัญ ภาพวาด
<u>กิจกรรมที่ 5</u>	การบรรยาย

ภาคผนวก จ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต
ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 2

1. คณะกรรมการบริหารโครงการประชาสัมพันธ์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภารกิจของ ศอ.ปปช. ปรากฏข้อมูลตามแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร คือ คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 203/2547 ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2547 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการประชาสัมพันธ์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรายชื่อ ดังนี้

(1) นายเชาว์ อรรถมานะ (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) นายยงยุทธ์ กปิตกาญจน์ (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นรองประธานอนุกรรมการ
(3) พลตำรวจโท วิเชียรโชติ สุกโชติรัตน์ (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นรองประธานอนุกรรมการ
(4) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(5) ปลัดกระทรวงมหาดไทย หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(6) ปลัดกระทรวงยุติธรรม หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(7) ปลัดกรุงเทพมหานคร หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(8) เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(9) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(10) อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(11) อธิบดีกรมการปกครอง หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(12) อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(13) ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการและประสานงาน เครือข่ายป้องกันการทุจริต	เป็นอนุกรรมการ
(14) นายเชาวนะ ไตรมาศ	เป็นอนุกรรมการ
(15) นายนนท์ กอแก้วทองดี	เป็นอนุกรรมการ
(16) นายปรีชา เลิศกมลมาศ	เป็นอนุกรรมการ
(17) นายภาส ภาสสิทธิ์	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(18) นางศุภวรรณ ภิญโญธรรมากร	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(19) นายอุทิศ บัวศรี	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. พิจารณาให้มีการดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริตและเสริมสร้างค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตแก่ผู้บริหาร สมาชิกสภา ข้าราชการ พนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามโครงการ
2. ประสานการดำเนินงานกับกระทรวง กรม หรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง
3. พิจารณาเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานต่อคณะกรรมการบริหารโครงการฯ
4. แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานตามโครงการ
5. ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

2. คณะกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ในสถานศึกษา ในภารกิจของ สอ.ปปช. ปรากฏข้อมูลตามแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร คือ คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 204/2547 ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2547 แต่งตั้งอนุกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ในสถานศึกษาตามรายชื่อ ดังนี้

(1) นายเชาว์ อรรถมานะ (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) นายยงยุทธ์ กปิลกาญจน์ (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นรองประธานอนุกรรมการ
(3) พลตำรวจโท วิเชียรโชติ สุกโชติรัตน์ (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นรองประธานอนุกรรมการ
(4) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(5) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(6) เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(7) เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(8) เลขาธิการสภาการศึกษา หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(9) ปลัดกรุงเทพมหานคร หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(10) เลขาธิการคณะกรรมการเลือกตั้ง หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(11) ผู้อำนวยการสำนักงานปราบปราม หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(12) อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(13) อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(14) ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการและประสานงาน เครือข่ายป้องกันการทุจริตแห่งชาติ	เป็นอนุกรรมการ
(15) นายนนท์ กอแก้วทองดี	เป็นอนุกรรมการ
(16) นายปรีชา เลิศกมลมาศ	เป็นอนุกรรมการ

(17) นายภาส ภาสสีทธา	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(18) นางศุภวรรณ ภิญโญธรรมากร	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(19) นายอุทิศ บัวศรี	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. พิจารณาให้มีการดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริตและเสริมสร้างค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตแก่ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นิสิต นักศึกษา รวมทั้งดำเนินการให้เยาวชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามโครงการ
2. ประสานการดำเนินงานกับกระทรวง กรม หรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง
3. พิจารณาเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานต่อคณะอนุกรรมการบริหารโครงการฯ
4. แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติตามโครงการ
5. ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นโยบายของท่านประธานกรรมการ ป.ป.ช. (พล.ต.อ. วุฒิชัย ศรีรัตนวุฒิ)

แก่ข้าราชการ ลูกจ้าง สำนักงาน ป.ป.ช.

เนื่องในโอกาสเข้ารับตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. วันที่ 7 เมษายน 2547

ณ ห้องประชุมใหญ่ อาคาร 2 สำนักงาน ป.ป.ช.

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดใหม่มีวาระการดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ เป็นเวลา 9 ปี เราจะทำบรรยากาศ 9 ปี ให้เป็นบรรยากาศที่น่าอยู่ น่าชื่นชม สำนักงาน ป.ป.ช. จะต้องอยู่กันอย่างมีความสุข เจตนาธรรมของคณะกรรมการทุกท่านที่ท่านศราวุธฯ แจ้งให้ทราบเมื่อสักครู่ นั้น เราได้ประชุมกันมาก่อนแล้วและมีการเตรียมการก่อนว่าเราจะทำอะไรที่จะให้พนักงานของเราอยู่อย่างมีความสุข ถึงแม้ว่า งานจะหนักแต่ก็มีความสุขในการทำงาน การที่จะมีความสุขในการทำงานนั้น พวกเราจะต้องมีปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ พร้อม ท่านจะเห็นได้ว่าวันแรกที่พวกเราปฏิบัติงานเมื่อวันที่ 1 เมษายน ผมนกับคณะกรรมการฯ ก็ได้เดินไปเยี่ยมพวกท่านไปพบถึงบ้านแล้ว ไปดูว่าครัวเป็นอย่างไร สกปรกไหม? หม้อข้าวล้างหรือเปล่า เราเข้าไปหมดแล้วและก็ได้เห็นสภาพการทำงานเป็นอย่างไร

เรื่องด่วนที่ควรต้องเร่งดำเนินการ คือ

1. การปรับปรุงบรรยากาศสภาพแวดล้อมการทำงาน

สภาพของความแออัด ความสกปรก การระบายอากาศที่ไม่ดี สภาพของเอกสารที่วางระเกะระกะ ทำให้เกิดปัญหาฝุ่นละอองและเกิดปัญหาสุขภาพของท่าน พวกเราทุกคนห่วงใย ฉะนั้นเราจึงมีนโยบายว่า จะต้องดูแลพวกท่านเป็นอย่างดี เรายืนยันว่าทุกอย่างเราจะใช้งานท่านหนัก แต่ว่าการตอบแทนท่านกรรมการฯ จะท่านก่อน จะดูแลให้พวกท่านมีความสุขก่อน แล้วท่านถึงจะมาทำงานให้กับราชการอย่างหนัก เพราะว่าปัญหามันสะสมมานาน สำนักต่าง ๆ ที่รับผิดชอบโดยเฉพาะปราบฯ ทั้งสองสำนักมีงานค้างมาก มีปัญหาหนัก ซึ่งมันเป็นปัญหาจากข้อกฎหมาย จากระเบียบอะไรต่าง ๆ กรรมการฯ มีแนวคิดที่จะต้องแก้ไขปรับปรุง ทั้งกฎหมายซึ่งรัฐบาลกำลังดำเนินการอยู่ เราก็จะตามไปแก้ไข รวมทั้งระเบียบต่าง ๆ ที่มีอยู่จะต้องแก้ไขที่เป็นอุปสรรคในการทำงาน คณะกรรมการฯ เราศึกษามาแล้ว จะต้องมีการดำเนินการแก้ไขให้พวกเราทำงานอย่างสะดวก และมีปัญหาน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ส่วนกฎหมายพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีบางประเด็นต้องแก้ไข จะดำเนินการได้เร็วแค่ไหนนั้น เป็นเรื่องฝ่ายรัฐบาลที่จะต้องดำเนินการเข้าสภาไป แต่ทางคณะกรรมการฯ ยืนยันว่าเราจะดำเนินการแก้ไข

2. การส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าและการปรับปรุงสวัสดิการ ค่าตอบแทนของข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน ป.ป.ช.

ความเจริญก้าวหน้าของพนักงานในสำนักงาน ป.ป.ช. ระบบของเราเป็นระบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดเองได้ ความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ คณะกรรมการก็เหมือนกับคณะกรรมการ ก.พ. เราสามารถกำหนดได้ ระเบียบต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์กับพวกท่าน เราก็จะตั้งคณะกรรมการแต่ละท่านไปช่วยศึกษา อย่างท่านอาจารย์วิสุทธิ ท่านก็จะไปแนะนำว่าในหน่วยงานต่าง ๆ เขาอยู่กันอย่างไร ค่าตอบแทน เงินเพิ่มพิเศษ เงินสวัสดิการ เช่น เงินเบี้ยเลี้ยง อะไรต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมก็ต้องเลิกกันไป และจะต้องปรับให้สูงขึ้น

2.1 การปรับปรุงค่าเบี้ยประชุมอนุกรรมการและการเบิกจ่ายเบี้ยประชุมอนุกรรมการ การจ่ายเบี้ยประชุมอนุกรรมการที่จะจ่ายได้ไม่เกินเดือนละ 10 ครั้ง หมายความว่าไม่เกิน 10,000 บาท เรื่องนี้ แนวความคิดของคณะอนุกรรมการชุดใหม่ทุกท่านคิดว่าไม่ควรขีดคั่นอย่างนั้น เพราะจะเป็นอุปสรรคในการทำงานด้วย คนทำงานหนักจะต้องได้รับค่าตอบแทนที่สูง

2.2 การปรับเงินเดือนข้าราชการ

เรื่องที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ข้าราชการพลเรือนในกระทรวงต่าง ๆ ได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้นมาอีก 3% ทางคณะกรรมการฯ ก็จะดำเนินการให้ได้ทราบว่าการตั้งงบประมาณ ทางรัฐบาลไม่ได้ตั้งงบประมาณให้กับองค์กรอิสระ แต่ไม่มีปัญหา เพราะคณะกรรมการฯ มีท่านเซอร์ ซึ่งท่านเป็นรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณเก่าๆ ก็จะดำเนินการประสานทางงบประมาณมาให้ เพื่อให้ข้าราชการของเรานั้นได้รับประโยชน์ โดยสิทธิประโยชน์อย่างน้อยที่สุดที่เราจะได้ต้องเท่ากับข้าราชการ แต่ต่อไปเราอาจจะต้องสูงกว่า เพราะเราทำงานเสี่ยง เราต้องพบกับคนตัวใหญ่ คนมีอำนาจ แต่ถ้าเรายังอยู่อย่างคนตัวเล็ก ๆ อยู่อย่างไม่มีความสุข ไม่มีคามมั่นคงในชีวิต ไม่รักการทำงานแล้ว พวกท่านก็คงจะไม่มีความสุขกำลังใจในการที่จะต่อสู้กับปัญหาใหญ่ ๆ

2.3 การปรับปรุงการบริหารงานบุคคลและการจัดการองค์กร

การทำงานของคณะกรรมการฯ ทั้งหมดจะสำเร็จลุล่วงได้ขึ้นอยู่กับพนักงานของสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นกำลังที่จะช่วยเหลือพวกเรา เพราะฉะนั้น ต่อไประบบต่าง ๆ ในการบริหารงานบุคคล ระบบความเจริญก้าวหน้าต้องมีการปรับปรุง ผมได้ตั้งกลุ่มคณะกรรมการทำงานในกลุ่มย่อยไว้แล้ว ในด้านการบริหารงานต่าง ๆ เช่น ด้านการเงินงบประมาณ ด้านกฎหมายระเบียบ ด้านการบริหารงาน และการจัดการองค์กร ตั้งกลุ่มไว้แล้ว

3. การจัดหาอาคารสถานที่ทำงานของสำนักงาน ป.ป.ช.

จากปัญหาที่เราทราบกันมาอยู่แล้ว สถานที่ทำงานของพวกเรา ท่านเซาว่าท่านบอกว่าเราเหมือนวิทยาเขต เรามี 3 วิทยาเขต วิทยาเขตที่ 1 อยู่ที่นี้เก่าที่สุด วิทยาเขตที่ 2 อยู่ริมคลอง วิทยาเขตที่ 3 อยู่ที่ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เราเหมือนเมืองนอกแต่ในสมัยโบราณ สมัยโบราณเขาจะไม่ตั้งเมืองนอกแตก เพราะข้าศึกเข้ามาง่าย การทำงานไม่มีศักยภาพ เพราะฉะนั้น คณะกรรมการฯ คิดกันว่าเราควรไปดูถึงปัญหาการสร้างอาคาร ซึ่งเป็นศูนย์รวมหน่วยงานส่วนราชการที่อยู่ถนนแจ้งวัฒนะ ซึ่งระยะเวลาคงจะยาว แนวความคิดของเราจะหาตึกใหม่ ไปเช่าตึกใหม่ให้พวกเราทั้งหมดได้ไปรวมอยู่ที่เดียวกัน การทำงานก็จะเป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้น และสถานที่ทำงานก็จะดีไม่อดอู้อี้แบบในปัจจุบัน เรามีแนวคิดว่าจะต้องแลกอะไรบางอย่างกับ ก.พ.ร. เพราะว่า ก.พ.ร. เขาอยากได้สถานที่ของเรา อาจจะต้องแลกกับของเราแบบเงินกระเป๋าสายเข้ากระเป๋าสวา สถานที่ทำงานเป็นเรื่องเร่งด่วนก็ได้มอบหมายให้ทางสำนักงานฯ ไปตั้งคณะกรรมการตรวจสอบหาสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับที่เราจะไปอยู่ด้วยกันทั้งหมด

4. การเพิ่มอัตรากำลังให้สอดคล้องกับปริมาณงาน

กำลังพลในงบประมาณใหม่ที่เพิ่มเราขอไปแล้ว เพราะเราทราบว่าแต่ละท่านมันเกินกำลัง เมื่องานเกินกำลังก็เกิดความคั่งเคี้ยวกับงานที่มันหมกอยู่ ท่านเซาว่าเรียกว่า ชุกกิ้งไฟล์ คือหมายความว่า จำนวนต่าง ๆ เรื่องต่าง ๆ ก็ไปชุกกิ้งอยู่ เพราะฉะนั้น ต่อไปเราต้องใช้ระบบการตรวจสอบงานต่าง ๆ ที่เข้ามา และเมื่อจัดระบบงานใหม่แล้ว ท่านรองเลขาธิการฯ แต่ละท่านคงจะต้องไปรับผิดชอบในด้านการบริหารและด้านติดตามการทำงานด้านต่าง ๆ ท่านรองเลขาธิการฯ ท่านจะต้องเหนื่อยกว่าเดิมที่เคยจัดระบบอยู่ในปัจจุบัน

5. การเปิดโอกาสให้ข้าราชการมีโอกาสเข้าปรึกษาหารือกับคณะกรรมการ

การทำงานของพวกเรา นโยบายของพวกเราถือว่าการอยู่กันอย่างพี่น้อง แบบโบราณ อาจจะแบบโบราณแต่มีประโยชน์ อย่างสมัยพ่อขุนรามคำแหง ถ้าใครมีทุกข์มีร้อนก็ไปสิ้นกระดังงา สิ้นระฆัง กรรมการฯ ทุกคนเราคุยกันแล้ว สำหรับตัวผม โดยเฉพาะเราพร้อมเสมอที่จะรับฟังปัญหาของพนักงาน ทุกคน เราทุกคนเข้ามา เราจะไม่ห่างจากพนักงานและช่องว่างระหว่างพนักงานกับกรรมการฯ จะมีน้อยที่สุดหรือแทบจะไม่มีเลย กรรมการทุกคนมีเจตนาอย่างแรงกล้า ว่าพวกท่านคือกำลังสำคัญที่สุดขององค์กรจะต้องเข้ามาช่วยกัน กรรมการ 9 คน ทำงานไม่สำเร็จหรือถ้าขาดพวกท่าน เพราะฉะนั้น ต่อไปการบริหารงานต่าง ๆ จะมีชุดของคณะกรรมการเป็นชุดย่อยในการบริหารงาน ก็คือมีผม มีท่าน พล.ต.ท. วิเชียรโชติ และกรรมการท่านอื่น ๆ อีก 3-4 ท่าน เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ ขึ้นมา ชุดนี้ก็จะเป็นคนช่วยดูปัญหาให้ และการตัดสินใจของผมกับคณะกรรมการฯ ส่วนใหญ่จะมาตัดสินใจกัน เราจะไม่ห่าง ไม่ทอดทิ้งกัน เราอยู่บ้านเดียวกันแล้ว เมื่ออยู่บ้านเดียวกัน คนหนึ่งสบาย อีกคนหนึ่งลำบากไม่ได้ เราต้องสบายด้วยกัน ถ้าลำบากก็จะแบ่งปันความลำบากกัน มันจะได้ลำบากน้อยลงไป การทำงานคนประมาณ 500 กว่าคน จะว่ามากก็ไม่มาก จะว่าน้อยก็ไม่น้อย เพราะองค์กรที่ผมเคยอยู่มีประมาณ 200,000 คน นั้นมากเกินไป จำนวน 500 กว่าคนกำลังดีสำหรับที่จะดูแลกัน จะเข้ามาปรึกษาหารือมาช่วยเหลือกัน ทำให้เกิดความสะดวกสบายในการทำงานมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นพวกเราทุกคน ผมขอรับรองว่าจะต้องรักองค์กรเราเป็นหลัก การรักองค์กรคืออะไร คือจะต้องมีความสามัคคี องค์กรใดถ้าขาดความสามัคคีกันในการทำงานแล้วจะล้มเหลวและเรื่องต่าง ๆ ก็จะไปปูดข้างนอก

ต้องการเปิดมิต ปิดสว่าง คือ หมายความว่า ถ้าอยู่ข้างนอกและคนข้างในจะไม่รู้เรื่อง เปิดสว่าง หมายความว่า เมื่ออยู่ในพวกของเราแล้ว เรามีอะไรก็มาคุยกัน มาหารือกันในเรื่องต่าง ๆ ที่มีปัญหา พวกผมพร้อมที่จะรับปัญหาและแก้ไขปัญหาให้

6. การสร้างความสามัคคีในองค์กร

การแบ่งหมู่ แบ่งเหล่า แบ่งกลุ่ม มั่งเล็ก มั่งน้อย เรือหรือมั่งชะให้หมด วันนี้ไม่มีมั่งแล้ว เราอยู่ในห้องโถง ห้องโถงเดียวกัน ใช้มั่งลวดทั้งตัวอาคาร ไม่ต้องมีมั่ง เลิกใช้มั่ง พวกเราจะต้องเป็นพวกเดียวกันทั้งหมด ไม่มีใครว่าพวกใคร พวกประธาน พวกกรรมการ ไม่มีพวกเลขาฯ พวกรองเลขาฯ จะไม่มีอีกแล้ว พวกเราคือพวกของสำนักงาน ป.ป.ช. ไม่มีพวก ท่านจะเห็นว่ากรรมการทุกคน ผมก็คุยกันแล้วทุกคนว่าเราจะต้องสามัคคีกัน พูดเสียงเดียวกัน ทุกคนจะไม่มีมีการแบ่งว่า กรรมการฝ่ายโน้น ฝ่ายนี้ ไม่มีในเมื่อเรารวมกันแล้ว รวมให้เป็นตัวอย่าง เพราะฉะนั้น ในระดับต่อ ๆ ไป พวกท่านก็ต้องทำตาม เราอยู่กันอย่างสามัคคีเถอะ แล้วเราจะอยู่อย่างมีความสุข ผมสังเกตว่าที่ไหนถ้ามันขาดความสามัคคี องค์กรจะมีปัญหา เพราะทำอะไรขึ้นมาก็จะบอกว่าพวกนี้พวกนั้น เราต้องช่วยกัน ถ้าพวกเราทุกคน รักองค์กร รักหน่วยงาน พวกผม 9 คน นั้นเหมือนกับนักการเมือง มาเดี่ยวเดี๋ยวก็ไปสูงสุดก็แค่ 9 ปี ส่วนพวกท่านนั้น อยู่ในชีวิตราชการท่านอยู่ยาวเป็นสิบ ๆ ปี บางท่านถ้าเข้ามาใหม่ อาจเกือบ 30 กว่าปี เพราะฉะนั้น เราต้องรักบ้านของเรา จะต้องช่วยกันปิดกวาดให้สะอาด นำอยู่ ให้นำรัฐมนตรี เป็นสังคม ที่นำอยู่ พวกผมไม่ซ้าก็ไป 9 ปี ท่านคิดว่านาน ไม่นานหรอก แพล็บเดี๋ยวก็เป็นเวลา 9 ปี กว่าจะทำ อะไรได้ ถ้าความร่วมมือของพวกเราทุกคนเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ผมเชื่อว่า สำนักงาน ป.ป.ช. จะได้รับการชื่นชม เชื้อถือจากสังคมภายนอกตามที่เขาคาดหวังเอาไว้ เจ้าหน้าที่ของพวกเรา ต่อไปเราจะมี การไปสัมมนาร่วมกันบ้าง ทำงานมาเครียด ๆ มีปัญหาอุปสรรคในการทำงานก็มาร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาหารือกัน ปีละครั้งหรือ 2 ครั้ง คณะกรรมการฯ อาจจะจัดให้พนักงาน ป.ป.ช. ไปด้วยกันทั้งหมด ความภาคลื่นจุนคลิ้นให้ตรงกัน เราจะได้คิดตรงกัน มีปัญหาต่าง ๆ เจ้าหน้าที่บางคนอาจจะไม่กล้าเข้ามาคุย ถ้าไปพบกันในงานที่ไม่เป็นทางการอาจจะพูดคุยกันได้มากยิ่งขึ้น อันนี้เป็นระบบหรือเป็นสังคมของราชการที่เราทำกันมานาน พวกเราอยากปรับใหม่ เราจะอยู่กันเป็นที่ เป็นน้อง เมื่อน้องมีอะไร มีปัญหา มีทุกข์ มีร้อน บอกพี่ พี่ก็ต้องแก้ไขปัญหาให้ พวกผมเหมือนคณะกรรมการบริหารบริษัท พวกท่านก็เป็นพนักงานของบริษัททุกคน มีความสำคัญเท่ากันหมด หมุด 1 ตัว ถ้ามันหลุดออกไปการทำงานของเครื่องจักรมันก็ไม่เต็มกับกำลัง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7. การรักษาความลับทางราชการ

การรักษาความลับ หน่วยงานของเราเป็นหน่วยงานที่มีความจำเป็นในเรื่องความลับการทำงานทั้งหลาย ถ้าไม่จำเป็นอย่าไปเปิดเผย กลับไปบ้านก็ไม่จำเป็นต้องไปเล่าให้ภรรยาหรือสามีฟัง ว่าวันนี้ไปทำเรื่องนั้นเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ คือ การรักษาความลับถ้าออกจาก 1 ปากไปแล้วก็จะไม่เป็นความลับ เราจะสังเกตรัชนชาติ ธรรมชาติมีไว้ 2 หู ปากมีแค่ 1 ปาก แสดงว่าให้เราฟังมากกว่าพูด เราฟังเอาไว้ เก็บเอาไว้ การที่เรารู้ความลับก็ถือเป็นความสำคัญอย่างหนึ่งของเราคือ เราเป็นคนที่ได้เข้าถึงชั้นความลับ แต่อย่าเอาความลับนั้นไปเปิดเผยจนทำให้เกิดความเสียหาย หรือไม่เปิดเผยเลย เพราะการเปิดเผยจะทำให้เกิดความเสียหายต่อองค์กรของเรา ความเสียหายเกิดขึ้นกับทุกคน ไม่ใช่กรรมการอย่างเดียว แต่กรรมกรนั้นคือด้านหน้าเท่านั้น ถูกด่า กรรมการดีถูกด่าก่อน ฉะนั้น เรื่องการรักษาความลับและการรักษามัคคีกันเป็นเรื่องที่ผมขอฝากไว้ให้กับพวกเราในที่นี้ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ช

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช.

เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช.
พ.ศ. 2550

ประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ช. พ.ศ. 2550 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2550 แบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงาน ป.ป.ช. ดังนี้

- (1) สำนักป้องกันการทุจริตภาคการเมือง
- (2) สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐ
- (3) สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจธุรกิจเอกชน
- (4) สำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม
- (5) สำนักจริยธรรมและคุณธรรม
- (6) สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาคการเมือง 1
- (7) สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาคการเมือง 2
- (8) สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาครัฐ
- (9) สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาครัฐวิสาหกิจ
- (10) สำนักพัฒนาระบบตรวจสอบ
- (11) สำนักปราบปรามการทุจริตภาคการเมือง 1
- (12) สำนักปราบปรามการทุจริตภาคการเมือง 2
- (13) สำนักปราบปรามการทุจริตภาครัฐ
- (14) สำนักปราบปรามการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน
- (15) สำนักการข่าวและประมวลผล
- (16) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
- (17) สำนักบริหารงานกลาง
- (18) สำนักอำนวยการคณะกรรมการ
- (19) สำนักบริหารงานบุคคล
- (20) สำนักการต่างประเทศ
- (21) สำนักกฎหมาย
- (22) สถาบันพัฒนาองค์กร ระบบงานและบุคคล (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น "สถาบันการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สัญญา ธรรมศักดิ์")
- (23) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ
- (24) ศูนย์วิจัย

สำนักและศูนย์ต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่โดยสรุปได้ดังนี้ (<http://www.nacc.go.th>)

สำนักป้องกันกาทุจริตภาคการเมือง มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อกำหนดมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะ ต่อรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่การกระทำ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการในกลุ่มเป้าหมายภาคการเมือง

(ข) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อกำหนดแนวทางการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในกลุ่มเป้าหมาย ภาคการเมือง

(ค) จัดทำ พัฒนาและบริการข้อมูลเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในกลุ่มเป้าหมายภาคการเมือง

(ง) ดำเนินการประสาน เผยแพร่และสนับสนุนให้มีการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต ภายในองค์กรและบุคลากรในกลุ่มเป้าหมายภาคการเมือง

(จ) ดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาและรรณงศ์ให้กลุ่มเป้าหมายภาคการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(ฉ) ประสานงานและ ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ช) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักป้องกันกาทุจริตภาครัฐ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อกำหนดมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะ ต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่การกระทำ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐ

(ข) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อกำหนดแนวทางการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตและ การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐ

(ค) จัดทำ พัฒนาและบริการข้อมูลเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐ

(ง) ดำเนินการประสาน เผยแพร่ และสนับสนุนให้มีการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตภายในองค์กรและบุคลากรในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐ

(จ) ดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาและรณรงค์ให้กลุ่มเป้าหมาย ภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(ฉ) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ช) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจธุรกิจเอกชน มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อกำหนดมาตรการ ความเห็น หรือ ข้อเสนอแนะ ต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุง การปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อ ป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ในกลุ่มเป้าหมาย ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน

(ข) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อกำหนดแนวทางการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน กลุ่มเป้าหมาย ภาครัฐวิสาหกิจ และธุรกิจเอกชน

(ค) จัดทำ พัฒนาและบริการข้อมูลเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจ และธุรกิจเอกชน

(ง) ดำเนินการประสาน เผยแพร่ และสนับสนุนให้มีการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตภายในองค์กรและบุคลากรในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจ เอกชน

(จ) ดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนา และรณรงค์ให้กลุ่มเป้าหมาย ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(ฉ) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ช) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อกำหนดแนวทางการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยม ในความซื่อสัตย์สุจริตและการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน กลุ่มเป้าหมายภาคประชาสังคม

(ข) จัดทำ พัฒนาและบริการข้อมูลเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในกลุ่มเป้าหมายภาคประชาสังคม

(ค) ดำเนินการประสาน เผยแพร่ และสนับสนุนให้มีการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตภายในองค์กรและบุคลากรในกลุ่มเป้าหมายภาคประชาสังคม

(ง) ดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาและรณรงค์ให้กลุ่มเป้าหมาย ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(จ) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ฉ) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักจริยธรรมและคุณธรรม มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ พัฒนาการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมคุณธรรมของนักการเมือง ข้าราชการการเมือง ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และนักธุรกิจเอกชน

(ข) ศึกษา วิเคราะห์ พัฒนาการจัดวางระบบบริหารองค์กรในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีความโปร่งใสเป็นธรรม

(ค) กำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(ง) ให้คำปรึกษาแนะนำและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

(จ) ประสานงานและสร้างเครือข่ายการจัดตั้งเจ้าหน้าที่จริยธรรมในหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน

(ฉ) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ช) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาคการเมือง 1 มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการรับแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกลุ่มเป้าหมายภาคการเมือง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา ข้าราชการการเมืองอื่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกลุ่มเป้าหมายภาคการเมืองตามข้อ 1

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจติดตามกลุ่มเป้าหมายภาคการเมืองตามข้อ 1 ที่เสี่ยงต่อการกระทำทุจริตหรือรั่วไหลผิดปกติ ดำเนินการกรณีจิตใจไม่ยื่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบหรือจใจยื่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(ง) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(จ) ปฏิบัติอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาคการเมือง 2 มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการรับแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกลุ่มเป้าหมายภาคการเมือง ได้แก่ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกลุ่มเป้าหมายภาคการเมืองตามข้อ 1

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจติดตามกลุ่มเป้าหมายภาคการเมืองตามข้อ 1 ที่เสี่ยงต่อการกระทำทุจริตหรือร่ำรวยผิดปกติ ดำเนินการกรณีจิตใจไม่ยื่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบหรือ จงใจยื่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(ง) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(จ) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาครัฐ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการรับแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐ

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐ

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจติดตามกลุ่มเป้าหมายภาครัฐที่เสี่ยงต่อการกระทำทุจริตหรือร่ำรวยผิดปกติ ดำเนินการกรณีจิตใจไม่ยื่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบหรือจงใจยื่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(ง) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(จ) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักตรวจสอบทรัพย์สินภาครัฐวิสาหกิจ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการรับแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจ

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจ

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจติดตามกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจ ที่เสี่ยงต่อการกระทำทุจริตหรือร่ำรวยผิดปกติ ดำเนินการกรณีจิตใจไม่ยี่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบ หรือจิตใจยี่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(ง) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(จ) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักพัฒนาระบบตรวจสอบ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ พัฒนาระบบงานตรวจสอบและข้อมูลสารสนเทศ ด้านการตรวจสอบทรัพย์สิน การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน รวมทั้งการพัฒนาปรับปรุงแบบบัญชีฯ

(ข) ศึกษา วิเคราะห์และจัดทำยุทธศาสตร์ วิเคราะห์กรณีศึกษา การจัดทำ บทความ เอกสารทางวิชาการ เป็นวิทยากรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้ และผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์ กำหนดตำแหน่งที่ต้องยี่นบัญชีฯ การตอบข้อหารือต่าง ๆ รวมทั้งการติดตามประเมิน และจัดทำรายงานการดำเนินงานด้านการตรวจสอบทรัพย์สิน

(ค) ศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตริตาม กฎหมายว่าด้วยการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี การจัดทำแบบสัญญาฯ การรับแจ้งกรณี รัฐมนตรีประสงค์โอนหุ้นส่วนหรือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทให้นิติบุคคล การวิเคราะห์ ความเหมาะสมของนิติบุคคลที่รับโอน รวมทั้งการเปิดเผยสำเนาสัญญาฯ ให้ประชาชนทราบ

(ง) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(จ) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักปราบปรามการทุจริตภาคการเมือง 1 มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนกลุ่มเป้าหมายผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการ รัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา ข้าราชการการเมืองอื่น ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง และส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจ หน้าที่

(ข) ไล่สวนข้อเท็จจริง และสอบสวนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งและมอบหมายกรณีผู้กล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าร่ำรวย ผิดปกติ กระทบความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกระทบความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น รวมทั้งการฝ่าฝืนบัญชีฯ ด้วยการใช้ ขัดกัน ระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม และกระทบความผิดกฎหมายว่าด้วยความผิด เกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

(ค) ใต้สวนข้อเท็จจริงตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งและมอบหมาย กรณีมีคำร้องขอให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง กรณีมีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ส่อว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือมีพฤติการณ์อื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นเหตุถอดถอนได้

(ง) ดำเนินการหรือประสานงานเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเกี่ยวกับการจับ การควบคุมปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา และการค้น ยึด หรืออายัดเอกสารทรัพย์สินหรือพยานหลักฐาน รวมทั้งการยึด อายัด และพิสูจน์ทรัพย์สินเรื่องร้ายแรงผิดปกติ

(จ) ดำเนินและประสานงานทางคดี ติดตามผลการดำเนินการทางวินัย และคดี รวมทั้งการฟ้องคดีเองเสนอแนะพัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการในการดำเนินคดีในศาลที่มีเขตอำนาจ การวิเคราะห์สำนวนคดี

(ฉ) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ช) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักปราบปรามการทุจริตภาคการเมือง 2 มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนกลุ่มเป้าหมายผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

(ข) ใต้สวนข้อเท็จจริงและสอบสวนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งและมอบหมายกรณีมีผู้กล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าร้ายแรงผิดปกติ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น รวมทั้งการฝ่าฝืนบทบัญญัติว่าด้วยการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม และกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

(ค) ดำเนินการหรือประสานงานเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเกี่ยวกับการจับ การควบคุมปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา และการค้น ยึด หรืออายัดเอกสารทรัพย์สินหรือพยานหลักฐาน รวมทั้งการยึด อายัด และพิสูจน์ทรัพย์สินเรื่องร้ายแรงผิดปกติ

(ง) ดำเนินการและประสานงานทางคดี ติดตามผลการดำเนินการทางวินัย และคดี รวมทั้งการฟ้องคดีเองเสนอแนะพัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการในการดำเนินคดีในศาลที่มีเขตอำนาจ การวิเคราะห์สำนวนคดี

(จ) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือ สนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ฉ) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักปราบปรามการทุจริตภาครัฐ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนกลุ่มเป้าหมายภาครัฐ และส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

(ข) ไล่สวนข้อเท็จจริงและสอบสวนกลุ่มเป้าหมายภาครัฐ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งและมอบหมาย กรณีมีผู้กล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งการฝ่าฝืนบทบัญญัติว่าด้วยการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล และประโยชน์ส่วนรวม และกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

(ค) ไล่สวนข้อเท็จจริงตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งและมอบหมาย กรณีคำร้องขอให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง กรณีมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือมีพฤติการณ์อื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นเหตุถอดถอนได้

(ง) ดำเนินการ หรือประสานงานเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเกี่ยวกับการจับ การควบคุมปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา และการค้น ยึด หรืออายัดเอกสารทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานรวมทั้งการยึด อายัด และพิสูจนทรัพย์สินเรื่องร่ำรวยผิดปกติ

(จ) ดำเนินการและประสานงานทางคดี ติดตามผลการดำเนินการทางวินัย และคดี รวมทั้งการฟ้องคดีเอง เสนอแนะพัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการ ในการดำเนินคดีในศาลที่มีเขตอำนาจ การวิเคราะห์สำนวนคดี

(ฉ) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ช) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักปราบปรามการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจ และ ธุรกิจเอกชน และส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

(ข) ไล่สวนข้อเท็จจริงและสอบสวนกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชนตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งและมอบหมายกรณีมีผู้กล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ รวมทั้งการฝ่าฝืนบทบัญญัติว่าด้วยการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม และกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

(ค) ไล่สวนข้อเท็จจริงตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งและมอบหมาย กรณีมีคำร้องขอให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง กรณีมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือมีพฤติการณ์อื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นเหตุถอดถอนได้

(ง) ดำเนินการหรือประสานงานเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเกี่ยวกับการจับ การควบคุมปล่อยซึ่งคราวผู้ถูกกล่าวหา และการค้น ยึด หรืออายัดเอกสารทรัพย์สินหรือพยานหลักฐาน รวมทั้งการยึด อายัด และพิสูจน์ทรัพย์สินเรื่องร่ำรวยผิดปกติ

(จ) ดำเนินการและประสานงานทางคดี ติดตามผลการดำเนินการทางวินัย และคดี รวมทั้งการฟ้องคดีเอง เสนอแนะพัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการในการดำเนินคดีในศาลที่มีเขตอำนาจ การวิเคราะห์สำนวนคดี

(ฉ) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ช) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักการข่าวและประมวลผล มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ และพัฒนางานทางการข่าว การต่อต้านข่าวกรอง ที่เกี่ยวกับการทุจริต

(ข) ติดตามและตรวจสอบข้อมูลข่าวสารการทุจริตจากสื่อแขนงต่าง ๆ และประมวลผล สรุปข้อมูลข่าวสารการทุจริต

(ค) จัดทำระบบกระบวนการข่าวกรอง

(ง) แสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง พยานหลักฐานทางการสืบสวนเพื่อสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(จ) ติดตามบุคคลตามหนังสือเรียกตัวเป็นพยานและบุคคลที่ถูกหมายจับของศาล

(ฉ) ประสานเครือข่ายการปฏิบัติงานข่าวกับแหล่งข่าวบุคคล หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

(ช) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ซ) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) เสนอแนะนโยบายและจัดทำยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการของสำนักงาน ป.ป.ช. รวมทั้งแผนการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ข) เสนอแนะนโยบายในการตั้งและจัดสรรงบประมาณประจำปีของหน่วยงานในสังกัดให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของสำนักงาน ป.ป.ช.

(ค) จัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี การบริหารงบประมาณ การประสานการดำเนินการเกี่ยวกับการโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

(ง) วิเคราะห์ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด

(จ) จัดทำและพัฒนาตัวชี้วัดการดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ช.

(จ) พัฒนาระบบ รูปแบบและวิธีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด

(ข) ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(ค) จัดทำรายงานการตรวจสอบ และผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา และจัดพิมพ์เผยแพร่

(ง) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ฉ) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักบริหารงานกลาง มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ปฏิบัติงานสารบรรณของสำนักงาน ป.ป.ช.

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับงานการเงินและการบัญชี ทั้งเงินในและนอกงบประมาณและเงินกองทุนต่าง ๆ

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับงานพัสดุ

(ง) ดำเนินการเกี่ยวกับงานอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และงานรักษาความปลอดภัย

(จ) ดำเนินการเกี่ยวกับงานประชุมและประสานราชการของสำนักงาน ป.ป.ช.

(ฉ) ดำเนินการเกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ และความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแก่บุคคลภายนอก รวมทั้งบุคลากรในหน่วยงาน

(ช) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ซ) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักอำนวยการคณะกรรมการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับงานการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(ข) จัดทำมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. และติดตามผลการดำเนินการตามมติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการและงานบริการทั่วไป เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(ง) ดำเนินการงานโฆษกของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. รวมทั้ง ประสานงานและอำนวยความสะดวกแก่สื่อมวลชนทุกประเภทในการเผยแพร่ข่าว การแถลงข่าว และการให้สัมภาษณ์

(จ) ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบบงานคดีกลางของสำนักงาน ป.ป.ช. งานลงทะเบียนเรื่องร้องเรียนตรวจสอบและพิจารณาเรื่องร้องเรียนเพื่อส่งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการต่อไป

(ฉ) ดำเนินการออกเลขเรื่องร้องเรียนเป็นเรื่องดำเนินการ (เลขดำ) และเรื่องดำเนินการเสร็จ (เลขแดง)

(ช) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ซ) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักบริหารงานบุคคล มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ดำเนินการในฐานะหน้าที่องค์กรกลางการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(ข) ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับนโยบาย ยุทธศาสตร์การบริหารงานบุคคลด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับงานบริหารงานบุคคลของสำนักงาน ป.ป.ช.

(ง) ดำเนินการเกี่ยวกับงานสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างสำนักงาน ป.ป.ช.

(จ) ดำเนินการกำกับ ดูแลจริยธรรม คุณธรรม และการดำเนินการทางวินัย ข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างของสำนักงาน ป.ป.ช.

(ฉ) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ซ) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักการต่างประเทศ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิจัย เพื่อสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และ สำนักงาน ป.ป.ช.

(ข) ศึกษา วิเคราะห์ พัฒนาระบบรูปแบบ ขั้นตอนการปฏิบัติงานของสำนักงาน ป.ป.ช.

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการติดต่อ ประสานงานโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศในทางวิชาการ กฎหมายด้านการป้องกันและการปราบปรามการทุจริตเพื่อการสร้างเครือข่าย

(ง) ศึกษากฎหมายต่างประเทศ สนธิสัญญา ตลอดจนดำเนินการเกี่ยวกับการแปลเอกสาร จัดพิมพ์ เผยแพร่งานแปล เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(จ) ดำเนินการงานประชุมระหว่างประเทศเกี่ยวกับกรอบความร่วมมือองค์กรระหว่างประเทศของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้บริหาร และข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ช.

(ฉ) ดำเนินการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น การอำนวยความสะดวก ต้อนรับและจัดงานเลี้ยงรับรองคณะบุคคลสำคัญของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และผู้บริหารระดับสูง รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการไปเยือนต่างประเทศ

(ข) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ซ) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักกฎหมาย มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ พัฒนา ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(ข) ศึกษา ค้นคว้าปรับปรุง แก้ไข ยกร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบของสำนักงาน ป.ป.ช.

(ค) ให้คำปรึกษา แนะนำให้ความเห็น ตอบข้อหารือทางด้านกฎหมาย ประกาศ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(ง) ศึกษา วิเคราะห์ กฎหมายต่างประเทศและเอกสารทางกฎหมายของต่างประเทศ รวมทั้งศึกษา เปรียบเทียบเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของสำนักงาน ป.ป.ช.

(จ) ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดำเนินการยกร่างหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมทั้งตรวจสอบนิติกรรมสัญญาซึ่งหน่วยงานเป็นคู่สัญญา

(ฉ) ดำเนินการจัดทำเอกสารทางวิชาการกฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(ช) ดำเนินการจัดวางระบบ สารบัญญกฎหมาย ประกาศ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ และปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัย

(ซ) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนร่วม

(ณ) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ญ) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สถาบันพัฒนาองค์กร ระบบงานและบุคคล หรือสถาบันการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สัญญา ธรรมศักดิ์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ พัฒนาระบบงาน การพัฒนาองค์กรและบุคลากรของสำนักงาน ป.ป.ช. เช่น การปรับกลไกวิธีการบริหารราชการ การพัฒนาระดับมาตรฐานงาน วิธีการปฏิบัติงานของบุคลากร

(ข) พัฒนาระบบ หลักเกณฑ์และมาตรฐานการเสริมสร้างความรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และความสามารถของบุคลากรตามหลักสมรรถนะ

(ค) ศึกษา วิเคราะห์ พัฒนา และปลูกฝังวัฒนธรรมค่านิยม และจริยธรรมคุณธรรมของบุคลากร

(จ) กำหนดและพัฒนารูปแบบการจัดทำแผนพัฒนารายบุคคลระบบสมรรถนะ

(ฉ) จัดทำและพัฒนาระบบข้อมูลการพัฒนาบุคลากร

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับงานทุน ทั้งทุนการวิจัย ทุนการศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน และประชุมสัมมนา

(ซ) ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร สำนักงาน ป.ป.ช. และบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(ฅ) จัดทำและพัฒนาเอกสาร คู่มือ ตำราชุดการฝึกอบรม รวมทั้งให้บริการ อุปกรณ์ โสตทัศนูปกรณ์ในการพัฒนา ฝึกอบรมและการเผยแพร่ความรู้

(ญ) ให้บริการ ยืม-คืน หนังสือ ตำราวิชาการ วารสาร เอกสารกฎหมาย วัสดุสารสนเทศและบริการอ้างอิงระหว่างห้องสมุด รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์

(ฎ) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ฏ) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล เพื่อจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ และเพื่อสนองต่อการปฏิบัติงาน

(ข) ศึกษา พัฒนา ออกแบบ และจัดวางระบบฐานข้อมูล ระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายการสื่อสารข้อมูลภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงาน

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคนิคอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาระบบสารสนเทศ สำหรับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(ง) ศึกษา วิเคราะห์ พัฒนาเว็บไซต์ของสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

(จ) ศึกษา วิเคราะห์และพัฒนากำหนดนำข้อมูลระยะไกล เช่น ภาพถ่ายทางอากาศ ภาพถ่ายดาวเทียมมาประยุกต์ใช้ รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลของระบบสารสนเทศ ภูมิศาสตร์ของสำนักงาน ป.ป.ช.

(ฉ) เป็นศูนย์กลางบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(ช) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ซ) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ศูนย์วิจัย มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(ก) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนางานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(ข) ดำเนินโครงการเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(ค) ศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมประเด็นปัญหา และประเมินสถานการณ์การทุจริตในปัจจุบันรวมทั้งพยากรณ์สถานการณ์ที่ส่งผลต่อปัญหาการทุจริต

(ง) ศึกษาวิจัยในประเด็นสำคัญซึ่งนำมาเป็นข้อมูลหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช.

(จ) ดำเนินงานเพื่อให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยและสนับสนุนให้มีการนำไปประยุกต์ใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศงานวิจัย

(ฉ) ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ช) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ซ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต
ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 (ช่วงต้น)
 ระหว่างวันที่ 6 ตุลาคม 2549 - 23 กันยายน 2550

1. คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 16/2549 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2549 ประกอบด้วย

(1) นายกล้าณรงค์ จันทิก (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) นางสาวชินภัทร พุทธชาติ	เป็นอนุกรรมการ
(3) นายบุญยอด สุขถิ่นไทย	เป็นอนุกรรมการ
(4) รองศาสตราจารย์ พรทิพย์ พิมลสินธุ์	เป็นอนุกรรมการ
(5) นายวิทยา ภูลสนอง	เป็นอนุกรรมการ
(6) นายสัญญา คุณากร	เป็นอนุกรรมการ
(7) นายอำนาจ สอนอิมสาตร์	เป็นอนุกรรมการ
(8) ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.	เป็นอนุกรรมการ
(9) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริต 2	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(10) นายกิตติ ลิ้มพงษ์	เป็นอนุกรรมการ และ ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปที่เกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช.
2. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไปมีความเชื่อถือในคณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช.
3. สร้างความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไปในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
4. จูงใจ หรือกระตุ้นเตือนให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
5. ดำเนินการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2. คณะกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 15/2549 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2549 ประกอบด้วย

(1) นายกล้าณรงค์ จันทิก (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) นายจิระพงษ์ ลิวะวิโรจน์	เป็นอนุกรรมการ
(3) นางชลรส นงค์ภา	เป็นอนุกรรมการ
(4) พลอากาศตรี นายแพทย์ บุญเลิศ จุลเกียรติ	เป็นอนุกรรมการ

(5) นายบุญสม นาวานุเคราะห์	เป็นอนุกรรมการ
(6) นายพนม พงษ์ไพบูลย์	เป็นอนุกรรมการ
(7) นายพะยอม แก้วกำเนิด	เป็นอนุกรรมการ
(8) นางสุคนธ์ สิ้นธพานนท์	เป็นอนุกรรมการ
(9) นายสุริยงค์ หุณฑสาร	เป็นอนุกรรมการ
(10) ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.	เป็นอนุกรรมการ
(11) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริต 2	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(12) นายวันชัย วงษ์ซิ้ม	เป็นอนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. สร้างทัศนคติและค่านิยมที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต เกียรติยศและต่อต้านการทุจริต ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนทั่วไป นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา
2. ส่งเสริมให้มีการยกย่อง เชิดชูบุคคลที่มีความประพฤติ ปฏิบัติตนชอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
3. ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริตต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐประชาชนทั่วไป นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา
4. ดำเนินการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

3. คณะกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริต แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 25/2549 ลงวันที่ 7 ธันวาคม 2549 ประกอบด้วย

(1) นายกล้านรงค์ จันทิก (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) นายเกียรติพงศ์ น้อยใจบุญ	เป็นอนุกรรมการ
(3) นายจินตนา ชื่นศิริ	เป็นอนุกรรมการ
(4) นายเฉลิม ศรีผดุง	เป็นอนุกรรมการ
(5) นายชูศักดิ์ ปรีบุญโญ	เป็นอนุกรรมการ
(6) รองศาสตราจารย์ ต่อตระกูล ยมนา	เป็นอนุกรรมการ
(7) ศาสตราจารย์ ประพันธ์ ศิริรัตน์ธำรง	เป็นอนุกรรมการ
(8) นายปอ อนาวิล	เป็นอนุกรรมการ
(9) รองศาสตราจารย์ ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์	เป็นอนุกรรมการ
(10) นางวีรวรรณ แดงแก้ว	เป็นอนุกรรมการ
(11) นายสวาสดี ปุ้ยพันธวงศ์	เป็นอนุกรรมการ
(12) นายต่อยศ วงศ์สุนทร	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(13) นายสุภีร์ รัตนาคินทร์	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

(14) นางวลัยพร ธรรมวงศา

เป็นอนุกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. เสนอความเห็นเพื่อให้มีการเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริต ต่อหน้าที่การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

2. ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐมีระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

3. เสนอความเห็นในการแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะเรื่องเพื่อพิจารณาเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะในการป้องกันการทุจริตเรื่องใดเรื่องหนึ่งภายในระยะเวลาที่กำหนด

4. ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

4. คณะกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 11/2550 ลงวันที่ 8 มกราคม 2550 ประกอบด้วย

(1) นายประสาธ พงษ์ศิวาภัย เป็นประธานอนุกรรมการ
(กรรมการ ป.ป.ช.)

(2) ศาสตราจารย์ ภัคดี โปธิศิริ เป็นอนุกรรมการ
(กรรมการ ป.ป.ช.)

(3) เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นอนุกรรมการ

(4) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือผู้แทน เป็นอนุกรรมการ

(5) ปลัดกระทรวงมหาดไทย หรือผู้แทน เป็นอนุกรรมการ

(6) อธิบดีกรมการปกครอง หรือผู้แทน เป็นอนุกรรมการ

(7) อธิบดีกรมการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือผู้แทน เป็นอนุกรรมการ

(8) อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน หรือผู้แทน เป็นอนุกรรมการ

(9) นายสรรคชัย อินหว่าง เป็นอนุกรรมการ

(10) ผู้อำนวยการศูนย์อำนาจการและประสานงาน เป็นอนุกรรมการ

เครือข่ายป้องกันการทุจริตแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ช.

(นายปรีชา เลิศกมลมาศ)

(11) ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เป็นอนุกรรมการ

(องค์กรมหาชน) หรือผู้แทน

(12) นายกสภาคองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นอนุกรรมการ

แห่งประเทศไทย หรือผู้แทน

(13) นายกสภาคมนนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(14) นายกสภาคองค์การบริหารส่วนตำบล แห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(15) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริต 2 หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(16) นายนนท์ กอแก้วทองดี	เป็นอนุกรรมการ
(17) นายเรืองโรจน์ จอมสืบ	เป็นอนุกรรมการ
(18) นายภาส ภาสสิทธิ์	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(19) นางศุภวรรณ ภิญโญธรรมากร	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(20) นายชาติรี ทองสารี	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(21) นายพิชิต ธิอิน	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(22) นายเรืองเดช จาบกัน	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. พิจารณาให้มีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งดำเนินการให้องค์กรชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริต ตามโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
2. ประสานการดำเนินงานกับกระทรวง กรม องค์กร กลุ่มบุคคล หรือบุคคลต่าง ๆ ทั้ง
ภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง
3. แต่งตั้งคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานตามโครงการ
4. ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการด้านการป้องกันการทุจริต

ช่วงการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

ระหว่างวันที่ 23 กันยายน 2550 - ปัจจุบัน (ณ ปี พ.ศ. 2553 ตามขอบเขตการวิจัย)

1. คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ ให้คณะกรรมการชุดเดิมที่แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 16/2549 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2549 ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 339/2550 ลงวันที่ 20 พฤศจิกายน 2550 แต่งตั้ง นางสาวดวงพร รุจิเรข รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์เพิ่มเติม

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 47/2551 ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2551 แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์แทนคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ชุดเดิม ปรากฏรายชื่อ ดังนี้

(1) นายกล้าณรงค์ จันทิก (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) นางสาวชินภัทร พุทธชาติ	เป็นอนุกรรมการ
(3) รองศาสตราจารย์ พรทิพย์ พิมลสินธุ์	เป็นอนุกรรมการ
(4) นายวิทยา ภูตสนอง	เป็นอนุกรรมการ
(5) นายสัญญา คุณากร	เป็นอนุกรรมการ
(6) นายอำนาจ สอนอัมมาตร	เป็นอนุกรรมการ
(7) รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (กลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม และป้องกันการทุจริต)	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(8) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาคการเมือง	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(9) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐ	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(10) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปเกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช.
2. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปมีความเชื่อถือในคณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช.

3. สร้างความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไปในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

4. ดำเนินการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 255/2552 ลงวันที่ 3 กรกฎาคม 2552 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์แทนคณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ชุดเดิม ปรากฏรายชื่อ ดังนี้

(1) นายกล้านรงค์ จันทิก (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) นางจุฑารัตน์ ธนไพศาลกิจ	เป็นอนุกรรมการ
(3) นายชรัตน์ บุรณะสมทบ	เป็นอนุกรรมการ
(4) นางสาวชินภัทร พุทธชาติ	เป็นอนุกรรมการ
(5) รองศาสตราจารย์ ปาริชาติ สถาปิตานนท์	เป็นอนุกรรมการ
(6) รองศาสตราจารย์ พรทิพย์ พิมลสินธุ์	เป็นอนุกรรมการ
(7) นายมารุต สาโรวิท	เป็นอนุกรรมการ
(8) นายวิทยา ภูสณอง	เป็นอนุกรรมการ
(9) นายสัญญา คุณากร	เป็นอนุกรรมการ
(10) นายอำนาจ สอนอัมสาตร์	เป็นอนุกรรมการ
(11) รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (กลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม และป้องกันการทุจริต)	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(12) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาคการเมือง	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(13) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐ	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(14) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปเกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช.

2. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไปมีความเชื่อถือในคณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช.

3. สร้างความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไปในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

4. จูงใจหรือกระตุ้นให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

5. ดำเนินการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 346/2553 ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2553 แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์เพิ่มเติม จำนวน 3 ท่าน ปรากฏรายชื่อ ดังนี้

(1) นางกรรณิกา ธรรมเกษร	เป็นอนุกรรมการ
(2) นายณัฐวัฒน์ พรวงษ์หุ่่น	เป็นอนุกรรมการ
(3) นายคิระ แสงมณี	เป็นอนุกรรมการ

2. คณะอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต ให้คณะอนุกรรมการ ชุดเดิมที่แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 15/2549 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2549 ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 340/2550 ลงวันที่ 20 พฤศจิกายน 2550 แต่งตั้ง นางสาว ดวงพร รุจิเรช รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยม ในความซื่อสัตย์สุจริตเพิ่มเติม

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 58/2551 ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2551 แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตแทนคณะอนุกรรมการเสริมสร้าง ทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตชุดเดิม ปรากฏรายชื่อ ดังนี้

(1) นายกล้านรงค์ จันทิก (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) นายจีระพงษ์ ลิวะวิโรจน์	เป็นอนุกรรมการ
(3) นางชลรส นงค์ภา	เป็นอนุกรรมการ
(4) พลอากาศตรี นายแพทย์ บุญเลิศ จุลเกียรติ	เป็นอนุกรรมการ
(5) นายบุญสม นาวานุเคราะห์	เป็นอนุกรรมการ
(6) นายพนม พงษ์ไพบูลย์	เป็นอนุกรรมการ
(7) นายพะนอม แก้วกำเนิด	เป็นอนุกรรมการ
(8) นางสุนันท์ ลินธพานนท์	เป็นอนุกรรมการ
(9) นายสุริยงค์ หุณฑสาร	เป็นอนุกรรมการ
(10) รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (กลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม และป้องกันการทุจริต)	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(11) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาคการเมือง	เป็นอนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
(12) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐ	เป็นอนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
(13) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม	เป็นอนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. สร้างทัศนคติและค่านิยมที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต เกียรติยศ และต่อต้านการทุจริต ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนทั่วไป นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา
2. ส่งเสริมให้มีการยกย่อง เชิดชูบุคคลที่มีความประพฤติ ปฏิบัติตนชอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
3. ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริตต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐประชาชนทั่วไป นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา
4. ดำเนินการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

3. คณะกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริต ให้คณะกรรมการชุดเดิมที่แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 25/2549 ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2549 ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 309/2550 ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2552 แต่งตั้งศาสตราจารย์ เมธิ์ ครอบแก้ว กรรมการ ป.ป.ช. เป็นประธานอนุกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริต แทน นาย กล้านรงค์ จันทิก กรรมการ ป.ป.ช.

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 338/2550 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2550 แต่งตั้งรองศาสตราจารย์ สิริลักษณ์ คอมันตร์ เป็นอนุกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริต เพิ่มเติม

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 341/2550 ลงวันที่ 20 พฤศจิกายน 2550 แต่งตั้ง นางสาวดวงพร รุจิเวช รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นอนุกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริตเพิ่มเติม

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 289/2551 ลงวันที่ 18 กันยายน 2551 ให้ นางพรรณนารา (วลัยพร) ธรรมวงศา พ้นจากการเป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ และแต่งตั้งนางพรรณนารา ธรรมวงศา เป็นอนุกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริต

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 387/2551 ลงวันที่ 18 กันยายน 2551 แต่งตั้ง นายธิตีเมฆวณิชย์ เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ในคณะกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริตเพิ่มเติม

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 567/2553 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2553 แต่งตั้ง นายสุภีร์ รัตนนาคินทร์ เป็นอนุกรรมการและแต่งตั้ง นายสุทธีนันท์ สาริมาน เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ในคณะกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริต เพิ่มเติม

4. คณะกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ ให้คณะกรรมการชุดเดิมที่แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 11/2550 ลงวันที่ 8 มกราคม 2550 ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 155/2551 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2551 แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ เป็นการเฉพาะราย ดังนี้

(1) พลโท สมหมาย วงษ์มาก ที่ปรึกษากรรมการ ป.ป.ช. (นายวิชา มหาคุณ) เป็นอนุกรรมการ

(2) รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (นายปรีชา เลิศกมลมาศ) เป็นอนุกรรมการแทนผู้อำนวยการศูนย์อำนวยความสะดวกประสานงานเครือข่ายป้องกันการทุจริตแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ช.

(3) รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (นางสาวดวงพร รุจิเรข) เป็นอนุกรรมการแทนผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริต 2

(4) นางนฤมล ภูจินดา เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ แทน นายพิชิต ธิอิน

(5) นางสาวศิริพรรณ พุ่มนิคม เป็นผู้ช่วยเลขานุการ แทน นายเรืองเดช จาบกัน

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 596/2553 ลงวันที่ 23 ธันวาคม 2553 แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ เป็นการเฉพาะราย ดังนี้

(1) นายปรีชา เลิศกมลมาศ กรรมการ ป.ป.ช. เป็นอนุกรรมการ แทน รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (นายปรีชา เลิศกมลมาศ)

(2) ดร.ปรีดี โชติช่วง รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า เป็นอนุกรรมการ

(3) นางอนงค์ เกตุตรีกร เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการ เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ แทน นางนฤมล ภูจินดา

5. คณะกรรมการศึกษามาตรการแทรกแซงราคาพืชผลและผลผลิตการเกษตรเพื่อป้องกันการทุจริต แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 330/2550 ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2550 ปรากฏรายชื่อ ดังนี้

(1) ศาสตราจารย์ เมธี ครองแก้ว เป็นประธานอนุกรรมการ
(กรรมการ ป.ป.ช.)

(2) ศาสตราจารย์ กักดี โปธิศิริ เป็นอนุกรรมการ
(กรรมการ ป.ป.ช.)

(3) รองศาสตราจารย์ สิริลักษณ์ คอมันตร์ เป็นอนุกรรมการ

(4) รองศาสตราจารย์ ไพโรจน์ วงศ์วิภานนท์ เป็นอนุกรรมการ

(5) รองศาสตราจารย์ พิทักษ์สิทธิ์ ฉายะภูติ เป็นอนุกรรมการ

(6) นายอัมมาร สยามวาลา เป็นอนุกรรมการ

(7) นายอำพน กิตติอำพน เป็นอนุกรรมการ

(8) รองศาสตราจารย์ สมพร อิศวิลานนท์ เป็นอนุกรรมการ

(9) นายต่อยศ วงศ์สุนทร	เป็นอนุกรรมการ
(10) นายสุภีร์ รัตนาคินทร์	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(11) นางพรรณนารา ธรรมวงศา	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(12) นายประสิทธิ์ ประสิทธิ์ผล	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะอนุกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในการแทรกแซงราคาพืชผลทางการเกษตร และเสนอความเห็นว่าจะสมควรเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หรือ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรือ วางแผนงานโครงการเพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตประการใดต่อไป
2. แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อดำเนินการตามที่คณะอนุกรรมการมอบหมาย
3. ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 290/2551 ลงวันที่ 18 กันยายน 2551 ให้ นางพรรณนารา ธรรมวงศา พ้นจากการเป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ และแต่งตั้งนางพรรณนารา ธรรมวงศา เป็นอนุกรรมการศึกษามาตรการแทรกแซงราคาพืชผลและผลผลิตการเกษตรเพื่อป้องกันการทุจริต และแต่งตั้งนายสุภีร์ รัตนาคินทร์ สารีมาน เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ในคณะอนุกรรมการศึกษามาตรการแทรกแซงราคาพืชผลและผลผลิตการเกษตรเพื่อป้องกันการทุจริต เพิ่มเติม

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 566/2553 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2553 แก้ไขคำสั่งแต่งตั้ง อนุกรรมการศึกษามาตรการแทรกแซงราคาพืชผลและผลผลิตการเกษตรเพื่อป้องกันการทุจริต โดยให้ นายสุภีร์ รัตนาคินทร์ อนุกรรมการและเลขานุการ ในคณะอนุกรรมการศึกษามาตรการแทรกแซง ราคาพืชผลและผลผลิตการเกษตรเพื่อป้องกันการทุจริต พ้นจากตำแหน่ง และแต่งตั้งให้นายสุภีร์ รัตนาคินทร์ เป็นอนุกรรมการ และแต่งตั้งนายประสิทธิ์ ประสิทธิ์ผล เป็นอนุกรรมการและ เลขานุการ ในคณะอนุกรรมการศึกษามาตรการแทรกแซงราคาพืชผลและผลผลิตการเกษตรเพื่อ ป้องกันการทุจริต

6. คณะอนุกรรมการส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรม แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 112/2551 ลงวันที่ 9 เมษายน 2551 ปรากฏรายชื่อ ดังนี้

(1) นายใจเด็ด พรไชยา (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) ศาสตราจารย์ กীরติ บุญเจือ	เป็นอนุกรรมการ
(3) รองศาสตราจารย์ กมลชัย รัตนสวางค์	เป็นอนุกรรมการ
(4) ศาสตราจารย์ ดิน ปรัชญพฤทธิ	เป็นอนุกรรมการ
(5) นางสาวนาทิพย์ พุ่มทรัพย์	เป็นอนุกรรมการ

(6) นายพนอม แก้วกำเนิด	เป็นอนุกรรมการ
(7) รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย	เป็นอนุกรรมการ
(8) รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (นางสาวดวงพร รุจิเรข)	เป็นอนุกรรมการ
(9) ผู้อำนวยการสำนักจริยธรรมและคุณธรรม	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(10) นางรัชนิศ เกียรติภิญโญ	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะอนุกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
2. ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมคุณธรรมของนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และนักธุรกิจเอกชน
3. ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาการจัดวางระบบบริหารองค์กรในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีความโปร่งใสเป็นธรรม
4. ศึกษา วิเคราะห์ พัฒนาการจัดทำประมวลจริยธรรมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
5. ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
6. แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อดำเนินการตามที่คณะอนุกรรมการมอบหมาย
7. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรม และปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 200/2551 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2551 แต่งตั้งนายแพทย์จักรธรรม ธรรมศักดิ์ เป็นอนุกรรมการส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรม เพิ่มเติม แทน ศาสตราจารย์ ดิน ปรัชญพฤทธ์

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 49/2552 ลงวันที่ 22 มกราคม 2552 ให้ยกเลิกคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรม ที่ 112/2551 ลงวันที่ 9 เมษายน 2551 และคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 200/2551 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2551 และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรม ปรากฏรายชื่อ ดังนี้

(1) นายใจเด็ด พรไชยา (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) ศาสตราจารย์ ภักดี โปธิศิริ (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นอนุกรรมการ
(3) ศาสตราจารย์ กীরติ บุญเจือ	เป็นอนุกรรมการ
(4) รองศาสตราจารย์ กมลชัย รัตนสากววงศ์	เป็นอนุกรรมการ

(5) นายแพทย์จักรธรรม ธรรมศักดิ์	เป็นอนุกรรมการ
(6) นางสาวนราทิพย์ พุ่มทรัพย์	เป็นอนุกรรมการ
(7) นายพะยอม แก้วกำเนิด	เป็นอนุกรรมการ
(8) รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย	เป็นอนุกรรมการ
(9) รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (นางสาวดวงพร รุจิเรข)	เป็นอนุกรรมการ
(10) ผู้อำนวยการสำนักจริยธรรมและคุณธรรม	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(11) นายวันชัย วงษ์ซิ้ม	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(12) นายนิพนธ์ ธรรมศรี	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
2. ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งพัฒนาการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมคุณธรรมของนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และนักธุรกิจเอกชน
3. ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งพัฒนาการจัดวางระบบบริหารองค์กรในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีความโปร่งใสเป็นธรรม
4. ศึกษา วิเคราะห์ พัฒนาการจัดทำประมวลจริยธรรมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
5. ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
6. แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
7. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรม และปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

7. คณะกรรมการป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 193/2551 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2551 ปรากฏรายชื่อ ดังนี้

(1) ศาสตราจารย์ กักดี โปธิศิริ (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) ศาสตราจารย์ เมธี ครองแก้ว (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นอนุกรรมการ
(3) นายกษิต ภิรมย์	เป็นอนุกรรมการ
(4) รองศาสตราจารย์ จูรี วิจิตรวาทการ เลขาธิการองค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย หรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ

- (5) นายประมนต์ สุธีวงศ์ เป็นอนุกรรมการ
ประธานกรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน
- (6) นายสมบัติ ศานติจารี เป็นอนุกรรมการ
- (7) นายสันติ วิชาศักดิ์กานนท์ เป็นอนุกรรมการ
ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน
- (8) รองศาสตราจารย์ สิริลักษณ์ คอมันตร์ เป็นอนุกรรมการ
- (9) นายสุนทร อรุณานนท์ชัย เป็นอนุกรรมการ
ประธานกรรมการบริษัท เทสโก้โลตัส จำกัด หรือผู้แทน
- (10) นายอนุสรณ์ แสงนิ่มนวล เป็นอนุกรรมการ
กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) หรือผู้แทน
- (11) นายอภิศักดิ์ ตันติวรวงศ์ เป็นอนุกรรมการ
นายกสมาคมธนาคารแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน
- (12) นายอารีพงศ์ ภู่ชอุ่ม เป็นอนุกรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ
กระทรวงการคลัง หรือผู้แทน
- (13) รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นอนุกรรมการ
(กลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรมและป้องกันการทุจริต)
- (14) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริต เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
ภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน
- (15) ผู้อำนวยการสำนักการต่างประเทศ เป็นอนุกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. เสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ ปฏิบัติงาน หรือวางแผนงานโครงการของส่วนรัฐวิสาหกิจ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน
2. ดำเนินการกำหนดแนวทางการเสริมสร้างจรรยาบรรณธุรกิจ (Code of Conduct) ธรรมภิบาล (Good Governance) บรรษัทภิบาล (Corporate Governance) และการมีส่วนร่วม ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน
3. จัดทำ พัฒนา และบริการข้อมูลเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน กลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน
4. ดำเนินการประสาน เผยแพร่ และสนับสนุนให้มีการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมใน ความซื่อสัตย์สุจริตภายในองค์กรและบุคลากรในกลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน
5. ดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนา และรณรงค์ให้กลุ่มเป้าหมายภาครัฐวิสาหกิจและ ธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม และเป็นเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

6. สนับสนุนผลักดันการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ในภาครัฐวิสาหกิจและภาคธุรกิจเอกชน

7. ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น
ที่เกี่ยวข้อง

8. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 425/2552 ลงวันที่ 6 มีนาคม 2552 แก้ไขคำสั่งและ
แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน เพิ่มเติม ดังนี้

(1) ให้แก้ไขคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 193/2551 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ
ป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน ลำดับที่ 11 นายอภิศักดิ์ ตันติวรวงศ์ นายก
สมาคมนักการแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน เป็น นายอภิศักดิ์ ตันติวรวงศ์ ประธานสมาคมนักการ
แห่งประเทศไทย หรือผู้แทน

(2) ให้แต่งตั้งอนุกรรมการป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน เพิ่มเติม
ประกอบด้วย

(2.1) ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือผู้แทน

(2.2) เลขธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
หรือผู้แทน

8. คณะกรรมการป้องกันการทุจริตด้านการเมืองการปกครอง แต่งตั้งตามคำสั่ง
คณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 386/2551 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2551 ปรากฏรายชื่อ ดังนี้

(1) นายประสาธ พงษ์ศิวากัย เป็นประธานอนุกรรมการ
(กรรมการ ป.ป.ช.)

(2) นางสาวศรีฐา ดาราสร เป็นอนุกรรมการ

(3) นายนิคม เกิดขันหมาก เป็นอนุกรรมการ

(4) นายประยูร รัตนเสนีย์ เป็นอนุกรรมการ

(5) นายปอ อนาวิล เป็นอนุกรรมการ

(6) นายพินัย อนันตพงศ์ เป็นอนุกรรมการ

(7) นายวรยุทธ ช่วยณรงค์ เป็นอนุกรรมการ

(8) นายวสันต์ วรรณวิโรทร เป็นอนุกรรมการ

(9) รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย เป็นอนุกรรมการ

(10) นายสภาพร สันติบุตร เป็นอนุกรรมการ

(11) นายสมหมาย ปาจิจิตต์ เป็นอนุกรรมการ

(12) นายสุวิทย์ เอี่ยมสะอาด เป็นอนุกรรมการ

(13) รองเลขธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นอนุกรรมการ

(กลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม และป้องกันการทุจริต)

(14) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาคการเมือง เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

(15) นายสุทธีนันท์ สาริमान	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(16) นายประจักษ์ สุภาวะธรรม	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. เสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะทางด้านการเมืองการปกครองต่อ คณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติ ราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

2. เสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานราชการที่มีอำนาจหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ในภาคการเมือง รวมทั้ง เสริมสร้างและบูรณาการการใช้อำนาจหน้าที่ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย และมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้เป็นรูปธรรม

3. ดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาและรณรงค์ให้กลุ่มเป้าหมายทุกภาคส่วนเข้ามา มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ด้านการเมืองการปกครอง

4. การเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาตามข้อ 1 - ข้อ 3 ให้มีความเห็น ของคณะกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริต เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

5. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

6. ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

9. คณะกรรมการป้องกันการทุจริตด้านความมั่นคง แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 2/2552 ลงวันที่ 5 มกราคม 2552 ปรากฏรายชื่อ ดังนี้

(1) นายวิชัย วิวิตเสวี (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) ศาสตราจารย์ ประพันธ์ ศิริรัตน์ธำรง	เป็นอนุกรรมการ
(3) นายสวาสดี ปุ้ยพันธวงศ์	เป็นอนุกรรมการ
(4) นายอาทิตย์ สินธพานนท์	เป็นอนุกรรมการ
(5) นายขจ้ดภัย บุรุษพัฒน์	เป็นอนุกรรมการ
(6) พลตำรวจโท วุฒิ ลิปตพัลลภ	เป็นอนุกรรมการ
(7) พลเรือโท ยุทธนา พักผลงาม	เป็นอนุกรรมการ
(8) พลเรือตรี กมล อุณหกะ	เป็นอนุกรรมการ
(9) พลตรี กิตติศักดิ์ มารมย์	เป็นอนุกรรมการ
(10) นายพีรพล ไตรทศาวิทย์	เป็นอนุกรรมการ
(11) นายจักรพันธ์ นุชอนงค์	เป็นอนุกรรมการ
(12) นายรัตพงษ์ สอนสุภาพ	เป็นอนุกรรมการ

(13) นายมนู ורתดีลเชษฐ	เป็นอนุกรรมการ
(14) นางสิริสุข พิศลยบุตร	เป็นอนุกรรมการ
(15) นางพรรณนารา ธรรมวงศา	เป็นอนุกรรมการ
(16) รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (กลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม และป้องกันการทุจริต)	เป็นอนุกรรมการ
(17) นายต่อยศ วงศ์สุนทร	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(18) นายธิตี เมฆวนิชย์	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(19) นายสมยศ กาลี	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. เสนอความเห็นเพื่อให้มีการเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ ด้านความมั่นคง เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

2. ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ด้านความมั่นคง มีระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

3. การเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาตามข้อ 1 และข้อ 2 ให้มีความเห็นของคณะกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริต เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

4. ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 144/2552 ลงวันที่ 20 มีนาคม 2552 แก้ไขคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันการทุจริตด้านความมั่นคง ให้ถูกต้อง ดังนี้

ลำดับที่ 9 พลตรี กิติศักดิ์ มารมย์

ลำดับที่ 14 นางสิริสุข พิศลยบุตร

10. คณะกรรมการป้องกันการทุจริตด้านสังคม แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 3/2552 ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2552 ปราบปรามรายชื่อ ดังนี้

(1) นางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนพล (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) นายเฉลิม ศรีผดุง	เป็นอนุกรรมการ
(3) นายเกียรติพงษ์ น้อยใจบุญ	เป็นอนุกรรมการ
(4) นายศุภโชค เรืองวรรณ	เป็นอนุกรรมการ
(5) นางสุนันท์ สิ้นพานนท์	เป็นอนุกรรมการ

(6) นายนิวัฒน์ วชิรवारการ	เป็นอนุกรรมการ
(7) นายประสาธ เกศพิทักษ์	เป็นอนุกรรมการ
(8) นายบุญสม นาวานุเคราะห์	เป็นอนุกรรมการ
(9) นายประเสริฐ ภูพงษ์	เป็นอนุกรรมการ
(10) นางสาวดารัตน์ บริพันธ์กุล	เป็นอนุกรรมการ
(11) นายชาญชัย บุญฤทธิไชยศรี	เป็นอนุกรรมการ
(12) นายศรัณย์ ธิติลักษณ์	เป็นอนุกรรมการ
(13) นายสมบัติ อนันตรัมพร	เป็นอนุกรรมการ
(14) นายสมศักดิ์ ถนอมวรสิน	เป็นอนุกรรมการ
(15) นางพรรณนารา ธรรมวงศา	เป็นอนุกรรมการ
(16) รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (กลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม และป้องกันการทุจริต)	เป็นอนุกรรมการ
(17) นายต่อยศ วงศ์สุนทร	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(18) นายธิตติ เมฆวนิชย์	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(19) นายภูมิศักดิ์ นิลหวัง	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. เสนอความเห็นเพื่อให้มีการเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงาน โครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ ด้านสังคม หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

2. ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ด้านสังคม มีระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

3. การเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาตามข้อ 1 และข้อ 2 ให้มีความเห็นของคณะกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริต เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

4. ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 232/2553 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2553 ให้นางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนพล กรรมการ ป.ป.ช. พ้นจากตำแหน่งประธานอนุกรรมการป้องกันการทุจริตด้านสังคม ตามการพ้นวาระการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. และแต่งตั้งให้ นางสาวสมลักษณ์ จัดกระบวนพล เป็นประธานอนุกรรมการป้องกันการทุจริตด้านสังคม

11. คณะอนุกรรมการป้องกันการทุจริตด้านบริหารและนโยบาย แต่งตั้งตามคำสั่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 46/2552 ลงวันที่ 21 มกราคม 2552 ปรากฏรายชื่อ ดังนี้

(1) ศาสตราจารย์ กักดี โปธิศิริ (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) รองศาสตราจารย์ ต่อตระกูล ยมนา	เป็นอนุกรรมการ
(3) นางวีรวรรณ แดงแก้ว	เป็นอนุกรรมการ
(4) นายชูศักดิ์ ปริบุญโญ	เป็นอนุกรรมการ
(5) นายกมล สุขสมบูรณ์	เป็นอนุกรรมการ
(6) นางโฉมศรี อารยะศิริ	เป็นอนุกรรมการ
(7) นางนิตยา กมลวาทนินสา	เป็นอนุกรรมการ
(8) นางสาวสุภา ปิยะจิตติ	เป็นอนุกรรมการ
(9) นายนิรันดร์ เมืองพระ	เป็นอนุกรรมการ
(10) นายวีรชัย พลาศรัย	เป็นอนุกรรมการ
(11) นายธานีรัตน์ ศิริประชนะ	เป็นอนุกรรมการ
(12) นายเศกสรรค์ บางสมบุญ	เป็นอนุกรรมการ
(13) นายอัครินทร์ คุณกิตติ	เป็นอนุกรรมการ
(14) รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (กลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม และป้องกันการทุจริต)	เป็นอนุกรรมการ
(15) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐ	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(16) นายธิตี เมฆวนิชย์	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(17) ว่าที่ร้อยตรี สมบัติ พูลสงวน	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. เสนอความเห็นเพื่อให้มีการเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ ด้านบริหารและนโยบาย เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

2. ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ด้านบริหารและนโยบาย มีระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

3. การเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาตามข้อ 1 และข้อ 2 ให้มีความเห็นของคณะกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริต เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

4. ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

12. คณะกรรมการป้องกันการทุจริตด้านเศรษฐกิจ แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 85/2552 ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2552 ปรากฏรายชื่อ ดังนี้

(1) ศาสตราจารย์ เมธี ครองแก้ว (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) รองศาสตราจารย์ สิริลักษณ์ คอมันต์	เป็นอนุกรรมการ
(3) รองศาสตราจารย์ ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์	เป็นอนุกรรมการ
(4) รองศาสตราจารย์ วรากรณ์ สามโกเศศ	เป็นอนุกรรมการ
(5) นายรัชชัย ยงกิตติกุล	เป็นอนุกรรมการ
(6) นางเด่นเดือน นิคมบริรักษ์	เป็นอนุกรรมการ
(7) นายบัณฑิต นิฉถาวร	เป็นอนุกรรมการ
(8) นายทง ชันทอง	เป็นอนุกรรมการ
(9) ศาสตราจารย์ ติรณ พงษ์มณฑพัฒน์	เป็นอนุกรรมการ
(10) นายวิบูลย์ คูหิรัญ	เป็นอนุกรรมการ
(11) นายสันติ บางอ้อ	เป็นอนุกรรมการ
(12) นายขวัญชัย รัตนไชย	เป็นอนุกรรมการ
(13) นายแสงชัย เอกพัฒนาพาณิชย์	เป็นอนุกรรมการ
(14) นายชิตชนก เขมาวุฒานนท์	เป็นอนุกรรมการ
(15) นางพรรณนารา ธรรมวงศา	เป็นอนุกรรมการ
(16) รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (กลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม และป้องกันการทุจริต)	เป็นอนุกรรมการ
(17) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ และธุรกิจเอกชน	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(18) นางนันทิยา สุทธิพงษ์	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(19) นายธีระกุล พุ่มอรุณ	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะกรรมการคณะนี้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. เสนอความเห็นเพื่อให้มีการเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา ศาล หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงานโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ ด้านเศรษฐกิจ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

2. ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ด้านเศรษฐกิจ มีระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

3. การเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาตามข้อ 1 และข้อ 2 ให้มีความเห็นของคณะอนุกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันการทุจริต เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

4. ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

13. คณะอนุกรรมการจัดทำฐานข้อมูลนักการเมือง แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 232/2552 ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2552 ปรากฏรายชื่อ ดังนี้

(1) ศาสตราจารย์ ภัคดี โปธิศิริ (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(2) พลตำรวจเอก ประทีป สันติประภพ	เป็นประธานอนุกรรมการ
(3) รองศาสตราจารย์ ดร. เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	เป็นอนุกรรมการ
(4) นายวีระ สมความคิด	เป็นอนุกรรมการ
(5) ศาสตราจารย์ ดร. จรัส สุวรรณมาลา	เป็นอนุกรรมการ
(6) นายอุดร ตันติสุนทร	เป็นอนุกรรมการ
(7) นายกมล ทรงเจริญ	เป็นอนุกรรมการ
(8) นายกฤษดา เรืองอารีย์รัชต์	เป็นอนุกรรมการ
(9) นางสาวดวงพร เฮงบุญพันธ์	เป็นอนุกรรมการ
(10) นางกรรณิการ์ บรรเทิงจิตร	เป็นอนุกรรมการ
(11) รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (นางสาวดวงพร รุจิเรข)	เป็นอนุกรรมการ
(12) ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงาน ป.ป.ช.	เป็นอนุกรรมการ
(13) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาคการเมือง สำนักงาน ป.ป.ช.	เป็นอนุกรรมการ
(14) นางสมพร ครุฑสาคร	เป็นอนุกรรมการ
(15) นายทงศักดิ์ ม่วงมณี	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
(16) นายประจักษ์ สุภาวรรณธรรม	เป็นอนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการจัดทำฐานข้อมูลนักการเมือง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. พิจารณากำหนดแผนงาน ขั้นตอน กระบวนการ รูปแบบ การปฏิบัติการเพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของนักการเมืองระดับประเทศและระดับท้องถิ่น

2. กำหนดขอบเขต ชนิด ประเภทของข้อมูลนักการเมืองระดับประเทศ และระดับท้องถิ่นที่จัดเก็บ แนวทางการปรับปรุงและตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

3. พิจารณารูปแบบ วิธีการ ในการเปิดเผยข้อมูลข้างต้นต่อสาธารณะ และการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลกับภาคส่วนอื่นในสังคม การกำหนดระดับชั้นและการเข้าถึงข้อมูล

4. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 113/2553 ลงวันที่ 11 มีนาคม 2553 แต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นอนุกรรมการจัดทำฐานข้อมูลนักการเมือง เพิ่มเติม

14. คณะอนุกรรมการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบาย แต่งตั้งตามคำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ 293/2553 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2553 ปรากฏรายชื่อ ดังนี้

(1) นายประสาธ พงษ์ศิวาภัย (กรรมการ ป.ป.ช.)	เป็นประธานอนุกรรมการ
(2) นายกิตตินันท์ รัชประมุข	เป็นอนุกรรมการ
(3) นายคุณวุฒิ ตันตระกูล	เป็นอนุกรรมการ
(4) พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภุมมา	เป็นอนุกรรมการ
(5) นายชาญชัย พงศ์ภัสสร	เป็นอนุกรรมการ
(6) นายเชิดชัย มีคำ	เป็นอนุกรรมการ
(7) นายณรงค์ ป้อมหลักทอง	เป็นอนุกรรมการ
(8) รองศาสตราจารย์ ต่อตระกูล ยมนา	เป็นอนุกรรมการ
(9) นายบุญปลุก ชายเกตุ	เป็นอนุกรรมการ
(10) นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์	เป็นอนุกรรมการ
(11) นายปรีดี โชติช่วง	เป็นอนุกรรมการ
(12) นายพงษ์สวาท กายอรุณสุทธิ์	เป็นอนุกรรมการ
(13) นายแพทย์ พลเดช ปิ่นประทีป	เป็นอนุกรรมการ
(14) นายภูมิใจ อัดตะนันท์	เป็นอนุกรรมการ
(15) นายวสันต์ วรรณวโนทร	เป็นอนุกรรมการ
(16) นางวิยะดา สิมะเสถียร	เป็นอนุกรรมการ
(17) รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย	เป็นอนุกรรมการ
(18) นายศิริ เลิศธรรมเทวี	เป็นอนุกรรมการ
(19) ว่าที่ร้อยตรี สมบัติ พูลสงวน	เป็นอนุกรรมการ
(20) นางสาวสุภา ปิยะจิตติ	เป็นอนุกรรมการ
(21) นายอุทิศ ชาวเชียร	เป็นอนุกรรมการ
(22) ผู้แทนจากสำนักงบประมาณ	เป็นอนุกรรมการ
(23) รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (กลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม และป้องกันการทุจริต)	เป็นอนุกรรมการ
(24) ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาคการเมือง	เป็นอนุกรรมการ

(25) นายทงศักดิ์ ม่วงมณี

เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

(16) นางขวัญใจ กลิ่นขจาย

เป็นอนุกรรมการและ

ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบาย มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. เสนอมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบาย ตามแนวทางการกำหนดมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบายของอนุกรรมการป้องกันการทุจริตด้านการเมืองการปกครองให้เป็นรูปธรรมจำนวน 3 เรื่อง คือ เรื่องการป้องกันและควบคุมกลุ่มทุนธุรกิจ ข้าราชการมิให้ร่วมมือกับนักการเมืองทุจริตการเลือกตั้ง เรื่องการป้องกันผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมิให้ปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินขัดกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และการตรากฎหมาย ยกเลิก หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ออกกฎหมาย ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรม และเรื่องการป้องกันผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมิให้ใช้อำนาจรัฐและอำนาจการเมืองเข้าไปแทรกแซงและครอบงำฝ่ายข้าราชการประจำ ฝ่ายนิติบัญญัติ และองค์กรตรวจสอบทางการเมือง โดยให้จัดทำเป็นมาตรการ 3 ด้าน คือ มาตรการด้านกฎหมาย มาตรการด้านนโยบายหรือการบริหาร และมาตรการด้านสังคมหรือจรรยาบรรณ

2. เสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรือวางแผนโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตเชิงนโยบาย

3. เสนอความเห็น หรือข้อเสนอแนะให้กลุ่มเป้าหมายทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับดูแลด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

4. การเสนอเรื่องมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบายต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาตามข้อ 1-ข้อ 3 และผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันการทุจริตด้านการเมืองการปกครองเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

5. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการคณะนี้มีมอบหมาย

6. เมื่อดำเนินการตามข้อ 4. เรียบร้อยแล้ว ให้คณะกรรมการชุดนี้เป็นอันสิ้นสุดลง

7. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (2551) ให้รายละเอียดของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้มีเครื่องมือซึ่งนำการพัฒนาเครือข่ายด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ยั่งยืน และต่อเนื่องภายในและนอกประเทศ และสามารถสร้างปัจจัยขับเคลื่อนการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- (1) จัดประชุมรับฟังความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อนุกรรมการ ป.ป.ช. ด้านนโยบาย และยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติงานของสำนักงาน ป.ป.ช.
- (2) จัดระดมสมองผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอรับความเห็นและข้อเสนอแนะในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (3) จัดสัมมนาการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยมีผู้แทนจากทุกภาคส่วน จำนวน 800 คน
- (4) การสัมภาษณ์กรรมการ ป.ป.ช. และผู้บริหารสำนักงาน ป.ป.ช.
- (5) การยกร่าง SWOT วิสัยทัศน์ พันธกิจ และประเด็นยุทธศาสตร์
- (6) จัดสัมมนาระดมสมองการจัดทำ SWOT วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (7) นำร่างยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไปรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากประชาชน (กรุงเทพมหานคร ชลบุรี เชียงใหม่ อุบลราชธานี และกระบี่)
- (8) ยกร่างยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามข้อเสนอแนะของประชาชน
- (9) ปรับปรุงยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการ ป.ป.ช.
- (10) ดำเนินการจัดทำเนื้อหาในรายละเอียดของปรับปรุงยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (11) นำเสนอปรับปรุงยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต่อสำนักงาน ป.ป.ช.
- (12) จัดประชุมชี้แจงวิธีการปรับปรุงยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไปปฏิบัติแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วิสัยทัศน์

สังคมไทยมีวินัยและยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ทุกภาคส่วนร่วมกันป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พันธกิจ

- (1) ส่งเสริมปลูกจิตสำนึกให้สังคมไทยมีวินัยและยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม
- (2) พัฒนาเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างบูรณาการ
- (3) พัฒนาระบบและกลไกการตรวจสอบ ควบคุม กระจาย และถ่วงดุลอำนาจ
- (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

วัตถุประสงค์หลัก

- (1) สังคมไทยมีวินัย คุณธรรม และจริยธรรม
- (2) เครือข่ายจากทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (3) ระบบและกลไกในการตรวจสอบ ควบคุม กระจายและถ่วงดุลอำนาจมีประสิทธิภาพ
- (4) สังคมรู้เท่าทัน ร่วมคิดป้องกันการทุจริต

ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : "ปลูกจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมและสร้างวินัยแก่ทุกภาคส่วน"

แนวทางการดำเนินงาน เช่น ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรม และวินัยแก่ทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : "รวมพลังแผ่นดินป้องกันและปราบปรามการทุจริต"

แนวทางการดำเนินงาน เช่น ประชาสัมพันธ์ต่อต้านการทุจริต เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : "เสริมสร้างความแข็งแกร่งแก่หน่วยงานต่อต้านการทุจริต"

แนวทางการดำเนินงาน เช่น ส่งเสริมการสร้างความเป็นอิสระในการดำเนินงาน สร้างกลไกต่อต้านการทุจริตโดยการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : "สร้างบุคลากรมืออาชีพป้องกันและปราบปรามการทุจริต"

แนวทางการดำเนินงาน เช่น ส่งเสริมการประพฤติตนตามมาตรฐาน จรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งเสริมมาตรฐานเส้นทางวิชาชีพและมาตรฐานค่าตอบแทนพิเศษ

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปีพ.ศ. 2550 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2551: 111-112) กล่าวถึงกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

(1) จัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ เสนอแนะให้เห็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย ประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รวมทั้งเร่งผลักดันการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติฯ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต 3 ชุด ได้แก่ คณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ภาคเอกชน คณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ภาคประชาสังคมและสื่อมวลชน และคณะกรรมการอำนวยการประสานการขับเคลื่อนและติดตามผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติฯ รวมทั้งแต่งตั้งคณะทำงานประชาสัมพันธ์การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ

(2) ประสานความร่วมมือกับรัฐบาล

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ประสานความร่วมมือกับภาครัฐ โดยเสนอแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2551 เห็นชอบให้หน่วยงานภาครัฐนำแนวทางและมาตรการตามยุทธศาสตร์ชาติฯ ใช้เป็นกรอบทิศทางการประสานความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัตินโยบาย 4 ปี และแผนปฏิบัตินโยบายประจำปี โดยมีสำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ และเห็นชอบให้สำนักงานประสานงานสนับสนุนงบประมาณให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ชาติฯ พร้อมทั้งเห็นชอบให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ภาครัฐ โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และมีเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นกรรมการและเลขานุการ

(3) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสื่อมวลชน

คณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสื่อมวลชน ประสานการดำเนินโครงการและกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในแต่ละภาคส่วน

(4) ประสานความร่วมมือกับภาคการเมือง

การดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ในภาคการเมือง มีกรอบแนวทางที่ชัดเจนแล้วตามแผนแม่บทพัฒนาการเมือง โดยมีสถาบันพระปกเกล้า สภาพัฒนาการเมืองเป็นเจ้าภาพหลักเป็นกลไกการประสานความร่วมมือในการดำเนินการในภาคการเมืองต่อไป

(5) การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

คณะกรรมการอำนวยการประสานการขับเคลื่อนและติดตามผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติฯ อำนวยการและประสานความร่วมมืออย่างต่อเนื่องกับคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ในแต่ละภาคส่วนเพื่อรับทราบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน จัดสรรทรัพยากรสนับสนุนและติดตามประเมินผลความก้าวหน้าและความสำเร็จของยุทธศาสตร์ชาติฯ

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ประจำปี พ.ศ. 2551 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2551: 85-87) รายงานผลการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดังนี้

(1) เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2551

สำนักงาน ป.ป.ช. จัดประชุมชี้แจงเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ไปสู่การปฏิบัติ ณ หอประชุมกองทัพเรือ มีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นผู้แทนจากทุกภาคส่วน จำนวน 400 คน โดยนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมและมีการนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ โดย ศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โปธิศิริ กรรมการ ป.ป.ช. นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ รองนายกรัฐมนตรี และนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

การประชุมดังกล่าวประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง โดยรองนายกรัฐมนตรีได้กล่าวให้การสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ และหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ พร้อมให้ความร่วมมือในการนำยุทธศาสตร์ชาติฯ ไปเป็นกรอบทิศทางการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานของตนเอง และการดำเนินงานที่หน่วยงานนั้นมีส่วนเกี่ยวข้อง

(2) เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2551

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้หน่วยงานภาครัฐนำแนวทางและมาตรการตามยุทธศาสตร์ชาติฯ ใช้เป็นกรอบทิศทางการประสานความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี โดยมีสำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ และเห็นชอบให้สำนักงบประมาณสนับสนุนงบประมาณให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ชาติฯ พร้อมทั้งเห็นชอบให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ภาครัฐ โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และมีเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นกรรมการและเลขานุการ

(3) เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2551

แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการประสานการขับเคลื่อนและติดตามผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติฯ โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โปธิศิริ กรรมการ ป.ป.ช. เป็นประธานอนุกรรมการให้มีอำนาจหน้าที่ในการอำนวยการประสานการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติฯ ของคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ภาครัฐ, คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ภาคเอกชน คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ภาคประชาสังคมและสื่อมวลชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(4) เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2551

แต่งตั้งอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ภาคประชาสังคมและสื่อมวลชน โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.จวีร์ วิจิตรวาทการ เลขาธิการองค์การเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทยเป็น ประธานอนุกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการและผลักดันให้ภาคประชาสังคมและ สื่อมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และจัดทำโครงการ/กิจกรรม ที่สนับสนุนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติฯ สร้างและพัฒนาเครือข่าย รวมทั้งประสาน ความร่วมมือกับภาคประชาสังคมและสื่อมวลชน ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ติดตามประเมินผลและแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ

แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ภาคเอกชน โดยมี ดร.อาชวี เตลา นนท์ ประธานกิตติมศักดิ์หอการค้าไทย เป็นประธานอนุกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการและ ผลักดันให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และจัดโครงการ/ กิจกรรมที่สนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติฯ สร้างและพัฒนาเครือข่าย รวมทั้งประสาน ความร่วมมือกับองค์กรภาคเอกชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต และติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ

คณะอนุกรรมการอำนวยการประสานการขับเคลื่อนและติดตามผลการดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์ชาติฯ แต่งตั้งคณะทำงานประชาสัมพันธ์การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ตามคำสั่งที่ 1/2551 โดยรองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (นางสาวดวงพร รุจิเรข) เป็นประธานคณะทำงาน มีผู้แทนสื่อมวลชน กรมประชาสัมพันธ์ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมเป็นคณะทำงานด้วย โดยมี อำนาจหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ

(5) เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2551

สำนักงาน ป.ป.ช. จัดประชุมชี้แจงคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ณ กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ภาคประชาสังคม และสื่อมวลชน และภาคเอกชน รวมทั้งคณะทำงานประชาสัมพันธ์การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ได้ ทราบนโยบาย แนวทาง และบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ และ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(6) เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2551

สำนักงาน ป.ป.ช. จัดสัมมนาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ไปสู่การปฏิบัติ (ภาคประชาสังคม สื่อมวลชน และเอกชน) ณ กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้แทนจากภาคประชาสังคม สื่อมวลชน เอกชน และผู้สังเกตการณ์ เข้าร่วมประชุม จำนวน 400 คน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้แทนจากภาคประชาสังคม สื่อมวลชน และเอกชน มีความรู้ ความเข้าใจในทิศทางหลักของการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระดับชาติตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติฯ และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพื่อสร้างเครือข่ายพันธมิตรด้านกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยมีการแบ่งกลุ่มอภิปรายในภาคประชาสังคมและสื่อมวลชน และกลุ่มอภิปรายในภาคเอกชน เพื่อรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ โดยข้อสรุปจากการอภิปรายกลุ่มได้มีการนำไปเสนอที่ประชุมอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ในแต่ละภาคส่วน เพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ต่อไป

(7) เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2551

จัดสัมมนาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกับหอการค้าต่างประเทศ ณ กรุงเทพฯ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ยุทธศาสตร์ชาติฯ แก่ภาคธุรกิจระหว่างประเทศให้รับทราบและตระหนักถึงความสำคัญในการเข้ามามีบทบาทร่วมกันในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในประเทศไทย ตลอดจนแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในการส่งเสริมบรรยากาศในภาคธุรกิจเอกชน โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ประธานและสมาชิกหอการค้าต่างประเทศในประเทศไทย จาก 17 หอการค้า, ผู้แทนจากสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, เจ้าหน้าที่ UNODC, เจ้าหน้าที่ World Bank, เจ้าหน้าที่ Board of Trade Thailand, ผู้แทนจากสำนักงาน ป.ป.ท. และบริษัทเอกชน

(8) เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2551

Mr.Nandor von der Luehe ประธานหอการค้าร่วมต่างประเทศในประเทศไทย (Joint Foreign Chambers of Commerce in Thailand : JFCCT) ในฐานะหน่วยงานภาคธุรกิจต่างประเทศ ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางประสานงานและการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของหอการค้าต่างประเทศทั้งหมดที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยเข้าหารือกับศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิศิริ กรรมการ ป.ป.ช. โดยหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ภาคผนวก ฎ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 2 (2551-2555)

แผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 2 (2551-2555) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อกำหนดแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน ป.ป.ช. ให้สอดคล้องกับหลักการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และเพื่อกำหนดแนวทางขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติฯ ให้สัมฤทธิ์ผล โดยสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นแกนหลักในการดำเนินการ

วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรนำด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ได้รับการยอมรับ เชื่อมมั่น และมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม

พันธกิจ

- (1) ปฏิบัติสำนักคุณธรรม จริยธรรม วินัย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (2) พัฒนากลไกการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ
- (3) พัฒนาองค์ความรู้และบุคลากรในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 : รณรงค์เสริมสร้างวัฒนธรรมสุจริต
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 : สร้างเครือข่ายพันธมิตรพิชิตคอร์รัปชัน
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาวัดกรรมและกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 : พัฒนากลไกตรวจสอบ สอนงตอบประชาชน
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 : บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
- ยุทธศาสตร์ที่ 6 : พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ เสริมสมรรถนะและจิตสาธารณะบุคลากร

ภาคผนวก ฎ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนปฏิบัติการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2 ปี (พ.ศ. 2551-2552)

แผนปฏิบัติการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 2 ปี (พ.ศ. 2551-2552) เป็นรายละเอียดโครงการทั้งหมดที่จะต้องดำเนินงานในปีงบประมาณ 2551-2552 โดยมีการแปลงยุทธศาสตร์ ตามที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ สำนักงาน ป.ป.ช. 5 ปี (พ.ศ. 2551-2555) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ แผนงาน จำนวน 17 แผนงาน และโครงการที่จะต้องดำเนินการ จำนวน 70 โครงการ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์รณรงค์เสริมสร้างวัฒนธรรมสุจริต

1.1 แผนงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และวินัย

- โครงการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม
- โครงการส่งเสริมธรรมาภิบาลและบรรษัทภิบาล
- โครงการประชาสัมพันธ์ด้านคุณธรรม จริยธรรม
- โครงการพัฒนาตัวชี้วัดด้านคุณธรรม จริยธรรม
- โครงการส่งเสริมท้องถิ่นปลอดทุจริต
- โครงการพัฒนาการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม ในสถาบันการศึกษา
- โครงการพัฒนาการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม สำหรับบุคลากรทางการศึกษา

การศึกษา

1.2 แผนงานสร้างต้นแบบคุณธรรม

- โครงการพัฒนาผู้นำคุณธรรม
- โครงการสร้างต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง

2. ยุทธศาสตร์สร้างเครือข่ายพันธมิตรพิชิตคอร์รัปชัน

2.1 แผนงานพัฒนาเครือข่ายอย่างยั่งยืน

- โครงการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของเครือข่าย
- โครงการพัฒนาความร่วมมือด้านเครือข่ายกับองค์กรระหว่างประเทศ
- โครงการพัฒนาความร่วมมือกับสถาบันการเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- โครงการพัฒนาความร่วมมือกับเครือข่ายภาคธุรกิจเอกชนและองค์กร

ประชาชน

- โครงการเสริมสร้างเครือข่ายในการพิทักษ์สาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
- โครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์
- โครงการสร้างเครือข่ายผู้กลับใจเป็นคนดี
- โครงการพัฒนาเครือข่ายสายลับ ป.ป.ช. ในส่วนราชการ

การทุจริต

2.2 แผนงานส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปราม

- โครงการพัฒนาช่องทางในการแจ้งเบาะแสและการคุ้มครองพยาน
- โครงการประชาสัมพันธ์เชิงรุก
- โครงการสื่อมวลชนสัมพันธ์
- โครงการส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการการลงโทษทางสังคม
- โครงการพิทักษ์และส่งเสริมคนดีของสังคม

3. ยุทธศาสตร์พัฒนานวัตกรรมและกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

3.1 แผนงานสร้างกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

- โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ
- โครงการสร้างมาตรการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ
- โครงการติดตามประเมินผลการดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ
- โครงการทบทวนเพื่อปรับปรุงยุทธศาสตร์แผนงานโครงการประจำปี

3.2 แผนงานจัดทำและขับเคลื่อนมาตรฐานความโปร่งใสของประเทศไทย

- โครงการพัฒนามาตรฐานความโปร่งใสของประเทศไทย
- โครงการขับเคลื่อนมาตรฐานความโปร่งใสของประเทศไทย
- โครงการติดตามและประเมินผลมาตรฐานความโปร่งใสของประเทศไทย

3.3 แผนงานพัฒนานวัตกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

- โครงการศึกษาวิจัยนวัตกรรมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ
- โครงการขับเคลื่อนขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

4. ยุทธศาสตร์พัฒนากลไกตรวจสอบ สอนตอบประชาชน

4.1 แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

- โครงการพัฒนากระบวนการตรวจสอบกรณีร้ายแรงผิดปกติ
- โครงการพัฒนากลไกการตรวจสอบทรัพย์สิน
- โครงการพัฒนากระบวนการไต่สวนและเร่งรัดคดี
- โครงการสร้างกลไกและมาตรการป้องกันการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ
- โครงการติดตามและควบคุมการป้องกันการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ
- โครงการพัฒนาความร่วมมือกับองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

4.2 แผนงานป้องกันและขจัดทุจริตระดับชาติ

- โครงการพัฒนาการตรวจสอบโครงการระดับชาติ
- โครงการพัฒนามาตรการติดตามเอาทรัพย์สินจากการทุจริตในโครงการระดับชาติคืนสู่แผ่นดิน

4.3 แผนงานพัฒนาเทคโนโลยีพัสดุภัณฑ์สินแผ่นดิน

- โครงการพัฒนาเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศในการตรวจสอบ สาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
- โครงการพัฒนาแนวทางและกลไกในการพัสดุภัณฑ์สาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
- โครงการพัฒนามาตรการและกลไกการนำพัสดุภัณฑ์สินจากการบุกเบิกสาธารณะสมบัติกลับคืนสู่แผ่นดิน

4.4 แผนงานพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

- โครงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ
- โครงการพัฒนากฎระเบียบให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน
- โครงการอนุวัติกฎหมายให้รองรับอนุสัญญาสหประชาชาติ
- โครงการพัฒนากระบวนการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด
- โครงการปรับปรุง แก้ไขกฎหมายที่เอื้อต่อการทุจริต
- โครงการปรับปรุง แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ

5. ยุทธศาสตร์บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

5.1 แผนงานสร้างกลไกรองรับการกิจ

- โครงการจัดตั้งคณะอนุกรรมการประสานงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด (โครงการนำร่อง)
- โครงการจัดตั้งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประจำจังหวัด ตามรัฐธรรมนูญ ปี 2550

5.2 แผนงานพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

- โครงการพัฒนากระบวนการทำงานเชิงรุก
- โครงการพัฒนามาตรฐานกลางในการปฏิบัติงาน
- โครงการพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน
- โครงการจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

5.3 แผนงานพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน

- โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศ
- โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง

6. ยุทธศาสตร์พัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ เสริมสมรรถนะและจิตสาธารณะบุคลากร

6.1 แผนงานพัฒนาองค์ความรู้ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

- โครงการจัดการองค์ความรู้ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- โครงการรวบรวมและประเมินสถานการณ์แก้ปัญหาทุจริต ประพฤติมิชอบ

เกี่ยวกับสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน

การทุจริต

- โครงการประชาสัมพันธ์ผลงานวิชาการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

6.2 แผนงานพัฒนาศักยภาพบุคลากร

- โครงการพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล
- โครงการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร (Competency Development)
- โครงการเรียนรู้ร่วมกันด้วยกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพ
- โครงการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมบุคลากร
- โครงการปรับวัฒนธรรมองค์กร
- โครงการ E-Learning
- โครงการศึกษาแลกเปลี่ยนดูงานระหว่างประเทศ

6.3 แผนงานสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร

- โครงการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน
- โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตดี ชีวีมีสุข (Happy Life)

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฐ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฉบับที่ 1
(พ.ศ. 2553-2555)**

การจัดทำแผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2555) ได้พิจารณาความสำคัญจากข้อเท็จจริงที่ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์ คือ "สังคมไทยมีวินัย และยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ทุกภาคส่วนร่วมป้องกันและปราบปรามการทุจริต" และที่สำคัญคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติให้รัฐสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

วัตถุประสงค์ของแผนแม่บทด้านการประชาสัมพันธ์ด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ ต้องการให้เป็นเครื่องมือนำไปสู่หนทางการเสริมสร้างให้ทุกภาคส่วนร่วมมือป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เป็นรูปธรรม และเป็นพลังขับเคลื่อนที่เป็นความมุ่งมั่นของทุกสำนัก กอง ศูนย์ และสถาบัน ที่เกี่ยวข้องสู่เป้าประสงค์ของการรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

ทั้งนี้ แผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2555) ดำเนินตามกรอบนโยบายและทิศทางการพัฒนาที่เอื้อต่อการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ต่อต้านการทุจริต ได้แก่

- (1) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
- (3) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่ก้ำกึ่งแก้ไข
- (4) พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546
- (5) พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. 2551
- (6) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540
- (7) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003

วิสัยทัศน์

การปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ยึดมั่นในการสร้างความเชื่อถือ เชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และอำนวยความสะดวกสูงสุดต่อการดำเนินการให้ประชาชนในแต่ละภาคส่วนร่วมมือป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พันธกิจ

(1) พันธกิจด้านที่ 1 : พัฒนาระบบการ รูปแบบ และวิธีการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ ควบคู่กับการพัฒนาบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การศึกษาวิจัย การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน สำหรับนำมาใช้ดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อการเสริมสร้างความเข้าใจถึงสภาพปัญหาการทุจริตที่เป็นอยู่ การสร้างความเชื่อถือ เชื่อมั่น ในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ที่อยู่ในความรับผิดชอบดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. การดำเนินการให้ทุกภาคส่วนร่วมมือต่อต้านการทุจริต

(2) พันธกิจด้านที่ 2 : พัฒนาและบูรณาการกระบวนการสื่อสารให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณากำหนดให้มีการใช้สื่อ หรือกิจกรรมแต่ละประเภท รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการกำหนดเนื้อหาที่เหมาะสมต่อการเสริมสร้างความคิดและทัศนคติของประชาชนในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ให้อำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาการทุจริตและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

(3) พันธกิจด้านที่ 3 : พัฒนาและบูรณาการการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ให้อำนวยประโยชน์อย่างเหมาะสมต่อการเสริมสร้างให้ทุกภาคส่วน มีความเชื่อถือ เชื่อมั่นในการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมต่อการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งของประชาชน ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) การรับฟังความคิดเห็น (Consult) การเกี่ยวข้องมีบทบาท (Involve) ความร่วมมือ (Collaboration) การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดหรือทัศนคติของกลุ่มบุคคลที่ยังมีพฤติกรรมให้การยอมรับการทุจริตบางระดับ การส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริตหรือประพฤติปฏิบัติที่เป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมรวมทั้งเพื่อการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือกลุ่มบุคคลในการเข้าเฝ้าระวังหรือการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

วัตถุประสงค์

(1) สำนักงาน ป.ป.ช. มีศักยภาพในการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ที่สามารถตอบสนองต่อการดำเนินการให้ทุกภาคส่วนร่วมมือป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(2) สำนักงาน ป.ป.ช. มีกระบวนการสื่อสารที่มีคุณภาพ ครอบคลุมและสามารถเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม

(3) การประชาสัมพันธ์ของสำนักงาน ป.ป.ช. อำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งการสร้างความเชื่อถือ เชื่อมั่น ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

เป้าหมาย

- (1) สำนักงาน ป.ป.ช. มีบุคลากรที่มีคุณภาพในการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์
- (2) ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย รับรู้ รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อย่างสม่ำเสมอ เหมาะสม และตระหนักว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด เป็นสิ่งที่ไม่อาจยอมรับได้ ทั้งต้องไม่มีส่วนสนับสนุนให้เกิดขึ้น
- (3) ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ ความสะดวก ความเชื่อมั่น และการมีส่วนร่วมเฝ้าระวังการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ เพื่อการต่อต้านการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ

- (1) แผนงานการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมรายงานการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
  - (1.1) โครงการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละภาคส่วน และแต่ละระดับเกี่ยวกับปัญหาการทุจริต
  - (1.2) โครงการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละภาคส่วน และแต่ละระดับเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมป้องกันและปราบปรามการทุจริต
  - (1.3) โครงการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละภาคส่วน และแต่ละระดับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
  - (1.4) โครงการสำรวจทัศนคติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
  - (1.5) โครงการรวบรวมและให้บริการข้อมูลการศึกษา การวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งในและต่างประเทศ
- (2) แผนงานพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่รับผิดชอบปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์
  - (2.1) โครงการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์
  - (2.2) โครงการพัฒนาวิทยากร ป.ป.ช.
  - (2.3) โครงการศึกษาดูงานด้านการประชาสัมพันธ์ต่อต้านการทุจริตในต่างประเทศ
  - (2.4) โครงการศึกษาดูงานเทคโนโลยีการผลิตสื่อการประชาสัมพันธ์ภายในประเทศ
  - (2.5) โครงการศึกษาอบรมกระบวนการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและเผยแพร่สื่อสร้างสรรค์ในการต่อต้านการทุจริตอย่างเหมาะสม
ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย

(1) แผนงานพัฒนาการผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ครอบคลุมและเข้าถึง
กลุ่มเป้าหมายได้ทั่วถึงและเหมาะสม

(1.1) โครงการผลิตและเผยแพร่สื่ออิเล็กทรอนิกส์

(1.2) โครงการผลิตและเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์

(1.3) โครงการผลิตและเผยแพร่สื่อประสม (Multimedia)

(1.4) โครงการจัดสื่อกิจกรรม (การจัดนิทรรศการ การประกวด การแข่งขัน
และการณรงค์)

(1.5) โครงการสื่อบุคคล (Citizen Media)

(1.6) โครงการสื่อมวลชนสัมพันธ์

(2) แผนงานพัฒนากระบวนการผลิตและเผยแพร่สื่อที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ต่อแนวทาง
การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนทั่วไปให้มีการตอบสนองที่ดีต่อการดำเนินการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริต

(2.1) โครงการสื่อสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม

(2.2) โครงการสื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมเฝ้าระวังและตรวจสอบการใช้

อำนาจรัฐ

(2.3) โครงการสื่อสร้างเสริมธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการที่ดี

(2.4) โครงการสื่อสร้างเสริมการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

(2.5) โครงการสื่อสร้างเสริมสังคมรังเกียจการทุจริต

(2.6) โครงการสื่อสร้างเสริมความรู้ ความเข้าใจในการกิจการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การประชาสัมพันธ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการเสริมสร้างความเชื่อถือ เชื่อมั่นใน
คณะกรรมการ ป.ป.ช.

(1) แผนงานการศึกษา วิเคราะห์ สำนวจความเห็น ทศนคติของแต่ละภาคส่วนที่มี
ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(1.1) โครงการศึกษา วิเคราะห์ข่าวและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติ หน้าที่
ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(1.2) โครงการสำรวจระดับความเชื่อถือ เชื่อมั่นของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย
ที่มีต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(1.3) โครงการรับรู้ฟังความคิดเห็น

(2) แผนงานประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการ ป.ป.ช.

(2.1) โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจถึงภารกิจทั่วไป ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(2.2) โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันหรือยับยั้งความสำคัญผิดใน การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(2.3) โครงการประชาสัมพันธ์ผลการตรวจสอบและการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการ ป.ป.ช.

(2.4) โครงการประชาสัมพันธ์เพื่อยกระดับความน่าเชื่อถือต่อ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งเวทีในประเทศและเวทีโลก

(2.5) โครงการแปลกฎหมายที่เกี่ยวข้องและรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นภาษาต่างประเทศ แล้วเผยแพร่ทาง Internet และช่องทางอื่น

(2.6) โครงการผลิตบทความเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การประชาสัมพันธ์ที่อำนวยความสะดวกการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และทุกระดับ

(1) แผนงานเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมการเฝ้าระวังและตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐ

(1.1) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการแจ้งเบาะแส (Whistle Blow)

(1.2) โครงการให้รางวัลผู้มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(2) แผนงานเสริมสร้างความเข้มแข็งการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปราม การทุจริตภาครัฐ

(2.1) โครงการสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมแก่กลุ่มเป้าหมายในภาครัฐ

(2.2) โครงการสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมแก่กลุ่มเป้าหมายในภาค

ธุรกิจเอกชน

(2.3) โครงการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายภาค

ประชาสังคม

(2.4) โครงการเยาวชนไทยหัวใจสุจริต

ภาคผนวก ข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นโยบายเร่งด่วนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3

รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2549 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2550: 124-126) กล่าวถึงนโยบายเร่งด่วนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชุดที่ 3 ดังนี้

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2549 มีเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายผิดปกติ, กระทบความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่, กระทบความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ และการกระทบความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ที่ค้างดำเนินการอยู่เป็นจำนวนมาก อันเป็นผลเนื่องมาจากการไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติหน้าที่เป็นระยะเวลาประมาณ 2 ปี ดังนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนเพื่อเป็นมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องที่ยังค้างดำเนินการดังกล่าว ซึ่งมีจำนวนมากถึง 11,578 เรื่อง โดยจัดระบบการบริหารจัดการเรื่องกล่าวหาหรือเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐรับเสียใหม่ ดังต่อไปนี้

(1) ด้านกฎหมายและนโยบาย

(1.1) สำนวนคดีที่ใกล้จะหมดอายุความทั้งหมด เรื่องสำคัญ เช่น เรื่องที่รัฐได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง เรื่องที่มีมูลค่าความเสียหายเป็นจำนวนมาก ให้สำนักงาน ป.ป.ช. รับผิดชอบคดีเพื่อนำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาโดยเร็ว

(1.2) ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ 31 ลงวันที่ 30 กันยายน 2549 ข้อ 6 ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาส่งเรื่องที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีใช้ผู้ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่น ที่อยู่ระหว่างการดำเนินการให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนดำเนินการทางวินัยหรือดำเนินการตามอำนาจหน้าที่แล้วแต่กรณี หรือส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไปนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มอบนโยบายให้สำนักงาน ป.ป.ช. เร่งรัดสรุปเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับล่างและไม่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับสูงเข้าไปเกี่ยวข้องในลักษณะเป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือเป็นตัวการด้วย และเป็นเรื่องที่มีมูลค่าความเสียหายไม่มาก โดยเร็ว เพื่อเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเพื่อดำเนินการตามประกาศดังกล่าว

(1.3) เร่งรัดพัฒนาระเบียบ หลักเกณฑ์ หรือข้อบังคับใด ๆ ที่พิจารณาแล้วเห็นว่าระเบียบ หลักเกณฑ์ หรือข้อบังคับนั้น เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการปราบปรามการทุจริตที่เกี่ยวข้อง ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความล่าช้า โดยให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม โดยเร็ว

(1.4) ศึกษาข้อเท็จจริงจากผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้เพียงใด อาทิ การกำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. วิธีการยื่นบัญชีฯ รวมทั้ง วิธีการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน เพื่อนำไปสู่การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายและระเบียบต่อไป

(2) ด้านระบบและโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ช.

(2.1) การกำหนดนโยบายให้ความสำคัญกับการป้องกันการทุจริตนำการปราบปรามการทุจริต โดยดำเนินการโครงการประชาศึกษาและชุมชนสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมาย ในระยะแรก ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร และสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้าราชการ และพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนผู้นำองค์กรชุมชนทั่วประเทศ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และให้ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด เป็นโครงการนำร่อง เพื่อสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นไปในเชิงรุก และส่งเสริม สนับสนุนให้ภาครัฐ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตลอดจนการเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

(2.2) คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้กำหนดนโยบาย โดยถือเป็นแนวทางเพื่อให้การปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ สามารถบูรณาการข้อมูล เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ และคณะกรรมการซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หรือกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบหรือในการไต่สวนข้อเท็จจริง เช่น การประสาน ข้อความ ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือพยานหลักฐานที่มีอยู่ในเรื่องกล่าวหาหรือเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นหรืออยู่ในความครอบครองของหน่วยงานภายในสำนักงาน ป.ป.ช. มาประกอบการพิจารณาดำเนินการในอีกเรื่องกล่าวหาหนึ่งที่เกี่ยวข้องกัน

(2.3) พัฒนาหรือนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสูง เพื่อนำมาสนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต งานตรวจสอบทรัพย์สิน และงานบริหารจัดการ

(2.4) เร่งรัด แก้ไข ปรับปรุงโครงสร้างและอัตรากำลังของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และปริมาณงานที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก พร้อมทั้งได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและพัฒนาองค์กรขึ้นมาเพื่อดำเนินการ

(2.5) ดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ สำนักงาน ป.ป.ช. ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2546-2550) และให้ขยายเวลาการใช้แผนยุทธศาสตร์ออกไปอีกหนึ่งปี คือ ถึงปี พ.ศ. 2551 เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน และเพื่อให้สำนักงาน ป.ป.ช. สามารถพิจารณำแผนงาน/โครงการที่ยังไม่ได้ดำเนินการในช่วงที่ไม่มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติหน้าที่ แต่มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการและสอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นำมาดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องตามแผนงานหรือโครงการ โดยให้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อรับผิดชอบการจัดทำยุทธศาสตร์ แผนแม่บท แผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรภาคประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าวด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ-นามสกุล นายพิชิต ธิอิน
วัน เดือน ปีเกิด วันที่ 27 เมษายน 2520

ประวัติการศึกษา

- ระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านปอสร้าง
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน (แผนกวิทย์-คณิต)
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนปรินส์รอยแยลวิทยาลัย (แผนกศิลป์ภาษาเยอรมัน) Santa Maria High School, CA., USA. (เกรด 12) และโรงเรียนสันกำแพง (แผนกศิลป์ภาษาฝรั่งเศส)
- ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2543 - 2544 ลูกจ้างชั่วคราว ตำแหน่ง นักประชาสัมพันธ์ และ หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ สังกัดฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานอธิการบดี สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
- พ.ศ. 2545 - 2550 ข้าราชการ ตำแหน่ง เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 3, เจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 4 และเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. 5 สังกัดสำนักป้องกันการทุจริต 2 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- พ.ศ. 2551 - ปัจจุบัน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป บริษัท อัลดาต้า โซลูชั่น (ไทยแลนด์) จำกัด และที่ปรึกษาบริษัทอิสระ

ประวัติการอบรมและรางวัลเกียรติยศ

เคยได้รับทุนนักเรียนแลกเปลี่ยนโครงการ Thai-American Student Exchange ณ เมืองซานตามาเรีย มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา, ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนเยาวชนไทย เข้าร่วมโครงการความร่วมมือเพื่อนาครตอาเซียน-เกาหลี ครั้งที่ 6 ณ สาธารณรัฐเกาหลี, ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการเรือเยาวชนเอเชียอาคเนย์ ประจำปี 2550 ณ ประเทศญี่ปุ่น, สิงคโปร์, อินโดนีเซีย, มาเลเซีย และเวียดนาม, ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมการประชุม International Youth Camp 2009 ณ ประเทศอินโดนีเซีย, ได้รับการคัดเลือกให้เป็นเยาวชนดีเด่น ประจำปี 2534 ของจังหวัดเชียงใหม่, ได้รับเลือกให้เยาวชนดีเด่นรับมอบเข็มเยาวชนพระราชทาน จากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ผ่านการอบรมสื่อมวลชนสัมพันธ์ รุ่นที่ 30 ของสถาบันการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์, ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาผู้นำคลื่นลูกใหม่ ในราชการไทย รุ่นที่ 7 ของสำนักงาน ก.พ. และผ่านการอบรมหลักสูตรสัมฤทธิ์บัตร การให้บริการสาธารณะ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Audit) รุ่นที่ 1 ของสถาบันพระปกเกล้า